

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Cooper, James Fenimore.; oversatte fra
Originalsproget

Titel | Title:

Cooper's Samlede Skrifter.

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 28-33

Udgivet år og sted | Publication time and place: Köbenhavn : S. Trier, 1831-1861

Fysiske størrelse | Physical extent:

29 bd.

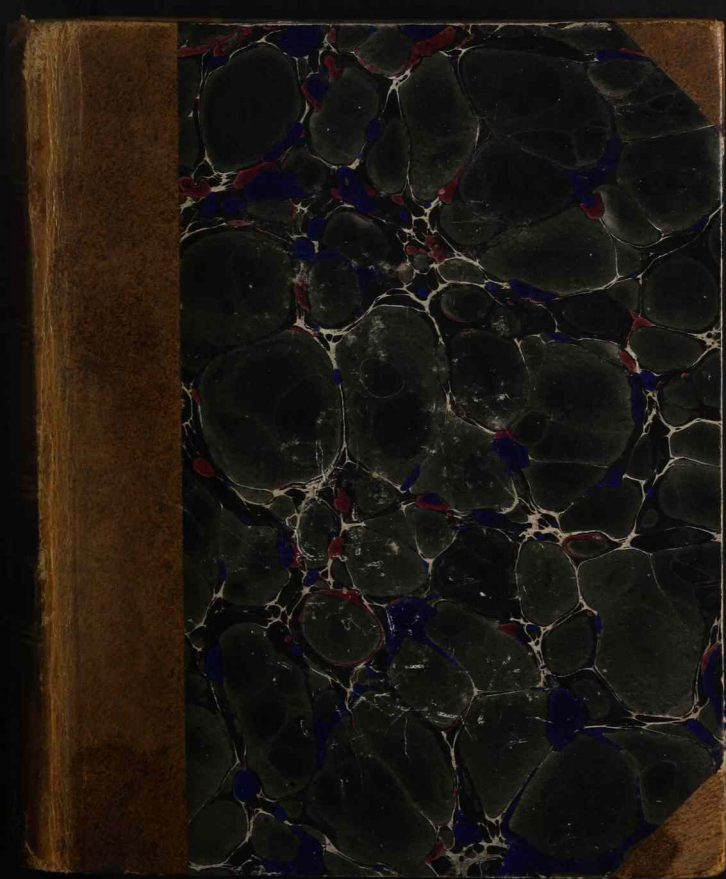
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

58. - 49.

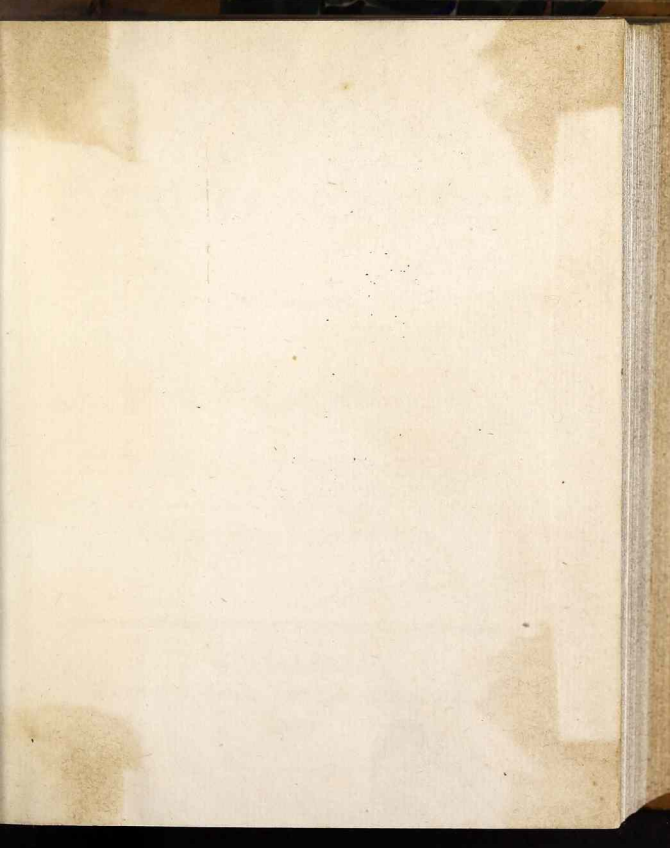
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

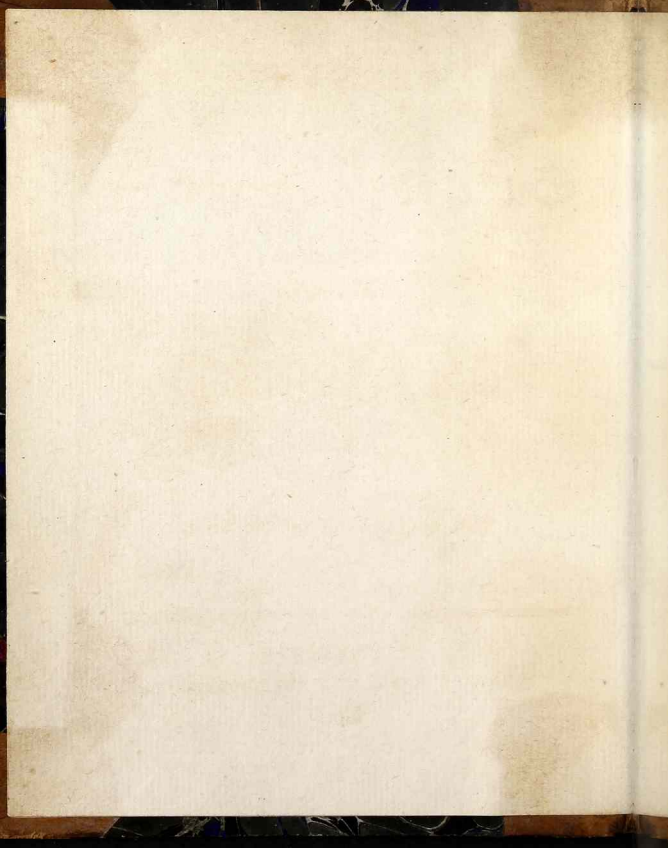

1 1 58 0 8 02054 3

+ Rex

Cooper's
Samlede Skrifter.

Översatte fra Originalsproget.

Ötte og tyvende til tredivte Hefte.

Kjöbenhavn.
Forlagt af S. Trier. Trykt i det Kobergske Officin.
1833.

0000000000

Samlede Skrifter

Udgivne af Forlaget

Alle og ingen til troende Gode

Wedningemuren

eller

Benedictinerne.

Oversat af Engelsk

ved

Frederik Schaldemose.

Første Hefte.

Kjøbenhavn.

Forlagt af S. Trier. Trykt i det Koberste Officin.

1833.

W. E. D. I. N. G. I. N. G.

1881

Reception of the

Reception of the

1881

Reception of the

Reception of the

Indledning.

Imod min Sædvane havde jeg tilbragt Commeren indenfor en stor Stads Mure. Men neppe var Frihedens Dieblik kommet, førend jeg, med al den Glæde, som Fuglen føler, naar han slipper ud af sit Buur, bestilte Postheste. Vi vare fire i en let Reisevogn med stærke, normanniske Heste for, der lystigt ilde med os til deres Fædreland. For en kort Tid forlode vi Stædernes Dronning, forlode vi Paris med dets Uro og Orden, dets Paladser og snævre Stræder, dets Glands og Smuds, dets urolige Indvaanere og ubevægelige Statsmænd, dets Theorier og Praxis, dets Glæde og Sorgfulde, dets Pengemænd og Patrioter, dets unge Liberale og gamle Illiberale, dets tre Stænder og Eighed, dets siirliche Talemaader og kraftige Virken, dets Folkeregjering, og Folk uden Regjering, dets Bajonetter og moralske Styrke, dets Kundskaber og Uvidenhed, dets Forlystelser og Revolutioner, dets Modstand, der gaaer baglænds og dets

Bevægelse, der staaer stille, dets Pyntejomfruer, Philosopher, Operadandserinder, Digtere, Musikere, Banqueurer og Kokke. Endskjøndt vi saa længe havde været indstuttede inden dets Mure, var det os dog ikke mueligt at forlade Paris uden at føle en vis Bedrøvelse. — Paris, som enhver Fremmed dadler og søger, som Philosopherne forbande og efterligne, over hvilket de Gamle ryste paa Hovedet og de Unge glæde sig, — Paris, Samlingsstedet for saa meget Fortræffeligt og saa meget Seværdigt.

I Nat slumrede vi i kunstløse Senge, langt fra den franske Hovedstad. Den femte Morgen kom vi, efterat vi havde gennemilet Artois og det franske Glændern, til det nye Kongerige Belgien, gennem de historiske, gamle, ærværdige Stæder Douai, Tournai og Ath. Allevegne traf vi den Fane, der vaier paa Tuilleriesne og gjenkjendte de franske Soldater paa deres tillidsfulde Væsen og raske Gang. De havde just været beskæftigede med at understøtte Sachserfyrstens indstyrtende Throne; og syntes at være ligesaa meget hjemme her, som vi havde seet dem slentre omkring paa Duai d'Orsay.

I Brüssel kunde man endnu see mange Spor af den forsvundne Kamp, ved hvilken Hollanderne vare blevene fordrevne. Sex og fyrgetyve Bomber sad i Forsiden af en eneste Bygning af middelmaadig Størrelse, og tre og halvtredstindstyve Kartatjskeflugler i en af dens Piller.

Ogsaa i den Bolig, som vi valgde, gaves der endnu mange Spor af Krigen. Speilene vare sønderflaaede, Bægge og Senge gjennemskudte af Kugler og Møblerne paa andre Maader ødelagte. Træerne i Parken vare beskadigede paa tusinde Steder; den Ene af de to Kjørligheds-guder, som vi for tre Aar siden saae smile over Hovedindgangen, stirrede nu sorgsuld hen for sig uden Hænder, medens hans Kammerat var bortfløien paa Bingerne af en Kanonkugle. Skjøndt vi vare midt imellem saa mange Spor af Fjendtligheder, bleve vi dog forskaaede for Synet af Blodpletter, thi vi erfarede af Dørvogteren i vort Hotel, at Kjældereren i samme, der altid havde staaet i et overordentligt godt Ry, var ganske overordentligt besøgt under Bestormelsen. Af saa mange Beviser maatte man slutte, at Belgierne havde kjæmpet tappert for deres Emancipation, og dette er i det mindste et Tegn til at de fortjene at være frie.

Vor Rei førde over Löven, Thirlemont, Lüttich, Aachen, Jülich til Rhinen. Löven havde aatte Dage i Forveien været Skuepladsen for en Kamp mellem de fjendtlige Hære. Da man har bestyldt Hollænderne for, at de ved deres Fremrykken have gjort sig skyldige i usædvanlige Udsvævelser, saae vi os om efter Sporene heraf. Hvor mange af disse der allerede vare udslettede, formaaede vi ikke at komme efter; men de, der endnu vare tilbage, gav os Grund til at troe, at Hollænderne

ikke havde fortjent den Skjændsel, man væltede paa dem. Jeg overtyder mig, jo ældre jeg bliver, steds mere og mere om, hvor lunefuldt og gemeent den Udbødelighed er, som Kviserne tildele.

Det vilde være uret, at reise igjennem det gamle fyrstelige Bispedømme Rüttich, uden at omtale Landets Skjønhed. Næsten alt hvad der vidner om en flittig Agerdyrkning er forhaanden; utallige, enkeltstaaende Kvælgaaarde, Hjorder paa Markerne, levende Gjerder, en bølgeformig Overflade og et Grønt, der kappes med Smaragden. Lykkeligviis løber Landeveien, nogle Mile langt, paa Ryggen af en Bjergstrækning, saa at den Reisende er i Stand til i Magelighed at betragte alle disse Skjønheder.

I Aachen badede vi os, besøgte det hellige Skrin, besaae den Plads, hvor saa mange mere eller mindre berømte Reisere ere blevene kronede, satte os et Dieblit paa Karl den Stores Stool og reisde videre.

Rhinen var for mig en gammel Bekjendt. For nogle faa Aar siden sad jeg paa Sandet ved Katovik, og iagttog dens periodiske Udløb i Nordsøen gennem Gluser, der vare blevene byggede under den gode Kong Ludvigs korte Regjering, og i samme Sommer overfærd jeg den, som en stummende Bæk, der styrtede ned fra St. Gotthards Gisgletscher. Vor Hensigt var, at see dens skønneste Dele, og, forsaavidt Partiskhed for Tæ-

drenelandet tillod det, at sammenligne den med vor
 Hudsons vel grundede Roes. *Epithetum ad modum*
 Efterat vi havde forladt Köln med dens Skjønne,
 men ufuldendt Domkirke, dens ufuldsførte Taarne, dens
 Erindringer om Rubens og hans Kongelige Beskytteri,
 inde, reisde vi mageligt langs op ad Strømmen, for at
 besej alt, hvad der frembød sig, men dog saa hurtigt,
 at vi undgik Kjedsommelighed. Vi stødte paa preussiske
 Soldater, der ved Manøvreren gjorde sig duelige til deres
 Kald. Landskrytterne galoperede i Esquadroner omkring
 paa Markerne; Bedetter vare udstillede ved enhver Høstat
 med spændte Pistoler i Hænderne, og Adjutanter sprængte
 med slap Toile fra Punkt til Punkt, som om den store
 Kamp, der saa truende forberedtes og som tidligt eller
 sildigt maa bryde løs, virkelig havde begyndt. Da hele
 Europa nu er en stor Feldtleir, vakke dette sædvanlige
 Syn slet ikke var Opmærksomhed. Os var det om den
 Interesse at gjøre, som Naturens Skjønheder indgyde.
 Forfaldne Borge saae vi dusinvis; Slotte, graae
 af Alder, Abbedier, der deels vare beboede, deels ubeboede,
 Landsbyer og Kjøbstæder, Bjerge, Klipper og Wiingaaarde.
 Ved hvert Skridt fælte vi hvor inderlig Naturens
 Priis er forbunden med Kunstens, og hvor væsentlig
 Sammenhængen er mellem Bjerget med sit Taarn i
 Ruiner, og den moralske Betragtning, der laaner det
 Interesse. Her saae vi en D, af ingen paafaldende

Skjønhed, men Murene af et Kloster fra Middelalderen
 gav den en melankolsk Ynde; hist ragede en nogen
 Klippe frem, der var intet mindre end majestætisk og
 uden den hylligere Himmels Farverigdom, men en gammel
 Ridderborg truer paa dens Top med at styrte ind. Her
 førde Cæsar sine Legioner til Strømmen, og hist sendte
 Napoleon sin Hær til den fjendtlige Bred. Dette Minde-
 mærke blev reist til Erindring om Hoche, og fra hiin
 Hoi ledede den store Napoleon sine Skarer. Bore ame-
 rikanske, historiske berømte Pladser mangle for Tillok-
 kelse af dette Slags blot Tiden; de mangle den hele
 Mennekeslægts eensstemmige Sympathi; de mangle den
 lange Fortid med dens forsonende Magt. I den Stemning,
 der er stikket til at give Plads
 for en Strøm af saadanne Erindringer og Betragtninger,
 fortsatte vi vor Reise langs med Randen af Mellem-
 europas store Vandvei. Vi beundrede Storheden af Rhein-
 fels, den skjeldne forfaldne Kirke i Bacharach, og det
 steile Bjærg, paa hvilket i dette Dieblis en Prinds lige-
 som i gamle Dage throner i Høihed og Sikkerhed. Den
 følgende Dags Aften indtraf vi i Mainz. Her sammen-
 lignede vi i Magelighed, og, som vi smigre os med,
 ganske upartisk, det vi havde seet med det, der saa dybt
 var indgravet i vor Erindring.
 Fra min Barndom var jeg fortrolig med Hudson,

da den er den store Vandvei fra det Indre af de for-
 enede Stater til Havet, var jeg nødvendigviis tidligt bleven
 bekendt med dens Bugter, Forbjærge, Der, Stæder og
 Flækker. Selv dens mindre besøgte Aaer har jeg
 ifølge mit Kald besøgt, og der var en Tid, da jeg kjendte
 hvert Landsæde, hver lille Landsby ved dens Bredder.
 Altsaa kom kun Styrken af gamle og dybe Indtryk i
 Vægtkaalen mod Indflydelsen, af de Gjenstande, som
 jeg havde for Dine.

For mig er det afgjort, at Rhinen, endstjøndt den
 i en vis Strækning forener flere Eiendommeligheder i
 Henseende til Landskabet, end Hudson, dog ingen besidder
 af saa ophøiet en Natur, som denne. Den mangler
 den amerikanske Strøms Afsvarling, Høihed og maje-
 statiske Brede. Den Sidste er paa den samme Stræk-
 ning, der indeholder Rhinens største Skjønheder, baade
 en bred og smal Strøm, har Bugter, snævre Kanaler
 gjennem grønne Enge, møde truende Snævringer, og
 udvider sig hist og her, som Italiens Søer; medens
 man ikke kan rose andet hos dens europæiske Medbeiler
 end at den svagt efterligner disse underfulde Eiendomme-
 ligheder. Ti Bredegrader mere mod Syden giver rigere
 Farver, stjønnere Overgange af Lys og Skygge, herli-
 gere Afsvarlinger paa Firmamentet, for at forhøie det
 amerikanske Landskabs Skjønheder. Ogsaa i Henseende

til Derne fortjener Hudson Fortrinnet, thi endstjændt Rhinen besidder et større Antal, ere de i Hudson dog dristigere henkastede, ligge paa mere passende Steder og ere i deres hele Form af en mere ophøiet Natur.

Udvider man Sammenligningen mellem begge disse Strømme til de Værker af Menneskehænder, der findes paa deres Bredder, saa er Resultatet mere tvivlsomt. Europas gamle Stæder og Flækker synes, naar man seer dem langt borte fra, at være byggede for at gjøre Effect, endstjændt den egentlige Aarsag har været Sikkerhed mod Oversalb. Amerikas rummeligere, venligere og muntrere Stræder lærer man derimod først rigtigt at skatte, naar man betræder dem. I Europa giver de høie Tæge, Kirkeetaarne og ofte et i Baggrunden kneisende Slot en Stad Udseende af et kjæmpemæssigt, ældgammelt Mindesmærke. Maaskee ere Stæderne og Byerne ved Rhinen mindre maleriske, end de i Frankrig og Italien, da Tysterne mere spare paa Rummet, end deres Naboer, men i ethvert Tilfælde see de mindre hverdags ud, end de muntre, og hyggelige Torveflækker, der ligge paa Bredderne af Hudson. Hertil kommer den Fordeel, som de talrige Ruiner, og de til samme knyttede Grindringer stænke. Men her ophører ogsaa Rhinegnens Overlegenhed og dens Medbeilers Fortrin saa Overvægten. Hvad nyere Bygninger, Landsteder, Lustgaarde — naar man blot undtager Fyrsternes —

angaaer, da har Bredderne af Hudson maaskee ikke deres Lige i Verden. Vel gives der paa Bredden af Lerenta og paa andre begunstigede Steder skjønnere og ædlere Bygninger, men jeg kjender ingen Strøm, der fremstiller dem saa behageligt for Diet. I Antallet af Fartøier, i Henseende til deres Form, Skjønhed, Hurtighed og den Besindighed, med hvilken de regjeres, hører denne Vandvei unægteligt til de Første i Verden, Raaerne af de store Skibe seer man svæve hen mellem Høilandets Klipper og Skove, medens utallige Slupper, Skonnerter, Skjonne, med Baldechiner forsynede Dampbaade, Jagter, Piroger og Baade bedække Vandet. Et andet, vigtigt Punkt maa man heller ikke overse. Medens Afbildninger af Rhinegne forskjønne Gjenstande, der, naar man seer dem, ingen særdeles Vnde have, er ethvert Forsøg paa at afbilde Hudsonsfloden, mislykket, og enhver Afbildning bleven langt under Originalen.

Naturen er allevegne rig paa Skjønheder og det vilde være et Misgreb, ikke at ville nyde den, fordi den har større Fortrin under et andet Himmelstrøg. Vi forlode derfor Rhinen med Smerte, thi en skjønnere Strøm faaer man ikke saa let at see.

Ved Mainz gik vi over paa den høire Rhinbred, reisde gjennem det Nassauske og Darmstatske, og betraad ved Heidelberg Storhertugdømmet Baden. Her bestege vi det berømte Fald, besøgte Slottet og spadserede i den

smukke Have. Derfra reisde vi til Mannheim og vendte igjen vore Ansigter mod den franske Hovedstad. Da en af vore Reisekammerater ikke befandt sig vel, bleve vi nødte til at opholde os i nogle Timer i denne Stad. Den havde saa Mærkværdigheder at fremstille for vor Nyseghjærighed, undtagen at den, saavel som de to Stæder, vi nylig havde forladt, overbeviste os om at den Symmetri og Regelmæssighed, der i store Stæder er af saa herlig en Virkning, gjør at smaa Stæder synes endnu mindre end de virkelig ere.

Det var en skøn Efteraarsdag, da vi paa vor Tilbagereise til Paris atter betraad den venstre Rhinbred. Den Syges Onsker havde givet ham et Anstrøg af Kraft og vi haabede, endnu før Nattens Frembrud, at trænge ind imellem Bjærgene, der begrænde Pfalz mod Sydvest, for at naae Kaiserslautern paa den store af Napoleon anlagte Landevei. Men da vi havde tilbagelagt et godt Stykke, saae vi at den Syge nødvendigt behøvede Ro. Denne Overbeviisning kom, som jeg i dette Dieblis troede, ulykkeligviis for sildigt. Vi havde nemlig allerede gennemskåret Gletterne af Pfalz og nærmede os til Bjærgene, en Green af Vogeserne, der i Landet selv er bekjendt under Navnet Haard. Selv vare vi ikke forberedte paa et saadant Uheld og tidligere Erfaring havde lært os, at vi ikke alt for meget maatte stole paa Gjæstgiverstederne i denne Deel af

Kongeriget Baiern. Just angrede jeg bitterlig vor
 utidige Tilfældighed, da Kirkeetaarnet i Dürkheim ra-
 gede frem over Wiinbjærgene, thi lidt efter lidt var Lan-
 det bleven bakket og Wiinbjærgene saae vi alle vegne. Lands-
 byen eller Torveslekken syntes at love meget lidet, men
 Postkarlen forsikkrede os, at Postgaarden var et Gæst-
 giversted, der var godt nok for en Konge, og over Weiene
 formaaede han ikke at holde nogen bedre Fortale, end
 at udtrykke sit Bisald ved at smælde med Pidsken, en
 Naade, der er meget i Brug blandt Tyskere af hans
 Stand. Vi raadslog endnu om vi skulde blive eller
 kjøre videre, da Vognen allerede holdt udenfor Gæst-
 giverstedet Dren. Verten, en corpulent Person, kom ud
 for at hilse paa os. I hans omfangsrige Personlig-
 hed, der fortræffeligt passede til hans Skildt, laa der
 noget Godmodigt, Oprigtigt, og det uhykklede Udtryk af
 gæstmild Venlighed forjog al Frygt for Betalingstimen.
 Naar den, der reiser meget, vinder i Menneſtekuſkab,
 ſavner han derimod hiin milde Hjertelighed, der forſøder
 Livet. Den beſtandige Dmgang med Menneſter, der
 ere vante til ſtedſe at ſee fremmede Anſigter, der blot
 yde dem Tjenefter, der ſandſynligviis aldrig mere ville
 behøve dem, og ſom ſølgelig ere befriede fra det An-
 ſvar og den Nærmelſe, ſom en mere varig Dmgang ſø-
 rer med ſig, lærer os at kjende den menneſkelige Na-
 turs Egennytte i dens modbydeligſte Stikkeſe. En

venlig Mine kan vel af Klogskab tilføre et Anslag paa den Fremmedes Lomme, men det ligger i Tingenes Gang, at dette Anslag er forhaanden. Haveshge, saavel som enhver anden Eidskab, voxer ved Dvelse, derfor ere de Menneſter, der boe ved ſtore Vanderveie, langt mere rovgjærrige, end de, i hvilke denne Laſt flumrer af Mangel paa Dvelse.

Vertens aabne Anſigt, det Anſtrøg af Uafhængighed og Eigefremheden der laa i hans Opførelſe, var os Borgen for at han var ophøiet over de ſædvanlige egennyttige Anſlag, ſom hans Medbrødre, der boe i mindre beſøgte Stæder, pleie at fatte, for at hævne ſig paa Lykken, da de betragte enhver Poſtvogn, ſom et Brag, der ſendes dem af Gud. Han indbød os til at træde ind i Haven, medens man ſkiftede Heste, og gjorde dette paa en Maade, der beviisde, at han blot vilde viſe os en Artighed, ligemeget om vi agtede at blive der i een Time eller en heel Uge. Hans Opførelſe var ukunſtlet, velbillig, naturlig og indtagende; den mindede os ſtærkt om vort Hjem og avlede ſtrar hiin behagelige Tillid, der ſtedſe frembringer en uſtatteerlig moralsk Virkning. Skjøndt vi havde for megen Erfaring til at ſætte ubetinget Tillid til nogen Nationalcharacteer, glædede hans tyſte Trohjiertighed os dog, men iſær fandt vi Behag i den Reenlighed og behagelige Overflødighed, der viisde ſig allevegne, uden at være forenet med hiint Stor-

praleri, der hos mindre simple Nationer opveie disse Egenheder. Huset var ingen Kro, fuld af Tobaksrøg, som de fleste Gæstgiversteder i disse Egne; derimod gaves der i Haven flere enkeltstaaende Bysthuse, hvor den trætte Reisende efter sin Bequemmelighed kunde nyde Ro. Ved saa mange Tillokkelser besluttede vi at blive, og nølede intet Dieblit med at tilkjendegive vor agtverdige Vert vor Beslutning. Han modtog den med den største Artighed, og lig den udbødelige Falstaff, begyndte jeg at haabe, „at kunne leve i min Gæstgivergaard efter min Bequemmelighed,” uden at behøve at være bange for at blive trukket op.

Snart var Vognen under Skuret, og vort Lei bragt paa vore Bærelser. Folkene i Huset havde vel tælt med Tillid, men dog tillige med tilbørlig Bestedenhed om Spisekammerets Tilstand, dog varede det nogle Timer til Spisetiden, hvilket passede ret godt til vor sædvanlige Levemaade, thi vi ofte have bemærket, at et Maaltid i Bykland aldrig kommer i Utide. Uden at lægge Mærke til forskjellige Vink, der mere bleve givne af Venlighed, end af Vindeskyge, nævnede vi den Tid, da vi var vant til at spise, og, for at henvende Samtalen paa andre Gjenstande, sagde jeg:

„Hvis jeg ikke tager Feil, har jeg seet Ruiner paa Bjærgene i Nabolaget, da vi Hørde ind i Flekken.”

„Vi kalde Dürkheim en Stad;” — svarede Ber-

ten i Øren; — og endskjendt den ikke er stor, har den dog engang været end Hovedstad.”

Ved disse Ord beed Verten i sit Piberør og lo, thi han var Mand for at have hørt tale om Stæder, som London, Paris, Peking og Neapel, ja, maaskee endog om vor Forbundsstad Washington.

„En Hovedstad? — Dog vel kun Sædet for en lille Fyrste, tænker jeg. Til hvilken Familie hører dens forrige Souverain?”

„De har Ret, min Herre! Dürkheim var førend den franske Revolution en Residents og tilhørte Fyrsten af Leiningen, der besad et Palads paa den anden Side af Staden, hvilket blev lagt i Aske i Krigen. Vor Fyrste blev mediatiseret og erholdt en Godtgjørelse i Godser paa den anden Rhinbred.”

Det Ord mediatiseret, for hvilket der i det Engelske ikke gives noget eenstyvende, behøver en lille Forklaring. Tyskland, saavel som hele Europa, var i gamle Dage sønderlemmet i en utallig Mængde smaa Lehnshyrstendømmer og Herstaber. Eftersom Tilfælde, Snildhed, Formælinger eller Forræderi forstørrede de stærkere Fyrsters Magt, forsvandt enten deres svagere Naboer ganske, eller maatte indtage en ringere Plads i Tingenes nye Orden. Saaledes forstørrede Frankrig sig lidt efter lidt ved Bretagne, Burgundien, Navarra, Dauphiné, Provence og Normandiet; saaledes opstod

Engeland af Heptarchiet. Den tyfte Forbundsbygning har lige til vore Dage beholdt mere eller mindre af dette Lehnsvæsen. Det preussiske og det østerriske Monarkies Vægt opslugde en stor Mængde af disse mindre Fyrstendømmer, saaledes som Napoleons Politik gav alle dem Dødsstødet, der laae i Rhinens umiddelbare Nabolag. Deriblandt befandt sig ogsaa Fyrsterne af Weiningen, hvis Besiddelser først bleve indlemmede i den franske Republik, siden i Keiserdømmet og endelig kom under Kongen af Baierns Scepter, fordi han, som lovmæssig Arving til det nærliggende Hertugdømme Zweibrücken, besad i denne Deel af Tyskland en tilstrækkelig Række, for at formaae Congressen i Wien til at formere hans Besiddelser, i den Hensigt, at danne et Bolværk mod Frankerigs tilkommende Forstørrelsesplaner. Da de affatte Souveræner beholdt deres Rang, og i Nødstilfælde kunde levere de regjerende Grene af de forskjellige fyrstelige Familier Egtfæller, saa synes Ordet „mediatiseret“ at anvendes temmelig lykkeligt paa dem.

„Den unge Fyrste“ — vedblev Berten i Dren; — „var her for en Uge siden, boede i hiin Fløi og blev her i nogle Dage. De veed, at han er en Søn af Hertuginde af Kent og en Halvbroder til den Prindsesse, der efter al Sandsynlighed engang vil blive Dronning i Engeland?“

„Har han endnu Besiddelser her, eller staaer han ellers i Forbindelse med deres Regjering?“

„Man har holdt ham stadesløs, deels ved Penge, deels ved Besiddelser paa den anden Side af Rhinen. Han kom, for at beseer Ruinerne af den gamle Borg; thi han har et naturligt Hang til at besøge de Stæder, hvor hans Forfædre have hersket.“

„Saa var det altsaa Ruinerne af Borgen Leiningen, som jeg saae paa Bjærget, da vi kjørde ind i Staden?“

„Nei, min Herre! De har seet Ruinerne af Abbediet Limburg. Lævningerne af Hartenburg, thi saaledes heed Borgen, ligge længere inde i Bjærgene.“

„Hvad? et forsaldent Abbedi? og en forsalden Borg? — Der har vi Beskjæftigelse nok for det Dværges af Dagen. Et Abbedi og en Borg!“

„Og Hedningemuren og Djævelsstenen?“

„Hvad? en Hedningemuur og en Djævelssteen? De er rig paa Mærkværdigheder!“

Berten vedblev med filosofisk Rolighed at røge Tobak.

„Veed De en Fører, der kan vise mig den korteste Vej til disse Steder?“

„Det kan ethvert Barn.“

„Men jeg ønsker en, der taler Fransk; thi Tyst forstaaer jeg ikke ret godt.“

Den værdige Gjæstgiver nikkede med Hovedet.

„Der lever her en vis Christian Ringel,” — sagde han efter nogen Eftertanke, — „en Skrædder, der ikke har mange Kunder, men han har været i Frankrig. Han kan maaskee være dem til Nytte.”

„I ethvert Tilfælde vil det være ham til Nytte, at række sine Been en Smule igjen.”

Dette Indfald behagede Verten i Dren, og han lagde sin Pibe, for at kunne lee i Magelighed. Hans Lystighed kom fra Hjertet, thi han var en Mand uden Falskhed.

Dette Antiggende blev snart bragt i Orden. Et Bud blev sendt efter Christian Ringel; jeg tog min lille Rejsekammerat ved Haanden og gik foran, for at møde vor Vejviser. Men da Læseren vil have meget at gøre med de Steder, som jeg er i Begreb med at beskrive, synes det onskeligt at han skaffer sig en nøiere Kundskab om Egnen.

Dürkheim ligger i Rhinkredsens af Kongeriget Baiern. Dette Lands Konge har i denne affondrende Deel af sine Besiddelser, der strække sig langs med Rhinen indtil Rhinpreussen og fra Darmstadt til Frankrig, omtrent en halv Million Undersaatter. Man kan paa een Dag gennemkrybse Provindsen i enhver Retning, naar man reiser med Posten, saa at dens Overflade er omtrent en Tre-diedeel mindre end Connecticuts. En Række af Bjerge, der

ligner de smaae Udløbere fra Alleghanybjærget, og er bekjendt under forskjellige Provindsialnavne, men egentlig er en Green af Vogeserne, løber fra Norden til Syden, næsten midt igjennem Landet. Mod Østen løbe Bjærgene steilt ned og begrændse en bred Slette mellem dem og Rhinen. Denne Slette, en Deel af det forrige Pfalz, fortsættes paa hiin Side af Rhinen, og ender ved sin østlige Grændse, ligesaa pludseligt, som ved den Vestlige. I lige Retning er Afstanden mellem Heidelberg og Dürkheim, der ligge lige oversfor hinanden, hver ved sin Ende af Sletten, noget over tyve Mile, og Rhinen er lige langt borte fra begge Stæder. Der gaaer det ikke usandsynlige Sagn, at denne Slette engang har været en Sø, der modtog Rhinens Vandmasser, der da igjen havde deres Afløb gjennem underjordiske Kanaler, indtil enten Tiden eller et Jordstjælv gjennembrød Bjærgkjæden ved Bingen, hvorved Vandet kunde strømme imod Nord og den frugtbare Slette danne sig. I Nærheden af Dürkheim gives der uformelige Sandhøie, der synes at bekræfte Sagnet; thi de herskende Nordvinde kunde lettere opbynge Sandet paa Sydsiden, end paa den modsatte Bred. Den østlige Skraaning af Bjærgstrækningen, eller den Side, der vender mod Sletten, er tilstrækkeligt sønderrevet og uregelmæssig, nok, til at være smuk, og Sletten synes allevegne stærkt begrændset.

Et af de Paafer, der siden utånelige Tider for-

binde Rhinen med Landet Vesten for Bogeserne, fører gennem Klostet ved Dürkheim ind i Sletten. I det man følger Bjærgdalens Krumninger fører Landeveien lidt efter lidt til den høieste Bjærgryg, løber langs med Udspringene af de Bænde, der udgryde sig i Moselen, og sænker sig ligeledes lidt efter lidt i Hertugdømmet Zweibrücken paa den anden Side af Bjærget. Besiddelsen af dette Pas gav i Næverettens Tider naturligviis i og for sig selv en Fordring paa Udmærkelse og Magt, da alle Gjennemreisende, saavel i Henseende til deres Personer, som til deres Varer, vare overleverede til Besiddernes Naade eller Unaade.

Strax udenfor Porten trængde vi, jeg og min unge Fedsager, ind i Bjærg-Klostet. Passet selv er meget snævert, aabner sig dog snart i en Dal, der er omtrent en halv Miil bred, og ud af hvilken tre Bæle føre, af hvilke kun den ene et kort Stykke beholder Udseende af en Huulvei. Gladeinholdet af denne Dal eller denne Bæk, som det maa have været paa den Tid, da Phalz var en Sø, bliver meget formindsket af et eneste Bjærg, der staaer lige i Middelpunktet, og bedækker en Fjerdedeel Miil af Overfladen. Sandsynligviis har dette Bjærg været en Ø, den Tid Dalen endnu var en affondret Bugt. Dets Top er temmelig jævn og indeholder sex til aatte Skjæpper Land; her stod Ruinerne af Limburg, Formaalet for vort Besøg.

Bjærget hæver sig meget steilt og er nogle hundrede Fod høit; en rødlig Sandsteen viser sig allevegne paa den kun sparsomt med Jord bedækte Grund, og Soelstraalerne bleve saaledes kastede tilbage af Klippen, at jeg allerede sammenlignede Besværligheden med at gaae videre, med den muelige Nydelse, da Skrædderen nærmede sig med et freidigt Meds hele Iver.

„Her er Christian Kinzel,” — raabde min Kammerat, som alt Nyt gjord eIndtryk paa, og som, saa ung han var, havde bestøget Alperne, Apenninerne, Jura, Calabriens Bjerge, Taarne, Mindeesmærker, Kuppler, og alt andet, der førde op i den høiere Lust; — „Afsted! Fremad!”

Vi klattrede op ad Bjærget og naaede, i det vi arbejdede os frem mellem terrasformige Affatser, der afværlende vare beplantede med Wiinranker og Kjøffenværter, snart dets øverste Top. Udsigten derfra var henrykkende; men det vilde være for tidligt at beskrive den. Hele Bjærgfladen bar tilstrækkelige Spor, hvoraf man kunde kjende det forrige Omfang af Abbediet. En Muur omgav det Hele; men Hovedbygningen havde været ved Randen af den østlige Skraaning. Endnu stod der nok, for at vidne om Bygningens forrige Herlighed. Uligt de fleste Ruiner paa Bredderne af Rhinen, var Muurarbejdet kunstigt, massivt, og bestod af stejnt tilhugne Sandsteen, hvoraf der gives en umaadeligt Mængde i

Omegnen. Jeg fandt det temmelig vel vedligeholdte Kapel, Refectoriet, denne aldrig manglende Trost i klosterlig Gensomhed, flere Bærelser, der aabenbart havde tjent til Sovestamre og nogle Spor af Korsgangene. Ogsaa et høit Taarn, der lignede et Kirketaarn stod endnu, for at tjene til Mærke for disse Ruiner. Det var lukket, for ikke at give Vediggængere Leilighed til at brække Halsen; men at der hang indviiede Klokker i det, er der ingen Tvivl om. Desuden er der endnu en herlig Korsbue forhaanden, men de løse Stene true enhver Liv, der vover sig ind i den.

Jeg vendte mig bort fra Ruinen og oversaae Dalen rundt omkring. Et yndigere Syn i saadan en Nærhed lader sig neppe tænke. Nødvendigheden, der lærer Menneſterne at elske endog en ubetydelig Foræring, har bevæget Indbyggerne til at benytte enhver Godebred Jord saa meget som mueligt. Kortere Kunde ingen Schweizeralp være afmeiet, end Engene ved mine Foder, og meget godt havde man anvendt et Par Bække, der slynge sig igjennem dem. Dæmningen ved en Mølle havde trængt Vandet tilbage i en lille Sø, og en eller anden ivrig Tilbeder af Neptun havde ved Bredden anlagt Dhuset, Ankeret. Men Hovedgjenstanden dannede, naar man vendte Blikket til den høiere liggende Egn, Ruinerne af et Slot, der laae paa en af Naturen skabt Terrasse, eller rettere sagt paa et frem-

springende Hjørne af et nærliggende Bjærg. Umiddelbart under dets Mure, ikke et Bueskud borte, gif Landeveien. Pladsen var aabenbar valgt, for fuldkommen at beherske den Wei, som de Reisende maatte tage. Jeg behøvede derfor ikke min Weivisers Forsikkring, for at overbevise mig om, at jeg saae Borgen Hortenborg. Ruinerne vare endnu massivere, end Abbediets, og det var tydeligt at de vare fra forskjellige Aarhundreder; thi medens mange Dele af Bygningen vare raae og uregelmæssige, som de fleste Bygninger fra Middelalderen, gaves der ogsaa fremspringende, med Skydeskaar forsynede og til Brug for Artilleriet indrettede Taarne. En Kanon herfra, kunde vel, naar den var godt rettet, træffe Bjærget, hvorpaa Abbediet laa, men med liden Fare, endog for Ruiner.

Efterat jeg over en Time havde betragtet de forskjellige Gjenstande i denne yndige Egn, spurgde jeg vor Weiviser om Hedningemuren og Djævelstøtten. Begge befandt sig paa et Bjærg paa den anden Side af den lille Sø, et Bøjseskud borte fra Abbediet. Fra vort nærværende Standpunkt kunde man endog see en Deel af Hedningemuren, og den lille Skræbbers forvirrede Beretning forøgede kun vor Begjærlighed efter at bese den. Ved vor Afreise havde vi forsynet os med Landkaart. Tilfældigviis havde jeg et hos mig, skjøndt vi ventede saa liden Underretning af det, at det endnu

ikke var bleven aabnet. Dog raadførde jeg mig nu med det, og fandt at Dürckheim og dets Didsager ikke var undgaaet de Reisendes Opmærksomhed. Hedningemuren var derpaa angivet som den Plet, hvor Attila tilbragde Vinteren, førend han satte over Rhinen, for at foretage sig sit berømte Tog mod Verdens Hovedstad. Muren selv var bleven opført af hans Fjender. Man holdt den nemlig for en Levning af en romersk Leir, for et af hine Verker, hvorved Barbarerne bleve holdte i Tømme, og af hvilke Hunnerne selv paa deres Tog mod Syden med saa megen Klogskab betjende sig. Djævelsstenen holdt man for en naturlig Klippe i Nærheden af Leiren, hvorpaa Hedningerne skulde have offret. Vi satte vor Reivisers fra Skrædderværkstedets Evang befriede Been i Bevægelse, for at føre os til det Sted, hvor saa meget lovede at tilfredsstille vor Nysgjærighed.

Medens vi stege ned af det Bjærg, hvorpaa Abbediet havde ligget, forfartede Christian Ringel vor Reiv, ved at fortælle os de Sagn, der vare bekendte der i Egnen om de Steder, hvor vi havde været, og som vi agtede at bese. Paa denne Maade erfarede vi, at de fromme Munk, da de grundede deres Kloster, sluttede en Accord med Djævelen, for at faae Stene til den vidtloftige Bygning. Man løkkede den onde Aand til et Bænk af dette Slags, ved at bilde ham ind, at

man vilde opføre en stor Kro, hvor der skulde drikkes en betydelig Mængde Viin, der vilde omtaage Forstanden og udsætte de værgeløse Sjæle for Satans Fristelser. Af de rhinske Sagn kan man see, at Munkene ofte overlistede den Glemme, men aldrig maaskee med større Lykke, end ved den Accord, som Talen er om. Fuldkommen skuffet ved de fromme Mænds List, gav Syndens Fader sig saa ivrigt ifærd med Arbeidet, at Abbediet tilligemed dets Sidebygninger bleve færdige i utroelig kort Tid, en Omstændighed, som de, der havde leiet ham, tilskreve et Underværk af et renere Slags. Ifølge alle Beretninger blev Bedrageriet fuldført saa snildt, at Djævelen først ahnede Bygningens egentlige Bestemmelse, da Abbediets Klokker allerede løbe til Bøn. Men da kjendte hans Forbittrelse heller ingen Grændser; han ilede til Klippen, vilde rykke den op med Rode, og begrave Kirke, Abbebi og Munke under den. Men Klippen var for fast til at selve Djævelen kunde røkke den, og Fristeren blev ved de fromme Munkes Bøn, der paa deres Maade trak i Felten imod ham, tvungen til at forlade denne Deel af Landet med Skam og Stjændsel. Den Nysgjærrige viser man endnu adskillige Spor i Klippen, der vidne om den Glemmes Anstrængelser, især den Plads, hvor han skal have sat sig, da han var træt. Ja, de mere Skarpsindige gjøre endogsaa opmærksom paa den aflange Kende, i hvilken

hans Hale skal have ligget, da han paa Toppen af Klippen nedslugde denne bittre Pille.

Vi befandt os ved Foden af det andet Bjærg, da Christian Kinzel havde endt sin Fortælling.

„Dette er altsaa Dürckheimernes Sagn betræffende Djævelsstenen?“ — bemærkede jeg, medens jeg maalte Høiden med Dinene,

„Saaledes fortæller man det i det mindste i min Fødeby;“ — svarede Skrædderen; — „dog gives der Folk, der ikke troe det.“

Min lille Rejsekammerat lo og hans Dine straalde af glad Forventning.

„Afsted! Fremad!“ — raabde han, — „vi ville dog see denne Djævelssteen!“

Ikke længe derefter befandt vi os i den gamle Leir. Den stod paa en fremspringende Deel af Klippen, et Slags naturlig Bastion, der paa alle Sider, med Undtagelse af den, hvor den hang sammen med Klippen, var beskyttet ved steile Vægge. Der var Ruiner at see af en rund Muur af omtrent en Fjerdingvejs Udstrækning; Stenene laae paa den ubvendige Side i uordentlige Dyrger ovenpaa hverandre, og indeni saae man mange Spor af Grundfæstninger og Mure, der gjennemskar Pladsen. Hele Rummet var bedækket med Fyrretræer. Paa den Side, der stødte til Bjærget, be-

mærkede man Spor af en Grav, der gjorde Stillingen endnu fastere.

Djævelsstenen var omtrent tusinde Skridt borte fra Leiren. Det er en forvittret Klippe, der hæver sit skaldede Hoved paa en af de høieste Bjærgspidser. Jeg satte mig nu paa det høieste Punkt, og forglemde over at betragte Egnen, den Træthed, der var en Følge af den besværlige Klattren.

Saa vidt mit Øie kunde naae, laa Pfalz for mig. Hift og her blinkede Rhinen og Neckarn, som Solvstriber gennem Markernes Grønt og af Laarne i Byer og Flekker, som Mannheim, Speier, Worms og af tallose Landsbyer saae man en saadan Mængde, som Grave ved den appiste Wei. Nogle graae Ruiner kronede Bjærgene i det Badenske og Darmstadtke, medens man langt borte øinede det Heidelbergke Slot i dets romantiske Dal, alvorligt, fyrsteligt og pragtfuldt. Landskabet var tykst, og hvad Værkerne af Menneskehænder angik, noget gothiskt; det manglede Italiens Farvepragt, herlige Omrids og forføriske Skjønhed, de schweizeriske Dales og Gletscheres Storhed; men til Gjengæld var det et fuldendt Billede paa Frugtbarhed og Flid, forskjønned ved en Mængde nyttige Gjenstande.

Da jeg var omgivet af saadan en Mængde veltalende Mindesmærker om Civilisationens Fremskridt, henvendte mine Betragtninger sig paa Menneskeaaendens

Svagbed og Natur, Vægt og Vergjærrighed. Klippen erindrede mig om fanatist Overtro og lav Uvidenhed, da Landet endnu var en eneste Skov, som Jægerne gennemvandrede efter Behag og kjæmpede med de vild Dyr om Herredømmet over Egnen. Dog var det Guds Billede og undertiden gennemtrængde vel og en nytbegavet Aand sin Lids Mørke og ærede den evige Sandhed, der bejsler den hele Natur. Derpaa kom Romerne med deres letfærdige Guder, deres prunkende Philosophie, deres talrige, laante Kunster, deres Kjærlighed til Glands, saa stor i sine Virkninger, og saa smudsig og uretfærdig i sine Midler, og fremfor alt med deres taarnhoie Febersyge, der tilintetgjorde deres Forhaabninger paa sin egen Umaadeligheds Hav, og omsider i deres Fald aabenbarede det Falske ved deres System. Mindemærket i Nærheden af mig viisde mig de Midler, hvormed de tilkjæmpede sig og tabte deres Magt. Barbarerne lærte i Erfarenhedens bittre Skole at tilbageerobre deres Retigheder og i den Bevægelse, hvori jeg var, troede jeg at see Hunnerne strømme til denne Leir og at lære af Fjendens Kunst Midlerne til selv at seire.

De Saagegestalter, der nu myldrede forbi mig, vare et passende Sindbillede paa den Tid, der fulgte umiddelbart derpaa. Af dette Mørke hævede sig efter Karl den Stores langvarige og hæderfulde Regjering Baroernes Borge med deres af Lehnssystemet fremborede

Herftermagt, en Moder til talløse Døder. Derpaa kom Abbediet, denne Udvæxt af hiin milde Religion, der havde vift sig paa Jorden, for med sine Soelstraaler at forjage Afgudstjenestens kunstige Glands, der udelukte Dagslyset og satte Bedrageri og Skin istedet derfor. Herpaa begyndte Kampen mellem to modsatte Elementer, der endnu ikke er forbi — Kampen mellem Oplysningens Magt og den physiske Styrke. Hiin, der hverken var reen eller fuldkommen, nedlød sig til List og Bedragerie, medens denne vaklede mellem Frygt for ubekjendte Ting og Kjærlighed til Herredømmet. Munk og Baron kom i Strid; hiin tvivlede hemmeligt paa Sandheden af den Tro, han bekjendte; denne sittrede for Følgerne af de Saar, han slog med sit Sværd; den Ene vidste for meget, den Anden for lidt, og begge vare et Bytte for Mennekeslægtenes rastløse Kjender, graadige Videnskaber.

Min unge Rejsekammerats Fatter henvendte min Opmærksomhed paa det, der foregik ved Foden af Klippen. Han og Christian Ringel havde nu til deres inderlige Tilfredshed udfundet det Sted, hvor Djævelens Hale forud havde ligget. Et mere passende Billede paa vort amerikanske Fædreland, end denne Yngling, kunde man ikke finde paa dets hele vidtløftige Overflade. Foruden den engelske eller sachsiske Hovedstammes, flød i hans Arter fransk, svensk og hollandsk Blod. Han behøvede ikke at gaae altfor langt tilbage for iblandt

sine Forsædte at finde Penns fredelige Vedsagere, Hugenotter, Tilhængere af Stuarterne, Presbyterianere, samt Luthers og Calvins Discipler. Tilfældet havde forøget denne Lighed, thi da han fra Barndommen var vant til at reise, blandede han i sine lystige Bemærkninger og den nylig gjorte Opdagelse alle Sprog imellem hverandre. Den Retning, mine Tanker tog ved Synet af ham, var ganske naturlig. Jeg tænkte paa Amerika, og hvorledes denne saa store Deel af Jorden saalænge havde været skjult for den øvrige civiliserede Verden, tænkte paa dens Opdagelse og Befolkning, paa de Borgerkrige, Undertrykkelser og Uretfærdigheder, der drev Mennesker af alle Nationer til dens Kyster; paa Virkningerne af dette Sammenstød af alle Slags Meninger og Baner, uden at de vare fængslede ved Sæder eller Love af egennyttig Oprindelse, paa den religiøse og borgerlige Frihed, der udviklede sig deraf, paa den flette Indvirkning af dette Exempel paa begge Halvkugler, af hvilket den Ene allerede havde efterlignet de Indretninger, som den Anden stræbte at tilkjempe sig, og paa alle de umaadelige Følger af denne store uudforskelige, af Forsynet besluttede Bevægelse. Maaskee havde mine Tanker nærmet sig det Høie, hvis Christian Kinzel ikke havde afbrudt dem ved at vise det Hul, som Djævelen i sin Harme skal have stampet med Foden.

Vi forlode Klippen, for at vende tilbage til Dürck-

heim. Paa vor Wei udgjød Skræbderen sig i mange philosophiske Bemærkninger, der især bleve ham indgivne af hans Stilling — stor Møie og smaa Indkomster. Efter hans Anskuelse er Arbeidet alt for godt Kjøb, Brød og Viin derimod i altfor høi Priis. Til hvilken Dybde han havde bragt sine paa aa naturlige Grundsætninger hvilende Anskuelser, er umueligt at sige, thi Knøsen kom pludseligt frem med en Tvivl mod den formeentlige Længde af Djævelens Hale. Han havde i Paris besøgt Jardin des Plantes, havde seet Rængurherne og de zoologiske Haver i London, var fortrolig med Medlemmerne af adskillige Karavaner, som han havde truffet i Rom, Neapel, Dresden og andre Hovedsteder, ja, med Bjørnene i Bern havde han sluttet et Slags fortroligt Bekjendtskab; tillige havde han nogle Begreber om Tingenes Analogi, og kunde slet ikke erindre sig noget Dyr, der var forsynet med en saa betydelig Forlængelse af Rygraden, som det Christian Ringel havde viist ham Sporet af i Renden paa Djævelsstenen. Under den ivrige Undersøgelse af dette vanskelige Spørgsmaal, naaede vi Gjæstgivergaarden.

Berten i Dren havde ikke skuffet os. Maden var fortræffelig og overflødig indtil Ødselhed. Den gamle Dürckheimer vilde i London eller Ny-York have gaaet for Johannisberger eller Steenviin, og den simple, hjertelige Artighed, hvormed vi bleve opvartede, forhøiede Nydelsen.

Det vilde være meget egenfjærligt, om vi havde vederqvæget vore egne Legemer, uden efter saa mange Timers stærk Bevægelse i den skarpe Bjergluft, at tænke paa Stræbderen. Ogsaa han erholdt sit Bøger og sin Deel af Maaltidet, og da han havde styrket baade Sjæl og Legeme, holdt vi en Conferents, hvortil den værdige Postmester ogsaa blev indbuden.

De følgende Blade ere Resultatet af Forsamlingen i Gæstestuen i Bertshuset Dren. Skulde en eller anden skimlet, tyst Oldgrandster opdage en ubetydelig Feil i Lidsregningen, eller et urigtigt Navn, eller en Munk, der er manet for tidligt op af Skjærsilden, saa bede vi ham herved at udøse sin retfærdige Harm over Christian Ringel, hvis Legeme og Sjæl den hellige Benedict fra Limburg nu og bestandigt ville i Raade bevare for alle Kritikere!

Første Kapitel.

Som en Indgangsscene maa Læseren tænke sig en snæver, affondret Dal. Det var just paa den Tid, da Dagen taber sin Magt og Lyset mere træffer de høiere Gjenstande og meddeeler dem et Skjær, som om man betragtede dem igjennem et dunkelt Glas. Denne Siendommelighed ved Atmosfæren er, skjøndt der dagligt forekommer om Sommeren og Efteraaret, en Kilde til uudtømmelig Nydelse for den sande Beundrer af Naturen. Den Farve, der her menes, var intet mat Guult, men hiint milde, herlige Skin, der meddeler Bjærg og Skov, Træ og Taarn, Strøm og Mark det yndige Skjær, der giver Slutningen af Dagen sin milde, til Ro indbydende Ynde. Den dalende Sol oplyste med sine skraae nedskydende Straaler et Strøg af en Eng, der laae i en saa dyb Dal,

at den kun havde den eiendommelige Dannelse af Nabohøjene at takke for dette Afsteedsmiil af Dagens Stjerne. Der saae man en fjern Bjærgtop, som Hjordene havde afgræsset, en Bæk, der rislede dybt nede mellem Buskene, en smal Bei, der mere var banet af Dyrehover end af Bognhjul, og en vidtløftig Skov, der følgende unddrog sig for Diet og bedækkede et milelangt Jagtdistrikt, som ikke engang Sagnet havde befolket. Det var en saa eensom Plads, som man ellers kun pleier at finde i en amerikansk Ørk, skjøndt den tvertimod befandt sig i Middelpunktet af Europa og det sextende Aarhundrede var opgaaet over den. Trods Mangelen paa Boliger og andre Tegn, der vidne om Menneskers Nærværelse, trods den tykke, mørke Skov, vilde dog en Amerikaners Øie snart have opdaget karakteristiske Kjendetegn, der udmærkede dette Strøg fremfor Ørkenne i hans Fædreland. Vel vare Træerne friske og høistamme, men der manglede Aarhundredernes Mæs, der manglede de høie Klippetoppe, og den amerikanske Continentskogs naturlige Bildhed. Intetsteds en henraadnende Stamme der, hvor den var faldet, ingen Greenbrudt af Stormen, ingen opreven Bust hentydede paa Menneskernes Uagtsomhed for denne vigtige Deel af Vegetationen. Hist og her bemærkede man et Slags Roste, som man undertiden seer dem paa Skibsmasterne, paa et eller andet Træ der stod paa et høit Punkt; det var

Grændsestjæl, der tiltjendebagv deres Distrikter, der havde Ret til at sælde; — et sikkert Beviis for, at Mennesket allerede for længe siden havde udvidet sit Herredomme over disse dunkle Høie, og at de, hvor affides de end laae, vare udsatte for alle de Indskrænkninger, Afdelinger og Plagerier, der ere uadskillelige fra Eiendomsretten i folkerige Egne.

En Time førend vor Historie begynder, forstyrrede, naar man undtager en Bæks Rislen, intet Stilheden i denne snævre Dal, hvis en snæver, vild Kløft virkelig fortjener dette Navn. Der slagrede ingen Fugl under Træerne, der svævede ingen Falk over deres Toppe. En Gang, og det blot for et Dieblif, vovede en Raabul sig fra sit Leie, for at drikke af Bækken. Dyret havde hverken det amerikanske Wildts Styrke eller Behændighed; dog var det en Beboer af Skoven, thi medens det paa en vis Maade stolede paa dens Beskyttelse, mistroede det paa samme Tid Menneskernes Magt. Neppe var dets Tørst slukket, førend det med en Instincts-Skarphe'd, som ingen tilfældige Omstændigheder kan tilintetgjøre, lyttede, sprang opad den steile Høie, og ilede i uroligt Løb til sit Leie. Næsten i samme Dieblif sprang en Windspiller frem mellem Træerne paa den anden Side af Dalen, og løb snart fremad, snart tilbage, som disse Hunde pleie, naar kun deres eien-dommelige Urolighed og ikke Forsølgelsen af et Stykke

Bildt sætter dem i Bevægelse. En Fløiten kaldte Hunden tilbage og dens Herre viisde sig paa Skovstien.

En Hue af grønt Fløiel med et lille Jagthorn ovenover Skyggen, en simpel, men reentlig, snæver Kjole af samme Farve og smykket med samme Tegn, tillige med det Instrument, der hang om hans Skulder, og det Baaben, som Personer af hans Stand pleiede at bære, tilkjendegav en Skovrider eller et Menneske, der havde Opsyntet over Jagten og et Slags Dommerembede over det, der vedkom Skovvæsnet — Forretninger, der gjorde hans Embede forskjelligt fra en simpel Skovfogeds.

Skovrideren var ung og trods sin uanseelige Klæde- dragt af et meget indtagende Udvortes. Han satte sin Bøsse op til en Træstamme, fløitede ad sine Hunde og gjentog dette Signal med et klingrende Instrument, som han til dette Brug førde med sig, hvorved det snart lykkedes ham, at faae sine Jagtkammerater samlede. Han bandt Vindspillerne ved en Snor, gjorde denne fast ved sit Bælte, tog Hornet af Skuldren og blæste en livlig Melodi, der i kraftige, harmoniske Toner rullede igjennem Dalen.

Da han havde taget Hornet fra Munden, lyttede Unglingen, indtil den sidste Gjenlyd var hentonet, som om han ventede et Svar. Heri stussede han sig ikke heller. Svaret klang i kraftige Toner gjennem Kløfte,

og hvinede saa lydeligt gjennem Skoven, at mange af dens siirføddede Beboere bævede af Angst. Klangen af dette usynlige Instrument var langt skarpere, end den af Jagthornet, endstjøndt det Første ingenlunde manglede Behagelighed. Den unge Skovrider syntes at forstaae Tegnet, thi neppe havde han hørt det, førend han stød sit Horn tilbage, greb sin Bøsse og ventede i en lyttende Stilling.

Det varede omtrent eet Minut førend der i den høiere Deel af Dalen viisde sig en Yngling, der gik langsomt hen imod Skovrideren. Han var aldeles klædt som en Bonde, medens han i Haanden holdt et langt, lige, smalt Rør af Kirsebærtræ, der var fast ombundet med Bark og havde et Mundstykke paa den øverste Ende, samt en Runding paa den Nederste, næsten som en Trompet. Da han kom nærmere, kunde man bemærke Uergrelse paa hans Ansigt, stjøndt en stor Fillehat, hvis forreste Stykke som en uhyre Skjærm faldt ned over hans Næse, medens den bageste var opslaaet paa en selsom Maade, gav ham et mere latterligt, end alvorligt Udseende. Hans Been stak, ligesom Skovriderens, i et Slags Læderstrømper, der lode Lemmerne ovenfor Knæerne frie og nøgne, medens det øverste Klædningsstykke hang løst ned og lod hans Bevægelser fuldkommen Frihed.

„Du bliver længe borte, Gottlob!“ — sagde den

unge Skovrider, da den Anden kom nærmere; — „og den gode Eneboer vil just ikke hilse os ventligt, naar vi forstyrre ham i hans Bøn. Hvor har Du din Hjord?“

„Det maa den hellige Mand paa Hedningemuren sige, thi dette er mere, end jeg selv kunde besvare Grev Emich, om han saa spurgde mig i den Tone, hvori han pleier at tale til Abbeden af Limburg: „Hvor er din Hjord, Gottlob?“

„Da var det virkelig ingen Spøg om Du havde ladet Hjorden forvilde sig! Hver saae Du Dyrene sidst?“

„Her, i Skoven ved Hartenburg, Mester Berthold, saa sandt jeg er Grevens ydmyge Tjener!“

„Din Uagtsomhed vil stille Dig ved din Tjeneste, Gottlob!“

„Det vilde være Jammerstade, hvis dine Ord vare sande, thi i dette Tilfælde vilde Grev Emich miste den ædleste Hyrde i Tyskland, og det vilde stjære mig lige ind i Sjælen, hvis Munkene paa Limburg skulde saae ham. Imidlertid kan Dyrene ikke være langt borte, og jeg vil endnu engang forsøge mit Horns Magt, førend jeg gaaer hjem og henter en banket Ryg og min Afsked. Veed Du, Mester Berthold, at en saadan Skam endnu aldrig har truffet nogen af vor Familie, skjøndt vi i længere Tid have været Kohnrider, end Fribrikerne Kurfyrster?“

Skovrideren gjorde en Bevægelse, der røbede Mis-

fornøielse, klappede sine Hunde og ventede paa Virkningen af Hornet, som hans Staldbroder i dette Dieblif satte for Munden. Gottlobs Bæsen røbede den største Tillid til hans Kundskaber i hans Fag, thi trods hans Ord, forraadte dog ingen af hans Miner den mindste Bekymring for den Hjords Skjæbne, der var ham betroet. Snart gav Dalen Gjenlyd af den romantiske Klang af hans Horn, og han vidste at give de Toner, der siden utænkelige Tider havde tjent til at kalde en forvildet Hjord tilbage, et ganske eiendommeligt Eftertryk. Hans Kunst og hans Tillid bleve ogsaa snart belønnede, thi den ene Ko efter den Anden sprang, medens han blæste, ud af Skoven, indtil det hele Antal var forsamlet paa den aabne Plads. Kvierne sprang afsted med opløstede Haler, medens de til Mælkestuen skattepligtige Dyr kom vandrende med gestjæftige Miner og ustadige Skridt, som det anstod deres Alder og Rang i Landsbyen. Inden nogle faa Minutter vare alle forsamlede om deres Hyrdes Person, der talde Hjorden, lagde sit Horn paa Skulderen og lavede sig til at drive den til den nederste Ende af Dalen.

„Det er en Lykke, at Du med saa liden Umage har bragt dine Dyr sammen!“ — sagde Skovrideren, da de gik bag efter Hjorden.

„Siig hellere, det var min Kunsts Skyld, Mester Berthold! og frygt ikke for at gjøre mig forsængelig.

Der er slet ingen Fare ved at vurdere mine Fuldkommenheder efter Fortjeneste. Du skulde ikke betage Bestedenheden Modet ved, at vurdere den for nøie. Det vilde virkelig have været et Underværk, hvis en Hjord, der vandrer paa Kirkens Sti, skulde have forglemmt sin Pligt."

Skovrideren lo, og saae til Siden, som en Mand, der ønsker at være blind for en vis Gjenstand.

"Altid dine gamle Streger, Gottlob! — Du har altsaa ladet dine Køer græsse paa Munkenes Enemærker?"

"Jeg har betaelt Paterspendingen, har forrettet min Andagt i den hellige Benedicts Kirke, har skriftet for Pater Arnulph selv, og det for ikke een Maaned siden. Hvad kan man gjøre mere for at leve i god Forstaaelse med de fromme Brødre?"

"Jeg ønskede dog at vide, om Du nogentid har aabenbaret Pater Arnulph dine Besøg i Klosterets Græsgange med Grev Emichs Køer, min ærlige Gottlob?"

"Gaa! Troer Du maaskee, Mester Berthold! at jeg i et Dieblis, da det er høist nødvendigt at have Ro og Andagt, kunde faae det Indfald, at sætte de fromme Munk i Brede, og Raseri med at fortælle alle de dumme Streger, af en slet opdraget Ro eller Dvie, som man ligesaa lidet kan lade uden Bogter, som lade en Jomfru, førend hun har naaet Forsigtighedsaaarene, besøge Markedet uden en Moder eller skarpsynet Tante?"

„Sag Dig i Agt, Gottlob! thi fjændt Grev Emich slet ikke holder af Munkene, kunde han dog let sætte Dig paa Vand og Brød, og lade din Ryg gjøre Bekjendtskab med sin Ridepidst, dersom han fik at vide, at en af hans Karle havde taget sig en saadan Frihed med Andres Eiendom.”

„Gid Grev Emich dog vilde fordrive de fromme Brødre fra den rigeste Græsgang i den hele Dal. Kjøb og Blob kan ikke udholde det, at en Greves Dvæg maa gnave Jord, for at lede efter nogle bittre Urter, medens Klosterhjorden vader i det fineste, sødeste Græs. See, Mester Berthold! disse Munke paa Limburg æde det lækkreste Bilt, drikke den kosteligste Viin, og læse de forteste Bønner i den hele Christenhed. For Pokker! nogle beskylde dem endogsaa for at de skrevte de smukkeste Piger. Jeg veed af Erfaring, at hverken Vand eller Brød eller Fængsel passer til en sørgmodig Stemning, og jeg opfordrer Reiseren, ja den hellige Fader selv, til at gjøre et saadant Underværk, at min Ryg nogensinde skulde komme i Bekjendtskab med Pidsten.”

„Blot for det er temmelig længe siden, at Du er bleven forestillet for den.”

„Det lægger Du nu ud paa din Maade, Mester Berthold! jeg glæder mig over at din Vittighed er saa hurtig. Vi ere ved Skongrændsen og ville en anden Gang undersøge denne Sag. Dvæget har græsset godt,

og vil gjøre Mallepigerne Glæde. Om dens Føde kommer fra Grev Emichs Græsgange eller nedstammer fra Kirkens Underværker, er ligemeget. Hvor har Du jaget med Hundene, Berthold?"

"Paa Bjærget, blot for Bevægelses Skyld. De vare paa Spor efter en Raabuk, men da alt Bildtet i dette District tilhører vor Herre, fandt jeg ingen Grund til at anspore dem mere end nødvendigt."

"Det glæder mig at høre dette, thi jeg gjør Regning paa dit Selskab i Aften for at bestige Bjærget, naar vort Dagværk er forbi. Du vil kunne gaae desto hurtigere."

"Forlad Dig derpaa, jeg skal nok komme. Men for ikke at spille Tiden er det bedst vi skilles ad her, for at træffes igjen i Byen."

Skovrideren og Kohyrden toge Afsked med hinanden. Hiin forlod Veien og gik til Høire ad en Gangsti, der førde over smalle Enge og en Skovbæk til Foden af det ligeoverfor liggende Bjærg. Gottlob fortsatte sin Wei til Landsbyen, der nu frembød sig for Diet og ganske udfyldte en Snævring af Dalen der, hvor den dannebe en ret Vinkel med sin forrige Retning.

Den Førstes Wei førde ham til en Bygning, der var meget forskjellig fra de plumpe Hytter, mod hvilke Kohyrden vendte sine Fjed. Et fast Slot, paa en fremspringende Klippe, hang ud over Husene i Dalen, og

truede alle dem, der nærmede sig Passet. Bygningen var vidtløftig, men uregelmæssig. De nyere Dele af den vare runde, paa den yderste Rand af Klippen opførte Taarne. Man kunde fra dens Tinder uden Møie kaste en Steen ned paa Landeveien nedenunder. Muurværket var stærkt og Formens og Arbeidets Skjønhed, efter de Tiders Smag, ikke aldeles forfælt. De mægtige Taarne vare ikke bestomindre kun Tillæg til Hovedbygningen, der, seet nedensfra, frembød en forvirret Masse af Mure, Skorstene og Tage for Diet. Paa nogle Steder hævede de Første sig fra det grønne Teppe, der bedækkede Skraaningen af Bjærgtet, men paa andre Steder havde man benyttet Klippen, der, ligesom Muren, bestod af en rødlig Sandsteen, saa at den syntes at udgjøre eet med Bygningen, og det var vanskeligt at adskille Naturens Værk fra det, Kunsten havde frembragt.

Den Sti, som Skovrideren fulgde, førde fra Dalsen til Bjærgtet op ad en Skrænte, og tilsidst til en stærk Port under en høi Hvælving, der gik ind til Borggaarden. Paa denne Side af Slottet var der hverken Bro eller Graver, eller noget andet af de sædvanlige Forsvarsmidler, undtagen alene et Faldgitter, thi Fæstningens Beliggenhed gjorde her paa en vis Maade alle Forsigtighedsregler unødvendige. Dog havde man sørget for at forebygge ethvert Overfald, og der behøvedes en sikker Fod, et fast Hoved og kraftige Lem-

mer, for at komme ind i Slottet paa en anden Vej, end igjennem Porten.

Da Berthold havde naaet den lille Terrasse foran Porten, tog han sit Horn og blæste, som det lod i glad Stemning, end Jægerweise. Klangen gjenlød imellem Bjærgene; og mere end een Kvinde i Landsbyen holdt i stum Forundring op med sit Arbeide og lyttede til de romantiske Toner. Han kastede derpaa Instrumentet tilbage paa Skuldren, kaldte sine Hunde til sig og gik igjennem Indgangen, hvis Faldgitter blev trukket op.

Andet Kapitel.

Daglyst havde næsten forladt den Klost, hvori Landsbyen Hartenburg laa, da Berthold gik ned fra Slottet, dog ikke paa den Vej, han for en Time siden var kommet, og skred over en Steenbro, der førde over Bækken, for at naae Veien paa den anden Side. Den unge Skovrider havde bragt Hundene til deres Indesluffe, lagt Kobbel og Gevær bort, og kun Hornet hang

ham endnu om Skulderen. Ogsaa bar han en Hirschfænger ved Siden, et, paa den Tid og i saadan et Land, nødvendigt Forsvarsvaaben, som han havde Ret til at bære, i Kraft af det Embede, han beklædte hos Greven af Leiningen=Hartenburg, Eieren af det Slot, som han nylig havde forladt, og Lehnsherre over de fleste af de tilgrændsende Bjerge og mange Stæder i Pfalz. Kohyrden ventede paa sin Staldbroder eller, rettere sagt, Ven, at domme efter den fortroelige Tød, de stode paa med hinanden. Gottlob stod ikke langt fra sin Moders Hytte og da de vare hinanden nær nok, værlede de nogle Tegn, ilede afsted og forsvandt bag Hufene.

Umiddelbart bag ved Landsbyen udvidede Dalen sig og antog det Udseende af Frugtbarhed og Kultur, der er bleven beskrevet for Læseren i Indledningen. De, der have gennemlæst denne nødvendige Fortale, ville strax vide at begge Unglingerne vare nu i Bjærgbækkenet, der indstuttede Abbediet Limburg. Men tre Aarhundreder, der kun have haft liden Virkning paa de blivende Omrids af Stedet, have frembragt væsentlige Forandringer hos det mere Forgjængelige.

Medens de to Unglinger hurtigt fortsatte deres Vandring, befinde Maanens første Straaler Bjærgspidserne, og førend de endnu i een Time havde fulgt Retningen af Passet, der førte til Rhindalen, oplyste den ogsaa allerede Taarne og Tage paa Abbediet selv.

Klosterbygningerne vare i den Tid i deres fuldkomneste Tilstand, og lignede næsten en Stad. En stærk, høi Muur indsluttede den hele øverste Glæde af et enkeltstaaende Bjerg. Bygningsmaaden var aldeles Middelalderens frigeriske Kirkesyrsters, der pleiede at bære Brynien under Stolaen; thi medens Klokketaarne, malede Bindver og fromme Mindesmærker antydede Bygningens Bestemmelse, forraabte Fæstningsværkerne, at man, for at beskytte Broderskabet, ligesaa meget satte sin Lid til jordiske, som til aandelige Midler.

„Jeg haaber, at der gives ligesaavel Maanestien for en Munk, som for en Koghyrde,” — bemærkede Gottlob, i det han talede saa sagte, at det næsten lignede en Hvisten; — „den kaster sin Glæde paa Abbediets høie Taarne, og vil skinne paa enhver Skaldepande, der skulker af Klosteret, for at smage den sidste Biin-høst, eller for at blande sig i Borgerens huuslige Anliggender i Dürkheim.”

„Du har just ikke megen Ufrygt for de fromme Fædre, min ærlige Gottlob! thi Du lader sjældent en Veilighed gaae forbi, uden at lade din Tunge eller dine forsultne Dyr spille dem et ondskabsfuldt Puds.”

„Se, Berthold! vi Vasaller ligne det klare Wandspeil, i hvilket vor Huusbonde kan betragte sit eget Ansigt, ja endog sine egne Luner. Saa ofte som Emichret af Hjertens Grund hader Mand eller Hest, Hund

eller Kat, Stab eller By, Munk eller Greve, løber Gal-
den ogsaa over paa mig, og jeg er færdig til at flaae,
naar han flaaer, til at bande, naar han bander, ja
endogsaa til at myrde, naar han myrder."

"Et godt Sindelag for en Tjener, dog vil jeg for
din Christendoms Skyld, haabe, at denne Sympathi
ikke ender her, og at Du deler hans Tilbøielighed, lige-
saa vel som hans Had."

"Ja, saa sandt jeg lever, endnu mere! Grev Emich
holder om Morgenens af en Dyrepøst, og jeg længe
hele Dagen efter den; — Grev Emich drikker en Flaske
Dürkheimer ud i een Time; jeg har neppe nok i to,
for paa samme Tid at vise ham min Hengivenhed, og
hvad de andre Besværligheder af samme Slags angaaer
er jeg ikke den Mand, der forlader min Herre, af Man-
gel paa Iver."

"Jeg troer det, Gottlob!" — sagde Berthold leende;
— "ja langt mere, end Du kan finde Ord til at for-
tælle mig til din egen Fordeel, denne Gjenstand betræf-
fende. Men efter alt dette ere Benedictinerne Geist-
lige, der ere tagne i Sed og Pligt, saa godt som no-
gen Biskop i Tyskland. Jeg kan ikke begribe af hvil-
ken Grund baade Herre og Tjener hade dem saa meget."

"Ja, Du er yndet af Mogle af Broderskabet og
der hengaaer sjældent een lige, uden at Du knæler for
et af deres Altre. Med mig er det en anden Sag,

thi siden den Bod, de paalagde mig, for de Friheder jeg tog mig med deres Hjorde, sporer jeg ingen Appetit til deres aandelige Næring."

"Og dog har Du betaelt Paterspændinger, og op-ramset dine Bønner, ja Du har endog skrevet for Pater Arnulph, og det altsammen i en Tid af een Maaned."

"Hvad skal en Synder gjøre? Pengene gav jeg dem, fordi de lovede, at jeg skulde faae dem igjen med Renter. Jeg had, fordi jeg havde en Landpine, der var værre, end selv en ferdømt Sjæls Marter i Helvede, og hvad Skrivtemaalet angaaer, da skrevte jeg altid med Forsigtighed fra den Dag min Oprigtighed i Henseende til Hjorden, paadrog mig saa svær en Bod. For at tilstaae Sandheden, Mester Berthold! forekommer Kirken mig som en gammel Kone; meget venlig, naar man lader hende have sin Villie, men en arrig Trolld, naar man gjør hende imod."

Den unge Skovrider blev taus og tankesuld, og de vare nu i Nærheden af den Landsby, der tilhørde Munkene paa Limburg, hvorfor hans mere snaksomme og trættehjære Staldbroder fandt det raadeligt ogsaa at tie stille. Den lille kunstige Sø, som der er bleven tælt om i Indledning, var paa den Tid allerede tit; men Kroen med det stolte Skildt Ankeret, skulder en silbigere Tid sin Tilværelse, Da begge de unge Mænd naaede Kloften i Nærheden af det Sted, hvor Kroen

nu staaer, dreiede de af fra Veien, men ikke, førend de omhyggeligt havde seet sig om, om ikke en Speiders Blik lagde Mærke til deres Bevægelser.

Herfra førde en steil, kun hist og her af Maanen bekinnet Bjærgsti opad. De to kraftfulde unge Mennesker naaede dog snart Toppen af den meest fremragende Deel af Bjærget og kom endelig til en aaben Flade, der lignede en Heide. Vel havde de fortsat deres Samtale, medens de steeg op, men endnu sagtene, end under Murene af Limburg, og Gottlobs Munterhed syntes at forlade ham, eftersom de steeg høiere i Veiret.

„Dette er en sørgelig, mistroende Ørk, Berthold!“ hvidskede Rohyrden, da han igjen sølde den jævne Grund under sine Fødder; — „og det synes mig endogsaa gyseligere at betræde den i Maanestien, end ved mørk Nat. Har Du før været i Nærheden af Djævelstenen saa silde?“

„Engang ved Midnatstid; thi her gjorde jeg Befjendtskab med den, vi nu ville besøge — har jeg ikke fortalt Dig om det Møde?“

„Du har altid den Vane at laste min Sukommelse. Derjom Du vil gjentage Historien, vil jeg maastee erindre Omstændighederne, naar Du er kommen til Enden, og, for at sige Sandheden, saa jeg gjerne at Du snakkede lidt paa denne Spøgelsesplads.“

Den unge Skovrider smilte, men uden Spot, thi han visde, at hans Staldbroder, trods sin Egegyl-

dighed mod alvorlige Ting, netop, som det i Almindelighed er Tilfældet, blev meest rørt af disse, naar det kom til Stykket; maaskee tænkte han ogsaa paa den Forstjæl, som deres forskiellige Opdragelse havde frembragt i deres Anskuelse. Desuden var det tydeligt af den alvorlige og forsigtige Maade, hvorpaa han fortalte følgende, at han ikke ansaae Gjenstanden for ubetydelig.

„Jeg havde“ — begyndte Berthold — „ligesaa Solens Opgang gennemstrøiset Grev Emichs Jagtdistrict, thi det var nødvendigt at passe nøie paa Bønderne i Rabolauget. Jeg var endnu dybt inde blandt de skovbegroede Bjerge, da Natten brød frem, — ingen saadan som denne her, men saa ravnensort, at jeg, skjøndt fra Ungdommen vant til Skoven, ikke kunde finde en eneste Stjerne, langt mindre hvor Slottet laa. Jeg vankede flere Timer omkring i det Haab hvert Dieblis at naa den aabne Dal, da jeg pludseligt befandt mig paa en Glette, der syntes mig at være uendelig og ubeboet.“

„Ja! det var Djævelens Dandsesal! — dog kun ubeboet af Mennesker, mener Du?“

„Har Du nogensinde følt den hjælpeløse Tilstand, man er i, naar man farer vild i en Skov?“ —

„Jeg selv aldrig, Mester Berthold! men hvad mine Dyr angaaer, da er det en Ulykke, der ofte tilstøder mig syndige Menneske.“

„Jeg veed ikke om dine Røet kunne indgøde Dig

den ydmygende og nedtrykkende Følelse, der kom over mig, da jeg stod paa denne grønne Jord, adskilt fra alt Samqvem med mine Medskabninger, i en Ørk, skøndt omgivet af levende Menneſter, berøvet Syn og Hørelse for alt hvad der var nyttigt og med alle Guds Tegn for mine Dine, og dog uden noget af de sædvanlige Midler til at gjøre Brug af hans Godhed, da jeg havde tabt Traaden af hans Hensigter."

"Men er det da nødvendigt, at Tænderne maa blive ledige og Halsen tør, fordi Veien er skjult, Hr. Skovrider?"

"I ſaadanne Dieblikke gaaer Appetiten under i et eneste hæftigt Duſte, at komme igjen i Menneſters Selſkab. Det er, ſom om man befinder ſig ligesaa hjælpeløs, ſom i Barndommen, endſkjøndt alle Mandens Fornødenheder minde os. Juſt da Føleſſen af min forladte Tilſtand var ſtærkeſt og jeg traad ud af Skoven og ind paa denne Bjærgſlette, ſaae jeg noget, der lignede et Huus, og af det Lys, ſom jeg indbildte mig ſtinnede gjennem Vinduet, fluttede jeg, at jeg igjen vilde komme i Samqvem med Væſner af mit Slags."

"Du vælger nu dine Udtryk med mere Forſigtighed;" — ſagde Rohyrden, i det han ſukkede dybt, ſom en, der er glad over at en Vanſkelighed er overvunden; — "Jeg haaber dog, at det var en af Grev Emichs Forpagtergaarde, forſynet med det Nødvendig for at troſte en Siæl, der er i Nød?"

„Gottlob! Boligen var Djævelsstenen, og Eufet, som jeg saac, en Stjerne, der just straalde i lige Linie med Klipperanden.“

„Og jeg er vis paa, Mester Berthold! at Du ikke to Gange har maattet banke paa Døren, for at komme ind?“

„Jeg gjør just ikke meget af de sædvanlige Sagn og Amnestueæventyr betræffende vore Bjerge, men —“

„Saa sagte! saa sagte! Ven Skobrider! hvad Du belægger med saa uerbødige Navne, er en almindelig Møning blandt alle dem, der boe i og omkring Dürkheim; Ridder og Munk, Borger og Greve, alle have de lige stor Uerbødighed for vore ærværdige Sagn. Hvad vilde der blive af os, hvis vi slet ingen saadanne gyselige Sagn havde, slet ingen saadanne Skrækkebillevder, at sætte imod Munkenes Bod, Bonner og Messer paa Limburg! Saamegen Wiisdom og Philosophi, som Du vil, min Fosterbroder! men lad os beholde vor Djævel, om ikke for andet, saa dog for at kjæmpe mod Abbeden.“

„Drods dine store Ord veed jeg dog, at ingen af Hjertet har større Frygt for disse Bjerge, end netop Du, Gottlob! Jeg har seet de Kolde Sneedraaber paa din Pande, da Du engang maatte gaae over denne Heide, da det var mørkt.“

„Veed Du ogsaa vist, at det ikke var Dugdraaber?“

I disse Bjerge pleier Duggen at falde stærkt, naar Soelheben har udtørret Jorden."

"Saa lad det da have været Dug!"

"For at gjøre mig Dig forbunden, Berthold! vilde jeg ogsaa, om det skulde være, sværge paa at det var af et Springvand. Men hvordan hang det sammen med Hytten og Stjernen?"

"Jeg kunde ikke forandre deres Natur. Jeg roser mig ikke af den Eigenskab, som Du lægger for Dagen mod de hemmelighedsfulde Magter, der regjere Jorden, men Du veed, at Frygten hidindtil ikke har holdt mig borte fra disse Bjerge. Da jeg blev min Feiltagelse vaer, var jeg i Begreb med at gaae bort, og det, som jeg gjerne tilstaaer, ikke uden at forse mig og at læse et Avemaria, men et Blik opad overbeviste mig om at Stenen var besat."

"Besat? jeg havde altid troet at den var besat af onde Aander, men jeg har ikke hørt at den nogensid har været anderledes besat."

"Der sad en paa den øverste Spids; jeg saae det ligesaa tydeligt, som jeg saae Klippen selv."

"Hvorpaa Du strax viisde den Hurtighed, der har forskaffet Dig Grevens Yndest og din Post som Skov-
riber?"

"Jeg troer, at den Punctlighed, hvormed jeg opfylder mine Embedspligter, behager Greven;" — "Saa

rede Berthold noget hidfigt; — „jeg løb ikke min vei, men kaldte paa det Væsen, der paa den Tid af Natten havde valgt et saa forunderligt Sæde.”

Trods den muntre Lune, som Hyrden søgte at vedligeholde, trængde han sig uvilkaarligt tæt ind paa sin Staldbroder og kastede tillige et Sideblik til den berygtede Klippe.

„Det lader til at Du er bange, Gottlob!”

„Troer Du at jeg intet Hjerte har? Hvad? En Ven af mig skulde være i saadan Nød og jeg skulde kunne forblive rolig. Vor Herre bevare Dig, Berthold! men om jeg mistede den bedste Ro i min Hjord, kunde jeg ikke være mere bekymret. Fik Du noget Svar?”

„Ja, og denne Begivenhed har lært mig, at Frygten ofte forhindrer os i at see Tingene i deres naturlige Skikkelse, hvorved der opstaaer mange Bilsfarelser. Jeg erholdt et Svar, men ikke saadan et, som de Fleste af Indvaanerne af Dürkheim vilde have ventet; det var en menneskelig Stemme.”

„Det var dog godt; men den var vel saa huul, som en Tyr's Brølen?”

„Nei! den taelde mildt og forstandigt, Gottlob! som Du let vil indsee, naar jeg siger Dig, at Skikkelsen ingen anden var, end Gneboeren i Fyrrestoven. I dette Dieblik begyndte vort Bekjendskab, og det er si-

den den Tid, som Du veed, bleven vedligeholdt ved hyppige Besøg fra min Side."

Kohyrden gik nogle Minutter taus ved Siden af sin Staldbroder, derpaa standsede han pludseligt og sagde:

"Dette var altsaa din Hemmelighed, Berthold! bekræftende Maaden, hvorpaa dette dit nye Bekjendtskab begyndte?"

"Ja! Jeg visde nok hvilken Magt, de Sagn, der ere gjængse blandt Almuen, have over dit Gemyt, og frygtede for at Du ikke vilde ledsage mig ved mit Besøg, naar jeg, uden Forsigtighed fortalte Dig alle Omstændigheder ved vor første Sammenkomst. Men nu, da Du kjender Eneboeren, er jeg ikke mere bange for at Du vil forlade mig."

"Gjør ikke Regning paa for mange Opoffrelser fra din Vens Side, Mester Berthold! Mennekernes Sind bliver bevæget af saa mange Phantasier, behersket af saa mange Griller, og piint af saa vigtige Tvivl, naar det angaaer Vegemets Sikkerhed, for ikke at tale om Sjælens, at jeg ikke kjender en mere ubesindig Tillid, end naar man gjør alt for sikker Regning paa et Offer af en Ven."

"Du kjender jo Veien, og kan vende tilbage til Byen, om Du vil," — sagde Skovriberen stødt, og ikke uden Bitterhed.

„Der gives Stillingen, i hvilke det er ligesaa misligt at vende tilbage, som at gaae frem;“ — bemærkede Gottlob; — „ellers vilde jeg tage Dig paa Ordet, og vende tilbage til min omhyggelige Moder og til et godt Maaltid og en Seng, der staaer under et Billede af den hellige Jomfrue, den hellige Benedict og min Herre Greven. Dersom jeg ikke var Dig saa hengiven, gjorde jeg ikke et Skridt videre.“

„Gjør som Du vil!“ — svarede Skovrideren, der vel vidste, hvor lidt Mod hans Staldbroder besad, for at blive alene tilbage paa et saa eensomt og berygtet Sted; og gik saa raskt til, at Gottlob var nødt til at tage Benene med sig, for ikke at blive alene tilbage med sin Angst. „Du kan fortælle Grevens Folk, at Du forlod mig her paa Bjærget.“

„Nei!“ — svarede Gottlob, i det han gjorde en Dyd af Nødvendigheden; — „først og fremmest jeg gjør eller siger dette, skal man gjøre mig til Benedictiner, ja endog til Abbed paa Limburg.“

Da Hyrden, der havde Munkene ligesaa meget, som hans Herre, udtalte denne Beslutning med al sin Kraft, var den gode Forstaaelse mellem de to Venner snart igjen oprettet, og de fortsatte deres Gang med hurtige Skridt. Egnen var virkelig stikket til at vække enhver slumrende Sød af Overtro, som Opdragelse og Folkesagn havde neblagt i deres Bryst.

Endelig naaede vore Eventyrere en Fyrrestok, der laa paa Bjærgaasen indenfor en Muur af vældige Stene, der laae uordentligt ovenpaa hverandre. Bag ved dem laa Sletten, medens den skalbede, just af Maanens Straaler oplyste Klippe hævede sit Hoved over Jorden, som et dunkelt Mindesmærke midt i en Ørk, for at gjøre den endnu mere rædsom. Baggrunden dannede den mørke Skov, der Haard. Til Høire laa Kløften eller Dalen, fra hvilken de nys vare komne, og foran den, naar man saa hen ved Siden af Skoven, Sletten af Pfalz i en taaget Dunkelhed, lig en mørk Sø af Cultur, mange hundrede Fod under deres nærværende høie Standpunkt.

Det traf sig kun sjældent, at nogen af Grev Emichs Vasaller eller Tjenere, især af dem, der boede paa Slottet, eller i Nærheden af Samme, og hvert Dieblif kunde blive kaldte til en uformodentlig Tjeneste, vovede sig saa langt bort fra Fæstningen, uden at være forsynede med Midler baade til Angreb og til Forsvar. Berthold bar som sædvanligt sin Hirschfænger, eller et kort lige Sværd, saaledes som de Tjenere hos de europæiske Store, der kaldes Jægere, endnu pleie at bære, naar de staae bag paa Vognen, og ved Synet af dette ædle Vaabens Nedværdigelse, fremstille et Billede paa Lehnstidernes og deres Skikkelser Forsalb. Heller ikke Gottlob havde glemt at sørge for sin personlige Sikkerhed, for

saa vidt denne Kunde trues af Fjender med Kjød og Blod; thi hvad Angreb af det Slags angik, da var hans Mod ophøiet over enhver Bebreidelse, hvilket han havde beviist i flere blodige Kampe, af hvilke der paa den Tid forefaldt mange mellem de smaa tykke Fyrsters Vasaller. Kohyrden havde forsynet sig med et tungt Baaben, som hans Fader mere end een Gang havde svinget i Slaget, og som udfordrede hele Kræften af hans Søns muskeltærkte Arm, naar det skulde svinges med den Færdighed, som de forskjellige Bevægelser udfordrede. Ildgeværer vare for kostbare og endnu for usfuldkomne, til at man skulde bruge dem ved saa ringe en Anledning, som den, der havde ført begge Pattebrødrene, — thi i dette Forhold, forenet med en langvarig Omgang, bestod Hemmeligheden af det fortrinlige Venskab mellem Skovrideren og Kohyrden, — til dette Sted.

Berthold løsne de sin Jagtkniv, da han traad ind i en Slags Portvei, der kun var kjendelig ved en Afbrydelse af Graven, der havde beskyttet denne Deel af Bølden, og ved en Åbning i Muren selv, for at træde ind paa den indsluttede Plads, som Læseren allerede i Indledningen har lært at kjende som en hedenst Leir. Paa samme Tid tog Gottlob sit tunge Baaben af Skulderen, og fattede Grebet af det. Vel var der ingen Fjende synlig, for at retfærdiggjøre alle disse Bevæ-

gelsjer, men Pladsens Gensomhed og hiin uvilkaarlige Frygt for Fare paa Steder, der ere stikkede til Voldsomheder, havde uden tvivl givet Anledning til disse Forholdsregler. Maanens Lys havde ikke den nødvendige Styrke, for at trænge igjennem de tætte Fyrregrene, og begge Unglingerne vandrede hen under det halvdunkle Løvnærk, der vel ikke udbredte Nattens sædvanlige Mørke, men dog, ved at frembringe en uvis Skumring, undergraver endog mindre mistroiske Gemytters Tillid. Der blæste kun en sagte Vind, men denne drog klagenende igjennem Natten, medens vore Eventyrere fortsatte deres Vej mellem Ruinerne.

Hedningemuren var, som vi allerede have bemærket, i gamle Dage en romersk Leir. Dette krigeriske og overordentlige Folk, der oprettede Fæstningsværker paa de yderste Grændser af sit Rige, havde ikke glemt noget af det, der kunde bidrage til Sikkerhed eller Bequemmelighed. For Sikkerheden var der sørget tilstrækkeligt ved den affondrende Beliggenhed af Bjerget og ved Ringmure, til hvis Tykkelse og Høide, man kunde slutte sig af den Mængde Ruiner, der laae her i en vid Omkreds. Den indvendige Deel bar Spor nok af at Bequemmeligheden heller ikke var bleven forsonet, og Gottlob snublede over flere Ruiner af Gjenneffnitismure, da han vandrede frem i Stebets Halvmørke. Hist og her stodte man ogsaa paa meer eller mindre forfaldne

Boliger, der, lig de langt mere mærkbærdige Lævninger af Pompeii og Herculaneum, frembød mangt et interessant og uimodstaaeligt Vidnesbyrd om deres Sæder og Skikke, der nu saa længe havde slumret i Fred. Af de uforklærede Udbedringer, der mere vansirede, end forskønnede disse simple Lævninger, kunde man slutte, at nyere Eventyrere til forskjellige Tider havde forsøgt at indrette disse Ruiner til Boliger. Men alle syntes de at have været forladte i lang Tid, thi Berthold og hans Staldbroder klattede kun over møre Stene, der, ligesom Revnerne i de tagløse Vægge, hentydede paa at det var længe siden de begyndte at forfalde. Endelig stode begge Unglingerne stille og saae hen i en og samme Retning, ligesom for at overbevise sig om, at de vare nær ved Maalet af deres Vandring.

I den tætteste Deel af Skoven, hvor Fyrretræerne vare voxede hyppigere, end paa den stenede Grund rundt omkring, stod en eensom lav Bygning, der allene syntes at være beboelig af alle dem, der endnu vare tilbage. Ligesom de øvrige var den enten bygget af Verdens Beherskere, eller opførte paa den gamle Grundvold, af Attilas Krigere, der, som vi allerede have bemærket, havde tilbragt en Vinter i denne Leir, og nu ved fattige Folks Arbejde gjort tæt imod Vind og Veir. Hytten havde eet Vindue, een Dør og een uformelig Skorsteen, som Climateg og den høie Beliggenhed gjorde uundværlig.

Skinnets af et mat Lys trængde igjennem Bindet, som
 det eneste Tegn til at Hytten var beboet, thi rundt
 omkring laa alt, med Undtagelse af de nysaanførte For-
 bedringer, i en Ruins veltalende Stilhed. Læseren vil
 i denne Beskrivelse ingenlunde finde hiin colossal Stor-
 hed, der pleier at fremstille sig for Indbildningskraften,
 naar man nævner et Romerværk. Vel laa det i Tin-
 genes Natur, at dette Folks store offentlige Bygninger
 have vedligeholdt sig indtil vore Tider, men Vandrerens
 træffer dog ofte paa saa svage og forgjængelige Min-
 desmærker om deres Magt, at de kun ved et Sammen-
 stød af lykkelige Omstændigheder have kunnet vedlige-
 holde sig indtil vore Tider. Smidlertid overtraf i Al-
 mindelighed Romerne selv i Smaating, naar de blot
 stode i Forbindelse med det Offentlige, alle sine Samti-
 dige og Efterfølgere ligesaa meget, som i vigtigere Vær-
 ker. Denne Ringmuur eller Hedningemuur afgav et
 uimodsigeligt Beviis paa denne Sandhed. Man finder
 hverken en Bue, eller en Grav, eller en Port, eller
 en brolagt Wei, der tyder hen paa, at denne Leir var
 mere end en temporary militair Post, og dog bevises Til-
 værelsen af dens første Beboere ved flere Kjendemer-
 ker, end der maaskee vilde blive tilbage, efter et Aar-
 hundredes Forløb, hvis den ene Halvdeel af Christenhe-
 dens Stæder pludseligt bleve forladte.

Skovrideren og Røhyrden betragtede længe den

eenfomme Hytte, der havde tiltrukket sig deres Opmærksomhed, som om de ikke vidste enten de skulde gaae frem eller ikke.

„Jeg fandt mere Behag i denne ærbørdige Gneboers Selskab, Mester Berthold!“ — sagde Kohyrden; — „førend Du gjorde mig bekendt med hans Lyst til at tage frist Lust paa Djævelstøenen.“

„Du er dog vel ikke bange, Gottlob! Du, der er bekendt for dit Mod blandt alle vore unge Folk?“

„Jeg er vist den Sidste, der vil beskylde mig selv for Feighed, eller nogen anden uroesværdig Egenstabs, Ven Skovrider! Men Klogskab er en Dyd hos Ungdommen, hvilket Abbeden af Limburg selv vilde bevidne hvis han var her —“

„Han er ikke her i egen Person;“ — løb det saa nær ved Gottlobs Øre, at denne sprang rast til Siden — „men vel i en Mands, der i Ydmyghed forestiller en Deel af hans Herlighed, og ikke tager i Betænkning at stadfæste Sandheden af det, Du sagde, min Søn!“

De unge Mænd overvilde sig til deres Forbauselse om, at en Munk fra Bjærgen var traadt imellem dem. De befandt sig paa Abbediets Grund, eller, rettere sagt, paa en Grund, om hvilken Borgerne i Dürkheim og Klosteret laae i Strid, og sælbe sig, som Greven af Hartenburgs Tjenere, ikke ret i Sikkerhed her.

Ingen af dem sagde noget, men begge tænkte paa et rimeligt Paaaskud, for at undskylde deres Nærværelse paa en Plads, der ellers blev saa lidet besøgt og stod i et saa slemt Rygte.

„I ere unge Knøse fra Dürkheim?“ — spurgte Munken, i det han gjorde sig Umage for ved det uvisse Maaneskin, der faldt sparsomt ned gjennem de mørke Fyrregrene, at opdage deres Ansigtstræk. Gottlob hvis Hovedsvaghed bestod i en altfor rap Tunge, paatog sig at svare.

„Vi ere unge Knøse, ærværdige Pater!“ — sagde han; — „som dit skarpsynede Nie allerede vil have opdaget. Jeg nægter ikke at jeg er ung, og vilde jeg endog, maatte dog Djævelen, der, i Skikkelse af en eller anden Skrøbelighed, besætter alle unge Mennesker mellem tyve og fem og tyve Aar, snart forraade det.“

„Fra Dürkheim, min Søn?“

„Da Staden ligger i Strid med Abbediet angaaende dette Bjærg, vilde vi just ikke befæste os i eders Gunst, ærværdige Benedictiner! ved at sige Ja.“

„Du gjør Abbediet Uret med din Mistanke, min Søn! Vi forsvare Kirkens Rettigheder, der ere betroede til vort ydmyge og syndefulde Broderskab, uden derfor at vise noget Fiendskab mod dem, der troe at have bedre Rettigheder. Kjærlighed til Mammon er kun svag i deres Bryst, der føre et bodsærdigt Liv. Siig

kun reent ud, at Du er fra Dürkheim, og Du vil ikke paadrage Dig mit Mishag.”

„Siden I da ønsker det, gunstige Munk! maa jeg tilstaae reent ud, at vi ere fra Dürkheim.”

„Og I ere komne hid for at spørge Gneboeren i Fyrrestoven om Raad?”

„Det er unødvendigt, at sige en Mand af eders Kundskab om den menneskelige Natur, ærværdige Benedictiner! at alle Beboere af smaa Stæder have et uovervindeligt Hang til at bekymre sig om deres Naboers Anliggender. Himmel! dersom vore værdige Borgmestere vilde tage sig mere Tid til at sørge for deres egne Anliggender, end for vore, vilde vi alle vinde meget derved, de i Eiendom og vi i Rolighed.”

Benedictineren lo og tilvinkede Unglingerne, at de skulde følge ham, hvorpaa han selv gik foran til Hytten.

„Da I ubestrikt har foretaget Eder den majsomme Gang herhid i en god Hensigt, mine Senner!” — sagde han; — „saa maa min Nærværelse ikke affrække Eder fra eders Forehavende. Vi ville gaae sammen til den fromme Eremit's Celle, og dersom hans Velsignelse eller hans Tale bringer Lykke, maa I troe, at jeg vil ikke være saa uretsfærdig at misunde Eder nogen af Delene.”

„Den Naade, hvorpaa Munkene paa Limburg nægte sig alle Fordele til deres Medchristnes Nytte er vidt og

brebt i alles Munde, og den Edelmødighed, I nu viser, ærbørdige Munk, passer fuldkommen til den Roes, eders Kloster har erhvervet sig."

Da Gottlob sagde dette meget alvorligt og buksede med behørig Grefrygt, skuffede han Benedictineren temmeligt, endstjøndt han ikke kunde forhindre, at han begyndte at fatte nogen Mistanke, da de gik igjennem den lave Indgang til Hytten.

Tredie Kapitel.

I hine Dage, da moralske Forseelser for det meste bleve afføede ved Døvtro; og Slaver af gemene Lidenstaber troede, at de kun med paasaldende fysisk Selvfornægtelse kunde afvende Himmelens Hævn, faae Verden ofte Exempler paa, at Mænd reve sig løs fra deres Venner, og trak sig tilbage til Huler og Grotter, under det Paaskud at hellige sig til Bod og Bøn. At denne overordentlige Stræben efter Fromhed ofte var et Skalkeskjul for Bedrageri og Uergjærrighed er vist, men man vilde dogme ukjærligt, hvis man ikke i Almindelighed vilde ulede den fra en velmeent, stjøndt slet anbragt Toer. Sneboerhytter ere i Europas sydlige Lande ikke sjeldne

i vore Dage, skjøndt de næsten slet ikke mere forekomme i Tyskland. Men førend den Forandring, som det sextende Aarhundrede frembragde i Religionen, altsaa kort førend det Tidspunkt, da disse Begivenheder foregik, fandt man flere Eneboere blandt Esterkommerne af de nordlige Folk, end iblandt de mere brændende Sydboere. Det er en Lov i Naturen, at de Væsner, der lettest tage imod Indtryk, beholde dem kortest, Eneboernes bestandige Selvfornægtelse og Savn fordrede en Alvorlighed og Fasthed i Characteren, der sjældnere fandtes hos Sydens letfindige, efter Nydelse higende Børn, end hos de kraftige Sønner fra Isens og Stormenes Land.

Skvad man endog dømmer om deres Grundsætninger, der af Kjærlighed til Gud frastige sig verdslige Nydelser, er det dog vist, at denne affondrede Levemaade engang bar mange Frugter, der havde stærke Tillokkelser for sygelige Gemytter, især for saadanne, i hvilke Urgjærrigheden kun sov, men ikke var udslukket. Sjældent nedsatte en Eneboer sig i et lidet oplyst og religiøst Mabolav, og saa søgte en fuldkommen Genksomhed uden at indhøste Urefrygt og Beundring i Overflødighed for denne affondrede Levemaade. Paa saa forræderisk en Maade indsniger Forsængeligheden sig i den aandige Sikkerheds Forstandninger, og den, der har forladt Verden, for at undgaae farlige Fristelser, finder

den samme Fiende i en anden Stikkelse midt i den Fæstning, som han troer at have opført imod ham. Der gives kun liden Hæder og i Almindelighed ligesaa lidt Sikkerhed, naar man vender Ryggen til Faren, og den, der ved et saadant Middel overlever Kampen, kan kun gøre langt ringere Fordringer paa Heltens Hæder, end den, der frelsde sin Tilværelse ved at bibringe sin Fiende Dødsfaaret. Det er Mennekkets Kalb, at virke Godt blandt sine Medmennekker, at udfylde sin Plads i Stabningens Kreds, og ikke at forsomme nogen af de Pligter, Gud har paalagt ham; og Tak, indertig Tak er han det højeste Bæsen skyldig, fordi det, hvor svært hans Kalb endogsaa er, ikke har ladet ham uden hin Viisdoms magtige Hjælp, der holder det Hele i Harmoni.

Gremitten i Fyrrestoven, som Bønderne i Omegnen og Borgerne i Dürkheim pleiede at kalde den Enebøer, som Munken og hans to tilfældige Staldbrodre vare i Færd med at besøge, havde viist sig her i Eggen omtrent sex Maaneder førend disse Tildragelser indtraf. Hvorfra han var kommen, hvorlænge han vilde blive, og til hvilken Stand han hørde vare fuldkommen ubekjendte Ting for dem, i hvis Nabolag han saa pludseligt havde opslaaet sin Bopæl. Ingen havde seet ham komme, ikke heller vidste nogen hvorfra han havde faaet det ringe Bostab, der befandt sig i hans Hytte. De,

der i den ene Uge havde forladt Leiren tom og øde, fandt den i næste beboet af en Mand, der havde udbedret en af de forladte Bygninger, for at beskytte sig mod Veir og Vind, og ved Crucifixet udenfor Døren tilstrækkeligt viist af hvad Aarsag han havde valgt dette affondrede Liv. I Almindelighed glædede man sig i hine Dage over en Eneboers Ankomst til Egnen, som over en lykkelig Tildragelse. Endnu førend fjorten Dage vare forløbne efter hans Ankomst, stolede Mange paa Opslydelsen af et eller andet jordiskt Dnske, ved Hjælp af Eneboerens Forbøn hos Gud og hans Helgener. Med Undtagelse af Emich til Leiningen = Hartenburg, Borgermesteren i Dürkheim og Munkene paa Limburg, gjorde Efterretningen om hans Komme et meget behageligt Indtryk paa Omegnens Beboere. Den stolte og krigeriske Greve havde, som en Følge af hans arvede Had til Klosteret, der i Aarhundreder havde gjort hans Slægt Besiddelsen af Dalen stridig, en uovervindelig Afsty for Alt, hvad der var geistligt, medens Borgermesteren nærede en hemmelig Misundelse mod enhver Indflydelse, der ikke havde sin Oprindelse i Lov og Ret. Hvad Munkene angik, da laa det i den menneskelige Natur, at det vakte deres bitterste Harm, at Rogen vilde overgaae dem i det, der hørte til deres Kald, i Fromhed. Hidindtil var Abbeden paa Limburg bleven holdt for den eneste Dommer i alle aandelige Anliggender, og han havde ude-

vet sin, ved Tiden helligede øverste Magt paa hiin skjodesløse Maade, der saa ofte har beredt den Lykkeliges Fald.

Dette de Rige og Mægtiges fjendtlige Sindelar vilde have gjort Eneboerens Liv ubehageligt, om ikke usikkert, dersom hans Modstandere ikke havde været hverandre fjendste.

Omegnens fromme Overtro tjende til Værn for den ringe Hytte og Maaneder gik hen efter den Fremmedes Ankomst, uden at han modtog noget andet Besviis paa de ved hans Nærværelse opvakte Følelser, end hiin Uresenget, som Mængden pleier at vise Menneſker af hans Kalb. Det tilfældige Bekjendtskab med Bertbold var modnet til Fortroelighed; desuden gaves der, som man vil see af det Følgende af denne Historie, endnu andre Personer, for hvilke hans Raad, eller hans Bevæggrunde, eller hans Bønner ikke vare mindre end ligegyldige.

Dette Sidste var tydeligt nok for dem, der nu ifølge deres gjensidige Mistikid indfandt sig ved Døren til Hytten med mindre Omstændigheder, end sædvanligt. Lyset i Samme hidrørde fra Tiden paa det simple Arneſted og var stærkt nok til at vise Munken og hans Ledſagere, at Eneboerne ikke var alene. Det var tydeligt, at man maatte have hørt deres Trin, thi et Fruentimmer, der knælede ved hans Fodder, fik endnu Tid

nok, til at springe op og flaae Raaben saaledes om sig, at hele Ansigtet blev ganske bedækket. Neppes var dette fuldbragt med al muelig Tilfærdighed, førend Benedictineren forbunkede Indgangen med sin sorte Kappe, medens Berthold og hans Ven saae nysgjerrige og forbausede hen over hans Skuldre.

Eneboerens Gestalt og Ansigtstræk røbede en Mand af Middelalder. Hans Die havde ikke tabt noget af sin udtryksfulde Livlighed, medens hans Bevægelser udtrykte den Rolighed og Fatning, som en lang Erfaring meddelte dens Alderdom, der ikke have levet forgjæves. Intet Spor af Overraskelse eller Uro over dette uventede Besøg lod sig tilsyne, men han betragtede sine Gæster alvorligt, som om han vilde forvisse sig om hvem de vare og tilvinkede dem derpaa venligt, at de skulde træde ind. I Benedictinerens Die kunde man læse flinnsyg Mistanke, da han traad ind. Hidindtil havde han nemlig ikke haft Grund til at troe, at Eneboeren udøvede en saa stor Indflydelse paa Ungdommens Sind, som det var at formode af et ubekendt Fruentimmers Nærværelse.

„Jeg vidste, at Du fører et gudsfrygtigt Liv og beder bestandigt, ærværdige Eremit!“ — sagde han i en Tone, der i mere end een Henseende udtrykte Tvivl; — „men indtil dette Dieblis havde jeg ikke tænkt, at Du besad Kirkens Magt til at høre Skriftermaal og tilgive Synder.“

„Det Sidste, min Broder! er en Magt, der med Rette tilkommer Gud alene. Selv Kirkens Overhoved er et ydmygt Troens Værktøj, naar han udøver denne høitidelige Pligt.“

Munkens Ansigt blev ikke venligere ved dette Svar, heller ikke undlod han at kaste forskende Blik til den Fremmedes tilhullede Skikkelse, som han forgjæves gjorde sig Umage for at gjenkjende.

„Du har ikke engang Tonsuren,“ — vedblev han, idet hans urolige Nie rullede fra Eneboeren til den Fremmede, der trak sig saa langt tilbage, som Størrelsen af Værelset tillod det, for at unddrage sig de Nysankomnes Blik.

„Du seer, Fader! at jeg endnu har alle de Haar, som Alder og Svaghed have levnet mig. Troer man maaskee i dit rige og frigeriske Abbedie, at en Mandes Raad, der har levet længe nok til at erkjende og angre sine egne Feil, kan skade den mindre Erfarne? Hvis jeg ulykkeligvis skulde have taget Feil heri, saa er Du nu kommen til rette Tid, ærværdige Munk, for at gjøre denne Feiltagelse god igjen.“

„Lad Pigen komme til Skriftestolen i Klosterkirken, dersom Kummer eller Angstelse trykker hendes Sjæl, hun vil sikkert finde Rettelse der.“

„Som jeg selv kan bevidne af mange Erfaringer;“ — afbrød Kohyrden ham pludseligt, idet han stillede sig

midt imellem de to fromme Mænd, saa at han bestjæftigede deres hele Opmærksomhed. „Gaa op paa Bjerget og let dit Sind, Gottlob!“ — pleier min gode, gamle Moder at sige, saa ofte jeg har en altfor ydmyg Mening om mig selv; — „tael med de fromme Fædre i Abbediet, hvis Wiisdom og Salvelse ikke vil mangle at lette dit Hjerte. Der er Fader Ulrich, han er et Mønster paa Dyd og Selvfornægtelse; Fader Cuno er endnu mere opbyggelig og gudsfrygtig, medens Fader Siegfried er mere balsamisk for Sjælen, end den høiærværdige Abbed selv, den dydige og fromme Fader Bonifacius. Hvad Du endog har gjort, mit Barn! saa gaa op paa Bjerget, træd trostigt ind i Kirken, som en dybt nedbøiet Synder og søg fremfor Alt den fortræffelige og høitelskede Pater Siegfrieds Raad og Bon.“

„Hvem er Du?“ — spurgde Munken halv misstroist; — „at Du taler om mig i min Nærværelse i Udtryk, som jeg saa lidet fortjener?“

„Jeg vilde ønske, at jeg var Grev Emich paa Hartenburg, eller endnu hellere Churfyrsten af Pfalz selv, for at kunne lade dem vederfares Retfærdighed, som jeg ærer. I dette Tilfælde vilde visse Fædre i Abbediet Limburg nyde min synderlige Gunst, og det næst efter mit eget Kjøb og Blod. Hvem jeg er, Fader? Jeg undrer mig over, at man saa snart kan glemme et Ansigt, man saa ofte har seet i Skriftestolen? Hvad der er

roesbærdigt hos mig, kommer fra Dig, Fader Siegfried! men det overraster mig ingenlunde, at Du ikke erindrer mig, da de Ydmyge og Sagtmodige meget snart forglemme deres egne gode Gjørninger."

"Du kalder Dig Gottlob — mange Christne føre dette Navn."

"Endnu Flere, ærværdige Fader! end der forstaae at hædre det. Der er Gottlob Frinke, saa stor en Skjelm, som der findes i Dürkheim; Gottlob Popp burde have mere Agtelse for sit Døbenavn, og hvad Hr. Gottlob fra Mannheim angaaer —"

"Vi ville forglemme de Andres Synder, for det Godes Skyld, som Du har gjort!" — afbrød Benedictineren ham, der i Førstningen var bleven bedøvet af hans sledste Ord, men nu begyndte at skamme sig ved sin Svaghed, da den raptungebe Kohyrde vedblev saaledes, at han maatte fatte Mistanke til en Roes, der kom fra saadan en Mund; — "Kom til mig, naar Du vil, min Ven! og saadanne Raad, som et svagt Hoved, men et oprigtigt Hjerte formaaer at give, skulle aldrig mangle Dig."

"Hvis min gamle Moder hørde dette, vilde hendes Hjerte fryde sig! „Gottlob!" — vilde hun sige —"

"Hvor er din Kammerat, hvor er Pigen bleven af?" — spurgte Benedictineren hastigt.

Kohyrden havde spillet sin Rolle godt, og stod nu

der, fuld af eenfolbig Forundring og lod Eneboeren og Munken fortsætte Samtalen.

„Dine Gjæster have forladt os hurtigt;” — vedblev Munken, da han havde overtydet sig om, at der ingen flere var i Hytten, end han selv, dens sædvanlige Beboer og den sødttalende Gottlob; — „og som det synes i Selstab med hinanden!”

„De ere gaaede, som de kom, frivilligt, og uden at jeg spurgde dem.”

„Du kjender dem altsaa fra tidligere Besøg, fromme Eneboer?”

„Fader! jeg udsitter aldrig Noget. Dersom Churfyrst Friedrich selv kom i min Hytte, var han ikke mere velkommen, end denne Kohyrde. Til begge vilde jeg ved Afstedn sigte de samme Ord: „Gud velsigne Dig!”

„Du vogter Borgernes Hjorder, Gottlob?”

„Jeg vogter enhver Hjord, som det behager mine Herrer at betro mig, ærbørdige Fader!”

„Vi have mange grundede Marsager til at beklage os over en af dine Kammerater, der staaer i Greven af Hartenburgs Tjeneste. Kjender Du den Knægt?”

„Hille min Sandten! Dersom alle de Skjalmer, der i deres Herrer's Traværelse gjøre sig skyldige i saadanne Forseelser, bleve opstillede i en Række for den høiærbørdige Abbed til Limburg, vilde han neppe vide om han skulde begynde med Bønner eller med Pidske-

smælt — og i begge Dele, siger man, er han en vældig Herre. Jeg selv skjælver ofte over min egen Dødsførsel, endstjøndt ingen kan have en bedre Mening om mig, end jeg selv — jeg Stakkel, som jeg her staaer i eders Velærværdigheds Nærværelse, thi en haard Skjæbne og Uheld i at besørge min Faders Forretninger har tvunget mig til at leve blandt saadanne Karle. Var min Medelighed ikke saa bekjendt, vilde der være flere Kreaturer paa Abbediets Grund, og de, der nu faste af kristelig Ydmyghed, vilde komme til at gjøre det af Nødvendighed.”

Benedictineren undersøgte Gottlobs milde Ansigt med forskende, mistroiske Bine, derpaa indbød han Gremitten til at give Knosen sin Betsignelse, og gik derpaa over til den Gjenstand, der egentlig havde ført ham til Gremitholigen.

Bed det Punkt, til hvilket vor Fortælling nu er kommen, kunne vi blot sige, at dette Dieblisk var overordentligt kritisk for alle dem, der opholdt sig i Pfalz ved Rhinen. Churfyrsten havde maaskee noget overilet, i Betragtning af hans indskrænkede Hjælpemidler, indladt sig i den Krig, der nu rasede, og alvorlige Farer trueede ikke alene hans Rolighed, men ogsaa hans Throne. Det var en Følge af det paa den Tid i Europa almindeligt herskende Lehnspæsen, at saa ofte den Fyrstes Magt, der herskede over en Mængde smaa Souveræner, som

paa den Tid trykkelige Tyskland, leed en, om og kun fortvarende Rystelse, opstod der altid indre Uroligheder deraf. For de smaa Fyrster var Herskeren alene Loven, thi de erkjendte intet andet Overherredømme, end den Stærkeres. Den opstigende Trappe af Herskere, fra Baron, Greve, Landgreve, Markgreve, Hertug, Churfyrste indtil Statens nominelle Overhoved, Keiseren selv, bar Spiren til indvortes Veddragt i sig, om ogsaa Keiseren selv havde havt en større og mere bestemt Indflydelse. Men da den var ubis og ubestemt i at anvende sine Midler, var det sjældent, at nogen alvorlig Hindring for Roligheden blev borttryddet, undtagen ved at anvende Baabnernes Magt. Saa ofte Keiseren blev indviklet i alvorlige Stridigheder, søgte de større Rigsfyrster igjen at opnaae den Vælde, som var bleven formindsket ved en Række af Keisere af en og samme Slægt. Sjældent gaves der udvortes Uroligheder uden at de mindre Fyrster begyndte paa Privatfejder, der formerede Ondet. Da en Baefal i Almindelighed ikke var andet end et plump Gjenstik af sin Lehnsherres Fordomme og Fiendskaber, saa vil Læseren allerede have kunnet slutte af Røhyrdens Ord, at de to Naboe, Greven af Hartenburg og Abbeden af Limburg ikke stode med hinanden paa en meget venkabelig Fod. Deres Naboskab var i og for sig selv allerede en Anledning til Uenigheder, uden at tale om den

Ramp, der maa finde Sted mellem Døvertroens Indflydelse og Frygt for Sværdet.

Munkens Besøg stod i Forbindelse med visse Interesser, der sluttede sig til Sagernes nærværende Tilstand med Hensyn til Abbediet og Slottet. Da det dog vilde være for tidligt at forklare dette nøiere, indskrænke vi os til at berette, at denne Samtale mellem Munk og Eneboeren varede omtrent en halv Time; efter hvilken Tids Forløb hiin tog Afsted, men ikke uden først at have bedet om en saa retsaffen og selvfornægtende Mands Betsignelse, som Eneboeren var.

Ved Døren af Hytten traf Munk Gottlob, som han vel, som forhen er bemærket, tidligt nok var bleven qvit, men som dog af særegne Grunde, der alene vare ham bekjendte, havde fundet for godt at opbejle Enden af Samtalen.

„Du endnu her, min Søn?“ — raabte Benedictinen; — „jeg tænkte at Du laa roligt i din Seng, efter at Du havde været saa lykkelig at faae denne hellige Mands Betsignelse.“

„Lykken fordriver altid Sønnen fra mine Dine!“ — svarede Gottlob, i det han traad hen paa Siden af Munk, der gik ud af Leiren gjennem den gamle Port; — „Jeg hører ikke til de Dyr, der, naar de have ædt nok, lægge sig til Ro, men jo mere Lykken smiler ad mig, desto mere ønsker jeg at nyde den.“

„Dit Ønske er naturligt, og endstjondt man maa bekjæmpe mange naturlige Ønsker, seer jeg dog ingen Fare i, at nogen glæder sig ved sin Lykke.“

„Om Fare er Taler ikke, Fader! men om Rydelsen; og der gives i hele Dürkheim intet ungt Menneske, der er mere modtageligt for den, end jeg.“

„Gottlob!“ — sagde Benedictineren, i det han nærmede sig mere til sin Ledsager, som en, der vil meddele noget i Fortroelighed; — „da Du er fra Dürkheim, kan Du vel sige mig, hvorledes Tadsbyggerne ere fæbende med Hensyn til Striden mellem vor høiærværdigste Abbed og Grev Emich til Hartenburg?“

„Hvis jeg skal tilstaae Dig den rene Sandhed, høiærværdige Herre! maa jeg sige, at Borgerne ønske at see denne Sag endt paa en Maade, hvorved der for Fremtiden ingen Tvivl bliver tilbage om hvem de skulle vise Kjærlighed og Sydighed, thi de finde det haardt, at begge Parter gjøre saa store Fordringer paa deres Ejeneste.“

„Du kan ikke tjene Gud og Mammon!“ sagde en, af hvis Mund der kun flød den rene Sandhed.“

„Saaledes taler ogsaa Fornuften, ærværdige Munk! men dersom jeg tør aabne Dig mit Hjertes Inderside, saa gives der ingen i hele Dürkheim, der anseer sig for viis nok til at afgjøre paa hvis Side Gud, og paa hvis Side Mammon er.“

„Hvad? drager Du bort fromme Kald, vor guddommelige Sendelse, kort sagt, det vi ere, i Tvivl?“

„Ingen er saa dristig at paaftaae, at Munkene paa Limburg ere det, de ere; det vilde være ubeskedent mod Kirken og uerbødigt mod Pater Siegfried; det høieste vi vove at sige, er, at de synes at være det, de ere, og dette er, som det nu gaaer i Berden, allerede meget.“ „Du maa synes at være, Gottlob!“ — sagde min arme Fader; — „og Du vil hverken have Misundere eller Fiender; thi i Skinnet er der intet, der kan forurolige Menneskerne; kun naar man virkelig er noget, begynde de at kritisere. Vil Du leve i Fred med dine Naboer, maa du aldrig gaae videre, end til Skinnet, thi det taaler alle, fordi alle forstaae at synes, medens det at være ofte bringer en heel Stad i Oprør. Det er forunderligt hvilken Kraft der ligger i at synes; Hjertesorg og Skjændsel, ja selv Fiendskab er egentlig kun det, disse Ting synes os.“ — Det høieste altsaa, som vi tillade os at sige i Dürkheim, er, at Munkene paa Limburg synes at være fromme Mænd.“

„Og Grev Emich?“

„Hvad Grev Emich angaaer, Fader! da ansee vi det for raadeligst, at erindre at han er en mægtig Adelsmand. Churfyrsten har ingen holdere Ridder, Keiseren ingen trofastere Lehnsmænd, vi sige derfor, at han synes at være tapper og trofast.“

„Du synes at vurdere disse tilsyneladende Egen-
skaber meget høit, min Søn!”

„Da vi vide hvormeget den skrøbelige Menneske-
natur er underkastet Bildfarelse, naar den vil bedømme
Andres Handlinger, holde vi dette for det Klogeste.
Det maa man lade os Dürkheimere, at vi ere forsigtige.”

„For en Røghrde at være, mangler Du ikke For-
stand. Kan Du læse?”

„Gud var mig saa naadig, at Forsynet kastede
denne Gave paa min Vej, da jeg endnu var et Barn,
og jeg samlede den op, som jeg vilde have nedsvælget
en Lækkerbid.”

„Det er en Kunst, der mere kan skade, end gavne
et Menneske af dit Kald. Hvad kan den hjælpe Dig
ved din Hjord?”

„Jeg vil ikke paaastaa, at nogen af mine Køer
befinde sig bedre ved den; men, for at være oprigtig,
ærbørdige Benedictiner, saa gives der dog Dyr i den,
der synes at blive bedre derved.”

„Hvad! Du vil binde mig noget paa Ermet, der
ikke alene er usandsynligt, men ogsaa umueligt. Gaa!
Gaa! Du vil efterabe Hofnarrene. Der er tusinde Fri-
stelser mere i Berden, siden hiin uforsigtige Broder i
Mainz opfandt denne Kunst. Jeg gad dog høre paa
hvad Maade den kan være et Dyr nyttig.”

„Kun Taalmodighed, Fader Siegfried! Forestil Dig
Hedningemuren, 1 H.

en Hyrde, der kan læse, og en anden, der ikke kan det. Vi ville sætte, at begge tjene hos Grev Emich til Hartenburg. Velan, begge drage om Morgenens ud med deres Hjorde. Denne tager Veien til Grevens Bjerge, men hiin har læst Indskriften paa Grændsestenen, der stiller Grevens Besiddelser fra Abbediets, hvoraf der naturligt følger, at den, der kan læse, naaer en nærmere og rigere Græsgang, end den Anden, der driver sine Kreaturer til Steder, der ere ofte asgræssede og betraadte af Menneſter og Dyr."

"Din Lærdom har ikke oplyst din Forstand; hvad den saa har gjort for at forbedre din Hjords Tilstand?"

"Hvis din Høiærværdighed maaskee tvivler om, at jeg er det, jeg siger, saa har Du nu det uimodsigeligste Beviis — Lærdom forvirrer Hovedet. Den der kun har eet Horn, kan tage det og gaae sin Vej; medens den, der har mange Horn, kan miste sin Hjord, medens han leder efter det bedste Instrument. Den som kun har eet Sværd, drager det og nedlægger sin Fjende; medens den, der besidder mange Vaaben, kan miste sit Liv, medens han griber efter Skjoldet og sætter Hjelmen paa."

"Jeg havde ikke troet, at Du var saa færdig i dine Svar. Du troer altsaa, at de gode Dürkheimere ville blive neutrale i Striden mellem Abbediet og Greven?"

"Fader! dersom Du vilde sige mig paa hvis Parti

de vilde vinde meest, vilde jeg maaskee kunne angive med nogenlunde Visshed, for hvem de ville drage Sværdet. Bore Borgere ere kloge Folk, og det træffer sig sjældent at de gribe til Vaaben, naar det strider imod deres egen Fordeel."

"Du burde vide, min Søn! at den, der er lykkelig i dette Liv, finder at Retfærdighedens Vægtstaal synker til hans Skade i det Andet; medens den, der lider paa Jorden, finder en naaderig Gjengjældelse hiiset."

"Himmel! hvis dette er Tilfældet, ærværdige Benedictiner! saa kunde det let gaae den ærværdige Abbed til Limburg flettere i hiint Liv, end den Hyrde, der lever som en Hund," raabde Gottlob med en saa eensfoldig Forundring, at den ganste førde hans Ledfager vild; — "Abbeden styrker, siger man, sit Legeme paa forskjellige Maader, og skal meget vel kjende Forstjellen mellem et Bæger gammel Rhinsviin, og en Slurk af det vandagtige Løi, der voxer paa den anden Side af dette Bjærg, medens Hyrden, om det skeer af Nødvendighed, eller af Tilbøielighed vil jeg ikke undersøge, maa tage til Takke med en Drik af Kilden. Det er sandelig en Ulykke, at man ikke veed hvad man skal vælge, Glæde her og Lidelser hiiset, eller her et forhungret Legeme og hiiset en salig Sjæl. Tro mig, Fader Siegfried! hvis din Høiærværdighed vidste, hvilke Fristelser der ofte møde os uvidende Knøse, vilde Du, hvor

stærkt din strænge Dyd endog maatte sætte sig derimod, dog ikke være saa rund med at paalægge strænge Bødsøvelser, som Du er."

"Hvad jeg saaledes gjør, gjør jeg for din Saligheds Skyld baade her og hisset. Ved saaledes at spørge Anden forbereder man den lidt efter lidt til sin tilkommende Renselse, medens Du tillige vinder i dine Medmenneskers Dine ved en tugtig Wandel. Naar den store Regning skal sluttes, vil der vederfares Dig Retfærdighed."

"Jeg er ingen saa begjærlig Creditor, at jeg skulde mane Forsynet for det, der tilkommer mig. Jeg veed meget vel, at det, der skal hendes, ikke kan afvendes ved noget, og holder derfor Taalmodighed for en Dyd. Jeg haaber dog, at den Regning, som I saa ofte fortæller om, vil opsættes med behørigt Hensyn til det stakkels Menneske, thi i Regninger hernebe paa Jorden, begunstiger man os just ikke altfor meget."

"Du har erhvervet Dig et godt Rygte, ved din gode Opførsel, Gottlob!"

"Giv Gud at det var saa. Det synes mig, at Verden er lige saa gavmild med ond Dmtale, som den er gjærrig med sin Roes. Endnu har jeg aldrig gjort noget Ondt — og da vi alle ere svage, skrøbelige Mennesker, høiærbærdige Munk! saa kan et saadant Tilfælde endog saa indtræffe med en Benedictiner — uden at Gjærningen med alle sine Følger er bleven optegnet

imod mig med Bogstaver, som endog en Stærblind kunde læse; medens mine Fortjenester — og i Betragtning af at jeg kun er en Kobynde, ere de agtværdige nok, — synes at være forglemte. Eders Abbed, hans Raade, Churfyrsten, ja selv Grev Emich — ”

„Sommerlandgreven!“ — afbrød Munken ham og lo.

„Sommer eller Vinter, ligesom Du vil, Fader Siegfried! i ethvert Tilfælde er han Greve af Hartenburg og Herre til Leiningen. Og saa han udøver ingen god eller retfærdig Handling, uden at alle Menneſter udbasune den saaledes, som jeg bliver udfjældt, naar jeg tilfældigviis mister et af Kreaturerne eller begaaer en anden ringe Feil; og, som Du veed, kan et Menneſke, selv om han nyder din hellige Underviisning, dog undertiden snuble.“

„Du er en Casuist, og paa en anden Tid vil jeg nøiere undersøge din Sjæls Tilstand. For nærværende Tid vil jeg blot gjøre Dig opmærksom paa, at Du kan erhverve Dig Kirkenes Gunst, hvis Du vil arbeide noget mere til dens Fordeel. Jeg erindrer mig meget vel din Beskedenhed og Klogskab, Gottlob! thi disse Egenskaber ere ingenlunde blevne ubemærkede i Klosteret. Men indtil dette Dieblif var der dog ingen Anledning, til at forlange en saadan Tjeneste af Dig, som vi have Ret til at fordrø i Betragtning af vore mange Bønner for Dig og den Trøst, Du saa tit har hentet hos os.“

„Gaa ikke formeget i det Enkelte, Fader Siegfried! thi dine Ord minde om haarde Bodsøvelser.”

„Der i Fremtiden skulle blive formildede, om ikke ganske eftergivne, formedelst en Tjenestebeviisning, som jeg vil foreslaae Dig, min ærlige Gottlob! Af den Ureslygt for de hellige Ting, som Du røber ved dine Besøg hos Eremiten og ved din Kjærlighed for Abbediet Limburg, er jeg overbeviist om, at Du ikke vil vægre Dig ved at bevise os denne Tjeneste.”

„Gaa!”

„Jeg har saa godt som givet Fader Bonifacius det Lofte at formaae enten Dig, eller en Anden, der er ligesaa Ælog og forsigtig som Du, til at vise Broderskabet en væsentlig Tjeneste.”

„Det Sidste vil ikke være let, naar Du vil lede blandt Kobyrderne.”

„Derom er jeg overbeviist. Din Duelighed i at omgaaes Dyrene kan endnu skaffe Dig Opshynet over Abbediets mange Gjorder. Man anseer Dig for ret skikket til denne Post.”

„For ikke at fornægte mine Fortjenester, skarpsindige Fader! maa jeg erklære, at jeg allerede har noget Bekjendtskab med eders Græsgange.”

„Ogsaa med Kreaturerne, Gottlob! Vi lægge altid Mærke til de Menneskers Charakter, der skrive hos

os. Der gives værre iblandt dem, end Du, Gottlob! det kan jeg forsikre Dig."

"Og dog har jeg ikke bekendt det Halve af det, Fader! som jeg var i Stand til at sige om mig."

"Det hører ikke hid. Du kjender den Tvist, der er imellem Grev Emich og Abbediet. Den Tjeneste, jeg forlanger af Dig, er denne, og naar Du udfører den med din sædvanlige Beredvillighed, kan Du troe mig at Du vil erhverve Dig den hellige Benedicts og hans Børns Yndest. Vi have nemlig Grunde til at troe, at der i dette Dieblik besinder sig en stærk Skare af Bevæbnede i Slottet, der have i Sinde at bestorme vort Kloster, i det forfængelige Haab at erhverve sig Rigdomme ved et saa ugudeligt Oversald. Men vi ere dog ikke ret nøie underrettede om deres Antal og Hensigter. Dersom vi udsendte en bekendt Mand, for at udspeide dette, vilde Greven finde Midler til at stusse ham, men en Hyrde, som Du, kan uden ringeste Mistanke erhverve sig Kirkens Gunst."

"Dersom Grev Emich lugtede Lunten, vilde han ikke levne mig et Dre, hvormed jeg herefter kunde høre paa eders hellige Formaninger."

"Dersom Du ikke selv røber Dig, vil han ingen Mistanke fatte til en Mand af din Stand. Kan Du ikke finde paa et Paaskud, for at komme ind i Slottet?"

"Paa Tusinde for Gæt. Jeg kunde foregive, at

jeg vilde besøge Grev Emichs Kohnrde, for hans Erfarenhed i at helbrede Hovsygdomme; jeg kunde sige, at jeg søger en anden Tjeneste, og ovenikøbet gives der muntre Piger nok i Slottet og dets Omegn."

"Nok! Du er den Mand, Gottlob! som jeg har søgt om i fiorten Dage. Gaa uden Opsættelse, og kom iovermorgen efter Messen til mig i Abbediet."

"Dette kan være nok til at erhverve mig Himmelens Gunst, min Fader! men kloge Folk maae heller ikke glemme det Jordiske. Skal jeg vove mine Drer og forsømme min Hjord for Intet?"

"Du vil gjøre Kirken en Tjeneste, vil finde Naade for vor høiærværdigste Abbeds Dine, og man vil erindre dit Mod og din Behændighed, naar der uddeles Afskab."

"At jeg bør tjene Kirken, er noget jeg meget vel veed, ærværdige Fader! og det er en Forrettighed, som jeg har Grund til at være stolt af; men ved at tjene Kirken, vil jeg af to meget vigtige Grunde skaffe mig Fiender paa Jorden; for det Første, fordi Kirken ikke er meget yndet her i Dalen, og for det Andet, fordi Menneſterne aldrig elske en Mand, fordi han er bedre end de selv. „Gottlob!“ — pleiede min fortræffelige Fader at sige; — „Du maa ikke synes at være Dig din Uværdighed bevidst, og da tør Du være hvad Du synes. Kun under denne Betingelse kan den Dydige

leve i Fred med sine Medmennesker. Men vil Du være agtet af Menneskerne, maa Du sætte en høi Priis paa Alt, hvad Du gjør, thi Verden vilde dog ikke troe paa din Uegennyttighed, og dersom Du arbeidede omsonst, vilde man sige, at Du ikke fortjende at faae noget. Hvad man erhverver sig for godt Kjob, bliver ikke agtet, medens Menneskerne sætte en høi Priis paa det, de maae betale dyrt?"

"Din Fader var, som Du selv, en Mand, der vidste at sørge for sin Fordeel. Men det er Dig bekjendt, at vi Celleboere intet Guld eie."

"Jeg er fornøiet med Guld, ærværdige Benedictiner? for en saa ringe Fordeels Skyld lader jeg ikke en Handel gaae tilbage."

"Du skal faae Guld. Ved mit hellige Embede lover jeg Dig, at Du skal faae et Guldstykke med Keiserens Billede paa, dersom det lykkes Dig at bringe os de Efterretninger, vi ønske."

Gottlob standsede, knælede ned og bad Munken ærbødigt om hans Belsignelse. Denne meddeelte ham den halv tvivlraadig, om det var klogt at bruge en Spejder, om hvis List eller Genfoldighed han ikke var paa det Rene. Men da han ikke vovede andet, end at erholde en feilagtig Underretning, fandt han det unødvendigt at gjenkalde det Grinde, han havde givet ham. Han gav ham altsaa den forlangte Belsignelse, og vore

to Sammenboerne steg sammen ned af Bjerget og taelde udførligere om det Grinde, som Koghyrden skulde udføre. Da de vare komne saa nær til Beien, at de stode Fare for at blive seebe sammen, stilledes de ad, og hver af dem tog den Retning, der førte til hans Maal.

Fjerde Kapitel.

Det Fruentimmer, der var indhyllet i Kappen, havde benyttet sig saa vel af Gottlob Frinks ret beleilige Mellemkomst, at hun slap ud af Eneboerens Hytte uden at Benedictineren blev det vaer. Men ikke saa let var det at sluffe den unge Bertholds Opmærksomhed. Han gjorde et Skridt til Siden, da hun iilde ud af Døren tilkjendegav med et Tegn Gottlob sin Hensigt, og iilde efter hende. Dersom Skovriberen nærede nogen Tvivl om hvem den Person var, som han fulgte efter, maatte hendes Behændighed i det mindste overbevise ham om, at Alderen ingen Deel havde i de Grunde, hvorfor hun tilhyllede sit Ansigt. Skovens Raa kunde ikke springe

hurtigere bort, end Pigen, efterat hun havde forladt Eneboerens Hytte. Hendes Hurtighed tog heller ikke af, førend hun var næsten ude af den sørgelige Leir, og havde naaet et Sted, hvor hun saae den blaae, stærkeklare Himmel og følgerig bemærkede, at hun var ved Grændsen af Skoven og nær ved Randen af Bjærgtoppen. Her standsede hun og lænede sig udmattet til en Gran. Berthold fulgte hurtigt efter hende, men uden at tabe det Skin af Rolighed og en overlegen physisk Styrke, der meddelede en ung Mand en vis Værdighed i Sammenligning med det svagere Kjønns frygtssomme, men mere henrivende Bevægelser. Han syntes vel at kjende sin Overlegenhed, men han vilde ikke faae hende til at forsøge en Tilfærdighed, der allerede var større, end Omstændighederne fordrede, og aabenbar mere en Følge af en naturlig Engstlighed, end af Frygt for nogen virkelig Fare. Eftersom Pigens Hurtighed sagtnedes, tog ogsaa hans egen af, og han nærmede sig til Stedet, hvor hun hvilede, med samme Værsomhed, som en Dreng, der standser sin Tilfærdighed, for ikke igjen at opjage den Fugl, der just har sat sig.

„Hvad er der da saa skrækkeligt i mit Ansigt, Meta! siden Du flyer mig, som om jeg var Anden af en af de Hedninger, der forðum have været her? Du er dog ellers ikke vant til at være bange for en Ung-

ling, som jeg tør paaftaae, at Du fra Ungdommen har kjendt som retsaffen og ærlig."

"Det anstaaer ikke en Pige paa min Alder — ja det var taabligt, om ikke ugubeligt at være her paa denne Tid," svarede Pigen forvirret; — „jeg vilde, at jeg ikke havde givet efter for det Ønske, at høre mere af denne fromme Gneboers Viisdom."

„Du er ikke alene, Meta?"

"Det vilde ogsaa være usømmeligt for min Faders Barn," svarede Tomsruen stolt og pegede paa den forfaldne Muur, imellem hvis Ruiner Berthold saa den velbekjendte Skikkelse af Tjenestepigen i hans Venindes Huus; — „dersom jeg havde kunnet drive Uforsigtigheden saa vidt, Mester Berthold! vilde Du virkelig have Grund til at troe, at det var en Bondes Datter, som Du af en Hændelse var truffet paa."

"Der er ingen Fare for at jeg skal begaae en saadan Feiltagelse!" — svarede Berthold leende — „Jeg kjender Dig nok, Du er Meta, den eneste Datter af Heinrich Frei, Borgermester i Dürkheim. Ingen kjender din Stand og dine Forhaabninger bedre, end jeg, thi ingen har hørt dem oftere omtales."

Tomsruen lod Hovedet hænge, thi hun følte en pludselig, naturlig Anger over sin Haardhed, og da hendes blaae Øie, forskjønnet af Maanens Skin mødte

Skovriderens Blik, bemærkede han, at bedre Følelser havde faaet Overhaand i hendes Sjæl."

"Jeg ønskede hverken at cpramse min Faders Vreposter eller at broute af noget tilfældigt Fortrin ved min Stand, og det mindst imod Dig;" — sagde Jomfruen hastigt; — „men jeg frygtede for at Du kunde troe, at jeg havde glemt den Blufærdighed, der anstaaer mit Køn — jeg var bange for, at Du kunde — Din Opførsel har i nogen Tid været saa forandret, Berthold!"

"Da har det været uden mit Vidende og Forsæt. Men vi ville forglemme det Forbigangne; og Du vil sige mig hvilket Underværk der har bragt Dig paa en saa usædvanlig Tid til denne frygtelige, mistænkkelige Hede."

Meta smilte og der laa noget i hendes Ansigtstræk, der beviisde, at dersom hun havde yttret et Dieblisks ukjærlige Strænghed, var dette mere en Følge af Verdens Fordomme, end af hendes eget oprigtige og ædelmodige Sindelov.

"Jeg vil gøre Dig det samme Spørgsmaal, og qvindelig Nysgjærighed maa være Grunden, hvorfor jeg forlanger et hurtigt Svar. Hvad har ført Dig hid, og det paa en Tid, da de fleste unge Jægere sove?"

"Jeg er Grev Emichs Skovrider; men Du, som Du nylig erindrede mig om, en Datter af Borgemeesteren i Dürkheim."

"Det gjør rigtigt nok en Forskiel; men dog vilde

min Moder, dersom hun havde vidst, at man vilde spørge mig hvorfor jeg er her, have raadet mig, at bevare mine Grunde for dem, der have Ret til at fordrø Regnskab af Dig."

"Og Heinrich Frei?"

"Vilde hverken billige Besøget eller Karsagen til det."

"Din Fader kan ikke lide mig, Meta."

"Han har mindre imod Dig, Mester Berthold! end imod at Du er Grev Emichs Skovrider. Dersom Du var hvad din Fader var, en Borger i vor Stad, vilde han agte Dig høit. Men desto mere er Du i min Kjære Moders Gunst."

"Gud velsigne hende fordi hun i sin Lykke ikke har glemt den, det er gaaet tilbage med. Jeg troer Meta, at Du i Hjerte og Blik mere ligner din Moder, end din Fader."

"Jeg vilde ønske, at det var saaledes. Da jeg sagde Dig, at jeg er Heinrich Freis eneste Barn, tænkte jeg derved ikke paa nogen Forskjel mellem vor Stand, Berthold! men jeg vilde kun lade Dig vide, at jeg ikke kunde glemme min Stand saa meget, at jeg skulde foretage mig noget, der ikke anstod den. Iøvrigt vidsde jeg ikke, at en Skovriders Embede var uærligt. De, der tjene Churfyrsten i denne Egenkab, ere Adelsmænd."

"Og de, der tjene Adelsmændene, gemene. Jeg

er blot en Tjener, Meta, endskjøndt paa en Maade, der ikke saarer min Stoltthed."

"Og hvad er Grev Emich andet, end en Basal af Churfyrsten, og Churfyrsten selv en Undersaat af Keiseren? Du skulde ikke ydmyge Dig saaledes, Berthold! og ikke sige noget, der tvinger Andre til at retfærdiggjøre Dig."

"Jeg takker Dig, kjære Meta! Du er en Datter af min Moders ældste og kjæreste Veninde, og hvad Verden end monne sige om den nærværende Forskjæl mellem vor Stand, saa tilhvidsker dit fortræffelige Hjerte Dig dog det Modsatte. Du er ikke allene den skjønneste, men sandelig ogsaa den elskværdigste og ædleste Jomfrue i din Fødeby."

Den eneste Datter af den rigeste Borger i Dürkheim, følgerig ogsaa hans Arving, hørde denne Uttring af Grev Emichs smukke Skovrider ikke uden stor inderlig Glæde.

"Og nu skal Du ogsaa erfare Aarsagen til dette usædvanlige Besøg;" — sagde Meta, da den stille Glæde, som Bertholds sidste Ord havde vaakt hos hende, igjen havde lagt sig noget; — "thi det har jeg paa en vis Maade lovet Dig, og det vilde ikke stadfæste din gode Mening om mig, hvis jeg skulde glemme at opfylde et Løfte. Du kjender den fromme Eneboer og hans pludselige Komme til Hedningemuren?"

„Hvem kjender ikke denne? Du har allerede seet, at jeg besøger ham i hans Hytte.“

„Jeg kan hverken indsee eller gjætte Aarsagen, men vist er det, at han neppe havde beboet det gamle Rømerværk i een Uge, førend han stjænkede mig mere Opmærksomhed, end de andre Jomfruer i Dürkheim, uden at jeg dog har flere Fortjenester, end de.“

„Hvad? Skulde den Karl ikke være andet, end en skindhellig Hykler?“

„Paa en Mand af hans Alder, der, at dømme efter hans indfaldne Dine og magre Ansigt, har lidt saa meget, kan Du umueligt være skindsyg. Sandelig, det er den rette Mand til at sætte en Yngling af din Alder, Skikkelse og Væxt i Uro! — Dog jeg seer, at Du bliver rød, Mester Berthold! og jeg vil ikke længere fornærme Dig med Sammenligninger, der saameget ere til din Skade. Den fromme Eneboers Bevæggrund maa være hvad den vil, saa er det dog vist, at han begge de Gange, da han var i Staden og ved de Besøg, som vi Piger ofte aflagde i hans Gremithytte viisde den meest levende Deeltagelse i mit Vel og mine Fremtids Forhaabninger, baade i Henseende til dette Liv og i Henseende til det, til hvilket vi alle haste, skjøndt med Trin, som vi neppe selv mærke.“

„Det overraster mig slet ikke, at enhver der seer

og kjender Dig, Meta! handler saaledes; alligevel finder jeg det forunderligt.”

„I Sandhed,” — sagde Pigen drillende; — „nu har Du stadfæstet den gamle Ilses Ord, der ofte har sagt til mig: „Tag Dig i Agt, Meta! og sæt ikke for hastigt Lid til de unge Mandfolks Ord, thi, naar Du seer nøie til, vil Du finde, at de kun altfor tit modsiges sig selv. Ungdommen er saa forhippet paa at naa sit Maal, at den kun lidt bekymrer sig om at adskille Sandheden fra Skinnet.” Det er hendes egne Ord; hun har ofte gjentaget dem for mig; og Du har nu stadfæstet dem. Jeg troer sandelig, at den gode Gamle sover derhenne paa Stenen af den indstyrtede Muur.”

„Forstyr hende ikke. — En Kone paa hendes Alder trænger til Hvile, og det vilde være ubetænksomt at berøve hende denne lille Fornøielse.”

Meta havde allerede gjort et Skridt fremad, i den Hensigt at vække sin Ledsagerinde, da Unglingens Ord og hurtige Bevægelse igjen holdt hende tilbage. Hun tog sin forrige Stilling under Skyggen af Grantræet og svarede:

„Det vilde virkelig være utaknemmeligt, at vække en Person, der saa nylig har besteg dette stejle Bjærg.”

„Og som desuden er saa gammel, Meta!”

„Og som lige fra min Barndom har gjort saa meget for mig. — Jeg skulde vel vende tilbage til

Hedningemuren, 1 h.

min Faders Huus, men min gode Moder vil tilgive mig denne Nolen, thi hun elsker Tise, som om hun var af hendes eget Blod."

"Din Moder veed altsaa af dit Besøg hos Gre-
mitten?"

"Troer Du da, Mester Berthold! at den eneste Datter af Borgermesteren i Dürkheim vilde gaae ud af Huset paa denne Tid uden Tilladelse? I dette Tilfælde vilde vort hemmelige Møde ikke alene være meget usømmeligt, men ogsaa fra min Side forraade en Uetsindighed, der bedre vilde anstaae Pigerne i Grev Emichs Tjeneste. Man siger i vor By, at Tomsruerne paa Slottet ikke ere meget strænge i deres Levemaade."

"Folkene i Stæderne gjøre os Bjærgbeboere oftest Uret. Jeg sværger Dig til, at der ikke hersker mere Sædelighed i dit smukke Huus i Dürkheim, end hos vore Fruentimmer, enten de saa ere fra Landebyen eller fra Slottet."

"I det Væsentlige kan det være sandt, og til mit Kjøn's Gode vil jeg haabe at det er saaledes. Men Du vil dog ikke have det Mod, at sige noget til Fordeel for Gisela, Slotsfogdens Datter?"

"Paa Hartenburg anses hun for smuk."

"Det er just denne Mening, der har forðærvet dette Kreaturs Sæder. Du er meget i hendes Selvskab, Berthold! og udentvivl gjør Banen at Du over-

seer meget, der vilde falde Dig i Dinene hos Fremmede. „Betragt kun denne spraglede Fugl fra Jægerdalen!“ — sagde den fortræffelige gamle Ilse en Dag, da der var en Fest i vor ærværdige Kirke, som hele Nabolaget strømmede til; „af hendes letsindige Væsen skulde man troe, at enhver ung Jæger havde fæstet sit Blik paa hende og at han var bange for Pilen. Smidstertid har jeg, for at sige Sandheden, seet Fugle af dette Slags, der ikke vare meget bange for Fuglesængerens Haand.“

„Du bedømmer Gisela for haardt; thi skøndt hendes Tale er noget letsindig, og hun meget vel veed, at hun er smuk, er det langt fra at Pigen er ubehagelig i Omgang.“

„Nu, jeg gjentager kun hvad Ilse har sagt, Mester Berthold!“

„Ilse er gammel, fladderagtig og snakker ofte hen i Laaget.“

„Det kan være — men min Ammes Taalighed er min Taalighed. Jeg har taget saameget efter hendes Ord, at jeg frygter, at det nu er for sildigt at forandre min Mening. Og for at være oprigtig imod Dig, holder jeg hver Stavelse for sand, som hun har tælt om Slotsfogedens Datter.“

Berthold besad kun en meget ringe Kunstak om det menneskelige Hjerte. Saa fri i at udtale sine ind-

derligste Følelser, som den Lust han indaandede paa sine fædrene Bjerge, og uden den ringeste Mistanke i Heenseende til de Følelser, han nærrede for Meta, havde han aldrig stræbt at undersøge Hemmelighederne ved en Lidenskab, som han, uden selv at vide det, var saa fuldkommen underkastet. Han betragtede desuden denne Opbrusen af hendes Skinsyge blot saaledes, som hans Edelmødighed indgav ham det, og antog sig med Varme den Fornærmedes Sag. Et af de Hjertes der, lig et Gold, ere hundrede Gange blevne gjennemborede af Cupidos Pile, vilde formodentlig have taget sin Tilflugt til det samme Middel, for at see hvorvidt det kunde lege med et Væsens Følelser, som det foregav at elste.

Europæerne, der kun ere lidet stikkede til rigtigt at bedømme deres Stammebeslægtede paa hiin Side af Havet, sige, at Livets Hovedlidenskab kun er en meget træg Følelse i en Amerikaners Bryst; at de, der især ere beskæftigede med denne Verdens Anliggender, ere fornøiede med hine Tilbøieligheders naturlige Løb, saaledes som de vise sig i en huuslig Kredses hæderlige Forhold, er ligesaa naturligt, som det er vist; at de, hvis Lidenskaber næres ved Forsængelighed og Afværginger, tage feil, naar de troe, at tilfældige, om end nok saa glødende Tilbøieligheder danne det egentlige Element til den rene, ophøiede Følelse, der omgi-

ver den elskede Gjenstand med alt, hvad der er beundringsværdigt, og vækker Længsel hos os efter at blive værdige til den Hyling, vi selv umærkeligt yder Dyden. I det Forhold, der bestod mellem Berthold og Meta maa Læseren hverken søge hiin Temperamentets Ild, der undertiden tager en Drift for en højere Følelse, eller nogen kunstlet Elskovstheori, der saa ofte forleder den Uerfarne til at tage Selvbedrag for Sympathiens og Fornuftens mere naturlige Hengivenhed. For det Første levede de noget for nær imod Norden, og for det Sidste havde Skjæbnen ladet dem fødes noget for nær imod Syden. Hiin fine og næsten ubeskrivelige Sympathi mellem Kjonnene, som vi kalde Kjærlighed, og som vi Alle ere underkastede, fordi den er grundet i Naturen selv, er i sin rene Form kun tilstede i deres Barm, som Forsynet har stillet paa et lykkeligt Middelpunkt mellem Kultur og Uvidenhed. Dette var netop Tilfældet med de to unge Menneſter, som Læseren har lært at kjende i dette Kapitel. Berthold havde, skjøndt han var Tjener hos en Adelsmand, Ansættelser, der vare ophøiede over hans Stand, en Omstændighed, der er tilstrækkeligt forklaret ved de Bink, vi have givet om hans Forældres forrige Velstand. Hans Tale og Opførsel, da han saa ædelmodigt svarede Gisela, en Datter af Grev Emichs Borgfoged,

var derfor ædlere, end man ellers skulde have ventet det af en simpel Skovrider.

„Jeg vil ikke paatage mig at udpege vor Slots-skjønheds Feil, hvis hun har Feil,” — sagde han; — „men saa meget kan jeg sige til hendes Forsvar, uden at frygte for at træde Sandheden for nær, at hendes Fader er bleven graa i Keiningereus Tjeneste, og at der ikke er et Barn i Verden, der viser den, der har stjælet det Livet, mere Grefrygt og Kjærlighed, end denne din Fugl med sine spraglede Fjere og sit Coquetteri med Buespyttens Pile.”

„Man siger, at en god Datter bliver en søielig og fortræffelig Kone.”

„Desto lykkeligere vil den være, der faaer den gamle Friederichs Datter. Jeg veed at hun har passet paa Porten til langt ud paa Natten, for at hendes Fader kunde faae Ro, naar Herrerne blev i Skoven længere end sædvanligt. Mange lange Timer, som de fleste af hendes Alder og Kjon vilde have tilbragt i Sengen, har hun tilbragt vaagen. Dette har jeg ofte bemærket, fordi jeg ifølge min Tjeneste maa følge Grev Emich paa de fleste Jagtpartier. At Gisela er smuk, vil Ingen nægte, men sandt kan det maaskee være, at hun selv veed det.”

„Det lader til, at der gives flere Personer paa Hartenburg, der heri ere af samme Mening som hun.”

„Mener Du maaskee, Meta! den yppige Abbed fra Paris, eller Soldatermunken fra Rhodus, der nu opholder sig i Borgen?“ — spurgde den unge Skovrider med en Simpelhed og Aabenhjertighed, der kunde have beroliget endogsaa en Kofettes Hjerte. „Da Du slaaer paa den Streng, vil jeg, skjøndt en Tjener maa tale med Baersomhed om de Personer, der staae i Gunst hos hans Herre, dog i Tillid til Din Klogskab, Meta! bekjende hvormeget jeg frygter for at begge disse uværdige Kirkenes Tjenere tænke mere paa den stakkels Pige, end det anstaaer dem.“

„Den stakkels Gisela havde Aarsag til at hænge sig selv. I Sandhed, naar to vidtløftige Personer, som de, Du nævnede, blot betragtede mig med et alt for frit Blik, vilde Borgmesteren i Dürkheim nok tugte deres Forbovenhed.“

„De vilde ikke vove det, Meta! Men den stakkels Gisela er ingen Datter af en mægtig Borger, men af Borgfogden paa Hartenburg. At Du har gjort vor Slotsfjend nogen Uret, maa jeg rigtignok sige Dig, men at sammenligne hende med Dig i Lands og Legems Fortrin, kan Ingen med Rette. Er hun skøn, er Du dog skønnere, og er hun villig, er Du dog klogere.“

„Miskjend mig ikke, Berthold! ved at tænke, at jeg dømmes strængt og ukjærligt om Eders Borgfogeds Datter. Jeg veed, at det er en vakker Pige, og er-

tjender endmere, at den, der, som hun, af Skjæbnen er fordømt til at tjene, ikke altid kan opføre sig som det anstaaer hendes Røn og Ungdom. Jeg vover at sige, at dersom Skjæbnen vilde tillade Gisela det, vilde hendes Anstand, der for at sige Sandheden, er langt over hendes Herkomst, ikke gjøre hende nogen Skam."

"Og Du siger, at din Moder veed af dit Besøg hos Eneboeren?"

"Og siger Sandheden. Min Moder har aldrig haft noget at indvende mod den Urefrygt, jeg viser Kirken og dens Tjenere."

"Det har hun ikke; Du hører til dem, Meta! der oftest besøge Kirken i Abbediet?"

"Er jeg ikke en Christen? og tør en anstændig Pige forsømme Pligterne mod Religionen?"

"Det siger jeg ikke. Men der gaaer det Rygte iblandt os Tægere, at Prioeren for ikke længe siden har overdraget sin unge Fætter, Broder Hugo, den Forretning, at berolige de Bodsferdiges Samvittighed. Det vilde være bedre, hvis der i en Kirke, der bliver besøgt saa ofte af de unge og smukke Piger i Dürkheim, sad en Munk med graae Haar i Skriftestolen."

"Du vilde gjøre vel i, at skrive dette med egen Haand til Biskoppen af Worms, eller til vor hellige Abbed. Du forstaaer jo at skrive, Mester Berthold! og formaaer ogsaa at overtale."

„Jeg ønsker, at det libet jeg har gjort i denne Henseende, ikke saa ganske maa have forfeilet sit Maal. Du har saa ofte seet Prøver paa min Oprigtighed, om ikke paa min Duelighed, Meta!“

„Godt! det er noget, der ikke hører herhid, og som faaer mig til at glemme Gremitten. Min Moder lægger — jeg veed ikke hvorfor, og Du har først gjort mig opmærksom paa det Paafaldende derved — stillet ingen Hindringer i Veien for mine Besøg paa Hedeningemuren. Vi ere meget unge, Berthold! og formaa ikke at indsee alt, hvad visere og ædlere Mennesker have i Sinde.“

„Det er sælsomt, at den hellige Mand just skulde unde os sin Opmærksomhed; medens han af alle Qvinde i Staden helst meddeler Dig sine Raad, meddeler han mig dem helst af alle Ynglinger i Jægerdalen.“

Der laa noget fortryllende i den Tanke, der i nogle Minutter holdt begge de unge, uerfarne Gemytter fængslede. De taelde længe og med ufornindstet Deeltagelse om den uforklarlige Sympathi mellem dem og den fromme Guds Mand; thi det forekom dem, at der deri laa et Baand, der forenede dem endnu nøiere. Hvad Philosophi og Erfaring end ville sige, saa ere dog alle Mennesker overtroiske i Henseende til den hemmelige Indflydelse, der leder deres Stjæbne gjennem Verdens Irgange. Enten det nu er den ugjennemtrængelige

Fremtids Mørke, eller den Bevidsthed, hvor meget endog det lykkeligste udfald er afhængigt af Omstændigheder, der ikke staae i Nogens Magt, eller at Gud i sin Visdom har plantet denne Følelse i Menneskets Bryst, for stedse at erindre det om dets Afhængighed af en høiere Magt, saa er det dog i ethvert Tilfælde vist, at kun saa besidde en saa skarp, beregnende Forstand, at de slet ikke skrive noget af det, der sker, paa Lykkens eller Forsynets Regning; thi et af disse Navne giver Mennesket den styrende Magt, eftersom han, i Henseende til de jordiske Ting, troer meer eller mindre paa Guddommens umiddelbare Indflydelse. Paa den Tid, da disse Begivenheder foregik, havde Oplysningen endnu ikke gjort betydelige Fremskridt eller hævet almindelige Sjæle over Troen paa den sorte Kunst. Vel spurgde Menneskerne ikke mere Dyrenes Indvolde til Raads, for at udforske Skjæbnens Villie, men de lode sig ofte lede af Indgivelse, der ikke vare mindre taablige, og der gaves kun Gaa, der formaaede at stille Fromhed fra Overtro, og Forsynets store Foranstaltninger fra Egennyttens ubetydelige Interesse. Det er derfor ingenlunde forunderligt at Berthold og Meta ansaae den paafaldende Deeltagelse, som Eneboeren viisde dem, for et lykkeligt Forvarsel for deres fælleds Forhaabninger; thi endstjøndt Tomsruen ikke i den Grad havde afslagt den Tilbageholdenhed, som hendes Røn syntes at byde hende, at hun

tilstod alt, hvad hun følte, lod dog den hemmelige Drift, der forener unge og uskyldige Bæsnere, kun liben Tvivl tilbage i deres Sjæle om deres Hjerters virkelige Tilstand.

Den gamle Ilse havde selvfølgelig Tid nok til at lade sine gamle Lemmer udhvile efter den møjsommelige Bjergs- reise fra Byen til Leiren. Da Meta endelig vækkede hende, udbrød den snaksomme Gamle i Forundring over det korte Besøg hos Eneboeren, thi hun havde sovet saa haardt, at hun slet ikke vidste noget af at Berthold var kommen eller gaaet.

„Det er jo blot et Dieblit siden, kjære Meta! at vi stege op ad Bjerget, jeg frygter for at Du ikke har været agtpaagivende nok ved den hellige Mands Tale. Man bør ikke afflaae en velgjørende Drif, fordi den smager bitter i Munden, mit Barn! men man maa tømme Bægeret indtil den sidste Draabe, naar vi troe at det bringer Lægebdm. Var Du aabenhjertet mod Ere- mitten? Har Du ogsaa aabenbaret ham alle dine Feil?“

„Du glemmer, Ilse! at Eremiten ikke engang har Tonsuren, og hverken kan høre Skrivtemaal eller tildele Syndsforladelse.“

„Nei, nei, det veed jeg ikke! En Eremit er en Guds Mand og en Guds Mand er hellig; og enhver Christen kan og skal endogsaa forlade, og hvad Skrivte- maalet angaaer, da foretrækker jeg en Eneboer, der til-

bringer sin Tid med at bede, og spørge Sjæl og Læ-
geme, langt for en Munk paa Limburg. I en eneste
Betsignelse af en saadan Mand ligger der mere Kraft,
end i et Dussin, ja, jeg tør sige i halvtredstindstyve af
hiin yppige Abbeds."

"Jeg har faaet hans Betsignelse, Amme!"

"Godt, det er meget trøstende og vi have altsaa
ikke forgjæves bestøget det steile Bjærg i Aften. Du
burde ogsaa have bekendt for ham, at Du i sidste
Messe vilde have baaet det med Kniplinger besatte Livstykke,
for at din Skjønhed maatte blive misundt af alle dine
Lægesøstre. Det vilde have været gavnligt for din Sjæl,
om Du ogsaa havde bekendt denne Synd."

"Men han spurgde mig slet ikke om mine Synder,
han taelde blot om min Faders Huus, om min gode
Moder og — om andre Ting."

"Men Du skulde have bragt Livstykket paa Bane
mellem disse andre Ting. Har jeg ikke stedsbe advaret Dig
for Stolthed og for den Syge, at ville opvække Misun-
delse? Intet er skadeligere, end Misundelse; det er no-
get jeg veed af Erfaring. Jeg er ikke ung mere, og
dersom Du vil vide hvad Misundelse eller nogen anden
flammelig Last er, saa vil jeg fra Grunden af forklare
Dig det. Du har handlet meget urigtigt i, at Du
ikke taelde om Livstykket."

"Dersom jeg havde villet prieste, vilde jeg have

havt alvorligere Synder at bekjende, end dem, der angaae min Pynt."

"Da veed jeg ikke hvad for nogle Du mener! Pynt forfører unge og smukke Pigers Hjertes. Har Du en Skjønhed i Huset, saa slaa dit Speil itu, har jeg hørt sige tusinde Gange; og da Du baade er ung og smuk, saa gjentager jeg, om endogsaa alle Dyrkheimere ere af en anden Mening, at det er farligt for Dig, at Du veed det. Dersom Du havde bekjendt Eneboeren dit Ønske i Henseende til Livstykke, vilde det have været Dig til stor Nytte. Hvad kommer det an paa om en saadan Mand har Tonsur eller ikke? Han har Bøn, Faste, Baagen, og store legemlige Lidelser, og alt dette er vist nok langt mere værdt, end alle Munketonsurer i hele Pfalz. Jeg vilde, at Du havde tælt til ham om Livstykke, Barn!"

"Ved vor næste Sammenkomst skal det skee, eftersom Du ønsker det, kjære Ilse! giv Dig derfor tilfreds!"

"Derved vil Du gjøre din Moder en stor Glæde, thi hvorfor havde hun ellers tilladt sin Datter at gaae til Hedningemuren saa silde paa Aftenen? Jeg er vis paa, at hun tænkte paa Livstykke."

"Hold dog engang op at tale om det Stykke, Amme! jeg har nu andet at tænke paa."

"Godt, da Du virkelig tænker paa andre Ting, saa var det unyttigt at tale mere om dette, skjøndt vor

Herre veed at Du har Aarsag til at tænke paa denne forsængelige Messegang. Hvor din Samtale med Gneboeren i Nat snart fik Ende, Meta?"

"Vi have virkelig ikke været længe her paa Bjærgget, Ilse! men vi maae skynde os hjem, at Moder ikke skal blive urolig."

"Og hvorfor skulde hun blive urolig? Er jeg ikke hos Dig? Er Alder, Erfaring og Klogskab da slet intet? Er der nogen paa min Alder, der har saadan en Hukommelse, eller saadanne skarpe Dine? I din Alder var jeg ikke den gamle Ilse, men den muntre, flinke — og, — Gud forlade mig om det er noget forsængeligt, men Sandheden maa man jo altid sige! — tillige den smukke Ilse, og alt det uden dit Livstykke."

"Vil Du da aldrig glemme det Livstykke? — Her er min Arm, Ilse! støt Dig ved mig, ellers kan Du let falde paa den steile Vej."

De begyndte nu at gaae ned ad Bjærgget, og da Veien var saaledes beskaffen, at man virkelig havde den største Forsigtighed nødvendig, ophørde ogsaa Samtalen.

Den der besøgte Dürkheim, vil finde mange Spor der vise, at Staden fordum har strakt sig længere hen imod Bjærgget, end det nu er Tilfældet. Man støder mellem Wiinbjergene paa Ruiner af Mure og Taarne, og Sagnet fortæller om Fæstningsværker, der for lang

Lid siden ere forsvundne, fordi de Fremskridt, Krigskunsten har gjort, for længe siden har gjort dem overflødige. Fordum var enhver Gruppe af Huse paa en Høi mere eller mindre et befæstet Sted; men Opfindelsen af Krudt og Kanoner har for Aarhundreder siden, gjort alle disse Pladser ubrugelige og den der nu vil søge en Fæstning, er meest sikker paa at finde den begravet i en Slette eller et Morads. Verden synes nu at have naaet et nyt Standpunkt i Forbedringer af dette Slags, thi Anvendelsen af Dampkraften synes at ville forandre Angrebet og Forsvaret i Krigen baade til Lands og til Vands; men hvad der endogsaa vil skee, saa vare den Lids Fæstningsværker endnu ikke saaledes bestafne, at de lagde Meta og hendes Ledfagerinde nogen Vanskeligheder i Veien paa deres Vandring til Staden; og det var tillige saa langt ud paa Aftenen at de naaede Borgermesterens Huus, uden at blive bemærkede af Nogen.

Hedningemuren

eller

Benedictinerne.

Oversat af Engelsk

ved

Frederik Schaldemose.

Andet Hæfte.

Kjøbenhavn.

Forlagt af S. Trier. Trykt i det Robertske Officin.

1833.

Handwritten

1871

Handwritten

Handwritten

Handwritten

1871

Handwritten

Handwritten

Handwritten

Handwritten

1871

Femte Kapitel.

I den hele vide Udstrækning af de forenede Stater finder man neppe noget Spor af deres Levemaade, der først nedsatte sig i disse Ørkener. Oldgrandfæternes Opmærksomhed bliver kun sjældent vakt ved andre Ruiner, end Murene af et Fort eller Voldene af en stor Leir fra Uafhængighedskrigen. Vel besidde vi nogle ubetydelige Lævninger fra endnu fjernere Tider, nogle Forstandninger og andre Forsvarsværker, som Indianerne engang have opbygget, men intetsteds i Amerika finder man en offentlig eller privat Bygning, der har nogen Lighed med et Slot fra Lehnsvæsenets Tider. For derfor at give Læseren et saa tydeligt Begreb, som det er vore svage Kræfter mueligt, om den mægtige Lehnsherres faste Borge, der spiller en saa betydelig Rolle i denne Fortælling, er det nødvendigt udførligt at skildre baade Bygningen og dens Omgivelser. Det er min Hensigt at skrive for at more mine amerikanske

Landsmænd; skulde det ogsaa behage Andre at læse disse Blade, vil jeg ansee det for en stor Ære, men dog bemærke, at, da jeg greb Pennen, gjorde jeg det i det Haab, at man vilde vise mig den nødvendige Overbærelse.

Paa den Tid da Berthold og Meta havde den hemmelige Samtale paa Bjærget ved Hedningemuren, sad Emich af Leiningen roligt paa sit Slot Hartenburg. Det er allerede bleven bemærket, at det bestod af maa- siwt Muurværk, for største Delen af en rødagtig Sandsteen, der allevegne i det gamle Pfsalz bliver fundet i Overflodighed. Bygningen havde med Tiden vundet i Omfang, og hvad der i Begyndelsen kun var et Taarn, opvorde lidt efter lidt til en frygtelig, vidtløstlig Fæstning. Den, der i de Tider, der fulgte paa Karl den Stores Herredømme, kunde bygge saadan en Befæstning og forsvare den mod alle sine Naboer, blev en Adelsmand og paa en vis Maade en Souverain. Hans Billie var en Lov for alle i Omegnen, og de, der ikke kunde dyrke deres Jorder uden at underkaste sig hans Godtbefindende, skattede sig lykkelige ved at kjøbe hans Beskyttelse, i det de erklærede sig for hans Vasaller. Keppe havde en saadan Borgherre grundet sin Magt, og begyndt at modtage Skat, Hoveri og Hylding af Landbeboerne, førend han begyndte at føre Krig med den nærmeste Nabo af samme Stand som han. Seier-

herren vandt med Seieren naturligviis en ubidat Magt, indtil han endelig blev fra Herre over en eneste Borg, Besidder af en heel Mængde andre. Paa denne Maade ubvidede de mindre Baroner deres Magt og Herredømme og mange mægtige Patriots Stammetræ er opskudt af denne vilde Grund. Endnu seer man paa et Bjerg i Canton Argov en Borg, der truer med at styrte ind, og hvis Eier fra denne lustige Bolig overskuede den nedenunderliggende Landsby, og kun herskede over en Haandsfuld Bønder. Denne ødelagte Borg hedder Habsburg, og er berømt som Stammeborgen for en mægtig Slægt, der længe har siddet paa Keiserthronen og endnu byder over en stor Deel af Tyskland og Øveritalien. Kongen af Preussen nedleder sin Herkomst fra Huset Hohenzollern, der engang herskede i en Borg af samme Navn; og der gives endnu mange andre Exempler paa, at den, der paa en Tid, da man kun var sikker inden faste Mure, lagde Grundstenen til en Borg, ogsaa dermed lagde Grundstenen til et mægtigt og lykkeligt Fyrstehuus.

Hverken Borgen Hartenburgs Beliggenhed eller den Tid, paa hvilken den blev grundet, var saaledes beskaffen, at den kunde lede til de store Resultater, som vi nylig have omtalt. Vel beherskede den et i denne Egn vigtigt Pas, men dette var ikke af saadan Betydning, at dets Besidder kunde gjøre Fordring paa nogen

stor, vidt udbredt Indflydelse. Da dog Slægten Leiningen var meget talrig, og tillige besad store Besiddelser i andre Egne af Tyskland, kunde Grev Emich ikke ansees for en blot Borgherre. Lehnsvæsnen var bleven indrettet længe førend han blev født, og Rigslovene sikrede ham mange Byer og Flækker i Dalen, som Efterfølger af dem, der i forrige Tider havde bragt dem under deres Herredømme. For kort siden havde han, som Arving efter en afdød Slægtning, gjort Fordring paa en høiere Værdighed og paa større Besiddelser, men dette Forsøg paa at udvide sin Magt og stige i Rang, blev tilintetgjort ved en Beslutning af Rigsstænderne. Det var denne ulovlige Anmasselse af en høiere Titel, som han havde at takke for Ogenavnet Sommerlandgreven, thi det var Landgreveværdigheden han gjorde Fordring paa og det var kun een Sommer han havde baaret denne Titel.

Efter denne Efterretning om denne Families Magt, vil Læseren ikke være forundret over at høre, at Greven af Hartenburgs, eller, rettere sagt, Greven af Leiningen = Hartenburgs Borg i Størrelse svarede til Familiens Vælde. Den stod paa en fremspringende Deel af Bjærget, hvor Dalen var snæverst, og den lille Flod nedenunder gjorde en Krumning, saa at Passet fuldkommen blev behersket af Bueskytterne paa Borgens Tinder. Alt Muurværk i Forgrunden var indrettet til

Krigen og efter den usuldkomne Brug, som man paa den Tid vidste at gjøre af Skydevaaben; medens der i Baggrunden hørvede sig en Masse af Gaarde, Taarne, Kapeller, Porte, Faldgitter, Stadsværelser og Sidebygninger. Landsbyen, der laa umiddelbart under Murene af de fremspringende Taarne og Bastioner, var ubetydelig i Sammenligning med Grevens Rigdom og Magt. Hans Hovedkilde var Dürkheim, den frugtbare Slette paa den anden Side af Staden og den vilde vidtudestrakte Skov.

Vi have sagt, at Grev Emich af Leiningen sad i Ro paa sit Slot Hartenburg. Læseren maa tænke sig en massiv Bygning midt i Borgen, der var indrettet for den Tids huuslige Liv. Væggene vare panelede, og smykkede med skjønt Billehuggerarbejde; Hallerne vare vide og skumle, behængte med Vaaben, og i dette Dieblis fulde af Krigsfolk; Salene vare af Middels størrelse og forsynede med al den Pragt og alle de Bequemmeligheder, som man kunde vente af den Tid. Med nogle faa isiesfaldende Undtagelser var Tyskland paa den Tid ikke et Land, der var udmærket ved Fæinhed i det huuslige Liv. Prydelserne i dets Paladser vare simple, dets Stads var kunstløst og hjemmegjort, og Emigens langt under den, der hersker nu omstunder. Endnu er der et Anstrøg af det gothiske i dette standhaftige Følks

Sæder og Meninger, der synes mere at lægge Bind paa at danne Anden, end paa det, der falder i Sandserne.

Skjönt og med Flid uarbejdet Billedhuggerarbejd, Sværde, Dolke, Hjelme, Brynier og alle paa den Tid brugelige Forsvarsvaaben; Broderier af det Slags, som de adelige Kvinder i hine Dage forfærdigede; Male-
rier, der besad alle den flamske Skoles Feit, men kun faa af dens Fortrin; en overordentlig Mængde Sølvtøj med Leiningernes Vaaben i ophøiet Arbejde; Stammetræer og brogede Skjoldmærker, — alt dette udgjorde de vigtigste Zirater i det Indre af Slottet.

I hele Bygningen saae man kun faa Spor af at der fandtes Damer i Samme, eller blot Bærelser, der vare indrettede til deres Modtagelse og Bequemmelighed. I Gangene, Borgerstuen, og Gaardene saae man kun sjældent Fruentimmer, Mænd derimod i usædvanlig Mængde. Grimme, skjæggede Krigere slentrede omkring i Slottets Haller og Gaarde, og syntes at vente paa det Dieblif, da man vilde gjøre Forbring paa deres Tjeneste. Ingen af dem var fuldstændigt bevæbnet; En havde en Stormhue paa, en Anden sit Pantser, en Trede støttede sig skjodesløst paa sin Hagebøsse eller havde sin Landsæ i Haanden. Her øvede Nogle sig i Brugen af Angrebsvaaben; der stode Andre omkring en Gjøgler, der morede dem med sin Spads, medens de fleste tommede mægtige Bægre af deres gjæstmilde

Herres Rhinskviin. Derjom Brugen af Tobak paa den Tid havde været bekjendt, havde vi maattet fuldenbe Skilbringen ved at indhulle alt i Røg og Damp. Trods den Skjodesløshed og Uigegyldighed, der syntes at herske indenfor Hartenburgs Mure, udenfor Portene og i Udenværkerne, kunde man dog bemærke Tegn til en mere end sædvanlig Narvaagenhed. Den som gav nøie Agt, saae, foruden Skildvagterne, der stedse bevogtede alle Veiene til Slottet, rapsodede Speidere i Landsbyen, paa Bjærgtoppene og i Huulveiene, og da Alles Dine vare rettede ad den Kant, hvor Abbediet Limburg laa, var det klart, at den Begivenhed, man ventede, maatte komme fra den Side.

Medens det saaledes var beklæffent med Borgen og med en anseelig Skare af Grev Emichs Vasaller, havde han selv trukket sig tilbage til en af de reenlige, men halv tarvelige, halv prægtige Sale. Den var oplyst med nye Voklys, og andre velbekjendte Tegn tydede ligeledes hen paa at der snart vilde komme Gjæster. Greven gik med vidtfklingende Trin frem og tilbage i i det vide Gemak, medens Sorger, eller i det mindste dyb Eftertanke sammentræk alle Muskler i hans jernhaarde Pande, der viisde mange Spor til et fortroeligt Bekjendtskab med den tunge Hjælm. Maaskee ere de forenede Stater i Nordamerika det eneste Land, i hvilket det Lovkyndiges Raad er mere agtet og ære

end Krigerens, hvilket synes at være det bedste Beviis paa en høi og misundelsesværdig Civilisation; men paa den Tid, da Begivenhederne i vor Fortælling indtraf, var den Adelige, der ikke tilhørte Kirken, der den Tid besad næsten alle Kunstfæber, som et Monopol, nødvendigviis Soldat. Det var derfor ligesaa naturligt, at Emich var en Kriger, som at den dannede Mand i vore Tider læser sin Horats eller Virgil, og da Naturen havde meddeelt ham en kraftfuld Legemebygning, en jernfast Constitution, og et Gemyt, der undertiden var saa ligegyldig mod Andres Lidelser, at det grændsede til Ubarmhertighed, havde han mere Held i sit voldsomme Haandværk, end mange blege, ivrige Lærde i vore Tider paa deres videnskabelige Bane.

Kun sjældent hævde den i dyb Eftertanke hængslede Greve sine Blikke fra Eggeulvet, paa hvilket han gik frem og tilbage. Den ene Tjener viisde sig efter den Anden, og ilede gennem Salen, med lette, lydløse Trin, for ikke at forstyrre den frugtede, men dog saa elskede Herre. Endelig gled et Fruentimmer, der var beskæftiget med en quindelig Forretning, forbi hans næsten stive Blik; hendes Ungdom, Friskhed, muntre Mine, nette Hue, snævre Livstykke og sids Klædning, der omsvævede hende i mange Folde, syntes at gjøre ham opmærksom paa hendes Nærværelse.

„Er Du der, Gisela?“ — sagde han mildt, som

en Herre pleier at tale til et yndet Tjenestetjende; —
„hvordan gaaer det den brave Karl?“

„Jeg takker, Hr. Greve! eders gamle, saarede
Tjener har mindre Smarter, end sædvanligt. Venet,
som han mistede i Huset Leiningens Tjeneste — ”

„Intet om Venet, Pige! Du dvæler alt for ofte
ved det Uheld, der hendte din Fader.“

„Dersom min Herre, Greven, havde mistet et Been
paa Balpladsen, vilde han have savnet det hver Gang
han havde Hæstværk.“

„Troer Du da, mit Barn! at min Tunge i dette
Tilfælde aldrig vilde tale til Keiseren, uden at erindre
ham om mit Tab? Gaa, Gisela! Du er en snild, be-
regnende Pige, og lader sjældent en Leilighed gaae forbi,
uden at hentyde paa denne Guldgrube for din Familie.
Ere mine Folk, med eller uden Been, aarvaagne?“

„Enhver saaledes som deres Natur fører det med
sig. Den hellige Ursula maa vide hvor Høvidsmændene
have opsamlet en saa raa Bande, som den er, der nu
beboer Hartenburg. Den Ene drikker fra det Dieblis
han slaaer Vinene op om Morgenens, til han lukker
dem igjen om Aftenen; den Anden bander frygteligere,
end de nordiske Krigere, der herjede Pfalz; en Tredie
praler og fører løs Snak, og en Fjerde er saa for-
slugen, at han aldrig lukker Munden op, uden for at
æde, og blandt alle disse Prathanser er der ikke en

eneste, der har et høfligt Ord for en Pige, endstjødnt de vide, at hun er agtet og æret i deres Herres Huusholdning."

"De ere mine Vasaller, Pige! og saa stolte Krigere, som nogenfinde ere blevne mønstrede i Tyskland."

"Ja, stolte i deres Tale, Hr. Greve! og usorstammede i deres Blikke; og ækle og besværlige for enhver besteden og blyfærdig Person."

"Din Hersterinde har smittet Dig med sine Luner, Pige? saa at Du undertiden glemmer hvad Klogskab byder Dig. Gaa og se om mine Gjæster vide at det er Tid at gaae til Bords. Meld dem, at jeg længe efter deres Nærværelse."

Gisela, hvis naturlige Driftighed var bleven formeret ved hendes Hersterindes alt for store Eftergivenesshed, og hvis Stoltthed, ved Bevidstheden om hendes Skjønhed, der var større end det var sædvanligt hos Piger af hendes Stand, havde givet hende en Frihed i at udtrykke sig, der skundom grændsebe til Forovenhed, viisde sin Uergrelse paa den for Personer af hendes Ræn, som Opdragelse og Tugt ikke havde lært at tvinge sig, naturlige Maade. Hun gjorde en stæv Mund, slog, medens Grevens Ole igjen stirrede paa Gulvet, med Rakken og forlod Værelset. Da Grev Emich atter var alene, hensenk han i sine forrige Grublerier. Paa denne Maade hengik nogle Minutter.

„Som sædvanligt, drømmende om Bestormelser og Bandjættelser, ædle Emich!“ — raabde en munter Mandstemme bag ved ham, efterat den Talende ubemærket var traadt ind i Værelset. „Drømmende om hævn-gjærrige Præster, Lehnssafhængighed, kronragede Abbeder, Skriftestole og svær Bod, Gjenindsættelse i dine Ret-tigheder, et forbittret Conclave, Abbediets Kjældere, Stormhuer, Hævn og, for at sige alt med et Ord, der indebefatter enhver dødelig Synd, om den faldne Engel, Djævelen.“

Bed denne uærbødige og indholdsrige Hilsen tvang Emich sig til et bittert Smil, men rystede dog den Andens Haand med en god Staldbroders Frimodighed.

„Du er mig ret velkommen, Albrecht!“ — svarede han — „thi det Dieblis er nær, da mine geistlige Gæster ville komme; og, for at tilstaae Dig Sandheden, søler jeg mig ikke disse fromme Skjælmer voren, naar det kommer an paa at bruge Tungen, men din Hjælp vil være tilstrækkelig, om ogsaa det hele Kloster skulde komme.“

„Ja, vi ere paa en Maade beslegtede, vi Sønner af St. Johannes og disse Bastarder af St. Benedict. Skjøndt vi ere lidt mere krigeriske, end eders Munkes paa Bjerget, have vi fra Den dog svoret til næsten ligesaa mange Dyder. Lad mig see,“ — foiede han til, i det han med fræk Lystighed talde paa Fingrene; — „først have vi aflagt det Løfte, at vi ikke ville giorte

os, Benedictinerne ligeledes; for det Andet have vi helliget os til Kyndstheden, det samme er Tilfældet med Munkene paa Limburg; for det Tredie holde vi vor Gød, det samme gjør Fader Bonifacius; desuden ere vi begge det hellige Korsets Tjenere;" — her gjorde ifølge Vanen baade den Talende og Greven Korsets Tegn; — „tvivl derfor ikke paa, at jeg er det hele ærværdige Broderskab voren. Man siger, at Synd hamler op mod Synd, følgerig kan en From ogsaa hamle op mod en anden From. Men, Emich! Du er jo alvorligere, end det passer til det Sviregilde, som vi have for?"

„Og Du saa pyntet, som om det kom an paa at gjøre Cour til Damerne paa Rhodus ved en af eders Fester?"

Johannitterridderen betragtede sin Paaklædning med megen Velbehag, medens han stolt som en Paafugl spankede ved Siden af sin Bert, der atter havde begyndt at gaae frem og tilbage i Bærelset. Grevens Bemærkning var vel grundet, thi hans Fætter og Gæst havde anvendt langt mere Omhu paa sin Paaklædning, end det var Skik og Brug i Slottet, især naar Damerne vare fraværende. Ganske ulig den alvorlige mandige Emich, der sjældent lod sig see uden i fuld Rustning, var den Dragt, som denne Korsets eedsvorne Forsvarer bar, fuldkommen fredelig, med Undtagelse af en lang Kaaarde, der hang ved hans Side, og som endnu

i langt tidligere Tider var den fornemme Mand's bestandige Lebsager. Hans overalt broderede og med Fryndser og Knapper besatte Trøje, var af en bleg, orangegul Farve, og saa viid, som den Tids Mode udfordrede det. De neppe synlige Beenklæder vare af samme Farve, og forfærdigede med den samme Odselhed, i Henseende til Tøiet. Hans ildfarvede Strømper vare oprullede over Knæerne og forhoiede den maleriske Virkning af den rige Dragt. Han bar Sko, hvis Overlæder gik høit op paa Benene, og var besat med Spænder og en Mængde Baand ovenover Bristen. Det velbekjendte Malteserkors hang ved et rødt Baand i et Knaphul i hans Trøje, ikke ovenfor Hjertet, som det nu er Skik og Brug, men længere nede, hvorimod den Deel af Legemet, der forvarer de Hjertestyrkninger, man tager til sig — en Hentydning, der, hvad der angik Albrecht von Weitenbach, den Ridder, Talen er om, virkelig kom Sandheden nærmere, end han selv vilde have tilstaaet det. Efterat han først havde hævet sig paa den ene, saa paa den anden Skospids, bragt sin Halskrave i Orden og stødt Kaarden mere om til Siden, fortsatte Johannitteren Samtalen.

„Jeg er kun klædt saaledes, Fætter! som det passer sig i denne gjæstfrie Borg, i dens skønne Hersterindes Graværelse. Hvad Damerne paa det uheldige Rhodus angaaer, min dyrebare Fætter! da vilde Du tage meget

Zeit, hvis Du troede, at en Paaflødning, som denne vilde finde Naade for deres Dine. Bore Riddere pleiede at indføre alt kosteligt, endog fra de fjerneste Lande, paa Den; og saa lille den endog saa var, gaves der kun saa Lande, hvor Kunsterne, følgerig ogsaa smukke Klæder, blomstrede mere, end paa vort lille krigeriske, smerteligt savnede Rhodus. Saaledes var det i det mindste indtil de grusomme Tyrker triumpherede."

"For Guds Skyld! jeg troede, at Du havde afslagt Løfte om Maadehold og Betsedenhed i din Tale."

"Og har heller ikke Du, rebelske Emich! svoret din Lehnsherre, Keiseren og Churfyrsten Eydighed, ja, er Du ikke formedelst visse Landstrækninger og Herligheder den fromme Abbed paa Limburg Trostak og Tjeneste skyldig?"

"Guds Forbandelse over ham og over alle de kronragede Munke i hans Kloster!"

"Ah! en naturlig Folge af din Eed, som denne Troie er en Folge af min! dersom den strænge Opfyldelse af et Løfte var saa behagelig for Legemet, som den skal være gavnlig for Sjælen, Grev Leiningen! hvad Fortjeneste var der vel da derved? Jeg tager aldrig denne nette Klædning paa, uden at erindre de søvnløse Nætter paa Boldene, de besværlige Beleiringer og de møjsommelige Korstog mod Tyrkerne, som forudgangne Bodsøvelser. Saaledes forspøde vi Syn-

den ved Mindet om legemlige Lidelser og ved Grindringen om velanvendte Timer."

"Ved de hellige tre Konger i Köln og ved de elve tusinde Jomfruer i denne ærede Stad, Mester Albrecht! Du har havt det meget godt paa din lille D, eftersom det var Dig tilladt at synde paa den Maade, og ved Overbeviisning om at kunne affone det paa saalet en Maade. Men disse rovgjærrige Munkke paa Limburg sætte en høi Priis paa deres Gunst, og deres Uslad maa man betale i dyre Domme. Jeg veed ikke hvor mange Gade af den fortræffeligste Rhinstviin jeg har maattet levere til Abbediet for mine smaa Synder; men vist er det, at de tilsammetagne kun vilde have ladet et saare lidet tomt Rum i Kurfyrst Frederichs store Kjælder i Heidelberg."

"Jeg har ofte hørt tale om det kongelige Gjemmested for denne ædle Drik, og foresat mig at gjøre en Balfart til Øre for dens Fængenskab. Modtager Kurfyrsten ridderlige Wandrere paa en Maade, der passer til hans Rang og Rigdom?"

"Det gjør han, og ret med Glæde, endstjøndt Krigen trykker ham haardt og giver ham andet at tænke paa. Denne Pilegrimsfart vilde ikke være Dig besværlig, thi fra dette Bjærg kan Du see Taarnene i Heidelberg, og en god Hest bærer Dig, naar Du rider til, i nogle faa Timer fra min Borg til Hertug Frederichs."

Hedningemuren, 2 S.

„Naar din Kjælder er bleven tom, ædle Emich! vil det være Tids nok, at anstille dette Forsøg;” svarede Ridderen fra Rhodus; — „hvilket ogsaa vor værdige Ven, Abbeden, her vil paastaae, trods alle de Reformatorer, der nu forpæste vort Lystland.”

I det vi indføre en anden Charakter, maae vi for et Dieblik gjøre Fordring paa vore Læseres Taalmodighed. Hvad der end kan siges om det Retmæssige og Fortjenstlige ved den Reformation, der blev iværksat for det meste ved Luthers Mod, er det dog almindelig antaget, at det Herredømme, som Geistligheden saa længe havde været i Besiddelse af, endelig havde ført til Misbrug, der vakte den lydeligste Længsel efter en Kirkeforbedring. Tusinde af dem, der havde helliget deres Liv til Alterets Tjeneste, vare værdige til deres Kalb; men andre Tusinde havde taget Tonsuren og Munkeskappen blot for de Friheder, Forrettigheder og Leiligheder til Nydelse, som denne Stand frembød. Et langvarigt, næsten aldeles uomtvistet Monopol paa Bispenskabelighed, Indflydelsen af den unaturlige Forening af geistlig og verdslig Magt, tilligemed Herredømmet over den offentlige Mening, bevægede alle dem, der trængte efter moralsk Overlegenhed, til at vælge den bane og sikre Vej. Men ikke alene den christelige Religion, saaledes som den var bestaaen paa Luthers Tid, er et Exempel paa skadelige Virkninger af Forenin-

gen af geistlig og verdslig Indflydelse paa de menneskelige Indretninger. Det Onde, Talen er om, nedstammer, baade hos Christne og Mahomedanere, Catholiker og Protestanter, fra hin Tilbøielighed hos de Stærkere til at misbruge deres Magt, og hos de Mægtige til at undertrykke de Svage. Saa længe den strænge Sædelighed, som den christelige Religion fordrer af sine Tjenere, bliver fri for enhver grov Blanding af verdslig Magt og verdslige Fordele, holder i det mindste Alteret sig ogsaa frit for enhver Besmittelse. Men neppe have disse flemme Gjender fundet Indgang i Helligdommen, førend tusinde urene Aander ile med at indsnige sig i den og at opfylde de udvortes Ceremonier, for at kunne nyde de nærværende, syndige Fordele.

Hvor reen endog en Statsforfatning eller Religion er i Begyndelsen af dens Magt, lokker dog Besiddelsen af en uomtvistet Overvægt til Misbrug, der ere lige farlige for Dannished, Retsfærdighed og Sandhed. Dette er en Følge af den uafhængige Udøvelse af den menneskelige Villie, der synes næsten uadskillelig fra den menneskelige Skrøbelighed. Lidt efter lidt sætter man Tilbøielighed og Ergjærrighed istedetfor Ret, indtil den moralske Følelse bliver undergravet og man ikke alene værner sig til det, man engang betragtede med den Afky, som det uretsfærdige vækker i uskyldige Gemytter,

men endogsaa betragter det, som noget, der baade er gavnligt og hensigtsmæssigt. Der gives intet mere utvivlsomt Tegn paa at de Grundsætninger ere blevene undergravede, hvorpaa den menneskelige Dyd støtter sig, end naar man undskylder en Usvigelse fra dem med Nødvendigheden; thi derved kalder man List til Hjælp, for at staae Lidenskaberne bi, og dette er et Forbund, ved hvilket næsten i ethvert Tilfælde den vakllende Sædeligheds Skranker omstyrtes.

Det er derfor intet Under, naar der paa en Tid, da religiøse Misbrug endog forledte Mennesker, der ellers vare Kirken hengivne, til Ulydighed, forekom mærkværdige Exempler paa overordentlige Udsvævelser af det ovenanførte Slags. Krigerisk Ergjærrighed, Havesyge, Kjærlighed til Berømmelse, og Odselhed indhyllede sig i Religionens Kaabe; og naar Ridderen var rede til at kæmpe mod de Bantroende, for at høste Gæste, som Korsets Forsvarer, saa søgte den Bellystige og Odelanden paa en eller anden Maade at trykke Kirkens Stempel paa sine Handlinger, fordi dette var en almindelig gangbar Mynt.

„Reformatorerne eller, rettere sagt, Forbærverne, som de burde hedde,” — svarede den franske Abbe; til hvem Albrecht af Wiederbachs sidste Ord vare rettede; — „overgiver jeg uden mindste Samvittighed alle tilhøbe til Djævelen. Men hvad den Forbindtlighed, som

vor brave Johannitterridder her har paadraget sig, ædle Grev Emich! da skal jeg, forsaavidt det vedkommer mig, søge at opfylde den; kun er jeg bange for, at Kjælderen i Heidelberg kan komme til at udholde en ganske anden Storm, end den, De kan rente af os. Men jeg har silde forladt mit Bærelse, og haabede derfor, at vore Brødre fra Limburg allerede havde været her. Der vil dog ingen Misforstaaelse berøve os den Fornøjelse at see dem her, Hr. Greve?"

„Viselig ikke, thi det gaaer ud paa et Drikkegilde. Naar Djævelen vil lokke disse Munkes ned fra deres Bjærg, stær det sikkest i Skikkelse af en Svær. Efter den Erfaring at dømme, som jeg har gjort i de fyrgetyve Aar, jeg har tilbragt i Nærheden af dem, ansee de Maadeholdenhed for den aattende Dødsynd."

„Benedictinerne have det Privilegium, at ansee Gæstfrihed for en Dyd, og Abbeden har Tilladelse til undertiden at nyde Tasselets Glæder. Vi ville derfor ikke bedømme dem for haardt, men lade deres Gjæringer tale. Du har opbudt en heel Mængde af dine Vasaller for at vise dem Hæd, Grev Emich?"

Greven af Leiningen rynkede Panden, og førend han svarede, værgede han et Blik med sin Fættre. Derksom Abbeden havde lagt Mærke til dette Blik, vilde det ikke have været ham vanskeligt at forklare Meningen af det.

„Mine Vasaller forene sig med Glæde om deres Lehnsherre, thi de have hørt om de Hjælpetropper, som Kurfyrsten har sendt disse lade Benedictinere, for at staae dem bi;” — Bar Grevens Svar. — „Fire hundrede Leiesvende, Hr. Latouche! ligge i Nat indenfor Abbediets Mure; det er derfor intet Under, at Emich af Hartenburgs Vasaller holde sig beredte til at forsvare ham med deres Sværd. Ved Gud! disse snebige Munkeskrige altid, at man vil overfalde dem; men dersom nogen har Narisag til at beklage sig, er det sandelig den retmæssige og høit fornærmede Herre over Jagerdalen.”

„Din Stilling, Fætter Hartenburg!” — bemærkede han, der bar Johannitterkorsket; — „er virkelig et Mesterstykke af Klogskab. Her staaer Du med draget Sværd ligeoverfor Abbeden af Limburg, ligesom han ligeover for Dig; hvert Dieblis kunne Fjendtlighederne begynde, for endelig ved et Slag at gjøre Ende paa den gamle Trætte angaaende Overherredømmet over Dalen, og dog befaler Du din Kjælderemester at slæbe de kosteligste Vine op af Kjælderen for at vise dine dødelige Fjender Vre! Dette Monsieur Latouche, bringer al den Fiinhed i Forvirring, man kan vente sig hos en Mand, som Du, der tilhører Kirken for lidt, til at være vis paa den evige Salighed, og dog ikke er Synden nok, for at blive fordømt med de andre Misbødere.”

„Jeg haaber at min Lod vil blive ligesom alle

„Menneskers, nemlig, at der vil vederfares mig mere Naade, end jeg fortjener;” — svarede Abbeem, hvilken Titel neppe tiltjendegav en Mand, der alvorlig havde helliget sig til Kirken; — „men jeg haaber, at denne Sammenkomst mellem de to fjendtlige Partier vil være af en fredelig Natur, thi for at tilstaae Sandheden, hører jeg ikke, som min Ven, til nogen krigerisk Orden.”

„Tys!” — raabde Berten, i det han løftede Haanden i Veiret, som for at paabyde Taushed; — „hører I ikke noget?”

„Dine Krigsfolk gjøre en dygtig Alarm i Gaarden, og udstøde imellemstunder Eder, der først maae oversættes, endogsaa for en Tysker, for at forstaaes; men det velsignede Signal til at gaae til Bords, høres ikke endnu.”

„Kom! det er Abbeden fra Limburg, tilligemed Kader Siegfried og Cuno. Lader os gaae dem imøde og tage imod dem med den Ære, der tilkommer dem!”

Da dette var en velkommen Efterretning for Ridderne af Abbediet, skyndte de sig for at bevidne en Person af en saadan Vigtighed i denne Egn, som den rige og mægtige Abbed i Naboløstret, den skyldige Æresfrygt.

Sjette Kapitel.

Vilde, sørgelige Toner af et Horn lød fra Dalen ved Abbediet Limburg. Det var Signalet fra Grev Emichs Speidere, at de geistlige Gæster nu havde forladt Klosteret.

„Hørde I noget, Brødre!“ — spurgde Fader Bonifacius sine ledsagere, der reed ved Siden af ham, næsten i samme Dieblis, som Greven af Leiningen gjorde det samme Spørgsmaal i sin Borg. „Disse Toner have noget at betyde.“

„Det vil ikke lykkes os at naae Borgen uden at bemærkes;“ — svarede den Munk, som vore Læsere allerede kjende under Navnet Pater Siegfried; — „men om det endogfaa slaaer os feil, at opdage Grev Emichs Hemmelighed med egne Dine, har jeg dog faaet en Mand til at overtage denne Forretning for os, og han vil nok give os Underretning om vor Fjendes hemmelige Anslag. Fat Mod, hellige Abbed! Guds Sag vil ikke ligge under af Mangel paa Hjælp. Naar er de Frommes og Retfærdiges Sag nogensinde bleven forladt?“

Abbeden af Limburg udstødte et Suk, der viisde hvor lidt han gjorde Regning paa nogen overjordist Bistand, derpaa trak han Rappen, der indhyllede hans Person, tættere om sig, og trykte sin Hest Sporerne i

Siberne, i det taablige Haab, at forekomme de Toner, der saa aabenbart meldte hans Ankomst. At dette ogsaa var Hensigten med dem, var noget Prælaten ikke tog feil i, thi neppe havde man i Slottet hørt Signalet, førend det ogsaa blev gjentaget indenfor Murene.

Ved dette længe forventede Tegn opstod der en almindelige Bevægelse blandt Lediggjængerne i Gaarden. Underordnede Høvidsmænd ilede ned iblandt Krigsmændene, bragde dem, der af Drukkenskab satte sig imod, til Side og befalede de mere Lydige at følge med. I meget kort Tid, og længe før Munkene havde naaet Landsbyen ved Foden af Bjærgen, var alt igjen blevet stille i Borgen, og den lignede nu atter en mægtig Barons Bolig i den dybeste Fred. Emich havde i egen Person ledet disse Bevægelser og var den største Omhyggelighed for at ingen af Krigerne viisde sig, for ikke at forraade Udrustningerne i Slottet. Efterat disse Forsigtighedsanstalter vare trufne, begav Greven sig med begge sine ledsagere ned til Porten, for der at opbebie Munkenes Ankomst.

Maanen var høit nok oppe, til at oplyse Bjærgen, og de graae Taarne tilligemed Murene paa Hartenburg viisde sig i deres maleriske Farver, der bleve hævede ved den dunkle Skygge. Signalerne syntes at have vaakt en stum Opmærksomhed baade blandt Beboerne af Landsbyen og af den truende Borg ovenover

den. I nogle Minutter herskede der en saa dyb og almindelig Rolighed, at man endog kunde høre den lille Flod risle, der slynge sig gjennem Dalen. Derpaa klang Dønet af Hestehove.

„Dine Munke skynde sig med at komme til at smage din Rhinskviiu;“ — sagde den letsindige Albrecht af Wiederbach; — „eller er det kun et Tog af deres Muuldyr, som jeg hører i Dalen?“

„Dersom Abbeden besøgte et eller andet Kloster af hans Orden, eller sit geistlige Overhoved, vilde der vist nok være mange med Spise og Drikke rigt beladte Muuldyr i hans Følge; thi af alle Yndere af et godt Bord er Wilhelm af Benloo, eller, som han kaldes med sit Klosters navn, Bonifacius, den største Elsker af Jordens Frugter. Jeg vilde ønske, at han og alle hans Brødre vare henflyttede i Paradisets Have, — De skulde blive vel vandede med mine Taarer.“

„Dette Ønske lugter af Hellighed, men kan ikke blive udført ved menneskelig Hjælp, med mindre Du staaer i Naade hos Churfyrsten af Köln, der maaskee af Kjærlighed til Dig vil bevirke et saadant Underværk.“

„Du spørger, Ridder! med en meget alvorlig Sag,“ — svarede Emich fortrædelig, thi endstjøndt han var en dødelig Fiende af Klosteret, fordi det svækkede hans Magt, betragtede han dog ellers Kirken med den overtroiske Grefskygt, der er en Følge af Mangel paa Kands-

dannelse. „Churfyrsten har viist flere ædle Familier den Gunst, som Du hentyder paa, og det endog Huse, der havde mindre Fordring paa hans Belvillie, end Huset Leiningen. Dog her kommer Abbeden med sine Ledsagere. Guds Brede over dem for deres Stoltthed og Gjærrighed!“

Lyden af Hestehovene var lidt efter lidt kommen nærmere, og bødene allerede paa Steenbroen i den ydre Gaard; thi for at ære sine Gjæster, havde Greven befalet, at hverken Port eller Faldgitter, eller Vindebro skulde forsinke deres Ankomst.

„Velkommen! og Erbødighed for din geistlige Stand, høiærværdigste Abbed!“ — raabte Emich, skøndt han kort iforveien havde udstødt hiin Forbandelse, og gik med det Samme hen at hjælpe Prælaten af Hesten, — „Værer velkomne, Brødre! eders ærede og høitagtede Foresattes værdige Ledsagere!“

Munkene steg ved Hjælp af Grevens Tjenere af Hestene, medens denne med begge sine Benner viisde dem den største Agtelse. Da de igjen stode paa fast Grund, besvarede de Hilsenerne med megen Artighed.

„Fred være med Dig, min Søn! og med denne Ridder og med denne Kirkes Tjener!“ — sagde Pater Bonifacius, i det han gjorde Korsets Tegn over dem med hiin Hurtighed, hvormed de katolske Præster pleie at meddele deres Belsignelse. „Den hellige Bene-

dict og Guds Moder tage Eder i deres Beskyttelse! Jeg haaber, ædle Emich! at Du tilgiver os, at vi have nølet en Smule."

"Du kommer aldrig til ubeleilig Tid, Fader! enten Du saa kommer om Morgen eller om Aftenen. Jeg anseer Hartenburg for høit æret, saa ofte dit ærværdige Hoved dvæler inden dets Mure."

"Vi længdes meget efter at omfavne Dig i Christo, min Søn! men visse geistlige Pligter, der ikke kunde forsømmes, afholdt os fra denne Fornøielse. Dog laader os gaae ind, thi Aftenlusten kunde skade dem, der ere uden Kapper."

Paa denne Anmodning forde Emich sine Gjæster med mange Beviser paa Agtelse ind i det Bærelse, som han selv for kort siden havde forladt. Her begyndte igjen hine rænkefulde Høflighedsbeviser, der i hiin halvbarbariske og paa Forræderi saa rige Tidsalder forledte Menneskerne til et hjerteløst og undertiden ugudeligt Spil med de helligste Forpligtelser, for at opnaae deres Hensigter, og som i vore Dage ere gaaede over til et gjensidigt Bedrag, der maaskee holder sig mere inden Maadeholdets Grændser, men dog ikke er mindre sophistisk og lastværdigt. Meget blev der taelt om den gjensidige Glæde over denne Leilighed til at tale med hverandre i Kjærlighed, hvorved den noget raa men statskloge Greves kraftige Forsikkringer bleve mere end

overvundne af det Anstrøg af Fromhed og Miltthed, som Prælaten gav sine.

Abbeden af Limburg og hans ledsagere vare komne i Kapper, der skjulde deres geistlige Klæder. Men da de havde aflagt hine, viisde de sig i deres Ordens sædvanlige Dragt, blot at Prælaten udmærkede sig ved et Diamantkors paa Brystet, og med en Ring paa Fingeren.

Da alle Ceremonierne vare forbi, og Gæsterne havde gjort sig magelige, blev Samtalen mindre personlig.

„Man siger, høiærværdigste Abbed!“ begyndte Greven, i det han henvendte Samtalen paa et andet Punkt, der bedre passede til hans hemmelige Hensigter; — „at vor fælleds Herre, Kurfyrsten er meget haardt betrængt af sine Fjender; ja, man er endog bange for, at en Fremmed skal opslaae sit Herkersæde i det fyrstelige Slot i Heidelberg. Har Du hørt noget om hans senere Uheld og om de Trængsler, der tynde paa hans Huus?“

„Der bliver læst Messer for ham i alle Kapeller i vort Abbedi og der bliver holdt Bedetimer, for at han maa seire over sine Fjender. Ifølge en Forretsigthed, der er forlenet vort Abbedi af Kirkens høieste Overhoved, byde vi alle dem rigeligt Afslad, der ville gribe til Vaaben, for at hjælpe ham.“

„Du synes at være Hertug Friderich meget bevaagen, hellige Prælat!“ — mumlede Emich.

„Vi ere ham den Agtelse skyldige, som alle maae vise den stærke, verdslige Arm, der beskytter dem; vore alvorligere Pligter tilhøre Himmelen. Men hvoraf kommer det, at en saa agtet Kriger som Du, der har udmærket sig ved saa mange farlige Foretagender, bliver fredelig hjemme i sin Borg, medens hans Lehnsherres Throne vakler? Vi have hørt, at Du har opfordret dine Vasaller, Hr. Greve! og var af den Mening, at det var for at komme Chursyrsten til Hjælp.”

„Friderich har i den senere Tid kun givet mig liden Aarsag til at elske ham. Dersom jeg har opfordret mine Vasaller, saa er det skeet, fordi Liberne advare enhver Adelsmand om at tage vare paa sine Rettigheder. Jeg har i en Tid lang havt for megen Omgang med min Fætter Wiederbach, denne afholdne Ridder fra Rhodus, til at krigeriske Tanker kunde faae Indpas hos en saa fredelstende Mand, som jeg, din ringe Nabo og dit Skrivtebarn.”

Abbeden bukkede og smilede, som en Mand, der satte ubetinget Tilltro til den Talende. Smidlertid var der opstaaet en Samtale mellem den vandrende Ridder uden Hjem, den franske Abbe og Munkene fra Limburg. Paa denne Maade hengik nogle Minutter, indtil Trompetstød tilkjendegav Gjæsterne, at Maaltidet ventede paa dem. Tjeneren lysde dem til det Værelse, hvor Bordet var dækket, og enhver af Gjæsterne blev med mange Gese-

monier ført til det Sted, der tilkom ham ifølge hans Rang. Grev Emich, der sædvanlig var for plump og alvorlig til at gjøre mange Complimenter, opbød nu alt, for at vise sig venlig og artig, thi han havde noget paa Hjertet, hvorved han vidsde, at han kunde blive overlistet af de langt trødstere Munke. I Begyndelsen af Maaltidet, der prunkede med al den Uppigthed, der udmærkede den Tids Gjæstebud, forsømde han ingen af de brugelige Høfligheder. Han rakte ofte selv den kraftige, hyppige Abbed Bøgeret og Gadene, medens de to andre Munke erholdt den samme Høflighedsbeviisning af Albrecht von Wiederbach og Abbé Ratouche, der, endstjøndt han havde foretrukket, at vandre igjennem Livet i en geistlig Dragt, derfor ikke mindre var en Elsker af Drikkegilber og Gjæstebud. Efter som Maden og de ædle Drikke viisde deres naturlige Virkninger paa Munkene, lode disse lidt efter lidt deres Mæster falde, og røbede stedse mere og mere deres eiendommelige Tænkemaade, som de ellers omhyggeligt tilslørede for enhver Jagttager.

Det var en af Benedictinerenes Ordensregler at udøve Gjæstfrihed. Porten paa deres Kloster var aldrig lukket for Vandringssmanden, og enhver, der bad om Spise og om et Tag, var sikker paa at erholde det, passende med hans Stand. Udøvelsen af en Dyd, der kostede saa meget, var et forønsket Paaskud for at

opdyngge Rigdomme, og man støder endnu i Europa paa talrige Beviser paa, at Benedictinerne vare rigeligt forsynede med Midlerne til at udøve deres Ordensregler. Benedictinerabbedier træffer man endnu i nogle Cantoner i Schweiz, i Tyskland og overhovedet i alle catholske Lande. Men den gavnlige, gradvise Overgang af den verdslige Magt fra Geistligheden til de verdslige Fyrster, har for lang Tid siden berøvet dem en stor Deel af deres timelige Glands. Mange Abbeder vare fordm Fyrster og udøvede en uindskrænket Magt over de Districter, der hørte til deres Abbedier.

Medens den geistlige Opsigt og den klosterlige Tugt i Benedictinerabbedierne blev overladt til en uordenordnet Munk, Prioren, ledede Abbeden, eller Klosterets Overhoved, de verdslige Anliggender, og forde isærdeleshed Forsædet ved Taffelet. Den bestandige Deeltagelse i Livets sædvanlige Anliggender, og de hyppige Drikkegilder, som disse gave Anledning til, vare just ikke skikede til at befordre de klosterlige Dyder. Den altfor store Sammenhæng mellem Livets og Kirkens Interesser forstyrer, som vi allerede have bemærket, dennes apostoliske Charakter. Denne Sammenblanding af Gud og Mammon, denne Forvandling af Verdensstyrerens Aabenbaring til en Støtte for verdslig Vælde, er, hvormeget endogfaa Europæerne, ja endog en stor Deel af Amerikas Beboere, ere vant dertil, for Borgerne

i de forenede Stater ikke stort andet, end en Gudsbespottelse; men Pressens og den offentlige Menings Magt har for længe Siden tilintetgjort en stor Deel af de Skikke, der for tre Aarhundreder siden vare noget ligesaa sædvanligt, som vore nærværende Sæder. Saa længe derfor Prælaterne endnu iførde sig Harnisket og førde deres Skarer til Slagterbænken, var det ikke at vente, at de andre Kirkens Embedsmænd skulde have illet forud for deres Aarhundrede i Sæder og Opførsel.

Wilhelm af Benloo, der siden sin Ophøielse til Abbed, bar Navnet Bonifacius af Limburg, besad vel ikke al den verbøslige Magt, der forlede Andre af hans Stand til Synd; men ikke bestomindre var han Hovedet for et rigt, mægtigt og agtet Kloster, der besad mange Eiendomme uden for sine Mure og Lehnsherlighed over en stor Mængde Vasaller. Kraftig baade paa Sjæl og Legeme, udøvede denne Prælat en betydelig Indflydelse, ifølge sin eiendommelige Charakter, der var af det Slags, man ofte træffer i Livet, en usforstammet Kjæthed i Ord og Handlinger, der gjør et stærkt Indtryk paa de Lettroende og Frygtomme, og undertiden ogsaa gjør den Kjække og Forstandige tvivlsraadig. Han var i langt større Ry for sin Lærdom, end for sin Fromhed, og man vidste meget vel, at hans Hovedsvaghed bestod i en vis Forkjærlighed for Striden imellem Kandens og Legemets Kræfter, forsaavidt den frembringes

ved Umaadelighed i Wden og Driften, — et Slags Svaghed, som alle de pleie at være underkastede, der paalægge Egemets almindelige og gavnlige Tilbøieligheder en unaturlig Tvang, efter som den ene Sandses Skarphed forøges ved den Andens Tab. Abbeden opknappede sin Raabe og kastede Hæerten noget mere tilbage, medens Emich gjorde ham Besteed med det ene Bøger Rhinskviin efter det Andet. Maden blev omstøder baaren bort, og i det samme Forhold som Fordøielisen aftog i Kraft, bleve Abbedens Kinder rødere, glødede hans dybtliggende graae Dine i et Slags vild Gløde og hans Læber stittede. Hans Stemme, der vel havde tabt sin sædvanlige, salvesfulde Tone, var endnu bestandigt stærk, dyb og bydende, og fra Tid til Anden blandede han skarpe, træffende Sidehug i Samtalen. Begge hans Undergivne gave lignende Beviser paa at de lidt efter lidt glemde deres sædvanlige Forsigtighed, endstjøndt i ringere Grad end deres Overhoved. Ogsaa Albrecht og den franske Abbe, forraadte, hver paa sin Viis, at Gildet gjorde sin Virkning, og alle bleve støiende, snakkelsalige og trættekjære.

Men saaledes var det ikke med Emich af Hartenburg. Vel havde han spist saaledes, at det gjorde hans Kraftfulde Egemsbygning Vre; heller ikke havde han forsømt Bøgeret, men hidindtil havde den skarpeste Jagttager ikke kunnet bemærke, at hans Kræfter i

mindste Maade vare aftagne. Vel glindsede hans store blaae Øie mere end sædvanligt, men han besad endnu et fuldkomment Herredømme over dets Retning og Udtryk.

„Du viser mit ringe Maaltid kun liden Ære, høiærværdigste Abbed!“ — raabde Berken, da han bemærkede, at Prælatens længselsfulde Blik fulgte et lækkert Stykke Wildsviinsteg, der just blev baaret ud af Salen; — „dersom Tjenerne ikke have truffet det, der er efter din Smag, gives der, ved den hellige Benedict, Wildt nok i mine Skove, til at skaffe hvad Du ønsker.“

„Jeg takker, ædle Emich! Din Skovrider har gjort sit Spyd Ære. Kosteligere Wildt dampede aldrig paa noget Bord.“

„Min Berthold, en forældreløs Ungling fra Dürenheim, har sældet det. Det er en dristig Jæger, og vil engang, tør jeg haabe, blive en dygtig Kriger. Jeg troer, at Du kjender ham, Fader! thi han besøger ofte Skrivtestolen i Abbediet?“

„Sandsynligviis kjender Prioeren ham bedre, end jeg, der har saa mange verdslige Sorger at bære. Er Unglingen her ved Haanden? — Jeg gad gjerne aflægge ham min Taksigelse.“

„Har Du hørt det, Knøs? — Kalb strax paa min første Skovrider! Den høiærværdige og ædle Abbed af Limburg vil tilkjendegive ham sit Velbehag.“

„Sagde Du ikke, at Ynglingen var fra Dürkheim?“

„Ja, han er fra denne vakke By, høiærværdigste Abbed! og sjøndt han er kommen saaledes paa Anærne, at han maa tjene mig som Skovrider, er han dog paa Jagten fuld af Iver, og i ledige Timer rig paa behagelige Samtaler.“

„Du fordrer en svær Tjeneste, Fætter Hartenburg! af disse fredelige Borgere. Kunde de vælge frit mellem deres gamle Uafhængighed af Klostret, og det urolige Liv, hvortil Du tvinger dem, vilde vi see flere Skrivebørn inden vore Mure.“

Behnsherligheden over Dürkheim var et gammel Tvistsens Æble mellem Klosteret Limburg og Huset Leiningen. Denne Hentydning af Munkens gif derfor ikke spildt for Verten. Emichs Pande omtaagedes, og det syntes et Dieblif, at det trak op til en vældig Storm; men dog fik han snart igjen Herredømmet over sig selv, og han svarede muntert, men noget koldt.

„Dine Ord erindre mig om vore nærværende Anliggender, høiærværdige Bonifacius! og jeg takker Dig fordi Du ved en pludselig Bending har bragt os paa dem.“ — Greven reisde sig, fyldte et guldbeslaget Drickeshorn lige til Randen, og tiltrak sig ved denne Bevægelse hele Bordselskabets Opmærksomhed. „Ædle og høiærværdige Guds Tjenere!“ — raabde han; — „jeg

drækker paa min elskede Nabo, vor ærede, høiærværdigste Abbed i Limburg, Wilhelm af Benloos Sundhed. Gid hans berømte Kloster stedse maa have et saadant Overhoved, gid deres Liv og Lykke, der nu tilhøre det, maae vare saa længe som Klosters Mure!"

Emich tømde det mægtige Bæger i eet Drag. For at vise den infulerede Abbed Værd, blev der sat en med Edelstene rigt firet Skaal af Agat, et Arvestykke i Familien Leiningen, for ham. Saa længe hans Bert taelde, belurede Abbedens Dine ethvert Træk i hans Ansigt, der var beskygget af de graae, buskede, nedhængende Dienbryn, som lignede en Hæk af Stikkelsbærbuske, der hindrer Folk i at see ind i Haven. Efterat Greven havde drukket, reisde Abbeden sig og sagde:

"Jeg drækker denne rene, balsamiske Drik, paa den ædle Emich af Leiningens Vel, paa hans hele gamle og berømte Slægts, og paa Opfyldelsen af alle hans Forhaabninger. Gid dette anseelige Slot og dets Besidders Lykke maae vare saa længe, som Limburgs Mure, om hvilke Greven taelde, og som, hvis det gaaer efter hans Ønske, udentvivl ville staae til evig Tid!"

"Ved Keiserens Liv, høilærde Bonifacius!" — raabte Grev Emich, i det han slog i Bordet med sin kraftfulde Næve; — "Du overgaaer mig ligesaa meget i dine Ønsker, som i Fromhed og andre Dyder! Mine Ønsker for Dig kjende ingen Grændser og Du maa

strive Ufuldkommenheden af min Tale paa en Ungdoms Regning, der har havt mere med Sværdet at bestille, end med Bønnebogen. Lader os nu stride til alvorligere Anliggender. Det er maastee hverken Dig, Fætter Wiederbach, eller denne ærværdige fremmede Geistlig bekendt, at der finder en venstkabelig Strid Sted mellem Klostret Limburg og mit uværdige Huus, angaaende adskillige Vine, som den ene Part fordrer som en pligtmæssig Skat, men som den Anden kun vil have betragtet som en frivillig Gave til Kirken?"

"Min ædle Emich!" — afbrød Abbeden ham; — „vi have aldrig paa nogen Maade anseet dette Punkt som tvivlsomt. De omtvistede Fordegods'er ere Lehn af Klostret, og istedetfor personlig Tjeneste, har denne Afgift af Vine siden ubetænkelige Tider fundet Sted."

"Jeg beder om Forlabelse; dersom Talen er om nogen Forpligtelse, kan den kun bestaae i Ribbertjeneste. Ingen af mit Navn eller Huus har ydet nogen Dødelig anden Afgift."

"Lad saa være!" — svarede Bonifacius med stor Mildhed; — „Om Mængden af Vinen er Tvisten, og ikke om den Ret ifølge hvilken vi fordre den."

"Deri har Du Ret, vise Abbed! og jeg beder Tilhørerne om Opmærksomhed. Forklar Sagen, høiærværdige Bonifacius! for at vore Benner kunne indsee Sammenhængen."

Greven af Hartenburg undertrykte sin opblusfende
 Xrede, og gjorde, i det han sluttede, et høfligt Bux
 for Abbeden. Fader Bonifacius reisde sig igjen, og
 skjøndt det meget, han han havde druffet, begyndte at
 yttre sine uundgaaelige Virkninger paa ham, havde han
 dog ikke mistet noget af den milde Rolighed, der pas-
 sede for hans Stand.

„Som vor oprigtige og ærede Ven nys har for-
 klaret,” — sagde han; — „finder der virkelig en Tvist
 Sted, skjøndt den er af saa ringe Betydning, at den
 ikke kan løse Baandet mellem saa kjære Naboer. Gre-
 verne af Leiningen have fra Arilds Tid med ægte chri-
 stelig Fromhed viist Kirken Velgjærninger, og har ifølge
 denne roesværdige Tænkemaade i de sidste halvtredsfind-
 styve Aar afgivet til vort Kloster halvtredsfindstyve
 Gade Wiin, enten saa Høsten faldt godt eller slet ud —”

„Skjænk, Præst!”

„Skjænk, om Du saa vil, ædle Greve! —
 halvtredsfindstyve Gade af denne fortræffelige Drik, der
 nu aabner vore Hjerter for hverandre, i priisværdig,
 broderlig Kjærlighed! Vi have for at undgaae al Strid
 for Fremtiden, og enten bedre at forsyne vort Abbedies
 Kjælder eller at befrie Huset Hartenburg for denne Af-
 gift for Fremtiden, besluttet, at det i Nat skal afgjøres
 om denne Afgift herefter skal bestaae i hundrede Gade
 eller i slet intet.”

„Ved vor kjære Frue!“ — raabde Ridderen fra Rhodus; — „en høist vigtig Pagt, aldeles stikket til at berøbe eller berige!“

„Ifølge heraf“ — vedblev Munken, — „og i denne Hensigt have vi ladet Afstaaelses-Brevet affatte i behørig Form og forsyne med vort Segl, ved en lærd Geistlig fra Heidelberg. Dette paa behørig Maade udsærdige Brev“ — vedblev han, i det han tog Dokumentet frem af Barmen; — „afstaaer Grev Emich alle Rettigheder til de omtvistede Vine, og dette mangler kun hans Segl og Underskrift, for at fordobble den nærværende Afgiøt.“

„Holdt!“ — skreg Korsridderen, hvis Landskræfter begyndte at bukke under for Vinen, endstjondt man ikke var kommet videre end til Begyndelsen af Sviregildet; — „det er en Sag, der kunde forvirre Stortyrken selv, der sidder paa den vise Salomons Throne. Naar Du opgiver dine Fordringer, og naar min Fætter Emich giver den dobbelte Afgiøt i Penge, vil det staae værre med begge Parter og dog vil de ingen Viin have.“

„I et muntert Lune er der bleven foreslaaet, at der skulde finde en Kamp i al Kjærlighed Sted imellem os, ingen Kamp med Sværd. Spørgsmaalet angaaer den ædle Drik, og vi ere komne overeens om — Sanct Benedict tilgive, hvis der er noget syndigt deri — at prøve, paa hvis Kræfter den omtvistede Drik først virker.

Greven af Hartenburg maa først give dette Pergament den samme Gylldighed, som vort allerede har, da ville vi lægge dem begge paa eet Sted — og dersom han tilsidst alene er i Stand til at staae op og bemægtige sig begge, maa han raabe Victoria; men dersom han ikke kan det, og en af Kirkens Tjenere derimod skulde beholde Kraft nok, til at faae sat paa Documenterne, saa har han tabt."

"Ved den hellige Johan af Jerusalem! det er en høist ulige Kamp — tre Munke mod en eneste stakkels Baron, og det i en Strid, hvor det kommer an paa Hovedet!"

"Vi ere altfor ærefjære til at vi kunne begaae en saadan Uretfærdighed. Greven af Hartenburg har fuldkommen Fordring paa en lignende Hjælp, og Du, tappre Ridder fra Rhodus og denne lærde Abbe skulde være hans Medhjælpere."

"Ja, det ville vi!" — raabde de To, Taler var om; — "vi forlange ingen bedre Tjeneste, end at tømme Grev Emichs Kjældre til hans Vre og Fordeel."

Men Borgens Herre tog, ligesom hans Modstandere, Sagen meget alvorligt, thi det kom an paa store Indkomster for Fremtiden. Dette Bæddemaal var kommet paa Bane ved et af disse vilde Drickelag, hvori man søgte at vise sin physiske Overlegenhed, og som hyppigt foresalde i Tidsaldrer og Lande, der kun ere libet civi-

liferede; thi næst efter Baabenbedrivter, og andre mand-
 lige Dveller, som Tagen og Riden, holdt man det for
 hæderligt at kunne nyde Tasselets Glæder i høieste
 Maal, uden at maatte give tabt. Ikke heller er det
 saa forunderligt, at finde, at Geistlige toge Deel i en
 saadan Bæddekamp, thi foruden det, at de ogsaa paa
 den Tid viisde sig i Felten, er, endogsaa i vore Tider,
 Præstestolen ikke altid fri for saadanne Pletter. Boni-
 facius af Limburg var vel i øvrigt et lyst Hoved og
 en Mand af stor Værd, men han havde især i dette
 Punkt en Svaghed, der kun lod sig forklare af hans
 Legemsbestaaenhed. Han var nemlig af stærk Legems-
 bygning og af et phlegmatisk Temperament, og behø-
 vede at pirres i en høj Grad, for at blive modtagelig
 for den høieste physiske Nydelse; og hverken de Exempler,
 han havde for sig, eller hans egne Anstuelser vare
 stikfede til at bevæge ham til at dæmpe en Tilbøielighed,
 der saa meget passede til hans Constitution. Hverken
 Emich eller Abbeden havde givet sit Samtykke til en
 Kamp af dette Slags, hvis ikke enhver af dem havde
 kjendt sig selv som en prøvet Kjemper, og begge for-
 langde, da de meende det meget alvorligt, at Dokumen-
 terne skulde forelæses. Dette blev overladt til Abbé
 Batouche, der strax begyndte med en Strøm af ufor-
 staaelige Glostler, saaledes som de i Lehnsvæsnets mørke
 Tider bleve opfundne til Fordeel for den Stærkere, og

endnu i vore Dage ere beholdte af vore Retslærde, af et Slags Forsængelighed, blandet med Bindsyge. Om det egentlige Retspunkt taug Dokumenterne, skjøndt de ellers ikke manglede noget Væsentligt for at give dem Gylbigheid, især naar de bleve understøttede af et godt Sværd eller af Kirkens Magt, hvorpaa begge Dele ogsaa byggede, i Tilfælde af indtræffende Misforstaaelser.

Grev Emich hørde opmærksomt til, medens hans Gjæst, Abbé Latouche, oplæste Dokumenterne Punkt for Punkt. Undertiden kastede han et Blik paa Abbedens ubevægelige Ansigt, og røbede derved sin gamle Mistillid til sin mægtige Urvesjende, og henvendte det derpaa igjen til den Væsendes ophidsede Ansigt.

„Belan!“ — sagde han, efterat begge Dokumenterne vare blevne undersøgte; — „disse Blinbjærge ville enten blive min og min Slægts evige Eiendom, uden at nogen Præst kan gjøre Fordring paa dem, saalænge der vorer Græs eller flyder Vand, eller de ville i Fremtiden betale dobbelt Afgift, hvorved der kun vil blive meget lidet tilbage for deres Giers Kjældere.“

„Saaledes lyder vor Overeenskomst, ædle Emich! Men for at give den sidste Bestemmelse Gylbigheid mangler Dokumentet din Haand og Segl.“

„Kunde dette skrives med et godt Sværd, vilde ingen kunne gjøre bedre Tjeneste, end denne min stakkels Arm, høiærværdige Abbé! men Du veed nok at min

Ungdom har været saa beskæftiget med Krig og andre til min Stand passende Ovelser, at jeg ikke har havt Tid til at lære en Kunst, der er Geistlighedens egen. Ved de elleve tusinde hellige Jomfruer i Köln, det vilde være en Skam, dersom i disse urolige Tider, en Mand af min Stand tilstod, at han har havt Velighed til saadant Børneværk. Bring en Ornesjer hid, thi min Haand berører ingen Fjer af en ringere Vinge, — for at jeg kan lade Munkene vederfares Ret."

Da de nødvendige Redskaber vare bragte, gjorde Greven Dokumentet færdigt. Boret var snart hængt ved, og omhyggeligt forsynet med Leiningens Baaben, thi Emich var stedse en massiv Signetring paa sin Finger, for til enhver Tid at kunne bruge den for at stadfæste sin Villie. Men da det kom saa vidt, at han skulde underskrive sit Navn, vinkede han ad en Tjener, der forsvandt for at hente Grevens Haandskriver. Denne nølede med at forrette sin sædvanlige Tjeneste; men just som der opstod en larmende Samtale mellem Gæsterne ved Bordet, gjennemlæsede han det Document, der tilfikkrede Munkene den dobbelte Afgift. Grinende af Glæde over en Sag, hvoraf han ikke tvivlede, at hans Herre vilde trække sig paa en ærefuld Maade, greb han dennes Haand og førde den saaledes, at Navnet stod tydeligt og læseligt under Dokumentet. Da dette var skeet og Vidnerne ogsaa havde skrevet under, opløstede

Grev Hartenburg sine mistænkelige Blikke fra det Pergament, han holdt i Haanden, saae Abbeden stivt i det ubevægelige Ansigt, som om han allerede angrede hvad der var skeet, og sagde; i det han opløstede Pegesingeren: „Seer I, Bonifacius! Skulde der stikke den mindste List eller Rænke under dette Forlig, skal mit Sværd overhugge Knuden.”

„Vind først Seier, Greve af Leiningen! Dokumenterne ere af lige Kraft, men den, der vil drage Nytte af dem, maa først vinde Bæddemaalet. Vi ere kun ringe Brødre af St. Benedicts Orden, og kun libet værdige til at blive nævnede ved Siden af krigeriske Baroner, og St. Johannes' fromme Riddere, dog sætte vi Tillid til vor Skytshelgen.”

„Ved Sanct Benedikt! han maatte virkelig gjøre et Underværk, hvis Du skulde vinde Seier!” — raabde Emich, i det han med triumpherende Patter lagde Dokumentet bort. „Bort med disse Bægre af Agat og Horn, og bringer Glas, for at enhver kan see, at vi gaae ærligt til Værks i denne mandige Kamp. Seer Eder for, Munke! Saasandt jeg er en ærlig Ridder, ved denne Kamp vil eders Patter ikke hjælpe Eder stort.”

„Vi sætte Tillid til vor Skytshelgen,” — svarede Pater Siegfried, der allerede saaledes havde gjort Gildet Vre, at, hvad ham angik, Klosterets Vel kun støttede sig til en meget svag Stav; — „Han har hidind-

til aldrig forladt sine Børn, naar de strede for en god Sag."

"J ere meget snilde i at finde paa Grunde, mine Fædre!" — afbrød Ridderen ham; — "og jeg tvivler ikke paa, at J ville finde tilstrækkelige Undskyldninger, endog for en Tjeneste, som J viisde Djævelen."

"Vi lide for Kirken," — svarede Abbeden, i det han paa et Tegn fra sin Vert tømde et vældigt Bæger; "Vi ansee det for meget gavnligt at kjæmpe mod Kjødet, for at Alterne kunne blomstre."

Efterat begge Dokumenterne vare blevne lagte paa et høit, kunstigt udarbejdet Sølsfab midt paa Bordet, og der var bragt andre Bægre, maatte Kjæmperne, den Ene efter den Anden paa et Tegn af Emich, der som en ægte Ridder gav Agt paa, at enhver gjorde sin Skyldighed, tømme dem af eet Drag.

Men da denne Kamp fandt Sted imellem Mænd, der vare vel erfarne i dette Slags Krig, og da den varede i flere Timer, ansee vi det upassende at indskrænke Beskrivelsen af den til et eneste Kapitel. Men førend vi slutte dette, ville vi dog tillade os en lille Udskielse, for at yttre vor Mening angaaende de store menneskelige Egenheder, der udfordredes til denne opviede Kamp.

Amerika har havt den egne Skjæbne, at det har givet Anledning til en Mængde mærkværdige Theorier,

der ere opstaaede paa den anden Halvfugle og udsendte i Verden, Gud ved i hvilken Hensigt. Saaledes paa-
 staaer den rige og anseelige Prælat, at der ingen Reli-
 gion gives i de forenede Stater, sandsynligviis fordi
 man ikke der finder rige og anseelige Prælater — en
 tilfredsstillende Fornuftslutning for alle dem, der troe
 paa denne selvsornægtende Klasses Værdighed — medens
 Tilhængerne af nyere Secter erklære os stakkels Ameri-
 kanere for elendige Hovedhængere, fordi vi troe paa Chri-
 stus. Saaledes bliver et arbeidsomt og redeligt Folk af
 henimod fjorten Millioner Sjæle misgjærdet og mishand-
 let af den øvrige Menneſkehed. Paa den lange Liste
 af Dødsſynder, som man paadigter os, findes der ogsaa
 ſaa ſjældne til ſaadanne Udvævelſer ſom dem, vi nu maae
 ſtilde. Da vi Amerikanere ere erklærede Demokrater,
 ſaa har man i Særdeleſhed erklæret det for en demo-
 kratisk Laſt at drikke en Dram.

Det har været Forfatterens Lod at blive fortroe-
 lig med en, hvad Charakter og Stand angaaer, større
 Forſkjellighed af Menneſker, end det i Almindelighed er
 Tilfældet med Andre. Vi have beſøgt mange Lande,
 ikke ſom Coureer, men langſomt og med Sindighed;
 vi have ofte opſlaaet vor Bopæl i dem, og er bleven
 længe nok, for at kunne ſee med egne Øine og høre
 med egne Ører. Vi ere derfor driffige nok til at troe,
 at vi kunne ſtøtte os paa Kjendsgjærninger, for at pttre

en Mening, der er noget forskjellig fra det, der paaستااس af Andre, der vist ingen bedre Ret have til at høres, end vi. Fremfor alt paaستااس vi, at der, ligesom der i Retspleien sjældent findes et indsigtsfuldt, rebeligt og fordomsfrit Bidne, for at opfylde dens hellige Hensigt, ogsaa kun sjældent bliver fundet en Reisende, der fortjener uindskrænket Tiltro.

Den Kunst at reise bliver meget hyppigere udøvet, end forستاaset. Vi have gjort den Erfaring, at det er en majsommelig, undertiden piinlig Forretning at reise. At aflægge de Indtryk, vi have faaet i Ungdommen; at prøve Kjendsgjærninger, uden at maale dem efter en Maalestok, der ved nøiere Undersøgelse kun støtter sig paa Bane, at udvikle og rigtigt at bedømme den Indflydelse, gamle Indretninger, Himmelegnen og Banen udtre; at adskille Undtagelser af Reglen; at fatte og opbevare rigtige Begreber om Naturgjenstande, og fremfor alt at besidde den Gave at meddele Resultaterne omfattende og med isiesfaldende Sandhed — alt dette udfordrer en Forening af Tid, Velighed, Forkundskab og naturlige Talenter, der kun sjældent bliver en dødelig til Deel. Den Ene gaaer til sit Foretagende, forberedt ved Erhvervelsen af Kundskab om bestaaende Meninger, der i Almindelighed ikke ere andet end Fordomme, Resultatet enten af Politik, eller af de nysopregnede Banstelsigheder. Saaledes begiver han sig paa

Veien i det faste Haab at finde det, han venter, og hans Glæde er kun af det Slags, underordnede Nander føle ved at følge den Bane, der er angivet af Høiere. Da ethvert Folks bekendte Eiendommelighed saa temmelig ligger for Dagen, forvandler han Kjendsgjæringer, der tale for sig selv, til Bidnesbyrd og troer fuldt og fast at han veed alt hvad der ligger skjult under de Gjenstande, der fremvise sig for hans Blik. For en saadan Reisende gaar Menneſker og Ting forbi uden Nytte; thi han indretter sin Tro efter sin Sects ſidſt herſkende Mening, med en Hengivenhed, der er en bedre Sag værdig. For ham er Beſuv juſt ſaa høit, frembringer den ſamme Virkning paa ham og har de ſamme Omrids, ſom førend Krateret ſtyrtede ind. Han ſeer paa Folkene, der udgrave et Huus ved dets Fod, og iler bort, glad over at have ſeet en romerſt Bolig udgraves, der i attehundrede Aar har været ſkjult under Jorden, blot fordi det er den almindelige Mening, at Pompei ſaalænge har været forſvunden. Et han tilfældigviis en Lærd, hvor ſtor er da ikke hans Glæde over at følge en Cicerone, — en Titul, ſom en eller anden **servitore di Piazza** tiltager ſig — i den lille Have, fra hvilken man overſeer det romerſke Forum og ved at indbilde ſig, at han ſtaaer paa den tarpeſke Klippe! Hans Tro paa moralſke Egenſkaber, hans Vurdering af Nationaldyder, hans Anſkuelfer af

Sæderne er Resultatet af ethvert blot noget udbredt Rygte. En Franskmand kan vælte sig i Snarset i Paris, med Dine flammende af Brændeviin, han vil antage det for Letsindighed, fordi det er udenfor Reglen at en Franskmand beruser sig, og fordi enhver Begynder veed, at den hele Nation danser fra den Første til den Sidste. En tapper General, en værdig Aldermand, en hæderlig Raadsherre kan i St. Stephans Kapellet vaase en halv Time over en eller anden Gjenstand, uden ringeste Fornuft, dog vil vor fortræffelige Rejsende gaae bort i den faste Overbeviisning, at denne den nyere Veltalenheds store Skole er ganske udmærket, fordi Taleren er dannet ved Samaliels Fodder. Naar han betræder et fremmed Land med et saa søieligt Gemnt, med hvilken formindsket Uresnugt for sit eget Fødeland gennemløber han det da ikke? der gives kun saa Mennesker, der have tilstrækkelig Skarpsindighed, til at gennemtrænge Fordommenes Taage, og endnu Færre, der ere i Stand til at styre imod Strømmen. Den der iler forud for sin Tidsalder har langt mindre Haab om at blive hørt, end den, der bliver bag efter den; men naar den uhandelige Masse endelig engang har naaet den Spids, paa hvilken han saa længe stod som en Gjenstand for Dadel, saa er der ingen Tvivl om, at hans bittreste Spottere, saalænge hans Lære endnu var ny, ville trænge sig frem for at tiltage sig

Vren for de Fremstribt, man har gjort. Kort sagt, for at undervise Verben, maa man iagttage dens Løb, og virke paa den offentlige Mening, lig et usynligt Roer med umærkelige Vendinger, ellers vægrer Skibet sig ved at lystre og glider afsted med Strømmen.

Vi ere blevene ledede til disse Betragtninger ved det, at vi ofte have haft Veilighed til at iagttage den Beredvillighed, hvormed man optager Domme over Nordamerikanerne, blot fordi de komme fra Penne, der i lang Tid have underviist eller moret os. Men formedelst Uvidenhed eller sjendtlige Bevæggrunde ere disse Domme aldeles uden Værd. Den Klasse, der badler sine Landsmænd for at gjøre Fordring paa god Tone, har vi intet at sige, fordi den er uforanderlig, og paa ingen Maade formaaer at indsee de hellige Følger af hine store Grundsætninger, som de forenede Stater hylde. Disses Skjæbne er for længe siden bestemt ved vise og standhaftige Følelser. I det vi støtte os paa den Veilighed, vi havde til at anstille alvorlige Iagttagelser paa begge Halvkugler, slutte vi denne Usvigelse fra vor Fortælling, og føie kun til, at Menneskets Ulykke desværre vil, at han misbruger Guds Gaver, i hvilket Land og under hvilke Stadsindretninger han end lever. De Udsvævelser vi have at skildre ere næsten ethvert Folks Feil i Forhold til dets Gaver, og der gives

ingen Skranke mod en saa ødelæggende Last uden aldeles Mangel eller en høiere Landskultur.

Den der nøiere har overtydet sig om hvormeget Beboerne af de nordamerikanske Fristater ere ilede forud for Andre Landes, eller blevne bag efter dem, vil, ved at anvise dem et høit Trin formedelst dens Naadeholdenhed, ikke afvige meget fra Sandheden. Vel ville mange Fremmede modsigte dette, men dog have vi havt Leilighed nok til at iagttage, at de, der besøge Nordamerika, ikke have anstillet tilstrækkelige Betragtninger i deres Hjem, for at kunne gjøre en rigtig Sammenligning, og hvad vi her have sagt, er Resultatet af mange Aars upartiske Betragtninger. Vi see med Glæde den Dag imøde, da man vil kunne sige, at ingen Amerikaner i den Grad har tabt sin Selvfølelse, at han paa en letfindig Naade leger med Skaberens æbleste Gaver, men vi indsee ikke hvorledes vi kunne opnaae en saa ønskværdig Ende, som denne, naar Præmisserne ere saa falske.

Syvende Kapitel.

De physiske Egenheder blive altid stattede i Forhold til det Værd, man tillægger de reent Andige. Saa længe Magt og Vre vare afhængige af den raae Magt, var Styrke og Smidighed Egenheder af den yderste Vigtighed, ret ligesom de give Gjøgleren Anseelse i sin Trop i samme Forhold som han besidder dem. Den der har havt Leilighed til at omgaaes med de tappre og ædle Vilde paa det amerikanske Fastland, vil have bemærket, at deres Talere i Almindelighed udøve deres Kunst, forbi de mangle hine Egenheder, ved hvilke det holdes for endnu ærefuldere at udmærke sig — Vært og Muskelkraft er en Krigers første Egenheder. Der er et selsomt Dokument forhaanden, der beviser, at endog deres Efterfølgere, et Folk, der paa ingen Maade mangler Indsigter, ere underkastede en lignende Indflydelse. Vi mene en Liste over Officierernes Størrelse og Legemskræfter i Washingtons Armee, i det uvisse Tidrum, der gik foran for Erkjendelsen af vor Uafhængighed. Af denne Liste seer man, at ogsaa det Dyriske kom i Betragtning hos vore Fædrene, naar de valgde en Anfører — en Omstændighed, som vi tilskrive Menneskets medfødte Hang til at ære legemlige Egenheder, indtil en bedre Opdragelse og Erfaring have

lært dem, at der gives en endnu høiere Magt. Men-
 neskerne erholde deres tidligste Indtryk ved Hjælp af
 Sandserne, og Sammenhængen mellem krigerist Tap-
 perhed og dyrist Styrke synes saa naturlig, at man
 sandelig ikke behøver at undre sig over, at et saa fre-
 deligt og uerfarent Folk i sin Genfoldighed paa nogen
 Maade hylde Skinnenet. Men satte det endogsaa ofte
 den blotte Materie paa Poster, der bedre havde været
 udfyldte med Forstanden, forskaffede dog den i vore
 Rækker saa almindelige Fædrenelandskjerlighed og Dan-
 nished vort amerikanske Fædreneland Seieren.

Det var en Følge af den høie Anseelse, hvori alle
 mandige eller physiske Gegenstænder stode i det firtende
 Aarhundrede, at man endogsaa roesde Menneskerne for
 deres Udsøvelser. Den der længst kunde modstaae
 Vinens Indflydelse, gjaldt, skjøndt i en mere indskræn-
 ket Forstand, for en ligesaa stor Helt, som den, der
 kunde svinge den tungeste Stridsvæb, eller bedst forstod
 at rette en Kanon i Slaget. Det Drickelag, som Abbeden
 af Limburg og Emich af Leiningen nu havde indladt
 sig i, var derfor ingenlunde noget saa aldeles usædvan-
 ligt; thi i en Tidsalder, da Prælaterne traad op under
 saamange andre tvetydige Skikkelser, kunde det ikke
 vække Forundring, at Mænd af denne Stand indløde
 sig i en Bæddekamp, der kun frembød ringe Fare, men
 stod i megen Ære hos de Store og Edle.

Læseren vil have bemærket, at der i Henseende til denne Bæddekamp, som det nu er vor Pligt at beskrive, allerede var bleven udført store Ting førend de stridende Parter formeligt vare blevene bekendte med Gjenstanden. Men medens Munkene vare komne til Kampen, fuldkommen underrettede om Hensigten og i enhver Henseende forberedte paa at vedligeholde deres gamle, gjæstfrie Klosters Berømmelse, havde Greven af Leiningen, der stode paa sine egne Kræfter, der endnu mere vare blevene hævede ved hans Foragt for Munkesamfundet, forsomt, at indskærpe sine Medhjælpere den samme Forsigtighed. Vi behøve neppe at bemærke, at Ridderen fra Rhodus, og den franske Abbe vare saaledes blevene ophidsede af Vinen, at Munden bestandigt løb paa dem, inden de fuldkommen vidsde hvilken Tjeneste man forlangde af dem, eller, rettere sagt, af deres Hoveder. Hermed ville vi igjen tage fat paa Traaden af vor Fortælling, skjøndt to Timer sildigere, end vi lode den falde.

Ved dette Tidspunkt af Kampen vare Fader Siegfried og Cuno ved deres Anstrængelser allerede blevene saa ophidsede, at deres sædvanlige dybe Bæfrygt for Abbeden blev svagere, eftersom Omløbet af deres Blod blev hæftigere. Siegfrieds Vane gnistrede, som en ophidset Taler, thi han var kommen i Strid om et vanskeligt Spørgsmaal med Albrecht af Wiederbach, hvis Andekræfter

bestandigt mere og mere bortdampede med Vinen. Den anden Benediktiner tilligemed Abbeén blandede sig af og til i Striden, medens de to, der vare meest interesserede ved Udsalbet, fløgeligt samlede deres Kræfter, og alvorligt betragtede hinanden, som Mænd, der vidsbe, at det ikke var en taablig Spøg det gjaldt om.

„Det er altsammen meget smukt med din Historie om V'Isle Adam og den ottomanniske Magt,“ — sagde Fader Siegfried, i det han fortsatte Samtalen fra et Punkt, over hvilket vi ikke ansee det for nødvendigt at gaae tilbage; — „det kan Du gjentage for Damerne ved vore tyske Hoffer, thi Afstanden mellem Rhindalen og Den Rhodus er altfor stor, og Faa ere tilbøielige til at gjøre Reisen, for at bestynde dine Foresatte for Forsømmelighed og dine eedsvorne Kammerater for Forglemmelse af deres Løfter.“

„Ved min Ordens Værdighed, ærværdige Benediktiner! Du bruger alt for forvovne Udtryk! Er det ikke nok at Europas udvalgteste Adelsmænd indvie sig til en Tjeneste, der bedre vilde anstaae din dovnede Orden, — at Alt hvad der er ædelt og tappert forlader Fædrene landets grønne Marker og vndige Strømme, og udholder Afrikas brændende Soel og qvælende Vinde, for at holde de Vantroende i Tømme? Skal de endog ovenikøbet høste Spot og Haan derfor? Gaa til Rhodus, tæl Gravene og de Overblevne, hvis Du vil erfare

hvorledes vor ophoiede Stormester kjæmpebe mod Soliman og hvilken Tjeneste Ridderne have ydet."

"Det vilde vel ikke staa Dig ret godt an, om jeg bad Dig sige ned i Skjærsilden, for at spørge efter de glimrende Frugter af vore Sjælemesser og Bonner; det Gne er ligesaa let som det Andet. Du veed meget vel, at Rhodus ikke mere er nogen christelig Ø, og at Ingen, der bærer Korset, tør lade sig see der. Din Orden er bleven ufrugtbar, Grev Albrecht! og det er bedre, at den bliver, hvor den nu er, skjult bag Nizzas Snebjærge, end at den igjen trænger sig frem i de forreste Rækker af Christenheden. Der findes i hele Tyskland ingen gammel Kjælling, der ikke beklager, at en forstum saa berømt Orden, er sunket saa dybt, og ingen Pige, der ikke taler foragteligt om dens Bedrifter."

"Himmelske Taalmodighed! Hører Du dette, Monsieur Latouche? — og det af en brægende Benedictiners Mund, der tilbringer sine Dage her i Hjertet af Pfalz, mellem sikkre Mure, og sine Nætter paa varme Puder, saa at ikke en Vind blæser paa ham, undtagen naar han sniger sig ud om Natten, for at udføre Heltebedrifter hos de Troendes Koner!"

"Knægt! vover Du at bagvadske Kirken og at trodses dens Brede?" — spurgde Bonifacius med en Tordenstemme.

"Høiærbærdigste Abbed!" — svarede Albrecht og

korsede sig, thi Klogskab og Bane gjorde ham underdanig mod den i hine Tider herskende Magt; — „det Eidet jeg siger, angaaer mere Manden, end hans Klædning.“

„Lad ham kun udframme alle sine Laabligheder!“ — afbrød den listige Siegfried ham; — „Er en Ridder fra Rhodus ikke uden Plet, og skulde vi altsaa nægte ham Ret til at tale?“

„Man er ved den ridderlige Valois' Hof af den Mening,“ — bemærkede Abbé Latouche, der indsaar at det var nødvendigt at lægge sig derimellem for at vedligeholde Freden; — „at Forsvaret af Rhodus var i højeste Grad heltemodigt, og Faa overlevede det, der ikke mødte den højeste Agtelse hos alle Christne. Jeg har truffet mange af disse tappre Riddere i de meest anseete Huse i Paris, og ved det muntre Hof i Fontainebleau, og, tro mig! ingen blev mere søgt og æret, end de. Selv Gaarene i Slagene ved Marignano og Pavia medbragde ikke en saadan Gæde, som de, der bleve slaede af de Bantroendes Sværd.“

„Du gjør Ret I, mine lærde, selvfornægtende Broder!“ — svarede Siegfried spodst, — „at erindre os om Slaget ved Pavia og din store Monark's nærværende Opholdsted! Har man faaet Efterretninger fra Castilien, eller er det ikke engang tilladt din Fyrste at sende et Bud til sin Hovedstad?“

„Nei, ærværdige Munk! Du gjør nu ufjærlige Hentydninger. Du glemmer at vi begge, ligesom Du, ere Kirkenes Tjenere.”

„Vi regne Ingen af Eder blandt disse. Hellige Martyr Petrus! Hvad vilde der blive af dine Nøgler, dersom de bleve betroede i saadanne Hænder! — Gaa, læg din forfængelige Pynt og din Floielskaabe, dersom Du vil blive regnet blandt os.”

„Mester Latouche!” — raabde Emich, kaagende af Harmen, men dog i den Grad Herre over sig selv, at han kunde lade Bægerne kredse, og vaage over, at enhver gjorde sin Pligt i Kampen; — „fortæl ham dog om hans Broder i Wittenberg og om de smukke Ting, der nylig ere foregaaede i deres Bistade. Tryk ham denne Braad i Siden, og Du skal see, at han vil krumme sig som en saaret Hest under de skarpeste Sporer! — Hvem er Du, og hvor tør Du vove at forstyrre mig ved mit Gilde?”

Denne pludselige Afbrydelse angik en Yngling i en net, men simpel Dragt, der just var traadt ind i Salen, gaaet forbi de Tjenere, der paa et Bink af Greven fyldte Bægerne, og nu med ærefrygtsfuld, men rolig Mine stod ved Siden af den Talende.

„Jeg er Skovrideren, Berthold. Man meldte mig din Befaling at komme hid, ædle Greve!”

„Du er ogsaa kommen til rette Tid, for at stifte

Fred mellem en Ridder fra Rhodus og en fladderagtig Munk fra Limburg. Denne høiærværdige Abbed vil tale med Dig, Knøs!"

Berthold bukkede ærbødigt og vendte sig til Abbeden.

"Du er en Søn af en af vore forrige Lehnsmænd, der bar dit Navn og var meget agtet blandt Borgerne i Dürkheim."

"Jeg er en Søn af den, eders Høiærværdighed mener, men at han var Abbediets Lehnsmænd nægter jeg."

"Vel svaret, Knøs!" — raabde Emich, og slog saa haardt i Bordet, at alt hvad der stod paa det blev truet med Odelæggelse; — "Du har svaret, som det anstaaer en tro Tjener! Har Du nok, Fader Bonifacius! eller vil Du endnu gaae dybere i det unge Menneskes Catechismus?"

"Man har lært Unglingen at holde paa sin nærværende Post," — sagde Abbeden, i det han lod som om han var ganske ligegyldig baade mod Grevens Triumph og mod Skovriderens Mangel paa Erhødighed; — "Naar han næste Gang kommer i Skrivtestolen hos os, vil der være Leilighed til at underrette ham bedre.

"Gaa sandt Gud lever! det vil maaskee aldrig hendes mere! Vi have næsten besluttet, at henleve i vore Synder, og at opbejle en Krigers Lod i disse urolige Tider — en pludselig Død uden Reisespas af Kirken — Er det ikke saa, min brave Berthold?"

Ynglingen bukkede ærbødigt, men uden at svare, thi han mærkede af Selskabets blussende Ansigter og stive Blik, at enhver videre Forklaring i dette Dieblif var overflødig. Dersom han havde kunnet nære den mindste Tvivl om Hensigten af den Scene, han havde for sig, maatte den dog blive ham klar af det at man tømde Bæger paa Bæger paa Bertens Befaling. Men hvor store Fremstridt Abbed Bonifacius endog havde gjort paa den Wei, der fører til Guldstab, besad han dog Besindelse nok til at indsee, at Emichs Ord udtrykte en høist farlig, fjætterist Mening.

„Du har besluttet at foragte vore Raad og Advarster?“ — raabde han, i det han fuld af Brede snart saae paa den Ene, snart paa den Anden. „Det havde været bedre om Du reent ud havde sagt, hvormegit Du ønsker, at Abbediet Limburg var bleven gjort lige med Jorden!“

„Nei, ærværdige og høistærede Præst, Du seer mere i nogle faa uoverlagte Ord, end der ligger i dem. Hvad bryder en Greve af det ædle Huus Leiningen sig om, at nogle faa Munkes finde et Tag over deres Hoved og Fred for deres Sjæle i et helligt Huus indenfor et Kanonstuds Afstand fra hans Borg? Dersom Murene af dit Abbedi ikke styrte ind, førend min Haand nedrive dem, ville de komme til at staa til den saldne Engel, der opbygde dem, selv river dem ned. I Sand-

hed, Fader Bonifacius! denne Historie om Oprindelsen til eders Abbedi bringer eders hellige Broderskab kun liden Gode."

"Hører I det?" — stammede Albrecht af Wiedersbach, hvis Tunge allerede var bleven saa svær, at han ikke mere kunde tale tydeligt; — "Hører I det, I Sønner af Sanct Benedict? Djævelen har slagt eders Abbedi og Djævelen vil igjen rive det ned; V'Isle Adam er en Helgen mod den Frommeste blandt Eder, og — hans — gode — Sværd —"

Ved disse Ord tabte den tappre Ridder fra Rhodus Egeværget ved den Anstrængelse, han gjorde for at gesticulere, og faldt under Børdet. Dette Fald af en af hans Modstandere aflokkede Abbeden et haanligt Smil, medens Emich ledsagede sin Slægtninges Nederlag med et foragteligt Blik, og Rhodiseren, efter mange unyttige Anstrængelser for at komme paa Benene igjen, sov ind paa den Plet, hvorpaa han var falden.

"Drik din Rhinsviin ud, Munk! og stoel ikke paa den lille Fordeel, som Du har vundet ved denne mundfaade Mars Fald!" — sagde Berten, hvis Sprog bestandigt blev mindre venstabeligt, jo længere Kampen varede; — "Dog til vigtigere Gjenstande! Berthold er sin Herre værdig og en Yngling, der betragter Tingene fra det rette Synspunkt. Vi kunne af forstjellige Grunde afholde os fra din Skrivestuel, som Du nok selv veed.

Der er Munkén fra Erfurth! Ha, hvad mener Du om hans nye Lære, og om den Maade, hvorpaa han for-
maner de Troende til at træde frem for Alteret? I
har havt ham i Rom, i Worms og paa eders Kirke-
forsamlinger, og dog bliver den djærve Mands fornuf-
tige Meninger urokkede. Du har hørt om Luther, ikke
sandt, Berthold?"

„Hr. Greve! Der gives kun faa i Søgerdalen, til
hvem Rygtet om hans Navn ikke er trængt.“

„Da ere vi udsatte for det fordømmeligste Kjætter! —
— afbrød Bonifacius ham med en Tordenstemme; —
„Du vilde ikke tale til mig om denne Kjætter fra Er-
furth, Grev Emich! dersom Du ikke bad i Løndom, at
hans oprørste Ønster maatte gaae i Opfyldelse paa
Kirkens Bekostning. Men vi skulle huske Dig det,
frække Greve! og haard Bod skal nok forjage disse
fule Indskydelser!“ — Her standsede Abbeden, der var
opflammet af Biin og Harmé, thi den tause Munk
Pater Cuno saldt af sin Stoel, som en Soldat, der
skydes i et Slag. Denne underordnede, eenfoldige Munk
havde indladt sig i denne Kamp, mere af Kjærlighed
til Biin, end i Haab om at seire, og derfor havde han
drukkeet saa tappert, at han blev et let Offer for den
fælleds Fiende. Abbeden saae sin Undergivnes Fald
med mørk Ligegeylbighed, og hans stolte, vrede Dine

syntes at tilkjendegive hvor ringe han ansaae Indflydelsen af et saadant Tab paa Udfaldet af Striden.

„Hvad ligger der Lav paa en Mars Afmagt!“ — mumlede han i Skjæget, i det han vendte sig til sin fornemste Modstander, som han alene ansaae for farlig, og gav sin Galde Lust; — „At Dævlene for Dieblicket triumphere, vide vi nok, Friherre von Hartenburg!“

„Bed min Faders Arm, stolte Præst! Du for-glemmer Dig paa en selsom Maade! er jeg ikke Fyrste af Leiningen, og tør en i Munkkehætte understaae sig i at give mig en ringere Titel?“

„Jeg burde have sagt, Sommerlandgreve!“ — svarede Bonifacius haanligt, thi det længe undertrykte Had begyndte at gjennembryde den svage Dæmning, som hans svimlende Besindelse hidtil havde sat imod det; — „Jeg beder Eders Høihed om Forladelse; men en kort Regjering efterlader ogsaa kun korte Grin-bringer. Endog dine Undersaatter maa man tilgive, durchlaughtigste Emich! om de ikke kjende deres Souverains Titel. Den Krone, Du bar fra Juni til September, havde ikke engang Tid til at blive passet ret til dit Hoved.“

„Den blev baaren længere, end dit Hoved vil bære den hellige Tonsur; men jeg glemmer i min retfærdige Brede over en listig, ondskabsfuld Munk, min gamle Slægt og den Overbærelse, man er en Gæst skyldig.“

Bonifacius bukkede med tilsyneladende Fatning, og medens han bestræbte sig for, at træde tilbage indenfor Maadeholds Skranker, syntes en forvirret Grindring om den egentlige Hensigt af Gildet at indfinde sig hos dem begge. Samtalen mellem Abbé Latouche og Fader Siegfried, der var bleven overdøvet af begge Hovedhjempernes Stentorstemmer, afbrød atter den øieblikkelige Stilhed.

„Meget sandt, ærværdige Fader!“ — sagde hiin; — „men naar vore skønne, muntre franske Damer ville foretage sig disse Valfarter til de fjerne Steder, som Du taler om, vilde den grove Behandling paa Veien, flet Selvskab, og maaskee ogsaa listige Skrivtesædre, besmitte Glandsen af deres Undigheder, og gjøre dem mindre fækkede til at pryde et glimrende og dannet Hof, end de nu ere. Nei, jeg hylder ikke en saadan farlig Anskuelse, men gjør mig Umage for, ved blid Overtalelse, at bringe deres dyrebare Sjæle nærmere til den Himmel, som de saa meget fortjene og saa sjældent opnaae.“

„Det kan gælde for saadanne sværmeriske Gemytter, som Franskmændene ere, men vore langsomme Tysskere maae behandles anderledes. Ved den hellige Messe! Jeg vilde kun give lidet for en Skriftefaders Indflydelse, dersom han blot brugte Overtalelse og gode

Ord. Her true vi ligesrem med evig Fordømmelse og alle Helvedes Straffe."

"Jeg fordømmer ingen Skik, Benedictiner, men i vort finere Land holder man det for usømmeligt, at tale om Helvede og Fordømmelse. Og dog maa Du tilstaae, at vi hidindtil have været mindre anstufne af Kjætteriet, end de nordiske Hoffer."

Her overdøvede Emich, der atter havde faaet Herredømmet over sig selv, med sin dybe Stemme igjen begge de Underordnede Samtale.

"Vi ere ingen Børn, høiærværdige Bonifacius! at vi skulle blive uenige om Navne!" — begyndte han atter; — "At man har nægtet mig min Fødsels og mit Huses Ære og Rettigheder, fordi jeg nedstammer fra en Sidelinie, tilstaaer jeg, men det være forglemmt! Du er velkommen ved mit Bord; der er ingen Prælat, intet Kloster, som jeg agter høiere end Dig og Dine. Lad os derfor være Venner, høiærværdige Abbed! og drikke deres Skaal, vi elske!"

"Den bringer jeg Dig, Grev Emich! og beder for Dig, som Du fortjener det. Dersom der gaves Misforstaaelser mellem vort Kloster og dit Huus, have de alene været et Bær af Djævelen. Vi ere fredelige Mennesker, og ere mere hengivne til Venner og til en billig Gjæstfrihed, end til at berige vor Kasse."

"Derom ville vi ikke tale, Fader! thi det er van-

steligst for Greve og Abbed, for Verdslig og Geistlig at see til alle Tider med de samme Dine. Jeg vilde ønske at denne Strid om Lehnsherligheden over Dürkheim engang var bilagt, for at der i vor Dal stedse kunde herske godt Naboskab. Vore Bjerge løbe ikke ud i en saa blid Glette, som de ved Strømmen; vi behøve derfor ikke at forvandle den Smule jævne Land, som vi besiddede, til en Kampplads. Ved den hellige Messe, høiærværdigste Abbed! Du vilde gjøre vel i, at lade Kurfyrstens Tropper drage bort igjen og lade Sagen afgjøres ved et venstabeligt og fredeligt Forlig."

"Og om det saa var den sidste Bøn, jeg gjorde førend jeg gik over til Lønneren for et fromt Liv, fuldt af Selvsornøgtelse, fyrstelige Gmick! skulde dette Ønske ikke mangle Understøttelse. Have vi ikke tidt nok erklæret os villige til, at overlade Afgjørelsen af denne Sag til den hellige Fader, eller til en eller anden høi kirkelig Øvrighed, der har Ret til at affige Dom i en saa vigtig Sag? En anden Voldsgivtsmand, end en saadan, vilde være imod vor apostoliske Sendelse."

"Saa sandt Gud lever, Bonifacius! for Folk at være, der skulle spørge Kjødets, ere I temmelig haveshye. Er det Ret, spørger jeg, at et betydeligt Antal tappre, arbeidsomme Borgere skulle paa Kampens Dag, i Storm og Coelstin, Dndt og Godt, blive anførte af kronragede Munke, som om de vare umyndige Qvinder, der have

tilbragt deres Liv med Sladder og Klaffer og haabe at en Munkeskappe skal tilhulle deres Synder? Dølgiv derfor hellere dine Fordringer paa Dürkheim, og de Hellige i Paradiset skulle ikke leve i større Genbrægtighed, end vi i Jægerdalen."

"I Sandhed, Grev Emich! paa Midler til at gjøre os værdige til Paradiset har Du ikke ladet os lide Mangel, thi Du har alt i mange Aar forvandlet denne Dal til en sand Skjærsild."

"Ved den hellige Messe, Præst! Du gaaer for vidt i din Tale! Hvad har jeg gjort for at fortjene en saadan Fornærmelse, uden det Omsorg for min egen Fordeel bød? Har Du ikke aabnet Abbediets Porte, for at indlade bevæbnede og ugudelige Mennesker? blive dine Drev ikke hvert Dieblis saarede af de hæsligste Eder og dine Dine ved Synet af Scener, der ikke passe for saa hellig en Bygning? Tro ikke, at dine Hensigter ere mig ubekjendte, eller ligger Hertug Friederichs bevæbnede Skarer ikke i dette Dieblis i dit Kloster?"

"Det er billigt at vi bære Omsorg for vor Ret og for Kirkens Ære;" — svarede Bonifacius, uden endog at gjøre sig den Umage at undertrykke det foragtelige Smil, som hans Modstanders Spørgsmaal havde frembragt i hans Ansigt."

"Tro mig, Abbed af Limburg! det er langt fra at jeg er en Fiende af den hellige Religion, jeg er

snarere dens svorne Ven, ellers var jeg for længe siden blevet en Tilhænger af Luther og havde aabenbart tilføiet Dig Skade."

"Dette var ogsaa bedre, end at Du om Dagen beder ved vore Altre, og om Natten pønsker paa at omstyrte dem."

"Overmodige Præst! ved Keiserens Liv sværger jeg, at Du driver mig til det Yderste."

Det Skrig som Abbé Latouche og Fader Siegfried nu opløstede, formaaede de tvende Hovedmænd til at henvende et Dieblis Opmærksomhed paa de underordnede Kjemper, thi den høflige Strid, som disse to havde begyndt at føre med hinanden, blev lidt efter lidt saa hæftig, at enhver af dem gjorde sig Umage for at overstrige sin Modstander. Et Dieblis tidligere bukkede Monsieur Latouches svimlende Sandser under, han vakkede hen til en Lænestoel, gesticulerede vildt og sank derpaa ned i Stolen, saa lang han var, uden igjen at kunne reise sig. Pater Siegfried betragtede sin letfindige Fjendes Nederlag med triumpferende Haan, og opløstede et saa forfærdeligt Skrig, at Berthold, der for kort siden havde hørt den samme Mand synge Lovsange til den Høiestes Ære, gysede ved det. Men Munkens stive Dine og vakkende Holdning røbede at han var aldeles ude af Stand til at taale mere. Han stirrede med et beruset Menneskes intetsigende Blik til

alle Sider, lænede sig derpaa tilbage i en Stool og lukkede Dinene til en tung Søvn, som Naturen kun ugjærne tilstøder dem, der misbruge dens Gaver.

Abbeden og Greven betragtede begge deres Medhjælperes Nederlag med dyb Tausheb. Den Hebe, hvori de begge vare komne lidt efter lidt, og de bittre Følelser, som Talen om deres gjensidige Ankeposter havde opvaakt hos dem, havde umærkeligt bortdraget dem fra Kampens Gang. Men nu erindrede de atter dens egentlige Hensigt, hvilket igjen opfordrede dem til Selvbehærskelse, thi de vare altfor erfarne i saadanne Scener til ikke at vide af hvor stor Værdi Nærhedsnærværelse er; hvorfor de ogsaa anvendte alle deres Kræfter for at beholde den.

„Vor Broder Siegfried har brøkket under for den menneftelige Naturs Svagheb, ædle Emich!“ — sagde endelig Bonifacius med et saa mildt Smil til sin endnu tilbageblevne Staldbroder, som hans brændende Ansigt og flammende Dine tillobe det. — „En Præsts Kjød kan ikke taale mere, end en Lægmands, ellers vare dine Glaster blevne tomte til den sidste Draabe, thi aldrig har et taknemmeligt Hjerte havt bedre Villie til at fortære Forsynets Gaver.“

„Ja, Hr. Abbed! med saa mange Spidsfindigheder seer Du igjennem Fingre med saadanne Udsvævelser, medens vi, der føre Sværdet, synde om Ratten,

og skrevte Morgenens derpaa, uden noget andet Paastud for vore Udsøvelser, end at vi have villet tilfredsstille vore Lyster. Munkehætten er en Maske, og den, der bærer den, troer at have Ret til at benytte den til sin Fordeel. Jeg gab gjerne vist hvor mange Borgere Du har skrevet siden **corpus domini!**"

"Spøg ikke med Skrivtestolens Hemmeligheder, Grev Emich! denne Gjenstand er alt for hellig for profane Tunger. Det er blevet paalagt større Mænd end Du er, den bittreste Bod."

"Misforstaa mig ikke, høiærværdigste Abbed!" — svarede Greven, i det han hurtigt kørte sig; — "men Rygtet gaaer, at der hersker stor Utilfredshed i Dürkheim i Anledning af dette Punkt, og jeg ansaae det som et Beviis paa mit Venskab at meddele Dig dine Henders Uttringer. Vi leve i en farlig Tid for Munkene i Tyskland, thi din Broder i Erfurth har ikke viist sig som nogen ufornuftig Laabe i sit Krig mod Rom."

Fader Bonifacius' Die lynde af Raseri, thi Ingen er saa hurtig til at møde og saa voldsom til at hævne Angreb, som den, der i lang Tid har nydt Forrettigheder, hvor svage og ugrundede de end have været.

"I dit Hjerte, stolte Emich! har Kjætteriets faaet Indpas!" — raabte han; — "vogt Dig for at slænge dit Exempel og dit Navn i Bøgstaaalen mod Guds

Bud og Kirkens Myndighed. Hvad denne Luther angaaer, da er han en frasalden Skurk, som urolig Uergjærrighed og Kjærlighed til en fraledet Nonne har forført til aabenbart Oprør; Djævlene glæde sig over hans Ondskab og Mørkets Aander vente paa hans endelige, uundgaaelige Fald."

"Ved den hellige Messe, Fader! for en eensolbig Soldat synes det bedre, at ægte en Nonne uden Dm's stændigheder, end at give saadan Forargelse i Dürkheim og at forstyrre Familiernes Fred i det skønne Pfalz. Derfom Broder Luther ikke har gjort andet, end det, Du sagde, har han smukt overlistet Djævelen, netop saaledes som dit Kloster i gamle Dage jog ham paa Døren uden Betaling og bespottet, til Løn for det at han havde bygget Kirken!"

"Derfom Sandheden kom for Dagen, Emich! frygter jeg for, at man vilde finde, at Du troer paa dette tøssede Uventyr."

"Hvis Du ikke har overlistet Djævelen, Præst! saa er Marsagen, at han veed, at Du er listigere, end han, og derfor viseligt har afholdt sig fra at binde an med Dig. Ved det hellige Kors! det maatte være en dristig Mand, der turde vove at kappes i Snildhed med en Munk fra Limburg."

Abbeden taug fuld af Foragt, thi han var alt for opøiet over den sædvanlige Overtro, til at komme i Harnist

over en Fornærmelse af dette Slags. Hans Bert begyndte at mærke, at hans Sandser begyndte at miste deres Kræfter og at han stod Fare for at tabe det vigtige Bæddemaal, der nu alene var afhængigt af hans Kraft og Udholdenhed. Abbeden havde den velerhvervede Berømmelse, at han besad det stærkeste Hoved blandt alle Munkene i Pfalz. Men Grev Emich føelde, skjøndt han heller ikke manglede de fortræffeligste Egenheder af dette Slags, et Anfald af Svaghed, der i Almindelighed er en Forløber og ikke sjeldent selve Aarsagen til et Nederlag. Han tømmede Bæger paa Bæger, for at overvælde sin Modstander med hastig Drikken, uden at betænke, at han derved svækkede sin egen Kraft. Bonifacius, der føelde sin Overlegenhed, gav villigt efter for sin Modstanders feberagtige Længsel efter at ende Kampen saa hurtigt som mueligt, og manget Bæger blev tømt med et Slags mørk Trods, uden at nogen af Modstanderne aabnede Læberne for at tale. I denne Forlegenhed vendte Greven sine svømmende Bine til sin Tjener, i det ham selv næsten ubevidst Haa, at de, der havde staaet ham saa troligen bi ved sædvanlige Leiligheder, ogsaa vilde gjøre det i hans nærværende fortvivlede Stilling.

Den unge Berthold Hintermaier stod endnu bag sin Herres Stol, og ventede fuld af Grefrygt paa hans Befalinger, thi den Bane, ikke at bortfjerne sig

uden Befaling havde holdt ham tilbage. Begge Parterne i denne underlige Kamp havde tælt nok, for at forraade ham den hele Hemmelighed. Han syntes at forstaae den stiltiende Opfordring og paatog sig strax en Mundstjænks Forretning — hvilket virkelig ogsaa var paa Tiden, da den Tjener, der beklædte dette Embede, jaaledes havde efterlignet sin Herre, at han ikke mere var i Stand til at gjøre sin Pligt.

„Dersom min naadige Herre, Abbeden,” — sagde Berthold, i det han stjænkede hans Bæger fuldt, — „vilde have den Naade, at forklare sig tydeligere angaaende dette Rjætter, vilde han maaskee blive et Redskab til at redde en tvivlende Sjæl, thi jeg tilstaaer reent ud, at jeg troer at have mange Grunde til at sætte Mistillid til mine Fædres Tro.”

Dette var at angribe Abbeden paa hans svageste, maaskee alene saarbare Side.

„Det skal Du høde for, dumdriftige Knægt!” — raabte han, i det han med knyttet Næve slog i Bordet; — „Du er en Rjætter, en duunhaget, elendig Foragter af den apostoliske Sendelse. Man skal lægge Mærke til din Uforstammenhed.”

Emich gav Skovrideren et Tegn paa sin Taknemmelighed, thi i sit Raseri havde Abbeden, uden at vide hvad han gjorde, tømmet et mægtigt Bæger.

„O, Herre! en høiærværdig Abbed vil sikkert til-

give en jævn Mand, der kun er lidet bevandret i Videnskaberne, en uforsigtig Tale. Hvis det kom an paa at opjage et Vildsviin, eller at nedlægge en Raabuk, eller at holde Stand imod min Herres Fiender, kunde denne Arm maaſkee være til nogen Nytte; men er det et Under, om vi ubannede Folk ledes vild, naar endog de Værdeste i Tyskland ikke vide hvad de ſkulle troe? Jeg har hørt, at Meſter Luther har forſvaret ſig fortræffeligt paa Kirkeforſamlingerne og for de viſeſte Mænd, ſom han i den ſenere Tid har maattet møde for."

"Han taelde med Lucifers Tunge!" — brølede Abbeden, der ſtummede af utæmnet Raſeri; — "Hvorſom fra kommer denne nye, ſørſt for kort ſiden opdagede Religion? Hvor er dens Stamme og Rod? Hvorfor har den været ſkjult ſaa længe og hvordan er dens tidligere Hiſtorie? Stiger den op til Peter eller Poul, eller er den en Opfindelse af nyere Uforſtømmethed og ſkjændigt Bedrageri?"

"O, min Fader! de ſamme Spørgſmaal kunde man ogſaa have opkaſtet i Rom, førend det erkjendte Apoſtlerne. Træet bliver Træ, om man ogſaa afhugger dets tørre Grene; det blomſtrer endogsaa langt ſkjønnere derefter."

Fader Bonifacius var ligesaa ſcarpsindig ſom Færd, og under ſædvanlige Omſtændigheder vilde endogsaa Mun-

ken fra Wittenberg have fundet en ligesaa snild som haardnakket Casuist i ham; men i hans nærværende Tilstand kunde endog den meest spidsfindige Bemærkning, naar den blot havde mindste Skin af Fornuft, bringe ham ud af Fatning. Saaledes angreben, frembød han et strækkeligt Exempel paa de menneskelige Eidenstabers Bildhed, naar de ved Drukkenskab gaae over til Fæisthed. Hans Dine syntes at træde ud af Hovedet, hans Læber bævede, og Tungen formaaede ikke at gjøre sin Tjeneste. Han var nu netop i den samme Stilling, hvori Greven havde været kort i Forveien, og endstjøndt han forudsaae Følgerne, søgte han dog, med et fuldt Menneskes Fortvivlelse Hjælp af de samme Midler, der havde undergravet hans Kræfter. Grev Emich var ikke mere i Stand til at tale tydeligt, men da Betsalenhed aldrig havde været hans stærkeste Side, havde han i det mindste endnu saa megen Magt over sine physiske Kræfter, at han kunde fortsætte Kampen. Han vinkede med Haanden, som for at trodse, og mumlede nogle Ord, der syntes at aande Had og Foragt. Saaledes stod en Greve af en gammel, berømt Slægt og infuleret Prælat ligeover for hinanden, uden anden Bevidsthed om deres Sjælekræfter, end den, der var forbunden med den lave Gjenstand, der var Anledningen til denne Kamp.

„Kirken's Forbandelse over Eder Alle!“ — stammede endelig Bonifacius med megen Umage, derpaa sank

han tilbage i den bløde Lænestoel og alle hans Kræfter bukkede under for Virkningerne af den Drik, hvoraf han havde nedslugt en saadan Mængde.

Da Emich af Leiningen saae sin sidste Modstanders Fald, fremlynede et Glimt af Selobevidsthed og Triumph under hans bukkede Dienbryn. Det lykkedes ham ved en fortviolet Anstrængelse at reise sig, udstrække Armen, og gribe Dokumentet, hvorved Klosteret Limburg frasagde sig enhver Fordring paa en Afgift af de omtvistede Biiinbjerge. Han reisde sig med en Mandes Mine, der er vant til at beherske sig i en Ruus, vinke af Skovrideren, vakkede, støttet paa denne unge, kraftfulde Mandes Arm, ud af Værelset, og forlod det, som en øde Kampplads, et oprørende Billede paa den menneskelige Svaghed i dens dybeste Fornedrelse.

Medens Greben sank tilbage paa sit Leie, paaflædt som han var gaaet til Gildet, rystede han Pergamentet mod sin unge Tjener, lukkede derpaa Vinene, og viisde snart, ved sit dybe, langsomme Andedragt, at Seierherren i Drikkelaget laa ligesaa bevidstløs, feberagtig og affrættet, som den Overvundne.

Saaledes endtes det velbekjendte Drikkelag paa Hartenburg, en Bedrøvt, der vidnede om Seierherrens physiske Udholdenhed, der skaffede ham et ikke ringe Navn ved de muntre Sviregilber i Pfalz, som om den havde været den største Heltegjærning i Krigen, og som,

hvor sælsomt det endog maatte synes, ikke i mindste Maade skadede den Overvundnes Rygte.

Aattende Kapitel.

Den følgende Dag var en Søndag. Morgenens til denne ugentlige Fesdag blev forkyndt Beboerne af Jægerdalen med den sædvanlige Opfordring til Andagt. Endnu førend Solens Lys var trængt ind i den dybe Dal, hørde man allerede Abbediets Morgenklokke, og hvor disse Toner bleve bemærkede, forenede alle Fromme sig for at bede og takke Gud. Nogle Timer sildigere begyndte Høimæssen, en Ceremoni i den romerske Gudsdyrkelse, der er ligesaa meget beregnet paa Sandserne, som paa Følelsen.

Solen stod allerede høit over Bjærgene, og Aars-tiden var forførerisk skjøn. Huusdyrene, der vare frie for deres sædvanlige Arbeide, soled sig paa Bjærgene og glædede sig ved deres Rolighed. Børn sprang omkring udenfor Hytterne; Bønderne flæntrede omkring i den Dragt, der i Aarhundreder har været i Brug i denne Egn, og betragtede taus de deres Marker, medens Huus-mødrene sysslede hjemme i huuslig, stille Glæde. Det

var den skønneste Maaned af dem alle tolv, og rig paa Haab. Græsset blomstrede og duftede; Kornarene bleve fuldere og Wiinranken begyndte at sætte Druer.

Midt i denne landlige Stilhed kaldte Abbediets dybttonede Klokker Hjorden til dens sædvanlige Fald. En lang Øvelse havde givet Munkene paa Limburg den største Behændighed i at forestaae den jordiske Deel af deres hellige Embede. Selv Tonerne af deres Klokker vare regelmæssige og kunstige. Alvorligt fulgte Klang paa Klang, og der gaves milevidt ikke nogen rolig Dal, til hvilken denne høitidelige Opfordring ikke trængde. Vel hørde man ogsaa Klokkerne i Dürkheim, ja endog Afstillige fra den vide Slette paa hiin Side, men ingen tonede fuldere igjennem Luften, ingen Klang saa alvorligt, eller taelde saa kraftigt til Sjælen, som de, der hang i Abbediets Taarne.

Adlydende denne Opfordring strømmede Alle i Dalen til Limburgs Porte. Ogsaa i Klostet der dannede Indgangen til Dalen, visde der sig en Skare; thi Andagt, Overtro eller Nysgjærighed manglede aldrig, at trække Mængden til sig, for at bivaane Høimesen i den berømte Klosterkirke. Der kom baade Tivleren og den Troende, Unge og Gamle, Smukke og de, der lig ærbørdige Matroner, ansaae det for pænseligst at tilhyle sig med Sløret, Lediggjængere, halv omvendte Discipler af Luther og Yndere af Musikk. Det var sæd-

vanligt, at en af Brødrene prægede naar Messen var forbi, og der gaves paa Limburg mange Munke, der vare vel erfarne i hiin Tids Spidsfindigheder, ja endog saa Munke, der kunde gjøre Fordring paa Berømmelse for Veltalenhed.

Ifølge et Slags listigt Kofetteri, der pleier at indsnige sig i de fleste menneftelige Indretninger, der skulle virke paa Følelsen, især, naar det ikke er raadelig at forlade sig alt for meget paa den blotte Fornuft, ringede man temmelig længe med Klokkerne, for at frembringe en større Virkning. Skare paa Skare strømmede til, indtil Abbediets Gaard lidt efter lidt blev fuld, og der endelig var en saadan Mængde forsamlet, at den endog maatte have smigret en af Kirkens Stjerner i vore Dage. Der blev væxlet mange alvorlige Hilsener mellem de forfjellige Standspersoner, der mødtes her, thi af alle dem, der af Høflighed tage Huen af, er Tyfkeren den ydmygste og meest omstændelige. Da Rabostaden fuldkommen blev repræsenteret i denne Forsamling af Fromme og Nysgjærrige, foresaldt der Hilsener nok ifølge Rang og Stand. Selv en Herold vilde kunne have lært meget, hvis han havde været tilstede og iagttaget de forfjellige Trin af Høflighed, der viisdes de forfjellige Standspersoner fra Borgmesteren til Bondefogden. Iblandt de mange ondskabsfulde, deels eenfoldige Bemærkninger, som man har

tilladet sig om det frie Folk i Nordamerika og dets Sæder, er det en almindelig antaget Spøg at gjøre sig lystig over dets overdrevne Høiagtelse for Embeder og Uespostter. Men den, der ikke blot har seet Nordamerikanerne og andre Rationer, men ogsaa iagttaget dem, vil have havt utallige Leiligheder til at bemærke, at saavel denne, som saa mange andre Bebreidelser, ere Vind og Dunst, og et Beviis paa indstrænkede Landegaver. En Embedsmand, der bogstaveligt er Folkets Tjener, kan, hvor megen Tilbøielighed han end maa føle dertil, aldrig triumphere over sine Herrer; og om det endog er en roesværdig Uergjærrighed, at stræbe efter et Embede, behøver man dog kun at sammenligne de gjensidige Indretninger, for i dette Tilfælde, som i utallige Andre, at indsee, at man ikke kan slutte strengt fra de europæiske Folkeslag til Nordamerikanerne. Hiin Bemærkning blev udentvivl gjort, fordi man hos os fandt Ugtelse for Embedsmandens Magt, medens man ventede, eller endog ønskede at finde Anarchi!

Ved Høimesen i Limburg blev den ringeste Landsbyoverhovedsperson ført med mere Ceremoni til sin Plads i Kirken, end i Amerika Overhovedet for en stor Republik bliver ført til den ophøiede Post, han beklæder. En af Klosterets Tjenere har Omsorg for, at ingen nærmede sig til den Høiestes Alter, uden at man først havde

viist ham den Erbødighed, man skyldte hans verdslige Rang. I Herrens Tempel ere Alle lige, som i Graven; det er derfor vanskeligt at begribe hiin forvovne Spidsfindighed, der med Læberne lærer Ydmyghed og Bod, og i Gjerningen opmuntrer til Stoltthed og Hovmod, og som, naar man spørger om Grunde og gjør opmærksom paa Modsigelsen, svarer med at beskylde Spørgerne for Misundelse.

Mange Ceremonier bleve iagttagne, medens de forfjællige Embedsmænd fra Dürkheim ankom, men den største Grefrygt viisde man en Borger, der ikke kom igjennem Abbediets Porte, førend Folket allerede var forsamlet i Kirken. Denne Mand, hvis Haar allerede begyndte at graane, og hvis kraftfulde, velnærede Legeme syntes at hentyde paa Sundhed og et sorgfrit Liv, kom til Hest, thi paa den Tid, vi tale om, førde en bredere Vej til Abbediets Hovedport, end nu. Han var ledsaget af et Fruentimmer, der syntes at være hans Egteskælle; hun reed en Pæsganger og havde bag ved sig en Qvindesperson, der holdt fast om hendes velbannede Legeme med en Fortrolighed, der røbede et yndet Tjenestetjende, men som ellers ikke var vant til et saadant Sæde. En haarfager, rosenrød Pige sad paa Faderens Sadelhynde, og en Tjener i et Slags Livrée sluttede Toget.

Flere af de meest anseete Borgere i Dürkheim iilde

disse Personer imøde, thi det var Heinrich Frey, Meta, hendes Moder og Ilse, der uventede kom til Højmesen paa Limburg. Den velhavende og høitagtede Borger blev ført til den Deel af Kirken, hvor der var indrettet egne Stole for de Embedsmænd i Nabolaget eller de Adelsmænd, som enten Andagt eller et Tilfælde førde til Altrene i Abbediet Limburg.

Heinrich Frey var en stolt, kraftig, egenfindig og ubøielig Borger, hvis velvillige Tænkemaade Lykken havde fordærvet. Havde han kunnet modstaae sit Embeds Tillokkelser, og glemt de stolte Grindringer om sin Lykke, vilde han have vandret gjennem Livet, uden at det vilde have manglet ham enten paa Betsedenhed eller Mennekfjærighed. Kort sagt, han var efter formindstet Maalestok, et af disse Exempler paa Desertion fra Mennekhedens Rækker til Lykkens udvalgte Skare, som man saa ofte træffer paa i Verden. Saalænge han var ung, tog han tilbørlig Hensyn til de Ulykkeliges Lidelser og Gjenvordigheder, men hans Givtermaal med en velhavende Arving og flere lykkelige Omstændigheder, der siden tilstødte ham, havde lidt efter lidt bibragt ham en anden Anskuelse af Tingene, der vel var i Samklang med hans Egenkjerlighed, men som Philosophi og Christendom ikke kunde billige. Han troede fast paa den Sætning, at Ingen uden den Rige har tilstrækkelig Interesse i Selstabet, til at kunne

betroes dets Control, endstjødnt hans egen Opførsel modsigde denne Spidsfindighed, da han dagligt vakkede mellem modsatte Grundsætninger, eftersom hans egen Fordeel fordrede det. Heinrich Frey gav Betleeren og Arbeidsmanden rigeligt, men naar det kom an paa at forbedre begges Lod paa en varig Maade, rykkede han paa Hovedet, indhyllede sig i en hemmelighedsfuld Statshuusholdningslære, og taelde fyndigt om Selskabets Grundpiller og om Nødvendigheden i at Tingene bleve som de vare. Kort sagt, han levede paa en Tid, da Tyskland, ja, den hele christelige Verden blev holdt i Spænding og Bevægelse ved et Spørgsmaal, der ikke alene truede med at omstyrte den herskende Religion, men ogsaa med at blive farlig for andre Interesser. I sin egen Kreds var han paa en vis Maade Formanden for det Parti, der vilde det Gamle. Disse Egenskaber, forenede med hans Rigdom, hans Ry for den strengeste Redelighed, der støttede sig paa den Tro, at han var i Stand til at gjøre enhver Uret i Pengesager, som han tilfældigviis begik, god igjen, en haardnakket Vedhængen ved sine Meninger, hvilket hos Mængden gjaldt for Uandfæstethed, og den fuldkomne Mangel paa Frygt, hvormed han afsagde Dommen mod dem, der ikke kunde sætte sig imod hans Beslutninger, havde skaffet ham den Ære, at være første Borgermester i Dürkheim.

Derfor Ansigtet er et Speil, der troligt gjengiver Sindets Egenheder, vilde det have været desto vanskeligere for en Physiognomist at opdage de Grunde, der havde formaaet Ulrike Haitzinger, ikke alene den skønneste, men ogsaa den rigeste Pige i Staden, til at ægte en Mand, som den vi nu have skildret. Et mildt, tungsinigt, blaat Die, der trods hendes fyrgetyve Aar endnu ikke havde mistet sin Glæde; regelmæssigere Ansigtstræk, end man pleier at finde i det Land, hun beboede, og en Symmetri i Arme og Overkrop, der snarere er egen for Beboerne af Tyskland, vare tilstrækkelige Beviser paa hvor smuk hun maatte have været, da hun var yngre. Til disse udbortes og almindelige Fortrin kom endnu, at Heinrichs agtværdige Hustru havde et Udtryk af qvindelig Fiinhed og Skarp-sindighed, tilligemed en vis Høihed i sine Ansuelser og Bestræbelser, saa at en siin Sagttager vilde have fundet sin Glæde i at studere hendes Charakter og studeret den for at elske hende.

Hvad Metas Udbortes angaaer, da var hun Moderens udtrykte Billede, præget paa Faderens mere kraftige Sundhed og mindre indsluttede Sind. Hendes Charakter vil blive tilstrækkeligt udviklet under Gangen af denne Fortælling. Hvad Ilse angaaer, da anbefale vi hende til Læserens Indbildningskraft, og han vil

let kunne tænke sig et Tjenestehende, som hende, vi allerede have indført.

Hr. Heinrich tog ikke Plads paa sit sædvanlige Sæde foran Høialtret, uden at vække en almindelig Opmærksomhed hos de Bønder fra Jægerdalen og Borgere fra Dürkheim, der var nærværende. Men selv en Borgemeisters Vigtighed kan ikke være den herskende i Herrens Huus; Larmen lagde sig efterhaanden og Forventningen begyndte igjen at faae Overmagten over den borgerlige Rang.

Abbediet Limburg var berømt fremfor alle Klostre i Rhineggen, formedelst sin indre Pragt, sine Rigdomme og sin Gjæstfrihed. Kirken blev anseet som et sjældent Mindesmærke om Klosterlig Smag, heller ikke manglende den de rige Smykker og Zirkler, der i de Katholske Lande gjøre et saa vældigt Indtryk paa Sandsjerne, og ere saa tillokkende for dem, der elste høitidelig Pomp. Bygningen var stor, og ifølge Landets og Tidsalderens Smag, dunkel. Det havde mange med Billeder smykkede Marmoraltre; hvert af dem berømt i Pfalz formedelst den Helgen, til hvilken det var indviet, og behængt med Bonhørtets taknemmelige Offergaver. Væggene vare rige paa Frescomalerier, vel ikke af Raphael eller Buonarotti, men dog saa gode, at de bidroge til at forhøie Stedets Skjønhed. Choret var rigt ziret med det Billehuggerarbeide, der paa den

Tid var saa høit agtet i MellemEuropa, og som der blev udført med ligesaa megen Kunst, som i Italien; og hele Skarer af Cheruber hvilede med deres Vinger omkring Orgelværk, Altre og Gravminder. Disse sidste vare meget talrige, og deres Pragt antydede, at de, der sov inden deres Grændser, havde nydt denne Verdens Fordele.

Endelig aabnedes en Dør, der førte fra Korsgangene ind i Kirken, og Munkene viisde sig i Procession. I Spidsen for dem gik Abbeden med Inful og Stav, i sin geistlige Værdigheds prægtige Dragt. To Præster i Messelæder fulgte efter ham; derpaa Kirketjenerne og Medhjælperne to og to. Toget svævede med høitidelig Stilhed gjennem de aabne Gløddøre, og gik, efter først at have bedet for de fornemste Altre, ind i Choret. Fader Bonifacius satte sig paa den biskoppelige Throne og de øvrige Munkke toge deres sædvanlige Pladser i Choret. Under dette Tog af Munkene havde Orgelet spillet, og da det hørde op, henløb dets sidste Toner under den høie Hvælving. I dette Dieblis hørde man udenfor Trampen af Heste, og de foruroligede Munkke ansaae det for raadeligt at opsætte Messen. Derpaa raslede det som Staal, og de tunge Trin af jernbevaenede Fødder dønede igjennem Kirken.

Emich af Hartenburg kom igjennem Hovedindgangen, med en Mands frie, dristige Pande, der er sig

sin Magt bevidst og gjør Forbring paa Agtelse. Han var ledsaget af sine Gæster, Ridderen fra Rhodus og Monsieur Latouche, medens den unge Berthold Hintermaier fulgde tæt bag efter ham, som en Tjener, der er vant til at holde sig i Nærheden af sin Herre. Et lille, men ubevæbnet Følge sluttede Toget. I Choret, tæt ved Hovedalteret, fandtes der en Hædersplads for Personer af den høieste Rang. Da Greven stred frem igjennem Skaren, der var forsamlet om Chorets Gitterværk, bøjede han om igjennem en Sidefløi og befandt sig snart ligeoverfor Abbeden. Denne stod op, og erkjendte med et let Bux Gæstens Nærmelse, medens de andre Munkke fulgde hans Exempel, stjøndt med mere Urefrygt, thi det var, som vi allerede have bemærket, brugeligt, endogsaa i Kirken, at vise den verdslige Høi-
hed denne Hylдинг. Emich satte sig med rynket Pande, medens begge hans ædle ledsagere fandt Hæderspladser ved Siden af ham. Berthold blev staaende ved Siden af dem.

Et uerfarent Die vilde i Wilhelm af Venloos udvortes ikke have opdaget det mindste Spor af det Nederlag, han for saa kort siden havde lidt. Hans Muskler havde igjen erholdt deres forrige Stivhed, og hans hele Ansigt sit sædvanlige Udtryk af streng Myn-
dighed, en Egenkab der gjorde det mere mærkværdigt, end noget Træk, der røbede Uergrelse og Sønderknu-

felse. Han kastede et Blik paa Seierherren, derpaa gav han en Lægbroder et hemmeligt Tegn. I dette Die-blik begyndte Hoimesen.

Uf alle christelige Folkeslag er det Nordamerikanske i Forhold til sit Antal, mindst forbundet med den romerske Kirke. Folkets særegne religiøse Oprindelse, dets Bane at anstille Selvprøvelse og dets aandige Uafhængighed, ja, endogsaa dets Fordomme — thi for dem er en Protestant ligesaaalibet fri, som en Katholik, — vil sandsynligviis længe holde det frit for hiin Politik i Kirke og Stat, der fordrer Tro uden Undersøgelse og Lydighed uden Ret til at gjøre Indvendinger. Man har i Amerika med Forsæt udbredt den Mening, at virksomme Agentere have været nær ved at bevirke store Forandringer i denne Henseende; ja, et mægtigt Parti haaber paa store kirkelige og politiske Forandringer, som en Følge af det amerikanske Folks Tilbagekomst til sine Forsædres Tro og Meninger i Middelalderen. Om dette ogsaa var saaledes, vilde vi ikke bekymre os meget om det, thi vi troe ikke at de mange Secter ere rige paa Sjælefrelse; men dersom vi endogsaa nære nogen Bekymring for Følgerne af en saadan Omvendelse, vil den i det mindste ikke være tilveiebragt ved den tilfældige Sammenstrømmen af Udvandrede i Stæderne eller til de offentlige Bygninger, hvoraf Landet nu opfører saa mange. Vi troe, at for en Protestant,

der i Amerika bliver Katholik, taber i det mindste ti af de Katholske Udvandrere sig blandt de herskende Secter. Uden videre at undersøge hvem der vinder eller taber ved denne Forandring, ville vi gaae over til at beskrive Høimesen som en Ceremoni, som mange af dem, der læse dette, aldrig have seet og maaskee aldrig ville faae Leilighed til at see.

Ikke let gives der saa mange forskjellige Meninger angaaende en Gjenstand, som om denne Katholske Ritus. For een Klasse af Christne ere disse Ceremonier kun en forfængelig Maskerade, opfundet for at bedrage, og i en slet Hensigt, medens den forekommer en anden Klasse som Idealet for en ærværdig, ophøiet og udtryksfuld Gudsdyrkelse. Som sædvanligt med Yderligheder ligger ogsaa i dette Tilfælde Sandheden i Midten. Den ivrige Katholik tager Feil, naar han paastaar, at Alle de ere useilbare, der tjene Alteret, eller naar han overseer den ærbødige og skjodesløse Maade, hvormed ofte de helligste Ceremonier forrettes. Derimod maa den Protestant, der forlader Kirken, hvori Gudsdyrkelsen bliver forrettet strængt efter Forskrifterne, uden at tilstaae sig, at en dyb, ophøiet Andagt ligger til Grund for denne Ritus, have et Hjerte, der er hærdet mod enhver Følelse, der taler til Fordeel for en Sect, han er saa villig til at fordømme. Vi høre til ingen af disse to Klasser og ville derfor beskrive Tingene saa-

ledes som vi have seet dem, uden at skjule eller fremhykke nogen Feielse, fordi vore Forfædre tilfældigviis tog deres Tilflugt til den vestlige Verden, og opreiste Altre, hvorved de dyrkede deres Gud paa en anden Maade.

Det Indre af Abbediet Limburg var, som vi allerede have bemærket, berømt over hele Tyskland formedelst sin Pragt. Den høie Hvælving blev baaren af mange massive Piller og var bemalet med Scener af den bibelske Historie af de bedste Mestere. Høialteret var af Marmor, rigt indlagt med Agat, og, som sædvanligt smykket med et Billede af den hellige Jomfrue og det guddommelige Barn. Et rigt forgyldt Gitterværk af kunstigt Arbejde udelukkede alle Uindviiede fra Helligdommen, der nu var prydet med Kar af Guld og kostelige Stene, formedelst Høimesse. De Præster, der forrettede Tjenesten bare rige Messesklæder af Guldstof, medens Ministranterne, som sædvanligt vare hvidklædte og bare skarlagensrøde Skjær.

For ret at gjøre denne Scene, fuld af Pragt og studeret Glæde, som den ædle Bygningsmaade og Forbedelserne til Gudstjenesten endnu mere forhøiede, stiftet til al opvække fromme Betragtninger, klang pludseligt Orgeltoner og Munkesang og trængde gennem Mury og Been. Da Munkene opoffrede deres hele Liv til Kirketjenesten, havde de bragt det til en saadan Guld-

kommenhed deri, at ikke en eneste Tone forfeilede den tilsigtede Virkning. Alle Slags Strenginstrumenter forhøiede den høitidelige Klang af de kraftige Mandsstemmer, der, forenede med Blæseinstrumenter, dannede en eneste, dyb, høitidelig, alvorlig Lovsang. Grev Emich bevægede sig paa sit Sæde, greb efter Sværdet, som om han hørde Trompetstødene under Slaget, derpaa traf hans urolige Blik Abbeden, og han støttede sin Hage paa den ene Haand. Jo mere den hellige Handling skred frem, desto mere syntes Munkenes Iver at vore, og man bemærkede senere, at Høimesen paa Limburg, der til enhver Tid havde været berømt for sin Musik, dog aldrig saaledes havde trængt gennem Marv og Been, som denne Gang. En Strøm af Stemmer brusede, og der gaves Dieblkke, da den, forenet med Instrumenternes Toner, rullede tordnende som Verdenshavet. Da hævede pludseligt en enkelt Stemme sig af den høitidelige Brusen, og ved denne alvorlige Tone, taug alle de Øvrige paa Stedet. Det var, som sagt en enkelt Stemme, men i hvilken mandlige og qvindelige Toner vare sammensmæltede paa en næsten overnaturlig Maade, da det ogsaa virkelig var en Contrealt af viunderlig Omfang og sjelden Ynde. Grev Emich foer op, thi da disse himmelske Toner først naaede hans Ører, syntes de at svæve i Chorchvælvingen ovenover ham. Desuden formaaede han, da Sangeren var

usynlig saalænge Soloen varede, neppe at komme sig af sin første Bildfarelse. Han slap sit Sværd og saae for første Gang i denne Morgen omkring sig med menneskelig Mildhed. Bertholds Læber aabnede sig til Beundring; i dette Dieblis mødte hans Blik Metas blaa Dine, og en Verden af sømme Følelser laa i de rolige, hemmelighedsfulde Diekast. Imidlertid vedvarede Sangen. Endelig taug Stemmen, der havde gjort et saamægtigt Indtryk paa Tilhørerne og et fuldstemmig Chor sluttede Hymnen.

Greven af Leiningen trak sit Aande saa dybt, at endogsaa Bonifacius selv blev opmærksom. Og saa denne Sidstes Ansigt antog et mildere Udtryk, og ligesom hos det unge Par, syntes Gendrægtighedens Aand at komme over de to stolte Modstandere. Men nu begyndte Ceremonierne ved Messen. Officianternes Tilfærdighed, hvorved Ceremonierne tabte hele deres Betydning, og Bønnen i et fremmed Sprog, forenede sig, for at smække de Virkninger Musikken havde frembragt. Gudsdyrkelsen tabte al Udseende af Begeistring, i det den kom til at se ud som en Pligttøvelse, og virkede derfor hræken paa Fantasiaen, eller paa Følelsen, eller paa Forstanden.

Emich af Hartenburgs Ansigt antog lidt efter lidt igjen sit forrige mørke Udtryk, og den Virkning, han følte iforveien havde sporet, gik over til en kold Ege-

gylldighed mod Ord, som han ikke begreb. Selv den unge Berthold søgte Metas Die med mindre Inderlighed, og Rhodiserridderen og Monsieur Latouche saae paa samme Tid paa den Mængde, der var forsamlet udenfor Choret's Gitter. Saaledes begyndte og endte Guds-tjenesten. Der kom endnu en Hymne, men den frembragde en ringere Virkning end den Første, fordi Tilhørerne ikke mere bleve overraskede.

Ved en Pille midt i Kirken hævede Prækestolen sig. En Munk forlod, efterat Messen var endt, sin Plads i Choret, stred gjennem Mængden og steg op paa Prædikestolen, for at præke. Hans lave, tilbagebøiede Pande, det rolige, men stive Die og hans ubevægelige Ansigtstræk vilde strax have røbet for Physiognomen, at han var en Enthusiast. Talerens Sprog og Anskuelse modtog ingenlunde de Forventninger, hans Udvalgte opvakte. Han asmaelte i et kraftfuldt, selvsjælsfuldt Sprog Syndens Farer, indskrænkede Haabet om den evige Salighed inden snævre metaphysiske Grændser og beraabte sig ofte paa Tilhørernes Frygt og mindre ædle Lidenskaber. Medens det største Antal hørte til med fløv Eigegyldighed, og betragtede Gravminderne og de andre Virker i Templet, forsamlede en lille Skare af beslægtede Aander sig omkring Pillen ved Prækestolen, og sympatiserede dybt med det Maleri, som Præsten udkastede af den evige Smerte og endeløse Pine.

Pater Johans strænge, bebreidende Straffepræken var snart til Ende, og da han langsomt gik tilbage til Choret, reisde Abbeden sig og trak sig med de Fleste af de andre Munke tilbage til Korsgangen. Men hverken Greven af Hartenburg eller nogen Anden af hans Følge syntes tilbøielig til at forlade Kirken saa snart. Der herskede en almindelig Forventning, saa at endog den største Deel af Folket blev tilbage i Kirken. En Munk, som Mængdens Blikke søgte med Vængsel, gav efter for det almindelige rørende Dnske, forlod sin Stool i Choret, en høi Hædersplads, og besteg Prækestolen, som Pater Johan nylig havde forladt.

Neppe havde han viist sig, førend Folket hvistede Pater Arnulfs Navn. Det var Prioeren eller umiddelbare geistlige Forstander for Klosteret. Emich reisde sig og tog, ledsaget af sine Benner Plads nedenunder Prækestolen, medens den tætte Skare, der stod forventningsfuld i Skibet af Kirken, røbede den inderligste Deeltagelse. Der laa noget i Pater Arnulfs Ansigt der retfærdiggjorde dette Træk af Hengivenhed. Hans Ansigt var mildt, Panden glat og frebelig, og alle Træk udtrykte den menneskekjærligste Velvillie. Hertil kom umiskjendelige Spor af en stræng Vandel, en dyb Tænkning og et glæderig Haab.

Hans Præken svarede fuldkommen til hans Udvortes. Hans Lære var som den guddommelige Religionsstifters,

hvem han tjende, fuld af Mildhed og Kjærlighed. Veltælte han om den yderste Doms Rædser, men mere med Bedrøvelse end med Trusel; men meest glimrende og indtrængende viste hans Veltalenhed sig dog, naar han skildrede Virkningerne af en from, inderlig Tro. Emich fandt igjen sine hemmelige Hensigter rystede og hans mørke Ansigt antog endnu engang et mildt deeltagende Udtryk. Præstens Blik hvilede paa den uboelige Baron og, uden nogen paafaldende Forandring i sin Maneer, vedblev han, som dreven af en naturlig Indflydelse: „Saaledes er Kirken bestaaen i sin Reenhed, mine Tilhørere! hvormeget endog Mennekernes Bidsfarelser, Videnstaber og Hensigter fordærve den. Den Tro, som jeg præker, er Guds Bærf og bærer Præget af hans hellige Væsen. Den der vilde skyde Skylden paa dens feilagtige Anvendelse paa Andet, end paa de vildfarende Mennekter, vilde rette sit Had imod det, der er indrettet til hans eget Gavn, og den der pønsker paa at omstyrte hans Altre, hæver sin Haand mod Forsynnet selv.“

Da Emich af Hartenburg hørte disse Ord, vendte han sig bort og gik taktfuld gennem Kirken.

Niende Kapitel.

Abbediet Limburg har især en tyst Keisers Gunst at takke for sin Tilværelse og sin Rigdom. Til Hre for ham var der bleven opreist et eget Alter og oprettet et prægtigt Gravminde. Eignende Hre var der bleven viist Greverne af Leiningen og andre ædle Slægter i Rabolavet. Disse forskellige Ulte vare af sort Marmor, med Zirkler af hvide Stene, og Gravminderne prunkede med de Slægters Baaben, for hvem de vare opreiste. De stode, affides fra de allerede bestrevne i Hovedkirken, i et Slags Gravkjælder eller underjordiskt Kapel under Choret. Herhid vendte Grev Emich sine Skridt, efterat han havde forladt den Pille, til hvilken han havde lænet sig, medens han hørde paa Pater Arnulfs Præken.

Lyset i Kirken selv havde det blide, melankolske Skær, der er en saa eiendommelig Prydelse for de katholske Kirker. Det trængde ind gennem høie, smalle Glasvinduer med malede Ruder og gav alt en Farve, som man uden just at behøve at anstrænge Indbildningskraften alt for meget, kunde tillægge en hemmelig Forbindelse med Stedets Bestemmelse. Kapellet's dybe og eensomme Belliggenhed bidrog meget til, at det Lyse, der faldt ind i Gravhølvningen, blev endnu dunklere og høitideligere. Da Greven traad ind, følte han dette

alvorlige Halvmørkets dybe Indflydelse; thi kun Faa steg ned i disse høitidelige, indviiede Gravkammer, uden at føle den religiøse Urefrygt, som alt det aandede, der omgav dem. Emich korsede sig, og da han nærmede sig til Altret, der var oprettet for hans Slægt, sank han paa Knæ for det milde Dvindebillede, der forestillede Christi Moder. Han troede, at være alene og bad; thi endstjøndt Emich af Leiningen var en Mand, der sjældent holdt hemmelige Samtaler med Gud for Mængdens gabende Blikke, saa bar han dog i Hjertet en dyb Urefrygt for det høieste Væsen. Medens han stod op, rørde noget sig ved Siden af ham og han saa sig om.

„Ha, Du her, Hr. Prior?“ — raabte han, idet han undertrykte sin Forbauselse, saameget som hans Selvbeherstelse tillod det; — „Du har været hurtig i din Gang fra din Plads i Choret til Prækestolen, og endnu hurtigere i din Gang fra Prækestolen til Graven.“

„Vi, der have aflagt Løftet om klosterlig Andagt, maae besøge mange Steder. Du knælede for din Slægts Alter, Emich?“

„Ved den hellige Benedict, din Patron! Du har virkelig overrasket mig i en Handling af det Slags, min Fader! En Svaghed kom over mig, da jeg betraad dette skumle Sted, og jeg vilde vise mine Forsædres Aander min Urefrygt.“

„Kaldet Du Trangen til at bede, en Svaghed? Ved hvilket Alter kunde Du gjøre det mere passende, end ved det, dine Stammefædres Fromhed har opreist og beriget? og i hvilken bedre Sindstemning kunde Du være, for at udforske din Samvittighed, og tage din Tilflugt til den guddommelige Bistand, end den Du nu har skildret?“

„Hr. Prior! Du tager Feil af Hensigten af mit Besøg. Jeg er kommen for at bivaane Høimesen, ikke for at skrive og nyde Nadveren.“

„Det er længe siden, Du var deelagtig i det hellige Sacramente, Emich!“

„Du har stedse redeligt opfyldt din Pligt, Fader! og jeg tvivler ikke i mindste Maade om, at Borgerne i Dürkheim og deres Qvinde ophøie Dig i deres Samtaler. Dit Rygte som Præst er nu intet mindre, end ringe, og din Tale i Dag vilde uden tvivl indbringe Dig et Bispedømme, dersom Qvinde i vor Dal havde nogen Indflydelse ved det romerske Hof. Hvordan befinder den høiærværdigste Abbed sig i Dag, og begge Pillerne for eders Kloster, Pater Siegfried og Cuno?“

„Du har seet dem paa deres Pladser under Høimesen.“

„Ved Himlen! Det er vakre Karle! Tro mig, i vort hele, muntre Psalz gives der ingen fortræffeligere Selskabsbrødre, eller Mænd, som jeg bedre veed at

fatte efter deres Fortjenester. Har Du hørt om deres Besøg paa Hartenburg, og om deres jordiske Heltebrister, ærværdige Prior?"

"Din Sindstemning har hurtigt forandret sig, Hr. Greve! og det gjør mig ondt, at dette er Tilfældet. Jeg er ikke kommen hid, for at høre om Udsættelserne paa din Borg eller om deres Svaghed, der, skøndt beedigede til bedre Ting, have forraadt, at de blot ere Mennesker."

"Ja, og saa vakke Mennesker, som der gives nogetsteds i det tyske Rige. Jeg holder mit gode Navn i Hre saa godt som Rogen, ellers vilde jeg nævne Dig Antallet af de Tønder, om hvilke min Kjældermeister har fortalt mig, at de ere faldne som Krigsmænd i det første Angreb."

"Denne Gang til Drik er dette Lands og denne Tidsalder's Forbandelse. Jeg vilde ønske, at ingen Draabe af denne forræderiske Drik kom mere indenfor Limburgs Porte."

"Guds Retfærdighed, ærværdige Prior! Du vil herefter mærke, at den vil tage dygtigt af!" — svarede Emich leende; — „thi de omtvistede Biingaarde have endelig fundet en eneste, og skøndt Du som min Skriftefader kjenner mit Jnderste, meget værdig Herre. Jeg sværger Dig til ved mit Ridderord, at ikke een Glaske

af den Viin, Du fordømmer saa meget, nogensinde skal gjøre Bold paa din Smag."

Greven saae triumpherende paa Munken og i den Forventning, at han, trods sin Lovtale over Maadehold, skulde yttre Tegn til Vrgrelse ved Efterretningen om det Tab, Abbediet havde lidt. Men Pater Arnulf var hvad han syntes at være, en from Mand, der ikke agtede verdslige Fordele.

"Jeg forstaaer Dig, Emich!" — sagde han mildt, men ubevæget; — „denne Forargelse feilede, for at bringe vor hellige, ærværdige Kirke i Folkemunde paa en Tid, da Guds uudforskelige Raadslutning tillader dens Fjender aabenbart at løbe Storm imod den."

"Du taler fornuftigt, Munk! og, for at tilstaae Dig Sandheden, hiin Karl fra Sachsen og hans Tilhængere, der ikke ere ringe, enten i Kraft eller i Antal, begynde ogsaa at vække Tvivl og Uhygghed her i Landet. Du maae hade denne Pater Luther bittert, Fader?"

Første Gang i Dag tabde Priorens Ansigt paa en vis Maade sit milde Udtryk. Men Forandringen var saa umærkelig for en sædvanlig Jagttager, at den undgik Grevens Forsterblik. Hurtigt dæmpede Munken, der var vant til at beherske sine Lidenstaber, igjen denne Følelse af menneskelig Svaghed.

"Denne Rjætters Navn har grebet mig dybt;" — svarede Priorcn, i det han smilte sorgfuldt ved Bevidst-

heden om sin egen Svaghed; — „Jeg haaber at det ikke var nogen Følelse af personligt Had i Spillet med. Han staaer paa Randen af en frygtelig Afgrund, og af mit inderste Hjerte beder jeg, at ikke alene han, men ogsaa Alle de, der følge ham paa denne farlige Bane, maae trække sig tilbage, førend det er for sildigt for deres Sjæls Frelse.”

„Fader! efter dine Ord at dømme taler Du som en, der snarere ønsker Sachseren Godt, end Ondt?”

„Mine Ord stemme overeens med mine Tanker.”

„Da glemmer Du det fordømmelige Kjæteri, som han præker og de Bevæggrunde, der drive ham. Et Menneſte, der kan sælge Legem og Sjæl for en syndig Kone, har kun ringe Fordringer paa din Kjærlighed.”

En let Rødme fløi over Pater Arnulfs Ansigt.

„Man har tilskrevet ham denne nedrige Eidenſkab,” — svarede han; — „og har søgt at bevise, at det ønske, at nyde denne Verdens Glæder, ligger til Grund for hans Opsætsighed mod Kirken; men jeg troer det ikke og siger det ikke.”

„Ved den sande Gud! Du er dit hellige Embede værdig, Hr. Prior! og jeg ærer din Maadeholdenhed. Gaves der her Flere af din Lige, vilde vi have et bedre Naboskab og mindre Indblandelse i Andres Aniggender. Iøvrigt indseer jeg ikke Nødvendigheden af

offentligt at ægte en Nonne, da man ogsaa under Munkens hætten meget vel kan nyde Livets Glæder."

Munken svarede ikke, thi han indsaa, at han havde med en Mand at gøre, der ikke var i Stand til at begribe hans Charakter.

"Vi ville ikke tale videre derom;" — sagde han efter en kort og smertelig Pause: — „men hellere tage Hensyn til dit eget Belsærd. Man siger, Grev Emich! at Du pønser paa Dødt mod denne Bygning, at Uergjærrighed og Egennytte forlede Dig til at grunde paa vort Abbedies Fald, for at ingen mere skal staa imellem din grevelige Magt og Churfyrstens Throne."

"Du er mere tilbøielig til at tænke ondt om din nærmeste Nabo, end om denne Luther, Kirkens dødeligste Fjende — saaledes synes det i det mindste, Hr. Prior! Hvad har Du seet i mig, der kan berettigge en Mand af dit milde Sindelag, til at vove en saadan Beskyldning?"

"Jeg vovede kun at sige hvad Alle i vort Kloster tænke og frygte. Har Du vel overlagt dette Kirkeran og dets Følger? Grindrer Du de Gjenstande til hvis Tre disse Altre ere blevene opreiste, og den Haand, der lagde Grundstenen til denne Bygning, som Du saa rygesløst vil forstyrre?"

"Se, gode Fader Arnulf! der gives to Maader, paa hvilke man kan betragte Opførelsen af dette Klo-

ster, i hvilket vi staae. Sagnet gaaer, at Erkefjenden selv har brugt sin Muurste ved denne Bygning."

"Du nedstammer fra en altfor fornem Slægt, er af altfor ædelt Blod og har en altfor moden Forstand til at troe paa saadanne Eventyr."

"Der gives Punkter, hvori jeg ingen dyb Indsigt har, jeg er ingen Lærd fra Prag eller Wittenberg, at Du kan forelægge mig saadanne Spørgsmaal. Det er smukt at Broderskabet i Tide har tænkt paa denne Betydning, for at Spørgsmaalet kan blive afgjort enten for eller imod, naar de høie, lærde Fædre forsamle sig paa et almindeligt og alvorligt Kirkemøde i Constanz."

Fader Arnulf betragtede Emich med alvorlig Bedrøvelse. Han kjendte sin Tids beklagelsesværdige Uvidenhed og den deraf følgende Overtro, hvortil endog de Store vare hengivne, alt for vel til at vise nogen Forbaufelse; men ligesaa godt kjendte han den Magt, der stod den Anden til Tjeneste, til ikke at forudsee det Onde, der laa i en saadan Forening af Styrke og Uvidenhed. Det var dog ikke hans Hensigt, at bekjæmpe Meninger, som kun Tiden kunde styrte, hvis det ellers var mueligt at udrydde Fordomme, der vare dybt rodfæstede i det menneskelige Hjerte. Han vedblev meget mere sin umiddelbare Hensigt, og undgik en Forklaring,

der, saaledes som Sagerne nu stode, i ethvert Tilfælde vilde være værre, end unyttig.

„Da den Ondes Haand blander sig mere eller mindre i alle mennekelige Ting, kan det være sandt,“ — vedblev han, idet han vogtede sig for ved sit Blik at vække Grevens Stolthed og Haardnakenhed; — „men naar Altre ere blevne opreiste, naar den Høiestes Dyrkelse har fundet Sted paa dem i Aarhundreder, har man Grund til at haabe, at hans hellige Aand om-
svæver dette hellige Skriin i Majestæt og Kjærlighed. Dette har været Tilfældet med Limburg, og tvivl ikke, Grev Emich! at vi staae her i Himlens og Jordens Skabers umiddelbare Nærværelse, at han styrer vort Liv og vil dømme os efter Døden.

„Gud staa os bi, Hr. Prior! Du har i Dag allerede paa Prækestolen forrettet dit hellige Embede saa godt, at jeg ingen Grund seer, hvorfor Du igjen skulde paatage Dig en Forretning, som Du engang har skilt Dig saa vel ved. Jeg holder ikke af at blive ligesom ført ind til et saa mægtigt Væsen, som det, Du nys nævnede. Og om det blot var Churfyrst Friederich, vilde Emich af Leiningen ikke vove at vise sig for ham, uden først at overlægge om det var passende.“

„For det Væsens Dine, som jeg taler om, svinde Keisere og Churfyrster. Han elsker de Ydmyge, de Sagtmodige, de Retfærdige, og straffer dem, der trodse

hans Magt. Du har nævnet en Churfyrste, og jeg vil i denne Henseende henvende et Spørgsmaal til Dig, der passer til din Stands Begreber. Du er i Sandhed Emich af Leiningen, et ædelt Navn i Pfalz, hvis Anseelse har været grundet i denne Egn siden Karhundrededer. Dog er Du, hvad verdsligt Herredømme angaaer, endog i dette dit Fædreneland, blot den Anden eller Tredie. Churfyrsten og Keiseren staae over Dig, og enhver af dem er stærk nok til at tilintetgjøre Dig og din Borg."

"Hvad den Sidste angaaer, da vil jeg, ærværdige Prior!" — kaldt Greven ham i Talen; — "hvis Du ønsker det, endogsaa give ham Midlerne dertil i Hænderne; men betræffende den Første, maa han først see til hvordan han bliver færdig med sine egne Fiender, førend han tilkjæmper sig denne Seier."

Pater Arnulf forstod meget godt denne Hentydning, thi det var ingen Hemmelighed, at Friedrich just paa denne Tid blev saaledes trængt af sine Fiender, at hans Throne var meget vakklende. Denne Omstændighed begunstigede Greven af Hartenburgs gamle Plan, at skaffe et Broderskab af Weien, der gjennemkrydsede hans Planer og formindskede hans Anseelse i Landet.

"Vi ville altsaa glemme Churfyrsten og blot tale om Keiseren;" — svarede Prioreren; — "Du troer, at han er i sit Palads, langt borte fra dette Land, og

vist nok er det, at han nu ingen synlig Magt har her, der kan holde din oprørske Haand i Strankerne. Men vi ville sætte det Tilfælde, at en Menighed, som han besytter, en, som han elsker, staaer i Veien for dine egennyttige Planer, og at Fyrsterne hvister Dig i Dret, at Du skal stille Dig af med den og styrte den med væbnet Haand, vilde Du da være svag nok, Emich! til at høre et saadant Raad; Du, der veed, at Karls Arm er lang nok, for at naae fra hans sjerne Madrid til den længstbortliggende Krog i Tyskland, og at hans Hevn vil være ligesaa sikker som frygtelig?"

"Det vilde være en forboven Krig, Hr. Prior! af en Leiningen mod Karl den Femte! Naar Valget kom an paa mig selv, vilde jeg dog hellere vælge en anden Fiende."

"Og dog vil Du føre Krig imod en, der er mægtigere, end Keiseren! Du vil opløste din asmægtige Arm, din syndige Billie imod Gud! Du vil foragte hans Forjættelser, vanhellige hans Altre, vil styrte det Tabernakel, som han selv har opreist! Troer Du at hans Almagt vil være et asmægtigt Vidne til en saadan Formastelse, eller at han i sin evige Wiisdom vil glemme at straffe Dig?"

"Bed den hellige Poul! Du udlægger alt til din egen Fordeel, Fader Arnulf! thi hidindtil har man ikke det ringeste Beviis for at Abbediet Limburg har en saadan Oprindelse, eller at det, hvis saadant endog-

saa var Tilfældet, ikke ved sine Beboeres Udsvævelser er kommet i Unaade. Det vilde være godt, at sende Bud efter den høiærværdigste Abbed og Helligdommens Grundpiller, Pater Siegfried og Pater Cuno, for at de kunne aflægge Bidnesbyrd til din Fordeel. Ved Guds evige Viisdom! med disse Fortræffelige forstaaer jeg bedre at kjæmpe, end med Dig."

Emich lo, og Lyden af hans Latter, der gjenklang i det hvælvede Kapel, dannede i Munkens Ører, som en ond Lands Haan. Dog sagde Munkens Billighedsfølelse ham, at der var megen Grund til at undskyldte Grevens Spot, thi længe og bittert havde han ofte begravet sine Brødres Forvorpene.

"Jeg er ikke her, for at holde Dom over Syns-
dere, men for at forsvare de Altre, for hvilke jeg beder
og for at advare Dig for en stor Syn. Dersom Du
nogensinde opløfter din Haand imod disse Mure, opløfter
Du dem imod noget, som Gud har velsignet, og som
han vil hævne. Men Du har en menneftelig Følelse,
Emich af Hartenburg! og skøndt Du nægter dets Hellighed,
som Du vil ødelægge, kan Du dog ikke stufte Dig selv
med Hensyn til disse Grave. Paa dette hellige Sted
er der ofte forrettet Bønner og læst Messer for dine
Stammefædre og Kjender."

Greven af Leiningen saae Prioeren alvorligt i Ansigtet. Pater Arnulf stod, uden Hensigt, nær ved

den Aabning, der førde fra denne skumle Hvalving til Kirken ovenover. Solens Straaler skød gennem de østlige Vinduer, faldt paa Steengulvet ved hans Fødder, og omstraalte ham med det milde, høitidelige Skin, der er en Virkning af det malede Glas i de gothiske Kirkevinduer. Desuden havde denne Morgens Gudstjeneste udbredt gennem hele Kirken den røgelsesvangre Lust, der ledsager den catholske Gudstjeneste. Birakken var trængt ind i Begravelsen, og uden at han selv vidste det, følte den krigeriske Greve dens formildende og beroligende Indflydelse paa sine Nerver. Alle de, der nogensinde have betraadt den fornemste Basilica i det nyere Rom have været underkastede Indflydelsen af en saadan Forening af moralske og physiske Aarsager, der, skøndt vældigere i hiin uhyre og prægtige Bygning, der ligner en Verden med dens Tilbehør, og synes at have en ganske anden Atmosfære, dog ogsaa bliver følt, skøndt i ringere Grad i enhver anden catholsk Kirke.

„Her hviler mine Forsædre, Arnulf!“ — svarede Greven forvirret: — „og her er der, som Du siger læst Messer for deres Sjæle.“

„Og Du foragter deres Grave — Du vil endog bruge Vold mod deres Been? Det vilde ikke være en Handling for en Christen. Se, her, Greve! Dette

er den gode Emich, din Stammefaders Gravminde. Han frygtede Gud og bad, fri for Tvivl, ved hans Altre."

"Du veed høiærværdige Prior! at jeg ofte har udøst min Sjæl for dine Fødder —"

"Du har skrevet, har nydt Nadveren —"

"Siig hellere, den evige Fordømmelse!" — afbrød en Stemme ham, der pludseligt tonedede op af Gravkapellet og syntes at komme fra Gravene selv; — "Du leger med vor hellige Sendelse, ærværdige Prior! i det Du er saa mild mod en saa forstøffet Synder!"

Greven af Leiningen foer sammen ved denne Afbrydelse, ja, han bævede endog; men da han saa sig om, bemærkede han Pater Johans tilbagebøjede Pande, indsjunkne Næse og krumbøjede Person.

"Munke! jeg forlader Eder!" — sagde Emich med Fasthed; — "Eder kan det anstaae at bede og at besøge disse skumle Altre; men jeg, der er en Krigsmand, har ingen Tid at spille i eders Gravfjældre. Hr. Prior, lev vel! Du er en Vægter, der vil beskjærme de Gode."

Førend Prioren igjen kunde komme til Orde for Overraskelse, steg Greven op ad Marmortrappen, og de tunge Trin af hans jernklædte Fødder dønedes gennem Kirkegangen.

Hedningemuren

eller

Benedictinerne.

Oversat af Engelst

ved

Frederik Schaldemose.

Tredie Hefte.

K j ö b e n h a v n.

Forsagt af S. Trier. Trykt i det Robertste Officin.

1833.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1892

RECEIVED

OFFICE OF THE

LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO

1892

Tiende Kapitel.

Medens Alle ere overbeviste om de uhyggelige Svagheder, der klæbe ved den menneskelige Natur, søler dog den meest Vanartede, at der i ethvert Menneske ulmer en Gnist af den guddommelige Ild. Dyden byder Høiagtelse for Mennesket, i hvilken tilfældig Tilstand af Civilisation eller Dplysning det end befinder sig; og den, som følger dens Forordninger, er sikker paa sine Samtidiges Agtelse, om just ikke altid paa deres Gunst.

Medens Greven af Leiningen bortsejrnede sig gennem Gangen i Abbediets høie og prægtige Kirke, vakte han mellem det Indtryk, Prioeren havde gjort paa ham, og mellem sine hemmelige, men vigtige Planer. Det var som om en god og en ond Aand hvilede til ham; hiin formanede ham til Mildhed og Overbærelse, denne opmuntrede ham til Voldsomhed, ved at fremgjøgle smigrende Forhaabninger. Emich grundede over Klosterets Forordninger, der vare støttede paa en

lovmæssig Overlægenhed, der ligesaa meget fornærmede hans Magt, som den saarede hans Stoltthed, over de bestandige Hindringer, som Munkene lagde i Veien for hans Hensigter og deres bestandige Modstand mod hans Overherredømme over Dalene — Grunde til Fjendskab, der endnu bleve mere forstærkede ved den udsvævende, overmodige Opførsel, som flere af Brødrene i Abbediet uophørligt lagde for Dagen. Men Virkningen af disse Grunde blev formindsket ved Billedet af Pater Arnulf, der var omgivet af den christelige Dyds milde og ædle Egenskaber. Hvor megen Umage han end gjorde sig, kunde Emich dog ikke forjage af sin Indbildningskraft det Indtryk af Mildhed og Selvfornægtelse, som et langvarigt Bekjendskab med denne Munk havde gjort paa ham, og som var blevet opfrisket og forhøiet ved deres sidste Samtale. Men i Abbediets Gaard var der beredt ham et Skuespil, der meget svækkede det lykkelige Indtryk, som Prioeren havde gjort paa ham, ved saaledes at ophidse hans Stoltthed mod hans bedre Følelser, at den bitterste Fjende af Abbediet Limburg ikke kunde have ønsket det bedre.

Det er allerede bleven bemærket, at den yderste Muur af Abbediet indsluttede den hele Overflade af Bjærgget, paa hvilket det stod. Skjøndt Bygningerne vare ligesaa talrige, som rummelige, frembød dog Omfanget af Sletten paa Toppen af Bjærgget tilstrækkelig Plads

til at bevæge sig i den frie Luft. Udenfor Korsgangene, der vare vidtløftige, men som dog røbede Klosterlig Afsondring, var der Haver bag Abbedens Bolig, og en Gaard af betydeligt Omfang ligesom Kirken. Tværs over denne Gaard, hvor der endnu stod forskellige Høje af Mennesker, var der opstillet en Trop Soldater, der bar Churfyrst Friedrichs Farve og adlød hans Befalinger. Det hemmelige Tegn, som Bonifacius gav Lægbroderen, da Greven traad ind i Choret, havde beredt hans Nabo dette ubehagelige Syn.

Medens Krigsfolkene lænede sig til deres Hagebøsser og ventede med alvorlig Opmærksomhed paa Kommandoordeet, var Ridderen fra Rhodus og den franske Abbe bestjæftigede med at vise Borgemeesterens smukke Kone, og hendes neppe skønnere Datter deres Opmærksomhed. Den unge Berthold stod noget borte og betragtede dette Møde med en Følelse, der var sammensat af Misundelse og Skinsyge.

„En god Morgen og en trøsterig Messe ønsker jeg Eder, høibaarne Emich!“ — raabte Huusbonden og Faderen, i det han tog sin Hue af, hjerteligt til Greven, da denne nærmede sig det Sted, hvor han allerede en Stund havde ventet paa ham; — „Jeg frygtede allerede for, at Betragtningen af Eders Forsædres Altar skulde berøve mig denne Gæst, og nøde mig til at

drage bort, uden at have hørt et venligt og naadigt Ord af Eders ærede Mund."

"Mellem mig og Dig, Heinrich! kan en saadan Forsømmelse ikke finde Sted;" — svarede Greven, i det han tog Borgemeesterens Haand og trykte den med en Krigsmands kraftige Hjertelighed; — "Hvordan gaaer det Eder alle i Dürkheim?"

"Ganske efter eders Ønske, ædle Greve! vi ere af ganske Hjerte Huset Leiningen hengivne. Forsaaaviddt Kjærlighed til eders Navn og Slægt giver Alt, mangle vi Intet."

"Fortræffeligt, retskafne Heinrich! og dog kunde det være bedre. — Vil Du denne Sommermorgen vise mig en Gunst?"

"Vil Eder er det at vise Gunst, mig anstaaer det at adlyde."

"Hr. Heinrich! har Du seet disse Skurke, disse churfyrstelige Soldater? — Hvor sørgelige, hvor fortrædelige see de ikke ud, fordi de maae ligge her hos Benedictinerne, medens Alt i Pfalz seer saa krigeriskt ud og deres Herre har nok at gjøre med at holde sig paa Slottet i Heidelberg. Seer Du ikke det Samme?"

Emich havde taelt sagte, og Borgemeesteren var ikke den Mand, der brugde flere Ord, end Omstændighederne fordrede. Dog saae han betydningsfuldt paa Greven,

og de Blikke, de værlede, røbede tilstrækkeligt det Forhold, hvori Borgen og Staden stod til hinanden.

„J taelde om, Hr. Greve! at J havde noget at befale mig, jeg venter paa eders Ordre.“

„Jeg forlanger intet, der koster Noie. Rid med til Hartenburg, og deel mit ringe Maaltid med mig.“

„Jeg vilde ønske, at det var mig mueligt, Hr. Greve!“ — svarede Heinrich, i det han kastede et tvivlende Blik til Meta og sin Hustru; — „men disse Søndagsmesser bringe Qvinderne saaledes i Virksomhed, at jeg lige fra den første Lyd af Morgenklokken, indtil Portlukningen neppe er Herre over en eneste Tanke.“

„Ved den hellige Sønfrue! det vilde være slemt hvis Hartenburg ikke havde Rum nok til at huse Dig og alt hvad der bærer dit Navn og glæder sig ved din Kjærlighed!“

„Der er allerede flere ædle Herrer, der nyde din Gæstfrihed, og jeg vilde ikke gjerne —“

„Det er ikke værdt at snakke om! Han der i den brogede Dreie, der bærer det hvide Kors, er en huusvild Rhodiserridder, en Mand, der flager omkring, ligesom Duen om Noahs Ark, uden at vide hvor den skal sætte sin Fod. Denne her i den sorte Dragt er en doven fransk Abbe, der ikke gjør andet, end snakke med Fruentimmerne. Overlad kun dine Fruentimmer i

deres Hænder, thi de ere vel bevandrede i alle Slags Galanterier."

"For Pokker, ædle Greve! jeg tvivler slet ikke paa deres Erfarenhed i saadanne Ting; men min Kone har ikke megen Smag for saadanne Beviser paa Opmærksomhed, og, for ikke at dølge nogen af mine Griller for Eder, jeg selv ikke heller. Ja, dersom din høibaarne Gemalinde, den ædle Frøengard, besandt sig i Borgen, vilde mine Fruentimmer ansee det for en Lykke, at turde hilse paa hende; men da hun er fraværende, frygter jeg, at de vilde være mere til Byrde, end velkomne paa Slottet."

"Overlad det til mig, retskafne Heinrich! For disse Lediggjængere skal jeg nok finde noget at bestille; selvfølgelig har Du ingen Undskyldninger mere."

Grevens oprigtige Hjertelighed seirede, skøndt Indbydelsen slet ikke var Borgemeesteren behagelig; men paa den Tid var Gæstfriheden i en saadan Anseelse, at man ikke let kunde undslaae sig for dens Fordringer uden gyldige Grunde. Emich forsoiede sig derpaa til Fruentimmerne. Han strøg sit Skjæg, kysede Ulrikes Kinder med venstabelig Fiinhed og trykte derpaa, i Kraft af sin Rang og sin Alder, et Kys paa Metas Rubinløber. Pigen rødmede og lo, og neiede i sin Forvirring, ligesom om hun med Taknemmelighed erkjendte den Naade, en saa fornem Mand havde viist hende.

Heinrich selv, skjøndt han ællede ved de to Fremmedes Galanteri, betragtede denne Frihed ikke alene uden Uro, men med umiskjendelig Tilfredshed.

„Tusinde Tak, ædle Emich! Tusind Tak for den Ære, Du viser mine Fruentimmer!“ — raabde han, i det han igjen tog Huen af; — „Meta er ikke vant til saadanne Artigheder, og veed ikke ret hvorledes hun skal takke for en saadan Naade; thi, for at tilstaae Sandheden, saadan noget er ikke hendet hende ret tit. Jeg hilser ikke Qvindeerne paa den Naade, følgerig vovede heller ingen det i Dürkheim.“

„Nu, hjælpe mig den hellige Dionys!“ — raabde Abbé Latouche; — „hvilken skjændig Forsømmelse have vi ikke gjort os skyldige i!“ — Ved disse Ord kyskede han først den blide Ulrike og derpaa hendes Datter, førend endnu nogen af de Tilstedeværende var kommet til sig selv igjen af sin Forundring; — „Det lader til, Hr. Ridder fra Rhodus! at vi i Henseende til disse Ting ikke have nydt den bedste Opdragelse.“

„Holdt, Fætter von Wiederbach!“ — raabde Emich leende, i det han holdt sin Slægtning tilbage; — „Vi glemme, at vi ere i Abbediets Gaard, hvor Hilsener af en saa jordist Natur let kunde give de fromme Benedictinere Forargelse. Lad os stige til Hest og glemme saadanne Galanterier til en beleiligere Tid!“

Berthold, der allerede havde gjort en utaalmelig

Bevægelse fremad, fattede sig, nedslugde den bittre Pille, og vendte sig til Siden, for at skjule sin Ergrelse. Imidlertid lavede Alle sig til at stige til Hest. Skjøndt det ikke lykkedes Rhodiserridderen at hilse den unge Pige, fra hvem hans Fætter og Abbeden havde røvet et Kys, paa en lignende Maade, hjalp han dog med den største Opmærksomhed den yndige Glut op i Faderens Sæddel. En lignende Tjeneste viisde Greven af Leiningen Ulrike; hvorpaa han svang sig paa sin svære Stridshest, der utaalmodigt stræbede paa Steenbroen. De Øvrige, saavel som de af Tjenerne, der vare komne til Hest, fulgte deres Exempel, og efterat de alle havde viist det store Crucifix, der stod foran dem, deres Uerfrygt, reed hele Flokken ud af Gaarden.

Bed den yderste Port havde en Skare af nysgjærrige Tilskuere forsamlet sig, og iblandt disse befandt der sig, paa deres Herres Befaling, en Mængde af Hartenburgs Vasaller, for det Tilfælde, at hans Besøg i Abbediet skulde føre til nogen Voldsomhed, og en stor Mængde Betlere.

„En Almisse, store Emich! — En Almisse, værdige og rige Borgemeister! Gud velsigne Eder begge, og den hellige Benedict høre eders Bønner! Vi lide Hunger og Kulde og bede om en Almisse af eders ærede Hænder!”

„Giv de Skjælmer en Solvpenge!” — bød Greven

sin Sekelmester, der befandt sig i hans Følge; — „De har i Sandhed et ret forhungret Udseende. Disse fromme Benedictinere have i nogen Tid havt saa meget at bestille med deres Krigsfolk og Messer, at de have forglemmt at bespise de Hungerige; — „Trin nærmere, Ven! Er Du fra Jægerdalen?“

„Nei, ædle Greve! Jeg kommer fra en Balfart til et fjernt Naadebillede. Men Mangel og Nød har overfaldet mig paa Veien.“

„Har Du havt Prøver paa Munkenes Gæmildhed? — Eller have de været saa hensjuntne i Andagt, at de have forglemmt menneskelige Lidelser?“

„Store Greve! de ere gæmilde; men hvor der er saa mange Munde at mætte, behøver man ogsaa mange Penge. Jeg kan ikke beklage mig over de fromme og godgjørende Munke paa Limburg.“

„Giv den Karl en Kreuzer!“ — raabte Greven knarvuren, og trykte Hesten Sporerne i Siderne, saa at Gruset feg under dens Hove.

„Hør, Karl!“ — sagde Heinrich Frey; — „Har Du noget, der kan retfærdiggjøre din Balfart, eller bevise at Du har Lov til at bette paa aaben Landevei hos Churfyrstens Undersaatte?“

„Intet uden dette, høivise Hr. Borgemester!“ — Heinrich bar sin Embedskjæde; — „Intet uden min

Skriftsfaders Befaling og dette Paa fra mine Overherrer."

"Kaldet Du det Intet? Du taler om et meget troværdigt Dokument, som om det kun var en Afskrift af nogle daarlige Riim! Holdt! — Du maa ikke blive ledt i Fristelse ved den store Mangel, Meta! har Du en Kreuzer?"

"Her er en Sølvpenning, Fader! der bedre vil afhjælpe Pilegrimmens Trang."

"Gud velsigne Dig, Barn! Troer Du, at Du selv vil kunne undgaae Mangel, ved en saadan Ødselhed. Dog holdt — de ere mange, og en Sølvpenning, der deles retfærdigt, kan gavne dem. Kom nærmere, Venner! Her er en Sølvdaler, som I skulle dele i tyve Dele. To tilhøre den Fremmede, thi ham maa vi efter Guds Befaling understøtte meest, og een Deel bekommer hver af dem, der er her fra Dalen, men glemmer i Eders Tilfærdighed ikke den gamle Kone derhenne, der formælst sin høie Alder ikke kan komme nærmere. Til Tak forlanger jeg, at I skal bede for Churfyrsten, Staden Dürkheim og Heinrich Freys Familie."

Da Borgemeesteren havde sagt dette, reed han bort og naaede snart Foden af Høien, paa hvilken Abbediet Limburg stod. De Vasaller til Gods, der vare blevne tilbage, for at være Vidner til Borgemeesterens Gæmildhed, og som betragtede Emichs Eigegyldighed, som

en ganske naturlig Følge af hans Rang, fulgte efter. Men en af dem greb en Lægbroder ved Armen og betydede ham at han skulde vende tilbage til Klostergaarden.

„Man behøver Dig, Ven!“ — hviskede Lægbroderen; — „Underhold Dig med disse Krigsfolk, til de drage bort; indfind Dig saa i Korsgangen.“

Den, Talen var henvendt til, tilkjendegav sit Samtykke med et Nis, hvorpaa den Anden igjen gik bort. Grev Emichs Undergivne gjorde hvad der var befalet ham, og slentrede omkring i Gaarden, indtil Abbedens Hensigt, ved Opstillingen af Krigsfolkene, at overbevise sin farlige Rabe om, at Churfyrsten beskyttede ham, fuldkommen var opnaaet. Men neppe vare disse dragne bort, førend Bonden forsøiede sig til det betegnede Sted.

I ethvert Kloster findes der en Gaard, der er indsluttet af lave, skumle Arkader, der danne de saakaldte Korsgange. Naar disse, som ofte er Tilfældet, ere byggede i en skøn gothisk Stil, lader der sig ikke let tænke en Plads, der mere egner sig for Estertanke, Selvundersøgelse og religiøs Rolighed. Ds forekommer altid disse Korsgange som Munkelivets Poesi, og endskjøndt vi bekjende os til den protestantiske Lære, have vi dog aldrig betraadt en af dem, uden at føle Indflydelsen af hiint almægtige Væsen, som man troede, at ære med klosterlig Gensomhed. I Italien, dette de levende Tankers

og den hæderfulde Birkeligheds Land, have de største Mestres Pensler været satte i Virksomhed for at give Korsgangene en mild Tillokkelse, blandet med Lærdomme, der stode i Forhold til deres Bestemmelse. Man finder der nogle af de Skjønne af Raphaels, Dominichinos og Andreas del Sartos Frembringelser, og den Reisende op søger nu disse hvælvede Gange, som Munkene forud gjennevandrede i fromme Betragtninger, for at betragte de kostbareste Læringer af den gamle Kunst.

Grev Emichs Tjenestetjyende fandt uden Vanskelighed den Plads, man havde anvist ham, thi Korsgangen i Abbediet Limburg stod, som det altid er Tilfældet, i Forbindelse med Kirken. Han gik igennem den, aabnede en Dør, der førte til Sacristiet og befandt sig snart under de meest eenfomme Buer. Paa Muren hang Tavler med latinske Indskrifter til Gode for de Brødre, der forud havde udmærket sig ved Fromhed og Lærdom, og hist og her saae man i Elphenbeen eller Steen det sædvanlige Mærke paa Katholsk Gudsdyrkelse, Korset.

Den Fremmede blev staaende, thi gennem Buergangen kom en Munk, hvis Miner vare intet mindre end trøsterige for et Menneske, der ikke vidste hvorledes han vilde blive modtaget. Saaledes tænkte i det mindste Grev Emichs Vasal, der antog Pater Arnulfs alvorlige, af Sorger omtaagede Miner, for et udtryk af Strængighed.

„Hvad vil Du?“ — spurgde Prioeren, da han blev den Fremmede vaer.

„Hoierværdige Munk! din høitprieſte Velsignelse.“

„Knæl ned og modtag den. Dobbelt er Du velsignet, fordi Du søger Trøſt hos Kirken og undflyer denne Tids farlige Kjætterier!“

Prioeren gjorde Korsſets Tegn over ham og gav ham et Vink at han ſkulde ſtaa op.

„Vil Du ellers noget?“ — ſpurgde han, da han bemærkede, at Landmanden endnu ikke gik bort, ſom de, der havde modtaget Velsignelsen, ellers pleiede at gjøre.

„Intet — med mindre hiin Broder har et Diebliſk tilovers for mig.“

Pater Siegfrieds Anſigt lod ſig nemlig ſee i en Dør, der førde til Cellerne. Prioerens Miner forandrede ſig, ſom et Menneſkes, der har tabt al Tillid til en Stalbroders Hensigter, og han fortsatte ſin Vandring gjennem Korsgangen. Den Anden derimod iilde til den Dør, hvorfra man havde tilvinket ham, og forſvandt gjennem ſamme.

Der er allerede blevet bemærket, at Benedictinerne ved deres Ordensregler vare forpligtede til Gjæſtfrihed. En Hovedſløj af Kloſtret var indrettet til Abbedens og de Reiſendes Bequemmelighed, ſom Bonifacius ikke alene var forpligtet til at beberte, men ſom han bebertede

med Fornoielse. Her var Klosterets Rigdom udfoldet, endskjøndt den var indskrænket ved Former, som den almindelige Mening gjorde nødvendige. Man bemærkede kun lidt til den Selvfornægtelse og Selvpinelse, som man sædvanligt tænker sig ved Forestillingen af Gellebeboere. Værelserne vare smykkede med Paneel af Egeplanker; religiøse Sindbilleder, malede af gode Mestere, prunkede paa Bæggene; heller ikke var der Mangel paa Gløiel og andre kostbare Stoffer, der vel vare af bedste Færver, men dog af stor indvortes Værdie. Pater Siegfried førde Landmanden til et af de smukkeste, bedst indrettede Værelser. Det var Abbedens Stue. Denne havde aflagt den kirkelige Pomp og de Prunkklæder, hvori han for kort siden havde vliift sig for Folket, og gjorde sig det nu beqvemt med en Lærds Magelighed og en Dagdrivers Skjodesløshed.

„Her er den Angs, som jeg har taelt med Dig om, høiærværdigste Abbed!“ — sagde Pater Siegfried, i det han med et Vink befalede sin Ledsager at træde frem. Bonifacius lagde den i Pergament indbundne og bemalede Bog, der først for nylig havde forladt Pressen, fra sig, og gned sig i Dinene, som et Menneske, der vaagner op af dybe Tanker.

„I Sandhed, Broder Siegfried! disse Skjelmer fra Leipzig gjøre Underværker med deres Kunst. Intet Ord er forsat, ingen Tanke ubeladt. Hvem veed, hvor-

hen denne overordentlige Udbredelse af Kundstaber, som ellers blot vare tilgængelige for de Lærde, tilsidst vil føre?"

„Have vi ikke allerede Beviser nok paa dette Onde, i vore Tiders overhaandtagende Bantro og Ulydighed?"

„Det var bedre baade for Sjælene og for Menneskernes timelige Rolighed, om de tænkte mindre i disse besværlige Tider! — Du hedder Johan, min Søn?"

„Gottlob, med eders Tilladelse, høiærværdigste Abbed! og med Kirkens Gunst."

„Det er et fromt Navn og jeg tvivler ikke paa, at Du bliver de Pligter tro, som det hvert Dieblit minder Dig om."

„Hvad det angaaer, da lover jeg Gud, høiærværdigste Fader! for alle de Velgjærninger, som jeg modtager, og om de endog vare det Dobbelte af det, de ere, føler jeg dog Kraft nok i mig til uden Ophør at takke for naaderige Gaver."

Dette Svar vakte Abbedens Opmærksomhed; efter at han havde med et skarpt Blik undersøgt den unge Mand's beskedne Miner, blev han ved:

„Meget vel! Du er en af Grev Emichs Tægere?"

„Hans Rohyrde, høiærværdigste Abbed, og desuden en Tæger, thi i hele Pfalz gives der ingen mere virksom og urolig Familie, end min."

„Ja, jeg erindrer, at det var en Rohyrde. Du behandlede min Broder Siegfried noget skjodesløst, da

Du fortalte ham, at Du var fra Dürkheim og ikke fra Slottet."

"For reent ud at tilstaae eders Høiærværdighed det, saa havde jeg mine Grunde dertil. Man pleier at paalægge en Kohyrde Bod for alle de Forseelser, hans Kvæg begaaer; jeg foretrak det derfor, høiærværdigste Abbed! at bøde for mine egne Synder alene, istedetfor at vadste alle Grev Emichs Kjørs Samvittighed reen."

Abbeden betragtede igjen med en stræng prøvende Mine den Talende en rum Tid.

"Har Du hørt tale om Luther?"

"Mener eders Høiærværdighed den fordrufne Skoflikker i Dürkheim?"

"Jeg mener Munken fra Wittenberg, Karl! endskjøndt Du, ved den hellige Benedict! ikke har givet denne Rebel noget upassende Navn, thi han ligner sandelig en fordruffen Skoflikker, der vil slukke paa vor hellige Kirkes Lærdomme og Skikke. Jeg spørger Dig, om Du har forðærvet din Forstand og svækket din Tro ved at laane Dre til det forbandede Kjættereri, der nu tager Overhaand i Tyskland?"

"Den hellige Benedict og den velsignede Tomsfrue lønne eders Høiærværdighed efter Fortjeneste! Hvad har en stakkels Kohyrde at gjøre med Ting, der foru-

rolige de Lærdes Sind og gjøre endog de Fredsomme-
ligste trættekjære og frigeriske?"

"Du har nydt en Underviisning, der er over din
Stand. — Er Du fra Jægerdalen?"

"Jødt og opdraget i det, høiærværdigste Abbed!
Vi have længe været bosiddende i Dalen, og der gives
kun saa Familier, der forstaae saa godt at opføde Kalve
og at omgaaes med en Hjord, som den, fra hvilken
jeg nedstammer, hvor fattig og ringe den end maa fore-
komme eders Høiærværdighed."

"Jeg maatte tage meget feil, eller der ligger i
din bestedne Mening om Dig selv ligesaa meget Skin
som Virkelighed. Men Du har haft en Samtale med
Pater Siegfried, og vi gjøre Regning paa din Tjeneste.
Du kjender Kirkens Magt, Søn! og maa vide, hvor
tilbøielig den er til at vise sig naadig mod dem, der
tjene den oprigtigt, og hvor fordærvelig dens Brede er,
naar den vækkes ved Ulydighed og Falskhed. Vi be-
handle dem med den største Mildhed, der blive trofast
i Kirkens Skjød paa en Tid, da Djævelen er saa virk-
som i at forføre de Uvidende."

"Uagtet alt det, I har sagt, høiærværdigste Abbed!
er jeg, ifølge den ringe Opdragelse som jeg har nydt,
alt for ulærd til at forstaae mere end en simpel Tale.
Ved en Handel er det nødvendigt, at alle Betingelser
fremsættes klart og tydeligt, ellers kunde det træffe sig,

at en stakkels, velmenende Knøs paadrog sig Forbømmelsen, blot fordi han ikke forstod Latin eller begreb det, der ikke blev ham forklaret tydeligt nok."

"Jeg vilde ikke sige Andet, end at man vil erindre din fromme Wandel for Alteret og i Skrivtestolen, og ikke glemme Dig, naar der uddeles Afsked og andre Kirkens Velgjærninger."

"Bistnok er dette en Lykke, høiærværdigste Abbed! for alle dem, der kunne blive deelagtige i den — men, den hellige Benedict staa mig bi! hvad vilde det hjælpe, dersom Grev Emich truede sine Folk med Fængsel og Vidsteflag, om en af dem skulde vove at besøge Abbediet Limburg, eller at have Omgang med nogen af de ærværdige Munkke?"

"Troer Du, at vore Bønner og vor Magt ikke ere stærke nok til at trænge igjennem Hartenburgs Mure?"

"Derom, høistmægtige Bonifacius! kan jeg ikke domme, eftersom jeg endnu aldrig har fundet en saadan Hjælp. Fængslet paa Hartenburg er mig ikke fremmed, og dersom jeg turde tale som jeg tænker i mit Hjerte, vilde jeg sige, at det vilde falde den hellige Benedict selv temmelig vanskeligt, at aabne Borgens Porte, saalænge Greven er vred. For Pokker, høiærværdigste Abbed! man kan vel tale om Underværker og Afsked, men den, der troer, at hiint fugtige, kolde, rædsomme Pul bliver varmet derved, skulde kun tilbringe en bitter-

kold Novembernat i det. Han maa slæbes derned med nok saa megen Tillid til Abbediets Bønner, men forlader han Arresten uden den største Frygt for Grev Emich, er han en brændende Døn i Menneſteſikkelse."

Pater Bonifacius indſaae, at den Rnøs, han havde for ſig, ikke brød ſig om den ſædvanlige Løkkemad, hvorfor han tog ſin Tilflugt til ſikkrere Midler. Han gav Munkene et Bink, at han ſkulde række ham en Kæſe, der udenpaa var bemalet med adſkillige chriſtelige Sindbilleder. Af denne tog han en ſtor Pung, der hverken manglede Omfang eller Tyngde. Gottlobs Dine ſtraalde og han røbede en heftig Lyſt efterat lære at kende dens Indhold, der ſandſynligviis maatte indeholde Ting af høi Værdi. Havde Munkene givet mere Agt paa ham, vilde der have opſteget Tvivl hos dem om den Glæde han ſøelde ikke var affecteret."

"Dette vil ſtifte Fred og vække Tillid," — ſagde Abbeden, i det han rakte ham et ſtort Guldſtykke; — „Her er noget, ſom endogſaa den Enfoldigſte kan begribe og ſom udentvivl ogſaa vil være forſtaaeligt for ſaadan en Karl ſom Du."

„Eders Høiærværdighed ſkatter ingenlunde min Formue for høit," — ſvarede Kohyrden og puttede uden flere Omſtændigheder Guldſtykket i Lommen; — „Derſom vor gode Moder Kirken altid valgde ſaadanne Midler til at ſkaffe ſig Bønner, kunde den lee ad alle

Luthere mellem Bodensøen og Havet; men ved en besynderlig Forkeerthed er hun mere tilbøielig til at fratage Folk deres Guld, end til at give dem noget. Jeg glæder mig over, at hun endelig indseer denne Bildfarelse, men især over at hun valgde mig, skjøndt jeg er fattig og ringe, blandt de Første, som hun gjør til Redskaber for sine nye Hensigter."

Abbeden vidste ikke hvad han skulde tænke om sin Mellemhandlers Charakteer. Da han dog selv var en Mand, der satte en stor Priis paa jordiske Ting, stolede han med Tillid paa en Mægler, hvis Magt bliver tilbedet af alle bestikkelige Gemytter. Han fandt det derfor ikke nødvendigt, at gjøre flere Omstændigheder, men taelde ligesvem om den egentlige Hensigt af deres Møde.

"Har Du noget at meddele om Slottet Hartenburg, min gode Gottlob?"

"Dersom det behager eders Høiærværdighed at høre mig?"

"Siig — Kan Du berette noget om de Stridskræfter, der ere samlede i Grev Emichs Borg?"

"Min Hr. Abbed! det er ingen let Sag, at tælle alle de Skjalmer, der slæntre omkring inden Borgens Mure fra det Dieblis, da Solen forgylder Taarnene i eders Abbedi, indtil den synker ned bag Djævelsstenen."

„Har det ikke villet lykkes Dig, at see og tælle de enkelte Afdelinger?“

„Høiærværdigste Abbed! dette Forsøg vilde ikke lykkes mig. Jeg deelde dem i de Bestjænkede og de Uedruue, men hvis det endog skulde have kostet mit Liv, vilde det have været umuligt for mig at efterspore dem, der vare skjulte i Kjældre og Kamre. Thi medens den Ene sov Rusen ud, tomde den Anden Bæger paa Bæger, saa at der altid i en Hast kom Andre i deres Sted, der vare berusede. Det er lettere, at udgrunde Keiserens Politik, end at tælle Grev Emichs Krigsmænd.“

„Der er altsaa mange?“

„Mange og ikke mange, efter som man tager det. Til at tømme et Fad, vilde Hertug Friedrich finde dem talrige nok, endog om det gjaldt Heidelburgerfadet; dog tvivler jeg paa, at han vilde ansee dem for talrige og dygtige nok til at staae ham bi i den Krig, han nu fører.“

„Gaa! Gaa! Du er altfor ubestemt i dine Svar. Giv Guldstykket tilbage, hvis Du ikke vil vise os den Tjeneste, Du har lovet.“

„Jeg beder Dig, høiærværdigste Abbed! tænk paa den Fare, hvori jeg allerede har svævet ved dette for-
tviolede Foretagende; og tænk paa at det Lidet, Du har givet mig, er mere end opveiet ved det at jeg har

sat mine Ører i Bøve, for ikke at tale om Tabet af mit gode Navn og min Samvittighedsbid."

"Den Karl har holdt Dig for Nar, Pater Siegfried!" — sagde Abbeden til Munken i en bebreidende Tone; — "Han glemmer sig selv i vor Nærvarelse."

"Vi have Midler til at indprente ham Udfrygt, og at erindre ham om hans Løfte."

"Du har Ret — Lad disse Midler blive anvendte — Dog holdt!"

Under denne korte Samtale mellem begge Benedictinerne havde Pater Siegfried trukket i en Snor, og en Lægbroder af Kjæmpestørrelse traad ind. Paa et Tegn af Munken havde han grebet Gottlobs Arm, der ingen Modstand gjorde, og vilde just slæbe ham bort, da Abbedens sidste Ord og et andet Bink af Pater Siegfried bevægede ham til at standse.

Bonifacius støttede Hovedet paa Haanden og overveiede længe, om det Skridt var klogt, som han var i Begreb med at gjøre. Forholdene mellem Abbediet og Slottet vare just saaledes bestaaende, at det hverken syntes raadeligt at give efter eller at trodse.

At indspærre en af Grev Hartenburgs Vasaller, var det samme som et aabenbart Brud. Lod man ham ud af Klosteret, var man uden Midler til at indhente den saa nødvendige Underretning, for hvis Skyld især Munkene, som vi ovenfor have fortalt, begav sig

til et Sviregilbe paa Slottet paa en Tid, da Venstabet mellem dem og Greven var saa svagt. Emichs Forsigtighed havde tilintetgjort denne velanlagte Plan, og Forsøget havde allerede kostet saa meget, at man ikke vilde tænke paa at gjentage det.

Ogsaa var det farligt, at tillade Gottlob at vende tilbage til Hartenburg, thi de Forhaabninger og den fjendtlige Aand, der herskede i Abbediet, vare altfor uforsigtigt røbede for ham, til at man ikke skulde frygte for at han ville aabenbare alt. Iøvrigt var det ønskeligt, at vedligeholde et Skin af Tillid; skjøndt man aldeles ingen søelde, thi Abbeden vidste meget vel, at, næst efter Birkeligheden er Skinnet af Vigtighed for at forebygge Udbrudet af Fjendtligheder. Der befandt sig Mellemhandlere i Heidelberg, der skulde bevæge Churfyrsten til et afgjørende Skridt til Fordeel for Klosteret, og man turde i intet Tilfælde lade det komme til aabenbare Fjendtligheder, førend Udsalbet af denne Sendelse var bekjendt.

Kort sagt, disse to smaa Magter befandt sig i den samme Stilling, hvori de Store saa ofte befinde sig. Begge vare instinctmæssigt paa deres Post, i Henseende til deres Fordele, og nølede dog med Udviklingen, fordi ingen af dem var tilstrækkelig forberedt til offentligt at erklære det, den ønskede og haabede at opnaae. Imidlertid fandt de sædvanlige Høflighedsbeviisninger

Sted mellem begge de fjendtlige Partier, skjøndt de undertiden rigtignok vare formørkede af deres naturlige Følelser. Verden kalder dette i Politikken Bonhomie, men det egentlige Ord er List.

Abbeden var saa vant til politisk Eftertanke, at alle disse Betragtninger foer ham gennem Sindet i en kortere Tid, end vi have brugt for at tale om dem. Dog var det en gavnlig Pause, thi da han brød den, taelte han som en Mand, hvis Beslutning støttede sig paa Fornuftgrunde.

„Du vil til din Sjæls Frelse opholde Dig i nogen Tid hos os, Gottlob!“ — sagde han, i det han gav et Bink, som hans Undergivne meget vel forstode.

„Lusinde Tak, menneskekjærlige og fromme Abbed. Næst mit Legems Vel er der intet, der ligger mig mere paa Hjerte, end min Sjæl; og der ligger en stor Trøst i dine milde Ord. Det er vel kun en fattig Mands Sjæl, men da det dog er en Sjæl, maa der bæres Omsorg for den.“

„Det vi have bestemt for Dig, er gavnligt, Broder! fører denne Bodsærdige til hans Celle!“

Den selsomme Eigegyldighed, hvormed Gottlob hørde sin Dom, havde maattet give Abbeden Anledning til Eftertanke, hvis hans Aand ikke havde været alt for bestjæftiget med andre Ting. Rohyrden fulgte Lægbroderen uden Modstand, og med en Mands Mine, der haabede

at vinde ved denne særegne Opmærksomhed fra Klosterets Side. Hans Opførsel var saa naturlig og ubekymret, at Pater Sigfried troede, at han havde leiet en Spion, hvis Mand vel til visse Tider var skarpsindig og original, men som dog var udsat for hyppige Anfald af Sindssvaghed. Han stød Rohyrden ind i en Gelle, pegede paa et Crucifix, det eneste Bohave, og bortfjernebe sig, uden at ansee det for Umagen værd at lukke Døren.

Ellevte Kapitel.

Efter et kort Ridt naaede Grev Emich og hans Bed-
sagere Borgen Hartenburg. Efterat alle vare afstegne
og Gæsterne vare blevene førte ind i Hallen, kysede
Borgherren igjen Ulrikke og hendes Datter. Denne
Forret tilkom ham i Kraft af hans Rang og Egen-
skaber som Bert, og atter modtog han den hjerteligste
Tak af Heinrich Fren for denne Artighed. De kvin-
delige Gæster bleve derpaa overgivne til Giselas Om-
sorg, der i sin ædle Hersterindes Graværelse var den
fornemste qvindelige Person paa Slottet.

„Vær mig tre Gange velkommen, ærlige, trofaste

Heinrich!" — raabde Greven med Hjertelighed, medens han tog Borgemeesteren ved Haanden og førde ham til et af Stadsværelserne; — „Ingen kjender bedre dit Værd og dit trofaste Venskab, end Gieren af dette ringe Slot, og Ingen elsker Dig mere."

„Tak! Tak! høibaarne Emich! og saa megen Tjenstbeviisning, som en Mand af saa ringe Stand og Dydragelse kan byde en navnkundig, høit berømmelig Adelsmand! Jeg forstaaer mig kun lidt paa Complimenter, undtagen paa saadanne, hvormed Borgerne hilse hverandre paa Gaderne; dersom jeg derfor ikke udtrykker min Vrefrygt og Agtelse saaledes, som det sømmer sig, maa I tage Villien for Evnen, Hr. Greve!"

„Om Du var Keiserens meest betroede Kammerherre, kunde din Tale ikke gjøre Dig mere Vre. Om Dürkheim just ikke er noget Madrid, saa er det dog en agtet og fortræffelig Stad, og ingen af dens Beboere behøve at misunde Romere eller Parisere. Her er min Fætter von Wiederbach, en Ridder, som Forsynet har tumlet vidt omkring paa det middellandske Hav siden Rhodus faldt. Han har seet mange Lande, og svarer paa, at din Stad ikke har sin Lige i Omfang."

„Da det er en temmelig stor Bjærgstad, mine Herrer? behøve vi ikke at rødme ved Synet af vore gamle Mure."

„Det behøver Du sandelig ikke, og Du maa have

bemærket, at jeg kun taler om dens Omfang. Hr. Latouche er en Adelsmand, der nylig er kommen fra Kong Frantses Hovedstad, og endnu i Morges tællede han om den Skønhed, den Rigdom og alle de Mærkværdigheder, der i din velregjærede og lykkelige Stad strax falder de Fremmede i Øinene."

Borgemeesteren takkede for denne Kompliment med et dybt Blik og hans Øine straalte af Glæde; thi ingen er saa tilgængelig for alle Slags Smigrerier, som den, der higer efter offentlig Udmærkelse. Desuden vidste Emich meget vel, at den Orden, der herskede i Staden var et svagt Punkt i Heinrich Freys Udmyghed.

"Grev Emich lader mig neppe vederfares Retfærdighed," — sagde den snedige Abbé; — "eftersom jeg har fundet endnu mange andre Ting beundringsværdige. Den Agtelse, som dit Folk viser de Fornemme, og den Naade, hverpaa de ærer de Høie, er særdeles prisværdig."

"Den Geistlige har Ret, Grev Emich! thi der vil ikke let findes en Stad i Tyskland, hvor de Ringe og Fattige blive holdte inden saa strænge Skranke, at de ikke kunne falde de Fornemme til Besvær, som netop i Dürkheim. Jeg troer, at I maae have bemærket, Hr. Greve! med hvilken streng Retfærdighed vi overholde dette Punkt?"

"Ingen veed det bedre eller agter det mere. Jeg

kan ikke erindre, Fætter Albrecht! at man nogenfinde har ringeagtet mine Rettigheder indenfor Byens Porte. Dog jeg afholder Eder fra at forfriske Eder, værdige Venner! Und os nogen Tid — og vi skulle snart indfinde os hos Eder igjen."

Ridderen og Abbeén udlagde denne Hentydning af Greven saaledes, at han ønskede, at tale alene med Borgemeesteren, og bortskjernede sig ufortøvet. Da Emich var alene med Heinrich Frey, tog han denne ved Haanden og førde ham til en Deel af Borgen, hvorhen ingen vovede sig, uden særdeles vigtige Anstager. De traad ind i et Værelse, der var ligesaa mørkt som snævert.

Da de vare paa et Sted, hvor de ikke vare udsatte for Nysgjærighedens Lytten og Speiden, kastede Greven sin Kappe, lagde sit Sværd fra sig og gjorde sig magelig. Borgemeesteren satte sig af Vrefrygt for sin Berts Rang, paa en Stoel uden Bagsmæk, medens Greven, uden at agte derpaa, tog Plads tæt ved ham paa den eneste Stoel, der endnu var tilbage i Værelset.

Den, der har haft megen Omgang med Asiaterne eller Mahomedanerne paa Sydkysten af det middellandske Hav, maa ofte have bemærket den tause, betydningsfulde Maade, hvorpaa de betragte hverandre, naar de ville vinde eller indgyde Tillid. Diet bliver mere levende, og Mundens Muskler slappes, indtil den indre Følelse forklarer sig i et Smil. Af dette Middel be-

tjene Menneskerne sig under en despotisk, mistænkelig Regjering, og i et Land, hvor den selskabelige Omgang bliver skjændet ved Boldsomheder og Forræderi, for gjensidigt at sikkre sig hemmelig Tillid og Beredvillighed til Understøttelse. Et lignende Slags Trimureri finder Sted allevegne, hvor frie og retfærdige Statsindretninger ikke beskytte den Svage, saavel som den Stærke, og hvor Lovens Majestæt ikke gjør et saadant hemmeligt Middel til gjensidig Forstaaelse overflødigt. Saaledes var ogsaa i en vis Grad den Meddelelse beskaffen, hvor: med Emich af Hartenburg begyndte sin hemmelige Samtale med Heinrich Frey. Først lagde han sin brede, stærke Haand paa Borgemeesterens Knæ, og trykte det med sine Jernfingre, til de næsten vare begravede i Kjødet. Begge vendte de Hovedet til hinanden, og skottede til hinanden som Mennesker, der forstaae hinanden. Trods denne tilsyneladende Lighed i Tanker og Tillid var dog enhvers Holdning og Miner forskjellige, efter deres personlige Charakter og Stand. Grevens Die skuede mere bestemt og taelde tydeligere, end Borgemeesterens, hvis Smil mere var et svagt Gjenflin af den Andens indhydende Mine, end Virkningerne af hans egen indvortes Driivt.

„Har Du hørt om min Seier forgangen Nat?“ — spurgte Greven pludseligt.

„Jeg har ikke havt den Fornøjelse at høre saadan

noget, Hr. Greve! men mit Hjerte tørster efter, at erfare alt, hvad der angaaer eders høie Fordeel."

"Disse messebrægende Skurke have mistet deres Viinafgivt. De har mistet den paa den lovformeligste Maade. Du har vel hørt om den Bæddestrid, vi saa længe havde i Ginde. Jeg tænkte paa at bede Dig om at staae mig bi ved Gildet, men disse Dagdrivere lagde Tømme paa min Gæstfrihed. Du vilde have været en vældig Medhjælper i en saadan Kamp, Heinrich!"

"Jeg takker Hr. Greve, og anseer denne Raade, som om den virkelig var viist mig. Jeg er ved Bordenet ikke slettere end en Anden, og tør rose mig af, at jeg vel kan taale en Deel Viin; men disse alvorlige Tider paalægge os Dyrighedspersoner Klogskab. Der er opstaaet det Onske iblandt Folket, at blive deelagtig i visse ufornuftige Friheder, for Exempel at sælge deres Varer paa Torvet til ubegvemme Tider og andet mere. Smød saadan noget maae vi sætte os af al Magt, hvis vi ikke ville miste vor Myndighed og see en almindelig Forvirring opstaae. Dersom vi vilde give efter for saadan en overdreven Begjæring, vilde vor ordentlige og agtværdige Stad Dürkheim snart komme til at ligne Hytterne i det fjerne Land, som man kalder Amerika, hvorom man i den senere Tid har tælt og skrevet saa meget. Vi maae derfor give et godt Exempel, thi vore

Fjender ere virksomme, og udlægge alt til det Værste. Til enhver anden Tid vilde jeg have udtømt det heilbergste Fad til eders Vre, Hr. Greve!"

"Her vilde Du ikke have været udsat for at blive bemærket, thi ved de hellige tre Konger i Köln! jeg skulde have lært den speidende Skurk, der havde vovet at kaste nysgjerrige Blikke indenfor disse Mure, noget andet. I ethvert Tilfælde er din Klogskab prisværdig, thi jeg troer, ligesom Du, at disse Tider ere vanskelige for enhver Ven af god Orden og Fred iblandt Menneſterne. Hvad ville de Skjælmer, der saaledes stræbe at forringe din Anseelse? Have de ikke Føde og Klæder? Besidde de ikke Friheder og Rettigheder? De graadige Skurke vilde snart, naar man gav efter, misunde de Fornemme enhver Lætkerbisten, som de stikke i Munden, og enhver Draabe af den ædle Rhinskvinn, der væder deres Læber."

"Jeg frygter, høibaarne Emich! at denne Graadighed er deres gemene Natur medfødt. Jeg har kun sjældent viist nogen Eftergivenhed mod deres Onsker, for Exempel ved at forlænge deres Lystigheder eller ved at udvide Forverettigheden, for at de ikke skulde blive forledte til at fordrø bestandigt mere og mere. Den der vil regjere i Ro, maae regjere med Kraft, ellers vilde vi alle blive ufornuftige Bilde, og bedre stikke for Indiens Skove, end for vor nuværende prisværdige Dannelsse.

„Aldrig er der bleven tælt fortræffeligere Ord paa nogen Raadstue, og nogle kjender jeg det Hoved, der har udtænkt dem. Havde det været nødvendigt at indbyde Dig til Gildet, vilde denne Undskyldning have været tilstrækkelig, om jeg saa skulde have mistet alle mine Vinbjerge derved. Men hvad tænker Du, Heinrich Frey! om disse Præster og om det krigeriske Selskab, som de har i Klosteret?”

„Det er tydeligt, at Hertug Friedrich understøtter dem endnu, og, for at tilstaae Hr. Greven reent ud hvad jeg mener, saa see disse Krigsfolk ud som Mænd, der ikke ville forlade Bjergene uden en haard Kamp.”

„Troer Du det, Borgemeister? Det vilde sandelig være Skade om Mænd af prøvet Mod skulde slaae Hovederne itu paa hverandre, for nogle kronragede Benedictinernes Skyld. Hvad kunne de vel forebringe for at undskylde de forvorne Fordringer, hvormed de falde mig, en af Rigets Fyrster, og den gode Stad Dürkheim besværlige?”

„De lægger stor Vægt paa gammel Skik, Hr. Greve! og paa den hellige Oprindelse til deres Kald.”

„Saa megen Agtelse, som Du vil, for Rettigheder, som Tiden har helliget, thi derfra nedstammer mine egne Privilegier saavelsom din Stads! Men her er Tælen kun om Misbrug, og jeg anseer det for uværdigt,

at taale Uret, naar man kan forskaffe sig Ret. Præsje Munkene endnu din Stad, formedelst Afgifterne?"

„Med en fornærmende Uforskamthed. Dersom dette ikke snart hører op, ville vi komme i aabenbar Strid.“

„Jeg vilde give een Vinters Jagtfornøielse for at Friedrich blev endnu mere trængt af sine Fiender!“ — raabde Greben, i det han atter lagde sin Haand paa Borgemeesterens Knæ og saae ham stivt i Dinene. — „Jeg mener kun, at han burde kaste sig i Armene paa sine sande Venner.“

Heinrich Frey taug.

„Ghurfsyrsten er en mild og naadig Herre, men lader sig alt for meget beherske af Rom. Jeg troer, at vi, trods vor Langmodighed, aldrig ville faae et roligt Naboskab, sørend Kirken nedlader sig til at indskrænke sin Magt til sin Ret.“

Borgemeesteren slog Dinene ned, som for at tænke efter.

„Og især skulde det smerte mig, om mine gode, elskede Dürkheimere ikke benyttede sig af denne Leilighed til at skaffe sig Ret!“ — vedblev han, i det han trykkede Knæet, som han endnu bestandigt holdt fast, saaledes at det endog gjorde den kraftfulde Borger ondt; — „Hvad siger man paa eders Raadhuus om denne Sag?“

Nu havde Borgemeesteren ingen Undskyldning meer for sin Tausshed. Han lavede sig til at tale medens

hans Ansigtsmuskler arbejdede hæftigt, som om det kostede ham Pine at komme frem med sin Mening.

„Hos os, høibaarne Greve! tale Folk, eftersom Hertugen er lykkelig eller ulykkelig i Krigen. Naar vi bekomme gode Efterretninger fra den anden Side af Strømmen, gaaer det Munkene slemt i vore Samtaler, men saa ofte Churfyrstens Tropper seire, ansee vi det for raadeligt at betænke, at de have Venner.“

„Ved den evige Gud! Hr. Heinrich! det er paa Tiden, at I endelig kommer til en fast Beslutning, ellers ville vi lige til vore Dages Ende blive plagebe af disse herskesyge Præster. Har Du da endnu ikke nok af deres gjærrige Udsugelser, eftersom Du taalmodigt venter paa nye?“

„I dette Punkt, er lidt tilstrækkeligt. Imellem Constanz og Leyden gives der ingen Stad, der er villigere til at betale, end vort Dürkheim; men vi ere Ægtefæller og Fædre, Hr. Greve! og Mænd, der bære tunge Byrder; derfor maae vi see os vel for, at man ikke, naar vi herflænge en Deel af Byrden, finder vore Skuldre brede nok til at lægge en endnu tungere Byrde paa. Saa ofte jeg taler om eders oprigtige Kjærlighed til Staden, gives der mistænkelige Tunger, der spørge mig spodst om Frugterne af eders velvillige Sindelav“

„Da kan Du umueligt mangle Svar. Hvor ofte.

har jeg ikke tælt med Dig om mine Ønsker til Stadens Fordeel?"

"Derksom Ønsker kunde befordre vor Fordeel, vilde Beboerne af vor Stad have Karsag til at være tilfredse. Hvad vore egne Ønsker for eders Vel angaaer, da give vi Antwerpen selv intet efter."

"Du giver mine Ord en ukjærlig Betydning. Hvad Emich ønsker sine Benner, formaaer han ogsaa at skaffe dem. Dog, da vi snart skulle til Bordet, ville vi ikke fordærve vor Appetit med saadanne kjedsommelige Forklaringer —"

"Jeg beder, Hr. Greve! tvivl ikke paa mit Sinds-
lag —"

"Du maa nu engang give efter for mine Luner! Hvad? Er Greven af Leiningen ikke Herre i sin egen Borg? Jeg vil ikke høre et Ord mere, førend Du har gjort Brug af min ringe Gjæstfrihed. Har mine Karle, som jeg befalede dem igaar, bragt Dig den fede Raabuk, som jeg selv skjød?"

"Tusinde Tak, Hr. Greve! De bragde den og med megen Artighed. Jeg gav Knøsene en Sølvpenge for deres Umage og lod dem skylle Støvet fra Tægerdalen ned med Wiin fra Gletten."

"Som det bør være! Mellem Benner maa der ikke herske nogen karrig Tilbageholdenhed;" — sagde Grev Emich, i det han stod op; — "Har Du allerede

tænkt paa, Borgemeister! at vælge Dig en Søn og Alderdoms Støtte blandt Ynglingerne i Dürkheim? Meta har naaet den Alder, da Pigerne ønske at blive Koner."

"Pigen veed meget vel hvor gammel hun er, og jeg har med faderlig Omhu tænkt paa, at udvælge hende en passende Egteherre, men de unge Mænd nu omstunder ere ikke mere hvad Ynglingerne vare i vore Dage."

"Man bliver alt for meget behersket af Præsterne — der er altfor meget af Rom i vore Love og Skikke! Ved den levende Gud! Da jeg første Gang besteg en Hest, der nede i Gaarden, havde jeg kunnet springe over Abbediets Taarne, dersom en Benedictiner havde tvivlet om min Kraft."

"Det vilde neppe have været et ringere Underværk, end Opbyggelsen af deres Kloster;" — svarede Heinrich leende, i det han, af Uerbødighed for Greven, der stod, reisde sig af sit Sæde. "Disse Benedictinere have ikke ret taget deres Fordeel i Agt, ellers vilde de have holdt Troen paa hiint Underværk saa reen for al Tvivl, som det var Tilfældet i vor Ungdom, Hr. Greve!"

"Og hvad siger man nu derom i Dürkheim?"

"Folk tale om dette, som om alt andet, hvad man kan disputere om. Siden den Tarm, som denne Luther har forvoldt, gives der mange, der ikke alene

tvivle derpaa, men ogsaa paa alle de andre Under-
værker i Abbediet."

Greven forseede sig uvilkaarligt og syntes at henzynke i mørk Grublen over denne Gjenstand. Derpaa kastede han et Blik til Borgemeesteren og blev vaer, at denne stod.

"For Guds Skyld, værdige Hr. Borgemeester! min Uagtsomhed har voldt Dig denne Uleilighed. Mine Fødder have i den senere Tid hængt saa meget i Stigboilen, at de have nødtigt at strække sig en Smule igjen, men Dig maa det ingen Uleilighed volde. Jeg beder Dig, Hr. Frey! Sæt Dig!"

"Det vilde kun somme sig slet for mig i eders Nærværelse, høibaarne Hr. Greve! og give Eder ringe Tanker om min Urefrygt!"

"Tael ikke derom! Sæt Dig igjen, Borgemeester! og det strax paa Stedet, ellers maatte det lade, som om jeg ikke skattede Dig som Du fortjener det."

"Jeg beder, Hr. Greve! I fornærmer Eder selv — Men da det nu engang er eders ærede Willie — Jeg rødmer over min egen Forrovenhed — Naar jeg giver efter, skeer det blot af dyb Urefrygt for eders Willie."

Under denne Høflighedsstrid lykkedes det Greven, endelig at faae Borgemeesteren til at sætte sig igjen. Heinrich havde givet efter med et Slags pigeagtigt Kofetteri; men da han blev vaer, at han, istedetfor

at sætte sig paa den lave Stoel uden Bagsmæk, havde taget Plads i Grevens Lænestoel, sprang han pludseligt op, som om Læderhyndet havde besiddet electrisk Kraft nok til at bide hans vide uldne Kjoles ikke ledende Egenheder Trods.

„Gud bevare os!“ — skreg Borgemeesteren som besat; — „Det hele hellige romerske Rige vilde skrige Af og Ve over min Forbovenhed, dersom den blev bekendt! Jeg skylder mit gode Navn og Rygte, at nægte mig en Gæst, som jeg saa lidet fortjener!“

„Og jeg skylder min Anseelse, at sætte min Villie igjennem og at ære dine Fortjenester.“

Her begyndte Greven igjen, venstabeligt at anvende Magten og Heinrich Frey at vise sit høflige Røkketteri, indtil denne omsider gav efter, af Frygt for at fornærme ved en længere Modstand. Dog protesterede han indtil det sidste Dieblisk mod denne Forbovenhed og mod den Uret, han tilføjede Borgherren ved at adlyde hans egen Befaling.

En udmærket engelsk Taler har engang kaldt de Hæderstitler og Ordener, som de europæiske Regjeringer uddele, „et godtkjops Forsvar for Nationen.“ Denne Ytring er en af hine tusinde dristige Smaaabdragerier, som man tillader sig, for at opretholde bestaaende Interesser, uden at bekymre sig om deres eiendommelige Virkning eller Retmæssighed. Lig den uheldige Galstaff,

der ikke alene selv var vittig, men ogsaa gav Andre Leilighed til at være vittige, er dette godtkjøbs Forsvar Oprindelsen til en Mængde meget kostbare Baner, der lader den, der bærer Byrden, liden Anrsag til at glæde sig. Vi anbefale alle eenøiede Statsmænd, der endnu bestandigt sværge paa den engelske Talers velbekjendte Sats, et vist Brev, der engang stod i Tilskueren. Et ungt Menneske fra Staden fortæller deri den Maade, hvorpaa han forsvarede sin tilbageholdne Dpførsel mod sin skønne Cousine paa Landet. Han erindrede hende nemlig om en Beregning af en Person, der holdt sig fra Nydelsen af Ostefager, fordi disse voldte saa mange andre unødvendige Udgifter.

Vresbeviisninger, som de, vi ovenfor have sigtet til, maae nu udgjøre en Deel af Nationens Økonomi, eller ikke, saa er det dog unægteligt, at Smigreri, saaledes som det blev anvendt af Grev Emich paa Borgemeesteren, er et af de Stores fineste og mægtigste Midler, til at opnaae deres hemmelige Hensigter. Der gives kun saa, desværre meget saa Mennesker, hvis Forstand er saa lys, hvis Vergjærrighed er saa ædel, at de see ud over den menneskelige Egenkærligheds snævre Grændser, og betragte Sandheden som den kommer fra Gud, uden Hensyn til Mennesker eller Ting, uden for saa vidt de ere Redskaber for hans Villie. Heinrich Frey gjorde ikke Forbring paa at høre til denne oplyste Menneske-

Klasse, thi da han engang sad i Grevens Rænestoel og Adelsmanden stod ved Siden af ham, lignede hans Følelser en europæisk Philosophs, naar han første Gang binder Ordenstegnet i sit Knaphul, eller en amerikansk Haandværkers, naar han bliver valgt til Medlem af Raadet i sin By. Dog smertede det ham i hans Indderste, at der ingen var tilstede, der kunde være Vidne til hans Triumph og derved gjøre den fuldstændig. Just som denne rebelske Følelse opvaagnede i hans Bryst, viisde det Bæsen sig, som han helst af alle paa Jorden vilde have valgt sig for at see ham nyde saa høi en Ære. En sagte Banken paa Døren forkyndte at der var nogen, og da Emichs bydende Stemme havde raabt: Kom ind! viisde den blide Ulrike sig i Indgangen.

Forbauselse malede sig i alle hendes Træk. Hendes Egteherre havde flaaet Benene overkors og gjorde sig magelig med et Slags ædel Eigegyldighed, da hun glædede hans Hjerte ved sit Komme. De Tykses Anskuelse i Henseende til den Urefrygt, der skyldes en høiere Rang, ere saa dybt indgroede og saa mægtige, at endogsaa en, der blev saa lidet plaget af Uergjærrighed, som Ulrike, neppe troede sine egne Dine, da hun saae Heinrich Frey saa pludseligt hævet til et Fæderssæde i Greven af Peiningens Nærværelse.

„Trød kun ind uden Frygt, min gode Ulrike!“ — sagde Emich nedladende; — „Din værdige Egteherre

og jeg tale sammen i Venſkab, medens mine Tjenere gjøre et ringe Maaltid færdigt. Tro ikke, at Du forſtyrrer vor Samtale!"

"Jeg nøler kun, fordi jeg ſeer Heinrich Frey beæret med dette Sæde, medens Herren af Hartenburg ſtaaer ſom en Ringere ved Siden af ham."

"Dael ikke derom!" — ſagde hendes Egteſælle; — "Du er min Huſtruer og velerfaren i qvindelige Syſler; men i et Unliggende mellem Hr. Greven og mig kunde Du kun fordærve hvad Du ikke er i Stand til at forbedre."

"Ved Keiſerens Liv! Hr. Heinrich! Du lader ikke Ultrikes Indſigter vederfares Ret! Derſom min Truengard var her, ſkulde Du ſee, at vi ſkulde ære din troſte Huſtruer, ſaaledes ſom vi ære Dig. Det synes, at vi gjorde bedre i, at ſpørge Ulrike om Aarsagen til hendes Beſøg, førend vi bedømme hendes Opførelſe."

Skjøndt raa og udannet i Henſeende til mange Ting, der nu anſees for væſentlige, endog for Mænd af en ringe Opdragelſe, beſad Emich dog en mærkværdig Tagttagelſeſgave, og netop ſaa meget af den finere Dannelſe, der udmærker de høiere Stænder, ſom det var muligt i hans Tidsalder. Greven af Hartenburg havde haft Leilighed nok til at bemærke, hvormeget Borgemeſterens Huſtruer var ſin Egteherre overlegen i Forſtand; ogſaa beſad han Indſigter nok, til at ſole, hvormeget det vilde hjælpe ham til at udføre ſine Planer,

naar han kunde fikke sig en saadan Bundsforvant. I denne Hensigt havde han vovet at badle Heinrichs bydende Væsen og at rose hans Ægtefælles, og dette sandsynligviis i den inderlige Overbeviisning, at de fleste Mænd gjerne høre, naar man roser deres Koner, der saa aldeles ere i deres Magt.

„Da det er eders ærede Willie, Hr. Greve! saa maa min Hustru træde ind!“ — svarede Heinrich, uden dog at forlade en Plads, der saa meget smigrede hans Egentjærlighed. — „Naar hun seer mig sidde, hvor jeg hellere skulde knæle, maa dette bevise hende, at Gud har givet hende en Ægtefælle, der glæder sig ved Verdens Agtelse, hvor lidet han end fortjener den. Træd derfor uden Omstændigheder ind, eftersom Hr. Greven befaler det, men vær ikke stolt af hans Nedladenhed imod mig, da denne Naade er et Beviis paa hans store Kjærlighed til vor Stad.“

„Jeg ønsker, at jeg kunde vise mig taknemmelig for enhver Gæst, som den høibaarne Greve viser os, enten som Dyrkheimere, eller som uværdige Raboer;“ — svarede Ulrike, der imidlertid var kommet sig af sin Forbauselse, og var traadt frem i Midten af Bærelset med den bestedne Fatning, der udmærkede hende. — „Derfor jeg ikke kommer til Uleilighed, beder jeg Eder begge nu at høre mig i et Anliggende, der angaaer mit Moderhjerte meget nær, og som, da det ved-

kommer Heinrich Freys Barn, heller ikke, som jeg smig-
rer mig, vil være Hr. Greven ligegyldigt."

"Og om det angik min egen Datter Kunigunde,
kunde denne Gjenstand ikke være mig mere velkommen;"
— svarede Emich; — "Tael derfor, kjære Ulrike! med
den Aabenhjertighed, med hvilken Du vilde tale, dersom
blot din Huusbonde var tilstede!"

"Du hører, Kone! at Greven tager Deel i vore
huuslige Sorger og Glæder, som om han var vor Broder.
Tael derfor aabenhjertet, om ikke med den samme For-
trolighed, som om Du var i dit eget Huus."

"Da det angaaer en Person, der er i Nærheden,
beder jeg at jeg først maa lukke Døren."

Ulrikes Ord bleve billige ved en hastig Gebærde
af hendes Mand, medens Greven, der viisde mere Ar-
tighed, selv lukkede Døren og saaledes ligesom optog
Konen i deres hemmelige Raad.

Tolbte Kapitel.

Da Ulrike, efter mange Komplimenter fra Grevens og
Undskyldninger fra hendes Mand's Side, havde sat sig
roligt ned paa den Stoel, som den første havde budet

hende, slog hun sine milde Dine op, og saae sig om med det rørende Blik, der staaer en Kvinde til Tjeneste, naar hun føler sig kaldet til at handle som deres Raadgiver eller Skytsengel, der efter Naturens og Lovens Billie skulde være hendes. Trods Heinrichs Stivind og Praleri var der dog indtruffet flere Leiligheder i deres ægtefæbelige Liv, der havde frembragt den Overbeviisning hos begge, at Tingenes naturlige Orden var omvendt, hvad Dømmekraft og moralsk Overvægt angik. Han støttede sig, skøndt just ikke med synderlig Anstand, paa hende, ved Leiligheder, da han burde have været hendes Støtte, og hun selv blev ved disse Anledninger undertiden fristet til, at overstride sit Kjøns Pligter, endskjøndt dette altid stæede med den meest levende Følelse for hvad der anstaaer Kvinder.

„Jeg takker min Herre Greven og Dig, Heinrich! for denne Føielighed;“ — begyndte den bekymrede Matrone; — „thi det er ikke til enhver Tid raadeligt for en Kvinde at trænge sig ukaldt ind i sin Mands Forretninger.“

Borgermesteren udtrykte med et betydningsfuldt Udbrud, der vel kunde fortjene et haardere Navn, sit Samtykke under den korte Pause, der fulgde paa Ulrikes Undskyldning. Den mere høflige Bert bukkede med tilbørlig Agtelse, skøndt ogsaa hans Miner røbede, hvor begjærlig han var efter at erfare den egentlige Grund til denne Afbrydelse.

„Vi ere altfor glade over at Du er tilstede, til at tale om Egtemændenes Rettigheder;” — svarede Greven med en Venlighed, der uvilkaarligt blev afnødt ham, ved den Qvindes indtagende Egenstaber, med hvilken han taelde; — „Kom til Sagen, thi ingen kan være mere beredvillig til at høre Dig.”

„Du hører, gode Ulrike! at Greven vil erindre, at Du er en Borgemeisters Gemalinde, og vi ere, som det behager ham at sige, virkelig nysgjærrige efter at erfare Marsagen til dit uventede Besøg.”

Den takfulde Ulrike optog denne Opmuntring, som en Person, der er vant til, at blive behandlet af sin Huusbonde som et i Henseende til Forstand og Kraft underordnet Væsen, dog ikke uden med et Glimt af at hun søelbe en usortjent Ydmygelse. Smilende, — og saa Qvinder, selv i Ungdommens Ynde, formaaede at give deres Ansigt et sødere Udtryk, end hun, enten det saa var i Sorg eller Glæde, — smilende altsaa deels af qvindelig Blighed, deels af Tungfind giit hun over til Hensigten af sit Besøg med megen Tilbageholdenhed og med den Forsigtighed, som en Kone pleier at anvende, naar hun mere er vant til at overtale, end til at byde.

„For Hr. Grevens store Godhed mod Heinrich Frey og hans kan Ingen være mere taknemmelig, end jeg,” — sagde hun; — „naar jeg derfor nu vover,

at besvære ham med en Families Anliggender, som han allerede har viist saa megen Raade —

„Vensteb, gode Ulrike!“

„Vensteb altsaa — siden den ædle Greve har tilladt mig at bruge dette Ord — dersom jeg derfor skulde overskride Sømmelighedens Grændser, ved at falde Eder besværlig med et Anliggende, der saa libet vedkommer eders egen Fordeel, haaber jeg, at I vil tænke paa en Moders Omhed og paa eders høibaarne Ermengard, hvis Omfarg for sine Børn maa undskyldes den Omhed jeg føler for mit.“

„Er der vedersfaret den blomstrende Meta noget Ondt?“

„Mit Livs Herre!“ — raabde Heinrich forsthyret, i det han i faderlig Angst sprang op fra det Sæde, han agtede saa høit; — „Har de altfor fede Rhinaal gjort Pigen syg? Eller er hun messet til Døde af de fordømte Munke?“

„Bort Barn befinder sig vel, forsaavidt det angaaer Legemet, og den hellige Zomfrue være lovet! hun er ogsaa reen og uskyldig af Hjertet!“ — svarede Ulrike; — „I den Henseende har jeg ikke andet, end Marsag til at prise Himmelen; — men hun har naaet den Alder, da Pigernes Luner begynde at røre sig, og da det qvindelige Gemyt, der er aabent for ethvert Ind-

tryk, længes efter andre Følelser end dem, som deres naturlige Beskyttere indgyde."

"Dette er igjen et af dine underlige Indfald, min gode Kone! Du fører et Sprog, som Ingen forstaaer uden Du selv. Den ædle Greve har ingen Tid til at løse dine Gaader. Dersom Pigen, som jeg i Førstningen var bange for, havde nydt for meget af den kostelige Ret, som den vakre Borgemeester i Mannheim sendte os, vilde man uden tvivl have fundet et Lægemiddel for hende paa Hartenburg, men Du forlanger for meget, min gode Kone! naar Du vil at en Anden, end din Mand, skal finde sig i de Subtiliteter, der undertiden opstige i din Indbildningskraft."

"Nei, Hr. Heinrich! dette maa have en vigtigere Grund, end Du formoder. Din Hustru er ikke den Kone, hvis Meninger og Anskuelser bør agtes ringe. Vil Du vedblive, gode Ulrike?"

"Bort Barn har opnaaet den Alder," — vedblev Moderen, der var altfor vel vant til sin Huusbondes Manerer til at lade sig afvende fra Hovedpunktet; — "da de unge Folk af begge Kjøn begynde at tænke paa Fremtiden. Dette er en Drikt som Gud har plantet i dem, Hr. Emich; og derfor maa den være god. Vi Forældre, der med saa megen Angst bevogte vore Efterkommeres Barndom, sørge for deres Ungdom med saa megen Omhu, og saa ofte bæve for deres modnere

Ulder, maae tidligt eller sildigt finde os i at de søde Baand løses, der binde os til vort andet Jæg, for at Skabningens store Hensigt skal blive opfyldt."

"Hem!" — raabde Heinrich.

"Nei, min gode Ulrike!" — sagde Greven; — "Din moderlige Kjærlighed har udkastet Billebet med mørkere Farver, end det er nødvendigt. Naar Tiden er forhaanden, behøver, ved den levende Gud, Heinrich Freys skønne Datter ikke at bære Pighuen længere end nødvendigt for at efterkomme de Skikke, som Kirken foreskriver. Der gives Unglinger uden Tal, der haabe paa Befordring af Huset Leiningen, og enhver af dem vilde statte sig lykkelig ved at tage den Pige, jeg foreslaaer ham, til Hustru. Der er nu den unge Friedrich Zanzinger, Sønnen af min afdøde Foged over mine Byer paa Gletten; den Knøs vilde gjerne vise mig en vanskeligere Tjeneste, for at vinde min Yndest."

"Da den gamle Friedrich døde, efterlod han Drenge ikke alene faderløs, men ogsaa pengeløs;" — svarede Borgemeesteren tørt.

"Det er en Feil, der nok lod sig rette; men jeg kan endnu nævne Dig andre. Hvad siger Du om den ældste Søn af min Procurator i Heidelberg, den værdige Conrad Walthers?"

"Pokker tage den Skurk! Jeg hader ham af mit Hjertes dybeste Grund!"

„Du er for hæftig, Heinrich! mod en Mand, som jeg baade troer og ynder.“

„Tilgiv, Hr. Greve! men min Galde løb pludseligt over, da jeg hørde den Karls Ravn, og min Harm fik Overhaand over min Frefrygt;“ — svarede Borgeme-
stern med meget Maadehold, og lod sig af den mørke
Alvor paa Emichs Pande bestemme til en vidtløftigere
Forklaring, end han ellers pleiede at give; — „den
høibaarne Greve kjender maastee Anledningen til vort
Uvenskab?“

„Nei, jeg forlanger ikke at være Dommer imellem
mine Venner.“

„Behag blot at høre mig, Hr. Greve! da kan I
selv dømme. Det er Eder velbekjendt, at Rhinen i
afvigte Aar anrettede store Ødelæggelser, og at den chri-
stelige Barmhertighed blev opfordret til at hjælpe dem,
der havde lidt Skade. Iblandt andet blev der ogsaa
indsamlet milde Gaver i vor Stad, og da det var en
svær Hjem søgelse af Gud, gav vi rigeligt, enhver efter
sin Evne. For at forekomme enhver uretfærdig Brug
af Pengene, foretrak man ved alle betydelige Gaver et
Beviis fra Giverne for rede Penge; jeg udstedte et
paa tolv Kroner, som en ringe Gave, der svarede til
mine Evner. Men nu begav det sig, Hr. Greve! at
de, der havde faaet det Hværv at uddele Pengene, be-
høvede dem tidligere, end Berelen var forfalden. De

sendte derfor Agentere til os, og indlød sig i Underhandlinger. Penge vare i dette Dieblig sjeldne, og da jeg, ved at indløse mit Bevis, tog tilbørligt Hensyn til min Fordeel, vilde den avindsyge Konrad slæbe mig som en Tyv til Heidelberg, for at lade mig straffes som Magerkarl. Hans Søn skal derfor albrig kalde mig Fader, med eders naadige Tilladelse, høibaarne Greve af Reiningen!"

"Dette er unægteligt en lille Hindring; men om det end ikke gaaer an med den unge Konrad, veed jeg dog Andre, der ere værdige til dette Fortrin. Berolige derfor dit moderlige Hjerte, gode Ulrike! og hav Tillid til mit virksomme Venstreb i Henseende til din Datters Giftermaal!"

Borgemeesterens Kone havde lyttet opmærksomt og taalmødigt til denne karakteristiske Samtale. Da hun var opdragen i sin Fædres Anstuelser, følede hun maaskee ikke alt hvad en Moder og Hustru af lige medfødt Omfindelighed vilde have lidt ved denne aabenbare Nedværdigelse af sit Køn; men da Naturens Love stedse ere de samme, undgik hun dog ikke det smertelig Indtryk, som det maatte gjøre paa hende, at høre hvor hurtigt man vilde afgjøre et Væsens Skæbne, hvis Enkelt var en af hendes Livs vigtigste Sorger. Med mere bevæget Stemme, end før, vedblev hun derfor: "Jeg takker Eder igjen, Hr. Greve! for al denne Omhu

for mig og mine, men der gives en Magt, der udøver en større Indflydelse paa Ungdommen, end Erfaringens Raad og Benneres Onsker. Hensigten af min Paatrængenhed ved denne hemmelige Samtale var ingen Anden, end at meddele, at Meta mere har fulgt sit Hjertes Stemme, end sin Stands Skikke, og selv valgt."

Greven og Heinrich Frey stirrede paa den Talende i stum Forbauselse, thi Ingen af dem begreb hvad hun egentlig meende. Ulrike selv, efterat hun havde naaet een af sine Hensigter, den længe frygtede Forklaring i en Persons Nærværelse, der var i Stand til at holde hendes Mands Brede i Løkke, blev siddende taus og bævede i sit Inderste for Følgerne.

"Vil Du forklare os hvad din værdige Egtesfælle mener, Hr. Heinrich?" — spurgte Greven Borgemeesteren.

"For Pokker! I forlanger en Tjeneste af mig, Hr. Greve! Der vilde passe bedre for en Benedictiner eller en Skriftlærd. Naar Ulrike, der igrigt er en fortræffelig og indig Egtesfælle, engang kommer paa Phantasens Stykker, bliver jeg ikke at troe mig i Stand til at naae blot til hendes Skospænder. Gaa! Du har tælt vel, Kone! og vilde gjøre bedre i, at vende tilbage til vort Barn, for at ikke hiin Ridder fra Rhodus skal drybbe Gift i hendes Dre."

"Ved mit Huses Vre! Jeg vil erfare mere om

denne Sag, hvis din skønne, dydige Kone tillader det, Hr. Heinrich! Vil Du ikke forklare Dig tydeligere, Dame?"

Enten det nu er en Virkning af den qvindelige fine Følelse, eller af Lærdomme, som hun havde indsuget fra Ungdommen, saa tilstaaer en dydig Kvinde dog sjældent Tilværelsen af Kjærlighedsfølelser enten i sit eget Bryst, eller hos Personer, der ere hende fjære, uden at føle Undseelse, og indsee, at hun derved paa en Maade opgiver Fordelene af sit Kjønns Privilegium.

At Ulrike i nærværende Dieblif blev overvældet af denne Følelse, viisde den Rødme, der soer over hendes Kinder, og den Maade, hvorpaa hun, trods hendes Selvbeherksomhed og hendes Alder, skuede Emichs Blikke.

"Jeg vilde blot sige, Hr. Greve!" — svarede hun; — „at Meta, ligesom Alle, der ere unge og uskyldige, har udkastet sig et Ideal af Fuldkommenhed og fundet Originalen dertil i en Yngling fra Jægerdalen."

"Nu bliver Sagen tydeligere;" — svarede Greven smilende, som en Mand, der ikke havde alt for stor Interesse i Sagen; — „og det er saa tydeligt forklaret, som Hjertet kan ønske det — i det mindste den Ynglings Hjerte, som Talen er om. Hvad tænker Du derom, Hr. Borgemeister?"

Heinrich Freys Fattesvner kunde umueligt misforstaae en saa tydelig Forklaring, og fra det Dieblif, da hans Kone havde holdt op med at tale, stirrede han

paa hendes milde, bekymrede Ansigt, med store Dine og aaben Mund, som en Mand, der pludseligt erfarer en ubehagelig Efterretning af stor Vigtighed.

„Gr. Djævel!“ — raabde Heinrich Frey, i det han opfattede Grevens sidste Ord, uden at betænke det Uarbedige i det han gjorde; — „Taler Du om vort — vort eget Barn?“

„Om intet andet. Til hvilket Andet bærer jeg en saadan Moderkærlighed? — Og om hvilket Andet er jeg saa bekymret?“

„Du mener altsaa at Meta — min Datter, Meta Frey, har Omhed for en Qvindes Søn, med Untagelse af den naturlige Kærlighed og Vresfrygt for hendes Fader? — at Pigen nærer forføngelige, taablige Phantasier?“

„Jeg har ikke sagt noget, der kan berettigge Dig til at tænke saaledes om Meta, om min Datter Meta;“ — svarede Ulrike med qvindelig Værdighed; — „Vort Barn har ikke gjort mere, end at hun har fulgt Naturens sønlige Bink. I det hun stænkede en Ungling, som hun ofte saae og længe har kjendt, sin Tilhøielighed, har hun kun hyllet Fortjenesten, hvilket de Dydige snarest pleie at gjøre.“

„Gaa, Ulrike! Du er en fortræffelig Huusmoder, og jeg agter og elsker Dig høit; men de Drommerier, som Du undertiden overgiver Dig til, give Dig Skin

af at være mindre forstandig, end Du virkelig er. Undskyld hende, Hr. Greve! thi endstjøndt jeg er hendes Ægtefælle og maaskee lidt svag i Henseende til hendes Brøst, maa jeg dog sige, at der i hele Pfalz ikke findes en bedre Huusmoder, ingen trofastere Ægtefælle og ingen ommere Moder.”

„Derom behøver Du ikke at forsikre mig. Ingen kjender Ulrikes Værd bedre eller agter hende høiere, end jeg. Dog synes det mig ønskeligt, at blive npiere bekendt med dette Anliggende, thi for at være oprigtig imod Dig, Heinrich! ligger der udentviol mere under denne din fortræffelige Hustrues Bekjendelse, end det i Førstningen forekommer os. Vor Meta har tidligere bemærket en af vore vakke Unglingers fortræffelige Egenskaber, end hendes skarpsynede Fader, vil Du vel sige? — Er det ikke saa, Ulrike?”

„Jeg vilde sige, at mit Barns Hjerte er saa fast forenet med en Andens Hjerte, at hun kun har lidet Haab om Lykke, hvis ægteskabelige Pligter skulde tvinge hende til at glemme ham.”

„Saa troer Du altsaa, gode Kone! at en ung Piges Griller aldrig kunne overvindes af hendes sildigere Pligter som Ægtefælle og Moder? — At en Grille af Phantasien er stærkere end den Sed, der sværges for Alteret?”

Endstjøndt saavel Grevens, som Borgemeisterens

Dine vare hæftede paa Ulrikes skjønne, talende Ansigt, indeholdt dog Naturens veltalende Bog, der laa opslaaet for dem, kun nogle tomme Blade for dem. Stærke og dramatiske Udbrud af vore Følelser behøve, endog for den Sløveste, ingen Fortolkning, men der gives kun Faa, der begribe en dydig, men ulukkelig givt Kones hemmelige Lidelser og Tanker. Intet er vel saa forstaaeligt og hverdags, som en lunefuld, egenkjærlig Skjønhed. Vel gennemløber hun sin lille Bane, som det synes, saa uregelmæssigt som en Comet, skjøndt hendes Opsørsel stedse er beregnet efter Forsængelighedens og Egenkjærlighedens ubedragelige Grundsætninger; men ingen Hemmelighed er saa hermetisk tillukket, som det ophøiede Sindelag, der holder en lidende og tiende Kone, der føler sit Kjønns Værdighed, opreist.

Dersom Borgemeisterens Hustru i valgte Udtryk, forbundne med et Minespil, der var beregnet paa at gjøre Effect, havde søgt at vække sine Tilhøreres Medfølelse, var hun sikkert bleven forstaaet af dem, ligesom ogsaa alle Hverdagslæsere begribe Charakterer af dette Slags. Men hun sad taus, lidende, som et Billede paa Blidhed, og blev derfor ikke forstaaet af dem. I hendes Nie sprubbede ingen Harme, thi hun havde selv lært med Taalmodighed at bære det, naar hun blev miskjendt af sin Mand; neppe foer en svag Rødme over hendes blege Kinder, thi den svære Byrde der laa

paa hendes Hjerte holdt Egeværkt med den naturlige Følelse af Stoltthed og Uergrelse.

„Jeg troer, Hr. Greve!“ — sagde hun endelig; — „at en Jomfrues Hjerte, naar det giver efter for den Magt, som Naturen maaskee har gjort uimodstaalig, i det mindste bør behandles med Omhed. Meta har ingen Griller af det Slags, som I har tælt om, og den Tilbøielighed, som hun føler, endstjøndt den prunker med de meest glindsende Farver, som de meest Uerfarne oftest betjene sig af, er kun en naturlig Følge af den hyppige Omgang med den unge Mand, og af hans fortræffelige Egenstaber.“

„Det bliver vistnok meget klart, Hr. Emich!“ — sagde Heinrich Frey med Eftertryk; — „og maa tages i nærmere Overveielse. Vil Du være saa god at nævne os Unglingens Navn, Ulrike?“

„Berthold Hintermaier!“

„Berthold Djævelssteen!“ — svarede Borgemeesteren leende, endstjøndt han ved sin Fatter røbede den Bekymring, som dette Navn indgjød ham; — „En Karl, der ikke eier en Skilling; i Sandhed en fortræffelig Mand for mit Barn!“

Ulrikes milde, blaae Die hvilede paa hendes Huusbonde; men hun vendte det hurtigt bort, for at det ikke skulde ahne ham, at hun tænkte paa den Tid, da hendes egen Fader havde samtykket i hendes Giftermaal

med en næsten ligesaa fattig Yngling, blot fordi den Gamles skarpe Syn i ham opdagede den Klogskab og Lyft til at erhverve, som han siden udviklede saa fuldstændigt.

„Han er ikke rig, Heinrich!“ — svarede hun; — „men han er brav. Hvorfor skulde Metas Hjerte fortæres af Sorg, og forgjæves tørste efter den Kjærlighed, der allerede er blevet hende til Deel i Overflodighed?“

„Hører I det, Hr. Emich? Min Kone opløster Hemmelighedens Slør for eders ærede Blikke, med en Frihed, der virkelig tvinger mig til at bede Eder om Forladelse.“

„Berthold er en Yngling, som jeg holder meget af!“ — bemærkede Greven alvorligt.

„I dette Tilfælde vil jeg ikke tale uden med Agtelse om Knosen, thi han er en brav Skovrider og meget flink i sin Tjeneste. Dog er han kun en Skovrider og det en meget fattig. Jeg havde ikke i Sinde at give Pigen bort saa snart, thi det skader ikke, at forblive Pige i en vis Tid, Hr. Greve! men da hun har sat sig denne Berthold i Hovedet, er det nok godt at faae dette Hoved under Huen, for at bringe det paa bedre Tanker.“

„Dette Middel kan faae et slemt Udfald, Heinrich!“ — bemærkede Ulrik med Milddhed, i det hun hæftede

sit taaretunge Blik paa Borgemeesterens haarbe Ansigtstræk.

„Jeg kjender Familiecharakteren alt for godt, hvad der lykkedes saa godt med Moderen, vil heller ikke tilføie Datteren nogen Skade.”

Hans Egtfælle taug; men Emich af Hartenburg, der nøie havde lagt Mærke til hendes Ansigt og seet, hvormeget hun tvang sig for at synes rolig, blev levende rørt af hendes sømme, indtagende Dpførsel. Han vendte sig til Borgemeesteren, lagde en Haand paa hans Skulder og sagde —

„Hr. Heinrich! Du har en stjern, dydig Hustru, dog troer jeg at Du neppe sætter en ringere Tillid til mig, end til din Kone. Lad os derfor alene, jeg ønskede gjerne at raadslaae med Ulrike om denne Gjenstand, uden at din Nærværelse har Indflydelse paa hende.”

„Lusinde Tak for den Gre, som I viser mig og Mine, høibaarne Greve! Hvad Tilliden angaaer, da vilde jeg endog uden den mindste Befymring, lade hende blive et halvt Aar i Abbediet Limburg, thi Ingen kjender Ulrikes Værd bedre, endstjøndt hun er vanskelig at begribe, naar hendes Phantasi arbejder. Kyss mig, Kone! og gjør Grevens Raad ingen Skam!”

Med disse Ord trykte han et dygtigt Smadse paa den fine Kind, som Ulrikke villigt rakte ham, og lod derpaa sin Kone alene med Greven, uden at tænke

paa Andet, end paa den Tre, der hermed blev viist ham. Hvormeget han stattede denne, robede han tilstrækkeligt med den Beredbillighed, hvormed han fortalte alle dem, der vilde høre det, at Ulrike var alene med Greven for at raadslaae om et Anliggende, der angik Familien Frey.

Trettende Kapitel.

Da Døren var gaaet til efter Borgemeesteren, vendte Greven sig til hans Hustru og fortsatte Samtalen.

„Jeg holder meget af den unge Berthold Hintermayer, gode Ulrike!“ — sagde han; — „og vil med Glæde yde Dig min Bistand i denne Sag, der, som jeg mærker, ligger Dig meget paa Hjerte.“

„Det var en unaturlig Moder, der ikke var ængstelig bekymret for sit Barns Lykke. I Ungdommen, Hr. Greve! see vi ind i Fremtiden, udmaler den efter vore Ønsker, og befolke Verden med Væsner, som vi ansee for uundværlige for vor Lykke, men naar vi have naaet det Punkt, fra hvilket man tydeligt kan see Livets Begyndelse og Ende, da er det, at Sandheden først aabenbarer sig for os. Jeg er saa lidt

som nogen tilbøieligt til at tale for en Forening, der ingen bedre Borgen har for sine Frugter, end en blind, hæftig Lidenskab, men paa den anden Side kan Ingen, der kjender Livet, som jeg, letfindigt oversee den Eighed i Smag, Meninger, Charakter og Sindsbefæffenhed, der ere de væsentlige Fordringer ved et lykkeligt Ægteskab."

"Man anseer Dit eget Ægteskab for lykkeligt, Ulrike!"

"Gud har velsignet mig i mange Ting — dog nu er Talen om Meta, Hr. Greve!"

Ulrike havde uvilkaarligt skiftet Farve, men den Tilbageholdenhed, som hun strax derpaa antog, hindrede Emich i at bemærke hendes indvortes Bevægelse. Han troede, at hun blot vilde holde en Nysgjærrighed i Skrankerne, som han ingen Ret havde til at tilfredsstille.

"I Sandhed!" — svarede han; — "Talen er om Meta, og, ved den hellige Benedict! Unglingen skal ikke mangle Bennehjælp. Men en Gunst fordrer en Anden. Naar jeg gjør Alt for at befordre din Datters, Ægteskab, maa Du paa din Side, gode Ulrike! vise mig en Tjeneste, som jeg sætter en ikke ringe Priis paa."

Matronen fæstede, fuld af Overraskelse, sit Blik paa den Talendes Ansigt. En Person, der ikke saa bestandigt havde bevaret sin Selvfølelse, kunde have tvivlet paa det, hun hørde, men i Matronens Blik laa der blot Nysgjærrighed og uskyld.

„J vil have Fordring paa langt mere, end jeg kan tilstaae Eder, Hr. Greve! dersom J vil gjøre noget for at befordre min Datters Lykke.“

„Fortræffelige Kone!“ — vedblev Emich, i det han satte sig og greb hendes Haand, med en Frihed som hans Rang og Landets Skik tillod ham; — „Du veed hvorledes Benedictinerne i lang Tid have plaget vor Dal. Da Du besidder den retskafne Heinrichs fuldkomne Tillid, vil Du allerede gjætte, at vi ere kjede af deres Overmod og Udsugelser, og alvorligt tænke paa Midler til, at vise dem tilbage inden Bestedenhedens Skranker, som det sommer sig for deres fromme Kald, og hvilket bedre vil retsfærdiggjøre deres Fordringer.“

Emich standsede og betragtede alvorligt sin rolige Tilhørerindes Ansigt. Han havde, uden at vide det, just berørt en Gjenstand, der var Hovedgrunden, hvorfor Borgemeisterens Kone havde forstyrret begge de Sammensvornes hemmelige Samtale. Hun havde for længe siden havt en Ahnelse om deres Hensigter, og endstjøndt hun var meget bekymret for Metas Fremtids Lykke, og med Glæde havde benyttet Leiligheden til at aabenbare en Hemmelighed, der dog tidligt eller sildigt maatte komme for Dagen, havde det dog været hendes Hensigt, at advare Heinrich mod de sandsynlige Følger af dette Komplot. I denne Stemning hørte hun paa

Greven med inderlig Glæde og lanede sig til at svare ham, saaledes som hun længe havde over tænkt det.

„Alt hvad I siger, Hr. Greve!“ — sagde hun; — „er mere end een Gang faret mig igjennem Tankerne, og jeg har allerede beklaget det bittert, at de, som jeg elsker saa høit, tænke paa at omstyrte Guds Altre og at afbryde de Lovsange, der synges ved dem til hans Ære.“

„Hvad? Du kalder disse Skurkes Hulen noget andet end en Lovsang paa deres Hykkleri?“ — afbrød Greven hende; — „Ere de ikke selv Ophavsmændene til vore fleste Synder, ved det Exempel de give os? Ere de ikke Stiftere af alle Stridigheder i hele Nabolaget? Betænk, Ulrike! at Himlen ingen Guld er, i hvilken vore Sjæle skulle drives med tilbundne Dine, men at vi, der danne Hjorden, baade have Ret og Midler til, at bedømme, om Hyrderne due til deres Embede eller ikke.“

„Og om de end ikke ere deres Pligter vorne, eller værdige til at udøve dem, hvorfra have vi da faaet Ret til at tilføie dem Skade?“

„Ved den levende Gud, gode Kone! ere vore Sværb da slet intet? Kalder Du et ædelt Navn, Herkomsten fra en gammel og berømt Slægt, en velgrundet Ret til at herske og et uforfærdet Mod da slet Intet?“

„Mod den almægtige Gud er alt dette saa lidt,

som Bladene i din Skov, naar de sittre i Vinden — mindre end Snefnokkene, der om Vinteren flyve mod Muren af din faste Borg. Limburg er opbygget til Guds Ære; den der opløfter sin Haand mod den hellige Bygning, vil bøde haardt for sin Forvovenhed. Dersom uværdige Tjenere bede ved Klosterets Ulte, gives der ogsaa Værdige; og om dette endog ikke var Tilfældet, er dog deres Kald saa helligt, at det ikke kan besmittes af deres Feil, der misbruge deres Embede.”

Greven var rørt, thi Ulte taelde alvorligt og med mild Overtalelse. Han støttede sin Hage paa sin Haand, som en Mand, der overveier Farerne ved et Foretagende.

„Hvad tænker Du om denne Broder fra Wittenberg, Ulte? — spurgde han endelig; — „Vilde vi kun viste, om han er ærlig og vits, saa vilde vi snart finde en kirkelig Dommer, for at ndmyge det overmødige Limburg.”

„Jeg hører til dem, der holde Broder Luther for en rebelig Mand; men jeg hører og til dem, der ansee ham for at være misledt; men ogsaa han er langt fra, at raade til Voldsomheder.”

„Ved den hellige Benedict! Kvinde! Du maa have tælt med Pater Arnulf om denne Sag. Schoet gjengiver ikke Lyden mere trofast, end Du gjentager Priorens Anstuelser.”

„Det er ingenlunde selsomt, at de, der elske Gud,

føle og tale eens om Ting, der angaae hans Vre. Jeg har hverken meddeelt Pater Arnulf eller nogen anden Klosterbroder noget om eders Hensigter, thi Ulrike Frey glemmer ikke saa let, at hun er Hustru og Moder. Men ofte har jeg bedet, at Gud vil røre deres Hjerter, der tænke paa denne farlige Formastelse, og at de, til deres egen Frelse, ville indsee det Onde i deres Plan. Tro mig, Greve! det store Bæsen, der bliver dyrket paa Limburg, vil ikke glemme, at hævne sig paa dem, der foragte dets Magt!"

Du veed, Ulrike! at din Mening har stor Indflydelse paa mig, thi jeg har fra Barndommen lært at kjende og ære din Klogskab. Harde Du ikke manglet de Forrettigheder, som Fødselen kun kan give, vilde Du nu have siddet, ikke som Gæst, men som Herkerinde i dette Slot. Den Selvfor nægtelse, som jeg udøvede, af Kjærlighed til min Fader, har voldt mig aarlange Smærter, og først da fik jeg fuldkommen min Frihed igjen, da min ældste Søn's Fødsel henvendte mine Forhaabninger paa Fremtiden."

Der gives vel ingen Kone, der ikke med Glæde hører, at man erkjender hendes Indflydelse paa det stærkere Køn. Da der i den Tilbøielighed, som Greven sigtede til, ikke laa noget, der stred mod hendes Grundfæstninger, eller kunde fornærme hendes fine Følelse, hørde Ulrike denne Grindring om sin Ungdoms Følelser

og Begivenheder, med et Smil, der i hendes yndige Ansigt frembragde en Virkning, lig Morgenrøden, der oplyser den gothiske Klosterkirke.

„Vi ere ikke mere unge, Emich!“ — svarede hun, i det hun trak sin Haand tilbage; — „det, Du taler om, tilhører en forlængst henrunden Tid. Dersom Du virkelig har en saa høi Mening om mine Indsigter, vil Du ogsaa troe, at jeg aldrig har tælt anderledes om Dig, end til din Ære. Der var endnu andre Grunde, end den afdøde Greves Villie, for hvis Skyld jeg maatte afflaae dit Tilbud, som jeg allerede dengang sagde Dig, thi ingen er Herre over de Følelser, der ere saa afhængige af Smag og Tilfælde.“

„Ved de hellige elleve tusinde Jomfruer i Köln! Heinrich Frey var ingen Yngling, for hvis Skyld Arvingen til Huset Reiningen kunde sættes tilside!“

„Heinrich Frey modtog mit Ægteskabsløfte, som den ædle Ermengard Dit, Hr. von Hartenburg!“ — svarede Ulrike med et Menneskes Fatning, hvis Følelser ikke vare interesserede ved det Afslag, der hentyndedes paa, og med en Kones Værdighed, hvem hendes Ægtesherres Ære ligger paa Hjerte; — „Ved Himmelens Gunst ere vi begge lykkeligere, end vi vilde have været om vi vare blevne formælede over eller under vor Stand. Men da Du af Kjærlighed til din Fader har kunnet afftaaе dette Gode — thi derfor ansaae Du

jo i din Ungdomsdrøm min Haand, — vilde Du da nu, da han er i Himmelen fornærme ham ved at tilfredsstille et Ønske, der er mindre at undskylde?"

„Gaa, Ulrike! Du griber mig haardt an! Jeg veed ikke engang om jeg virkelig har tænkt alvorligt paa det Forehavende, som Du sigter til."

„Eller med andre Ord, Du har endnu ikke besluttet at begaae denne Formastelse. Førend Du altsaa gjør dette Skridt, der aldrig kan gøres om igjen, Greve! ville Du høre en Persons Ord, hvem Du i din Ungdom tilstod din Kjærlighed, og som endnu bestandigt erindrer med Taknemmelighed det Fortrin, Du gav hende."

„Du er ventligere som Matrone, end Du var som Pige. Dette er det første Ord, der røber Medlidenhed med de Lidelser, Du voldte mig i min Ungdom."

„Medlidenhed er et Ord, der kun slet vilde passe sig for Ulrike Haizinger til Emich af Leiningen. Jeg taelde om Taknemmelighed, Hr. Greve! thi den Kone der ikke nærede denne Følelse for den fortræffelige Ungling, der engang foretrak hende for alle andre af hendes Køn, maatte ikke have noget Hjerte i Brystet. Jeg nægtede aldrig, at dit Frieri voldte mig haade Glæde og Smerte — Glæde, fordi en Mand af din Stand fandt tilstrækkelige Fortrin hos mig til at retfærdiggjøre sit Valg, og Smerte, fordi Du nødvendigviis maatte erholde et Afslag."

„Dersom vi havde været hinanden lige i Stand, Kjære Ulrike! dersom Du, som jeg, havde nedstammet fra adeligt Blod, eller jeg, som Du, havde været af ringere Herkomst, vilde Du da vel i dit Hjerte have fundet en Undskyldning for et forstjelligt Svar?“

„Vi ere her for at tale om andre Ting, Hr. von Hartenburg! men ikke for at mindes vore barnagtige Følelser.“

„Ved den levende Gud! kalder Du ulukkelig Kjerlighed sine en barnagtig Smerte? Du var rigtignok altid rolig i dit Sind, og ligegyldig mod alle Hjertets Anliggender, der gik ud over kolde Familiehensyn.“

„Det maa have været min Feil, hvis I saa vil, Hr. Greve! men jeg holder det for et Fortrin, stærkest at føle den Tilbøielighed, som Pligten byder.“

„Jeg erindrer mig det endelig Svar, Du gav mig ved den unge Bertholds Moder — for denne Kjerlighedstjeneste er jeg sandelig Knsen ingen Tak skyldig! — Det lød, at en Borgemeisters Datter ikke passede til Gemalinde for en Greve; Du bad mig tillige om, at være min Fader lydig, for at hans Velsignelse kunde lindre min Smerte. Dersom Sandheden kom for Dagen, vilde det give sig, at dette Svar ikke har kostet Dig mere, end et Afslag af en ganske sædvanlig, ubetydelig Bøn af en af dine Tjenestepiger.“

„Derfom Sandheden kom for Dagen, vilde dens Tone klinge ganske anderledes. Du var dengang ung, og, fjøndt hæftig og voldsom, ikke uden mandige Dyder. Meget for høit anflaaer Du en tankefuld Piges Kraft, derfom Du troer, at hun gjerne gjengjælder det Fortrin, der vifes hende, med Smerte.”

„Men hvis jeg havde været din Naboes Søn, eller Du ligesom jeg, en Rigsfyrstes Barn — ”

„I dette Tilfælde, Hr. Greve! vilde Svaret have været det samme!” — svarede hun med Fasthed, fjøndt en Sorgens Sky fløi over hendes ellers faa rolige Ansigt. Ulrike Haakingers Hjerte udtælte sig i dette Svar ligesaa meget som hendes Klogskab.

„Ved den levende Gud! din Oprigtighed skjærer mig lige ind i Sjælen!” — raabde Greven og stod pludseligt op, medens hans Ansigt tabte det Udtryk af Mildhed, som Erindringer om hans fjønnere Dage og Ungdomsfølelser havde givet det, og atter antog sin sædvanlige Haardhed og Strængheid. „Du glemmer, Ulrike! at jeg er en Greve af Keiningen!”

„Derfom jeg har tilfidesat den Afgtelse, jeg skulder Eder,” — svarede Ulrike mildt; — „er jeg bleven erindret derom, og skal sandelig ikke forsee mig oftere.”

„Jeg vilde sandelig ikke sige Dig noget Uventligt — men Du har faaret mig paa det smerteligste ved dit oprigtige Svar. Desuden tælte vi om disse for-

bandede Munk og mit Blod kommer i Røg, naar jeg blot hører deres Navn nævnes. Du er altsaa af den Mening, min fortræffelige Naboerste! at vi som Christne ere forpligtede til, at underkaste os alle disse høiærværdige Munkes Drillerier, og at det er Oprør imod Himmelen, naar man søger at tage sig selv til Rette?"

"Du fremsætter dette Spørgsmaal, som det stemmer overeens med din Fordeel, Greve! Jeg har slet ikke tælt om uværdig Eftergivenesshed eller om unødvendig Underkastelse. Derfor Munkene paa Limburg bryde deres Løfte, maae de selv see til; os anstaaer det, at give Agt paa, at vi ikke gjøre noget, der i sig selv er uretfærdigt eller uærbødigt mod den, vi tilbede."

"Jeg beder Dig, gode Ulrike!" — afbrød Emich hende, i det han igjen satte sig ved Siden af hende, paa den samme fortrolige Maade, som da de først begyndte Samtalen; — „lad os tale aabenhjertigt om dit Barns Tilbøielighed. Jeg holder af den unge Bertold, og vilde gjerne vise ham en Tjeneste, naar det stod i min Magt; men jeg er meget bange for, at det vil holde haardt, at bevæge Heinrich til at give efter."

"Bekymringen over et Afslag fra hans Side har allerede voldt mig megen Uro, Hr. von Hartenburg!" — svarede den bekymrede Moder; — „thi Borgemeesteren hører ikke til dem, der ere lette til at faae til

at forandre deres Mening. En Vens alt for store Iver formerer undertiden hans Tillid til sig selv, istedetfor at forandre de Beslutninger, som endogsaa den Viseste undertiden fatter for overilet."

"Denne Egenskab hos din fortræffelige Egteherre er ikke undgaaet mig. Men Heinrich Frey er selv bleven saa lykkelig giort, og det med saa liden Rigdom som muligt paa hans Side, saa at han sandelig ikke har Aarsag til at være haard mod en Yngling, der uden sine Forældres uforstyldte Ulykke vilde have seet bedre Dage. Den der har været fattig, burde ikke foragte Andres Armod."

"Jeg frygter for at den menneskelige Natur har en ganske anden Tilbøielighed;" — svarede den bekymrede Kone næsten uvilkaarligt; — "Erfaring har viist, at de, der ere stegne i Veiret, have viist mindst Overbærenhed mod dem, der ere blevne tilbage; og da ingen skatter Rang og Indflydelse saa høit, som de, for hvem disse Ting ere nye, kan man ikke vente, at den Lykkelige saa snart kan glemme sine Onsker, eller at den, for hvem Vre og Værdighed er noget Nyt, saa strængt skal undersøge deres Forsængelighed."

"Heinrich er ikke saa ung og ny i sin Værdighed eller Lykke, at han kan regnes blandt saadanne Personer."

"Heinrich!" — raabte Matronen, medens hendes fjerde Pande blev overtrukken med en Rødme, der lig-

nebe Aftenrøden paa Alpernes Sneetoppe; — „Her er Tiden ikke om Heinrich Frey!“

Breden smilte til hans Knebelsbart krusede sig op til de brune Kinder.

„Du har Ret,“ — svarede han høfligt; — „Bertold og Meta interessere os meest. Jeg troer, at jeg veed Midler, der kunne bringe vort Onste i Henseende til dem i Udførelse, og som saaledes frembyder sig selv, at Guds Finger virkelig er synlig i dem.“

„Desto velkomnere ville de være!“

„Du veed at svære Byrder trykke mig, som alle i min Stand. Irmengard besidder alle sin Stands Egenstaber, og en Higen efter Glands, der kommer mig dyrt at staa; ogsaa har min unge Arvings Udstyr, da han gik paa Reise med Reiseren, meget udtømt mine Midler, ellers vilde jeg af Benstab for Dig og Dine gjerne give saa meget, at denne Forbindelse kunde anstaa Heinrich. I denne Forlegenhed, da vi alle trues med Krig, og jeg er sat i den Nødvendighed, at jeg maa holde mange Krigsfolk paa Hartenburg, seer jeg intet andet Middel, end det jeg har omtaelt.“

„Eller ikke omtaelt,“ — svarede Ulrike; — „thi ved at forklare hvorfor det er Dig umueligt at hjælpe Ynglingen, har Du intet tælt om hiint Bink af Gud.“

„Tilgiv! Du har tælt som jeg fortjener det; og jeg føler, at det er en Skam, at jeg ikke er i Stand

til at gjøre noget for en Person, som jeg ærer saa høit, som Dig."

"Giv ikke mine Ord en urigtig Udtydning!" — afbrød Matronen ham, i det hun smilte, som en, der vil berolige en Anden; — "det er aldrig faldet mig ind, at Greverne af Leiningen skulde være forpligtede til at udstyre alle deres Tjenere, efter enhvers Ønske. Det vilde ogsaa gjøre den tungeste Pengepung i hele Pfalz lettere, Hr. Emich, naar den skulde frem med en Medgift, der kunde lignedes med Metas Udstyr."

"Ingen veed dette bedre, end jeg; Heinrich har ofte tælt med mig om denne Sag, og jeg vilde ønske, at der ingen Forstjæl i Rangen fandt Sted — dog det er unyttigt, og vi ville blot tale om Berthold og hans Forhaabninger. Du veed, Ulrike! at jeg ligger i en alvorlig Strid med Klosteret om visse Afgifter, ikke alene i Jægerdalen, men ogsaa paa Gletten, og at jeg vilde vinde meget i Indkomster, hvis denne Strid blev afgjort til min Fordeel. Saasnart denne ulykkelige Tvist er bilagt efter mit Ønske, vil det ogsaa staae i min Magt, at vise mine fornemste Tjenere Huld og Gunst. Der mangler intet andet, end at denne Sag skal blive lykkeligt endt, saa seer jeg mig ogsaa i Stand til at omstemme Heinrich efter vort Ønske."

"Dersom dette kunde skee paa en hæderlig Maade, vilde jeg velsigne den, der fuldbragde det."

„Jeg glæder mig ved at høre dette af Dig, gode Ulrike! Ingen kan bedre end Du være behjælpelig til at opnaae dette Maal. Jeg var nær ved at blive enig med Heinrich angaaende det Passende i at sætte Grændser for Munkenes affhyelige Udsvævelser.“

„Dine Ord ere haarde, naar de sigte til indviede Benedictinere.“

„Ved de hellige tre Konger! De fortjener dem i fuldt Maal! Endnu er det ikke fire og tyve Timer siden, at jeg her under Hartenburgs Dag saae Abbeden vælte sig i Viin, som den gemeneste Sviregast. Det er Bonifacius, Abbed paa Limburg, som jeg har seet i en saadan upassende Tilstand indenfor mine egne Mure.“

„Og i Selskab med Borgherren selv?“

„Gjør Du ingen Forskjel mellem Munk og Ridder? Har jeg aslagt Løfte om Fromhed, bærer jeg Tonsuren, eller vil jeg ansees for bedre, end mine Medmennesker? At jeg er en Udelmand er et Værk af Hendelsen, og som saadan glæder jeg mig ved min Stands Fortrin; men Ingen kan sige, at Emich af Leiningen gjør Forordning paa Munkedyder. Vi, der ere bestedne, tør haabe Tilgivelse for vore Feil, men dem maa den retfærdige Straf ramme, der synde under Fromheds Maske.“

„Jeg tvivler paa, at denne Undtagelse vil hjælpe Dig tilfids. Men Du vilde sige noget til Fordeel for Berthold Hintermayer.“

„Ja, og det af Hjertet gjerne! Dersom Heinrich blev saaledes stemt, at jeg kunde gjøre Regning paa Borgerflabets Bistand, vilde jeg snart blive færdig med disse Skurke i Munkeskapper. Derved vilde mine Indkomster blive formere, og naar jeg saa satte Berthold til Foged over de gjenvundne Landsbyer, vilde han saaledes vinde i Agtelse hos Menneſterne, at endog den meest haardhjertede Borgemeſters Modſtand i hele Lyſtland vilde blive overvunden.”

„Og paa hvilken Maade mener Du, at jeg kunde bidrage til at opnaae dette Maal?”

„En Kone af din Forſtand ſkulde ikke gjøre et ſaadant Spørgsmaal. Du har nu været gift i lang Tid, og er vel erfaren i dit Kjønns Overtalelſeſkunſter. Jeg veed ikke hvordan Du bærer Dig ad med Heinrich, men ſaa ofte Irmengard vil have noget af mig, finder hun, trods min Modſtand, ſtedſe Midler til at opnaae ſine Henſigter. Snart ſmiler hun, ſnart tier hun; ſnart er hun om, ſnart ſeer hun ſuurt; men iſær veed hun at benytte fortroelige Timer, for at beſnære min uforberedte Fornuft med Kyſſe og Kjærtegn.”

„Det vilde være en Uſandhed, hvis jeg vilde ſige, at jeg ikke forſtaaer Dig, Hr. von Hartenburg! Jeg onſker ikke at oploſte Gløret fra din huuslige Fortroelighed, heller ikke har jeg Lyſt til at taale, at Noget ſkulde vove dette i Henſeende til mig. Jeg og Hein-

rich gaae vor egen Gang, saaledes som vi finde det passende, endstjondt altid i Samdrægtighed i Henseende til vore ægteskabelige Fordele. I Overtalelseskunster af det Slags, som Du sigter til, er jeg kun lidet erfaren. Men hvor kjær Meta end er mit Moderhjerter, og sjældent gav et Barn skønnere Forhaabninger, eller belønnede mere Forældrenes Kjærlighed — Ulrike folde sine Hænder og slog de milde blaae Dine op mod Himmelen; — „hvor meget jeg end skatter den unge Berthold, der er en Søn af min kjæreste Ungdomsveninde, og hvor gjerne jeg end saa deres unge Hjerter forenede ved huuslig Gendrægtigheds og ægteskabelig Kjærligheds Baand, og som Forældre til muntre Børn, der legede ved mine Fodder, og ved mit Livs Aften gjengjældte mig Middagens Aaler — saa vilde jeg dog, hellere end at understøtte Dig i denne ugudelige Plan, hellere end at sætte mig op mod Guds Ulte, hellere end lade min Egentjærlighed træde i Skrankerne mod hans Almagt, hellere end at indbilde mig, at mit Onske kunde undskyldte Kirkeran — følge Pigens Sig til Torben med taaretomme Dine, eller lægge mit Hoved ved Siden af hendes til den Ro, uden Smerte, som Himmelen skænker de Fromme efter Livets svære Prøvelser.“

Greven af Veiningen blev forbauset over den Kraft, hvormed Ulrike taelde, thi Ingen ere saa vældige, som de Sagtmødige, naar de opirres til Modstand, og som

de Gudsfrygtige, naar de lægge det Fortræffelige ved deres Grundsætninger for Dagen. Skjøndt han indsaae, at alt Haab om at forskaffe sig Ulrikes Bistand var forsvunden, steg dog hans Agtelse for hende, uden at han i dette Dieblif selv mærkede det. Han greb, efter at hendes Hæftighed havde sat sig, venstabeligt hendes Haand, som hun udstrakte imod ham, og vilde just svare hende, da Godtrin i det tilstødende Bærelse og en sagte Bank paa Døren, afholdt ham derfra.

„Du kan træde ind;“ — raabte Greven, i den Tro, at det var en af Tjenestepigerne paa Slottet, og glad over at være forløst fra en Samtale, der havde taget en saa ugunstig Vending for ham.

„Tusinde Tak for denne Tre!“ — svarede Ilse, og rejste dybt, i det hun gjorde Brug af den givne Tilladelse; — „Dette er den første Gang, en saadan Raade er bleven viist mig paa Hartenburg, endstjøndt jeg, da jeg endnu var en Pige som vor Meta, engang blev indladt i Lønkammeret i Heidelberg. Jeg var der med den afdøde Borgemeister, Ulrikes Fader, og med den gode Kone, hendes Moder, for at see Mærkværdighedene i det hurfyrstelige Slot. Ogsaa har jeg seet det store Tab —“

„Har man sendt Dig efter mig?“ — spurgte hendes Frue; — „Behøver Meta sin Moder?“

„Dette kan man til enhver Tid antage som vist;“

thi Pigerne paa hendes Alder, Hr. Greve! ligne de unge Fugle, der altid er i Fare for at omkomme, naar de flyve ud, uden at de Gamle ere med, for at undervise dem og indgyde dem Mod. Tyve Gange om Dagen, ja maaskee halvtredstindstyve Gange, siger jeg til vor Meta: „Gjør hvad Du vil, Barn! thi Du gjør intet Ondt.“ Jeg holder det for Uret at paalægge Ungdommens Luner Evang, saalange de ere uskyldige, og jeg paaftaaer, at Kjærlighed er et bedre Tugtens Riis, end Brede, og paa den Maade har jeg opdraget baade Meta og hendes Moder. Velan, her ere I Begge i venstabelig Forening, og Heinrich Frey er derude, og drikker Rhinskvinn med de to Kirkeherrer, der forpeste Slottet.“

„Besøge, vil Du sige, gode Ilse!“

„Hvad ligger der Lag paa et Ord, Barn! Forpeste og besøge, betyder saa temmelig det Samme, naar Tælen er om Pigejægere. Jeg erindrer den Tid, da I begge vare unge og skønne, og et Par, om hvilket den gode Stab Dürkheim sagde, at det aldrig burde have været adskilt; thi var han af adelig Byrd, saa var hun god; og var han stærk og tapper, saa var hun yndig og skøn; men Skjæbnen førde Eder ad forstjellige Veie, og Himlen bevare mig for at have noget at indvende imod Veie, som saa Mange vandre!“

„Og Du har ladet Meta blive alene hos dem, der

forpeste Slottet, og er kommen hid, for at sige os saadanne Ting?"

"Aldeles ikke! Det er sandt, at jeg har ladet Pigen høre paa nogle af deres forsængelige Taler, thi uden Erfaring veed en Pige ikke, naar hun skal tilbagevise en uanstændig Frihed; men at noget Usømmeligt skulde undgaae mine Blikke, er ligesaa umueligt, som det er Hr. Greven, at vise Mangel paa Urefrygt for Altrene paa Limburg. Jeg beklager mig ikke over de fremmede Adelsmand, thi medens Ridderen fra Rhodus viisde Meta mange Artigheder, taelde den værdige Abbe med mig om Luthers Kjæteri, og jeg forsikkrer at han, skjøndt han er en Geistlig, dog fik min Mening at vide angaaende denne Schismatiker. Vi taelde om denne onde Tids Farer og Fristelser, og der vilde være blevet værlet mange vise Ord imellem os, dersom ikke den unge Berthold havde spanket frem og tilbage i Salen, som om han befandt sig ude i sin Skov, og forstyrret alle de Tilstedeværende under det taablige Paaaskud, at opsoge en Flitsbue til Greven; ligesom om Hr. Greven vilde have jaget med mindre Fornøielse, fordi der blev ført en fornøftig Samtale i hans Sal. Jeg holder meget af Hintermayerne, men denne Ungling synes at røbe Mangel paa den Urefrygt, som han skylder Alderen."

"Men hvor har Du ladet min Datter?"

"Du veed, at hun vilde besøge den fattige Lotte,

og da jeg meende, at den vandrende Ridder havde tælt nok, gav jeg hende et Vink, at hun kunde gaae ned i Landsbyen. Hun er ikke kommen til Skade ved Samtalen med den noget overgivne Ridder, thi intet forhøier Dydens Reenhed saa meget, som lidt Omgang med de Castefulde — ligesom Guldet vinder i Haardhed ved en Tilfætning af et ringere Metal, og bliver skikket til at gaae igjennem mange Hænder.”

„Du har dog ikke ladet Meta gaae alene?”

„Har jeg nogenfinde forsømt min Pligt. Dit moderlige Hjerte kommer lige saa let i Uro, som en Fugl ved den mindste Raslen af Blabene. Vær ubekymret! jeg lod den forsængelige Gisela gaae med hende, og hvistede Meta i Øret, da hun gik, at hun skulde drage Nytte af sin Lebsagerindes forsængelige Snaak, der sandsynligviis ikke vilde tale om andet, end om de Fremmedes Emigrerier. Den gamle Ilse forstaaer, at benytte alt det Opbyggelige, som Tilfældet fører hende i Veien. Aldrig har jeg ladet en Leilighed undslippe, hvoraf der lod sig drage en nyttig Lærdom, og her staaer Ulrike, der kan bekræfte det. Jeg beder om Forladelse, Hr. Emich! fordi jeg sendte Eders Skovridder bort, men Unglingen forboldte mig megen Uergjælfed ved sin Raslen med Skjolde og Hagebøsser, og for stilletiende at give ham en nyttig Lærdom, befalede jeg ham at bringe Meta sikkert til hans Moders Bolig, under

det Paaskud, at hun behøvede en Mand's Arm, for at holde de slemme Hunde i Byen borte fra sig."

"Veed Heinrich det?"

"Han er i Sandhed saa rørt over den Tre, at Du har en hemmelig Samtale med Greven, at han ikke gjør stort andet, end at tale derom og drikke Rhinskvin. Da der saaledes var sørget for Barnet, af den Person, der først har holdt hende i sine Arme, og hvis Erfaring grunder sig paa en Alder af fire og halvfjerdesindstyve Aar, saae jeg ingen Nødvendighed i at forstyrre Hr. Heinrich og hans Venner."

Ulrike smilte og vendte sig til Greven, der var saaledes fordybet i Betragtninger, at han neppe gav Agt paa den Gamles sidste Ord. Hun rakte ham Haanden, hvorpaa de forlode Børrelset sammen.

Fjortende Kapitel.

Den Hytte, hvori Lotte, Bertholds Moder, boede, udmærkede sig fremfor de Andre i Byen ved den større Kethed og Bequemmelighed, der især ere en Følge af den Dannelses og Smag, som ikke engang Armod kan berøve den,

der er opdraget i de bedre Stænders Sæder og Anskuelser. Den stod noget affides fra de andre lave Huse, og besad, foruden de øvrige Kjendteegn paa større Bequemmelighed, endnu den Fordeel, at den var affondret ved en Indhegning fra den Gadelarm, der betager de fleste Flækker og Landsbyer i Europa deres landlige Charakter.

Den lille Gruppe af Huse, under de fremspringende Bastioner af Hartenburg, havde, ligesom næsten alle Landsbyer af det Slags i Almindelighed, Udseende af Armod og Elendighed. Hytterne vare opbyggede af Træ og Leer, havde Straatage og Vindveesaabninger uden Glas. Heri og i en overordentlig Reenlighed overgik Lottes Huus dem, men endnu mere i den indvendige Indretning. Hun havde reddet Møbler nok af sin asbøde Mands Formue, til steds at kunne have Minder om lykkeligere Dage for Dinene, en almindelig, men sørgelig Trøst for dem, som Ulykken ikke ganske har styrtet. Men Bertholds Moder havde endnu andre Fordringer paa deres Agtelse, der betraad hendes ringe Dørtærskel. Hun var, som vi allerede have bemærket, Ulrikes Ungdomsveninde, og, hvad Dannelsen og Charakter angik, endnu i højeste Grad værdig til Borgemeisterens Kones Tillid. Hendes Søn fik vel kun en ringe Løn, men Greven tillod sin Skovrider, at styde Vildt til sig selv, og da tykt Sparfomhed havde gjort

hende til Gier af en Garderobe fra flere Menneſtealbre, ſaa havde hun aldrig føelt nogen egentlig Mangel, og kunde til enhver Tid viſe ſig i en Dragt, der mere paſſede til hendes forrige, end til hendes nærværende Forfatning. Deſuden beſøgte Ulriſke aldrig Jægerdalen uden at tænke paa ſin Venindes Fornødenheder, og naar Tid og Omſtændigheder forhindrede hende i ſelv at komme, ſendte hun Iſe i ſit Sted til Landsbyen.

Naar man vilde fra Abbediet til Slottet, maatte man forbi Lottes Dør; hun var ſølgelig forberedt paa dette Beſøg, og viiſte, da den ſjønne, blomſtrende Meta, ledsaget af Slotsforvalterens Datter og af Bertſhold, traad ind i Hytten, ikke den mindſte Overraſtelse, ſjønndt hun var hjertelig glad ved deres Komme.

„Din Moder?“ — vare de første Ord, Enken ſagde, efterat hun havde kyſſet Pigens varme, rødmenſe Kind.

„Har en hemmelig Samtale med Greven, ſom min Fader ſiger, ellers vilde hun ſikkert have været her.“

„Og din Fader?“ — ſagde Lotte med Eftertryk, i det hun vendte ſit bekymrede Blik fra Meta til ſin Søn.

„Drikker Rhinſkviin med Svirebrødrene paa Slottet. I Sandhed, Moder Lotte! Du maa finde det meget uroligt her i den By, ſiden diſſe ſlemme Gæſter huſere i Slottet. Jeg troer knap, at vore Munkke paa Limburg

ere saa tørstige som De, og hvad forfængelig Snak angaaer, saa gives der i hele Dürkheim ikke deres Ege, endstjøndt det, som den gode Ilse pleier at sige, er en Stad fuld af Forfængelighed og Daarstab."

Lotte smilte, thi hun saae af Pigens spøgende Munterhed, at der ikke kunde være forefaldet noget Ubehageligt. Derpaa bød hun ogsaa Gisela velkommen, og førde sine Gæster ind i Stuen.

"Beed Heinrich af dette Besøg?" — spurgde Enken, efterat de Alle havde sat sig, og ventede ængstligt paa Svaret.

"Jeg sagde Dig, Lotte! at min Fader svirer med de Fremmede. Der er din Søn, Berthold, — den urolige, utaalmelige Berthold — han kan sige i hvilket fortræffeligt Selstab Borgemeesteren i Dürkheim er kommen."

Nedens Meta sagde dette, smilte hun, endstjøndt hun egentlig neppe selv vidste hvorfor. Den erfarne Matrone saae i denne Eystighed lidt mere, end en af hine ungdommelige Luner, der uden tilstrækkelig Grund kan fremkalde baade Munterhed og Sorg. Med desto større Omhu betragtede hun dog sin egen Søns Ansigt, for at erfare hvor vidt han deelte denne Metas Eystighed.

"Da Du beraaber Dig paa mig," — sagde han, — "maa jeg svare, at Heinrich Frey befinder sig i Selstab med to af de meest fordærvede Leddiggjængere, man nogensinde har seet paa Hartenburg. I Sandhed

det er den høie Tid, at Broder Luther antager sig Kirken, da Karle, som disse, iføre sig dens Dragt."

"Siig hvad Du vil, Mester Berthold!" — raabde Gisela; — "om den sladderagtige, halv kronragede Franskmænd, men Ridderen fra Rhodus maa Du ære som en Krigsmænd i Ulykken, der tillige er artig og galant."

"Saa galant som Du vil!" — svarede Meta med Varme; — "men din Smag maa være bleven forvædet i Omgang med saa raue Krabater, dersom Du kalder dette Menneske artig."

Lotte havde med Alvorlighed betragtet begge de Talendes Ansigt og følt den meest levende Glæde over Metas Åbenhjertighed og Oprigtighed. Hun vilde just gjøre en passende Bemærkning, da man hørte lette Fodtrin udenfor den yderste Dør, og Ulrike selv traad ind. Uagtet de unge Folk vare gaaede tidligere bort fra Slottet, og den ringe Afstand mellem dette og Landsbyen, havde de dog tilbragt saa megen Tid paa Veien med at snakke sammen og med at plukke Blomster, at Samtalen ikke var rykket langt frem, da hun kom. De to Veninder hilste hinanden, som sædvanligt med Varme og Hjertelighed. Da de sædvanlige Spørgsmaal vare gjorte, og begge Pigerne havde gjort nogle ubetydelige Bemærkninger, bortfjerne de unge Folk sig, under det Paaskud at vise Meta, hvorledes Berthold havde indrettet Reberne for de Duer, som hun havde for-

æret hans Moder. De tvende Mødre saae ikke ugjerne, at deres Børn gik bort, ledsagede af Gisela, thi de længtes efter en hemmelig Samtale, og vidste, at Ungdom, Tilbøielighed og tusinde smaa uskyldige Elskovsgalanterier tilstrækkeligt vilde forsinke deres Børns Tilbagekomst."

Da Ulrike og Lotte vare alene, sad de en kort Tid Haand i Haand, og saae alvorligt paa hinanden.

"Du har vel overstaaet den farlige Foraars-tid, gode Lotte!" — sagde Ulrike kjærligt; — "Jeg var meget bange for, at din Sundhed skulde lide ved denne fugtige Bolig."

"Og Du seer endnu saa skøn og ungdommelig ud, som fordem, da vi, ligesom din Meta, vare muntre, spøgefulde Piger, og klattede om paa Hedningemuren."

Et sagte Tryk førend de slap hinandens Hænder, var det tausse Beviis paa gjensidig Agtelse.

"Du finder Meta blomstrende og lykkelig?"

"Som hun fortjener at være; og Berthold — syntes mig opvoren til sin Faders Kraft og Fortræffelighed."

"Han er ganske saaledes, som jeg ønsker det — med Undtagelse af en eneste Egenkab, min Veninde! og Du veed meget vel, at jeg blot ønsker ham den for at tilintetgjøre Heinrichs Indvendinger."

"Til at opnaae denne Egenkab har han intet

Haab. Berthold har desuden en altfor høimodig Eiegyldighed mod Guld, til at ville strabe det sammen, om han endog besad Midlerne dertil. Men hvilket Haab kan en ringe Skovrider have, der blot jager i Skoven, eller ledsager sin Herre i Festligheder eller i Kampen?"

"Hr. Emich statter din Søn, og jeg troer, at han er tilbøielig til at vise ham Huld og Raade. Derfor som Greven vilde tale alvorligt med Heinrich, var endnu ikke alt Haab tabt."

Lotte slog Dinene ned paa det Styoi, som hun havde for sig, thi Nødvendigheden havde lært hende at være bestandigt virksom. Denne Pause var lang og tankesfuld. Men medens Ulrike overveiede alle Mueligheder i at overvinde sin Egteherres Pengegjærrighed og ærgjærrige Hensigter, fremstillede der sig et ganske andet Billede for hendes Benindes Phantasi. Hendes Dienlaag sittrede og en heed Taare faldt ned paa Læredet i hendes Skjød.

"Jeg har i den senere Tid tænkt meget, Ulrike!" — sagde hun endelig; — "paa om det ogsaa er Ret, at belæse din Lykke med Byrden af vor Ulykke. Berthold er ung og brav, men det synes mig ikke at være nødvendigt, at trække Dig og Meta ned til os. Jeg har med Længsel ønsket, at gaae i Raad med en Veninde, der har mindre Deel i Sagen, om hvad jeg bør

gjøre; men det har sin Vanskelighed at tale med nogen om en saa kilden Sag, uden at det skal staae din Datter.”

„Derksom Du vil høre den oprigtigste og bedste Raadgiver, Lotte! saa spørg dit eget Hjerte.”

„Det byder mig at være retfærdig imod Dig og Meta.”

„Har Du maaskee bemærket noget i Bertholds Opførsel eller Tænkemaade, der undgik en Moders omhyggelige Jagttagelse, der kun vilde give sit Barn med en Værdig.”

Lotte smilte gennem Taarer:

„Derksom Du vil høre Ondt om Knøsen, maa Du ikke spørge den, der intet andet Haab kjender. Den Faderløse er Enkens eneste Rigdom, og Du kan ikke erfare Sandheden af en Person, der vogter paa sin Skat med saa megen Gjærrighed.”

„Og troer Du, Lotte! at din Søn er Dig byrdebarere i din Armod, end min Meta er mig, endstjøndt Forsynet har stænket os Rigdom og Rang? Ulykken har virkelig forandret Dig; Du er ikke mere den Lotte, Du var i dine unge Dage.”

„Seg vil ikke sige mere, Ulrike!” — svarede Enken med dæmpet Stemme, som en, der bliver overvældet med Bebrejdelser; — „Seg overlader alt til Himlen og til Dig. Du veed at, om Berthold endog var Grebe

af Leiningen, vilde det dog være hans og mit inderligste Ønske at see Meta som hans Bruud."

Et næsten umærkeligt Smil svævede om Ulrikes yndige Mund, thi hun tænkte paa sin Samtale med Emich, men der laa hverken Mistanke eller Misforstaaelse i hendes Tanker.

"Vi ville tale om Tingene, som de ere, og ikke om Umueligheder;" — svarede hun; — "Ingen kan være inderligere overbevist om, at om Du var Ulrike og jeg Lotte vilde dine Tanker dog blive de Samme. Vor Meta er Du ligeledes vis paa, men Sandheden byder mig at sige, at jeg er bange for at Heinrich aldrig vil give efter. Hans Sind hænger for meget ved det, Verden kalder Lighed i Stand og Formue, og det vil falde vanskeligt at bringe ham saa vidt, at han lægger Dyd i Bægtstaalen imod Penge."

"Og har han da saa megen Uret? Hvilken fortræffelig Egenskab besidder Berthold, som Meta ikke besidder i samme Grad?"

"Hvæken kan ikke saaledes afveies, som man sammenligner Bærbien af Huse og Jordegods. Han har megen Uret, og jeg kunde græde — og hvor bittert har jeg ikke allerede grædt! — fordi Heinrich Frey vil lade en saa uskyldig og uerfaren Piges Lykke komme an paa en snæverhertet Beregnings Omværlinger. Dog ville vi haabe" — lagde Ulrike til; i det hun afstør-

rede en Taare; — „og vende vore Tanker til den glædeligere Side.”

„Du taelde om Grevens Velvillie for min Søn, og om hans Beredvillighed til at hjælpe ham.”

„Jeg kjender intet andet Middel til at bøie Heinrich Freys Sind. Skjøndt han er blid og eftergiven imod mig i alle de Ting, der angaae mine Anliggender, anseer han dog ikke en Kone i Stand til at dømme om verdslige Fordele. Jeg frygter for, at han skatter min Indsigt i denne Henseende alt for ringe, til at jeg kan haabe at overtale ham. Men Hr. Emich har en stor Indflydelse paa hans Sind, thi de, der tragte efter Verdens Gunst, bære stedse stor Erbødighed for dem, der staae over dem i Rang.”

Enken ned slog sine Blik, thi det steede yderst sjældent, at hendes Veninde selv i deres Samtaler, taelde om sin Egteherres Svagheder.

„Og Hr. Emich?” — spurgde hun, for at henlede Samtalen paa et andet Punkt.

„Grevens viser, som jeg allerede for har sagt, stor Tilbøielighed til at staae os bi; jeg har i Dag aabenbaret ham mit Onske og bedet ham at udøve denne Venstabshandling.”

„Det er ellers ikke din Bane at bede Hr. von Hartenburg om noget, Ulrike!” — svarede Lotte, i det hun hæstede sit Blik paa sin Venindes Ansigt, der rød-

mede og smilbe. De Blikke, som de værlede, vare fulde af Kjære og sorgfulde Grindringer om længst hensevundne Lider.

„Det var den første Bøn,“ — sagde Ulrike; — „og jeg kan ikke sige, at den Tjeneste jeg forlangte, blev mig aldeles afflaaet, endstjøndt Greven knyttede den til en Betingelse, som det er mig aldeles umueligt at opfylde.“

„Dersom den er for stor for dit Venskab, maa den virkelig være meget stor.“

Totte taelde under Indflydelse af et smerteligt fluffet Haab, der undertiden ogsaa gjør dem uretsfærdige, hvis Grundsætninger ere faste, og Ulrike forstod fuldkommen Meningen af hendes Ord. Forstjellen i Formue, Tottes haabløse Fremtid, den bittre, ufortjente Fornedrelse og Armod, den strænge Dom, som Verden saa letfindigt sælber over de Ulykkelige, alt dette og tusinde smertelige Grindringer drog forbi den Sidstes Sjæl.

„Du skal selv dømme;“ — svarede Ulrike med Rolighed; — „og naar Du har hørt mig, besværges jeg Dig ved vort lange, uforstyrrede Venskab, at aabne mig dit hele Hjerte, ikke at dølge mig nogen Tanke, ja ikke engang at skjule dit svageste Ønske for mig.“

„Tael!“

„Har Du aldrig havt Mistanke om, at de frige-

riste Rustninger i Slottet, og Mærkværelsen af saamange Krigsfolk paa Limburg, ikke betyder noget Godt?"

"Begge Dele spaae Krig; men Churfyrsten bliver haardt betrængt, og det er længe siden at Tyskland har glædet sig ved en fuldkommen Rolighed."

"Er dine Formodninger aldrig gaaede videre, end til disse almindelige Ting?"

Benindens Overraskelse tilkjendegav Ulrike, at hun ikke havde forstaaet hende.

"Og Berthold? Har han ikke sagt noget om Grevens Hensigter?" — vedblev Ulrike.

"Han taler om Feltslag og Beleiringer, som de fleste unge Karle, og prøver ofte sin Bedstefaders Vaaben, der hænge derinde i Kammeret, thi Du veed, at vi, sjøndt ikke af ridderlig Stand, dog tælle Krigere i vor Familie."

"Er han ikke forbittret paa Klosteret Limburg?"

"Han er det og han er det ikke. Der hersker til min store Sorg her i Jægerdalen saamegen Misforholdelse med Munkene, og denne bliver endnu forøget ved hans Pattebroder Gottlobs Indskydelser."

"Denne Forbittrelse har udbredt sig fra Greven til hans Tjenere. Alt hvad Gottlob siger, har Emich flere Gange hentydet paa."

"Og dog har Abbeden og Greven sviret med hinanden i Borgen forgangen Nat."

„En altfor stor Blindhed for Ting, der foregaae for dine Dine, min Bedste! er en Følge af dit dybtige Sindelag, der gjerne tænker det Bedste om Alle. Greven af Hartenburg pønsker paa at omstyrte Abbediets Altre, og har i Dag tilsvoret mig, at han, hvis jeg vilde paatage mig at stemme Heinrich efter hans Ønsker, vilde anstrænge alle sine Kræfter for at gjøre Berthold og Meta lykkelige.”

Lotte hørde denne Efterretning med den Forbauselse, hvormed den Umistænksomme og Sagtmødige fornæmmer den første Efterretning om den Uergjærriges og Bældiges dristige Planer.”

„Dette vilde være en Fornærmelse mod Gud!” — raabde hun med Eftertryk.

„Vi vilde vise Ringeagt mod Guds Altre, dersom vi vilde lade vore Ønsker faae Overherredømmet over vore Pligter.”

Der opstod en Pause. Lotte reisde sig af sin Stool med en saadan Lethed, at det næsten forekom hendes bevægede Beninde, at der var en overnaturlig Magt med i Spillet. Derpaa udbredte Enken sine Arme, og udtrykte sine Følelser med de Ord:

„Ulrike! Du kjenner mit Hjerte;” — sagde hun; — „Du der er min Kjærligheds Søster, om just ikke mit Blods — Du, for hvem jeg som Barn ikke skjulde en eneste Tanke, — Du, af hvis Sjæl min Lun var et

Speil, der tilbagestraalbe hvert Ønske, hver Tanke, hvert Sindelag — Du veed hvor kjær Berthold er mig! Du kan bekræfte, at, da Himmelen fratog mig hans Fader, var det blot Moderfølelsen der fristede mit Liv; at jeg for hans Skyld bar Ulykken med Tilfredshed; smilte, naar han smilte, og glædede mig ved hans barnlige Glæde; at jeg ogsaa er beredt til at døe for ham, saaledes som jeg har levet for ham. Du veed, Ulrike! at jeg ikke med større Glæde og renere Tillid bortskjænkede min ungdommelige, jomfruelige Tilbøielighed, end jeg saae den fremspirende Kjærlighed mellem ham og Meta, og dog erklærer jeg, i Guds Nærværelse, at førend noget ugudeligt Ønske i min Sjæl skal staae Grev Emich bi ved denne Handling, før skal enhver jordisk Smerte være mig velkommen og ingen Lidelse for bitter.”

Den fromme Enke sank bleg, sittrende og udmattet ved den usædvanlige Anstrengelse tilbage i sin Stool. Bertholds Moder havde aldrig besiddet sin Benindes Undigheeder, og hendes Pande bar Spor af en dyb Kummer. Men som hun der sad, og hendes Ansigt straalbe af begejstret Urefrygt for den Høieste, forekom det Ulrike, at hun aldrig havde seet et skjønnere Bæsen. Hendes egne Dine glindsede af Glæde, thi i dette Dieblik's aandige Oplostelse tænkte ingen af dem paa jordiske Ting, og deres inderligste Ønske var, at Greven

af Hartenburg ogsaa havde været Vidne til denne Fromhedens Triumph over Egennytten. Det afflaaende Svar, som hun, i Følge den store Overeensstemmelse i Henseende til deres Charakter, havde givet paa samme Maade og med de samme Ord, syntes hende noget aldeles fortjenstløs; thi hvad var den simple Bægning af en Person af hendes Stand og Formue, i Sammenligning med den ophøjede Beredvillighed til at tømme Lidselsernes Kalk lige til Bunden, som Enken viisde.

„Jeg ventede intet Ringere,“ — sagde hun, da hendes Bevægelse havde sat sig saameget, at hun igjen kunde komme til Orde; — „jeg ventede intet Ringere af Dig, Lotte! thi noget mindre vilde have været uærdigt, og mere kunde Du neppe sige. Vi ville nu tale om andre Ting, og sætte vor Tillid til hiint Bæsen, hvis Majestæt man truer! Har Du allerede besøgt Hedningemuren?“

Uagtet det Oprør, hvori hendes Følelser var, der dog lidt efter lidt gjorde Plads for hendes sædvanlige Sindssro, bemærkede Lotte dog sin Venindes forandrede Opførsel, da hun sagde disse sidste Ord, og den sagte Bæven af hendes Stemme, da hun gjorde dette Spørgsmaal.

„Eneboerens Godhed imod Berthold og det store Øy, hvori hans Fromhed er, drog mig hid. Jeg fandt i ham en Eneboer af mild Tale og stor Viisdom.“

„Har Du vel betragtet ham noie, Lotte?“

„Som den Bodfærdige betragter den, der yder hende Trøst.“

„Jeg vilde ønske, at Du havde betragtet ham nøiere.“

Enken saae fuld af Forbauselse paa sin Veninde, men vendte strax derpaa sine taarefyldte Dine til sit Arbeide. Der fulgde en lang, piinlig Pause, thi begge føelde Mangel paa deres ellers saa fuldkomne gjensidige Fortrolighed.

„Mistroer Du mig, Ulrike?“

„Ikke som Bodfærdig.“

„Du misbilliger altsaa den Urefrygt, som hele Egnens Beboere yde ham?“

„Derom kan Du dømme af den Omstændighed, at jeg tillod Meta at begjære hans aandelige Raad.“

Lotte røbede en endnu større Overraskelse, og der fulgde en endnu længere piinlig Pause, end den forrige.

„Det er længe siden en Persons Navn var paa din Tunge, om hvem vi som Piger taelde saa ofte sammen med saa megen Varme.“

Enkens Forbauselse steg til det Høieste. Hun lod sit Arbeide falde og slog Hænderne sammen.

„Du troer altsaa?“ — foer det over hendes Læber.

Ulrike bøiede sit Hoved ned, som om hun vilde be-

tragte Lærredet, men egentlig vidske hun ikke hvad hun gjorde, og hendes Haand rystede hæftigt.

„Jeg har undertiden troet det!“ — svarede hun saa sagte, at det neppe kunde høres.

En munter Latter løb udenfor Døren og Meta traad ind tilligemed Berthold og Borgfogdens Datter. Ifølge denne Afbrydelse trak begge Veninderne sig tilbage til det inderste Værelse.

Femtende Kapitel.

Omtrent en Time efter at Ulrike og Lotte havde, som der er fortalt i Slutningen af forrige Kapitel, trukket sig tilbage, saae man Heinrich Frey med sin Familie drage gennem Jægerdalen, forbi Bjærget, hvorpaa Abbediet laa, og tilbage til Staden. Fire af Emichs letbevæbnede Tjenere ledsagede til Fods de Ridende, under det Paa- skud at vise Borgmesteren Gre, men egentlig for at beskytte ham mod omstrolfende Krigssolk fra Abbediet — en Forsigtighed, der ikke var ganske overflødig, da Læseren vil erindre at Weien gik tæt forbi Abbediet.

Medens de rede forbi de mægtige Taarne og høie Tæge, der endog vare synlige i den dybe Dal, blev Heinrichs Ansigt, der siden hans Afreise fra Hartenburg

havde været usædvanligt takkefuldt, endnu mere alvorligt, og Meta, der sad hos ham paa Hesten, hørte ham sukke dybt — et useilbart Tegn til, at hendes værdige Faders Aand var i overordentlig Virksomhed.

Men det var ikke alene Borgemeisterens Ansigt, der blev mørkere. En dyb, mørk Kummer omtaagede hans skønne Hustrues Træk, og selv i Metas blomstrende Ansigt viisde der sig hin rolige Alvor, der pleier at følge paa hæftig Glæde, hvormed da Aanden undersøger det Forbigangne og prøver Værbien og Manglerne ved de sidste Nyheder. Af dem alle, naar man undtager det mandlige Følge, vendte den gamle Tise tilbage, som hun var kommen, selvtilfreds, ubevæget og snakkesalig.

„Grev Emich har gjort Dig misfornøiet, Fader!“ — sagde Meta, da en dyb Aanden, der hos en mindre kraftfuld Person vilde have været et Suk, gav hende Grund til at troe, at Borgemeisterens Hjerte grublede over en dyb Krænkelse; — „ellers ville Du være muntrere og mere villig til at give mig dit faderlige Raad, som Du ellers pleier, naar vi sidde sammen i Sadelen.“

„Paa Velighed dertil vil det ikke mangle, og Abbediets Mure opstrøge til rette Tid min Hukommelse som Fader. Men Du er i Vildfarelse, dersom Du troer, at Emichs Sjæl ikke er saaledes forbunden med min som forbum Davids med Jonathans. Der gives ingen

Mand, som jeg elsker mere, der gives, naar jeg ifølge min Pligt undtager Keiseren og Churfyrsten, ingen, som jeg agter høre."

"Dette glæder mig usigeligt; thi jeg holder meget af denne Ridetour mellem Bjærgene og især besøger jeg gjerne Lottes Hytte."

Heinrich reed en kort Strækning uden at sige et Ord.

"Meta!" — udbød han endelig; — "Du opnaaer nu den givtesfærdige Alder, og det er Tid at styrke dit unge Sind saaledes, at det er i Stand til at modstaae denne Verdens List og Ondskab. Paa Livet kan ingen stole med Sikkerhed, men mindst den Tappre og Virksomme og vi leve i farlige Tider. Den der i Dag staaer i sin fulde Manddoms Kraft, æret og lykkelig, kan omkomme i Morgen, ja endog i Nat; og din Fader er ligesaa dødelig som ethvert Dyr, der kryber paa Jorden, eller som den foragteligste Svirebroder i Pfalz, der øder sin Formue, der maaskee er sammenskrabet med Møie af en virksom Fader."

"Det er meget sandt, Fader!" — svarede Zomfru, der vel var vant til sin Faders moralske Betragtninger, men dog aldrig havde hørt Borgemeesteren, der taelde sagte som om denne pludselige Ydmyghed aarede hans sædvanlige Selvtillid, yttre sig saaledes; — "Vi ere ikke bedre, end de fattigste Borgere i Dürkheim, og neppe saa gode som Lotte og Berthold."

Et stærkt Hem røbede Heinrichs Misfor nøielse.

„Ti stille om disse ærlige Folk!“ — svarede han; — „da enhver bliver salig eller fordømt efter sine egne Fortjenester; lad det gaae Lotte og hendes Søn saaledes, som Forsynet tilskaffer dem det; thi vi have i dette Øieblik at tale om et vigtigt Familieanliggende. Jeg vil tale et alvorligt Ord med Dig, Barn! og behøver derfor din største Opmærksomhed. Tilstaaet altsaa, at jeg er dødelig — og Du kan være vis paa, Meta! at jeg ikke taler derom af Letsindighed eller uden Nødvendighed, — saa følger deraf, at jeg tidligere eller sildigere vil blive reven bort fra Dig, og at Du altsaa bliver tilbage som en Faderløs. Denne store Ulykke kan træffe os snarere, end Du troer, thi jeg siger det endnu engang, vi leve i en farlig Tid, da heedt Blod og Tapperhed let kan berede en Mand et tidligt Endeligt.“

Meta slyngede sin Arm tættere om Borgemeisterens Liv, og han antog det sømme Tryk som et Beviis paa hendes barnlige Kjærlighed.

„Hvorfor skal vi tale derom, Fader!“ — raabte hun; — „da Du dog veed, at det vil gjøre os begge uhyggelige? Skjøndt jeg er ung, kan dog min Skjæbne træffe mig, saa at jeg døer før Du.“

„Det er mueligt, men ikke sandsynligt;“ — svarede Heinrich med en bedrøvet Mine; — „ifølge Naturrens sædvanlige Løb, vil jeg endog gaae bort før din Moder, da jeg er ti Aar ældre, end hun, og Du vil engang blive tilbage som et forældreløst Barn. Gud

veed hvilken Ende endnu alle disse Tvistigheder, der omgive os, ville faae, og jeg holder det følgerig for klogt, at være forberedt. Naar altsaa Skilsmisfens uhyggelige Dag kommer, Meta! vil Du blive ladet tilbage med en Leidsager, der hverken passer til din Ungdom eller til din Uerfarenhed."

"Fader!"

"Jeg mener Penge, mit Barn! der baade kunne være en Betsignelse og en Forbanelse, eftersom det falder sig. Dersom jeg skulde blive reven pludselig bort, ville mange flette og udsvævende Friere omsværme Dig, der spørge ved deres Skjæg og Anebelssbarter, at Du er dem kosteligere end Luften, som de indaande, medens det dog er deres eneste og forfængelige Ønske at blive Herrer over Borgemeesterens efterladte Formue. Det er vel vanskeligt at faae et lykkeligt Parti for en af Middelstanden, som Du, thi medens din Fødsel lukker Borge og Paladser for Dig, giver din betydelige Formue Dig Ret til at vælge en, der er mere end en simpel Borger. Jeg vilde gjerne opsoge Dig en Mand, der var af god Stand og ingen Udland."

"Det vil ikke være saa let en Sag, gode Fader!"

— svarede Meta smilende, thi saa Piger i hendes Alder formaae at høre tale om Planer til deres tilkommende Vintermaal uden den Pirren af Nerverne, der let faaer Udseende af Enstighed; — „mig forekommer det, at

Verden er inddeelt i Folk, der erhverve og Folk, der fortære."

"Eller i Kluge og Tøsser. Der gives tre Ting, der maae være tilstede, naar en Pige i din Stilling skal give sig, og kunne gjøre sig Haab om Menneskernes Agtelse. Den Første er en tilstrækkelig Formue, den Anden Forældrenes Samtykke og Velsignelse og den Tredie Eghed i Stand."

"Jeg havde troet, at Du ogsaa vilde sige noget om Smag og Tilbøielighed, Fader!"

"Forsængelige Indbildninger, Barn! som enhver Grille kan forandre. Se hiin Bonde, der bestjærer Wiinstoffene i Abbediets Wiingaard! — troer Du, at han er mindre lykkelig ved sit Bøger sure Wiin, end om han kunde drikke den bedste Wiin i Pater Bonifacius' Kjælder? Og dog kan Du, hvis Knægten havde Valget, være forsikkert om, at han vilde sværge paa, at der for Fremtiden kun skulde gaae Hochheimer over hans Tunge; Karlen vilde være ul lykkelig, dersom han blot af Griller satte sig i Hovdeet, at ville leve bedre; men kan man prise nogen lykkeligere, saalænge han er arbeidsom og tarvelig? O, jeg har ofte misundt disse Karle deres Lykke, naar Uergrelse og Tab nedbøiede min Aand."

"Og vilde Du bytte med disse Wiindyrkere, Fader?"

"Hvad tænker Du paa, Pige? Gives der da ikke Rang og Stand paa Jorden? — Dette erindrer mig

om mit Forsæt. Der har i Dag været Taler om en Taablighed, for ikke at sige, en Forbovenhed af den unge Berthold Hintermayer, der skal have i Sinde at parre sin Armod med min Rigdom."

Meta lod Hovedet hænge, og den Arm, hvormed hun omslyngede sin Fader, sittrede hæftigt.

"Jeg tvivler paa at Berthold nogensinde har tænkt derpaa!" — svarede hun endelig med en Stemme, der neppe kunde høres.

"Desto bedre for ham, thi et saadant Ønske vilde være ligesaa taabligt, som om Du ønskede at blive gift med Grev Emichs Arving."

"Nei! denne taablige Tanke er aldrig faldet mig ind!" — raabte Meta.

"Desto bedre for Dig, Meta! da Herren af Hartenburg allerede for mange Aar siden har forlovet sin Søn. Da vi altsaa paa begge Sider ere saa enige, maa Du nu overlade mig til mine egne Tanker, der maae bestjæftige sig med vigtige Anliggender."

Da Heinrich Frev havde sagt dette, samlede han sin Aand til Eftertanke, fuldkommen tilfreds med de faderlige Lærdomme, som han havde givet sin Datter. Meta derimod fandt i Borgemeisterens saa, henkastede Bemærkninger Grund nok til en ubehagelig Grublen, saalænge Rejsen varede.

Under denne korte Samtale mellem Heinrich Frev og hans Datter, blev der ført en anden mellem Ulrike

og den Gamle, der sad bag ved hende i Sabelen. Den gamle Ilse's Snakkesyge og hendes Herskerindes ofte prøvede Overbærenhed bevægede hende, kort efter at de vare komne ud af Landsbyen, og da de vare langt nok borte fra de Andre, for ikke at kunne høres, til at bryde Tauscheden.

„Velan!“ — raabde den Gamle; — „det var dog engang en Dag! Først havde vi Fropræken i Dürkheim, saa den syrige Pater Johans Præken og Høimeesse i Abbediet og endelig Grev Emichs Artighed. Jeg troer ikke, gode Kone! at Du før har seet Borgemeesteren hædret saaledes.“

„Han har altid staaet i Gunst hos Herren af Hartenburg, som Du vel veed, Ilse!“ — svarede Heinrichs Egtesælle, i det hun taelde som en Person, der tænker paa ganske andre Ting; — „Jeg vilde ønske, at der i dette Dieblis ikke bestod et saa varmt Venstreb mellem dem Begge.“

„Heri er Du ikke saaledes findet mod din Mand, som Du burde være. Det er hæderligt, at blive æret af dem, som Verden ærer, og Du burde ønske, at din Egteherre stod høit i Gunst hos Alle, ja hos Keiseren selv. Men Du havde allerede som Barn dine Særheder, og jeg tør ikke altfor haardt dable en Tilbøielighed, der ikke synes uden Grund, da den ligesom kommer af Naturen. Ak! Himlen viser sig steds naadig mod de Gode. Hvilket lykkeligt Liv føler Du ikke, Ulrike!

Du har, som Borgemeisterens Kone, Forrangen for alle dem, der før vare dine Lige, og mellem Dürkheims Porte eller dit eget Huses, og dem paa Hartenburg, tør ingen staae med Hatten paa, naar Du rider forbi. Det kalder jeg, at være lykkelig. Saa har vi den værdige Heinrich til Herre, og en fortræffeligere Mand, til at holde enhver i Staden i tilbørlig Grefrygt, kan der ikke gives; ogsaa Meta, der uden Spørgsmaal er den skønneste og klogeste Pige i Dürkheim, og endelig blomstrer Du selv, ligesaa smukt som før, i en saadan Sundhed og Tilfredshed, at selv en Enkestand kunde forjødtes derved. Ak! hvilken Lykke er der ikke faldet i din Lod!"

Ulrike syntes at vaagne af en Drøm, da den Gamle istemmede Lovsangen til Gæst for hendes Lykke, og drog uvilkaarligt et langt og dybt Suk.

"Jeg beklager mig ikke over min Skjæbne, min gode Tilse!"

"Derfor Du gjorde dette, maatte Dyret holde stille og jeg vilde stige af i en Hast, thi af en saadan gudsbespottelig Rejse vilde der ikke komme noget Godt. Taknemmelighed gaaer for alle Dyder, med Undtagelse af Ydmyghed, thi Ydmyghed fører til Lykke og Lykken er en Moder til Taknemmelighed. Jeg vilde ønske, at Du havde været tilstede ved mit sidste Skriftermaal, og havde hørt hvilke vigtige Spørgsmaal der bleve afgjorte. Det traf sig just, at Pater Johan sad i Skriv-

testolen, og da han havde hørt det Lidet, jeg havde at anklage mig for, — thi hvad kunde jeg, skøndt en stor Synderinde, gøre imod Himmelen i en Alder af mere end halvfjerdsfindstyve Aar? — Kom vi til at tale om Troeslærdomme. Munken paastod, at selv de Dygtige undertiden synde saaledes, at de fortjene den evige Fordømmelse, da tværtimod jeg, hvis det havde sømmet sig at sværge paa et saadant Sted, vilde have svoret paa, at den afdøde Prior, den fortræffeligste Mand, der har levet inden Limburgs Mure, stedse forsikrede, at Naaden gjør salig. Jeg undrer mig ikke over at saadanne Kjætterier gaae i Svang, naar Præsterne selv tale til de Gamle og Svage paa en saa lidet trostende Maade."

"Du er, min gode Ilse! altfor tilbøielig til at dvæle ved Spidsfindigheder, medens en ydmygere Tro vilde passe bedre for din Tilstand."

"Og hvad er det for en Tilstand, som Du sigter til med din Dabel? Er jeg ikke gammel, og kan jeg ikke bedst sige, hvad der er Synd og ikke Synd? vidste Du selv, Barn! hvad Synd var, førend jeg lærde Dig det? Er jeg ikke dødelig og derfor svag? — Er jeg ikke en Kvinde og derfor videbegjærlig? Er jeg ikke gammel og derfor en Kvinde? Til mig maa Du vende Dig naar Du vil vide hvad der er virkelig Synd — en Synd, der behøver stor Naade for at tilgives."

"Lad det være godt, Ilse! Jeg vilde erindre Dig

om længst forgangne Ting og spørge din Erfarenhed til Raads, angaaende en Gjenstand, der ligger mig meget paa Hjerte."

"Det maa da angaae Meta, thi hvad kan der ligge en Moder mere paa Hjerte, end hendes Datter?"

"Du har tilbeels Ret. Jeg vilde tale om Meta og os Alle. Du har nu været mere, end engang paa Høbningemuren med Pigen, for at ledsage hende til den fromme Eneboer."

"Du har Ret, i det Du siger, mere end een Gang, thi to Gange har jeg foretaget mig denne besværlige Vandring, og kun saa af min Alder formaaede at gjøre dette uden Skade for deres Sundhed."

"Hvad siger man om den fromme Mand — jeg mener om hans Herkomst og Historie?"

"Man taler meget, — meget Godt og Opbyggeligt. Man agter en Betsignelse af ham høiere, end to fra Abbediet, thi om ham veed man intet Ondt, medens man fortæller Ting om Limburg, som det vilde være meget bedre om det var usandt. Hvad mig angaaer, Ulrike; — og jeg er en Person, der ikke tager sig saa danne Ting let — da vilde jeg gaae lykkeligere bort, med en Berørelse af hans Haand, end om alle Munskene paa Limburg bærede mig med Slag. Jeg undtager ene og alene Pater Arnulf, der vel ingen Eneboer er, men som, for sine Dyders Skyld, fortjende at være en. Det er en Mand, der, for at lade ham

vederfares Retfærdighed, aldrig burde smage andre Drikke end Kildevand, eller spise anden Mad, end Brød saa haardt som en Steen."

"Har Du seet Eneboeren paa Hedningemuren?"

"Det var mig nok at see hans Hytte. Jeg hører ikke til dem der ikke kunne besidde et Gode, uden at bruge det op. Jeg har aldrig seet den fromme Mand, thi dette er noget, som jeg gjæmmer for de Sorger, der pleie at tilstøde Alderdommen. Lad kun Efteraaret komme over mig, med sine Plager, saa skal Du see, at jeg vil besøge Eneboeren."

"Hse! Du erindrer Dig min Barndoms Dage, og kjender det meste af det, der er foresaldet i Dürkheim i mange Aar."

"Jeg veed ikke hvad Du kalder Barndom, men dersom Du mener det første svage Skrig, som Du gjorde paa Jorden, eller det første Blik af dine Dine, saa er det noget, jeg erindrer, som om det havde været igaar."

"Saa erindrer Du vel ogsaa de Unglinger og Piger, der morede sig med vore Lystigheder, og som i deres Tid vare ligesaa muntre, som de, vi see i vore Dage?"

"Dem kalder Du muntre? Det er leiede Sergequinder i Sammenligning med de unge Mennecker i min Tid. De, der ere fødte i de sidste halvtredstindstyve Aar, kjender kun lidt til Lystighed og Glæde. Dersom Du vil vide —"

"Derom kunne vi tale en anden Gang. Men da

din Huskommelse endnu er saa god, kan Du vel ikke have forglemmt den unge Herr' von Ritterstein, der engang var saa vel lidt i min Faders Huus?"

Ulrike sagde dette meget sagte, men hendes Dyrrolige Gang tillod hendes Bedfagerinde at høre hvert Ord.

"Om jeg erindrer Odo af Ritterstein!" — raabte den Gamle; — "Er jeg da en Hebning, at jeg skulde forglemme ham eller hans Forbrydelse?"

"Den stakkels Odo! Han skal bittert have angret sin Synd i sin Landsflygtighed. Lad os haabe, at den er blevet ham tilgivet!"

"Af hvem? Af Himmelen? Aldrig! Gaaesandt Du lever, Ulrike! en saadan Forbrydelse kan aldrig blive tilgivet! I Nat er det, som enhver veed i Jægerdalen, netop tyve Aar siden han udøvede den Gjærning, thi for den Sags Skyld er der bleven læst mangfoldige Messer og foretaget talrige Besværgelser i Abbediets Kirke. Hvad anseer Du Himmelen for, Barn! dersom Du troer, at den kan tilgive en saadan Forbrydelse?"

"Det var en strækkelig Synd!" — svarede Ulrike gysende, thi endstjøndt hun ønskede at undskylde den Bodfærdige, beholdt dog Afstyen for Forbrydelsen Overhaand i hendes Sjæl.

"Det var en Formastelse imod Gud, og en Forbrydelse imod Menneskerne. Han maa see sig for, siger jeg, thi hans Sjæl svæver i en strækkelig Fare."

Et dybt Suk var Ulrikes Svar.

„Jeg kjenner den unge Ddo af Ritterstein meget vel; — vebblev den Gamle; — og endskjøndt han, hvad det Udvortes angik, ikke var ilde begavet, og førde et ret forføreriskt Sprog imod Alle, der vilde høre paa hans honningsøde Tunge, kan jeg dog rose mig af, at jeg ligesaa det første Dieblis gjennemskuede hans indre Natur.“

„Du begreb denne frygtelige Hemmelighed?“ —
hvidskede Ulrike.

„For en Person af mine Aar og af min Erfaring var det ingen Hemmelighed. Hvad bryder en Kvinde, der har levet længe og besidder Erfaring, sig om et smukt Ansigt, ædel Fødsel og et dristigt Die? Jeg læsde i den unge Ddos Sjæl, som Præsten for Alteret i sin Messebog, det vil sige, med halve Blis.“

„Det overrasker mig virkelig, at en Person af din Stand saa hurtigt begreb en Charakter, der var en Gaade for de Fleste. Du veed, at han længe stod i Gunst hos mine Forældre?“

„Ja ogsaa hos Dig, Ulrike; og dette viser den store Forskjel mellem vor Dømmekraft. Men ikke en eneste Dag, ja, ikke en eneste Time tog jeg Feil i Henseende til hans Charakter. Hvad brød jeg mig om hans Navn? Man sagde, at han talde Korsfarere blandt sine Forfædre, og at Ubelismænd af hans Slægt havde baaret Korset til Guds Hærs under en brændende Himmel og i et fremmed Land. Men alt dette ledte mig ikke vild. Jeg saae Manden med mine egne Øine og bedømte ham med min egen Forstand.“

„Da saae Du en Mand, Ilse! af ikke modbydelige Miner!“

„Saaledes tænkte de, der vare unge og letfindige. Jeg nægter ikke, at hans Udvortes var behageligt, thi dette havde Himmelen givet ham — endnu mindre har jeg noget at indvende imod hans Færdighed i ridderlige Kunster, thi jeg hører ikke til dem, der spotte en falden Fjende. Men hans Opførsel! Da han første Gang besøgte din Fader, viisde han sig for Borgemeesteren, som om han var en Thurfyrste og ikke en simpel Adelsmand. Endstjøndt jeg stod og neiede for ham, som det tilkom hans Stand og min Opdragelse, ja neiede ret ofte, erholdt jeg dog ikke saa meget som et venligt Blik for min Umage, eller saameget som et høfligt Ord eller et naadigt Smil. Hans Dine faldt ikke paa de gamle Tjenestepiger, men hvilede paa den yngre Skønhed, foruden mange andre Usømmeligheder. — O, jeg erkjendte ham snart for det, han virkelig var!“

„Han besad meget modsigende Egenskaber.“

„Værre end det! Hundrede Gange værre! Jeg kan opregne hans gode Egenskaber. — Først var han en Svirebroder, der aldrig forsømde at svire med de samme Munk, som han bestjæmmede.“

„Derom hørde jeg aldrig noget!“

„Er det fornuftigt, at forudsætte Andet, efter det vi vide med Visshed? Har et Menneske en hæslig Feil, saa har han Alle.“

„Er det ogsaa sandt? Skulde man ikke snarere

troe, at de Fleste har deres svage Sider, medens de i andre Tilfælde modstaae de stærkeste Fristelser? At der gives Feil, der paadrage sig Verdens Fordømmelse, og frembringe Egegylbigheid mod Mennekernes Meninger, kan være sandt, men jeg haaber, at Iaa ere saa flette, at de slet ingen gode Egenheder beholde tilbage."

"Derfor Du nogentid havde seet en Beleiring, min Gode! vilde Du tænke anderledes. Der er Fienden udenfor Graven, og skriger og brøler og gjør alt muligt, for at bringe Besætningen i Forvirring. Jeg taler om noget, som jeg har seet tre Gange i vort Dyrkheim, — men saalænge der ingen Bresche bliver aabnet og ingen Stormstiger blive anbragte, gaaer enhver roligt paa Gaden, og røgter sine Grinder uden Fare. Men naar Fienden engang er trængt ind, om det saa kun er gennem et Vindue eller gennem en Skorsteen, flyve strax Portene op og nu strømme Ryttene og Fodfolk ind, indtil intet Huus mere undgaar Plyndring og intet Guds Huus Vanhelligelse. Den Gudsbespottelse, som Hr. Odo begik, var ligesom om en heel Muur var faldet paa een Gang, saa at alle Lasternes Eskadroner trængte ind tilfammen."

"At det var en frygtelig Gjerning er vist! dog kan det have været en Feil af en øieblikkelig Opbrusen eller opirret Hævn."

"Det var en Gudsbespottelse, og som saadan vil

den blive straffet. Hvorfor skal man altsaa sige noget til hans Forsvar? Meta kan høre os og det var ikke godt om hun hørde at hendes Moder vil forsvare en Gudsbespottelse. Glem ikke, at Du er Moder og udøv dine Pligter med Klogskab."

Da den Hest, hvorpaa Meta og Borgemeesteren reed, kom nærmere, holdt Ulrike op med at tale, med den taalmødige Eftergivenhed, som hun havde røbet under hele Samtalen. Under den øvrige Deel af Reisen foresaldt der ikke meget mellem de Reisende. Men da Heinrich var kommet til sit eget Huus, lod han kalde de anseeligste Mænd i Staden, for at holde en hemmelig Raadslagning.

Resten af Dagen hengik, som i alle Stæder paa den Tid. Bueskytterne øvede sig med deres Buer udenfor Byens Mure, Bøsseskytterne prøvede deres tunge, farligere Vaaben; Piger og unge Karle dansede, medens Haandværksfolk og Dagleiere vederkvægede sig i Vertshusene, efter Ugens Besværlighed, med den sunde og libet kostbare Wiin fra Pfalz. Hift og her viisde der sig paa Baden en Munk fra det nærliggende Abbedi, dog ikke med saa bydende og tillidsfulde Miner, som førend den Tid, da Bekjendgjørelsen af Luthers Meninger opvakte Tvivl mod saamange af den herskende Kirkes Lærdomme og Skikke.

Cooper's
Samlede Skrifter.

Oversatte fra Originalsproget.

Get= til tre og tredivte Hefte.

Kjøbenhavn.

Forlagt af S. Trier. Trykt i det Robertste Officin.

1833.

Hedningemuren

eller

Benedictinerne.

Oversat af Engelst

ved

Frederik Schaldemose.

Fjerde Hefte.

Kjøbenhavn.

Forlagt af S. Trier. Trykt i det Kjøbsteds Officin.

1833.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1888

RECEIVED

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY

OF CHICAGO

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY

OF CHICAGO

1888

Sextende Kapitel.

Det er allerede bleven bemærket, at alt dette foregik i den yndige Juni Maaned. Da Solen var nedbalet bag de vide, frugtbare Sletter, gennem hvilke Rhinen, en hurtig og uklar, men ædel Strøm, flyder, lig en dristig Bjærgbeboer, der nedstiger fra Fjældene i Schweizerland, for at hente sig Tribut fra enhver Dal, blev endnu den milde, forførfiske Varme, der udmærker denne den skønneste af alle Årstider, tilbage i Luften. Dog var det ingen af hine rolige, maaneklare Nætter, som vort fortryllende Klima har at fremvise, men der herskede i denne Rolighed en vis mørk Hvile, der bestandsigt mindede om, at Natten brød frem. Diebliffet syntes mere skicket til Ro end til Rydelse. Dürkheimernes simple Levemaade bestemmer dem til at lukke deres Porte tidligt, og dette skeede bestemt Klokken aatte. Bønderne i Jægerdalen biede ikke altid saa længe med at begive sig til Ro.

Omtrent Klokken ti aabnedes en Bagdør i Heins-
rich Freys Huus og tre Personer traad ud. Alle
vare saa tilhullede, at man ikke kunde kjende dem.
Anførerens, en Mandsperson, saae sig først forsigtigt om,
for at see om der ingen var, tilvinklede derpaa sine
Ledsfagerinder, at de skulde følge efter, og gik bestandigt
foran, i den Skygge, som Husene kastede. Det varede
ikke længe førend de naaede Porten, der førte til den
Side, hvor Hedningemuren laa.

Der var i Dürkheim en stærkere Vagt paa Be-
nene, end sædvanligt, endstjøndt Staden aldrig ganske
var uden Vagt, især paa den Tid, da fiendtlige Hære
ødelagde Pfalz. Nogle af Krigsmændene gik frem og
tilbage paa de Veie, der førte til Fæstningsværkerne,
og paa Volden saae man en Skildevagt."

"Hvem der?" — raabde en Bøsseskytte.

Den tilhullede Mand traad nærmere og taelde
sagte med Anførerens. Dette syntes at gjøre en god
Virkning, thi neppe havde han tælt nogle Ord, førend
en Færm mellem Borgerne viisde deres Beredvillighed
i at tjene ham. Nøglerne bleve bragte og Porten
aabnet. Dog blev Manden tilbage. Da begge hans
Ledsfagerinder vare ladte ud, vendte han tilbage igjen
til Staden, men forblev først endnu nogle Minutter i
Samtale med de Vagthavende.

Da begge Fruentimmerne havde Porten bag sig,

gik de op ad. Veien var besværlig, og førde gennem Terrasser og Vinhaver, saa at de Vandrendes Lemmer syntes ret at føle det Møisommelige ved at gaae op ad Bjerget. Endelig naaede de under mange Besværligheder, og efterat de ofte havde staaet stille, for at drage Aande, en af Ruinerne af den gamle Romerleir. Her satte de sig ned, for at hvile sig, men begge vedligeholdt en dyb Tausshed. De vare stegne op ad den Wei, der førde til den Bjærgspids, hvorfra man kunde oversee hele Dalen.

Himmelen var overtrukken med lette Skyer, der saaledes svællede Maanens Lys, at alle Gjenstande viisde sig halv ukjendelige, endstjøndt Jordens milde Ledsagerinde undertiden seilede i det blaae Lusthav og overgjød alt med sin fulde Glands. Men denne Dplysning varede kun en altfor kort Tid, til at man tydeligt kunde kjende Gjenstandene, og Skyerne opfange de venlige Straaler. Denne Times sorgfulde Charakter blev desuden forhøiet ved Natvindens Klagen, der susede gennem Granerne.

Et dybt Suk af en af de to Nattevandrere, hvis Klæbedragt og Opførsel tilhørte en høiere Stand, blev af hendes Ledsagerinde antaget for et Tegn til at hun maatte tale.

„Nu! tre Gange i mit Liv er jeg stegen op ad denne Høi om Ratten;” — sagde hun, — „og der findes

kun faa af min Alder, der kunne gjøre det ved Dagens Lys."

"Stille, Tise! Hørde Du ikke en usædvanlig Raflen?"

"Intet andet end min egen Stemme, hvis Tone for en, der taler saa lidt som jeg, virkelig maa klinge usædvanligt." —

"Gandelig! jeg hører en anden Lyd! Kom herhen til Ruinen! Jeg er bange for, at vi have forladt Staden paa en farlig Tid."

Begge stode op, og vare inden nogle Minutters Forløb saaledes skjulte, at kun det meest øvede Spejderblik var i Stand til at opdage dem. Man hørde tydeligt en Mængde Fodtrin, der syntes at nærme sig til den Egn, hvor de vare skjulte. Tise sittede, men hendes Bedsagerinde, der besad mere Kandsnærværelse, og som mere var understøttet af sin Fornuft, føelde ligesaa megen Nysgjærrighed, som Frygt. Den forfaldne Hytte, i hvilken de havde skjult sig, laa i en lille Turrelund, gjennem hvilken der kun trængde et meget svagt Lys. Dog kunde de ved Hjælp af det see en Mængde Mennesker, der drog hen over Leiren. De marscherede parviis, hurtigt og næsten uden nogen Larm. Glandsen af deres Hjelme og Hagebøsser, tilligemed den Drøden, de holdt, beviste, at det var Krigsmænd.

Toget var langt, og kunde være nogle hundrede

Mand stærkt. Stille og hurtigt kom de fra den Side, hvor Jægerdalen laa, og marscherede under de skumle Fyrretræer hen ad Rhindalen.

Da den sidste af dette lange, spøgelseagtige Tog var forsvunden, syntes Ilse at leve op igjen.

„I Sandhed!“ — sagde hun; — „det syntes at være Krigsmænd. Mon de ogsaa komme, for at besøge Eneboeren?“

„Tro ikke det! De drage hen bag om Dürkheim og ville snart være saa langt borte, at hverken vore Dapper eller vore Forhaabninger kunne naae dem mere.“

„Hellige Frue! Hvor mon de komme fra, og hvad men de have i Sinde?“

Dette Udraab af den gamle Ilse røbede tilstrækeligt hendes Frygt, skjøndt hendes Vedsagerindes bestemte Opførsel viisde, at hun ikke frygtede mere for nogen Fare, nu de Bevæbnede vare ude af Syne.

„Dette kan være, eller maaskee ogsaa ikke være et lykkeligt Bærsel!“ — svarede hun eftertrykkeligt; — „Deres Antal var betydeligt, og det lod til at det var dygtige Krigsmænd.“

„Tre Gange har jeg nu besøgt denne Leir, og aldrig før er det indtruffet at jeg har faaet dens Beboere at see. Troer Du, at det var Romere? — Eller var det maaskee hunniste Krigsfolk?“

„Det var levende Menneſker! Men vi glemme vort Forehavende!“

Uden at indlade ſig i en vidtløftigere Samtale, tog den Fornemſte af de To Veien til Eneboerens Hytte. I Forſtingen vare hendes Trin frygtſomme og vakſende; thi hvor meget hendes Aand end var bleven ſtyrket ved Dannelſe og Eſtertanke, maatte dog det pludſelige, ſpøgſeagtige Tog af Krigsmænd, der drog igjennem den forladte Leir, ryste endog en af Naturen ſtærkere Perſons Mod.

„Udhviil dine gamle Lemmer paa denne forſaldne Muur, min gode Ilſe!“ — ſagde den Tilflørede; — „Nedens jeg gaaer ind, maa Du vente mig her.“

„Gaa, for Guds Skyld! og tael oprigtigt med den hellige Eneboer. Tag ſaa megen Trøſt og Beſſignelſe, ſom Du kan, for din Sjæl, og derſom Du ſaaer en Beſſignelſe, eller en Reliquie meer, end Du behøver, ſaa glem ikke den, der har elſket Dig fra Barndommen, og, jeg tør tilſtaaе det med Stolthed, har gjort Dig til den dydige Kone, ſom Du nu er!“

„Gud være med Dig og med mig!“ — hviſtede den Tilflørede og gik langſomt bort.

Udenfor Eneboerens Dør nølede hun et Dieblik. Men da Larmen i Hytten, og det ſtarke Lys, der trængte gjennem Rævnerne, overbeviisde hende om, at

Eneboeren endnu var vaagen, fattede hun sig omsider, og bankede paa.

„Træd ind, i Guds Navn!“ — svarede en Stemme inde i Hytten.

Døren gik op og den Tilslørede stod for Eneboeren. Rappe og Hætte sank, som ved en usfrivillig Svagthed ved hendes Hænder, ned fra Fruentimmerets Ansigt, og begge stode, og betragtede hinandens Ansigter. Fruentimmeret, der var mere forberedt paa denne Sammenkomst, talte først.

„Ddo!“ — raabte hun med et sørgmodigt Gsertertryk.

„Ulrike!“

Det ene Die prøvede derpaa det Andet, med hiint ængstelige og piinlige Blik, hvormed Grindringen tilbagefalder de Forandringer, som Lid og Lidenstaber frembringe i et menneskeligt Ansigt. I Ulrikes var der dog ikke stort andet at opdage, end Udviklingen af modnet Qvindelighed, formildet ved et Anstrøg af dyb Estertanke og formindskede Forhaabninger. Men, dersom det allerebe havde ahnet hende hvem Eneboeren var, og dersom den hensvundne Tid ikke havde været saa stærkt indpræget i hendes Huukommelse, vilde Heinrich Freys Egtfælle vel neppe have gjenkjendt i Eneboerens indsjunkne, men endnu dristige Træk, et Ansigt, der

forhen tilhørde den skønneste og muntreste Ridder i hele Pfalz.

„Du Odo, — og en Bodfærdig!“ — svarede Ulrike til.

„En Mand, hvis Sjæl er sønderknuset. Du seer mig her, indviet til Sorg og Spøgelse!“

Eneboeren gjorde en utydelig Gebærde, som Ulrike antog for det sædvanlige Korsets Tegn. Hun efterlignede med Ydmyghed det hellige Tegn, bøjede sit fromme Hoved og bad et Ave.

Ved alle store Forandringer saavel i Religionen, som i Politikken, lægger Partiaanden Værdi paa de allerubetydeligste Ting, der, ved Bane eller Overeenskomst, blive betragtede som Kjendetegn paa de forskjellige Meninger. Deraf kommer det, at saa Mange, naar der indtræffer hæftige og voldsomme Omvæltninger, tage Symbolerne for det Væsentlige, og i Kampen vove deres Liv for et tomt Navn, en Fane eller en uvæsentlig Ting, og det længe efter at den væsentlige Gjensstand for Kampen er gaaet tabt enten ved Falskhed, eller ved deres Gjærrighed, til hvem den offentlige Velfærd var betroet.

Dersom Ulrike havde forstaaet sig bedre paa disse Ting, eller dersom hendes Mand havde været mindre omtaaget af Sorger, vilde hun have kunnet bemærke, at Eneboerens Miner udtrykte den Tvivl og Ubestemt-

hed, der pleier at finde Sted hos en Begynner i dette Slags Skikke, eller hos en Mand, der vil forlade den gamle Ritus. Alligevel bemærkede hun intet, men satte sig taus ned paa en Stool, paa hvilken Eneboeren pegede, medens han selv tog Plads paa en Anden.

Det estertænksomme, sorgfulde Blik blev fornyet af dem Begge.

„Gorgen har hvilet tungt paa Dig, Dbo!“ — sagde Ulrike; — „Du er meget forandret.“

„Og Ulyld og Lykke ere din Lod, Ulrike! Du har fortjent den.“

„Har Du allerede længe ført denne Levemaade? — eller berører jeg en Gjenstand, som Du ikke vil tale om?“

„Jeg vil ikke hindre Nogen i at drage Nytte af mit Exempel; — endnu mindre vil jeg være hemmelighedsfuld mod Dig.“

„Jeg vilde saa gjerne bringe Dig Trøst. Du veed at der ligger Vettelse i Medlidenhed!“

„Din Medlidenhed er næst efter Englenes Kjærlighed — dog hvorfor skulle vi tale derom? Du besinder Dig i en Eneboers Hytte, der af sin egen Samvittighed er bleven dømt til Bod og Spøgelse. Vend tilbage til dit velsignede Huus, og lad mig udøve de alvorlige Pligter, som jeg har at opfylde endnu i denne Nat.“

Med disse Ord indhyllede Eneboeren sit Hoved i en Kappe af grovt Klæde, thi man saae tydeligt, at han var paaflædt for at gaae ud — og sukkede dybt.

„Nei, Ddo! i denne Sindstemning tør jeg ikke forlade Dig. Synet af mig har forøget din Smerte, og det vilde ikke være christeligt, ikke menneskeligt, dersom jeg forled Dig nu i denne Tilstand.“

„Hvad vil Du, Ulrike?“

„Dette din Sjæl! Dette affondrede Liv tynger svært paa Dig. Hvor har Du tilbragt dine Ungdomsaar, Ddo? — og hvad har formaaet Dig til at føre din nærværende bittere Vandel?“

„Har Du endnu bestandigt saa megen qvindelig fin Følelse, at Du tager Deel i et forstødt Menneskes Skjæbne?“

En mild Rødme foer over Ulrikes Kinder. Den var ingen Følge af hæftige Følelser, men et Beviis paa, at et Hjerte som hendes, aldrig kunde glemme den Deeltagelse, hun engang havde føelt.

„Kan jeg glemme det Forbigangne?“ — svarede hun; — „Var Du ikke min Ungdoms Ven, — var Du ikke min Forlovede?“

„Og Du erkjender endnu disse sørgelige Baand? O, Ulrike! med hvilket Banvid kastede jeg ikke det forsteligste Klenodie fra mig! Hør, og Du skal erfare hvorledes Gud har hævnnet sig og Dig.“

Borgemeesterens Hustru sad, skjøndt i stor indvendig Bevægelse, og ventede med tilshyneladende Rolighed, medens Gneboeren forberedte sin Aand, paa den Bekjendelse, han havde i Sinde at gjøre.

„Om min tidligere Ungdom behøver jeg ikke at sige Dig noget;“ — begyndte han endelig; — „Du veed, at jeg som en Forældreløs og fra Barndommen af i Besiddelse af Rang og Formue, traad ind i Livet, udsat for alle de Farer, der omringe Ungdom og Levensbighed. Jeg besad sorgfrie Menneskers sædvanlige Drister, og et Hjerte, der ikke uden Nødvendighed lukkede sig for Deeltagelse i den Ulykkelige Skjæbne, et Hjerte, der ikke var utilgængeligt for Medlidenhed.“

„Du lader Dig ikke selv vederfares Ret, Odo! Siig, at Du var gavmild og at dit Hjerte var fuldt af Mildhed.“

Skjøndt Gneboeren havde ydmyget sig med selvpaalagt Bod, formaaede han dog ikke at høre disse Ord fra saa yndige og oprigtige Læber, uden at stifte Farve. Hans Dine sunklede, og i det Blik, hvormed han betragtede Ulrike, laa næsten hans hele forrige Ungdomsild. Denne Forandring undgik dog Ulrikes Opmærksomhed, da hun var altfor meget beskæftiget med de høimodige Følelser, der havde bevæget hende til at forsvare Gneboeren mod ham selv.

„Det kan have været Tilfældet,“ — svarede han

efter nogle Diebligs Forløb med Kulde, — „men, den der i Ungdommen ikke bliver omhyggeligt bevogtet og understøttet af vise Raad, hans bedste Egenheder kunne let blive Redskaber til hans Fordærvelse. Mine Lidenheder vare hæftige, og de uhyggelige Spor i denne ubedragelige Bog i mit Ansigt, vise hvor hæftige de have været.”

Paa denne Bemærkning vidste Ulrike intet at svare, thi hun følte hvor let kraftige Charakterer vide at fængsle de Sagtmodige til sig.

„Da jeg lærde at kende Dig, Ulrike! holdt Indflydelsen af din Bliidhed, den Deel, som Du tog i mit Vel, og den Urefrygt, som Ynglinger føle for Ustyldighed og Skjønhed, min forvorne og urolige Aand i Tømme, og den stod i lang Tid under den qvindelige Mildheds Herredømme.”

Et taknemmeligt Blik af Ulrike belønnede disse Ord, men hun taug.

„Baandet mellem Ungdom og Ustyld er et af Naturens helligste Hemmeligheder. Min Kjærlighed til Dig var reen; den Urefrygt jeg i min eensomme Bod søler for det hellige Kors, er ikke dybere, ikke mere fri for jordiske Lidenheder, ikke mere glødende, end den Høiagtelse, som jeg følte for din jomfruelige Ustyldighed.”

Ulrike siddende som Løvet i et Vindpust.

„Det troede jeg altid, Odo!“ — hvistede hun sagte og frygtfuld.

„Du lader mig heri blot vedersfares Retfærdighed. Da din Fader gav sit Samtykke til vor Forening, saae jeg vor Bryllupsdag imøde med et saligt Haab, thi endstjøndt jeg var ung, kjendte jeg dog mig selv altid for godt, til ikke at indsee, hvilken velgjørende Indflydelse en saa ypperlig, mild og dog saa fast Charakter, som din, vilde have paa mig. Kvinden lænker sig til Mandens Hjerte ved sin Omhed, ja endog ved sin Afhængighed, saa at hun er i Stand til at udvirke det, som Stolthed vilde vægre en mere isiefaldende Magt.“

„Og alt dette føelde Du?“

„Ulrike! Jeg føelde mere, og var overbeviist om mere, og frygtede ogsaa for mere, end jeg nogensinde har vovet at tilstaae. Men al min Stolthed er nu forsvunden. Du veed, hvorledes dristige Mænd have angrebet den ærværdige Kirkes Hemmeligheder og Lærdomme, der saa længe have behersket Christenheden, og at der gaves Mennesker, der vare forborne nok, til, ved overilede Handlinger, at gaae visere Mænds Raadslagninger og Planer i Forkjøbet. Dette er stedse Tilfældet med unge Mennesker, naar de ville forandre og afhjælpe Misbrug. Da de ikke see andet end det Urigtige, glemme de Maaden, hvorpaa det er opstaaet

og oversee de Grunde, der undskyldte, om ikke retsfærdiggjøre det."

"Saaledes var desværre ogsaa dit Sind befaflent!"

"Jeg nægter det ikke. Ung og uden Kundskaber om de forskjellige Hensyn, som man maa tage i Betragtning, ved at udføre en Theori, havde jeg ingen Sands for andet, end for den hurtige Udførelse."

Skjøndt Ulrike længtes efter at høre en Undskyldning af den Bodsferdiges Mund for den Forbrydelse, han havde begaaet, vedblev han dog at være taus i denne Henseende. Men efter nogle Minutters Estertanke fortsatte hun igjen Samtalen.

"Nogle af dine Venner paastode, Ddo! at din Forseelse var ringere, end Munkene udraabde den for?"

"De troede alt for meget deres Ønsker!" — sagde Eneboeren med dæmpet Stemme; — "det er kun alt for sandt, at jeg ophidset af Viin, og i affindig Brede, øvede Vold mod de hellige Gjenstande, som Katholikerne ære saa høit. I et rasende Dieblis agtede jeg det hæse Bisald af støiende Drukkenbolte og en Præsts Forsædelse høiere, end Guds retsfærdige Brede. Jeg traad paa en ryggesløs Maade den hellige Hostie under Fødderne!"

"Stakkels Ddo! — denne ugubelige Gjærning har forandret vore Løbebaner. Tilbeder Du endnu hiint

Væsen, som Du den Tid formastede Dig saaledes imod?
Er Du vendt tilbage til din Barndoms Tro?"

"Dette er ikke nødvendigt for at føle Størrelsen af min Synd!" — raabde Eneboeren, medens hans Die mistede det Anstrøg af Blidhed, som Samtalen med saa godmodigt et Væsen havde givet det, og igjen viisde den bittere Anger, der var bleven næret ved hans langvarige Bod. "Er ikke Alverdens Herre min Gud? Ham har jeg fornærmet — enten saa Forbrydelsen er begaaet imod denne eller hiin Troesform, saa var jeg dog i hans Tempel, ved Alterets Fod, i hans hellige Nærværelse — her haanede jeg hans Bud, trodsede hans Magt, og alt dette for at tilkjempe mig en elendig Triumph over en forstrækket Munk!"

"O Du sonderknuuste Odo! Hvor søgde Du et Tilflugtssted efter denne affindige Handling?"

Eneboeren stirrede alvorligt i Ulrikes Ansigt, som om en Strøm af smertelige og rørende Billeder drog forbi hans Sjæl. "Min første Tanke var paa Dig," — sagde han; — "neppe havde mit Sværd ført hiint overilede Hug, førend jeg saae en Afgrund aabne sig mellem os. Jeg kjendte Din Fromhed, og selv i hiint affindige Dieblik kunde jeg ikke tvivle paa din Beslutning. Da jeg var i Sikkerhed, skrev jeg til Dig, og Du sendte mig et Svar, der var bestemt og bestod af en forunderlig Blanding af Affky og quindelige Fø-

telser. Da Du frasagde Dig mig, blev jeg en Vandrer paa Jorden, og er vedblevet at være det fra hiin Time til min Tilbagekomst hertil. Mægtige Forbønner og svære Pengebøder reddede min Formue, der dog i Følge mit Pilgrims- og Kriger-Liv har formeret sig stærkt. Først for nogle faa Maaneder siden sælde jeg Mod nok til at gjensee Skuepladsen for mit Ungdomsliv."

"Og hvor har Du vandret omkring, Ddo?"

"Jeg har søgt Trøst i alt mueligt — i Hovedstædernes Glæder og Adspredelser — i Eremitboliger, denne er den Fjerde, jeg beboer; — i Krige — i Farer paa Søen. Nylig tog jeg Deel i Forsvaret af Rhodus, dette ulykkelige, styrtede Bolværk for Christenheden. Men hvor jeg end dvælede, i hvilken Bestjæftigelse jeg end søgte Trøst, forfulgte min Forbrydelse og dens Straf mig dog overalt. Ulrike! jeg er en Smertens Mand!"

"Nei, dyrebare Ddo! der gives Tilgivelse for større Forbrydere, end Du var. Du vil vende tilbage til dit Slot, der saalænge har været forladt, og finde Fred."

"Og Du, Ulrike! har min Forbrydelse voldt Dig Smerte? Er i det mindste Du lykkelig?"

Dette Spørgsmaal var smertefuldt for Heinrich Freys Hustru. Hendes Følelser for Ddo af Ritterstein havde grændset til Eibenskab og vare endnu udsmykkede med Phantasieens Farver, medens hendes Kjær-

lighed til Borgemeesteren havde det rolige Udseende af Pligt og Vane. Dog havde Liden, Pligtsfølelse og det fælleds Baand, som Meta slyngebe om de to Ægtefolk, dæmpet hendes Følelser saaledes, som det passede for hendes nærværende Stand. Var hendes Willie bleven spurgt til Raads, vilde Samtalen ikke være faldet paa denne Gjenstand, men da det nu engang var skeet, indsaar hun Nødvendigheden i at svare med den største Fatning.

„Jeg er lykkelig i Besiddelsen af en retskaffen Ægtefælle og en elskende Datter;“ — sagde hun; — „i denne Henseende kan dit Hjerte være beroliget; — vi passede ikke for hinanden, Odo! allerede din Stand lagde Hindringer i Veien, der ikke vare saa lette at overvinde.“

Gneboeren bøiede sit Hoved ned, og syntes at ære hendes Tilbageholdenhed. Den Pause, der derpaa indtraf, var meget piinlig. Endeligen blev Stilheden afbrudt af Klokkeslag fra det nærliggende Abbedi. Gneboeren reisde sig, og det var tydeligt, at enhver anden Følelse tabte sig i den pludseligt tilbagevendende frempeagtige Anger, der saa længe havde piint ham, og som undertiden steg næsten til Vanvid.

„Dette Tegn gjælder mig, Ulrike!“

„Du vil virkelig besøge Abbediet paa denne Tid?“

„Som en ydmyg Bødsfærdig. Jeg har tilkjøbt

mig Freben med Benedictinerne for Penge, og maa nu ogsaa stræbe at slutte den med Himmelen. I Dag er det min Forbrydelses Aarsdag, og ved Midnat bliver der holdt en Messe i Abbediet for at udsone den."

Heinrich Freys Hustru hørte hans Beslutning uden Overraskelse, men det gjorde hende inderligt ondt at denne Samtale saa hastigt var bleven afbrudt.

"Oho! din Belsignelse!" — sagde Ulrike knæ-
lende.

"Dette Gjøglespil forlanger Du af mig! —
raabde Eneboeren vildt; — "Gaa, Ulrike! Lad mig
allene med mine Synder!"

Eneboeren syntes et Dieblif ubestemt, derpaa
styrte han vildt ud af Hytten og forlod Heinrich Freys
Hustru, der knælede midt i den.

Syttende Kapitel.

Ulrike var vant til at bede ofte og inderligt til Gud,
og hun bad nu, paa det Sted, hvor hun knælede, med
den største Inderlighed. Hendes Opmærksomhed blev

igjen henvenbt paa det Jordiske ved det at en voldsomt ryste hendes Skulder.

„Ulrike! Kom! — Moer Frey!“ — raabde den bekymrede Ilse; — „Er Du ved Trolddom manet fast til Jorden? Hvorfor er Du bleven tilbage, og hvor er den hellige Mand gaaet hen?“

„Saa Du Odo af Ritterstein?“

„Hvem? Er Du fra Forstanden, Kone! Jeg saa ingen uden den fromme Eneboer, der kom forbi mig, som en Engel, der svinger sig op til Himmelen. Skjøndt jeg knælede og længdes efter en Velsignelse, var hans Sjæl dog altfor beskæftiget med hans Gendelse, til at han skulde mærke noget til mig, Synderinde. Dersom jeg var saa ond, som mange Andre, vilde denne Vægring have sat mig i Forsærdelse; men, da jeg er, hvad jeg er, ved jeg at trøste mig. Men, jeg saa ingen anden end Eneboeren.“

„Da saa Du den ulykkelige Odo af Ritterstein!“
Ilse stod som truffen af Lynet.

„Saa have vi huset en Ulv i Gaareklæder!“ — raabde hun, da hun igjen var i Stand til at tale; — „Altsaa har det hele Pfalz knælet og grædt og bedet ved Fødderne af en Synder, som vi — nei, langt langt større. Dersom det, der gik for Guld, kun er et uædelt Metal, saa er vor Andagt Hykkleri, vort Haab et elendigt Bedrageri, vor hellige Stolthed Forsængelighed!“

„Du saae Odo af Ritterstein, Ilse!“ — svarede Ulrike, i det hun stod op, — „men Du saae en from Mand!“

Derpaa rakte hun den Gamle Armen, thi af dem begge behøvede den Sidste meest Understøttelse, og bortfjernede sig med hende fra Hytten. Medens de gik gennem Ruinerne af Hedningemuren, søgte Ulrike at faae sin Vedsagerinde til at dømme mildere om Eneboerens Charakter og forrige Synder. Men dette var ikke let, thi Ilse var vant til at betragte den flygtede Odo som et Menneſke, der ganske var forladt af Gud, og Meninger, der have havt tyve Aar til at slaae Rødder, ere ikke saa lette at udrydde. Det lykkedes heller ikke Ulrike, uden for saa vidt at hun fik sin Vedsagerinde til at tilstaae, at Odo var en Synder, for hvem en Christen ved Leilighed maatte bede et Ave. Denne ringe Tilstaaelse var tilstrækkelig for Ulrikes Onſke, der bestod i at følge Eneboeren til Kirken i Abbediet, for, paa Narsdagen af hans Forbrydelse, for Guds Alter, at forene sine Bønner med hans. Vi ville ikke undersøge hvilken Streng af menneſkelig Svagheb, der bevægede Heinrichs Hustru til at give efter for sine Følelser for en Mand, som hun i sin Ungdom var forlovet med; thi vi ville ikke her være Sædelærere, der bedømme hvad der passer sig for Kvinden, men kun vise den Gang, som det menneſkelige Hjerte tager, snart

til det Gode, snart til det Onde. Det er nok, naar Hensigten og Virkningen af vort Maleri ere gunstige for Dyd og Sandhed.

Saa snart Ulrike var sikker paa, at hun kunde lede sin Ledfagerinde hvorhen hun vilde, uden at være nødt til at høre paa den snaksomme Gamles flaute Straffeprækenes, valgde hun den Wei, der førde lige til Klosteret. Da Læseren sandsynligviis kjender Indledningen, behøve vi ikke at sige mere, end at Ulrike og hendes Medfølgerste tilbagelagde den samme Wei, som vi selv, da vi engang vandrede fra det ene Bjærg til det Andet. Ise gik dog langt langsommere, end det var Tilfældet med os ved vort Besøg paa Hedningemuren, under Christian Kinzels Anførsel. Kun langsomt og med Møie steg den gamle Kone ned, og endnu langsommere og besværligere gik det atter opad. Selv Ulrike var glad ved at staae stille engang imellem, for at trække Veiret, stjøndt de steg op ad den brede Wei, paa hvilken de om Morgenens vare dragne til Hest.

Natten var uforandret. Maanen svævede som før gjennem de tynde Skyer, og dens Skin var svagt, dog stærkt nok til at oplyse Veien. Abbediet med dets gothiske Mure og Taarne hævede sig mod Himmelen, som et Rjæmpeværk, i hvilket de, der havde bygget det, hvilede efter deres Arbeide. Da Ulrike var vant til at bede ved Abbediets Altar, nærmede hun sig ikke

uden Beundring til Porten. Ved Siden af det høie ranke Klokketaarn, der stod paa den ene Side af Porten, bemærkede man et svagt Skin, der, som Ulrike vel vidste, kom fra en Lampe, der brændte i Gaarden foran et Billede af den hellige Jomfrue. Ulrike gik til Porten, og trak i Snoren, og umiddelbart derpaa hørde man Laasen rasle.

„Hvem kommer til Limburg paa denne Tid?“ — spurgte Portneren, der endnu bestandigt holdt Porten lukket, som om han frygtede for Forræderi.

„En Bodsfærdig for at bede.“

Tonen af denne Stemme beroeligede Portneren, og han aabnede Døren saa meget, at han tydeligt kunde see den Fremmedes Skikkelse.

„Det er ikke brugeligt, at indlade Nogen af dit Køn, naar Høimesjen er forbi, og Skrivtestolene ere tomme.“

„Der gives Leiligheder, ved hvilke man maa handle imod denne Regel, og den høitidelige Gudstjeneste i Nat er en saadan.“

„Det er noget, jeg ikke veed. Vor høiærværdige Abbed er meget stræng.“

„Jeg er nøie forbunden med den, for hvem denne Gudstjeneste ved Midnatstid bliver holdt;“ — svarede Ulrike; — for Guds Skyld viis mig ikke tilbage!“

„Er Du en Slægtning af ham?“

„Dette Baand knytter mig ikke til ham;” — svarede hun, noget forstrækket over sin Overilelse; — „men den inderligste Deeltagelse og Medlidenhed.”

Hun holdt inde, thi i dette Dieblis opfyldte Eneboerens Skikkelse Rummet ved Siden af Portneren. Han havde knælet for et Crucifix, der stod i Nærheden, og var bleven forstyrret i sin Andagt, med den varme Bøn, der forraadte Ulrikes Deeltagelse, og af hvilken hver Lyd havde gennemtrængt hans Hjerte.

„Hun hører mig til;” — sagde han bybende; — „hun og hendes Lebsagerinde. Lad dem ind!”

Ulrike nølede, uden selv at vide hvorfor, saa at Ilse, der var træt af den lange Vandring og længdes efter Ro, var nødt til at skyde hende frem. Eneboeren vendte sig pludseligt, som om det faldt ham ind hvorfor han var mødt i Klosteret, og ilede bort. Portneren, der havde modtaget Befalinger, betræffende den, for hvis Skyld den midnatlige Gudstjeneste blev holdt, gjorde ingen Modstand, men tillod Ilse at føre sin Frue ind. Neppe besandt begge Qvinderne sig i Gaarden, førend han igjen lukkede og tillaaede Døren.

Ulrike dvælede nu ikke længere, endstjødnt hun sitrede paa alle Lemmer. Hun trak med Nøie den nølende Ilse med sig, og gik lige hen til Kirkedøren. Med Undtagelse af Portneren ved Hovedindgangen og Lampen foran Gudsmoders Billede, var alt indenfor

Abbediets Mure saa mørkt og stille, som det havde været udenfor dem. Man saa ikke en eneste Skilbvagt af Hertug Friedrichs Bevæbnede; men dette kunde ikke overraske, da det var vel bekjendt, at disse Tropper holdt sig saa langt, som mueligt, fra Munkene. De rummelige Bygninger bag ved Abbedens Bolig, havde kunnet rumme det dobbelte Antal Soldater, og det var sandsynligt, at de befandt sig der. Hvad Munkene angik, saa forklarede den silbige Time og den forestaaende Gudstjeneste, hvorfor man ingen af dem saa.

Døren til Abbediets Kirke var altid aaben. Denne Skik hersker næsten i alle katholske Lande, og erindrer de Forbigaaende stedse om hiint Væsen, til hvis Ere Templet er bygget. Denne Skik føre ligesaavel de Andægtige som de Nysgjærrige, Kunstelskerne saavel som de Fromme sig til Nytte, og man maa beklage, at hine, især naar de ere af en forskjellig Troesbekjendelse, ikke oftere erindre, at deres Smag bliver lastværdig, saasnart de tilfredsstille den paa den Grefrygts Betsøstning, som alle bør vise i deres Skabers umiddelbare Nærværelse. Men i dette Dieblis var der ingen tilstede, der var tilbøielig til at behandle Ultrene og Gudstjenesten med Ringæagt. Da Ulrike og Ilse traad ind i Kirken, vare Lykene paa Høitaltret allerede antændte, og Lamperne i Choret kastede et sørgeligt Skin paa Stedets mørke Architectur. Det malede Loft, Billedhuggerarbeidet paa

Chorstolen af Teg, og de alvorlige i Steen udhuggede Riddere paa Gravminderne hævede sig som Rjæmpebiler af det dunkle Skygge.

Dersom det er raadeligt at høre Andagten ved udbortes Hjælpemidler, da forenede Alt sig her, for at opfylde Sindet med ærefrygtsfuld Gysen. Alterets Tjenere gik i deres Høitidsklæder gennem den pragtfulde, hellige Bygning; alvorlige Munke ventede i Chorstolene og Bonifacius selv sad med Bispehue og Stav, i en kostbar Dragt paa sin Throne. Vel kunde et fjendtligt sindet Speiderøie i manget mørkt Ansigt, og manget tungt Dienlaag opdage Længsel efter at komme til Ro; men der gaves ogsaa Munke, der opfyldte deres Pligt med Iver og inderlig Overbeviisning. Blandt de Sidste befandt sig Pater Arnulf, der med et bleegt Ansigt og et kummerfuldt Nie sad i Chorstolen og betragtede Forberedelserne til Gudsdyrkelsen med en Mands Blik, der finder sin Lykke i Opfyldelsen af sine Pligter. Som Modsatning til ham kunde man betragte Pater Johans urolige Lemmer og mere strænge, end angergivne og bodfærdige Miner. Han saae fra det prægtige Alter hen til den Plet, hvor Gneboeren knælede, ligesom om han vilde beregne den Grad af Fornedrelse og Bitterhed, hvortil en saaledes af Anger sønderknuust Mand, som den Bodfærdiges, kunde bringes.

Do af Ritterstein, thi der er ingen Grund mere,

til ikke at hævne Gneboeren ved sit rette Navn, knælede ved Choret's Gitterværk og stirrede paa den gyldne Monstranz med Hostien, som han engang havde vaa helliget, og hvilken Misgjærning han nu var kommen for at affone, saa meget det var ham mueligt. Lysen saldt kun svagt paa hans Gestalt, dog var det tilstrækkeligt, til at vise enhver Sure, som Smerter og Lidenskraber havde indgravet i hans Ansigt. Ulrike betragtede under disse ugunstige Omstændigheder alligevel hans Ansigtstræk med Inderlighed, og knælede ned ved Siden af Ilse, paa den anden Side af den lille Dør, der vedligeholdt Forbindelsen mellem Choret og Kirkens Skib. I dette Dieblik stjal Gottlob sig frem bag Pillerne og knælede i nogen Fristand paa Stenene af Hovedtrappen.

Hvor stærkt Lysene endog skinnede fra Altrene, var det dog saa mørkt nede i Gangene, at Bonifacius havde Umage med at forvise sig om at den, for hvis Skyld denne natlige Gudstjeneste blev holdt, ogsaa virkelig var tilstede. Men da han ved at trække de bukede Dienbryn sammen, hvorved de dannede et Slags Skjærm, var bleven i Stand til at opdage Odo, gav han, tilfreds over at han var tilstede, et Tegn til, at man skulde begynde.

Det vilde være unyttigt at beskrive de enkelte Omstændigheder ved en Ceremoni, som vi allerede have

afmalet i dette Bærk; dog vare de hellige Skikke, saavelsom Musikken dobbelt høitidelig og hjertegribende i Midnattens dybe Rolighed. Hiin Stemme, der om Morgen — eller rettere sagt den forrige Dag, thi Midnat var allerede forbi, — havde frembragt saa stærk en Virkning, tonede igjen og virkede mægtigt endog paa dem, der vare vantede til dens gennemtrængende, overnaturlige Klang. Under Sorgemessen kunde man høre Eneboerens Stønnen, saa at Høitideligheden derved var nær ved at blive afbrudt. Ulrikes Hjerter besvarede ethvert Suk, der steg op fra Døds Bryst, og endnu førend den første Bøn var endt, var hendes Ansigt bædet med Taarer.

Munkenes Ansigtstræk under hele denne Scene vilde for en Mand, der holder af at udgrunde Menneskernes forskjellige Charakterer, eller de forskjellige Virkninger, som de samme Aarsager frembringer paa de forskjellige Temperamenter, have afgivet et interessant Studium. Ved enhver Stønnen af Eneboeren straalde et Slags hellig Glæde paa Pater Johans Sværmeransigt, som om han triumpherede over Kirkeceremoniernes Magt, og hvert Dieblisk vendte han Hovedet forskende til Sitteret, medens hans Ører lyttede opmærksomt til den mindste Lyd, der smigrede hans Ønsker. I Priorsens Ansigt derimod var der afmalet Smerte og Medlidenhed, — der rigtigt nok var blandet med from Glæde, —

men det var en Medlidenhed, der var dyb, tydelig og menneskelig. Bonifacius hørde til, som en Herster, kold og uden at vise Høitideligheden mere Opmærksomhed, end Anstanden og Ritualet fordrerede; fra Tid til anden støttede han Hovedet i Haanden, og syntes at tænke paa ganske andre Ting, end de, der foregik for hans Næse. De andre Munkke viisde mere eller mindre Andagt, ifølge deres Charakterer, nogle vare saa søvnige, at de nikkede.

Saaledes tilbragde Benedictinerne paa Limburg de første Timer af Dagen, eller, rettere sagt, den aarle Morgen, der fulgte paa den Søndag, som vi have afsluttbret. Siden efter maa det vel have været en Trøst for enhver, der med Iver havde opfyldt sin Pligt, at han havde tilbragt disse Timer saaledes, thi der foretog Begivenheder, der udøvede en varig Indflydelse, ikke alene paa deres egen Skjæbne, men ogsaa paa hele Omegnen.

Medens man sang den sidste Hymne, blev den dybe Stilhed, som Sangerens udmærkede Stemmer aldrig manglede at frembringe, forstyrret af en huul Larm, der lignede Vindens Brusen, eller en sagte Mumlen af hundrede Stemmer. Kohyrden reiste sig, saasnart han fornam den, og forsvandt i Kirkens skumle Mørke. Munkene vendte sig, som ifølge en almindelig Indflydelse, om, men henvendte strax igjen deres Opmærksomhed

til den hellige Handling. Bonifacius røbede Urolighed, uden dog rigtigt at vide hvorfor. Hans graae Die gjennemfløi Mørket, der herskede mellem Kirkens fjerne Piller og stirrede derpaa uden Udtryk paa de rige Altarkar. Hymnen vedblev og dens forsonende Magt syntes at berolige ethvert Sind, da der pludseligt hørdes Larm fra den store Klosterport, og denne var alt for tydelig til at man mere kunde tvivle paa hvad det var. Munkene reisde sig alle som een Mand og Sangernes Stemmer taug. Ulrike vred Hænderne fuld af Angst, og selv Ddo af Ritterstein glemde sin Sorg over denne uventede, ulykkespaaende Afbrydelse.

Attende Kapitel.

Det er neppe nødvendigt at bemærke, at det var Heinrich Frey, der ledsagede Ulrike og Ilse til Porten i Dürkheim. Neppe var hans Rone borte, og hans Samtale med de Bagthavende til Ende, førend Borgemeisteren iilde til det Qvarteer af Staden, der laa nærmest ved Jægerdalen. Her fandt han en Skare af Borgere, der blandt Kjøbstedbeboerne udmærkede sig ved Legemskræfter og Bestemthed. De vare alle for-

synede med Baaben, eftersom enhver af dem bedst forstod at føre dem. Ogsaa kunne vi sige til, at enhver af dem, der skulde tage Deel i det nærværende Forhavende, først havde taget Afsted med sin Hustru, saa at man saa en usædvanlig Mængde Harnister og Skjolde.

Da Borgemeesteren, der paa ingen Maade manglede Mod, havde overbeviist sig om sine Undergivnes Antal og Punktlighed, befalede han, at man skulde aabne Porten og gik først ud af den. Borgerne fulgte ham i god Orden og under den dybeste Tausked. Istedetsfor at vælge den lige Wei til Dalsnævringen, gik Heinrich over den lille Aa paa en Vibro, og fulgte en Godsti der førde til det nærmeste Bjærg paa denne Side af Dalen. Læseren vil heraf indsee, at denne Bevægelse bragte Skaren til det Bjærg, der ligger ligeoversfor Hedningemuren. Paa den Tid var dette Bjærg ogsaa begroet med Fyrretræer, saa at Borgerne, da de engang havde naaet det, vare sikrede for at blive opbagede. En halv Time var nok, for at udføre denne Bevægelse med den nødvendige Forsigtighed, hvorpaa Borgerne ikke mere vare udsatte for at blive bemærkede. De fortsatte derpaa deres Marsch med langt mindre Opmærksomhed paa Orden og Tausked, og selv deres Anførere begyndte at tale sammen. Dog blev Samtalen ført med Forsigtighed,

thi de føelbe at de havde indladt sig paa et voveligt Foretagende.

„Man siger, Nabo Dietrich!“ — begyndte Borgemeesteren, i det han vendte sig til en fiirskaaren Smed, der ved denne Leilighed var et Slags Adjutant hos Overansførereren, en Tre, som han havde sin stærke Arm at takke for, og som gav ham Mod til at holde sig ved Siden af Heinrich; — „Man siger, Nabo Dietrich! at disse Benedictinere ere som Bier, der kun flyve ud paa den Tid, da der er Overflødighed, og som sjældent vende tilbage til deres Kube, uden et rigt Bytte. Du er en estertænk-som og paalidelig Borger, og en Mand, der ikke be-hyrrer Dig meget om Mængdens forsængelige Mening, men som kjender sine Rettigheder, det vil sige, sin egen Fordeel, og som indseer Nødvendigheden af at bevare alle vore gamle Skikke og Love, i det mindste i saadanne Ting, der angaae deres Vel, der have Ord for at være i Velstand. Jeg taler ikke her om Karle, der hverken tilhøre Himmel eller Jord, da de ere for-dømte til som elendige, uansvarlige Skjelmer hverken at eie Huus eller Hjem, men om Mænd, der som Du og dine Haandværksfeller, betale Skatter og Afgifter, eie Huus og Hjem, og ellers udmærke sig ved den Nytte, de gjøre og ved deres naturlige Rettigheder; — og dette bringer mig paa det, jeg vilde sige, nemlig, at Gud har skabt alle Menneſker lige, og at vi derfor

have Ret til, ifølge vor Pligt, at vaage over, at der ikke vedersfares vor Stad Dürkheim nogen Uret, især i Henseende til dens velhavende Borgeres Fordeel. Taler jeg fornuftigt, eller fluffer jeg mig og Dig, Ven Smed?"

Heinrich var i Ry for sin fyndige Veltalenhed, i det mindste blandt sine Tilhængere, og denne Gang havde han vendt sig til en Mand, der ingen Tilbøjelighed føelde til at nægte ham nogen Uresbeviisning. Dietrich var en af disse dyriste Philosopher, der synes af Naturen dannede til at understøtte en Anfører i Parlamentet, forsaavidt der nemlig blot behøves dertil et kraftigt Organ og liden Forstand. Hans Mand var ligesaa tom, som det er nødvendigt, for at være et godt politiskt eller moralskt Echo, især for falske Paastande.

"Ved den hellige Benedict, Kæster Heinrich!" — svarede han; — „thi det er tilladt at paakalde Helgenen, endstjondt vi vise hans Munkesaa ringe Ure, — det var bedre for Hertug Friedrich, dersom han havde mindre Wiin i sine Fæde i Heidelberg og derimod mere af eders Wiisdom i sit Raad! Det I nylig sagde, er ikke Andet, end hvad jeg allerede har tænkt for mange Aar siden, endstjondt jeg aldrig har været i Stand til at udhamre mine Tanker til en saa skarp og glat Tale, som eders Strængthed kom. Den der nægter hvad jeg siger, maa gribe til sine Vaaben, og jeg selv vil støtte mig paa min Forhammer, som paa et uigjendribeligt

Beviis. Dürkheim maa stee sin Ret og det saa meget mere, som alle Mennesker ere lige, hvilket I saa fortræffeligt har bemærket."

"Hvad denne Lighed angaaer, da taler man meget om den, men Ingen forstaaer den. Gode Dietrich! hør mig blot et Minut og Du skal indsee hvor retfærdigt den er. Vi i de smaae Stæder ere fødte med de samme Eiendommeligheder og den samme Trang, som de i de store Stæder. — Ere vi ikke Folk, der behøve vore Privilegier? — Jeg haaber at Du ikke vil nægte nogen af disse Sandheder?"

"Den, der gjorde det, var ikke stort bedre end et Uesl!"

"Da dette nu staaer fast, saa bliver der intet andet tilbage, end at drage Slutningen deraf. Vi, der have de samme Rettigheder, som de store Stæder i Riget, maae ogsaa have Lov til at udøve dem, ellers var et saadant Sprog intet andet end Spot, og en Stads Friheder intet mere værd, end en Livegens Gød."

"Det er saa tydeligt, at det skulde undre mig om Noget vilde nægte det! Og hvad sige de i Landsbyerne, Hr. Borgemeester? Troer I at de vil staae os bi i denne hellige Sag?"

"Jeg taler ikke om Landsbyerne, gode Smed! da de hverken have Borgemeester, eller Borgere; og hvor der er saa lidt til at understøtte en Sag, hvad Mod-

stand kan der vel være? Jeg taler især om os selv og om Kjøbstedbeboerne, der ere velhavende, og denne Sag er saa klar, at det virkelig vilde røbe Mangel paa Forstand at blande den med nogen anden. Den, der har Retten paa sin Side, er en Laabe, dersom han forbinder sig med en, hvis Ret er tvivlsom. Alle have deres naturlige Fortrin, men de ere de bedste, der falde i Dinene ved Rigdom og Magt."

"Jeg beder Eder, værdige Heinrich! viis mig blot en eneste Gunst, dersom I har den mindste Godhed for mig."

"Hvad er dit Forlangende, Smed?"

"At jeg maa forkynde Borgerne dette! — Saa-
dan en Wiisdom, og saa indlysende Slutninger bør
umueligt være taelte hen i Wind og Veir."

"Du veed at jeg ikke higer efter et forfængeligt
Bisalb."

"Bed min Faders Been! Jeg skal tale derom med
Forsigtighed, værdigste Borgemeister og ikke hen i Laaget.
Eders Strængthed kjender Forfjellen mellem en Glad-
derhant fra Baden og en der har et Huus."

"Gjør som Du vil; men jeg gjør ingen Paastand
paa Originalitet, thi der gives mange gode og velhavende
Borgere og adskillige Statsmænd, der tænke det Samme."

"Godt! Det er en Lykke, at Gud ikke har givet
Alle de samme Gaver, ellers fandt der en stor og ufor-
nuftig Lighed Sted, og mange vilde komme til Ure og

Værdigheder, som de ikke kunde haandthæve. Men da I har udviklet eders fortræffelige Grunde saa klart, værdige Heinrich! saa beder jeg Eder, at vise mig Anvendelsen af dem paa det Foretagende, vi nu ville udføre."

"Det vil jeg gjerne, thi intet Taarn i hele Pfalz er lettere at vise. Her er Limburg og der er Dürkheim, Kloster og Stad, med adskilte og modsatte Interesser, og derfor ikke tilbøielige til gjensidigt at vise hinanden megen Kjærlighed. Naturen, der er en stor Mester, hvad Ret og Uret betræffer, siger, at Dürkheim ingen Skade skal tilføie Limburg, og at Limburg ingen skal tilføie Dürkheim. Er det klart?"

"Himmel! som Flammen af en Ege, Hr. Borgemeister!"

"Da dette nu staaer fast, at Ingen skal blande sig i Andres Anliggender, saa give vi efter for Nødvendigheden, og ere dragne bevæbnede ud, for at hindre Limburg i at støde an mod en Grundsætning, som alle fornuftige og veltænkende Mennesker ansee for uomstødelig. Du seer det Fine i Tingen! vi tilstaae at det, vi gjøre, hviler paa en svag Grund, hvorfor Udførelsen maa være desto kraftigere. Vi ere ingen Dødsere, at vi skulle svække en Grundsætning, der er os fordeelagtig, men enhver maa see paa sin egen Fordeel — og hvad der skeer, skeer med Forbeholdenhed af Troeslærdommene."

„Dette vælter mig en Steen fra Hjertet!“ — raabde Smeden, der havde hørt til med en Mands Alvor, der mener det rebeligt; — „intet kan være retfærdigere, og Be den, der vil nægte det, saalænge min Ryg bærer Harnisket!“

Ved saadanne spidsfindige Samtaler og Undersøgelser forkortede Heinrich og hans Næstcommanderende Weien. Vel vil man være fristet til, at beskylde os for et Plagiat, men dog forsikre vi, at begge disse Mænds Talen ere ægte, og støtte sig paa den saa ofte nævnte Christian Kinzels Autoritet.

Den Retning, som Dürkheimerne havde taget, forde vel paa en Omvei, men sikkert, til den Side af Dalen hvor Hartenburg truede. Dog lod Heinrich sin Skare gjøre Holdt, da de endnu maatte lægge et betydeligt Stykke Wei tilbage for at naae Borgen. Den Plads, som han valgde til at hvile paa, laa omtrent midt imellem Dürkheim og Slottet, naar man nemlig fulgte Bjærgets Krumninger. Det var en Skov, hvor Skyggen af Træerne ganste skjulde de usædvanlige Gjæster. Her tog man Forfriskninger til sig, thi de gode Borgere vare meget for dette Slags Trøst; og meget farlig maatte den Omstændighed være, der skulde afholde dem fra at stille deres Appetit.

„Seer Du noget til vore Budsforvante, min brave Smed!“ — spurgde Heinrich sin Næstcomman-

derende, der havde været ude for at speide; — „For saa prøvede Folk, som vore Venner ere, vilde det være smukt at lade os i Stikken i Nødens Tid.”

„Tvivl ikke paa dem; Hr. Heinrich! Jeg kjenner disse Karle; de dvæle blot for at lette deres Madposer paa samme Maade som vi. Bemærker Du hvor rolige Benedictinerne holde sig, værdige Borgemeister?”

„Det er deres sædvanlige Hykkleri, tappre Dietrich! men vi skal nok tage Massen af dem. Af vort Foretagende kan der ikke komme andet end godt, thi det Berøis, vi ville føre for at ingen bør blande sig i Andres Anliggender, vil for bestandigt gjøre Ende paa alle Stridigheder imellem os. Ved de hellige tre Konger i Coln! kan man taale at en Munkeskappe skal slæbe en Borger med tilbundne Dine for den yderste Dom? Seer Du ikke Lys i Abbediets Kirke?”

„De ærværdige Fædre bede imod deres Fjender. Troer Du, værdige Borgemeister! at Historien om den Maade, hvorpaa de store Stene ere komne paa Limburg Bjærg har modtaget mange Tilfætninger ved ofte at blive fortalt?”

„Det kan nok være, Dietrich! thi der er intet der saaledes tiltager i Omfang som en Historie, der tit bliver fortalt, undtagen en Snebold, der bliver væltet.”

„Jeg er af Eders Mening, Hr. Heinrich! thi jeg tvivler meget paa at Djævelen har gjort sig den Umage,

at udføre en Ting, der er saa let, som at skaff: de ringere Materialier. Men hvad de tunge Piller og Grundstenen angaaer, da ligner det ham og kan vel ogsaa antages for sandt. Paa denne Deel af Legenden har jeg aldrig tvivlet, thi den har noget for sig, men — stop! her komme vore Bundsforvante.”

En Skare af Mænd, der kom fra den Side, hvor Hartenburg laa, og bestandigt holdt sig i Skyggen langs med Randen af Bjærget, tiltrak sig deres hele Opmærksomhed. Denne Skare var tre Gange saa stærk som Kjøbstedmændene, bevæbnet paa samme Maade, og ligesom de udrustede til Strid. Da den havde gjort Holdt i en lille Afstand fra Heinrichs Flok, som om det ikke var raadeligt, at lade begge Afdelinger støde sammen, kom en enkelt Kriger gaaende hen imod det Sted, hvor Borgemeesteren stod. Den Nyankomne var letbevæbnet, bar Hjælm og Harnisk og Sværdet i Skeden.

„Hvem anfører Dürkheimerne?“ — spurgte han, da han var saa nær, at hans Stemme kunde høres.

„Deres ringe Borgemeester i egen Person; jeg vilde ønske at der havde været en Dueligere til denne Forretning.“

„Velkommen, ærede Herre!“ — sagde den Anden, i det han bukkede med mere end sædvanlig Gresfngt; — „Jeg for min Deel kommer i Spidsen for Grev Emichs Folk.“

„Hvad er dit Navn, tappre Høvidsmand?“

„Det er et Navn, der ikke fortjener at sættes ved Siden af Eders, Hr. Frey; men saadant som det er, skammer jeg mig dog ikke ved det. Jeg er Berthold Hintermayer.“

„Hem! — en ung Ansører for et saa alvorligt Foretagende! — Jeg havde haabet den Gre, at faae Hr. Greven selv til Staldbroder.“

„Jeg har Ordre til at give eders Strænghed den nødvendige Oplysning i denne Anledning.“ — Berthold gik derpaa tilside med Borgemeesteren, medens Dietrich nøiere betragtede Hjælpetropperne.

Det er velbekjendt for de Fleste af vore Læsere, at enhver anseet Baron paa den Tid, vi tale om, underholdt flere eller færre Svende, en Indretning der fulgde paa det i ældre Tider brugelige Opbud af Lehnsmænd; disse Svende vare en Middelting mellem Tjenestefolk og Soldater. En ædel Ruin, ved Navn Pierrefont, ligger en Dags Reise fra Paris, ved Udkanten af den kongelige Skov, der har mere Lighed med de amerikanske Urskove, end nogen Anden, som jeg har seet i Europa. Paa dette Slot veed man, at der boede en af disse frigeriske Friherrer, der gjorde Kongens Lehnsmænd megen Skade, og det i en langt silbigere Tidsløb, end den vi nu skrive om. Det europæiske Samfund var paa den Tid i en Overgangs Tilstand; det

begyndte at afryste Lehnsvæsnets gamle Nag, eller bestræbde sig i det mindste for at lette Byrden. Greven af Leiningens politiske Vigtighed tillod ham, at underholde et Følge af Krigsmænd, som Baronerne af mindre Betydendhed begyndte at opgive, og desuden vare deres Slotte fulde af disse løse og ledige Svende, der siden ere blevne gjorte overflødige ved Indførelsen af staaende Hære.

Smeden fandt meget at rose, og et og andet at dable ved den Skare, som Berthold anførte. Hvad Forrovenhed og Eigegyldighed for hvad der var ret og billigt, angik, da kunde man ikke ønske nogen bedre Trop, thi de Fleste af dem, som den bestod af, levede af det borgerlige Selskabs Udsteielsler, og indtog den samme Plads i det, som Svampe i Planteriget og Bylber og Geværter paa det menneskelige Legeme. Men hvad Legemskraft angik, — en Ting, som Svenden især saae paa ved at bedømme Mennesker; — da stod de i det Hele tilbage for Kjøbstedmændene, hvis Legemer ifølge en ordentligere Levemaade og en indbringende, ordentlig Flid bedre vare udviklede. Dog befandt der sig iblandt dem et Antal Bønder fra Bjærgene, og fra Landsbyen nedenfor Borgen, der vel saae mindre truende ud, og ikke taelde saa forrovent, men som efter Smedens Forklaring kun behøvede Dürkheimernes Exercits for at blive fuldkomne Helte.

Da Heinrich og Berthold efter endt hemmelig Samtale forsoiede sig til deres Undergivne, var al Utilfredshed forsvunden af Borgemeesterens Pande, og begge beskjaeftigede sig med de nødvendige Anstalter, for at sikre Udfaldet af det fælleds Foretagende. Skoven, hvori de havde gjort Holdt, laa ligeoverfor Abbediet, og var skilt fra dette ved en bred, men fuldkommen jævn Slette. Afstanden var vel ikke stor, men dog tilstrækkelig, til at gjøre det sandsynligt, at de Angribendes Komme vilde blive bemærket af de Skildevagter, som de Krigsfolk, Churfyrsten havde sendt Munkene til Hjælp, sandsynligviis havde sat ud til deres egen Sikkerhed. Limburg var vel ingen Fæstning, og havde Kirkens Magt, der vel begyndte at svækkes i denne Deel af Tyskland, men som dog altid var betydelig nok endnu, at takke for, at det saalænge var undgaaet Hærvænen; men Abbediet havde høie og stærke Mure, talrige Taarne, mæssive og sammenhængende Bygninger, saa at en fjæk Skare var istand til at holde Klosteret, endog saa mod en talrigere Fjende, end Dürkheimerne og Hartenburgerne vare.

Alt dette var indlysende nok for Borgemeesteren, thi han havde i et Liv, der havde mere end sin halve Bane tilbage, og under sin urolige Lidsalders Fejder og Stridigheder viist meget Mod og samlet tilstrækkelig Erfaring ved Forsvaret af faste Pladser. Han saae sig

derfor med megen Alvorlighed om for at finde en, som han kunde forlade sig paa, da Bertholds Hintermayers smukke og satte Opførsel indgjød ham den Tilfredshed, som tappre Mænd af beslægtede Charakterer føle med hinanden i det farlige Dieblif. Da de nødvendige Forberedelser vare trufne, rykkede hele Skaren i sluttede Geledder, med megen Orden, frem; thi enhver vidsde, at han behøvede Aande, for at bestige det steile Bjærg.

Maaskee er Menneſternes Skarpsindighed aldrig virksommere, end i de Diebliffe, da det føler at det er paa onde Veie, og derfor nærer en feberagtig Længsel efter at retfærdiggjøre sine Ord og Handlinger for sig selv og Andre. Den dybe Overbeviisning om Sandheden, og den Visshed, at man handler rigtigt, fylder derimod Sindet med en saadan moralsk Kraft og Værdighed, at man ikke engang neblader sig til at retfærdiggjøre sig.

Heinrich Frey satte en stor Mistillid til det Retmæssige i det Forehavende, hvori han havde indladt sig; thi paa en anden Maade end hos hans Staldbrodre hvilede Ansvarer for dette Anslag og dets Udførelse, paa hans Hoved. Han var derfor uophørlig bestjæftiget med at udfinde Grunde til at retfærdiggjøre det, han havde for, og laande sine Tanker Ord, medens han med Berthold og Smeden gik over Engen.

„Der kan ikke være den ringeste Tvivl om Nød-

venligheden og det Retmæssige af det Foretagende, som vi have for mod Abbediet;" — sagde han; thi i alle tvivlsomme Tilfælde staaer den Selvtillid, hvormed Menneſterne udtale sig, i omvendt Forhold til den Mistillid, som de have til deres Sags Retfærdighed; — „Hvorfor vare vi ellers her? Skal Klosteret bestandigt plage Sletten med sine fordømte Udsueller, eller ere vi Slaver, der skulle lade sig træde under Fødder af disse kronragebe Munke?"

„Der gives sandeligen meget gyldige Grunde for det, vi gjøre, Hr. Borgemeſter!" — svarede Berthold, hvis Sindelag besad en stærk Tilbøjelighed til de religiøse Meninger, der Dag for Dag greb mere om sig; — „Da vi have saa gode Bevæggrunde, ville vi ikke tale mere derom."

„Nei, unge Mand! jeg er vis paa, at den brave Smed her vil sige, at intet Søm, som han flaaer i en Hestehov, kan være flaaet for fast i."

„Dette er udenfor al Tvivl, Mester Berthold!" — sagde Dietrich; — „Ederes Strængheds Anstuelſe maa derfor være fuldkommen rigtig."

„Lad det saa være! Jeg for min Deel gjør aldrig nogen Indvending, naar det kommer an paa at forstyre en Vesperede."

„Jeg kalder dem ikke Vesper, heller ikke vil jeg forstyre deres Rede, men blot vise Verden, at den, der

blander sig i Dürckheims Anliggender, behøver en Være, for at erfare, at det er Uret at tilvende sig sin Naboes Eiendom.”

„Dette er gavnligt og vil være vor Stad til stor Nytte;” — svarede Smeden; — „men det er ogsaa saa meget mere Skade, at vi ikke kunne vise Churfyrsten det Samme, da han for nyligt har gjort nye Forbringer paa det, vi saa suurt have erhvervet.”

„Med Churfyrsten er det en anden Sag; thi naar han blander sig i noget er det gjerne med en saadan Magt, at vore Kræfter ikke ere tilstrækkelige til at bevise, at man ingen Ret har til at blande sig i Andres Anliggender. Men disse spidsfindige Spørgsmaal lade sig ikke lære ved Smedeessen, men der hører Skarpsindighed til at gjøre dem tydelige, og tydelige ere de — for hvem der har Vid nok til at indsee dem. Det er meer end sandsynligt, at Du ikke begriber dem fuldkommen, Mester Dietrich! men dersom Du var et Medlem af vort Raad, vilde Du see disse Spørgsmaal med ganske andre Dine.”

„Det tvivler jeg slet ikke paa, værdige Heinrich! Det tvivler jeg slet ikke paa! Skulde saadan en Være nogensinde blive en Mand af mit Navn og af min Haandtering til Deel, — Himmel! da vilde det høivise Raad i mig finde et Menneſte, der er beredt til at troe enhver Spidsfindighed baade af dette og af andre Slags.”

„Ha! der er Lys i hiin Nabning!“ — raabde Berthold; — „Det er et godt Forvarsel!“

„Har Du en Ven blandt Munkene?“

„Gaa, Hr. Borgemeester! Dette grændser til Ercommunication; — men Lysen i hiin Nabning behager mig meget.“

„Stille overalt!“ — hvistede Heinrich til dem, der fulgte efter ham; og disse meddeelte igjen deres Kammerater denne Befaling; — „Vi ere allerede ganske nær!“

Skaren havde naaet Foden af Bjerget. Intetsteds saae man Tegn til at dens Komme var robet, naar man ikke vilde udtyde Lysen i den smalle Winduesaaabning i Fængslet saaledes. Ivertimod herskede den samme Stilhed, som vi have beskrevet, i Anledning af Ulrikes Komme, i den hele, vidtløftige Bygning. Men hverken Heinrich eller hans Ledsagere syntes ret om denne frygtelige Roslighed, som de troede var et Forvarsel for et haardnakket Forsvar. Langt hellere vilde de have foretrukket aabenbar Modstand, og intet vilde mere have lettet begge Ansørernes Sind, end om de havde kunnet lade løbe Storm under Ilden fra Churfyrstens Bøsseskytter. Men denne Lettelse blev dem ikke til Deel, og deres Skare naaede Toppen af Bjerget, under et Taarn, der kunde bestrænge dem, og hvor de nødvendigviis maatte opgive enhver Tanke om at være skjulte længere, hvorfor de ved en hurtig Bevægelse stræbde at naae Veien.

Den Larm, der opstod herved, var den, der først forstyrrede Munkene i Abbediets Kirke. Den anden Afbrydelse kom af den større Larm ved Angrebet, der umiddelbart derpaa blev gjort paa den yderste Port.

Tittende Kapitel.

De Stormende bleve, som vi allerede have seet, anførte af Borgemeesteren og af begge hans Underbefalingsmænd, Berthold og Smedden. Tæt bag efter denne Sidste fulgde tre af hans Svende, af hvilke enhver, ligesom deres Herre, var bevæbnet med en stor Forhammer. Neppe havde de Angribende naaet Porten, førend disse Haandværksfolk med største Beredvillighed og Duelighed paatog sig Pionerernes Forretning. Paa der tredie Slag af Dietrichs kraftige Arm fløi Porten op, og de Forreste strømmede ind i Gaarden.

„Hvem er Du?“ — skreg Berthold, i det han greb fat paa en Mand, der i Porthvælvingen havde faaet en Anden under sig og sat ham Knæet for Brystet; — „Tael, nu er der ingen Tid til Spøg!“

„Ikke saa hidstigt, Mester Skovriber! og husk bedre

dine Benner! Seer Du ikke, at jeg er Gottlob, og at jeg holder Portneren fast, for at den Skjælm ikke skal flyde flere Dværstænger for Døren. Der er Fremmede derinde og den skjodesløse Knægt har af Magelighed ikke lukket Porten rigtigt i, ellers havde I maattet arbejde til Hertug Friedrichs Folk vare komne over Eder.”

„Brav gjort, Fosterbroder! Dit Signal har jeg seet og jeg gjorde Regning paa Dig. Men da Du kjender Veien saa godt, saa før os mod de Bevæbnede.”

„Himmel! de Skurke have børstede Skjæg, der ere blevene graae i Krigen, og ville ikke gjerne see, at man saaledes forstyrrer deres Søn, men vi maa gjøre vor Pligt. Vælg de Frommeste af dine ledsagere, værbige Borgemeister! og drag med dem imod Munkene, der have forstandset sig i Choret med Benner; medens jeg fører de mere kjædeligt Sindede til et andet Arbeide mod Churfyrstens Folk.”

Under denne korte Samtale strømmede hele Hoben gennem Porten og deres Anførere søgte at bringe den slet øvede Skare nogenledes i Orden. Alle føelde den bydende Nødvendighed af først at blive færdige med Krigsmændene, thi af Munkene selv havde de ikke meget at frygte. Nogle saa bleve ladte tilbage for at bevogte Porten, medens Heinrich, ledsaget af Røghyrden, førte de Angribende til den Bygning, i hvilken Churfyrstens Folk laae.

Derfom vi vilde fige, at Skaren gik til dette Angreb uden Frygt, vilde det være at fkatte deres Mod for høit og ikke at lade Friedrichs Tropper vederfares Ret. At beftorme et Klofter blev i hine Dage anfeet for en Forbrydelfe mod Gud; thi endfjøndt Proteftantismen allerede havde gjort store Fremfkridt, vare endogfaa Reformatorerne felfv plagede af Tvivl, om det ogfaa var ret at fonderrive Banens og gamle For- dommes Baand. Til denne hemmelige Følelfe kom den uforklarlige Stilhed, der endnu beftandigt herfkede blandt Befætningen, fjøndt den efter Gottlobs Beretning beftod af prøvede Krigsmænd. Den laa bag Abbedens Bolig i en Bygning, der i enhver Henseende var flikket til en haardnakken Modftand.

Men alle diſſe Tanker gjennemføer fnarere Anførernes Sjæl, end de bleve tagne i moden Overveielfe af dem. I Angrebets Dieblif har man ingen Tid til Eftertanke, ifær naar man engang er gaaet faa vidt, fom det her var Tilfældet. Folkene iilde derfor til det Sted, hvor Angrebet ffulde fkee, mere plagede af flemme Ahnelfer, end med nogen tydelig Foreftilling om den Fare, de gik imøde.

Gottlob havde fortræffeligt benyttet den korte Tid, han havde tilbragt i Abbediet, for at gjøre fig noie bekjendt med de forffjellige Gange og Gaarde. Snart ftrød han for Døren til Abbedens Bolig, der blev flaaet

i Splinter med et Slag af Dietrichs Hammer, hvorpaa en Strøm af forrovne, tøileløse Svende trængde ind i de tomme Værelser. Et Minut sildigere befandt de sig i den Deel af Klostret, der laa bagved Abbedens Bolig.

Ligesom intet er saa mægtigt mod Voldsomhed som en rolig Fasthed, saa er der heller intet, der saaledes indjager Skræk og er i Stand til at modstaae et Angreb, som en Kulde, der synes at trodse de Angribende. I saadanne Dieblis bliver Indbildningskraften næsten farligere, end Virkningen af Fiendens Skydevaaben, og viser Farer, hver man i en sædvanlig Tilstand og ved nøie Undersøgelse vilde opdage saa eller ingen. Det er bekjendt, at det Dieblis, der gaaer forud for Angrebet, meest sætter Modet paa Prøve, og at en klog Tilbageholdenhed med Forsvarsmidlerne forlænger dette Dieblis og følgerig ogsaa forøger dets Virkning.

Enhver af de Angribende, endogsaa Ansørerne, føelbe Indflydelsen af den hemmelighedsfulde Stiighed blandt Churfyrstens Tropper. Den gjorde et saadant Indtryk paa dem, at de skareviis bleve staaende — en Stilling, der meest udsatte dem for at lide et Nederlag; ogsaa taelde Nogle om Miner og Baghold.

Berthold bemærkede det Farlige ved dette Dieblis, og indsaae at et Nederlag truede dem.

„Følger mig!“ — raabde han, i det han springede

Sværdet, og stormede løs paa de stille Bygninger, hvor man vidste, at Besætningen var indkvarteret. Borgemeesteren og Smeden understøttede ham tappert, og alle de andre fattede Mod igjen, og stormede mod Døre og Vinduer. Hine bleve indslagne med Ører, og Skaren trængte ind. De Angribendes Skrig gjenlød i de tomme Gader. Vel var Halmen der, og Læringer af Mad, tilligemed Stanken af forgangne Svirelag og andre ædle Spor af et uordentlig Soldaterlevnet, thi i de Dage kjendte Soldaterstanden kun lidt til Orden og Nethed; men intet Skrig besvarede Skriget; intet Sværd, ingen Bøsse blev hævet mod de Angribende. En stiv Forbauselse var den første Følelse, som Vissheden om denne vigtige Omstændighed vakte. Heinrich og Berthold befalede paa samme Tid, at den fangne Portner, der befandt sig midt imellem de Angribende, skulde føres frem.

„Forklar os dette!“ — sagde Borgemeesteren med Myndighed; — „hvad er der blevet af Hertug Friedrichs Krigsfolk?“

„De marscherede bort, da Mørket faldt paa, strænge Herrer! og lod Limburg under dets Skytshelgens Varetægt.“

„Marscherede bort? Hvorfra? Paa hvad Maade? — Dersom Du bedrager os, Skurk! skal den hellige Benedict selv ikke kunne frelse Dig for at blive flaaet.“

„For Guds Skyld, vær ikke vred, store Borge-
mester! thi jeg siger intet andet, end den rene Sand-
hed. Da Solen gik ned, indtraf der en Befaling fra
Churfyrsten, der kaldte alle Krigsmændene tilbage, thi
han bliver, siger man, haardt trængt, og behøver Hjel-
petropper.“

Den Stilhed, der fulgte paa denne Forklaring,
blev afbrudt af et Jubelfrig, og Enkelte begyndte at
stjæle sig bort fra Skaren for at plyndre.

„Hvilken Wei tog Hertugens Mænd?“

„Bærbige Heinrich! De drog i stor Stilhed og
Orden hen ad Weien, og derpaa over til Bjærgene her
ligeoverfor, for ikke ved Nattetider at forstyrre Bor-
gerne, ved at lade dem aabne deres Porte. Det var
deres Hensigt at drage gennem Fyrrestoven ved Hed-
ningemuren og at naae Sletten bag Dürkheim.“

Nu var der ingen Tvivl mere om, at Erobringen
var fuldbragt. Den hele forenede Skare opløste sig i
smaa Afdelinger; nogle for at udføre de hemmelige
Befalinger, de havde faaet, andre, ligesom de, der
allerede havde listet sig bort, for at varetage deres egen
Fordeel.

Indtil dette Dieblis havde ingen enkelt omflak-
kende Krigsmand nærmet sig til Kirken. Da de, der
havde udkastet Planen til dette Foretagende, ikke ønskede,
at der skulde tilspies Munkene noget ondt, var der

givet Befaling til en Tidlang ikke at betræde denne Deel af Abbediet, i den Forventning, at Munkene vilde føre sig dette til Nytte, for at undslippe gennem de hemmelige Døre, der fra Korsgangene føre ud i det frie.

Men da der ingen bevæbnet Fjende mere var at overvinde, maatte man nødvendigviis ogsaa see sig om efter Munkene. Man var allerede kommet temmelig vidt med at udplyndre deres Celler, og det Jubelfrig, der lød fra Bygningerne, forkyndte, at ogsaa Abbedens rige og bekvemme Bolig var i Færd med at undergaae den samme Stjæbne.

„Himmel!“ — mumlede Gottlob, der fra det Dreblik, da han var bleven befriet, ikke var vejet fra sin Fosterbroders Side, — „vore Slyngler fra Slottet lige dybt i den ærværdige Bonifacius’ hellige Bøger, Mester Berthold! Det vilde være godt om man sagde dem hvilke der ere latinske, ellers belæse de deres Skuldre med Runstaber, der aldrig ville kunne være dem til nogen Nytte.“

„Lad de Skurke plyndre!“ — svarede Heinrich fnarvurren; — „af disse Bøger er der kommet ligesaa meget Ondt som godt, og det vil være bedre for Dürkheim, om disse Benedictineres fordømte Ammunition bliver formindsket en Smule. Der gives Folk, der

troe, at der findes Trolldom i mange af disse Bind, endstjondt de bære en Helgens Navn paa Ryggen."

Berthold havde maaskee gjort Indvendinger, dersom han ikke havde indseet, at de i denne Larm og Forvirring vilde have været til ingen Nytte, maaskee til Skade. Følgen deraf var, at kostbare Værker og talrige Haandskrifter, som man havde samlet paa i Aarhundreder, blev givne til Priis for nogle Menneskers Luner, der hverken vare i Stand til at statte deres Værd, eller til at forstaae deres Indhold.

"Lad os nu gaae til Munkene!" — sagde Heinrich, i det han for første Gang, siden han forlod Skoven, stak sit Sværd i Skeden! — "Ven Smed! Du vil see lidt efter her, og sørge for at det, der maa skee, skeer ordentligt. Tænk paa at Jernet er varmt, og at man nu maa smede, ellers kunde det paa en anden Tid blive forvandlet til et Vaaben imod os. Læg Haand paa Værket, Dietrich! Du veed hvad vi Borgere begjære, og hvad vi vente af din Duelighed."

Borgemesteren tog derpaa Berthold under Armen og ilede afsted med ham til hiin gamle, vidtberømte Bygning, Abbedikirken. Efter dem fulgte en Skare af tyve udvalgte Haandværkere, der den hele paa Begivenheder saa rige Nat igjennem havde holdt sig tæt bag ved de to Anførere, som om de vare udvalgte til deres Tjeneste i Særdeleshed.

Den samme rædsomme Tausshed, der havde indgydet dem en saadan Angst, da de nærmede sig til Soldaternes Qvarteer, herstede omkring Kirken. Men her gik Angriberne mod en ganske forskjellig Fjende. Paa de fleste Mennesker, der levede paa den Tid, udøvede Kirkens hemmelighedsfulde Magt en stor Indflydelse. Vel havde Reformatorerne tælt dristigt, og i den hele Omegn havde den offentlige Mening taget en Retning, der var fjendtlig mod den romerske Kirke; men det er ikke let med blotte Fornuftgrunde at udrydde de dybe Rødder, som Bane og indgroede Fordomme have flaaet i Menneskernes Bryst. Selv paa denne Tid see vi næsten den hele dannede Verden begaae stor og aabenbar Uret, og søger, naar man betragter Sagen nøie, at forsvare sig paa en Maade, der kun er libet bedre, end en ond Tilbøielighed, der støtter sig paa en lang, uundskyldelig Bane. Endog de skadelige Virkninger af et System blive anførte som Grunde, hvorfor man beholder det; thi Forandring anseer man, og den er det ogsaa undertiden, for en større Ulykke, end det bestaaende Onde; og saaledes ere Millioner Mennesker fordømte til at forblive vanslægtede, uvidende og raae, blot fordi man af Forkæerthed nægter dem, hvem denne ulykkelige Lod tilfaldt, al Deeltagelse. Saaledes flød Bildfarelse af Bildfarelse, indtil selv Philosophi og Retslærdom ved spidsfindige Forsøg fandt sig tilfreds ved at

besmykke et Onde, som en duelig og dristig Haand ganske havde kunnet helbrede. Det vil derfor ikke undre nogen, at vi sige, at Heinrich og Berthold, medens de nærmede sig til Kirken, vare stærkt i Tvivl om det Fortjenstlige ved deres Handling. Maaskee var aldrig et Menneske ilet forud for sin Tidsalder, uden at finde Dieblikke, i hvilke han mistroede sine Grundsætninger, og det er velbekjendt, at Luther ofte maatte bestaae en hidsig Kamp med de Tvivl, der plagede ham. Dog føelde Berthold en ringere Grad af Uro, thi han handlede paa sin Foresattes Befaling, desuden var han yngre, og mere fortrolig med den nye Lære, end Borgemesteren. Hiin Omstændighed var allerede nok til at vælte Ansvarets Byrde fra hans Skuldre, medens den Sidste ikke alene svækkede Indflydelsen af gamle Forbomme, men endogsaa bestyrkede de Meninger, som han senere havde antaget. Kort sagt, mellem Borgemesteren og Berthold bestod den Forstjel, som man i vore Tider bemærker mellem den, der har arvet sine Anstuelser af forsvundne Generationer, og den, der har antaget dem fra sine Samtidige. Den unge Skovrider var opvokset til Ungling og Mand, efterat Reformatorerne's Stemme havde begyndt at høve sig i Tydskland, og da han tilfældigviis levede blandt Mennesker, der vare den nye Lære hengivne, havde han indsuget sine Kammeraters Meninger, uden at have været meget udsat for den

modvirkende Indflydelse af en anden Overbeviisning. Saaledes bleve næsten alle moralske Omvæltninger bevirkede efterhaanden, da de, der først antog dem, sjældent kunde gjøre mere med Hensyn til deres Samtidige, end at modsætte sig Vanens Magt, medens det Kald, at give Strømmen en anden Retning, tilsalder deres Efterfølgere.

Ved at troe, at Vilhelm af Benloo vilde være den Første til at forlade sin Post, i dette Diebtik, fuldt af Tummel og Forvirring, gjorde Ophavsmandene til dette Overfald ham uret. Skjøndt han af Naturen ikke var tilbøielig til at udsætte sig for Fare eller til at vinde Martyrkronen stod Abbeden dog, formedelst sit mandige Sind høit over Indflydelsen af enhver virkelig foragtelig Lidenstkaab, og om han end ikke besad Selvbeherstelse nok til at holde sine Tilbøieligheder i Tømme, besad han dog en Forstands Værdighed, der sjældent forlader nogen aandigt begavet i vanskelige Stillingen. Da derfor Heinrich og Berthold traad ind i Kirken, fandt de alle Munkene i Choret, for, lig de romerske Senatorer, at modtage Slaget i Fælledskab og i deres Embeds Værdighed. Dog kan der, ved den Beslutning Bonifacius havde taget, have været ligesaamegen Berregning, som Stormodighed med i Spillet; thi de, der kom fra de raae og voldsomme Scener udenfor Kirken, maatte naturlignvis føle Indflydelsen af den høitidelige

Rolighed, naar de traad ind i det Indre. Endnu brændte Børlysene paa Altret; endnu kastede Lamperne deres flakkende Skin paa Kapellernes herlige Architectur og prægtige Sirkler, medens ethvert blegt Ansigt og ethvert raget Hoved i Samme saae ud som en Bægter, der var sat der, for at bevare Helligdommen for Vanhelligelse. Enhver Munk var i sin Chorstoel, med Undtagelse af Prioren og Pater Johan, der stode paa Trinnene af Altret, hiin i sin Egenkab som tjenstforrettende Præst, denne drevne af sin ubetvingelige Fanatisme, der forledte ham til at henstille sin Person ligesom et Skjold for det Kar, der indeholdt den hellige Hostie. Abbeden sad paa sin Throne, ubevægelig, ubøielig og stolt, endstjøndt ethvert af hans Træk forraadte den Lidenkab, der arbeidede voldsomt i hans Indre.

Borgemeisteren og Berthold gik alene frem indtil Choret, thi deres Følge var paa et Bink af den Første blevet tilbage i Skibet af Kirken. Begge havde blottede Hoveder, og medens de langsomt gik fremad, bevægedes neppe et Hoved. Ethvert Die syntes som ved Trylleri fasthæftet paa det med Edelstene besatte Kors af Elfenbeen, der stod paa Alteret. Heinrichs Blod stivnede under Indflydelsen af denne høitidelige Stilhed, og da han havde naaet Trinnene, og stod ligeoverfor Abbeden, som han frygtede og hadede, og ligeoverfor

Prioren, som han ærede og elskede, var det tydeligt at hans Bestemthed var rystet.

„Hvem er Du?“ — spurgde Bonifacius, i det han behændigt indrettede sine Ord efter den Ubestemthed, der stod malet i dens Mine, der betragtede ham.

„Ved den hellige Benedict! mit Ansigt er ikke saa fremmed i Limburg, at I skulde gjøre dette Spørgsmaal, høiærværdigste Hr. Abbed!“ — svarede Heinrich i det han anstrængte sig for at efterligne Abbedens Fatning; — „Endstjøndt jeg ikke er kronraget og indviet som en Munk, er jeg dog velbekjendt for de Fieste af dem, der leve i og omkring Dürkheim.“

„Jeg burde hellere have spurgt: Hvad er Du? Dit Navn og dit Embede ere mig bekjendte, Heinrich Frey! men i hvilken Egenkab vover Du, at betræde Kirken paa Limburg og at vise vore Ulte Mangel paa Uresfrygt?“

„Det seer, for at tale aabenhjertet, høiærværdige Bonifacius! i min Egenkab som Overhoved over Dürkheim, denne dybt krænkede og længe mishandlede Stad, der nu er træt af Munkenes Stolthed og af Munkenes Udsugelser, og endelig har reist sig, for at forskaffe sig Ret. Vi ere ikke komne i Nat som fredelige Borgere, for at bede eller høre Messe, men vi komme, som Du seer, bevæbnede, og have fast besluttet at udslette dette Sted, der er saa skadeligt for den hele Egn.“

„Dine Ord ere saa lidet venlige, som din Dragt, og det, Du nu har taelt, staaer kun alt for meget i Samklang med det, dine raae Ledsgagere fuldbringe udenfor Murene af denne hellige Bygning. Har Du vel overlagt dette forbovne Foretagende af din Stad, Hr. Heinrich?“

„Derfom at overlægge ofte er det samme som at overlægge vel, Bonifacius! saa er dette skeet i de sidste Aar i flere Sammenkomster og Raadslagninger.“

„Og frygter Du da ikke for Rom?“

„Det er en Magt, der dagligt tager af i denne Egn, høiærværdigste Benedictiner! For ikke at skjule noget for Dig, ere vi meest bange for Hertug Friedrichs Brede; men denne Frygt er bleven meget formindsket ved Vissheden om at han har altfor meget at gjøre til at han saa let kan befatte sig med Andres Unliggender. Vi visde sandelig ikke, at han havde kaldt sine Krigsmænd tilbage, men gjorde Regning paa et blodigt Slag med disse gjenstribige Soldater. Du vil derfor let indsee, at deres Graværelse paa ingen Maade har forringet vor Tillid til vor egen Sag.“

„Ghurfyrsten kan faae sin Magt igjen, da vil Regnskabsdagen komme for dem, der have vovet at benytte sig af den Nød, han nu er i.“

„Vi ere Kjøbmænd og Haandværkere, gode Bonifacius! og have med Nøiagtighed afveiet vore Fordele.

Dersom Abbediet skal betales — en Sag, der er intet mindre end vis, — vilde jeg holde Handelen for fordeelagtig saalange det ikke er opbygget igjen. Vi troe, at Broder Luther lægger en Grund, der for bestandigt vil afholde Djævlene fra at opbygge igjen hvad vi have foresat os at omstyrte.”

„Er dette dit sidste Svar, Borgemeester?”

„Det vil jeg ikke sige, Abbed! Send i Morgen dine Forslag til Raadhuset, og dersom vi kunne antage dem, vil et forlig let gjøre Ende paa alle tilkommende Stridigheder. Men hvad der er blevet saa lykkeligt begyndt, maa ogsaa fuldendes ligesaa lykkeligt.”

„Saa hør min Forbandelse, førend jeg forlader disse hellige Mure!” — svarede Bonifacius, i det han hævdede sig med præstelig Værbighed; — „Paa Dig og paa din Stad — paa alle dem, der kalde Dig Dyrighed — Fader — ”

„Hold inde med disse forstrækkelige Ord!” — freeg en hjertefjærende Qvindestemme, under Choret's Søiler; — „Høiærværdigste Abbed! vær naadig!” — føiede Ulrike til, bleg, sittrende, og ligesaa plaget af Gysen som af Angst, endskjøndt hendes Dine straalte, som om hun var begejstret, af en høiere Magt; — „Hellige Præst, vær miskundelig! Han veed ikke hvad han gjør. Vanvid har grebet ham og Staden. De ere kun Værktøi i en Mægtigers Haand.”

Da Ulrike viisde sig havde Bonifacius igjen sat sig paa sin Throne, i den Hensigt, at opbebie Virkningen af denne Mellemkomst.

„Du her?“ — sagde Heinrich, i det han betragtede sin Hustru med Forbauselse, men uden Harm eller Mistanke.

„Eylkeligviis endnu til rette Tid, for at afvende denne skrækkelige Forbrydelse fra Dig og Dine.“

„Jeg tænkte, at Du var i Bøn med den stakkels Herre af Ritterstein, i hans sørgelige Gnebo paa Hedningemuren.“ —

„Og Du kan tænke paa den Daad, der har voldt Odo saadan Bod og saadanne Lidelser, og dog staae her bevæbnet og dumdriftig? Du seer, at Kar ikke er tilskrækkelige, til at lette et Hjerte, paa hvilket Formastelse mod Gud hviler tungt; ak! havde Du været her som Vidne til den bittre Smerte, der fortærede den stakkels Odo, da han knælede paa hine Stene, og hørde Messen, der blev læst for ham, vilde Du bedre have vidst hvor smerteligt det Saar brænder, som Gud slaaer Sjælen i sin Brede!“

„Det er ganske besynderligt,“ — svarede Borgemeesteren forundret, — „at de, som jeg troede at have sørget for paa en Maade, at de hverken skulde ahne eller forstyrre vort Forehavende, træde os i Veien i det Dieblit, da alt er Guldendelsen saa nær. Seer Du,

Berthold! hvor tungt Ægtestanden hviler paa den Stærke, endskjøndt han er ombæltet med Sværdet?"

"Og Du, Berthold Hintermayer, Søn af min kjæreste Veninde! ogsaa Du tager Deel i dette ugudelige Værk, og stjæler Dig som en Tyv om Natten ind imellem de Ubeværnede og Gudindviede?"

"Ingen elsker og ærer Dig mere, end jeg, Moder Ulrike! — svarede Ynglingen, i det han bukkede med uhykket Grefrygt, — „men dersom Du vilde henvende din Tale til Hr. Heinrich, vilde Du vende Dig til den, der byder over os."

"Gaa vil da Himmelens tungeste Brede falde paa Dig, Borgemeester! da Du er Ansøgeren ved denne Udaad. Hvad kommer det Dig ved, at Benedictinerne ere have-syge og overmodige, og at nogle af dem have brudt deres Løfte? Er dette ikke Guds Huus! Ere disse Altene, for hvilke Du har vovet at træde med Dndt i Hjertet og ugudelige Hensigter, ikke hans?"

"Gaa, gode Ulrike!" — svarede Heinrich, i det han kyskede sin Ægtefælles Kolde, men smukke Kind, medens hun, for at samle Kræfter, lænede sit Hoved til hans Skulder og holdt hans Haand fast trykket i begge Sine, ligesom om hun vilde standse hans Færd; — "Gaa! Du er en fortræffelig Huusmoder, men hvad kjender dit Kjøn til Politik? Denne Gjenstand er bleven forhandlet i mangan Raadslagning, og, ved mit Skjæg! en

Qvindetunge skal ikke kunne ryste det vi have besluttet i Dürkheim. Gaa hjem med din Tjenesteqvinde, og lad os fuldbringe hvad vi have for."

"Gaa har Du da virkelig i Sinde at trodse Himmelen, Heinrich! Beed Du ikke, at Forældrenes Synder blive hjemsøgte paa Børnene, — at den Uret, der gjøres i Dag, endstjøndt vi nu juble over Udfaldet, dog vil blive gjengjældt med skrækkelig Hævn? Og gaves der endogsaar ingen anden Magt, end Samvittigheden, saa haaber man dog, saalænge denne frygtelige Svøbe lever paa Jorden, forgjæves paa at undgaae Straffen. Har Du da Raadet i Dürkheim og dets egennyttige Politik at takke for Alt? Har Du glemt den Time, da mine fromme Forældre lagde min Haand i Din? Har Du glemt den Eed, som Du svor, at ville beskytte mig og Mine, og i de hedengangne Venners Sted at ville være Fader og Moder og Ugtesfælle for den, som Du tog til dit Hjerte? Er Meta, vor gjensidige Kjærligheds Barn, intet, da Du saaledes sætter hendes Fred og Forhaabninger paa Spil? Afstaa derfor, afstaa fra dit forvovne Foretagende, og tænk paa dit Huus, tænk paa dem, som Naturen og Lovene dømme til, at lide for dine Feil, og som de have skjænket den skønne Rettighed, at kunne glæde sig ved din Mildehed og Menneskekjærlighed!"

"Har da nogen Qvinde været saa forhippet paa Hedningemuren 4 5.

at forhindre en Mands ædle Forehavende!" — sagde Borgemeesteren, der uvilkaarligt var bleven rørt ved det Maleri, som Ulrike havde udkastet af hans huuslige Pligter, og som var stærkt i Forlegenhed hvorledes han skulde trække sig ud af sin nærværende Stilling. — „Det var meget bedre, at Du befandt Dig paa dit Bærelse, Ulrike! Meta vil høre Rytet om dette Overfald og svæve i stor Angst. Gaa, og berolige Barneet. Jeg giver Dig saadanne Ledslagere med, som passe til din Rang og dine Fortjenester."

„Berthold! Jeg vender mig endnu engang til Dig. Denne grusomme Fader, denne letsindige Egtfælle er saa forhippet paa sit Forsæt og paa sin Stads strækelige Politik, at han ikke mere tænker paa Gud; men Du er ung og har Grundsætninger, der passe til din Alder og din Dyd. Troer Du, ubesindige Yngling, at en Jomfrue, som Meta, vil betroe sit Livs Lykke til en Mand, der har taget Deel i en Forbrydelse, der allerede fra hendes Faders Side vælter saa stor en Arvedeel af Brøde paa hendes Hoved?"

En Larm blandt Munkene, der hidindtil havde lyttet til med en Opmærksomhed, der svævede mellem Frygt og Haab, hindrede den vakklende Borgemeester og hans unge Staldbroder i at svare. Denne Bevægelse blev foraarsaget af en Gruppe, der hidindtil havde staaet i Mørke i Hovedstribet af Kirken, men som benyttede

dette Dieblif fuldt af Tvivl, for at nærme sig til Choret. En tæt tilhyllet Mand traad frem; slængde Kappen, og Emich af Hartenburg stod i Ridderharnisk for Forsamlingen. I det Dieblif, da Ulrike gjenkjendte Grevens strænge Blik, bedækkede hun sit Ansigt med begge Hænder og forlod Kirken. Hendes Egtfælle og Berthold fulgte efter, fulde af Bekymring, og vendte ikke tilbage til Nattens Arbejde, førend de vidsde Moderen og Egtfællen med det knuste Hjerte, under Betskyttelse af en udvalgt Skare, paa Hjemveien til Staden.

Tyvende Kapitel.

De første Blik, som Emich og Bonifacius værlede, vare fulde af hine Videnskaber, som de længe havde skjult og som Læseren allerede har seet et Glimt af i de mindre bevogtede Dieblif af Drickelaget. I Grevens Die var Triumph blandet med Had, medens Abbedens Ansigtstræk tildeels endnu viisde List og Forsigtighed, en Maste, som han sjældent ansaae det for raadeligt at aflægge.

„Dig skulde vi altsaa dette Besøg, Hr. Emich?“
— sagde Abbeden, i det han gjorde sig Umage for at synes rolig.

„Og dine egne Fortjenester, høiærværdigste Bonifacius!“

„Hvad vil Du, dumbriftige Baron?“

„Fred i denne haardtplagede Dal — Ydmyghed hos kronragede Hoveder — Religion uden Hykkleri — og min Ret!“

„Seg vil ikke tale med Dig om Himmelen, Forsvorne! thi dette vilde i din Nærværelse være en Gudsbespottelse; men Du er ikke saa blind mod jordist Alogskab, at Du ikke skulde vide, hvilken Straf der truer Dig fra Keiser og Rige. Har Du ogsaa vel talt dine Penge, og er Du vis paa at dine Pengetister ere fulde nok, til at Du igjen kan opbygge Tempel, som Du er kommen for at forstyre, — eller troer Du, at dine Rigdomme ere tilstrækkelige, til at erstatte alt det, som fromme Fyrster igjennem Aarhundreder have stænket dette Huus, medens Kirken endnu blev holdt i Agt og Ære?“

„Hvad dine Kar og Edelstene angaaer, høiærværdige Abbed! da vil det være min Sorg at forvare dem, for at opfylde dette Forlangende, der maaskee aldrig vil blive gjort. Hvad Omkostningerne ved at opbygge dit Abbedi igjen anbelanger, da vil den samme værdige

Byggemester, der hidrog til dets første Indretning, vist være mig takskyldig, fordi jeg har straffet dem, der overlistede ham, og gav ham Løbepas uden at han fik de Sjæle, man havde lovet ham. Dog troer jeg, ved den levende Gud! at det vil finde sig, naar man undersøger Sagen nærmere, at Limburg har sendt flere Runder til hans Døn, end alle Kroer og Vertshuse i hele Pfalz."

Blandt Grevens Folk, der nu i Haab om et rigt Bytte begyndte at strømme sammen i Kirken fra de andre Dele af Abbediet, frembragde denne Vittighed af deres Anfører en lang stingrende Haanlatter. Paa samme Tid var der kommet Tid i Hælmen i den Bygning, hvori Churfyrstens Soldater havde været indkvarterede, og Skindet af Flammen gennem Kirkens gothiske Vinduer overbeviste Munkene om at alle videre Forestillinger ville være unyttige.

Uagtet hans bekjendte Tøileløshed og yppige Levemaade, besad Abbeden dog, ifølge hans høie Kalb og den hemmelige Indflydelse, der omgiver endog den Uværdigste med Embedets Nimbus, en Art Værdighed, ja ogsaa Oprigtighed, — thi ved udsvævende Mennesker findes der ofte en selsom Blanding af indvortes Tro og practisk Vantro, — der ofte gjorde, at han var sine geistlige Forretninger fuldkommen voksen. En saa kraftig og mandig Charakter, som hans, kunde ikke opægges, uden paa en eller anden Maade at udfolde sin skjulte Energi

enten til det Gode eller til det Onde; og Emich tvivlede om Udfaldet, da han bemærkede, hvorledes hans Fjende betvang sit dødelige Had, og hvilket Udtryk af geistlig Værdighed og Embedsrolighed, der herskede i hans Ansigt. Abbeden viisde sig, som en Prælat i uforstyrret Udøvelse af sine kirkelige Forretninger, og sagde med en Stemme, der trængte til de fjerneste Dele af Kirken.

„Gud har i sin uransagelige Bliisdom forundt de Onde en øieblikkelig Triumph. Vi forlste ikke efter Grundene til hans hemmelighedsfulde Foranstaltninger, thi alt vil engang blive aabenbaret; — men som Alterets Tjenere, som det hellige Tempels Bevogtere, som indviiede Præster, bliver der endnu en hellig, en uundgaelig Pligt tilovers for os at opfylde.“

„Bonifacius! jeg advarer Dig!“ — afbrød Greven af Feiningen ham; — „Du har i dette Dieblisk ikke at bestille med Borgemestre og med grændende Qvinder!“

„I den Guds Navn da, til hvis Ære dette Tempel er bleven opbygget,“ — vedblev Abbeden uden at lade sig bevæge; — „for hans hellige Sag, og i hans hellige Navn —“

„Tag Dig i Agt, Præst!“ — raabde Emich, deels i Brede, deels i en Angst, som han ikke kunde forklare sig.

„Som hans uværdige Tjener, som Herrens Indviiede, udrustet med denne Magt af Kirkens Overhoved, og nu opfordret til at udøve den, erklærer jeg —“

„Hvor er I, I Mænd fra Hartenburg? Ned med denne affindige Munks taablige Forbandelser; husk paa at I ikke ere sittrende Qvinder, der behøve en Benedictiners Belsignelse!“ —

Emichs Stemme, saavelsom Abbedens, blev overdøvet af den vilde Tummel, der nu opstod i Kirken. Den første Afbrydelse kom fra et langt, sort Instru-ment, der pludseligt blev stukket frem bag Abbedens Throne og kun nogle Fod fra hans Hoved; det var en Afbrydelse, der opfyldte hele Kirken med forunderlige, gennemtrængende Toner, saaledes som man ofte hørde dem i de omliggende Bjerge.

Paa dette Signal, der kom fra Gottlobs lange Hyrdetrompet, fulgte et almindeligt Skrig af Grevens Skare, tilligemed tusinde lignende Toner, der kom fra forskellige Instrumenter, der hidindtil havde været stumme. Det bliver Læserens Indbildningskraft overladt, at udmale sig Virkningen af disse klingende Toner i den høie, hvælvede Kirke, der nu blev oplyst af et bestandigt tiltagende, skrækkeligt Skin udenfra, i Modsætning af den tilsyneladende Rolighed, hvormed Abbeden, trods Tummelen, fulbendte Forbandelsen. Efterat Bonifacius havde oplæst Bandformularen, som Ingen kunde høre, saae han sig om i Huset. Hans lyse og rolige Aand, der var altfor jordiskt findet, til at den

kunde nære noget Haab om overjordist Hjaelp, indsaae at det ødelæggende Værk var kommet saa vidt, at det næsten var farligere for Fienden selv at opgive det, end at fuldende det. Han gav Munkene et Tegn, reisde sig med Værdighed af sin Throne og gik foran ud af Choret. Lydige fulgde Munkene efter ham, og forlode i deres sædvanlige Stilhed og Orden dette overordentlige Skuespil. Emich fulgde den sorte Skare med uvisse Blikke, thi selv Seierherren betragter med Uro sin Fiendes stille Tilbagetog. En piintlig Mistillid til deres Hensigt bemægtigede sig hans Aand, medens den sidste flagrende Munkeskaabe forsvandt gjennem en Dør, der førde til den hemmelige Port, gjennem hvilke de overvundne Benedictinere forlode et Bjærg, hvor de saa længe havde levet i en rolig, lykkelig, fordeelagtig Ensomhed.

Erobrerne antog de gamle Gieres Bortgang for et Tegn til, at deres Seier i enhver Henseende var fuldkommen. Der gives intet Dieblæk, der saa let fører til Udsvævelser, som det, i hvilket det uvisse Udfald af en Kamp forvandler sig til Visshed om Seieren. Følelserne synes at ville hævne sig for de Aualer, den foregaaende Frygt har voldt, og næsten altid pleier Mennesket at tilskrive sin egen Kraft Seieren og deraf at ulede et Forsvar for Misbrugen af de tilkæmpede Fordele. Skaren fra Slottet og Borgerne fra

Staden, af hvilke de Fleste ventede sig noget Ondt af Munkenes Nærværelse, da den almindelige Mening tilskrev dem Kraft til at gjøre Underværker, fandt sig ikke saa snart, som de troede, i uomtvistet Besiddelse af Bjærget, førend Virkningen af hiin Følelse, som vi nylig sigtede til, drev dem til at fordobble deres Boldsomheder og deres Anstrængelser, der for et Dieblif vare standsede.

Et Jubelskrig var Tegnet til at Forstyrrelsen skulde begynde igjen. Vindverne bleve sønderlagne; Alt i Kirken omstyrtet, hvad der ikke var fast nok til at modstaa deres første, flet ledede Anstrængelser; og en almindelig Ødelæggelse af Mindesmærker og Billedhuggerars beide begyndte. Alle vegne styrte Marmorheruber, blev Ringer og Lemmer huggede af Engle, og mangelers saa høit æret Helgens alvorlige, skjæggede Ansigt maatte lide formastelige Mishandlinger. Selv Altrene bleve ikke mere staaende, men sønderlagne og deres Rater traadte i Støvet, ligesom om Seierherrens Had til Altrenes Tjenere havde vendt sig mod hint frygtelige Væsen, i hvis Navn de hellige Ceremonier ellers bleve udførte.

Læseren kan let tænke sig Varmen og Forvirringen ved en saadan Scene. Under den almindelige Tummel indhyllede Grev Emich sit Ansigt i sin Kappe, og gik frem og tilbage i Choret, hvilket hans Nærværelse og

maaſtee en Reſt af Grefrøgt endnu havde ſikkret for enhver Voldsomhed. Men Borgemeſteren og Berthold forſøiede ſig til ham i Choret, medens alle de Øvrige vare beſtjæftigede med at forſtyrre Kapeller og Kirkeſirater. Heinrich ſatte ſig i en af de tomme Chorſtole, thi Scenen med hans Ægtefælle og hendes Bortgang havde givet hans Faſtthed et haardt Stød. Berthold derimod nærmede ſig med Ærbødighed til ſin Herre.

„Føler Hr. Greven ſig foruroliget?“ — ſpurgde Berthold efter et Diebliks ærbødige Tausked.

Emich ſlog Rappen tilbage, ſtøttede ſig med den ene Haand fortroligt paa ſin Tjeners Skulder og henſaak i Betragtninger af Høialtrets Skjønhed og Rigdom, ſom det klare Skin, der trængde gjennem de høie Vindver, gjorde dobbelt iøjefaldende.

„Berthold! der er en Gud!“ — ſagde han med Eftertryk.

„Derom tvivler kun en Daare, Hr. Emich!“

„Og han har Tjenere paa Jorden, ſom han har paalagt at udføre hans Villie og antænde Virak for ham.“

„Vi have en høi Autoritæt for denne Tro, min byrebare Herre!“

„Ja, og en Autoritæt, der er ſaa gammel, der paſſer ſaa godt til vore hemmelige Ønſter, og der er nedarvet fra vore Fædre.“

„Og som støtter sig paa saa mange hellige og profane Beviser.“

„Du har nydt en fortræffelig Underviisning min gode Berthold!“ — sagde Greven med et alvorligt Blik paa sin Staldbroder.

„Himlen lod mig beholde en from, kjærlig Moder, da den tog min Fader bort fra Jorden.“

Emich blev ved at støtte sig paa Bertholds Skulder, medens hans Die, hvori det strænge alvorlige i hans Forehavende paa en sælsom Maade var blandet med Tvivl og Uvished, stirrede usvæbent paa Høialteret. Over det forgyldte Tabernakkel af drevet Arbejde, hvori Hostierne bleve forvarede, befandt der sig et lille Billede af Christi Moder, malet med hine milde, tillokkende Farver, hvormed Kunstnerne altid pleie at forestille Josepfs jomfruelige Egtefælle. Hendes Die syntes at see veemodigt ned paa Emich. Det var let for Indbildningskraften at læse i dette Blik et Udtryk af Bebreidelse for det begaaede Kirkeran.

„Saa ere da Benedictinerne endelig fordrevne!“ — vedblev han, i det han forgjæves søgte at bortvende sit Blik fra det milde, udtryksfulde Billede; — „de have alt for længe drillet dem, der vare bedre end de.“

Berthold nikkede.

„Bemærker Du ikke noget Overordentligt ved dette Mariabillede?“

„Det er et smukt Billede, Hr. Greve! og et yndigt, fortryllende Ansigt.”

„Det forekommer mig, at det seer vredt til os for denne Volds-gjærning.”

„Det er et Bærk af en kunsterfaren Mand, og kan aldrig see anderledes, end det altid har seet.”

„Troer Du det, Berthold? Der gives Mange, der paaستاا, at der findes Billeder, der have taelt, naar det har været Himmelen's Billie.”

„Ja, saadan noget fortælle Legenderne, min dyrebare Herre! men Ting af det Slags gjøre kun lidet Indtryk paa dem, der ikke ere tilbøilige til at see dem.”

„Og dog troede mine Forfædre dem, og dog er jeg bleven opdraget i denne Tro.”

Berthold taug, da den Underviisning, som han havde nydt, passede bedre til de nye, fremspirende Meninger.

„At Gud kan forandre Naturens sædvanlige Løb, for at udføre sin Billie,” — vedblev Emich; — „er noget, vi i det mindste tør troe.”

„Vel tør man troe det, Hr. Greve! men er det nødvendigt? Han, der skabte Naturen, har skabt den saaledes, at den opfylder hans Billie.”

„Ha! Du troer ikke paa Underværker, Knøs!”

„Jeg er selv et Underværk, der hvert Dieblisk erindrer mig om en høiere Magt, og for saa vidt bøier

jeg mig for den i Ydmyghed. Men aldrig er det faldet i mit Lod at høre et Billede tale, eller at see det gjøre noget, hvortil der fordres Billie."

"Ved mine Forsædres Been! Du forstaaer at hamle op med den snebigste Skurk, der bærer en Munkeskappe. Hvad nu, mine brave Karle?" — i det han vendte sig til sine Folk; — „lad intet Spor tilbage af de Besdragerier og Uffkyeligheder, der saa længe have været udøvede inden disse Mure."

„Hr. Greve!" — sagde Berthold hastigt, i det han tog sig den Frihed at trække ham i Rappen; — „her er Benedictinerne!"

Ved disse Ord vendte den forvovne, og i dette Dieblisk usforfærdede Baron sig pludseligt om, og greb tillige efter Sværdet. Men han lod det dog strax igjen fare, og hans Ansigt antog, ved det han saae, det forrige Udtryk af Tvivlraadighed og Uvisshed.

I dette Dieblisk stod de forskjellige Bygninger af Abbediet Limburg, undtagen Kirken og det, der umiddelbart hørde til den, i fuld Glamme. Oplysningen i Kirken var derfor saa almindelig, at den trængde ind endog i den mørkeste Krog af denne gothiske Bygning. Men stærkest var Choret oplyst, og aldrig var det forekommet Berthold saa smukt, som i det skrækkelige Dieblisk, det umiddelbart truede det med Ødelæggelse. Skinnene af Lysene og Lamperne ved Alteret blegnede, og alle

vegne herstede den glandsfulde, strækkelige Klarhed af en uhyre Ildbrand. Medens Berthold havde vendt sig til sine Folk, vare to Munkes Komne ud af Sacristiet og havde stillet sig paa Trinnene af Altret. Det var Prioren og Pater Johan. Hiin bar et lille Crucifix af Elfenbeen, som han ofte kyskede, medens denne satte en massiv, sælsomtudarbejdet Kiste foran sig. Den var saa stor og tung, at han behøvede en Lægebrosders Hjælp, for at bringe den ud af det Rum, hvori den stod.

Priorens Ansigt røbede Mildhed, Forsoning og from Bedrøvelse. Hans Medbroders derimod var rødt, ophidset, og i hans Blik straalte en vild Flamme — Virkningen af hans Sværmeri, der ligesaa vel havde sin Oprindelse i hans Sindsbefæfning, som i hans Overbeviisning.

Emich betragtede Benedictinerne med Uro, og traad hen til dem, ledsaget af sin Skovrider og med Haanden paa hans Skulder.

„For Guds Skyld, Fædre! I nøle længe!“ — sagde han, i det han fremhævede en Eigegyldighed, som han var langt fra at føle; — „Den fromme Bonifacius er allerede for nogle Minutter siden draget bort, og da han udentvivl har fremskyndet sine Skridt af Omsorg for sin værdige Person, tvivler jeg ikke paa, at han allerede er nede af Bjærget.“

„Saa har Du dog tilsidst laant Dre til Djævelens Indskydelse, Grev Leiningen!“ — svarede Prioeren; — „og har besluttet, at dette Brændemærke skal sidde fast paa din Sjæl!“

„Jeg er ikke her for at skrive, høiærværdige Arnulf! men for som Riddermand at forskaffe mig Ret. Dersom noget her er Dig Hjært, saa tag det, og gaa i Guds Navn din Vej. Du skal have sikkert Leide, om det saa skal være lige til Roms Porte, thi af alle dine Klosterbrødre føler jeg ved dette retfærdige Foretagende, alene Medlidenhed med Dig.“

„Jeg kender ikke denne Forstjel i Kjærlighed, naar det kommer an paa et Tempels Tilværelse eller paa min Pligt. Dette er intet Spørgsmaal mellem Dig og mig, Grev Emich! men mellem Dig og Gud.“

„Som Du vil, Hr. Prior! naar Du blot gaar bort i Fred.“

„Jeg er ikke forfængelig nok til at ville gjøre Dig en unyttig Modstand;“ — svarede Munken med Mildhed; — „men jeg tør heller ikke forlade min Post, saa længe der endnu er noget Haab tilbage. Du har ikke vel overlagt din Handling, Grev Emich! Du burde have erindret dine Efterkommere og den ædle Tjenestegård.“

„Du holder mig vel for en Borger, der lader sig beherske af sin Qvinde, Arnulf! eftersom Du vil standse

en Ridder i hans Daad, ved at foresnakke ham noget om Rone og Børn."

Emich lo, da han endte disse Ord.

"Du har ikke forstaaet mig rigtigt. Her er Taa-
len ikke om Døde i Slaget, eller om de Overlevendes
Smerte; thi med saadanne Tanker ere de, der paa For-
den have Magten i Hænderne, alt for fortroelige, til
at de kunne volde dem Uro; jeg taler meget mere til
Dig om den lange Fremtid og dens Pine. Veed Du
ikke, at Israels Gud — min og din Gud — har sagt,
at han vil hjemføre Fædrenes Synder paa deres Ef-
terkommere, fra Slægt til Slægt? Og dog haaber Du,
blindet af denne Seier, at undgaae hans Brede?"

"Det kan være, og kan ogsaa ikke være; thi I
Klosterfolk have mange Spidsfindigheder ved Haanden,
for at bevise, hvad der passer til eders Planer. Mig
derimod synes det bedre, at enhver bøder for sine egne
Synder, og dette er den Skjæbne, der nu træffer Mun-
kene paa Limburg."

"At vi have gjort meget Ondt og efterladt meget
Godt, er desværre alt for sandt."

"Ved de hellige Konger fra Köln! Du tager vort
Parti, Fader Arnulf!"

"Thi dette er Tingenes sædvanlige Løb," — ved-
blev Prioren, uden at lade sig forstyrre; — „men
ligesaa vidst er det, at Du ikke er vor Dommer. At

enhver vil og maa bøde for sine Gjærninger, derom er der ingen Tvivl, men de frygtelige Følger af en Forsbrydelse falde ikke blot paa Gjærningsmanden. Dette lærer allerede Fornuften og Gud har beseglet det med sit hel- lige Ord. Tænk derfor, medens det endnu er Tid, paa den Bægt af Sorg, som Du paabyrder dine Ef- terkommere; tænk paa at Du nu staaer her, — un- derkastet vilde Lidenstaber, som det elendige Væsen, som Du er, fordi Du bøder for Fædrenes Synder. Hvad Mennefteslægtens Stammepar syndede, bliver endnu hævnnet paa deres Efterkommere."

"Hvordan Hr. Prior! Du fører mit Stammetræ langt høiere op, end jeg selv gjør. Af ædel, af fyr- stelig Slægt er jeg, men jeg gjør ingen Fordring paa længstforbundne Kartusinders Mørke. Lad dem, der besidde større Uergjærrighed, betale for en saadan Her- komst; jeg er tilfreds med den Ære at nedstamme fra en nyere Tid."

Emich taelde spodst, men den opmærksomme Munk gjennemskuede den Bevægelse, hans Indre var i.

"Dersom Du ikke bryder Dig om dine Efterkom- mere, ikke om Dig selv, ikke om Gud;" — vedblev Prioren, — "saa tænk paa dine Forsædre. Har Du allerede glemt dit Besøg ved dine Slægtningers Grave?"

"Du har truffet det rette Punkt, Arnulf! Disse Hedningemuren 4 H.

hellige Grave have i mange Maaneder været dit Klosters Beskyttelse."

"Og Du har nu besluttet at glemme dem?"

"Derfor Du vil spørge hine brave Mænd, Prior! vil de sige Dig, at de have faaet Befaling til ikke at staae endog den ringeste Marmorengel, om han saa staaer paa en af mine Forfædres Grave."

"Da mistvivler jeg virkelig om at kunne røre dit Hjerte!" — svarede Pater Arnulf, der føelde ligesaa stor Smerte over Forbrydelsen, som over dens Følger; — "Du higer i Sandhed ret med ugudelig Ussindighed baade efter din egen og efter vor Undergang, thi du foragter ligesaa meget Medlidenhed mod dine Efterkommere, som Ufrygt for dine Forfædres Afse. Omich af Leiningen! jeg forbander Dig ikke — thi dette er for Menneskehænder et alt for frygteligt Vaaben til at man letfindigt skulde betjene sig deraf; — men jeg velsigner Dig heller ikke, thi min Pligt imod Gud forbyder mig at udøve dette mit hellige Embede."

"Holdt, høiærværdige Arnulf! lad os ikke stilles ad i Brede — jeg vilde virkelig bede Dig om en trostende Berørelse af dine ubesmittede Hænder; — dersom — ja — dersom der i denne Kirke gives et Kapel, for hvilket Du har mere end sædvanligt Ufrygt, saa nævn det, og jeg sværger Dig ved min Ridderære, at det, hvis det ikke allerede er ødelagt, skal blive staaende

som et Minde om min Kjærlighed til Dig; — eller dersom Du skatter noget i Gærdeleshed, det være geistligt eller verdsligt, saa viis mig det, og det skal blive reddet, og leveret Dig, saasnart Du vil. Til Gjengjæld fordrer jeg kun et Fredens Ord til Afsked."

"Det er nægtet den, der fører Krig imod Gud;" — svarede Prioren med Smerte, i det han trak sin Kappe løs fra Greven; — "Jeg tør og vil bede for Dig, Emich! men velsigne Dig, vilde være et Forræderi imod Himlen."

Med disse Ord tilhøylede den fromme Arnulf sit Ansigt, for Synet af Forstyrrelsen og Vanhelligelsen rundt omkring ham, og forlod langsomt Choret.

Et og tyvende Kapitel.

Under den foregaaende Scene havde den Benedictiner, der allerede er Læseren bekendt under Navnet Pater Johan, ventet med stolt Taalmodighed paa Alterets Trin. Men i en saa sværmerist Charakter var der kun meget lidt Naturligt, selv Munkens Taalmodighed var en Følge af hans Kands, fyrige Egenskaber. Klo-

sterlig Tugt, dyb, uvilkaarlig Agtelse for Prioren, ja endog hans Foragt for milde Midler til at formaae en Synder til Anger, holdt ham i Rolighed, saalænge hans geistlige Overhoved og Grev Emich taelde sammen; men en vild Glæde funklede i hans Dine, da han alene af det hele forдум saa mægtige og høit agtede Præsteskab stod tilbage, for at forsvare Altrene. Følelsen i hans Bryst var, trods Larmen i Kirken, der snarere tog til end af, en Følelse af Triumph. Han glædede sig over sin Standhaftighed, og haabede med den uroffeligste Tillid paa Virkningerne af sin Fasthed.

Emich lagde dog kun lidet Mærke til hans Nær-værelse, i de første Dieblis efter Priorens Bortgang. Der ligger i Sandhed og i faste Grundsætninger en Majestæt og rolig Kraft, der er deres fasteste Støtte. Uden denne vise Indretning af Forsynet vilde Verden være haabeløst overgivet til deres Rænker, der ansee alle Midler for lovlige, naar de blot føre til Maalet. Hele Egnen omkring Abbediet ærede Pater Arnulfs høie Vands-egenstaber, og det er mere, end sandsynligt, at Abbediet ligesom hine Stæder i Canaan, vilde være blevet reddet, dersom det havde havt fire Lemmer, som han.

Især havde Greven, der, som Alle, der begynde at rive sig løs fra det aandige Tyranni, ofte var plaget af stærk Trivsel, i lang Tid føelt den største Hoiagtelse for denne Munk, og det er ikke usandsynligt,

at den fromme Arnulf, dersom han ret havde kjendt sin Magt over ham, og før havde anvendt den, vilde have fundet Midler til afvende det Slag, der nu traf Abbediet Limburg. Men hos ham havde Mildhed og Ydmyghed Overvægten over hans mere kraftfulde Dyder, og Abbediets Politik var virkelig saaledes bestaaen, at den ikke grundede sig paa Dyder.

„Der er meget Godt ved denne Munk;“ — sagde Emich til Berthold, da hans takfulde Blik igjen faldt paa Skovrideren; — „Harde han været Abbed istedetfor Bonifacius, vilde vore Rettigheder maaskee lide endnu.“

„Saa ere saa elskede, Hr. Greve! som Pater Arnulf, og saa fortjener saaledes at være det.“

„Du har hans Tænkemaade! Hvad nu, Mester Heinrich? Driver Du Munkevæsen i Skorstolen der, eller grubler Du, paa et Sæde, hvor Benedictinerne have forbrøiet saa megen kjædelig Næring, over de Lærdomme, Du har faaet af den dydige Ulrike? Kom hid i Spidsen for Folket, som det sommer sig en tapper Krigsmand, og lad din Bisdom høre i denne Forleghed!“

„Det synes mig, at vort Værk saa temmelig er fuldbragt, Grev Emich!“ — svarede Borgemeesteren, i det han rettede sig efter den Andens Begjæring; — „mine trofaste Borgere ere ikke ledige i Kapellerne og

Gravene; Smedens Hammer derhenne omgaaes med en Engel, som om det var et raat Stykke Jern. Et hvert Slag efterlader et Mærke, som ingen Meisel kan udflutte."

"Lad Knøsene more sig; hvert Slag bliver mægtigere ved Grindringen om en haard Bod. Du seer at de flaae Skrivtestolene itu, for at kunne stikke dem i Brand. Det hedder, at angribe Fjenden i Centrummet. Men hvordan kom det, Heinrich! at din fortræffelige Kone ledsagede Dig paa dette Krigstog, imod Kirken? Ved den yderste Dom! dersom Ermengard var saaledes findet, vilde vi i vort Slot ikke have meget Haab om at blive salige."

"J gjør min Kone Uret, thi Ulrike var her, for at bede, ikke for at opmuntre til Kampen."

"Den Forklaring kunde Du have sparet, thi en Krigsmand behøver aldrig saadan en Opmuntring. Du vidsde af Besøget — ha! — Du vidsde det, værdige Borgemeester?"

"For at tale oprigtigt, Grev Emich! jeg troede at min Kone var paa et andet Sted."

"Ved de hellige tre Konger! — udentviol i sin Seng?"

"Nei, i Bon, men paa et andet Sted. Men vi gjøre hende for megen Uere, ædle Emich! med i dette

Dieblig at henvende vore Tanker paa en simpel Huusmoder."

"Intet af det, der vedkommer Dig, gode Borgemester! bliver af dine Venner anseet for ubetydeligt;" — svarede Greven, der endog i dette Forvirringens Dieblig med instinctmæssig Forsigtighed grublede over Ulrikes Besøg hos Benedictinerne paa en saa usædvanlig Tid; — "Du har en fortræffelig Kone, Hr. Heinrich! og Alle, der kjende hende, ære hende!"

Borgemeesteren var en Mand, der byggede alt for meget paa sine egne overordentlige Fortjenester til at han skulde i mindste Maade være skinsyg. Vel laa Forsængelighed især til Grund for denne Sikkerhed, men alligevel var det neppe mueligt, at endogsaa den, der af Naturen var hengiven til den meest pinende Skinsyge, kunde leve i langvarig Fortrolighed med en saa reen Sjæl, som Ulrikes, uden at føle Urefrygt for hendes Grundsætninger og Dyd. Grevens Tanker vare dog forstjellige, thi endstjøndt han meget vel kjendte dens Charakter, som han taelde om, formaaede han dog ikke, da han selv var en Belystning at undertrykke sin Mistanke og Urgrelse over at være bleven forsmaaet. Men Borgemeesterens Svar gav dog Samtalen en anden Bending, og tillige hiin Leilighed til at vise sig i et udmærket Lys.

„Tusinde Tak, ophøiede Herre!“ — sagde han, i det han lettede paa Huen; — „Konen var ikke paa urigtige Veie, Skjædt i stor Angst formedelfst Altrene og Boden. Naar vi først have tilintetgjort dette Limburg, vil der indtræde et andet Rige med Hensyn til vore Qvinder og Døttre, og vi ville faae roligere Søndage. Hvad de Ord angaaer, som I har bæret mig med, Hr. Greve! saa tager jeg dem saaledes, som de uidentviul vare meente, nemlig som Beviser paa eders evige Venfkab og inderlig Forbund.“

„Deri gjør Du ret;“ — svarede Emich hurtigt, i det han neddæmpede den forbigaaende Følelse af Mistillid ved Grindringen om deres fælleds Forehavende. — „Venfkaabs Ord ere aldrig spilte hos en tro Bundsforvant. Nu, Heinrich! er vort Værk snart fuldendt?“

„Gapperment, Hr. Greve! om ikke fuldendt, saa dog paa den bedste Wei til at blive det!“

„En Benedictiner er bleven tilbage,“ — sagde Berthold, i det han henvendte deres Opmærksomhed paa Munken, der endnu bestandigt stod paa sin Post paa Trinnene af Alteret.

Bierne forlade ikke gjerne deres Stader, saalænge der endnu er noget tilbage af deres møisommelige Erhverv!“ — sagde Greven leende; — „Hvad vil Du her, Pater Johan? Dersom dit angstelige Sind er be-

gjærligt efter et af de kostbare Kar, saa tag det, og gaa din Vej!"

Benedictineren besvarede Grevens Latter med den inderligste Triumphs rolige Smil.

"For samle dine Svende, gudsforjaaede Baron!" — sagde han! — "Kald alle dem, Du har at befale over, sammen paa dette hellige Sted, thi endnu har Du en Magt at overvinde, som Du ikke har tænkt paa; og i det Dieblis, da Du synes Dig sikkest, er Du Skjændsel og Undergang nærmest."

Medens den fanatiske Munk taelde disse Ord med behørigt Eftertryk, veeg Greven et Skridt tilbage, som om han frygtede for at en Mine skulde springe. Pater Johans fortvivlede Sværmeri var vel bekjendt, og ingen af de tre Tilhørere var uden Frygt for, at Munken, der ventede et Overfald, havde opfundet en hemmelig Plan til Hævnen, hvis Udførelse var overdraget til denne Sværmer.

"Heida!" — raabte Greven, — "lad en Afdeling i en Hast stige ned i Gravkælderne, for at see efter denne foregivne Helgens Skurkestreger, Fætter Wiederbach!" — I det han i dette Dieblis Hidsighed forraadte, at den eedsvorne Korsridder var tilstede; — "Sorg Du for vor Sikkerhed, thi i Krigen paa Rhodus maa Du være bleven bekjendt med dette Slags Forræderier."

Grevens Raab, som han havde udført som et Kampstrig, fik Forstyrernes Hænder til at standse. Nogle ilede til, for at adlyde hans Befaling, medens Andre hastigt trængde ind i Choret. Nærværelsen af flere, der ere i samme Fare, formindsker stedse Frygten, om den endog undertiden formerer Faren; thi det menneskelige Sind er saaledes beskaffet, at det altid adlyder Indflydelsen af Sympathien, det være nu til Smerte eller Glæde. Da Emich saa sig omringet af saa mange af sine Trofaste, tænkte han mindre paa den Mine, han frygtede for, og vendte sig med større Rolighed til Munkene.

„Du har villet see Svendene fra Hartenburg, Pater!“ — sagde han spodst; — „og see hvor beredvilligt de have indfundet sig.“

„Jeg vilde ønske, at alle de, der have laant Dø til den Afspaldne — alle de, der nægte vor Kirke den Urefrygt, der tilkommer den — alle de, der fornægte Rom — alle de, der tvivle om Himmels Indvirkning paa Jorden — nu maatte staae for mig!“ — sagde Benedictineren, i det han med funklende Blikke, men tillige med en Mands rolige Dø, der er sig sin Styrke bevidst, oversaae den Skare, der havde forsamlet sig i Choret; — „Du er her i halve Hundreder, Grev Leiningen! — give Gud det var I vare Millioner!“

„Vi ere stærke nok for vor Hensigt, Munk!“

„Det maa Du først prøve. Hører nu paa en Stemme fra oven. Jeg taler til Eder, I vanhellige Redskaber fra denne overmodige Barons Billie! — til Eder, I misledte, uvidende Værktøi til en Plan, der nedstammer fra den frygtelige Fader til al Synd? I ere komne hid i eders Herres Følge, og i forsængelig Tillid til en synlig, men forsængelig Magt — ryggesløst tørstende efter helligt Bytte — forglemmende Gud —”

„Ved den hellige Messe, Præst!” — afbrød Grev Emich ham; — „vi have allerede hørt en Mængde af dine Prækenes, men nu er Tiden knap. — Derksom Du vil stille en Fjende imod os, saa gjør det, men af saadanne Kirkeceremonier ere vi fjelede.”

„Din ryggesløse Billies Time har været, ædle Emich! nu kommer Dommen — Seer Du dette Skrin med undergjørende Reliquier — Har Du glemt at Limburg er rig paa saadanne Helligdomme, og at man endnu ikke har prøvet deres Kraft? — Ve den, der spotter dem, eller foragter deres Magt!”

„Holdt, Johan!” — raabde Greven hastigt, da han saa, at Munken greb nogle af disse velbekjendte Lævninger af Vegemer, som den romerske Kirke den Tid, som nu, tillægger Underkraft. — „Dette er ingen Tid til Narrestreger!”

„Du bover at tillægge disse Helligdomme et saa vanhelligt Navn? — Opbehi Enden, mundkaade For-

agter af vor hellige Myndighed, og triumpheer om Du kan!"

Greven var forfærdet, thi Fornuften understøttede hans Mod meget mindre, end hans Vrgjærrighed. Og saa Skaren bag ved ham begyndte at vakkle, thi endnu havde en saadan Udvikling af den geistlige Magt stor Indflydelse paa Mængden. Hvilken Forskjel der end finder Sted mellem de christne Secter i Henseende til Troen paa den nyere Tids Mirakler, ville dog alle tilstaae, at, naar engang Sindet fra Ungdommen af har indtaget Troen paa dem, er det langt mindre forberedt paa at modstaae deres Indflydelse, end enhver Andens, fordi Menneskets Afsmagt derved kommer lige i Modfætning med Guds Almagt. Mod Udviklingen af en saadan Magt frembyder Naturen intet Middel, og den hemmelighedsfulde og usynlige Kraft, der bevirker Miraklerne, sængsler saavel Indbildningskraften, som den vækker den Alle medfødt Frygt for Almagten.

"Det var godt, hvis dette ikke gik videre!" — hvistede Emich bekymret til sin fornemste Medhjælper.

"Nei, Hr. Greve!" — svarede Berthold roligt; — "de er tværtimod godt at lære at kjende det Rette. Er vor Sag ikke Himmelenes, saa lad os erfare det til vor egen Nytte; men dersom disse Benedictinere blot ere Storpralere, vil vor Samvittighed blive desto lettere."

„Du er for dumdriftig, Yngling? — Ingen kan vide Enden heraf. Hr. Heinrich, Du tier?!”

„Hvad vil I af en ringe Borger, ædle Emich? Seg tilstaaer, at jeg finder det fordeelagtigere for Dürkheim, at denne Sag ikke gaaer videre.”

„Du hører, Benedictiner!” — sagde Greven, i det han lagde Spidsen af sin Sværdskede paa det saa høit ærede Skrin af rigt, drevet Arbeide, der allerede var aabent; — „Dette maa have en Ende.”

„Tag dit Vaaben bort, Greve af Leiningen!” — sagde Pater Johan med Værdighed.

Greven adlød uvilkaarligt.

„Dette er et skrækkeligt Dieblis for de Bantroende!” — vedblev Munkene; — „Tiden er nær, da vore Altre skulle blive hævnede. — Hvorfor viger Du tilbage, forvovne Baron? — bliver indtil Enden, I den Rygsløs umenneskelige, gudsforjaaede Tjenere, der forjæves haabe at undgaae Dommen!”

Der laa i Pater Johans Dpførsel og Fremgangsmaade et saa roligt Sværmeri, at, trods det almindelige Dnske, at være saa langt borte som muligt fra Reliquierne, Nysgjærrigheden og den medfødt religiøse Frefrygt dog holdt enhver manet fast til sin Plads; endstjøndt hvert Hjerte slog høiere, medens Munkene roligt og med en ærefrygtsfuld Mine vedblev at lægge Been af Helgener, Levninger af deres Klæder, foregivne

Som af det sande Kors, Splinter af dets Træ, og andre saadanne Minder om hellige Begivenheder paa Alteret. Ingen rørde sig. Da Alt saaledes under en høitidelig Tausshed var taget op af det af Branden bekrænnede Skrin, korsede Pater Johan sig og vendte sig igjen til Mængden.

„Himlens hemmelige Raadslutninger kjender jeg ikke;“ — sagde han; — „men hentørres maa dens Haand, og forbandet være for evigt dens Sjæl, der tør vove at forgrube sig paa disse den christne Troes Helligdomme!“

Efter disse varselfulde Ord vendte Benedictineren sig til Crucifixet og knælede i en taus Bøn. Et for de Angribende frygteligt Minut fulgte derpaa. Tvivlsraadige søgde de hverandres Blikke; den Ene saae op til det høit hvælvede Tag, den Anden efter det udtryksfulde Mariabillede; Alle ventede paa et umiddelbart Tegns paa det guddommelige Mishag. Udfaldet var maaskee blevet tvivlsomt, hvis ikke Gottlobs Hyrdetrompet igjen havde klinget til rette Tid. Den listige Skjælm blæste en velbekendt, yndet Efterligning af hans Hjords Stemmer, og tilintetgjorde Virkningen af denne Scene, ved det at en gemeen Tanke lagde sig derimellem. Indflydelsen af det Pusseerlige i Dieblikke, da Lidenstaberne vakle, og Fornuften tvivler, er alt for bekendt, til at behøve en Forklaring. Det er en Egenhed ved

den menneftelige Natur, der formedelst den Overbeviisning, at vi ere langtfra at være de Fornuftvæsner, som vi gjerne vilde være, viser al Grublen inden dens Skranker.

Den floge Gottlobs Middel gjorde sin fulde Virkning. Selv de meest uvidende af Grevens Svende, selv dem, der i Blinde hylde den værste Overtro, indgjød denne Røhyrdens Driftighed Mod; og da sædvanligt de, der ere mindst befæstede i nogen Tro, skrige meest til dens Fordeel, gjentog just denne Deel af Folket denne Afbrydelse af halvhundrede huse Struber. Emich aandede igjen friere; thi under den dobbelte Indflydelse af sin egen Angst og sit Folks Bækken, havde han et Dieblit frygtet for, at den Plan, han for saa lang Tid siden havde lagt til at forstyrre Limburg, skulde blive tilintetgjort.

Opmuntrede ved hverandres Skrig vendte de Angribende tilbage til deres Arbeide, leende over deres egen Angst. Bænkene og Skrivtestolene vare allerede opstablede i Skibet af Kirken og bleve nu stukne i Brand. Man anlagde Ild alle vegne i Kirken, hvor der gaves noget, der kunde brænde og nogle Haandværkere fra Dürkheim antændte Taget, for desto sikrere at bevirke Bygningens Odelæggelse. Imidlertid brændte alle Abbediets andre Bygninger i Iys Lue, og hele Bjærget fremviisde for dem, der boede i Dalen,

Synet af et stort Flammehav med Røgstyer, der hvirvlede op over det.

Medens dette foregik, gik Emich frem og tilbage i Choret, og deels glædede sig over sin Seier, deels tvivlede paa Nytten af den, hvad hans Person angik. De timelige Følger havde han vel overveiet, men Pater Johans ubevægelige Stilling, de til Skue stillede Reliquier og Kirkens Forbandelse, strækkede endnu bestandigt et Gemyt, hvis nye Anskuelser ikke havde naaet den behørig Fæsthed. Fra denne Uro blev han befriet ved Lyden af Hammerslagene nede i Begravelsesne. Lebsaget af Heinrich og Berthold ilede Greven til dette indviiede Sted, til sine Forsædres Grave og Kapeller. Her herskede nu, ligesom ovenfor, den største Klarhed og Forvirring. De fleste Gravminder vare allerede forstyrrede og intet Kapel var blevet forskaanet. Foran Hartenburgernes stod Albrecht von Wiederbach med korslagte Arme og eftertænksomme Blikke. Rappen, der i Førfningen tilhylede hans Person, hang løs ned, og hans dybe Grublen syntes at lade ham glemme den Forsigtighed, der bød ham at blive ukjendt.

„Vi ere endelig trængte frem til vore Forsædres Grave, Fætter!“ — sagde Greven, i det han traad hen til ham.

„Ja, lige til deres Been, ædle Emich!“

„De værdige Riddere have længe sovet i flet Sel-

skab; de skulle for Fremtiden finde Ro i Kapellet paa Hartenburg."

"Jeg haaber, Hr. Greve! at det maa blive fundet, at dette Foretagende er lovligt."

"Hvad? tvivler Du derom, da det er Guldbendelsen saa nær?"

"Bed den hellige Messe! en Rhodiserridder anstod det bedre, at sægte mod de Vantroende med Turbanerne, end saaledes uden Omstændigheder at vække de Edle af sin Slægt af deres lange Søvn."

"Du kan vende tilbage til Slottet, Hr. Albrecht! hvis Du er træt," — sagde Emich koldt; — "Derind kan ingen Forbandelse trænge."

"Det vilde være en slet Gjengjæld for din Gæstfrihed, Frende! Den vandrende Ridder er sin sidste Vens Medforbundne, om han endogsaa derved bliver sine andre Pligter utro. Men vi Riddere fra Den vide iøvrigt vel, at et ærefuldt Tilbage tog maa foretages i god Orden og ikke før Tiden. Jeg er din, Emich! altsaa ingen Snak mere derom! Dette er vel Billedet af den gode Biskop af vor Slægt?"

"Jeg troer, at han beklædte et saadant høiærværdigt Embede, men saa meget er vist, at ingen kan sige at han var en Benedictiner."

"Det havde været bedre, Frende! siden denne Kirke er forstyrret, at vore Forfædre havde fundet en anden

indviet Jord for deres Afte. Vi geistlige Riddere ere forbømte til en besynderlig Lod. Endnu er det neppe tolv Maanedes siden, jeg som en trofast og ægte Rhodiserridder stod i Vand til Knæerne, og forsvarede en Grav mod dem, der troe paa Houriserne og ikke paa Christus, og nu staaer jeg her som Tilskuer — Ingen kan sige at jeg er mere! — medens christne Altre blive omstyrkede, og et Broderskab af kronragede Munkes adspredte over Jorden, som om det var affledige Leiesvende.”

„Bed de hellige tre Konger! den Bignelse er meget rigtig; thi som affledigede Leiesvende ere de dragne bort, for i en ny Stikkelse at plage det menneskelige Selskab. — Skaan min Bedstefaders Engel der, gode Smed!” — raabde Emich, i det han afbrød sig selv; — „dersom der er en eller anden god Virkning i Billedet, er det til Bedste for vort Huus.”

Dietrich standse den opløste Arm og henvendte Slaget til en anden Gjenstand. Mormoret fløi ved hvert Slag af Hammeren omkring i Stumper og Stykker, og Ansørerne fandt det snart raadeligt, at bortseerne sig, for ikke at komme til Skade.

Det gamle, berømte Abbedies Skjæbne var afgjort. Den ene Gravminde faldt efter det andet; Mindemærker bleve ødelagte, Altre omstyrkede, Kapeller plyndrede, og enhver Gjenstand, der var i Stand til

at modstaae Ilden, blev saaledes fordærvet, at det vilde være vanskeligt eller umueligt at istandsætte den igjen.

Imidlertid havde Branden, med den Ilden egne Hurtighed grebet om sig. De fleste Geller, Rjökkener og Udbygninger vare allerede nedbrændte indtil Murene, og det var tydeligt, at ogsaa Kirken, tilligemed Sidebygningerne ikke længere kunde være et Opholdsted for Mennesker.

Endnu befandt Emich og hans Staldbrodre sig i Begravelseserne, da de ovenover dem hørde et hvinende Skrig, der formanede alle dem, der ikke vilde være et Rov for Luerne, til at forlade Kirken. Berthold og Smeden drev Skaren ud af Begravelseserne og alt strømmede til de yderste Døre.

Da det Indre af Kirken var tomt, opholdt Grev og hans Tilhængere sig i Gaarden og betragtede Skuespillet, tilfredse med det Værk, de havde fuldbragt. Men neppe var deres Opmærksomhed igjen bleven henvendt paa den Plads, de nylig havde rømmet, førend de alle paa een Gang udstødte et Rædselskrig. Da Dørene stode vidt aabnede, og Skindet af de brændende Tage oplyste enhver Krog i Kirken, kunde de, der befandt sig udenfor, see Choret næsten ligesaa tydeligt, som ved hoi lys Dag. Pater Johan knælede endnu bestandigt for Alteret.

Paa Grevens Befaling vare de kostbare Alterpry-

delser blevne bragte bort; men Ingen havde vovet at berøre Reliquierne. Paa disse Levninger, der saa længe vare blevne tilbedte, hæftede Benedictineren sine Dine, i den faste Overbeviisning, at Guds Magt tidligere eller sildigere vilde aabenbare sig for at forsvare sin Helligdom.

„Munken! Munken!“ — freg hundrede Stemmer.

„Jeg vilde gjerne redde den Sværmer!“ — sagde Heinrich dybt bevæget.

„Han vil høre paa en Mand, der bærer dette hellige Tegn;“ — sagde Ridderen fra Rhodus, i det han tog Korset frem, som han hidtil havde skjult under Rappen; — „vil nogen følge med mig, for at redde den affindige Benedictiner?“

I Albrecht af Wiederbachs Opførsel laa ligesaa meget det Ønske at afføne den begaaede Formastelse, som menneskelig Følelse. Men den Bevæggrund, der drev Berthold til at følge ham, var grundet paa Udelmodighed. Trods den iøjensaldende Fare styrtede de begge ind i Kirken og ilede til Choret. Heden i Bygningen var næsten utaalelig. De nærmede sig til Alteret, og gjorde ved deres Skrig Munken opmærksom paa den Fare, hvori han svævede.

„Komme I for at være Vidner til Himmels Magt?“ — spurgte Pater Johan dem med en omvendt Sværmers rolige Smil; — „eller kommer I som an-

gergione Synder, for at affone den Daad, I have fuldbragt?"

"Bort, gode Fader!" — svarede Berthold hæftigt; — "Himmelen er i Nat imod Klosteret; det flammende Tag kan hvert Minut styrte ned."

"Hører Du Gudsbespotteren, Hærskarernes Herre? Er det din hellige Willie, — at —"

"Hør mig, den eedsvorne Korsridder;" — afbrød Albrecht ham, — i det han viisde ham Johannitternes Ordenstegn; — "vi ere af een Tro, og ville bort til andre Prøvelser!"

"Bort, falske Tjener, bort, ugudelige Svend! — Seer I disse hellige Reliquier?"

Paa et Tegn af Ridderen greb Berthold Munken fra den ene Side, medens Albrecht greb ham fra den Anden, og saaledes bar de ham, medens han endnu taelde, ud af Choret. Men de havde med en Mand at gjøre, som en længe næret, sygelig Anstuelse af Livet havde gjort vanvittig. Endnu førend de naaede Skibet, havde Sværmeren revet sig løs og medens Ridderen og Berthold pustede et Dieblit, var han allerede igjen ved Alteret. Men denne Gang knælede han ikke, men stillede sig paa Trinnene, holdt den Reliquie, han ansaae for helligst i Beiret, og anraabde med høj Røst Himmelen om at den vilde aabenbare sin Magt.

"Han er forloren!" — raabde Albrecht af Wie-

derbach, og iilde ud af Kirken. I det Dieblis da Ridderen fra Rhodus styrte ud af den store Dør, faldt en Bjælke ned fra Loftet, saa Gnisterne sprang rundt omkring som funklende Stjerner.

„Berthold! Berthold!“ — løb det fra hundrede Munde.

„Kom herud, dumbristige Dreng!“ — skreg Emich med dybtbevæget Stemme igjennem den frygtelige Bragen af Branden.

Berthold var som tryllet fast. Han stirrede vildt paa Munken og styrte igjen hen imod Altret. Men et frygteligt Brag, som af en Lavine, der ødelæggende nedstyrter fra et Bjærg, tordnede i Alles Ører. De samme Mennesker, der for kort siden vare komne stridslystne til Bjærgget, udstødte et Rædselskrig, da de blev den skrækkelige Fare vaer, hvori deres Medskabninger svævede.

„Kom ud, unge Berthold! Kom ud, min vakkre Skovrider!“ — skreg Greven med en Stemme, der overtonede hele Skarens, som om han vilde forsamle sine Mænd ved et Kampkrig; — „Han vil døe med den elendige Munk! Unglingen er affindig!“

Berthold kjæmpede med Benedictineren, men ingen kunde see hvad der foregik imellem dem. Atter tordnede Braget og hele Gulvet gnistrede af de nedfaldne Brande. Tværbjælkerne gik sønder; Flammerne slog

høiere i Beiret. Alt hentydede paa at Enden var nær. Det Indre lignede en Regn af Gnister, som man ofte seer ved Fyrværkerier, og Jorden bævede ved Indstyrtningen af den vælbige Bygning. Der gives Rædsler, som faa menneskelige Dine kunde udholde. I dette Dieblif var næsten ethvert Ansigt tilhyllet, ethvert Hoved vendt bort. Men denne Bevægelse varede kun et Dieblif. Da man saae det Indre, lignede det en gløende Døn. Alteret stod endnu, og Johan forsvarede paa en viunderlig Maade endnu sin Post. Bertholb var forsvunden. Benedictinerens Glæder vare vilbere end før, og hans Miner en Mands, der har mistet Forstanden for bestandigt. Dog holdt han sig endnu kun et Dieblif paa Benene; derpaa sank han ned, og hans Legeme krummede sig som en grøn Green, der fortæres af Ilden.

Bedningemuren

eller

Benedictinerne.

Oversat af Engelsk

ved

Frederik Schaldemose.

Femte Hefte.

Kjøbenhavn.

Forlagt af G. Trier. Trykt i det Robertske Officin.

1833.

WERNER

1833

Handwritten

Cooper & Co.

Handwritten

Handwritten

Handwritten

Handwritten

1833

To og tyvende Kapitel.

Den bestandige, moralske Bægter, som Gud har sat til at vaage i ethvert Menneskes Bryst, der vel under forskjellige Omstændigheder virker saa forskjelligt, men som dog selv i den meest ydmygende Uvidenheds Tilstand aldrig ganske forlader sin Post, er man vis paa opvækker Anger tilligemed Følelsen af Synden. Det vilde være forgjæves at paaftaae, at den Følelse af Sandhed, som vi kalde Samvittighed er en blot Følge af Bane og Fordom, da den taler tydeligere i det ustyldige, uopdragne Barn, end i den meest erfarne Mand, og da Naturen har paatrykt dens Virksomhed et saadant Stempel, at dens Identitet med det uforklarlige Væsen der danner den ulegemlige Deel af vor Tilværelse, der ved fuldstændigt bliver beviist. Som alt Godt, kan den fordærves, svækkes, misbruges; men den beholder, som alt, hvad der nedstammer fra denne ophøjede Kilde,

endogsaa naar den omtaages af Paster, Spor af sin guddommelige Oprindelse. Vi betragte denne utrættelige Advarer som en Lævning af hiin lykkelige, ophøiede Tilstand, som vor Slægt tabde, og det er hos os op-
høiet over enhver Tvivl, at Menneskerne i det Forhold, hvori de søle dens Indflydelse, enten nærme sig til deres oprindelige Ustyld eller bortffjerne sig fra den.

Paa Forstyrrelsen af Abbediet fulgde en af de Begivenheder, der pleie at følge paa alle Bolbsomheder, ifølge enhver særegne Anskuelse. Selv de, der havde været de virksomste ved Udførelsen af dette for lang Tid siden forberedte Slag, begyndte at sittre for dets Følger; og Faa i Psalz hørde om denne Daad, uden at de mistede Veiret, som Mennesker, der for en Guds-
bespottelse vente Himmels umiddelbare Hævn. Men for ikke at afbryde Gangen i vor Fortælling, ville vi vende tilbage til Begivenhederne i deres naturlige Følge, og begynde nogle faa Dage efter Brandnatten.

Læseren maa udkaste sig et andet Billede af Tæ-
gerdalen. Solen var endnu ligesaa mild, Aarstiden endnu ligesaa skøn, Skoven endnu ligesaa grøn og
yndig; Engene og Bjærgstrænderne prunkede i den stumme Afværting af Lys og Skygge; Bækken rislede endnu ligesaa klart og hurtigt, som vi have stibret alt dette i Begyndelsen af vor Historie. Intet Huus, ingen
Hytte langs med Beien eller i Landsbyerne var forstyr-

ret, og Hartenburg truede endnu bestandig i sin Størhed og Vælde over det velbetjendte Bjærgpas, skummel, stærk og uangribelig. Men Bjærget, hvorpaa Limburg havde staaet, fremstillede for Diet hine sørgelige Beviser paa Virkningerne af Voldsomhed, der endnu bestandigt ere spredte over Overfladen af Europa, som Mindesmærker om hine Scener, som det maatte overstaae, for at komme til sin nærværende Sikkerhedstilstand; — Mindesmærker, der ere ligesaa kraftige Advarsler for Fremtiden, som Grindringstegn om det Forbigangne.

De yderste Mure vare ubestadigede med Undtagelse af Hovedporten, der bar tydelige Spor af Smedens tunge Hammer; men i det Indre viisde sig Odelæggelsens Billede i sin hele Væderstyggenhed. Ethvert Tag, og halvtredsindstyve havde der været, var forsvundet. Alle Murene, af hvilke nogle truede med at styrte ind, vare sorte, og intet Taarn hævede sig imod Himmelen, der ikke fremviisde Mærker af at Flammen havde omhølget dets smækkre Bygning. Hist og her hvirvlede endnu en hvid Røg i Veiret, og tabde sig i Luftstrømmene, i det den lignede de formindskede Virkninger af en Vulkan efter dens Udbrud. Et lille Crucifix, som Foketroen antog for at være af Træ, men som egentlig var af malet Steen, stod endnu paa Gavlen af den ødelagte Kirke, og mangen Bonde bad til det i Stillehed, og i den faste Overbeviisning, at Gud havde be-

flyttet dette Tegn paa sin Dyrkelse i hiin rædselsfulde Nat.

I Slottet og omkring det bemærkede man de sædvanlige Tegn til mistroist Karvaagenhed, som den pleier at bruge, der søler, at han med Rette kan frygte for Lovens Arm. Portene vare lukkede, Skildvagterne paa Murene og Bastionerne vare fordobblede, og fra Tid til Anden berlede man Signaler med de yderste Poster, der saaledes vare opstillede paa Bjærgene, at de fuldkommen kunne overse de Veie, der paa hiin Side af Passet førde til Rhinen.

Underledes var Scenen i Dürkheim, skjøndt den i forskjellige Dele lignede den i Slottet. I Staden herskede den samme Uengstlighed for en Fare udenfra, den samme Karvaagenhed paa Mure og Taarne, den samme usædvanlige Forøgelse af den bevæbnede Magt. Men i en Stad, som Dürkheim, kunde der ikke saa let herske den samme mørke Tausked som paa Hartenburg. Borgerne flokkedes paa Gaderne; Qvinderne fladdrede, som ved alle usædvanlige og mærkelige Leiligheder, og selv paa Børnene mærkede man Virkningerne af Forældrenes Uengstlighed og Tvivlraadighed, thi frie for Opsyn i disse urolige Tider, sværmede de ledige omkring paa Gaderne mellem Grupperne, og opfangede enhver Tale, som deres unge Forstand kunde fatte. Boderne vare aabne, som sædvanligt, men mange Menneſter stode

udenfor dem, medens kun faa traadte ind, og de fleste Haandværksmænd øbede deres Dør med at gruble over deres Foresattes forvovne Skridt.

Smidlertid blev der holdt Raad paa Raadhuset. Der var alle de forsamlede, der havde nogen borgelig Myndighed i Dürkheim, og mange mødte ifølge deres Medvirkning ved Overfaldet paa Munkene. Ogsaa nogle af de bekymrede Borgerkoner indfandt sig i Raadhusets Sale, der i Dag vare mere tilgængelige, end sædvanligt, thi i denne simple Menighed var Fruentimmernes Indflydelse hverken ringe eller en Hemmelighed. Vi optage igjen Traaden af vor Fortælling inden for Murene af Raadhuset.

Borgemeesteren og de andre Stadens Overhoveder bleve plagede af en ubestemt Uengstlighed, som en Følge af deres forvovne Daad. Nogle trodsede paa det lykkelige Udfald; Andre vare ængstlige, blot fordi de ansaae Munkenes Fordrivelse for en altfor stor Ulykke, til at den kunde komme uden at ledsages af en eller anden Ulykke. Mange holdt deres Mening tilbage og ventede paa det der vilde skee, for da at kunne sige, at de havde forudsæet alt; medens atter Andre rystede paa Hovedet, som om de indsaae de Følger, som den almindelige Forstand ikke kunde fatte. Denne sidste Klasse var mere mærkværdig formedelst sine Fordringer paa udelukkende Wiisdom, end formedelst sit Antal, og vilde

have været ligesaa tilbøielig til at overdrive de lykkelige Følger af Foretagendet, dersom blot den offentlige Stemnings Puls havde været i Tiltagende. Men dens Hæftighed tog just af, og saaledes kom det, at, endstjøndt man indsaae alle de Fordele, man kunde vente af Abbed Bonifacius' Nederlag, Uvisshed dog omtaagede de fleste Gemytter, saa at man gjorde sig høist ugunstige Forestillinger om Fremtiden. Selv Heinrich, der hverken manglede moralsk eller fysisk Mod, var urolig over sin egen Seier, endstjøndt han, hvis man havde spurgt ham om Aarsagen, neppe vilde have kunnet angive den nøie. Hans Urolighed blev forøget ved den Omstændighed, at de fleste af hans Medborgere betragtede ham som den Mand, paa hvilken Bægten af Kirken og Churfyrstens Brede sandsynligviis vilde hvile tungest, endstjøndt det var mere end sandsynligt, at hans Stilling vilde have været langt mindre fremragende, dersom der havde været Spørgsmaal om andre, end behagelige Følger.

Dette Slags Udmærkelse, saa lidet søgt i Ulykken og som saa mange gjøre Fordring paa under lykkelige Omstændigheder, er et Slags Hævn, som det menneskelige Selskab pleier at tage over dem, der ville være visere og bedre, i det de i tvivlsomme Tilfælde vise Veien og overtage Anførselen, hvor der behøves Mod og Bestemthed. Kun den kan gjøre Regning paa en

Roes, der ikke misundes, der under Begivenhedernes store Gang vel træder i Spidsen for Hoben, men som intet stort Mellemrum lader mellem sig og sine Staldbrodre; medens den alene tør haabe at undgaae Straf, der holder sig saa nær ved sine Medhjælpere, at han bliver skjult blandt den store Hob, naar den Enfeltstaaende udsætter sig for Dadel og Straf.

Heinrich foelde det Mislige i sin Stilling, og gjerne havde han bortgivet noget af sin Roes for den Dristighed, hvormed han havde ledet Angrebet paa Slotstet, dersom han derved kunde været bleven befriet for sin Urolighed. Dog formaaede et Slags frigerist Instinct ham til at gjøre gode Miner til slet Spil, og da han tiltaelde sine Medbrodre i Raadet, gjorde han dette med en Munterhed, som han ikke foelde i Hjertet.

„Men, Brødre!“ — sagde han, i det han med en Øvrighedspersons Værdighed betragtede de velbekjendte Ansigter, der omgav ham; — „dette vigtige Anliggende er endelig lykkeligt og da det er fuldbragt uden Blodsudgydelse, kan man ogsaa sige, fredeligt udført. Benedictinerne ere dragne bort, og endstjondt den fortræffelige Abbed har fattet Post i det nærmeste Abbedi og med store Ord søger at skrække dem, der ikke ere vant til farligere Vaaben, saa vil det dog vare længe førend Klokken paa Limburg igjen lade sig høre i Sægerdalen.“

„Jo, det tør jeg svare for,“ — raabte Smeden, der stod blandt de ringere Borgere, der af Færs frygt for deres Overhoveder havde trængt sig sammen i en Krog af Raadstuesalen; — „min egen Hammer har bidraget til at forstemme dette velklingende Instru-
ment.“

„Vi ere forsamlede her, for at høre de Forslag, Munkene ville gjøre os; men da den Time, der er fastsat for deres Guldmægtigs Ankomst, endnu ikke er kommen, kunne vi forkorte den Tid der er tilbage, med passende Samtaler. Har Du noget at sige, Broder Wolfgang! der kan berolige de Frygtsommes Gemytter? — Hvis dette er Tilfældet, saa siig det for Guds Skyld paa een Gang, at vi alle kunde vide det.“

Ligheden mellem Wolfgang og Heinrich bestod alene i deres borgerlige Forhold. Endstøndt hiin længtes meget efter de Fordele, man ventede sig af Abbediets Fald, havde han dog et Slags Modbydelighed for enhver overlegen Magt, og var formedelst bange Ahnelse om Tugtelse fra Rom og Churfyrsten, ikke i Stand til at glæde sig over deres Triumph. Desuden var han meget gammel, hvilket ogsaa formerede det Sittrende af hans høre Ravnestemme.

„Det er klogt at spørge de Erfarne og Vise om Raad i vanskelige Forhold;“ — svarede den gamle Borger; — „thi en høi Alder lærer Indsigt i alt det For-“

distes Forsængelighed, og gjør os tilbøielige til at betragte Verden med Maadehold og med mindre Egenkærlighed og Forsængelighed."

"Broder Wolfgang! Du er endnu ikke saa langt nede af Livets Bakke, som Du gjerne vil have os til at troe;" — afbrød Heinrich ham, der især fandt Mishag i nedslaaende Udsigter for Fremtiden; — "Du er endnu ung; Forskjellen mellem os begge beløber sig i det Høieste til fem og tyve Aar."

"Ikke til saa meget; jeg er først tre og halvfjerds og Du vel fem og halvtreds."

"Du viser mig en Værelse, som jeg ikke fortjener. Jeg bliver om flere Maanedes endnu ikke saa gammel, som Du siger, og Tiden løber hurtigt nok, til at vi ikke skulde behøve at fremskynde den. Dersom jeg er ældre end fire og halvtreds, maa mine Forældre reise sig af deres Grave og forbre det lidet tilbage, som de efterlade, da de fore heden."

"Ord ville ikke gjøre nogen af os yngre, men jeg vilde ønske, at vi havde fundet Midler til at forjage den urolige Aand fra Limburg, uden at staae mere Fare for os selv. Jeg er gammel og har intet andet Ønske i Livet, end at de, der komme efter mig, maa leve i Fred og Lykke. Du veed at jeg hverken har Børn eller Slægtninger, og en saadan Mands Hjerte kun kan slaae for Alle. Det vilde i Grunden være

Daarskab, hvis jeg tænkte paa noget andet, end paa den store Fremtid, der ligger for os."

"Sapperment!" — raabte Smeden, der bildte sig ind at han ogsaa i Raadet maatte vise en Smule af det Mod, han havde viist ved det sidste Angreb; — "Strænge Borgemeister! dersom Mester Wolfgang aabnede sine Skatte for Benedictinerne, kunde den hele Sag snart være afgjort og Dürkheim vilde i Fred og Ro høste Nytten. Jeg forsikker Eder, at Bonifacius med Glæde modtager en rund Sum i Guld for sin Bolig og Kost i Abbediet, der desuden ikke var hans Egen- dom, og at han saa ikke vil fordrø videre Regnskab. Saaledes i det mindste vilde jeg tænke, hvis Himmelen havde gjort mig til en Benedictiner og Bonifacius til en Smed."

"Og hvor skal det Guld komme fra, Raadmunde Smed!" — spurgte den gamle Borger i en stræng Tone.

"Hvorfra andet end fra eders uberørte Skatte, ærværdige Wolfgang!" — svarede Smeden i sin Genfoldighed; — "Du er gammel, Fader! og efterlader ingen Efterkommere, dit Liv gaaer mod Enden, og jeg seer, for at tilstaae Dig det reent ud, intet Middel, hvorved denne Fare saa let kunde afvendes fra vor Stad?"

"Stille, tankeløse Sladderhank! troer Du, at Folk,

der staae høiere, end Du, ikke vide at anvende deres Formue bedre, end at de skulde give den til Priis for alle Vinde, som Gnisterne, der sprude fra din Umbolt? Det libet, jeg ved suurt Arbeide og stor Sparksomhed har erhvervet, kan jeg endnu behøve, for at afvende den bittre Mangel. Nei! Nei! naar man er ung, troer man, at man kan forvandle Støv til Guld; heedt Blod og kraftige Lemmer forlede Mennesket til at ansee sig for enhver Besværlighed voksen, selv den, at leve uden Føde; men naar Nød og Erfaring har lært os Sandheden, da, Nabo! lære vi at kjende Værdien af en Pening. Jeg har levet længe, det veed Himlen! og dog er det sandsynligere, at jeg endnu vil falde Staden til Byrde, end at jeg nogentid skulde gjøre blot en tiende Deel af det, denne tankeløse Svend har hentydet paa."

"Ved den hellige Benedict, Mester! Jeg hentydede ikke paa noget; hvad jeg sagde, det ligger klart for Dagen, og gaaer ud paa, at en Mand, der er saa ærværdig formedelst sin Alder, og saa agtet formedelst sin Formue, meget let kunde hjælpe os ud af Kniben. En saadan Handling vilde forsøbe de saa Dage, som Du endnu har at leve i."

"Gaa din Vej, Mand! Du taler om Døden, som om det var en Spads. Døe ikke de Unge saa godt som de Gamle, og har man ikke tusinde Exempler paa at man har overlevet sin Formue? Jeg er bange for,

at denne Sag ikke kan blive bilagt, uden at Haandværkerne maae høde svære Summer — men lykkeligviis ere de Fleste af dem unge og i Stand til at betale.”

Smeden, der i denne Ordstrid, hvori han vilde have Ret, var bleven hidsig, blev forhindret i at svare af en Larm blandt Folket, der trængde sig sammen uden for Døren af Raadhuset. Borgerne syntes urolige, som om de forudsaae at det afgjørende Dieblis var nær, da Dørvogteren meldte at et Sendebud fra de fordrevne Munke var udenfor. Raadsherrerne af Dürkheim bleve, skjøndt de vare samlede for at modtage et saadant Besøg, dog, ligesom alle Menneſker, hvis Aand ikke er tilstrækkeligt dannet, strax satte i Skræk. Intet var overlagt; ingen Plan var lagt hvorledes man skulde forholde sig, og endskjøndt Alle i flere Rætter havde drømt om denne Gjenstand, havde dog ingen overveiet den. Alligevel var man nu opfordret til at handle, og efter en travl Larm, der ikke havde anden Hensigt, end at imponere den Besuldmægtigede, blev der givet Befaling til at føre ham ind.

Munkenes Sendebud var selv en Benedictiner; han traad ind, alene ledsaget af Borgervagten, der havde modtaget ham ved Potten, og hans Hætte var truffet saa langt ned over Ansigtet, at man ikke kunde kjennde ham. Nysgjærrighed havde bemægtiget sig alle, man

sluttede sig af hans Udvortes til hvem han var, og Navnet Pater Siegfried blev hvistet gennem hele Salen.

„For Himlens Skyld, tag Hætten af, Fader!“ — sagde Heinrich; — „og sæt Dig ligesaa mageligt i Raadsalen i Dürkheim, som om Du endnu var i det gamle Kloster Limburg. Vi ere Løver i Kampen, men saa fredelige, som eders Marmorheruber, naar der ingen Heilighed er forhaanden til at udvikle vore mandige Egenskaber; sæt Dig derfor i Guds Navn og vær vel tilmode — Ingen vil tilføie Dig noget ondt.“

Borgemeisterens Stemme var mod Slutningen af hans Tale bleven mindre tillidsfuld. Benedictineren havde nemlig trukket sin Hætte tilbage og Pater Arnulfs saa høit ærede Ansigt var blevet synligt.

„Den der kommer i dens Navn, som jeg kalder min Herre, behøver ikke denne Forsikkring;“ — sagde Munken; — „Alligevel glæder jeg mig over at finde dette Sindelag hos Eder og at I ikke ere tilbøielige til at understøtte en begaaet Feil med nye Misgjærninger. Det er aldrig for sildigt, at indsee sin Bilsfarelse, eller at gjøre den god igjen.“

„Du maa tilgive os, ærbørdige Pater! vi have holdt Dig for et ganske andet Medlem af dit Broderskab, og Du er os ikke mindre velkommen, da Du er den, Du er.“

Heinrich reisde sig med alle Tegns til Agtelse, og

alle de Tilstedeværende fulgte hans Exempel. Prioren syntes tilfreds, og den Belvillie, der opvækker Haab, fløi over hans Ansigt. Han satte sig uden Omstændigheder paa sin Stoel, fordi dette var det bedste Mittel til at formaae Borgerne til igjen at tage deres Pladser, hvilket ogsaa strax fandt Sted.

„Jeg vilde hykkle en Eiegenlydighed, som jeg slet ikke føler, dersom jeg vilde paastaae, Heinrich Frey! at jeg træder frem iblandt Eder, som jeg i saa mange Aar har meddeelt Kirkens hellige Sacramente, uden det Haab, at I endnu komme dette ihu.“

„Dersom der gaves eet Menneſte i Dürkheim, der ikke var rørt af dine gode Værker, Fader! maatte denne Karl ingen Følelse besidde og han var uværdig til at leve blandt ærbare Borgere.“

„Meget sandt!“ — raabde Smeden, der ikke kunde bære sig for at tale et Ord med; — „Borgemeſteren lader os blot vederfares Retfærdighed. Aldrig har jeg saa gjerne hamret Funker af Jernet, som jeg har viist den høiærværdige Prior min Vrefrygt. Hans Bønner ligne prøvet Staal, og blive af os agtede næst efter Eneboerens. Dersom der kun havde levet saadanne Mænd i Abbediet, vilde vi have betroet dem vor Salighed, uden allermindste Betænkning. Sapperment! dersom man kunde finde saadan et Klosterbroderskab, vilde det være os Verdselige, men især os Haand=

værkere til Nytte, fordi vi kunde henvende alle vore Tanker paa vort Arbeide, og være visse paa, at vi stode under Mænds Varetægt, der kunde byde endog den snedigste Djævel Trods."

Arnulf hørde denne Udskielse med Taalmodighed, og takkede med et let Nib for denne velvillige Modtagelse. Han var alt for vant til denne verdslige Anvendelse af de aandelige Ting, hvis Tjener han var, til at noget af dette Slags kunde overraske ham, og tillige var han med Hensyn til sig selv, alt for ydmyg, til at han skulde foragte nogen, der var svagere af Forstand. Christenheden synes at kunne deles i to store Stammer af Troende, de, der finde denne Religions Trost meest passende for deres verdslige Fordeel, og de, hvis Tænkemaade er saa aandig, at de betragte den som en metaphysisk Theori, hvis Hovedformaal det er, at vedligeholde den logiske Harmonie. Hvad os angaaer, da troe vi, at denne Religion er en Belgjærning af Gud, passende til Menneskets materielle og immaterielle Natur, og at den, med Hensyn til vor jordiske Prøvelse, aldrig kan stilles fra vort Væsens tvende Hovedeiendommeligheder. Det er klart, at saadant heller ikke var den ærlige Smeds Anskuelse, og det er sandsynligt, at man ved nøiere Undersøgelse vilde have fundet, at han i denne Heenseende hørte til Fleertallet i Dürkheim.

„Du kommer, Fader! som Duen fra Arken, som Buddet med Oliegrenen;” — sagde Heinrich; — „end- skjøndt dersom Ararat havde ligget i vort Norden, en Egeqvist sandsynligviis vilde have været Fredstegnet.”

„Jeg kommer, for at tilbyde vor Klostermenigheds Betingelser, og at bede de Misløbte i Dürkheim om at antage dem. De høiærværdige Abbeder tilligemed Fæ- drene i Gud, Biskopperne af Speier og Worms, der nu ere forsamlede i denne sidste Stad, have udkaaret mig til deres Sendebud — en Bestilling, som jeg søgde, for at ikke en Anden i sin Eyst til at true skulde glemme at bede og at overtale.”

„Du har gjort ret heri, som Du altid pleier, for- træffelige Arnulf! Trusler nytte i Dürkheim saa me- get, som Bievand i Rhinsvoin, skjøndt hver af disse Ting paa sin rette Plads kan gjøre fortræffelig Tje- neste; men den der ikke kan drives, maa ledes og en i sig selv ædel Drik behøver ingen Velsmag fra Kirkens Side. Hvad denne gamle Misforstaaelse mellem Klost- ret Limburg paa den ene Side og den ædle Greve af Hartenburg og vor ringe Stad paa den anden Side, angaaer, da kan Tvisten let blive bilagt, da Hovedvanske- ligheden ved de sidste Begivenheder nu er bleven ryd- det af Weien; og saaledes glæder jeg mig da af Hjer- tet ved din Sendelse og ønsker Staden til Lykke med at den har faaet at gjøre med en saa erfaren og for-

standig Mand. Du vil finde os venstabeligt findede og beredte til at komme Dig imøde paa Halvveien, thi jeg kjender i hele Dürkheim intet Menneſke, der ønsker at føre Striden een Fod videre, og som ikke i Hjertet er tilfreds."

"Nei, det vilde ogsaa være ufornuftigt og uchristeligt;" — begyndte Smeden igjen midt inden imellem Tilhørerne; — "vi maae give Benedictinerne et Exempel paa Maadehold, Naboer! og deri stemmer jeg, skjøndt jeg ikke er andet end en stakkels Haandværksmand, der fortjener sit Brød ved haarde Slag paa sin Ambolt, af Hjertet overeens med den høitærede Hr. Heinrich, og siger: „I Guds Navn! Lader os være maadeholdne i vore Fordringer og tilfredse med saa lidt som muligt, for at faae en Ende paa denne Tvist."

Prioren hørde, som sædvanligt, til med Taalmodighed, men en heftig Rødme overtrak for et Dieblit hans Ansigt. Dog forsvandt den snart igjen, og hans velvillige, blaae Øie straalde igjen fra et Ansigt, som det indsluttede Klosterliv for længe siden havde berøvet enhver Blomst. „I veed, Borgere af Dürkheim!" — svarede han; — „at I, ved at omstyrte Altrene paa Limburg, have trodset en dobbelt Magt, først Kirkens, saaledes som den nu engang bestaaer paa Jorden, og, for det andet, Gud selv. Ifølge mit Vrende, maa jeg først tale om hiin. Vor Fader i Worms er meget

forbittert og har ikke unbladt, hurtigt og ligesvem at indberette Sagen til vor Fader i Rom. Desuden er der afgaaet Sendebud til Churfyrsten og til Keiseren, saavel som til forskjellige geistlige Fyrster, der herske ved Rhinen. Dette er et mægtigt Forbund mod en Bjerggreve og en Stad, hvis Omfang man ikke behøver lang Tid til at maale med Skridt. Men især gjør jeg Eder opmærksomme paa det Onde, som Kirkens Overhoveds retfærdige Brede kan føre med sig."

"Og naar man bedømmer vor sidste Daad med Strænghed, hvad vil da Følgerne blive, høiærværdige Prior?"

"At blive udstødte af Hjorden, og givne til Priis or eders forstokkede, ubodfærdige Hjerter; med eet Ord: Bandsættelse."

"Nu! det var det bedste Middel til at formere Luthers Tilhængere! Du veed, høiærværdige Arnulf! at Folk begynde hver Dag mere og mere at tage Deel i denne Strid."

"Giv Gud, at de gjorde det med flere Kundskaber og mere Ydmyghed! Dersom I ringeagte deres Bandskraler, og deres Betsignelse, der paa Jorden have faaet Magt til at binde og løse, kunne mine Ord ikke forøge deres Vægt; men de iblandt Eder, der ikke, som eders Borgemeister, ere beredte paa det yderste, ville vel holde det for klogt at nøle, førend de udsætte sig for den

Gare at leve under en saadan Bægt af guddommelig Mishag."

Borgerne betragtede hverandre med tvivlraadige Blikke, thi ingen af dem var beredt paa at drive Modstanden saa vidt. Nogle sittede indvortes, thi Bane og nedarvede Begreber vare stærkere, end de nyere Meninger; de mere Snilde overveiede mere de verdslige, end de kirkelige Følger, medens Andre tænkte paa Muligheden af at udholde Kirkens Band i et saa godt Selstab. Der gives Tusinde, der, naar de ere i hele Skarer, byde den samme Gare Trods, for hvilken de enkelte gys tilbage; og maaskee gaaer Solbaten Ruglereggen imøde mere af en vis Selskabeligheds-Jølelse, end fordi han frygter for Skjændsel eller haaber Berømmelse. I en lignende Stilling befandt Raadsherreerne i Dürkheim sig, og enhver af dem sølte Mod eller Tvivl, eftersom han læste disse i sin Naboes Dine.

"Har I et Forslag at gjøre, der mindre har Hensyn paa Religionen?" — spurgde Heinrich, der mærkede, at hans Medborgere begyndte at vakkle, naar Moralen var med i Spillet; — „thi derpaa forstaae vi os bedre, end paa eders spidsfindige Troestærdomme."

"Man har paalagt mig at erklære, at det geistlige Broderstabs fra Limburg, saaledes som det anstaaer dets fromme Kald, er tilbøjeligt til, forsaavidt Pligten

tillader det, at tilgive og forglemme, under Betingelser, som det agter at fremsætte."

"O, det er kristeligt og ganske overensstemmende med vor egen Tænkemaade. Hvad os angaaer, høiærværdige Prior! da ønske vi alle at forglemme det, der er skeet, og at see en venlig og glad Fremtid imøde; — forklarer jeg Stadens Sindelag rigtigt, Naboe?"

"Bogstaveligt! Ingen lærd Mand kunde gjøre det bedre! — So vi ere af samme Tænkemaade som Benedictinerne; det er viist at leve i Fred, at tilgive og forglemme!" — svarede hurtigt de Tilstedeværende.

"Du hører det, Fader! en bedre Stemning kunde en Gesant eller et befuldmægtiget Sendebud aldrig ønske sig. Ved Himmelen! deri stemme vi Alle overens, og jeg troer ikke at en Mand vilde være sikker i Dürkheim, naar han taelde om andet, end om Fred."

"Det er at beklage, at I ikke bestandigt have tænkt saaledes; imidlertid er jeg ikke her, for at gjøre Eder Bebrejdelser, men for at føre Eder tilbage til eders Pligt; ikke for at udfordre, men for at overbevise. Her er de skriftlige Forslag fra de høiærværdige Kirkens Fyrster, der have udvalgt mig til Mægler. Jeg indrømmer Eder Tid til at raadslaae over dem indbyrdes. Naar I vel have overlagt hvad I ville gjøre, vil jeg atter vise mig iblandt Eder i Fred og Venstabs."

De skriftlige Forslag bleve modtagne, og hele Forsamlingen reisde sig af Agtelse for Prioeren. Da han forlod Salen, udbad han sig af flere Borgere, men især af Heinrich Fren, Tilladelse til at besøge deres Familier og bringe dem aandelig Trøst. Uden Bøgring og med Glæde erholdt han denne Tilladelse. Den Agtelse, hvori Arnulf stod hos Folket, uden at det undersøgte hvorfor, viiste sig aldrig mere, end ved denne Anledning, da selv de, der nylig havde lagt Klosteret i Aske, ufortøvet aabnede ham deres Døre, endskjøndt det var velbekjendt at Stadens Politik fandt mange hemmelige Fiender og bittre Dommere blandt hiint Køn, der undertiden er ligesaa langsomt til at ophidses til Voldsomhed og Modstand, som det til andre Tider er ubetænksomt og fremsfusende.

Tre og tyvende Kapitel.

Munkenes Skrivelse var affattet i det latinske Sprog. Paa den Tid forstod Faa at skrive undtagen de Lærde, og Adelsmændene og Borgerne maatte derfor holde en, der havde studeret, for at forrette det, der nu hører til de sædvanligste Forretninger i Livet. Den lærde

Agent for Dürkheim var bleven opdraget for Kirken og havde allerede erholdt Consuren; men nogle Uregelmæssigheder i hans Levned, der som det syntes, ikke laae indenfor Grændserne af Geistlighedens Forrettigheder, eller som han havde begaaet med saa liden Forsigtighed, at de havde givet offentlig Forargelse, havde tvunget ham til at vælge et andet Kald. Som det gaaer et Menneſte, der har anvendt megen Tid og Umage for at gjøre sig ſtilket til en vis Stand, naar han uformodentlig maa opgive den, ſaaledes havde ogſaa denne Perſon, hvis Navn var Ludvig, og ſom man af Spot pleiede at kalde Pater Ludvig, aldrig ganſte vidſt at forbedre den Skade, ſom det forſte Feiltrin havde gjort ham. Vel forſtaffede hans Kundſkaber ham en vis Anſeelse; men da man vidſede at han var noget udfvævende, og i denne Tid, da Kirkeſtriden var ſaa hæftig i Tyſkland, viiſede ſig ſom en driftig Modſtander af de vigtigſte Lærdomme i den catholiſke Kirke, ſaa ſtod han ikke i meget godt Rygte, ligesom det pleier at være Tilfældet med alle Renegater, af hvilke Grunde de end have handlet. Da han dog blev anſeet for vel lært, tillagde Mængden dog hans Udtrædſſe af den rettroende Kirkes Skjød megen Vigtighed, thi Mange troede, at den Indviende kunde domme rigtigere, end de, der blot kunde tilbede i Forgaarden. Man træffer hver Dag Beviiſer paa denne Svaghed, ſelv med Henſyn til Vi-

vets timelige Fordele, og man finder, at andres Anstuelser blive flattede saameget høiere, jo mere man troer, at de have erholdt dem paa hemmelige Veie, endstjøndt de fleste Mennesker sjældent følge det de vide, og kun meget Faa ere tilboielige til ikke at lade deres Eys stinne.

Medens Ludvig forelæste de uforstaaelige Phraser i Munkenes Skrivelse, manglede han ikke, at lægge den behørig Eftertryk paa hvert Ord. Hans Tilhørere hørde til med saa megen mere Opmærksomhed, som de ikke forstode een Stavelse af det han forelæste dem; og virkelig synes Opmærksomheden at staae i omvendt Forhold til Evnerne til at begribe. Maaskee smigrede ogsaa nogle af de Fornemmere sig med at stusse de Ringere i Henseende til deres Kundskaber; hvilket ikke kunde mangle at formere deres Anseelse, saaledes som der i Grunden ikke gives noget bedre Beviis for vort aandedige Væsens medfødte Høihed, end den almindelige Høiagtelse, der ydes høiere Kundskaber. Vi have ovovet denne Formodning betræffende Øvrighedspersonerne i Dürckheim, fordi den beroer paa et almindeligt Princip for menneskelig Ærgjærrighed, og fordi vi selv erindre, at vi engang i en hollandsk Kirke med den største Opmærksomhed have hørt paa en Præken, af hvilken vi ikke forstod et eneste Ord ligesaa Indgangen til Betsnellen.

„Meget lærde og ubentvibt meget belevne Ord!”

— raabde Heinrich, da Skrivelsen var læst til Ende og Ludvig lavede sig til at oversætte den; — „Det er en lykkelig Strid, Naboe! under hvilken Partierne føre et saadant Sprog, thi det beviser, at kristelig Mildhed er stærkere, end Brede, og at man ikke glemmer Fornuften, fordi der falder nogle Slag.”

„Aldrig har jeg hørt skønnere Ord,” — sagde en anden Borger, — „eller nogle, der vare forte bedre i Pennen.”

„Postausend!” — mumlede Smeden, — „næsten var det Synd og Skam, at fordrive Folk, der forstaae at skrive saaledes!”

En Bisaldsmundtlen gjennemløb Forsamlingen, og der besandt sig Ingen i den, naar man undtager en gabende Gjante, der just havde stjaalet sig ind i Salen, der ikke havde fundet mere eller mindre Fornoielse i Dplæsningen. Selv den stakkels Gjante tog isølge Sympathien Deel deri, da han bemærkede en saa almindelig Tilfredshed i Alles Miner og Gebærder.

Ludvig begyndte nu at oversætte Skrivelsen i det kraftige, raae Tyst, der blev taelt i Psalz. Sprogets forunderlige Boielighed tillod ham at gjengive Latins almindelige og omfattende Udtryk med en Noiagtighed, der tilintetgjorde enhver Tvivl om en Misforstaaelse.

Hvad Munkene egentlig vilde og endnu mere blev

fortykt af ham meget omstændeligt og med en ondskabsfuld Glæde, og saaledes at Meningen af ethvert Udtryk laa tydeligt for Dagen.

Vi have ikke i Sinde at oversætte dette paa Brevidelser saa rige Brev, men ville lade det være nok med at give et kort Udtog af Indholdet. Skrivelsen begyndte med en Hilsen, ikke ulig den, som Apostlerne i Begyndelsen af den christelige Tidsregning pleiede at jende Kirkerne i Østerlandene. Derpaa kom en kort, men skarp Fremstilling af de sidste Begivenheder, der bleve saaledes bedømte, som Læserne nok kunne forestille sig. Munkene beraabte sig deri paa de geistlige og verdslige Tyrster, der havde lovet dem Understøttelse, og Skrivelsen sluttede, og det under Trusel af alle jordiske og kirkelige Straffe, med at man forlangde at Staden skulde udbetale en umaadelig Sum Guld, som Erstatning for den tilføiede Skade, — at Staden ganske og aldeles skulde underkaste sig Klosterets Jurisdiction, endog i en langt høiere Grad, end man før havde fordret det, — at man skulde aflægge en almindelig og offentlig Bekjendelse om den begaaede Formastelse, gjøre forskjellige Slags Kirkebod og Balfarter, der skulde fuldføres af de i Skrivelsen udtrykkeligen nævnte Dørrighebspersoner, — og endelig, at man skulde udsætte Heinrich Frey tilligemed elleve andre af de anse-

ligste Indvaanere af Staden, som Gisler, til Abbeden, indtil alle disse Betingelser fuldkommen vare opfyldte.

„H—v—a—d?“ — raabde Heinrich, efterat Ludvig med den største Vidtløftighed, der ganske havde udtømt Borgemeisterens Taalmodighed, var kommen til Enden; — „Himmel! Her er en Seier, der vil koste os Guds og Rygte, Frihed, Samvittighed og Ro! Ere Munkene gale, Mester Ludvig, eller driver Du Spot med vor Fættroenhed? — Tale de virkelig om Gisler og Guld?“

„Ganske tilforladeligt, strænge Herre! og for ramme Alvor, som det synes.“

„Vil Du endnu engang læse det Sted, der taler om Gislerne, og det paa Latin? Maaſtee har Du overſeet et Forord eller et Vindeord, som Du kalder disse vigtige Dele af Sproget.“

„Ja, det er raadeligt, at bedømme Skrivelsen efter det Latinske,“ — sagde Smeden; — „man lærer ikke at kjende Godheden af et Metal, førend man hamrer paa det.“

Ludvig læste endnu engang et Udtog af Originalen. Men af Skjælmeri, som han ofte tillod sig, for at hæbne sig for de Fornærmelser, han maatte taale af de Uvidende, og som, naar det traf sig at han kom sammen med sine Lige, gav Antydning til Moerſkab, oplæste han Pilsenen, der som sædvanligt var spækket med præste-

lige Belsignelser, med et særegent Eftertryk, istedetfor det Sted, hvor man forlangde at Heinrich Frey og elleve Dürkheimere strax skulde overgives i Præsternes Hænder.

„Gud bevare os!“ — raabde Borgemeesteren, i det han saa ofte Ludvig saae op fra Skrivten, stiftede Been, — „Jeg har andet at gjøre, end at sidde i en Munkecelle, og det vilde være slemt for Dürkheim, dersom Staden skulde berøves saa stort et Antal af sine kyndige, og erfarne Mænd. Jeg beder Dig, Mester Ludvig! lad os høre disse Benedictineres mildere Sprog, thi det synes mig, at der er Fredens Ord at finde i de Belsignelser, som de uddele.“

Den listige Skjælm oplæsde nu af Skrivelsen de stærkeste Trusler og hiint Sted, hvori man med Bestemthed forlangde at Gisleerne skulde udelveres.

„Karl!“ — raabde Borgemeesteren; Du har ikke læst rigtigt for. I hører, Naboe! at mit Navn bliver nævnet ved disse Belsignelser; thi I maa vide, værdige Borgere! at Henricus betyder Heinrich, og Frey, naar man udtaler det rigtigt, er i alle Sprog omtrent det samme. Dette veed jeg af lang Fortrolighed med saadanne Documenter. Jeg takker de høiærværdige Benedictinere for deres Belsignelse og gode Ønsker, endskjøndt det Sted, hvori de forlange Gisleerne, ikke er meget artig.“

„Jeg visde jo — mumlede Smeden; — „at der vilde vederfares Mester Heinrich en udmærket Gunst; dette er Følgen af at man bliver æret i sin Fædreneby og har et Navn.“

„Det er Trompetstød!“ — raabde Borgemeesteren; — „Skulde de snedige Munke have vovet, at drive deres Spil med os, ved at sende den Værdigste hid, for at dylse os i Sovn med søde Ord, medens de overfalde os?“

Denne Tanke var ubehagelig for de fleste af Medlemmerne af Raadet, og for ingen meer, end for den gamle Wolfgang, der dog formodtlig sin Alder burde have agtet sin personlige Sikkerhed ringere, end de Dvrige. Mange forlode Salen, medens de, der blev, bleve mere holdte tilbage af deres Angst, end af deres Standhaftighed. Heinrich, hvis Character af Naturen var fast, syntes at være mindst urolig, thiendt han ogsaa gik fra Vindue til Vindue, som en Mand der ikke var ganske vel tilmode.

„Dersom disse geistlige Skurke have vovet et saadant Forræderi, maae de tage sig i Agt — vi ere ingen Mænd, der saa let lade os overliste af disse Munkelapper.“

„Strænge og vise Heinrich!“ — sagde den snedige Ludvig; — „maaskee have de assendt en Trompeter, for at tage imod Gisleerne.“

„De hellige tre Konger forbande dem og deres uforkammede Trompeter! — Hvad er der paa Færde, Karl! hvem volder den Larm ved Porten?”

„Den ædle Greve af Hartenburg, strænge Borgemeester! har viist sig paa den Side af Staden, der vender ud mod Dalen, med en Skare udvalgte Ryttere;” — meldede det aandesløse Sendebud; — „Han er forbitret over dette Dphold, men da Befalingen, at holde Porten lukket, lød saa strængt og bestemt, har Hovidsmanden over Bagten ikke vovet, at aabne den uden Tilladelse.”

„Siig den vakke og trofaste Borger, at han for Himlens Skyld skal lukke op uden den mindste Forhaling. Vi burde have tænkt paa Muligheden af dette Besøg og haaret Omsorg for, at der ikke blev givet vor fyrstelige Ven nogen Anrsag til Misfornøielse. Men alligevel have vi Anrsag til at glæde os over, at vore Følt ere saa troe, og opfylde deres Tjenestepligt endog imod saa høie Personer. Jeg tør indestaae Eder for, Naboe, at det ikke engang havde gaaet Keiser Karl bedre.”

Heinrich blev forstyrret i denne pralende Bortale over sine Borgeres Arvaagenhed ved Hestetrav paa Steenbroen udenfor Vindverne. Han traad hen til et af dem og saae, at Grev Emich og hans Følge steg af deres Heste.

„Kommer!“ — raabde Borgemeesteren; — „lader os vise Hr. Greven vor Vrefrygt.“

Raads herrerne oppebiede i dybeste Tausched Besøget. Smich traad ind med faste Skridt, som en Person, der var af høiere Rang, og med et mørkt Ansigt i Salen. Han gjengjældte Raads herrernes Hilsen med et Nik, bød sit bevæbnede Følge med et Vink, at blive ved Døren, og gik hen til det Sæde, som Heinrich nylig havde forladt, og som i Grunden var Thronen i Dürkheim. Han satte sig i Lænestolen med en Mand's Mine, der er vant til at udfylde et saadant Sæde, nikkede endnu engang og vinkede med Haanden, hvilket Borgemeesteren ansaae for et Tegns til at de ogsaa skulde sætte sig. Med beklemte Hjerter abløde Raads herrerne denne Befaling, og modtog nu den samme Tilladelse, som de kort isorveien havde paansøgt en Anden, som en Raade. Heinrich var overrasket, men vant til at beggægne sin ædle Ven med største Vrefrygt, besvarede han hans Nik og Smil, thi det var især ham dette Smil gjaldt, — og tog derpaa den anden Plads.

„Det var ikke vel gjort, mine værdige Dürkheimere! at I paa en saa uhøflig Maade lukkede eders Porte for mig;“ — begyndte Greven; — „der gives Rettigheder og Vægsbeviisninger, der til enhver Tid maa iagttages, og jeg undrer mig over at en Greve af Leiningen først maa lære Dürkheimerne dette. Mit

Følge og jeg, bleve ligesom prøvede udenfor deres Port, som om vi havde været omflakkende Latere, eller som om vi hørde til de Fristarer, der sælge deres Hagebøsser og Landser til de Høistbydende."

"At der foresaldt et ringe Ophold, Hr. Greve!" — svarede Heinrich —

"Et ringe, Borgemeester! kalder Du det et ringe Ophold, naar en Greve af Leiningen maa vente udenfor eders Port, under Støv og Hede og vansmægtende af Lørst? Hr. Heinrich! Du kjender ikke vore Hestes Fld, naar Du troer, at de kunne taale et pludseligt Ryk i Toilen. Vi ere, baade Heste og Ryttere, af stort Mod, og frie maa Banen være, naar vi engang have brugt Sporerne."

"Der var vort inderligste Ønske, høibaarne Emich! at vise Eder Ere, og saa hurtigt som muligt at aabne Portene for Eder; til den Ende havde vi uddeelt de nødvendige Befalinger, da vi pludseligt bleve bærede med eders naadige Ankomst. Vi tvivle ikke paa, at Befalingsmanden over Bagten har betænkt sig, og gjort det af egen Drivt, som han dog snart maatte have gjort paa vor Befaling."

"Ved den levende Gud! det kunde maaskee ikke findes saaledes," — svarede Emich leende; — "vor Utaalmodighed var stærkere, end eders Skaader, og for at den samme Ubehagelighed ikke skulde møde os igjen

af en Forseelse, have vi fundet Midler til uden Omstændigheder at komme ind i Staden."

Borgerne vare ligesaa forbausede, som Heinrich i høi Grad var overrasket. Greven indsaae, at han for Diebliffet havde sagt nok, antog en venligere Mine og vedblev med den største Nedladenhed.

"Velan, mine vakkre Borgere! dette var en lykkelig Uge, thi den har opfyldt alle vore Ønsker. Benedictinerne ere forjagede; Jægerdalen staaer i Fred og Ro under sin retmæssige Herres Befaling, og dog gaaer Solen op og ned som før, og Himlen smiler ligesaa mildt, og Regnen er ligesaa forfriskende, og alle vore Forhaabninger ere ligesaa vel grundede, som før. Der skeede ingen Underværker for deres Skyld, Hr. Heinrich! og vi kunne sove i Ro."

"Dette er afhængigt af en Andens Villie, Hr. Greve og ikke af vor. Der er Rygtter i Omløb, der ere intet mindre end behagelige at høre, og vore vakkre Borgere frygte for, at de, efterat have viist fornemmere Mænd god Tjeneste, dog skulle komme til at bære hele Byrden af den vundne Seier."

"Giv Dig tilfreds, værdige Borgemeester! jeg har ikke brugt Haanden til Kirkebranden, uden i Forveien at have sørget for at den ikke skulde brændes. Du veed, at jeg har Benner, og at det ikke er saa let at sætte en Greve af Leiningen i Band."

„Høie Herre! vi tvivle ikke paa eders og eders Huses Sikkerhed; vor Frygt angaaer os selv.“

„Da behøver Du kun at støtte Dig paa mig, Heinrich Frey! Naar Keiser og Rige kjender det Baand, der forener os, og naar vi gjensidigt forstaae hverandre bedre, ville alle vide, at et Foretagende mod Dürkheim, er et Foretagende mod mig selv. Hvorfra denne pludselige Frygt, da de sidste Efterretninger om eders Sindelag lod paa at Staden var standhaftig og hellere vilde gaae over til Luther, end skrevte igjen?“

„Sapperment! Hjertet bør ikke altid bedømmes efter Ansigtet. Her staaer Smedden, hvis Ansigt sjældent er reent; men den, der vilde sige, at hans Hjerte er saa sort som hans Ansigt, vilde gjøre Manden stor uret.“

En Bevægelse og Mumlen blandt dem, der stode ved Døren, tilkjendegav deres Glæde over Borgemeisterens Lignelse.

„Har Du Grund til denne pludselige Frygt?“ — spurgde Greven, i det han kastede et ligegyldigt Blik paa Haandværksmændene.

„For at tilstaae Sandheden, Hr. Greve! — Bonifacius har ladet os tilstille en Skrivelse, der er forfattet paa meget smukt Latin og paa en meget lærd Maade, dernæst efter ethvert christeligt Ønske, truer os med Pest og evig Fordømmelse.“

„Og saadan noget Skrivers af nogle uforstaaelige Ord kan sætte Dig saaledes i Forstrækkelse, Heinrich?“

„Jeg veed ikke hvad der skal kaldes forstaaeligt, Hr. Greve! naar det ikke skal være det, at Heinrich Frey tilligemed elleve af vore meest agtede Borgere skulle stille sig som Gæster, uden Tvivl, for at leve langt borte fra deres Forretninger, i Munkeceller, ved knap Kost og haard Tugt, og det i mange Maanedes. Dertil kommer en Fordring af Guld, tilligemed Balfarter, Kirkebod og andre fromme Øvelser.“

„Hvem har bragt Eder den Skrivelse?“

„Den værdige Prior, en Mand af saadan Mildhed, at jeg undrer mig over, hvorledes han har kunnet lade sig bruge som Overbringer af et saa uvelkomment og uchristeligt Budskab. Men ogsaa de Bedste af os have deres svage Diebliske, thi ingen er bestandigt vis eller retfærdig.“

„Ha, Arnulf er paa Benene! — Er han allerede borte igjen?“

„Han opholder sig endnu her i Staden, min høje Herre! thi hidindtil have vi endnu ikke kunnet besluttet os til noget Svar.“

„Uden Tvivl har Du ikke villet sende noget Svar, før Du først havde indhentet mit Raad, Heinrich Frey!“ — sagde Emich i en bidende Tone; — „Jeg

er kommen til rette Tid, for at bringe denne Sag i Stand. Har I vel overlagt hvad de fordrer?"

"Sikkert have vi gjort dette, skjøndt ingen endnu har yttret sin hemmelige Mening. Hvad mig angaaer, saa er jeg aldeles imod, at vi stille Gæster, endskjøndt ingen kan være mere beredvillig til at udsætte sig endogsaa for denne Fare, for at tjene Staden; men dette vilde være det samme, som aabenbart at tilstaae, at vi have feilet, og bekjende at vi ingen rigtig Tillid have til vor Sag."

"Denne Synsmaade, som Heinrich længe havde gjemt i sit Bryst, erholdt alle de elleve Borgeres Bifald, der ifølge deres Alder og Rang vare udvalgte til denne hæderlige Udmærkelse. Hver af dem mumlede et Par Ord betræffende det Rygte, som man burde søge at bevare, og den Fremgangsmaade, man burde vælge, for ikke at nedsætte Dürkheim i Andres Omdømme. Emich hørte til med Kulde, thi han brød sig kun for saa vidt om Borgernes Bestyrtelse, som Angsten kunde formaae dem til at søge Hjælp hos ham."

"Du har altsaa forkastet Betingelserne?"

"Vi have ikke gjort noget, Hr. Greve! men vi have overlagt længe og alvorligt, som jeg allerede før har sagt Eder. Hvad Pengene og Gæsterne angaaer, saa have vi kun liden Lust til, at give nogen af Delene; men da vi dog ikke ønske at see Pfalz i en bevæget

og usikker Tilstand, og da vi ere rolige Borgere, der behøve Fred og Næringskilder, vilde vort Svar ikke være saa kort, naar Sagen kunde afgjøres med Rod og Balfarter. Skjøndt vi allerede halvt om halvt ere af Luthers Mening, holde vi det dog for raadeligt, at undgaae Muligheden af at blive fordømte, ved saarede Fødder og nogle Snært, der gives saaledes, at de ikke gjøre synderlig Skade."

"Ved mine ædle Forfædre, fortræffelige Heinrich! Du har udtælt mine inderste Tanker; Prioeren er en god og forstandig Mand, og den hele Sag kan snart blive bragt i det Rene. Dog maa vi overveie alle Ting vel, thi disse Munke ere listige Regnemestere, og have endogsaa engang overlistet Djævelen selv. For det Første maa vi byde dem noget Guld."

"Nei, Hr. Greve! betænk hvor fattig vor Stad er!"

"Stille, vakkre Heinrich!" — hvisttede Emich til ham, i det han bøiede sig over til den Plads, hvor Borgemeesteren og to eller tre af de fornemste Raadsherrer sad; — "vi have Efterretning fra Hebræerne i Köln, der melde os, at Skattene fra Limburg nok kunde anvendes til at tilkjøbe os Freden. — Vi ville være ædelmodige, som det sømmer sig vort Rygte," — sagde han igjen høit; — "og ikke sende Munkene nøgne ud i Verden, der desuden Dag for Dag bliver mindre til-

bøielig til at klæde dem; vi maae hellere tømme vore Pengekister en Smule, end lade dem lide Nød og Mangel. Dette Punkt er altsaa afgjort. Hvad de Bodfærdige og Pilgrimmene angaaer, da maa Slottet stille den ene Halvdeel, og Staden den Anden. Jeg kan sende Medansøreren for mine Bøvbenede, der er rask til Fods — tilligemed Rohyrden, Gottlob, der af adskillige Grunde fortjener Straf, og nogle Andre, der nok lade sig finde. Hvem har I her i Dürkheim, for at gjøre Skaren fuldtallig?"

"Vi ere et ringe Folk, høibaarne Greve! og ligesom vi have færre Dyder, end de Fornemmere, saaledes ere vi ogsaa mindre rige paa Laster. Vi ere, som det sommer sig Middelstanden, tilfredse endog uden mange iøiesaldende Egenskaber; dog tvivler jeg paa, Nabber! at der i Nødtilfælde vil findes Folk iblandt os, der ikke ville være værre faren ved en nyttig Straf og en gavnlig Bod."

Heinrich saae sig spørgende om og enhver af Raadsherrerne gjorde det Samme, fordi Ingen ønskede selv at være den, der var meent. Skaren, der stod ved Døren, veeg tilbage, og Hovederne dreiede sig om og Vinene saae sig omkring blandt de ringere Borgere med det samme Udtryk, som det før var Tilfældet med de Fornemme."

"Der gives Døgenikter, unge letsindige Knægte,

der Dag og Nat sætte Staden i Uro, og hvis Ryg altsaa vilde passe fortræffeligt for Kirkens Svøbe," — sagde den graahærde, sittrende Wolfgang.

„Med saadanne Knægte vilde Sanct Benedict kun være ilde tilfreds;" — svarede Borgemeesteren barskt; — „han maa have Folk af Formue og af nogen Ansæelse, ellers er hele Sagen endnu langt fra et lykkeligt Udfald. Hvad mener Du, vakkre og patriotiske Smed? Du har en Legemsbygning, der kan taale noget, og et Hjerte af Staal."

„Tausend sex und zwanzig!" — svarede Smeden; — „J kjender kun lidt til min Skrøbelighed, strænge Herre! naar J tiltroer mig saa megen Kraft. Jeg er stakaandet, saa at jeg ingen Ro har uden naar jeg staaer foran den hede Smedeøse, og hvad mit Hjerte angaaer, da bliver det paa en Reise saa blødt som Duun. Kone og Børn vilde være utrøstelige medens jeg var borte, og desuden er jeg ikke lærd nok, til at gjentage en Bøn mere end sex eller ti Gange om Dagen."

Disse Undskyldninger syntes ikke Raadsherrerne tilstrækkelige, der handlede efter det Undertrykkelsesystem, som man finder blandt alle Folkeslag og i alle Menigheder; og derfor ansørde de den stakkels Smeds tidligere Tjenester, som en ny Grund til at fordre flere af ham.

„Nei, for en Mand, der stedsse har viist sig saa

foielig mod Dürkheims Onsker, er dette kun en slet Undskyldning; — svarede Heinrich, og alle de andre Borgere stemmede i med i denne Dadel; — „Vi havde ventet et andet Svar af Dig.”

„Velan, eftersom det høiwise Raad venter det — men min Kone og mine Børn ville da ingen have til at sørge for sig.”

„Denne Vanfælighed kan let blive ryddet af Veien — Du har, hvis jeg husker ret, i din Huusholdning sex — ”

„Ti, værdige Heinrich! ingen Mund mindre, og Alle i en Alder, da man behøver megen Mad og kraftig Føde.”

„Vi mangle altsaa kun to i vort Dufin, ædle Emich!” — raabde Borgemeesteren — „og de ere alle af skriftmæssig Bestaffenhed, thi det er blevet os lært, at Ungdommens og Uskyldighedens Bønner og Offre ere Himmelen behageligst. Tak, vække Smed! og mere end Tak! Du skal erholde andre Beviser paa vor Gunst, end de, som Svøben lader efter sig. De to Andre kunne vi tage af unyttige Vediggjængere.”

„Vore Anliggender synes at være afgjorte, mine ærlige Borgere!” — sagde Greven; — „Mig overlader I Spørgsmaalet angaaende Godtgjørelsen, og I sørger for Boden. — Tilbage I der, der spærre Veien!” — Befalingen blev i en Hast efterkommet og

Døren blev luffet; — „Hvad Understøttelse i Heidelberg og Madrid angaaer,” — vedblev Greven; — „da er der sørget derfor; og skulde Klagen blive drevet stærkere i Rom, end vi ønske det, have vi dog bestandigt Broder Luther til vor Medforbundne. Bonifacius mangler ikke Indsigt, og naar han overveier vore Hjælpekilder og Tidernes Bestaffenhed, er jeg overbevist om, at han er tilbøielig til at standse et Ønde, førend det bliver ulægeligt. Disse kronragede Folk, Hr. Heinrich! have ikke, som vi, at sørge for deres Efterkommere, thi de efterlade hverken Børn, eller et Navn; og saalænge vi ere i Stand til at opfylde deres nærværende Ønsker, kan Freden ansees for halv sluttet. For at berøve Munkene deres Skatte, behøver man intet andet, end Driftighed, et Bestikkelsesmiddel for Dieblicket og en stærk Arm.”

Hele Forsamlingen tiljublede denne tydelige Forklaring Bisfald, og man begyndte at tage de enkelte Omstændigheder i Betragtning.

Emich blev nedladende og Borgerne bleve igjen driftige. Nogle loe endog over deres tidligere Angst, og næsten Alle saae en endelig og lykkelig Afgjørelse af denne lange, alvorlige Strid imøde. Prioeren, der var beskæftiget med christelige Trostebesøg i Staden, blev hentet, og Greven paatog sig at give ham det sællede Svar.

Sammenkomsten mellem Grev Emich og Pater Arnulf var karakteristisk. Den fandt Sted i Raadhuussalen i de fornemste Borgers Nærværelse, Greven var i Begyndelsen tilbøielig til at vise sig stolt, bydende og frastødende, men Munken forblev ydmyg, alvorlig og rolig. Virkningerne af denne Eftergivenhed viisde sig snart. Samtalen blev fra Emichs Side lidt efter lidt artigere, thi naar han ikke var ophidsset, eller misledet af Havesyge — hiin Tidsalders Hovedlast — besøgte han de fleste af sin Stands gode Egenstaber. Paa den anden Side tabte Arnulf aldrig sine Pligter af Synne, og kristelig Mildhed ansaae han for en af de Første.

„Du er Overbringeren af Oliegrenen, Prior!“ — sagde Greven, da de begge havde sat sig, efterat de først havde været et Par Ord; — „Det er Skæde, at ikke alle de, der bære Hætten, ligesaagodt begribe deres helige Kalds ventlige Side. Da gaves der mindre Riv i Verden, og de, der tilbode i Templets Forgaard, vilde ikke blive plagede af Tvivl i Henseende til dem, der opløste Helligdommens Slør.“

„Jeg ventede ikke at jeg skulde indlade mig med Dig i en Undersøgelse om Geistlighedens Pligter, da mine Foresatte betroede mig denne Sendelse til Staden Dürkheim;“ — svarede Munken mildt, og uden at være

rørt af Grevens listige Roes; — „Skal jeg da betragte Slottet og Staden som eet?“

„I Hjerte, Sindelag og Fordeel — og jeg tør lægge til, ogsaa i Ret og Herseværde; thi nu, da Striden med Abbediet er bilagt, træder den gamle verdenslige Magt igjen i Kraft — Er det ikke, som jeg siger, Borgere?“

„Hem!“ — raabde Heinrich. De øvrige nikkede, skøndt lidt tvivlraadige, og som Mennesker, der ere blevene hildede ved en Overraskelse. Emich syntes dog at være fuldkommen tilfreds.

„Det kommer ikke stort an paa, hvem der hersker her, da den Uret, der er bleven tilføiet Gud og vort Broderskab, maa affones af dem, der have begaaet den. Har Du vel overveiet Skrivelsen, Borgemeister! og er Du rede til at give et Svar?“

„Denne Pligt have vi opfyldt, høiærbærdige Arnulf! og Følgende er vort Svar. Hvad Skrivelsen angaaer, da er det vor alvorlige Mening, at den er meget smuk og affattet i meget lærd Latin, som det sommer sig en saa berømt Orden. Vi troe, at dette gjør den saa meget desto mere Værd, som den nylig har mistet en saa stor Mængde Bøger, saa at følgelig de, der have affattet den, ikke have havt de Hjelpe-midler, hvormed de saa længe have været fortrolige, ved Haanden. Hvad de Hilsener og Betsignelser angaaer,

som den indeholder, da ere vi taknemmelige for dem, høiærværdige Prior! især for det, der derved kommer paa din Regning, og som er overordentligt selvseesfuldt. Hvad mig selv angaaer, da takker jeg for den Naade, hvorpaa Ordenbrødrene have nævnet mit Navn i Forening med deres gode Ønsker; endskiøndt jeg maa lægge til, at den, der skrev Brevet, her burde have holdt inde, fordi den hyppige Nævnen af Privatpersoner ved saa vigtig en Feilighed kun oppækker Rid og andre onde Lidenstaber. Angaaende Balsarterne og Bodsøvelserne, der blive fordrede af mig, da finder jeg ingen Driivt dertil, hvilket vel vilde være Tilfældet, dersom det gjordes behov, da de fleste Mennesker af deres egen Samvittighed blive opfordrede til saadanne Bods handlinger."

Denne Bod bliver ikke forlangt, for at berolige en eller anden Persons Samvittighed, - heller ikke som en Balsom for Klosterbrødrenes Saar, men som et dydmygt og nødvendigt Sonoffer, for at erholde Forladelse af Gud. Derfor have vi anseet det for nødvendigt, at vælge de Anseeligste dertil, da Boden maa skee for Menneskernes Dine. Jeg er Overbringer af lignende Forslag til Slottet, og har af en høi kirkelig Autoritet, faaet det Hværv, at forlange, at den høibaarne Greve i egen Person gjør denne Bekjendelse af sin Synd. Den Grebes og Ustydiges Offer er sødere end den Ringes og Fastefuldes."

„Pog Tausend!“ — mumlede Heinrich; — „jeg indseer ikke, hvortil en reen Vandel nytter, ved saadanne Læresætninger og saadan en Kirketugt!“

Emich hørde dette Forslag uden Forbittrelse. Skjøndt han var dristig, stolt og voldsom, var han paa samme Tid ligesaa listig, som overtroist. I mange Aar havde hans uddannede Mand været piint af de hiinanden modsatte Videnskaber, Havesyge og religiøs Frygt; og nu, da hiin var bleven tilfredsstillet, tænkte han alvorligt paa at neddykke sin Tvivl paa en eller anden virksom Maade. Han havde allerede tænkt paa forskjellige Planer til Sonoffre, hvorfor han, langt fra at høre Benedictinerens Erklæring med Mishag, meget mere hørde den med Fornøielse. Det forekom ham som et let og ikke kostbart Middel til at forjage enhver Tvivl, thi paa at indsatte Munkene igjen i Abbediet Limburg var der, ved den nærværende Stemning i Tyskland, ikke at tænke. Hans Svar faldt derfor ud overensstemmende med dette. Underhandlingerne bleve fortsatte paa en venstabelig Maade og varede flere Timer; men da Følgerne af dem ville tilstrækkeligt udvikle sig i Løbet af vor Fortælling, ville vi ikke komme Begivenhedernes Gang i Forkjøbet.

Fire og tyvende Kapitel.

Det er nu nødvendigt, at rykke nogle Uger frem i Tiden, saa at vi derved naae Midten af den varme og frugtbare Julimaaned. Dagen iilde til Ende og Stedet var saaledes beskaffent, som vi have skildret det i efterfølgende Beskrivelse.

Læseren maa tænke sig en høitliggende Slette, hvis Overflade hist og her var afbrudt af Forhøininger. Paa den hele, flade Glade var der ikke et Træ at see, skjøndt nogle lave Buske røbede at Jorden anstrængde sig for at frembringe en mager Planterært. Luften var reen og tynd, og antydede, i Forening med Himmelens milde Blaa, en stor Høide over de tætte og urene Damp, der svævede over Egne, der laae nærmere ved Havets Speil. Hist og her saae man fjerne Bjærgspidser, der hævede sig op i Luften og glindsede af evig Sis. Paa den ene Side af den øde Glade gik Landet steilt og pludseligt ned og man saae nede i en Dybde af mere end Tusinde Fod en lang smal Bandstrib. Bredderne af denne Sø vare bekrandsede med utallige hvide Huse, Landsbyer og Viinhaver, medens hist og her en Stad truede med Mure og Taarne. Men disse Gjenstande kunde man neppe see fra det Standpunkt, paa hvilket vi ønske at stille Læseren. I det

Fjerne udstrække Vandet sig bølgesformigt fra Norden mod Osten og havde de sædvanlige Kjendtegn paa en Alpeegn, der lidt efter lidt taber sig i en Slette. Eggen var forskjønnet ved flere mørkeblaae Pletter, hvor Himlen speilede sig i det rene, rolige Vand. Mod Syden og Vesten var Gladen begrændset af en naturlig Muur af vældige, graae Klipper, der optaariede sig til et Bjerg, der i en svimlende Høide endte sig i to spidse Kegler, der formedelst deres Stikkelse og andre Omstændigheder, som vi snart skulle omtale, bar Navn af Bispehuen.

Nær ved Klippemuren og næsten under den naturlige Bispehue laa en lille By, hvis Træhuse havde Schweizerboligernes brede Tage, talrige Vinduer og eiendommelig Beegfarve. Det meste Land rundt omkring var ligesaa øde, som det, man saa milevidt borte. Paa en Høi i Nærheden af Byen og kun skilt fra den ved en Esplanade, saa man hiin Mæsse af Tage, Skorstene og Taarne, der den Tid ligesom nu tilkjendegive et Kloster. Bygningerne vare store, vidtløftige, opførte uden Hensyn til architectonisk Skjønhed eller Smag. I Midten stod Kirken, der aabenbar var af ældgammel Oprindelse, endskjøndt den efter senere Tiders Mode var saaledes udsmykket, at enhver maatte indsee, at der ikke var Mangel paa Midler til at gjøre Bygningen prægtig, og at Skjlden mere laa i den første Plan, end

i senere Lyft og Evne til at udstyre den paa det præg-
tigste.

By, Kloster og Bjergslette laa i det berømte
Canton Schweiz, af hvilket det heltemodige Forbund,
der besidder saa mange Lande mellem Alperne, bærer
Navn. Klosteret heed Einsiedeln, tilhørte Benedicti-
nerne og var næstefter Loreto, det berømteste Balfart-
sted. Tid og Omstændigheder have endog indrømmet
det den første Plads, thi vi have for kort Tid siden
seet Tusinde strømme til Klosterets Altre, medens vi
i Santa Casa kun traf meget saa Menneſker, undtagen
Bøgterne og nogle nysgjerrige Kjøttere.

Efterat vi have beskrevet Stedet, hvorhen vi
flytte Skuepladsen for vor Fortælling, maae vi nu ogsaa
igjen føre de handlende Personer frem.

Omtrent een Miil fra Byen, paa hiin Side af
Bjergfladen, hvorfra man seer Zürcherseen og i den
Retning, hvori Rhinen løber, kom der en Skare af
Vandrere af enhver Alder og Kjon. De gik til Fods,
og bar Pilegrimmenes Dragt og Kjendemerker. Træt-
hed havde forlænget deres Tog; de gik parviis, de
Rasteste foran, de Svagere og mere Udmattede bag
efter.

To Mænd anførte Toget; den Ene bar Benedic-
tinernes Ordensdragt, og, ligesom de Andre Pilegrims-
stav og Taske. Hans Staldbroder havde den sædvan-

lige med Muslingeskaller firede Kappe og bar ligeledes Tasse og Stav. De øvrige vare iførte lignende Klæder, med de sædvanlige Forskjel, der tilkjendegav Kjønnene. De bestode af to middelaldrende Mænd, der gik bag efter Anførerne; to Par af begge Kjønn, endnu unge og raske; to Koner i deres bedste Aar, skjøndt udmattede og i Sorg, og en Pige, der gik langsommere end man skulde have ventet det af hendes Ungdom. Ved Siden af denne Sidste befandt der sig et Fruentimmer, der formedelt sin Svaghed og høie Alder reed paa et Æsel, hvorpaa hun i Sammenligning med de Andre, sad temmelig mageligt, endskjøndt det i Følge Munkenes Eftergivenhed var belæstet med de fleste af de bodfærdige Qvinders Pilegrimstaster. Bag efter alle de andre kom to Mænd, der ligesom dannede Bagtroppen.

Denne Pilegrimskare bestod af Prioeren og Emich, der gik foran, af Heinrich og Smeden Dietrich, af Gisela og Gottlob, af en Yngling og en Pige fra Dürkheim, af Ulrike og Lotte, af Meta og Ilse, endelig af Catouche og Ridderen fra Rhodus. Disse vare de Bodfærdige, der vare blevne udvalgte til at affone med Bøn og Selvtugtelse for det hellige Skrin i Einsiedeln den mod Gud og hans Altre udøvede Frækhed. Hvad det verdslige Spørgsmaal i denne Anledning angik, da var dette bleven bilagt, deels ved Grevens Rænker, deels ved hans Guld. Iøvrigt var Kirkens Anseelse ved det

Overhaand tagende Kjættei saaledes bleven rystet, at den listige Bonifacius og hans Foresatte maatte stikke sig i Tiden og være Maadeholdne i deres Fordringer.

„Den hellige Benedict være lovet, høiærværdige Fader!“ — sagde Greven, da han endelig oinede Toget af Klosteret, som de saa ivrigt havde længdes efter; — „Vi have tilbagelagt en lang, trættende Vej, og den Sneglelangsomhed, som vi have maattet iagttage af Hensyn til de Svage, passede kun lidt til en Krigers Utaalmødighed, der er vant til Hest og Spore. Har Du ofte besøgt dette hellige Sted, fromme Arnulf?“

Munken var bleven staaende og betragtede med Taarer i Øinene og med from Bevægelse den fjerne Bygning. Derpaa faldt han paa sine Knæer og bad stille, medens de Andre, der allerede vare vante til saadanne Udbrud af hans Andagt, vare glade ved at kunne hvile sig et Øieblik.

„Aldrig før har jeg seet denne hellige Bygning;“ — svarede Prioeren, da Toget igjen satte sig langsomt i Bevægelse; — „Skjøndt min Sjæl ofte har higit efter denne Lykke.“

„Jeg troer, Fader! at Du ikke har havt megen Anledning til Bod og Balsart, thi dit Liv henrandt kun i kristelig Mildheds og Kjærligheds Gjerninger.“

„Hver Dag bringer sin Synd, og hver Dag behøver sin Bod.“

„Meget sandt, men ikke et saadant besværligt Tog over Klippefjær. Einsiedlen maa være et Sted af særdeles Underkraft, da det trækker Menneſterne til sig fra en saadan Afstand, for her at forrette deres Andagt. Kjender Du denne Helligdoms Historie, høiærværdige Prior?“

„Enhver Christen burde kjende den, især enhver Pilegrim. Jeg troede at Du var nøie underrettet om hine store Begivenheder.“

„Ved de hellige tre Konger! for at være oprigtig imod Dig, Fader Arnulf! saa har det ringe Venſkab, der altid har bestaaet mellem mit Huus og Limburg, indgydet mig Modbydelighed mod ethvert af Benedictinernes Underværker. Men nu da vi ere saa nær ved at forenes i Kjærlighed, vil det være mig en Glæde, at høre denne Historie, der i det mindste vil tjene til at bortvende vor Opmærksomhed fra vore Fødder, thi mine længes, for ikke at skjule Dig noget, overordentligt efter Rolighed.“

Vor Balsart nærmer sig sit Maal og da din Begjæring er billig, skal den blive opfyldt. Hør da Emich, og gib din Sjæl maa drage Nytte deraf! Under den stormægtige og krigeriske Karl den Stores Regjering, der udſtrakke sig over Gallien, Tyſkland og Italien, levede der en Ungling af den gamle Slægt Hohenzollern, hvis Efterkommere endnu beſidde adskillige Tyrſtendøm-

mer og Herfkerer i Riget. Denne lærde og fromme Ungling heed Meinhard. Kjød af Verdens Forføngelighed fagde han en Enebo i Nærheden af hiin Sø, som vi satte over ved Rapperswyl. Men formedelst den store Mængde af Fromme og Nysgjærrige, der besøgte hans Celler, trak den hellige Meinhard, efterat han havde tilbragt syv Aar med Bøn, sig tilbage til en dybere Gensomhed ved en klar Kilde, der endnu flyder ved hiin Kirke. Der blev paa Befaling af Hildegardis, en Tomsfru af kongelig Herkomst, der var Abbedisse i Klosteret i Zürich, en ny Celle og et Kapel opbygget for ham. I den levede og døde Meinhard, fuld af guddommelig Naade og rigelig velsignet med Frugterne af sin Fromhed."

"Endte han lykkeligt, Fader! i denne vilde Egn?"

"Andeligt kunde hans Endeligt ikke være ønskeligere; men jordiskt betragtet, var det høist bedrøveligt. Han døde under ugudelige Morderes Slag, endstjøndt han havde udøvet Gjæstfrihed imod dem. Gjærningen blev opdaget af to Krager, der fløi efter Morderne til Zürich, hvor disse bleve grebne og henrettede, — saaledes i det mindste beretter Sagnet det. I en senere Tid blev den fromme Meinhard af Pave Benedict VIII sat iblandt de Helliges Tal. Næsten i et halvt Aarhundrede blev Meinhard's Eremitbolig, stjøndt den blev meget besøgt som Bedested, uden Beboere; men efter

denne Tids Forløb lod Beuvon, en Domherre af Huset Burgund, der beherskede Egnen vidt og bredt, igjen istandsætte Eremitboligen og Kapellet, samt opstille den hellige Marias Billede i det, hvorpaa han selv helligede sig til Eremitlivet. Baronerne og Adelsmændene i Omegnen gav Stedet Foræringer; fromme Mænd for- enede sig for at tjene ved Altaret, og indtil denne Time hedder Helligdommen: Vor Kjære Frue af Eremitboli- gen. Det vilde vare altfor længe, dersom jeg vilde fortælle alle de Underværker, der ere bevirkede paa dette Sted, ifølge hendes Forbøn, selv paa hiin Tid, da det var begavet med mindre Naade. Rygtet om dette tog saaledes til, at talrige Skarer strømmede til fra Fjernt og Nær, for at see og troe. I Tidens Løb blev der opret- tet et ordentligt Kloster, og Kirken, som Du seer, i hvis Stib den oprindelige Celle, Kapellet, og den hel- lige Meinhards Billide, staaer, blev bygget. Den hel- lige Eberhard var den første Abbed."

"Jeg troede, at Stedet besad endnu større Under- værker," — bemærkede Emich fuld af skuffet Forvent- ning, thi en stor Synder er ligesaa lidt tilfreds med ringere Naade, som en stor Dranker med en lille Slurk.

"Hør videre! Da Bygningerne vare fuldbendte og Tiden nærmede sig, til at indvie Stedet efter Kirkenes

Forfkrift, blev Conrad, Biskop af Constanz indbudet til at paatage sig denne hellige Forretning. Herved begav det første Underværk sig. Da Conrad af Constanz tiligemed andre fromme Mænd stod op ved Midnat forend den til Indvielsen bestemte Dag, for at bede, hørde de pludseligt Englenes himmelske Musik. Skjøndt i højeste Grad bestyrkede, fornam de dog tydeligt hvorledes disse usynlige Væsner sang den hellige Indvielsesformel, og saaledes udøvede en Høitidelighed, som han selv nogle Timer efter skulde forrette, og som han just forberedte sig paa. Inderlig glad over dette naaderige Under, havde den gode Conrad gjerne afholdt sig fra at forrette en Tjeneste, der allerede var bleven forrettet, naar ikke de Uvidende havde forlangt det med Hæstighed. Da han endelig lavede sig til at opfylde deres Begjæring, hørde man tydeligt en Stemme fra det Høie, der tre Gange raadede ham fra denne Formastelse med følgende Ord: „Hold op, Broder! Kirken er allerede bleven indviet af Gud selv.“ Siden den Tid er dette Raadested i stor Anseelse og bliver æret vidt og bredt. Emich forsedde sig andægtigt, efterat han havde hørt til med megen Deeltagelse og med ubetinget Tro, thi i dette Dieblis vare gamle Fordomme stærkere, end senere indfugede Begreber.

„Det er godt, at vi ere her, Fader!“ — svarede han ærbødigt; — „jeg vilde ønske, at Irmengard og

alle Mine ogsaa vare her. Men vedersfaes dem, der kommer hid med sonderknust Sind, med Gaver, af politiske Hensyn, ingen saeregen Naade? Da jeg engang er her, onsker jeg at drage Nytte af de Bodsøvelser og de fromme Spørgelser, ved hvilke Naaden kan vindes."

Prioren var bedrøvet, thi endstjondt han selv ifølge hans Lidsalder's Anstuelser, satte en ubetinget Tillid til Underhistorierne, saa var han dog alt for vel underviist i Kirkens hellige Lærdomme, til ikke at bemærke sin Staldbroders forkeerte Mandretning. Han blev taus, vi lade derfor begge drage videre, og vende os til de andre Personer i vor Fortælling.

Men førend vi dog kunne gjøre dette, erklære vi, at vi have berettet Historien om den underfulde Indvielse af vor Frues Kirke i Gimsleden, saaledes som vi have erfaret den, uden at forsvare eller modsigge dens Ægthed. Det er vel bekjendt, at Troen paa den guddommelige Magts umiddelbare Indvirkning, selv i den Kirke, der roser sig meest af Underværker, ikke er nogen nødvendig Troesartikel; heller ikke maa man glemme, at just de Secter, der bestride disse synlige, physiske Tegn paa Almagts Indflydelse, troe paa en aandig Indvirkning, der ikke mindre ligger udenfor Naturens sædvanlige Gang. I Tilfælde, hvori der kan gjøres saa fin en Forskiel, og Sandheden er saa vanskelig at udfinde, maae vi holde os til Folkesagn, og som et saa-

dant have vi betragtet Historien om Einſtedlen, dets Abbedi og dets hellige Tomfrue. Pater Arnulfs Fortælling er endnu i Omlob i vore Tider og bliver troet af de Tusinder, der hvert Aar besøge dette Balfartſted.

Bag efter Greven og Prioren gif Heinrich og Smedden.

„Jeg tvivler ikke, ſtrænge Borgemeſter — ”

„Broder Pilegrim!” — afbrød Heinrich ham i en angergiven Tone.

„Jeg burde have ſagt, ſtrænge Broder Pilegrim, ſkjøndt Gud ſkal vide, at denne Fortrolighed næſten tilſnører mig Halsen! — Jeg vilde kun ſige, at, enten vi nu holde faſt ved Rom, eller ganſke og aldeles omvende os til Broder Luther, maa dog denne Balfart i enhver Henſeende regnes os til Gode; thi ſe, ærværdige Broder! den er foretaget paa chriſteligt Kjøds og Blods Beføſning, og maa derfor anſees for fortjenſtlig, uden noget Henſyn til det Udvortes. Jeg er, hvis jeg ſkal tilſtaaе Sandheden, af den Mening, at mine Gødder ikke kunde være ſaa ømme, om jeg ſaa havde ſvinget min Hammer uafbrudt et heelt Aar.”

„Hav Medlidenhed med mig og Dig, Smed! og tael mindre om diſſe ringe Beſværligheder. Hvad Himelen beſlutter, maa ſkee, ellers vilde en Mand af dine Fortjenefter have bragt det videre.”

„Tusinde Tak, værdige Broder Pilegrim og Borgemeister! jeg vil finde mig i Skjæbnen, endstjødnt Lidelser af det Slags ikke passe for Menneſter af ſtort Mod og af ſtor Legemsſtærke. Et Slag i Hovedet eller en Kugle af en Hagebøſſe volder mindre Pine, end ringere Smerter, naar de vare længe. Dersom alt var indrettet, ſom det burde være, var Bod, Valfarter og andre Kirkeſtraffe iſær blevene paalagte Dvinderne.“

„Vi ville ſee, hvorledes Broder Luther vil indrette dette, men da vi nu engang til Dürkheims, for ikke at ſige, til vor Sjæles Bedſte, have indladt os paa denne Valfart, maa vi udholde den ſom Mænd, hvilket vi nu ſaa meget lettere kunne gjøre, da vi allerede ſee Maalet for os. For at være oprigtig, Dietrich! maa jeg tilſtooe, at jeg aldrig har ſeet et Benedictinerkloſter med ſaa megen Glæde, ſom det ved Foden af hiint Bjærg.“

„Glæd Eder, høiſt værdige og ærværdige Broder Pilegrim! Boden nærmer ſig ſin Ende, og dersom vi ere komne ſaa langt fra, for at viſe vor egen Menighed denne Tre, — Himmel! ſaa ſkeer det kun for at blive fri for en Anden.“

„Ja, glæd Dig af Hjertet, Broder Smed! for det kommer kun lidt an paa Knælen, og nogle Slag, ſom enhver af os anbringer paa ſin egen Næſe; og vor Tilbagereiſe vil da ſandſynligviis være glædeligere, end vor Reiſe hid.“

I det de saaledes opmuntrede hinanden, hinkede begge Pilegrimene afsted, medens deres fyldige Legemer bævede ved hvert Skridt, lig to fede Drex med daarlige Kløve. Efter dem fulgde Gisela og Gottlob og Ynglingen og Pigen fra Dürkheim. Samtalen mellem disse var munter og spøgelsfuld, thi legemlige Anstrængelser havde kun liden Indflydelse paa deres Hjerters glade Livlighed, især da de saae Maalet for alle deres Bestræbelser saa nær foran sig. Underledes var det med det næste Par, med Ulrike og hendes Veninde, der bevægede sig hen ad Stien, som Menneſter, hvis Sjæle vare betyngede med Smerte.

„Gud er i disse Bjerge, som paa vore Sletter!“ — sagde Ulrike, i det hun fortsatte deres Samtale; — „Hiint Tempel er hans Helligdom, som det i Limburg var det, og Menneſket handler ligesaa taabligt, naar det troer, at det kan undvige ham paa Jorden, som om det vilde anfælde ham paa hans Throne i Himme-
len. Hvad han gjør, er viist gjort, og vi maa bøie os i Ydmyghed for hans Beslutninger.“

Ulrikes Ord aandede mere Hengivenhed end hendes Opførsel, thi den bar Præget af stor Sjæleqvide; hendes Stemme bævede og Taarer stode i hendes Øine. Dog fremstinnede gennem hendes dybe, umiskjendelige Kummer, en Straale af Haab. Men hendes Venindes

Ansigtstræl, Dine og hele Opførsel hentydede paa et dybt, uudsletteligt Indtryk af en uløselig Smerte.

„Gud er paa disse Bjerge!“ — gjentog Lotte, endstjønndt hun neppe syntes at høre Ordene; — „Gud er paa disse Bjerge!“

„Vi nærme os til hans ærværdige Helligdom, dyrebareste Veninde! det Væsen, i hvis Navn den er oprettet, vil ikke lade os drage bort derfra uden Velsignelse.“

„Vi ville blive velsignede, Ulrike!“

„Du dvæler altid haabløs ved dit Tab! Jeg vilde ønske, at Du tænkte mindre paa det Forbigangne og mere paa Fremtiden.“

Det Smil, hvormed Enken betragtede sin Veninde, var fuldt af bitter Kummer.

„Jeg har ingen Fremtid, Ulrike! uden i Graven.“

„Dyrebareste Veninde! vi ville tale om dette helige Tempel.“

Hendes Følelser kvalbe hendes Stemme.

„Tael, hvormod Du vil, min Veninde!“ — svarede den barnløse Enke med en forfærdelig Rolighed; — „Mig ere alle Gjenstande eens.“

„Lotte! — da viskelig ikke, naar Taelen er om Himmelen.“

Enken stirrede paa Jorden og Begge fortsatte de:

res Vandring. Efter dem fulgte Dyret, hvorpaa Ilse reed, og ved Siden af hende Meta med usikre Skridt.

„Ah! — Det er vor kjære Frues Kirke i Giesiedeln!“ — sagde Ilse; — „en Kirke af viunderlig Kraft! Himlen er ikke i Kirker og Kapeller, og den i Limburg maa forblive overflødig, især da Benedicti- nernes Levned var langt fra at være dadelst. Sat Mod, Meta! og tænk ikke paa at Du er træt, thi Du lider nu ingen Smerte, der ikke tidligt eller sildigt vil blive Dig gjengjældt med Glæder eller med kostbare Gaver. Det er Himlens Retfærdighed at den gjengjel- der Godt saavel som Ondt. Denne Visshed trøster de Fromme og giver de Baklende Mod.“

Hun taelde til en Tilhører, der ikke gav Agt paa hendes Ord. I Metas Ansigtstræk stod, ligesom i Lottes, Haabløshed malet, skøndt med mindre tydelige Tegn. Diet vankede omkring uden Udtryk, Rinden var bleg, hendes Læber hævede undertiden, og undertiden vare de præssede fast sammen; hendes Gang var mat, og paa denne unge uskyldige Skabnings hele Væsen syn- tes en tidlig, unaturlig Henviisnings Folde Haand at ligge. Hun betragtede Klosteret med ligegyldige Blikke, skøndt hun kunde haabe at finde Lindring der for sine legemlige Smærter. Bjærgene hævede i Nærheden deres takkede Spidser, eller glindsede i det Fjerne som Alabast- støtter, uden at dette afsløkkede hendes Bryst et Udraab

af Glæde eller Beundring, hvilket ellers pleier at være Tilfældet med unge Mennesker ved et saa usædvanligt Syn; selv til den rene, umaadelige Hvælving ovenover sig saae hun op med en Eigeghldighed, skjøndt den syntes at indbyde til Rolighed og Fred.

„Ve mig!“ — vedblev Ilse, hvis Sagttagelsesgave ikke udstrakte sig længere end til hendes egne Følelser, og hvis Tunge aldrig blev træt; — „Ve mig, Meta! O, hvad maa det ikke være for en ugubelig Verden, der behøver alle disse Balsarter og Ildbrande! Men det er kun Billeber, Barn! af det Forbigangne og det Tilkommende, af hvad der har været, og hvad der skal komme. For det Første er Livet en Balsart og en Bod, skjøndt kun saa af dem, der vandre igennem det, troe det; men det er det for Alle, især for dem, der kun ere lidet begunstigede af Lykken; — en Bod er det formedelst vore Lidelser og Svagheder, især i Alderdommen, og derfor taaler jeg det med Glæde, fordi enhver Bod maa udøves med Glæde; og Opbrændelsen af Klostre og Stæder er et Billede paa de Ugubeliges Opbrændelse. Du svarer ikke, Barn?“

„Troer Du, Ilse! at de, der brændes, blive saalige?“

„Hvorom taler Du, Meta? — Den arme Hintemeyer er, som Du ved, omkommet i Flammerne; ligesom Pater Johan, og endnu en Anden, der var langt

værre end hine begge. — D, jeg kunde aabenbare Hemmeligheder, dersom jeg ikke havde en klog Tunge! — Men Wiisdom ligger i Klogskab og jeg siger intet; ti derfor ogsaa Du, Meta!

„Jeg vil adlyde, Amme!“

Pigens Stemme sittede, og det Smil, hvormed hun indvilligede i Ilse's Begjæring, lignede en Døendes Smil til sin mennefeskjærlige Oppasser.

„Du er lydig og dette er en Fortjeneste. Jeg har aldrig seet Dig mere eftergivende og mindre overgiven, end paa denne Valtfart. Alt dette beviser at din Sjæl besinder sig i en passende Tilstand af Andagt. I Sandhed, den fromme Arnulf holder stille og snart ville vi høste Frugterne af vore Besværligheder. D, dersom jeg havde været en Munk, hvilken Anfører vilde jeg da ikke have været!“

Ilse stødte det taalmodige Dyr i Siderne, og Meta hinkede efter, saa stærkt hendes Kræfter tillod det. Til sidst kom Ridderen og Abbeén.

„Du har vel allerede foretaget Dig flere saadanne Bodsøvelser, ærværdige Abbe?“ — spurgte Ridderen, efterat de havde naaet Toppen af en Høi, hvorfra man kunde see Klofret.

„Aldrig! Dersom ikke Tilfældet havde gjort mig til et ustyldigt Vidne til Forstyrrelsen af Limburg, vilde jeg aldrig have undergaaet denne Skjændsel.“

„Hvad? — Du, der er en Geistlig, kalder en Balfart og Bønner paa en Naabested en Skjæmsel?”

„Tappre Ridder? jeg taler til Dig, som til min Staldbroder i mange Dage, paa en lang, moisommelig Vandring. Du kjender det menneskelige Selskab og de forskjellige Bestanddele, af hvilke det er sammensat. Troeslærdommene ere for Alle, men udøvelsen maa være forholdsmaæssig, som Lægedommen for den Syge. Balfarterne passe meget vel for Bønder eller Borgere, ja endog for de Adelige fra Provindserne, men i vore Hovedstæder tvivler man meget paa deres Gavnlighed, undtagen med Hensyn til en Gjenstand, man ønsker at opnaae i Fremtiden. Men Bod for allerede begaaede Daarstaber ansee vi for noget meget overflødigt.”

„Ved mit Sværd! saadanne Lærdomme vare ikke brugelige paa Rhodus, hvor alle Anordninger bleve holdte i Agt og almindeligt fulgte.”

„Og ere disse ringere Religions = Skikke da noget, som I dagligt udøve, Hr. Ridder?”

„Vi udøve dem just ikke, men holde dem dog i Aere. Du kjender Forskjellen, Abbé! mellem Lærens Reenhed og Udtydningen i Henseende til Udøvelsen.”

„Uden Tvivl! Vilde man anmode de Edle til at iagttage alle en streng Læres Befalinger, vilde der opstaae tusinde Ubequemmeligheder. Hvad mig angaaer, da vilde jeg, dersom det havde været mueligt for mig,

der var betyngnet med det Forhadte ved dette ulykkelige, men tilfældige Besøg hos Greven, paa nogen anden Maade at bevare min geistlige Værdighed, gjerne have været fritaget for det sidste Optog af dette Skuespil."

"Man hvister hverandre i Dret, Hr. Latouche! at min Fætter ansaae en Præsts Nærværelse som et Mid-
del til at maskere sine Anslag og at vi have en Stats-
kunst, der laa dybere, end det blotte Tilfælde at takke
for dit Selskab."

Albrecht af Bieberbach lo over denne sin Hentyd-
ning paa Grevens List, og hans Staldbroder, der i
lang Tid havde mærket hvor aldeles han havde været
et Pegetoi for Greven — thi han havde virkelig ikke
vidst det mindste om det voldsomme Angreb paa Abbe-
diet — sagde at gjøre gode Miner til slet Spil.
Ogsaa han lo, som Mennesker uden Grundsætninger
pleie at tage ethvert Uheld, der maaskee er en Folge af
deres slappe Moral, fra den lette Side; og medens de
saaledes begge spøgede med deres Deeltagelse i de seneste
Begivenheder, gik de mageligt hen til den Plads, hvor
Prioren og Grev Emich, som Anførere havde gjort
Holdt. Vi benyttede denne Leilighed til nogle nødvendige
Forklaringer.

Protestanterne ere i Almindelighed altfor meget
hengivne til den Tro, at Katholikernes Fromhed blot
bestaaer i udvortes Ceremonier. Naar man betænker

denne Kirkes høie Alderdom og de tidligere Aarhundreders Hang til at efterligne deres umiddelbare For-
 gjængeres Former og Stikke, behøver man ikke at
 forbauses over, at nogle Ceremonier ere blevene tilbage,
 der hverken lade sig forene med apostolisk Autoritet, eller
 med Fornuften. Udbredelsen af en udstrakt Sandhed
 udelukker ikke nødvendigviis Afvigelse fra de Stikke, som
 lang Bane have givet Værd, om de end ikke væsentligt
 medvirke til at opnaae det store Maal. Vi have arvet
 meget af den Dragt og af de Ceremonier, der nedstamme
 fra de hedenske Præster, og dette bliver endnu brugt i
 den protestantiske Kirke; heller ikke er der nogen Grund
 forhaanden til at opgive disse Stikke, saalange de bi-
 drage til at forhøie Gudstjenestens Værdighed, og ingen
 Hindring lægge den i Veien for at opnaae dens Maal.
 Hedningerne selv have laant mange af deres religiøse
 Stikke af dem, der, ifølge var Tro, stode i umiddelbar
 Omgang med Gud, og som bedst maatte vide hvilken
 Slags Tilbedelse der var Alverdens Behøver den be-
 hageligste.

I Nordamerika er Katholicismen, naar den tages
 i dens almindelige og snævrreste Betydning, intet mindre
 end katholsk, fordi et saa lidet Antal bekjender sig til
 den, at den kun har en meget umærkelig Indflydelse
 paa Sæderne og Meningerne i Landet. De ydre Sind-
 billeder, Processioner, og de andre den katholske Guds-

tjeneste eiendommelige Stkke ere indskrænkede til Kirkerne, og udenfor deres Mure møder Diet kun sjældent Spor af dem. I Europa er dog det Modsatte Tilfældet, især i de Lande, hvor Kirkens geistlige Overhoved ikke har mistet sin Anseelse ved politiske Omvæltninger eller andre mægtige Årsager. Paa Korsveiene eller hist og her paa Gaderne er der opreist Kors for at betegne et tilfældigt Mord, eller Pladsen, hvor et forsætligt Mord er udøvet, og ved mange Rilder og paa mange høie Bjerge er der oprettet Kapeller til den hellige Jomfrues Ære.

I intet Land i Europa ere disse Kjendtegn paa Ero og Andagt hyppigere, end i de katolske Kantoner i Schweiz. Eremitboliger ere intet mindre end sjældne mellem de raue Bjerge i disse Egne, og ofte seer man ved Siden af disse assøndrende Boliger et mindre Kapel, der sædvanligt kaldes „en Station.“ I enhver af disse Stationer træffer man Afbildninger af Christi tolv Tidsfæller. Man finder dem ligeledes ved Besuv, hvorfra man overseer det prægtige Hav og det herligste Strøg af Italien — man finder dem i Apenninerens øde Ørkener eller begravne i skumle Skovkløfter, eftersom Tilfældet gav Anledning til deres Opbyggelse. I nogle Dale i Schweiz staae disse Stationer i Strækninger af hele Mile paa Bjergenes Sider og betegne Veien til et Valfartstæd paa et eller andet steilt Bjerg.

Paa Weien fra Zürchersøen til Klosteret Einsiedlen træffer man det sædvanlige Antal af Stationskapeller. Som sædvanligt finder man i hvert af dem Afbildningen af en af de Lidelser, som Christus taalde for sin Korsfæstelse, tilligemed Sprog af den hellige Skrift, for at opmuntre de Fromme til Andagt. Her begynder i Almindelighed Andagtsøvelserne, og her var det og, at Prioeren opbejdede sine Staldbrodre.

Fem og tyvende Kapitel.

Da samtlige Pilegrimme havde naaet Stedet, fordeelte de sig langs med Weien og en knælede ved en, en anden ved en anden Station. Ulrike og Lotte, som den blege Meta fulgde efter, bad længe ved den ene efter den anden. De andre Dvinder efterlignede deres Exempel, skjøndt det var klart at det stode med langt mindre Andagt og Inderlighed. Ridderen fra Rhodus og Abbé Latouche indskrænkede sig til nogle Knæbøininger og mange og hurtige Korsets Tegn, uden Tvivl i den Mening, at en saadan almindelig Troesbekjendelse fritog dem for den Nødvendighed at foretage sig særegne og

overordentlige Andagtsøvelser. Heinrich og Smeden vare noget omstændeligere med Beviserne paa deres Fromhed; den Sidste, der hemmeligt blev betalt af sine Medborgere for det han gjorde, holdt sig af Grefølelse forpligtet til i det mindste at give dem noget for Skillingen, medens Borgemesteren, foruden det at han lovede sig store timelige Fordele af denne Balsart, handlede ifølge sin faderlige Omsorg for Dürkheim. Hvad Jlse angaaer, da fuldførde ingen de fromme Øvelser med større Punctlighed og mere pralerist Snakksomhed.

„Har Du, Dietrich! tænkt paa en Extrabøn til Fordeel for det almindelige Bedste?“ — spurgde Heinrich, medens han roligt ventede til den anden bortffjernede sig fra det sidste Kapel, for selv at tage Plads i det.

„Nei, strænge Borgemester!“

„Broder Pilegrim, gode Smed!“

„Nei, strænge Broder og Kjære Pilegrim! derom var Talen ikke i vor Pagt.“

„Himmel! Er Du saadan en Hund, Dietrich! at Du maa bestikkes, for at bede til din egen Fordeel? Gjør hvad Du har lovet for Bodens Skjld, og til Fordeel for Munkene, og tænk dernæst, som en ærlig Haandværksmand, paa Staden, hvis Borger Du er. Jeg staaer aldrig op, naar jeg knæler, uden at bede nogle Rosenkrands for Dürkheim og nogle for Familien Frey.

„Tilgiv, værdige Heinrich og fortræffelige Broder Pilegrim! Eders Dnske er billigt og skal blive opfyldt.”

Smeden bad derpaa sin Rosenkrands, og gjorde Plads for Borgemeesteren, saasnart han paa en anstændig Maade havde faaet udført sin Pligt. Smidlertid havde Arnulf bedet med Andagt og oprigtig Sønderkjuelse foran enhver Station.

Pilegrimmene dannede derpaa to Rækker, en Maade hvorpaa endnu i vore Tider Tusinde hvert Aar nærme sig til Klosteret Einsiedlen; Mændene paa den høire Side af Weien, den Enne bag efter den Anden, og Qvinderne paa den venstre Side, paa selvsamme Maade. Arnulf stillede sig i Spidsen for hele Toget, der satte sig i Bølgelse. Bønnerne bleve nu gjentagne høit. Den der har reist i dette mærkværdige, romantiske Land, maa ofte have mødt Skarer af Pilegrimme, der vandrede paa en lignende Maade, og lode deres Sange lyde gennem den rene Lust, naar de steg op til vor Kjære Frue af Sneen, paa Rigibjærget, eller ned af det, eller fortsatte deres Vej paa svimmelhoie Klippestier til eller fra et andet Valsartsted. Vi kjende intet Slags Gudsdyrkelse, der er mere rørende og som gjør et større Indtryk, end denne. Templet er af den største Art i hele Verden; Lusten er saa reen, som den blot kan være paa Bjergtoppene, medens Klangen i sin Klarhed og Bestemthed trænger til Dret, fra de dybe,

næsten uudforskellige Kløster, eller fra de truende Klippemasser, der synes at tilspærre Himmelen. Længe førend man seer Skaren, hører man Musikken af dens Bøn, thi Musik er det paa et saadant Sted, naar Mændenes dybe Bas afvæxler med Qvindernes Søltoner.

Dette var ogsaa den Virkning, som vor Pilegrims-skare fra Pfalz frembragde. Pater Arnulf bad foran, og Heinrichs og Smedens kraftfulde Lunger gjentog Ordene i en dyb, forstaaelig Bas. Qvindernes Svar var bævende, mildt og beroligende. Saaledes vandrede de nogle Mile og derpaa ind i Byen.

Et Tilbud havde bragt Klosteret Einsiedeln Efterretning om at en Skare af tyske Pilegrimme nærmede sig. Ifølge en selsom Fordreielse af vor Religionsstifters ydmyge Lære, blev der lagt en langt høiere Vægt paa Kyrsternes og de Stores Bod og Sonoffre, end paa de Ringeres Bedrøvelser. Alle Beboere af Landsbyen og mange Andre, der just paa samme Tid besøgte Balsartstedet, vare derfor paa Benene for at see den forventede Procession. Navnet Emich gik fra Mund til Mund, og man søgte den mægtige Barons Gestalt i Skaren, der var klædt i samme Dragt. Efter lang Overveielse holdt Folket Smeden for den ophoiede Bodfærdige — en Vre, Dietrich skulde sin Legemsbygning, sine Lungers Styrke og den overordentlige Iver, han som en Leiesvend, fandt for godt at lægge for Dagen.

Blandt de mange Sagn, der have gjort Klosteret Einsiedeln saa berømt blandt Folket, er der ogsaa et, ifølge hvilket Guds Søn skal have besøgt Stedet i menneskelig Skikkelse. Man fortæller, at han, førend han traad ind i Bygningen slukkede sin Tørst af den rene, rige Kilde; og da det klare Element flyder igjennem forskjellige Metalrør, pleie Pilegrimme at drikke en Slurk af hvert, for at blive deelagtige i den hellige Berørelse. Ogsaa fandtes der en Sølvskaal, i hvilken Trefseren skal have efterladt Sporene af sine Fingre, og det var en Skik, at hver Pilegrim lagde Haanden i den. Den første Skik er endnu herskende, thi Kjøndt Havesyge i den senere Tid har berøvet Templet det andet Mindesmærke, nemlig Sølvskaalen.

Arnulf holdt stille ved Kilden, gik langsomt fra Rør til Rør og drak af dem Alle. Dette Exempel efterlignede alle hans Ledfagere. Men Sølvskaalen gik han forbi, og vandrede hen til Kirken, bedende høit, indtil han stod paa Dørtrinnet. Der knælede han ned paa de kolde Stene, og fæstede sit Blik paa Maria-billedet. De øvrige efterlignede hans Bevægelser og snart knælede alle ned for det hellige af Gud selv indviiede Skrin.

Den gamle Kirke i Einsiedeln — thi siden den Tid er den bleven erstattet med en anden langt større og prægtigere — var bygget paa samme Sted, hvor

den hellige Meinhards Gelle stod. Gelle og Kapel, der skulde være indviiede af Englene, befandt sig i Middel-punktet af Kirken. Dette var lille i Sammenligning med Kirken, men dog stort nok til at det kunde rumme den messende Præst og de rige Gaver, som de Troende stjænkede. Det Hele var omgivet af Marmor, som Tiden og Osen af Lamperne havde sværtet, medens man foran og paa Siderne kunde see ind i det Indre gjen-nem Abninger, der vare forvarede af kunstige Gitter.

I den mørke Baggrund af det hellige Kapel stod Moderens Billede med Barnet. Deres Klæder vare, som det sædvanligt er Tilfældet paa meget besøgte Balsfartsteder, belæsjede med Guld og Edelstene. Saavel Moderens, som Barnets Ansigt var bronzefarvet, saaledes som det sjærne Ostens Beboeres. Det hele blev oplyst af Solblamper og gjorde et dybt og hemmelighedsfuldt Indtryk paa et Sind, der var frit for Tvivl. Saaledes var vor kjære Krues Helligdom i Einsiedeln beskaffen paa den Tid, da disse Begivenheder foregik, og saaledes er den endnu i vore Dage beskaffen, med Undtagelse af nogle uvæsentlige Forandringer, der mere ere en Virkning af Tiden, end af Meninger.

Vi have besøgt det Katholske Balsfartsted, i den kolde Bjærgegn; har om Aftenen vandret omkring i dets talrige, smykkede Kapeller, have seet Bonden fra Schwarzwald med sine blotte Knæer, den brune Ungarer,

Piemonteseren med sine funklende Dine, den blonde Tyfker, Tyroleren og Schweizeren, komme i Skarer, trætte og med saarede Fødder. Vi have seet dem alle drifke med hellig Andagt af de forskjellige Rør, vi have fulgt dem til Alteret, og have undret os over den Ubevægelighed, hvormed de laae paa Knæ, som fastgroede i Jorden, og ikke bortvendte et Blik fra det himmelske Billede, der syntes at fylde deres Sjæl. Vi have af Nysgjærighed besøgt Kirken alene, og aldrig paa vor Bændring gennem fremmede Lande, der nu har været i saa mange Aar, have vi følt os saa adskilt fra alt, hvortil vi var vant, som just i dette Dieblis. Skare paa Skare ankom, og uden at værle en Hilsen, uden at tænke paa Bolig eller Rolighed, iilde de til Helligdommen, og syntes at blive eet med Steengulvet, medens de med stive Blikke og sønderknuuste Miner forrettede deres Bøn for Billedet. — Dog, vi ville igjen vende tilbage til vor Fortælling!

I den første Time efter de forventede dørkheimste Pilegrimmes Ankomst, var der i Klosteret intet Tegnet til Gjenkjendelse eller Naade at mærke. Altarets Tjenerne kom og gik, som om blot ringe Mennesker forrettede deres Bødsøvelser og Billedets stive Dine og sorte Ansigt syntes at besvare hvert Blik med overnaturlig Rolighed. Endelig reisde Arnulf sig, og ret som om man vogtede paa hans Bevægelser, tonebde der en Klokke

i en fjern Fløi. En Sidedør, der førde til Klosteret, aabnede sig, og hele Benedictinersamfundet drog ind i Kirken. Arnulf knælede igjen og tilvinkede sine ledsagere, at de skulde gjøre det Samme. Skjøndt de allerede vare udmattede af den megen Knælen, fulgde Mændene i Diebliffet hans Bink; af Qvinderne havde endnu ingen rørt sig af Stedet.

Benedictinerne i Einsiedeln drog ind i Kirken i samme Orden, som vi allerede have beskrevet ved Processionerne paa Limburg; kun med den Forskjel at de yngre Munke gik først, de Anseeligste bag efter. I hine Dage nedstammede Abbeden sædvanligt fra et gammelt, undertiden fyrsteligt Huus; thi for at haandhæve sin Indflydelse, forsmaaede Kirken kun sjelden de Mølinger og Fordomme, der virke paa den store Hob. Abbeden i det berømte Kloster Einsiedeln blev iøvrigt ved sin Indvielse stedsse indfuleret Prælat og Fyrste af det hellige romerske Rige.

Medens den lange Række af Munke nærmede sig til Helligdommen, tonede Sang under Hvalvingen, ledsaget af Orgelets dybe Toner. Selv Albrecht og den franske Abbe følte Indtrykket af denne Ceremoni, medens Emich, bævende, som en Mand, der, i sin Uforsigtighed havde overgivet sig i sine Fjenders Hænder.

Toget bøiede om Helligdommen og bevægede sig med afmaalte Skridt forbi Pilegrimmene. Prioeren og

Qvindeerne bad nu desto inderligere, men hverken Greven eller Borgemeesteren kunde afholde sig fra at betragte Toget med mistroiske Blikke. Dietrich, der kun flet havde lært sin Rolle, reisde sig op paa sine Been og beærede samtlige Munkke med gjentagne Bu. Da de Sidste kom, søgte Emich at tiltrække sig Abbeden af Ginstedlens Blik, for at værle en af disse hemmelige Hilsener med ham, ved hvilke man, i alle Livets Stillingen, pleier at antyde gjensidig Deeltagelse. Til hans uendelige Misfornøielse blev han, ved Siden af Overhovedet for Klosteret Ginstedlen, Abbed Bonifacius' velbekjendte Skikkelse vaer. Disse to gamle, og som det syntes uforsonlige Fjenders Blikke vare saaledes bestaaende, som man let kunde formode. I Abbed Bonifacius' lærde man religiøs Stolthed, Glæde over den ydelige Triumph, forbittret ved Bevidstheden om det nylig lidte Nederlag, medens Emichs Die udtrykte Had, Uergrelse og Frygt.

Men Toget spærvede forbi, og snart forkyndte Musikken at Processionen havde naaet Choret. Arnulf reisde sig igjen, fulgt af Pilegrimmene for at træde nærmere og høre Aftensangen. Efter Bønnen blev den sædvanlige Hymne sunget.

„Himmel, værdige Broder Pilegrim!“ — hvisttede Smeden til Borgemeesteren; — „dette er en Stemme, som alle i Dürkheim maa kjende.“

„Hem!“ — brummede Borgemeesteren, i det han søgde Emichs Blik; — „Disse Benedictinere synge overalt paa samme Maade, Hr. Emich! enten det saa er paa Limburg eller her i vor kjære Trues Kirke i Giesleden.“

„Bed mine Forsædre, Hr. Frev! Du taler Sandhed. For at tilstaae Dig min oprigtige Mening, maa jeg sige Dig, at denne Fortrolighed mellem begge Abbederne ikke behager mig, og mindst, at den høiærværdige Bonifacius i dette fjerne Land ligesaa godt sidder paa en Prælatthron, som i vor Dal. Jeg frygter for, Borgemeester! at vi noget for letfindigt have indladt os paa denne Valfart!“

„Naar I taler saaledes, høibaarne Emich! hvad skal jeg da sige, der foruden min egen Person ogsaa har sat Kone og Barn i Vove? Det havde været bedre, om vi havde begjært mindre af Himmelen, hvis ringeste Gaver vist nok ere mere Værd, end alle Jordens Herligheder, og været tilfredse med vore timelige Fordeler. Bemærker I, Hr. Greve! hvor roligt Bonifacius betragter os fra Tid til Anden?“

„Hans Venlighed er ikke undgaaet mig, Heinrich! — dog stille, efter Aftensangen ville vi faae mere at høre.“

Atter lod hiin mærkværdige Stemme, som vi allerede oftere have tælt om. Sangeren var af Boni-

facius, som han nu slet ikke mere kunde være til Nytte, skjenket til Klosteret Einsiedlen, hvorved han haabede at erhverve sig stor Gunst. Dette var ogsaa Tilfældet, thi i Klosteret, hvis Medlemmer tilbragde deres Liv med at udføre religiøse Ceremonier, indtog Fortrinlighed i at udføre dem eller større Rigdom og kostbarere Prydelser, ofte den udmærkede Plads, der egentlig tilkom Fromhed og Afholdenhed. Gudstjenesten var til Ende, og en Munk nærmede sig til Pater Arnulf, for at hviſte ham noget i Dret. Prioren begav sig med Pilegrimmene til Sacristiet, thi det var dem, selv den skjælvende Meta, ikke forundt, at søge Forfriskelser, eller Rolighed, førend vigtigere Pligter vare opfyldte.

Sacristiet var tomt, og Pilegrimmene ventede i Tausheb, medens Orgelet forkyndte at Toget af Munke kom tilbage. Efter et kort Ophold aabnede en Dør sig, og Abbeden af Einsiedlen, ledsaget af Abbed Bonifacius fra Limburg, traad ind. Disse to Kirkens Fyrster havde intet andet Følge, end Abbediets Statmester; Dørene bleve lukkede, og hvad der nu foregik, blev unddraget Mængdens Blik.

„Du er Emich, Greve af Leiningen = Hartenburg,” — sagde Prælatten af Einsiedlen, der med et eneste Blik udfandt Adelsmanden blandt Pilegrimmene, uagtet hans ringe Dragt; — „en Bodfærdig i vor Helligdom for-

medelst Uret begaaet imod Kirken og Formastelse imod Gud?"

„Jeg er Emich af Leiningen, høiærværdige Abbed!"

„Modsiges Du maaskee din Forpligtelse til at være her?"

„Og en Bodsærdig," — i det han med bitter Regrelse lagde til i Tankerne — „fordi jeg er her."

Abbeden betragtede ham alvorligt, thi hans Ordsknaphed misshagede ham. Han tog Bonifacius til Siden og taelde i nogle Minutter med ham, derpaa vendte han tilbage til Pilegrimmen og vedblev:

„Du er nu i et Land, hvor man har lukket Døren for Rjætteriet, Hr. von Hartenburg! og vil gjøre vel i, at erindre dit Løfte og Hensigten af din Vandring. Har Du noget at sige?"

Emich aabnede langsomt sin Pilegrimstaske og fremsøgde Offergaverne af dens tarvelige Indhold.

„Dette Crucifix erhvervede en Adelsmand af min Slægt sig, da han var Korsfarer. Det er af Jaspis, som Du seer, og det mangler heller ikke andre værdifulde Tillæg."

Abbeden bukkede, som en Mand, der er ligegyldig mod Kostbarheden af en Foræring, og tilsvinkede Skatmesteren, at han skulde tage imod den. Herpaa fulgte en Pause.

„Dette Røgelsesfad er en Foræring af en Adels-

mand, der er langt mindre rig, end Du!" — sagde Skatmesteren med en Betoning, der ikke let kunde misforstaaes.

"Din Iver overgaaer en udmattet Mands Hurtighed! — Her er en Diamant, der i eet Aarhundrede har været et Arvestykke i min Familie. Det er en Foræring af en Keiser."

"Den er vel anvendt til Tre for vor kjære Frue i Einsiedlen, skøndt hun kan rose sig af rigere Gaver af Ringere, end Du er."

Emich nølede et Dieblis, og trak derpaa en anden Gave frem.

"Dette Kar passer til dit Kald;" — sagde han, — "thi det har før været brugt ved Gudstjeneste."

"Læg dette Bæger tilside!" — afbrød Bonifacius ham strængt og alvorligt, — "Det er Abbediet Limburgs Eiendom."

Emich rødmede, skøndt mere af Brede, end af Skamsfuldhed, thi i hine Dage var Rob et ligesaa almindeligt, som hurtigt Middel til at blive rig. Han saae mørkt paa den skaanseløse Abbed, men svarede ham ikke.

"Seg har intet mere!" — sagde han endelig; — "Krige, Mit Huses Udgifter — og det Guld, som jeg har givet de fordrevne Benedictinere, har gjort mig fattig."

Skatmesteren vendte sig til Heinrich med et velstaaende Blik, der umueligt kunde misforstaaes.

„Du maa betænke, Hr. Skatmester! at Du nu ikke mere har at gjøre med en mægtig Greve, men med en fattig, udsuget Stad!“ — sagde Borgmesteren; — „For det Første bringe vi vore Ønsker og Bønner til Døder, derpaa overrække vi i al Ydmyghed og i Haab om gunstig Modtagelse, denne Gæ, der kan være til Nytte; for det Endelig denne Væststige, der vel er lille, men af Guldsmedene i Frankfurt erklæret for puurt Guld; endelig denne Strikke, hvormed syv af vore fornemste Borgere have påstet sig til Bod for den Uret, de have tilføiet dine Brødre.“

Alle disse Gaver bleve modtagne med Tak, og Munken vendte sig til de Andre. Det vilde være overflødigt at opregne alle de forskjellige Foræringer, der bleve overrakt af de ringere Beboere af Slottet og Staden. Gottlobs bestod, efter hans Paastand, af den samme Hyrdestalmeie, hvormed han paa en saa uærbødigt Maade havde afbrudt Abbedens Forhandelse foran Alteret, og af eet Guldstykke. Dette Sidste var den Mynt, han havde faaet af Bonifacius ved den Sammenkomst, der førte til hans Fængsling, og hiin var et slet Instrument, hvorpaa Kohyrden ofte forgjæves havde søgt at blæse mellem hans Fædrenelands Bjerge. I en senere Tid, da den religiøse Partiaand tiltog, fortalte han ofte med

Glæde, hvorledes han havde narret Benedictinerne med at forære dem en Ting, der var saa ganske uden al Værdi.

Ulrike gav sin Foræring med en oprigtig Jølelse af Anger og Fromhed. Den bestod af en Klædning for Træbilledet af den hellige Jomfrue. Hun havde for største Delen forfærdiget den med sine egne Hænder, og en forenet Gave fra Qvindeerne i Dürkheim var bleven anvendt til at smykke den med ringere Edelstene. Gaven blev gunstigt modtaget, thi Klosteret var meget vel underrettet om de Bødsfærdiges forskjellige Charaktere.

„Har Du noget til Marias Vre?“ — spurgde Skatmesteren Lotte.

Den barnløse Enke vilde tale, men hun fandt ikke Kraft dertil. Hun lagde en smukt indbunden og med Malerier forsynet Messebog paa Alteret; en Hue, der ingen anden Værdi syntes at have, end de grønne med Guld kantede Kvaster og et Jagthorn. Alle disse Ting havde udgjort en Deel af den Byrde, Vælet bar.

„Dette er usædvanlige Foræringer for vor Helligdom!“ mumlede Munkene.

„Ærværdige Benedictiner!“ — kaldt Ulrike, med ædel Bestræbelse for at afvende en fremtidig Bestjæmelse fra sin Veninde, ham i Taler; — „disse Gaver blive givne, som Draaber af hendes eget Hjerteblod. Det er Lotte Hintermayer, om hvem Du vel allerede har hørt.“

Skatmesteren havde aldrig hørt noget om Lotte Gintermayer, men Ulrikes milde, indtagende Stemme gjorde sin Virkning. Munken bukkede og syntes tilfredsstillet. Derpaa vendte han sig til Meta. Benedicti-nerne vare rørte over hendes blege Kinder og det haabløse Udtryk i hendes ellers saa muntre Ansigt.

„Denne Vandring har taget vor Datter haardt med!“ — sagde Fyrst-Abbeden med ædel Deeltagelse. „Hun er ung, høiærværdigste Fader!“ — svarede Ulrike; — „men Gud mildner Binden for det klippede Lam.“

Abbeden var overrasket, thi Moderens Stemme trængte ham ikke mindre ind i Sjælen, end Datterens Udseende rørte ham.

„Er det dit Barn, gode Pilegrim?“

„Det er hun — Himlen gøre mig taknemmelig for denne Gave!“

Præsten saae endnu engang overrasket paa hende, og gjorde Plads for Skatmesteren, der skulde modtage Gaven. Meta siddende hæftigt og greb med Haanden i Barmen. Hun trak et Papir frem og rakte det til Munken, der stirrede forundret paa det.

„Hvad er det?“ — spurgte han; — „Det er Billedet af en Yngling!“

„Det betyder, Fader!“ — sagde Ulrike sagte;

— „at det Hjerte, der engang elskede ham, nu tilhører Gud.“

Abbeden bukkede, og tilvinkede sin Undergivne, at han skulde modtage Gaven, hvorpaa han traad til Siden, for at afstørre en Taare. Meta sank i dette Dieblis til sin Moders Bryst, og blev i Stilhed baaren ud af Sacristiet.

Mændene fulgte efter, og med Undtagelse af en eneste Person, vare nu begge Abbederne og Skatmesteren alene.

„Har Du en Gave, gode Kone!“ — sagde Skatmesteren til den Tilbageblevne.

„Om jeg har en Gave, Fader! Troer Du, at jeg vilde komme saa langt borte fra med tomme Hænder? Jeg er Ilse, Madame Freys Amme, og Dürkheim har sendt mig paa denne Balfart, fordi jeg paa en vis Maade selv er et Offer, som enhver vil tilstaa, der veed, at jeg er halvfjerdsindstyve Aar gammel, og har gjort denne Reise. Vi ere vel kun fattige Borgere fra Pfalz, men dog vide vi, hvad der behøves. Der er, som Du vil faae at høre, mange Grunde, hvorfor jeg er kommet her. For det Første var jeg i Limburg, da Gjærningen blev fuldbragt —“

„Hvad? En Person af dine Aar har taget Deel i dette Foretagende?“

„Ja, og i endnu mange andre Foretagender. For

det Første befandt jeg mig hos den gamle Borgemester, Fren's Svigersfader, da Staden sendte Hjælpetropper til Mannheim; for det Andet saae jeg fra vore Bjerge paa Kampen med Churfyrstens Krigsfolk — ”

„Du tjener hiin grædende Piges Moder?“ — spurgde Abbeden, i det han gjorde en Ende paa Opregnelsen af Ilse's Felttog.

„Og den grædende Pige selv, høiærværdigste Fyrste og Abbed! og, om Du vil, ogsaa Borgemesteren — og undertiden den hele Familie.“

„Kan Du forklare mig Aarsagen til hendes Græmmelse?“

„Intet er lettere, høiærværdigste Fyrste og Abbed! For det Første er hun ung, og det er en Alder, da man ofte glæder sig eller græmmer sig uden nogen tilstrækkelig Grund; for det Andet er hun blot et Barn, der ofte svækker sin Aand med alt for stor Eftergivenhed imod sig selv; for det Tredie er hun smuk, hvilket forleder Hjerter til forskjellige Forsængeligheder og ofte bliver Aarsag til Kummer; desuden ere hendes Fødder saarede, hvilket i sig selv er en bitter Smerte; og endelig føler hun bitter Anger over denne ryggesløse Forbrydelse, for hvilken vi endnu ikke ere blevene rensede, og som, med mindre den bliver tilgivet, vil gaae over til hende, med andre Arvestykker fra Faderen.“

„Det er godt, læg din Gave paa Alteret og knæl ned, for at modtage min Betsignelse!“

Ilse gjorde hvad der blev hende befalet, og bortfjernede sig derpaa med megen Meien.

Saa snart Døren var lukket efter den Gamle, forlod Bonifacius og Abbeden af Einsiedlen Sacristiet, og overlod det til Skatmesteren at sørge for, at de modtagne Gaver bleve nedlagte i Skatkammeret.

Sex og tyvende Kapitel.

Der fandt kun en ringe Lighed Sted mellem begge Abbeders Charakter, med Undtagelse af det, der var en Følge af deres fælles Kalb. Naar Bonifacius var den lærdere, snildere og overhovedet den mere aandsbegaavede, besad derimod Fyrst-Abbeden af Einsiedlen flere af hine milde Egenskaber, der vinde Hjertet og som ere en Christens stjonnestte Prydelse. Maaskee var ingen af dem aldeles from og ydmyg, thi dette kunde ikke falde let for Mænd, der vare omringede af saa mange Ting, der smigrede deres medfødt Svagheder; men begge nærmede af lang Bane stor Urefrøgt for Kirkens udbortes Skikke,

og begge havde i Forhold til deres Forstands Driftighed og Styrke, Tillid til deres aandelige Værdigheds Magt.

Ud af Sacristiet gik de gennem Korsgangen til Prælatens Bolig. Her raadslog de i Løn om hvorledes de videre skulde bære sig ad.

„Du lever altsaa” — spurgte Abbeden af Einziedlen; — „i denne Barons umiddelbare Nabolag, Bonifacius?”

„Som Du let kan slutte af de sidste Begivenheder. Slottet og vort ulykkelige Abbedi laae kun nogle faa Bueskud fra hverandre.”

„Levede I ellers i god Forstaaelse, eller vare ældgamle Besværinger Karsagen til den nærværende Nød?”

„Du er lykkelig, fromme Klidiger! fordi Du er indsluttet mellem disse kolde Bjerge, langt fra de Aadeliges Magt og Rørbegjærighed. Saalænge Abbediet har staaet, har der neppe nogensinde hersket Fred mellem Einburg og disse havesyge Grever. Disse urolige Baronier staae i samme Forhold til vore Klostre, som al Syndsens Faders rastløse Aand til den moraliske Verden.”

„Og dog troer jeg, at det haardeste Slag vil komme fra en Mand af vor Stand. Jeg frygter for, at, dersom alle disse mange Rygter og Skrivelser fra

Biskopperne indeholde Sandhed, vil dette Luthers Træfald tilføje os en blivende Skade."

Bonifacius, hvis Aand saae dybere ind i Fremtiden, end de fleste af hans Medbrodre vare i Stand til, hørte denne Bemærkning med Mismod, og grundede paa de Billeder, der opstege i hans levende Indbildningskraft, medens hans Medbroder betragtede med uddeelt Interesse Minespillet i hans grove Ansigtstræk.

"Du har Ret, fyrstelige Abbed!" — svarede Bonifacius endelig; — "For os begge indeholde det Forbigangne og det Nærværende dybe Lærdomme, naar vi kun vare i Stand til at anvende dem til vort Bedste. Alt, hvad vi kjende af Jorden beviser, at alle physiske Ting, atter opløse sig i Elementer, saasnart Maalet, hvortil de ere skabte, er opnaaet. Træet hjælper til at fylde Jorden, der engang ernærede dets Rødder; Klippen hensmuldrer atter til Sand, af hvilket den er dannet; og ethvert Menneske vender atter tilbage til Støvet, i hvilket Livsgnisten er bleven indaandet. Kunne vi derfor haabe, at vore Abbedier, ja, at selve Kirken vil vare evigt i sin nærværende timelige Skikkelse?"

"Meget viist har Du valgt de Ord: 'timelige Skikkelse' gode Bonifacius! thi naar Legemer henvisner, bliver Sjælen, og saaledes vor Kirkes Væsen i dens aandige Charakter."

"Her, høiærværdige og fyrstelige Rådiger! Spørg

Luther om hans Tro angaaende dette Punkt, og han vil bekjende, at han troer paa Sjælevandringen — han vil sige Dig, at han beholder hiin aandelige Charakter, men kun vil en ny Form, og at han, medens han overgiver de gamle Legemer til Graven, blot befrier den udødelige Deel fra en Byrde, der er bleven utaaletelig."

"Men dette er aabenbart Oprør mod Kirkens Anseelse, og Fornægtelse af vor Lære."

"Hvad det Første angaaer, saa er derom ingen Tvivl, kun er der alt for mange i Tyskland rede til at begive sig i denne Fare. Men hvad Læren angaaer, høiærværdige Rådiger, saa er den et Emne, der ligner Klokkerne i eders Kloster, hvormed der kan ringes paa mange Maader."

"Nu, høiærværdigste Bonifacius! der synes det mig, at Du behandler en meget alvorlig Gjenstand med uærbødigt Letsindeghed. Dersom vi taale disse nye Forandringer, saa er det forbi med al Kirketugt, og jeg undrer mig over at en af Kirkens Prælater bedømmer hiin saaledes."

"Du gjør mig Uret, Broder! thi jeg yttre mine Meninger med tilbørlig Alvor. Den menneskelige Skarpsindighed er saa fiin, og den engang opstaaede Tvivl saa rastløs, at, naar Skrankerne for Kirketugten engang ere faldne, jeg ingen Paastand Ejender, for hvilken et

snildt Hoved ikke finder Grunde. Er det aldrig faldet Dig ind, høiærværdige Rüdiger! at man ved enhver Menigheds Stiftelse, de Geistliges saavel som de Verds- liges, har begaaet en stor Feil?"

"Dette Spørgsmaal gjør Du til en Mand, der altid er vant til at behandles med Agtelse af sine Foresatte."

"Jeg badler hverken vore Foresatte, eller deres personlige Egenheder. Jeg vil kun sige, at Theorierne kun alt for ofte ere feilsulde, saasnart man anvender dem paa hvad der for var Brug, medens, efter mine Tanker, i en velordnet Verden Theorierne burde komme først og siden dens Anvendelse."

"Dette har han kunnet gjøre, der engang var i Besiddelse af Paradiset, medens de, der kom efter ham, blot kunne benytte Tingene saaledes som de foresandt dem, og saa godt det lod sig gjøre."

"Fyrstelige Broder og Abbed! Du har kjæmpet med dette Dilemma. Kunde vi blive satte i Besiddelse af denne herlige Arvedeel, uden forhen at blive fængslede af kjærere Interesser, og intet see uden Sandheden, vilde intet være lettere, end at gjøre Udøvelsen overeensstemmende med Theorien; men da vi alle, Præster og Adelsmænd, Fromme og Syndere, Philosopher og Verdensmennesker ere det, vi ere, maa Theorien ofte rette sig efter hvad Praxis fordrer; og derfor er Læren,

selv i den bedste Forstand, kun en meget forunderlig Autoritet. Som Benedictiner og en Ben af Rom ønske jeg, at Luther maatte have ladet det være nok, med at forandre vore Skikke, thi disse lade sig let tilpasse efter Himmelegn og Fordomme; men naar Prøvelsens Sluser engang ere aabnede, kan ingen sige hvor vældig eller i hvilken Retning Strømmen vil bryde løs."

"Du har, synes mig, kun liden Tillid til Fornustens Magt?"

Bonifacius betragtede et Nieblis sin Medbroder med sletdult Spot.

"Tilforladeligt, høiærværdige Rådiger!" — svarede han endelig alvorligt; — "har Du ikke behersket dine Medmennesker altfor længe, til at gjøre mig et saadant Spørgsmaal? Dersom Du havde sagt Lidenstaber, vilde vi snarere have forstaaet hinanden. Følgerne af vor usalige, dyriste Natur ere klare og iøjensaldende, men naar vi forlade vor Slægts synlige Grændser, og vove os paa Speculationens Ocean, handle vi som en Skipper, der betroer sig til en Magnet af ubekjendt Kraft. Den der er hungrig, vil spise; den der lider Smerter, vil skrige; den der behøver Penge, vil røve dem i den ene eller den anden Form, og den, der elsker Fred, vil foretrække Rolighed for Uro; alt dette og mange andre Ting kunne beregnes; men dersom Du vil

fige mig den Retning, som Lammegribben tager, naar han engang har svunget sig op over Alperne, da vil jeg ogsaa forkynde Dig den menneskelige Aands Lob, saasnart den engang har indskribet sig paa Speculationens Hav."

"Desto nødvendigere er det, at den bliver holdt indenfor Kirketugtens og Troeslærens gavnlige Skranke."

"Dersom Troeslæren var det, vore Klostermure ere, vilde alt gaae godt; men da den er det den er, saa blive Menneskerne ogsaa hvad de ere."

"Hvorledes? Du anseer Troen for intet? Jeg har hørt, at der i Limburg gaves Brødre af sjelden Fromhed. Pater Johan, der omkom ved at forsvare Alteret, fortjende at sættes blandt de Helliges Tal, — for ikke at tale om den fortræffelige Prior, der kom hid med Pilegrimmene."

"Jeg agter Troen meget høit, fortræffelige Brøder! og lykkelig er den, der saa let kan borttrydde en Skruppel ved den. Pater Johan kan sættes i de Helliges Tal, dersom det saa behager vor Fader i Rom, og det faldne Limburg vil da have Marsag til at være stolt af et af sine Medlemmer. Dog indseer jeg ikke, hvorledes den ulykkelige Johan kan bevise noget mod Lærens Natur, thi dersom han havde været mindre haardnakken i nogle af sine Meninger, vilde han have undgaaet den Skjæbne, der traf ham."

„Er Martyrdommen da en Løb, der kan mis-
hage en Christen? Tænk paa Fædrene og paa den Ende,
de toge.“

„Derfom Johan havde tænkt mere paa deres Stjæbne,
vilde hans have været en ganske anden. Høiærværdige
Abbed! Johan har for lang Tid siden ophørt at være
mig en Gaade, skjøndt jeg slet ikke nægter hans Nytte
for Bønderne og for de meget Fromme. Men hvad
ham angaaer, som Du sidst nævnte — her lagde
Bonifacius Hovedet i begge Hænder og taelde som en
Mand, der er virkelig forlegen; — den oprigtige,
blide og simple Arnulf, da tilstaaer jeg, at jeg aldrig
fuldkommen har begrebet ham. Denne Mand syntes
lige tilfreds i sin Celle, og i sin Chorstoel, var æret i
sit Embede, som paa denne trættende Valsart, i Lykke
og i Ulykke levede han stedse tilfreds med sig selv og
med hele Verden. Han er i Sandhed en Mand, som
jeg aldrig har været i Stand til at udgrunde. Han
er ikke ærgjærrig, thi tre Gange har han afflaaet
Krumstaven. Han bliver ikke holdt opret ved vilde
Syner og mørke Indbildninger, som det var Tilfældet
med den uheldige Pater Johan; og dog viser han sig
ikke ligegyldig mod Opfyldelsen af vor Stands strænge
Pligter, men udfører dem med Rolighed, og som det
lader til, ogsaa med Tilfredshed. Han er lærd og ind-
lader sig dog ikke gjerne i lærde Undersøgelser; han er

blid, men tillige af en Fasthed, som ikke Baalet vilde kunde bøie; han er eftergivende i den Grad, at man kunde kalde det Letfindighed, naar man ikke vidsbe, at hans Charakterstyrke slet ingen Hensyn tager paa Omstændigheder, Begivenheder og Udsigter. Han er i Sandhed en Mand, der har gjort sin Menneſtekundskab til Skamme."

Bonifacius indſaae, trods sine Landsgaver, sin Skarpsindighed og Verdenskundskab, ikke hvormeget han med den Tilſtaaelfe, at han ikke kunde udgrunde Priorens Bevæggrunde, taelde imod sig selv. Ogſaa syntes denne Gaade ligesaa uforſtaelig for hans Medbroder, der lyttede til Munkens Skilbring, med den ſamme Nyſgjærrighed, hvormed man hører et Viunder fortælles.

"Jeg har hørt meget om Arnulf;" — bemærkede den Sidſte; — "men dog albrig noget ſaa ſælſomt ſom dette — alligevel synes de fleſte Menneſter at elſke ham."

"Deri ligger hans Magt! Endſkjøndt han ofte var mig meget imod, kan jeg dog ikke ſige, at jeg er ligegyldig imod ham. — Ja, ved vor hellige Skytſhelgen! jeg troer endog undertiden, at jeg elſker ham. Han var en af de Sidſte, der forlod vore Altre, da de bleve beſtormede af denne rovgjærrige Baron og de letſindige, eenfoldige Borgere; og dog var han en af de Førſte, der tilgav denne Formakſtelse, efterat den engang

var begaaet. Uden ham og hans mægtige Indflydelse paa Biskopperne, vare Slag blevene gjengjældte med Slag, trods dette Schisma i Tyskland, der har røvet os saa mange Støtter."

"Da Du taler om dette Schisma, saa siig mig, hvorledes Du forklarer det, at en saa forboven Nyhed har kunnet finde Indgang i et Land, der ellers er bleven anseet for saa fornuftigt. Den kirkelige Myndighed maa være bleven meget slap, thi intet forebygger saa meget Rjætter og falske Lærdomme, som en Kirke, der er fastgrundet og i behørig Anseelse."

Bonifacius smilte, thi han indsaae, selv i hin Tidsalder, den Bildfarelse, hvori den Talende var.

"Dette er meget sandt, naar alt er ret; men naar der er en Bildfarelse forhaanden, saa foreviger en saadan fastgrundet Kirke den. De Foranstaltninger, Du gjør, for at holde Kulden ude af din ventlige Bolig, kunne og tjene til at beholde slet Luft i den."

"Naar man slutter saaledes, kan der slet ingen Sandhed gives. Du bestylder Læren og vil slet ikke ride af Kirketugt."

"Nei, høiærbardige Rådgiver! hvad det Sidste angaaer, da misforstaaer Du mig ganske. Kirketugt saa meget Du vil, og saa meget som mueligt, kun nægter jeg at den er et Pant paa Sandheden. Vi pleie at sige, at en velordnet, fast bestaaende Kirke er Sandhe-

dens Støtte, medens Erfaring aabenbar viser, at Disciplinen skaber Sandheden mere, end den gavner den, og det af den meget simple Grund, at der kun kan gives een Sandhed, men mange Slags Discipliner; mange kirkelige Anstalter nære derfor mange Fordomme, eller Sandheden maatte ikke være identisk med sig selv."

"Du overrasker mig! — Hvad der kan opstaa af dette Kjæteri, kjender jeg hidintil kun af hiin Formastelse mod vor øverste Magt, og den kan komme fra det Onde, som vi komme fra det Gode."

"Dette kan gjælde for Christendommen, men hvad siger det mod Mahomedanerne, Jidtilbederne, Hinduerne, Hedningerne, der alle ligesaavel ville afholde Bildfarelser mod Kirketugten, som vi Romerke? Hindindtil har hiint Onde ikke saa ofte viist sig blandt de Christne, Skjøndt vi ogsaa have forskjellige Meninger, men, naar man betænker Bogtrykkerkunstens rivende Fremstribt, og de forskjellige Meninger, der udbrede sig ved Hjælp af den, saa forudseer jeg, at man vil gribe alle Slags modstridende Forholdsregler, der samtlige ville være beregnede paa at bevare Sandheden og udelukke Bildfarelsen. Denne Fordring paa useilbar Autoritet, denne Strængheid, for at vedligeholde Lærens Reenheid og det, der bliver anseet for sandt, er meget vel *quoad hoc*, som Juristerne sige; men hvad det almindelige Spørgsmaal angaaer, saa indseer jeg ikke dens Magt. Da

Menneſterne nu med Eidenſkab indlade ſig i diſſe religiøſe Stridigheder, ſaa forudſeer jeg, at der vil fremſtaaſe forſkjellige Glags Kirker, alle mere eller mindre ſtøttede paa menneſkelige Foranſtaltninger, ſom Midler til at bevare Sandheden; men naar den Tid vil komme; da Lande og Menigheder blive ueens angaaende dette Punkt, da, høiærværdige Rådiger! ville vi ved vore Love og Indretninger lukke lige ſaa mange Bildefarelſer ind, ſom ud. Jeg frygter for, at Himmelen er et Maal, der kun kan naaes ved en almindelig Eſtergivenesshed, i det vi overlade til enhver at ſtjænke de ringere Punkter mere eller mindre Tiltro, iſølge hans Vaner og Erver.

„Dette ſmager mere af den huusvilde Abbed, der endnu for ſaa kort ſiden herſkede over en blomſtrende og lydig Menighed;“ — ſagde Rådiger noget ſtiſkende.

Bonifacius brød ſig ikke meget om denne aabenbare Hentydning, men ſaae paa ſin Medbroder med Kulde og ſom en Mand, der alt for godt kjendte ſin Overlegenhed, til at han ſaa let kunde blive fornærmet. Alligevel vilde han, trods ſit tilſyneladende Maadehold, have ſvaret noget bidende, derſom Døren ikke i dette Diebliſt var gaaet op og Arnulf med ſin ſædvanlige Roſighed var traadt ind i Bærelſet.

Den Maade, hvorpaa Prioeren blev modtaget af begge ſine inſulerede Medbrødre, røbede den ſtørſte Hoiagtelse, ſom hans Selvfornægtelse ſaa almindeligt havde

erhvervet ham. I den store Kamp af egennyttige Fordele, der i denne urolige Verden ligge til Grund for de fleste Handlinger, opnaaer ingen saa sikker almindelig Hoiagtelse, som den, der bærer Livets Byrder saa villigt og med saa saa af dets Behageligheder, som mueligt, og tillige trækker sig tilbage fra dets Stridigheds Kampplads. At de trække sig tilbage fra Kampen, der kun besidde saa Midler til at fikke sig et lykkeligt Udfald, opvækker kun liben Opsigt og Deeltagelse; men naar en Mand, der besidder saa unægtelige Forordringer, gjør det, saa vil man prise alle de Egenskaber, han besidder, ja endogsaa de, som hans Medbejlere under andre Forhold vilde have gjort ham stridige. Saaledes var ogsaa i en vis Henseende Priorens Stilling beskaffen; Bonifacius handlede aldrig imod sin Følelse for denne gode Munk, thi han var overbevist om at hans Dyder, hvor meget de end bleve offentlig udtrede, aldrig vilde bekjempe hans Fordeel.

„Du er meget træt, høiærværdige Prior!“ — sagde Abbeden af Einsiedeln, i det han var saa forkommende at byde ham en Stool.

„Jeg agter det ikke, høiærværdigste Fyrst = Abbed! da vi have forkortet vor Bei med opbyggelige Samtaler og Bønner; mine Pilegrimme ere udmattede, men de ere komne lykkeligt til deres Bestemmelse, og nu betroe de til dit Klosters Gjæstfrihed.“

„Du har medbragt en Adelsmand, der er meget agtet i Tyskland, høiærværdige Arnulf.“

„Af gammel Slægt og stor verdslig Anseelse;“ — svarede Prioren noget tilbageholden.

„Hvad mener Du, Broder Bonifacius? Det vilde vist nok være uklogt at gøre nogen offentlig Forskjet mellem dem, der besøge dette Naadested; men forlange Gjæstevenskab og Høflighed ikke en mere fortrolig Besøgt? Er Du af min Mening, værdige Arnulf?“

„For Gud gjælder ingen Persons Anseelse, Abbed af Einsiedeln!“

„Kan Nogen erkjende dette, mere end vi selv? Men vi gøre ingen Fordring paa Ufeilbarhed, ikke heller tør vi antage vor Dom angaaende Menneskernes Værd, udenfor vort kirkelige Embede, for afgjørende. Vor Orden er forpligtet til Gjæstfrihed, og vi tør ved den erhverve os Agtelse; det syntes mig derfor ikke alene sømmeligt, men endogsaa Klogt, at vise en Adelsmand af hans Rang, paa en Tid da Rjætteriet gaaer saa meget i Svang, at vi ikke ringeagte hans Herkomst og hans Offer. Du tier, Broder Abbed?“ — Abbeden af Rimburg havde hørt til med inderlig Glæde, thi han havde hemmelige Hensigter, der bleve begunstige ved dette Forslag. Han var derfor just i Færd med at give sit Samtykke, da han af Prioren blev hindret deri.

„Jeg har Adelsmænd blandt mine Pilegrimme,

høiærværdigste Abbed!" — sagde den Sidste alvorligt; — „men jeg har ogsaa Personer iblandt dem, der fortjene at være mere end adelige, dersom christelige Dyder kunne gjøre Fordring paa Høiagtelse. Jeg er ikke kommen til dette Bærelse, for at tale om Emich af Hartenburg, men for at bede Dig om en geistlig Velgjærning til Gunst for Gemytter, der ere nedsjunkne i den dybeste Kummer."

„Stig din Begjæring, og vær forsikket om at den skal finde en god Modtagelse. Men i Dag er det for sildigt, og Morgenens Gudstjeneste maa afholde os fra at udøve Gjæstfrihed nu."

„De, i hvis Navn jeg taler," — sagde Arnulf, og det var tydeligt at han følte sig krænkert; — „vente allerede udenfor Døren, og kunne, hvis Du tilstedes dem at komme ind, selv bedst foredrage deres Ønske."

Abbeden tillod, at de Ventende bleve førte ind, og Priooren, der af denne Sammenkomst ventede sig en god Virkning paa sine Foresattes Sindelag, ilede med at lukke op for dem. Bag efter ham traad Ulrike, Lotte og Meta ind i Bærelset. De to Abbeder vare overraskede, thi det oversteeg deres Tillid til sig selv, at modtage qvindeligt Besøg paa en saa usædvanlig Tid, og i denne eensomme Deel af Klosteret — og de gjorde kun liden Regning paa Ustyrbighedens Dristighed.

„Dette er imod Etik og Brug!" — raabte Abbe-

den af Ginfiedeln; — „Vel have vi vore Forrettigheder, fromme Arnulf! men vi tør kun betjene os af dem med den største Forsigtighed.”

„Vær ubekymret, høiærværdigste Abbed!” — svarede Arnulf med Rolighed; — „dette Besøg er ligesaa uskylldigt, som dens, Du har sigtet til, — Tael, dydige Ulrike! at dit Ønske kan blive bekjendt.”

Ulrike kørkede sig, og saae derpaa med taarefulde Øine paa sin Datters og Venindes blege, kummerfulde Ansigter.

„Vi ere, høiærværdigste Fyrst = Abbed!” — begyndte hun langsomt, som en Person, der sætter Mistillid til Virkningen af sine Ord; — „komne som Pilegrimme, som Bodfærdige, der erkjende vore Synder, til din høist begunstigede Helligdom, for at give Erstatning for en stor Uret og nedbede os Himlens Tilgivelse. Opfyldelsen af vor Bøn er forjættet os af Kirken og af den, der er større end Kirken, naar vi medbringe et sønderknuust Hjerte. I denne Henseende have vi nu kun lidet at ofre, da vor fromme Fører, den elskede og vise Arnulf, har lært os, ikke at forsømme nogen af Kirken foreskrevne Skik og desuden har underrettet os meget nøie om den Sindstemning, der er uundgaaeligt nødvendig ved vort Foretagende. Men, høiærværdigste Abbed! — ”

„Bliv ved, min Datter! Du vil finde os redebonne

til at høre Dig!" — sagde Rüdiger ventligt, da han bemærkede, at hun standsede, og saae med urolige Blikke, snart paa Lotte, snart paa Meta. Hendes Stemme blev sagtere, men mere gennemtrængende, eftersom hun blev ved.

„Høiærværdige Benedictiner! det vil jeg med Himlens Raade. I alt hvad der angaaer vor Valsfart, og de dermed nødvendige Pligter, sætte vi ganske vor Tillid til den vise og værdige Arnulfs fromme Raad, der kan bekræfte, at intet væsentligt af os er blevet forsømt. Vi have bedet, skrivtet, fastet, og fuldbragt enhver nødvendig Bod i Ydmyghed og med sonderknuust Hjerter. Vi komme derfor, for at udbede os en Belgjærning af dette høit benaadete Kloster, der, som vi haabe, ikke vil blive nægtet Christne."

I Abbedens Blik stod Overraskelse malet, dog biede han, til hun af sig selv blev ved.

„Det har behaget Himmelen pludseligt at bortkalde en fra Jorden, der var os alle kjær," — vedblev Ulrike, ikke uden at kaste et ængstligt Blik til sine Ledsagerinder; — „og vi bede at vor kjære Frues Kloster i Einsiedlen vil anvende sin mægtige Bøn til Gunst for hans Sjæl."

„Hvor gammel var den Uddøde?"

„Gud kaldte ham bort i hans Ungdom, høiærværdigste Abbed!"

„Paa hvad Maade døde han?“

„Bed en pludselig Hjemføgelse af Himmels Magt.“

„Døde han i Fred med Gud og Kirken?“

„Fader, hans Ende var pludselig og uhykkelig. Ingen kunde i hiint skrækkelige Dieblis vide noget om hans Sjælsstemning.“

„Levede han overensstemmende med vor hellige Kirkes Forskrifter? Du kommer fra et Land, hvor der hersker slemt Rjætter, og denne er en Time, i hvilken Hyrden ikke kan forlade sin Hjord.“

Ulrike taug et Dieblis, men hendes Beninde jufede dybt og lydeligt.

„Fyrstelige Abbed, han var en Christen. Jeg har selv holdt ham til Daaben. Denne ydmyge, bødserdige Pilegrim gav ham Livet og hos denne hoierverdige Prior har han ofte skrevet.“

Abbeden mishagede den Maade, hvorpaa hun svarede, meget. Han rynkede Dienbrynene, og kastede tvivlsomme Blikke snart til Arnulf, snart til Qvinderne.

„Kan Du indestaae for dit Skrivebarn?“ — spurgde han pludseligt Prioren.

„Hans Sjæl behøver Messer.“

„Var han smittet af denne Tids Rjætter?“

Arnulf taug. En svær Kamp foregik i hans Indre, thi medens han havde Mistillid til Bertholds Meninger, vidste han dog intet om ham, hvad en samvit-

tighedsfuld og upartist Dommer havde maattet antage for et uimodsigeligt Beviis paa hans Fraskillelse fra Kirken.

„Du svarer ikke, Prior?“

„Gud har ikke forlenet mig den Gave, at see ind i Menneskets Jnderste.“

„Ha! dette bliver tydeligere. Høiærværdige Bonifacius! er dette Anliggende Dig bekjendt?“

Den fra Thronen stødte Abbed af Limburg havde i Førstningen lyttet til denne Samtale med Eigegyldighed. Endog et spodst Smil omsvævede hans Mund, medens Ulrike taelde; men da Arnulf blev adspurgt, forsvandt det i den meest levende Nysgjærrighed efter at erfare, hvorledes en saa samvittighedsfuld Mand vilde trække sig ud af denne Forlegenhed. Men da Spørgsmaalet nu ligesrem blev henvendt til ham, saae han sig nødt til, selv at tage Deel i Samtalen.

„Det er Dig kun alt for vel bekjendt, fromme og fyrstelige Rådiger!“ — svarede han; — „at Rjætteriet er trængt ind i vort mislede Psalz, ellers vilde Abbeden af Limburg ikke have været en klosterløs Gjest i Einsiedeln.“

„Du hører, Datter! at Ynglingen døde i Mistanke om at have været en Fiende af Kirken.“

„Jo større Bilsfarelsen var, hvis den virkelig har fundet Sted, desto mere behøver hans Sjæl Bønnen.“

„Dette vilde være at understøtte Lucifer i hans Planer til at styrte vore Helligdomme, og vilde være en utilgivelig Svaghed. Det smerter mig, at jeg maa vise denne Strænghed mod en Person, som det lader, af saa stor Fromhed, men vore Altre maa ikke vanheliges med Messeoffre til deres Fordeel, der foragte dem. Var Unglingen virksom ved Limburgs Odelæggelse?“

„Fader! han døde ved det at Kirketaget styrte ind;“ — sagde Ulrike saa sagte, at det neppe kunde høres; — „og vi ansee denne stræffelige Dødsmaade for en Grund mere, hvorfor der skal læses overordentlige Messer for hans Sjæl.“

„De forlanger en Umuelighed. Naar vi i Tilfælde, hvor det angaaer Kjætteri, lod Mildhed raade, vilde vi derved gjøre de Fromme modløse, og de desuden alt for dristige endnu mere forvovne.“

„Fader!“ — raabde en sagte og siltrende, men rørende Stemme.

„Hvad vil Du, Datter?“ — spurgde Abbeden, i det han vendte sig til Lotte.

„Hør paa en Moders Bøn. Drengen var født og opdragen i den christelige Tro. Af Grunde, mod hvilke jeg ikke vil knurre, paalagde Himlen hans Fader og mig tidligt et haardt Kors. Vi vare rige, og bleve fattige, vi vare ærede af Menneskerne, og erfarede hvor meget bedre Guds Understøttelse er. Vi underka-

stede os i Ydmyghed, og da vi saae, at de, der ellers have begegnet os med Høiagtelse, nu vendte sig bort fra os med Foragt, kysede vi vort Barn og vare taknemmelige og tilfredse. En haardere Prøvelse forestod mig, — Gud tog hans Fader bort fra Jorden, og Sønnen traad i en Barons Tjeneste. Jeg vil og kan ikke paa-
 staae, at min Styrke alene var saa megen Videlse voren. En Engel, i denne helttemodige fortræffelige Kones Skikkelse, blev sendt mig, for at holde mig opret. — Indtil den formastelige Handling, der blev udøvet mod Limburg, nærede vi Haab og havde vore lykkelige Timer — denne Formastelse har tilintetgjort Alt. Min Søn døde under Himlens retfærdige Brede, og jeg blev tilbage, for at bede til Gud for ham. Vil Du nægte en barnløs Moder, der efter Modtagelsen af denne Velgjærning gjerne vil velsigne Gud, og saa døe, Kirkens Trøst?

„Du forvolder mig Smerte, Datter! men jeg beder Dig, at betænke, at jeg kun er Bevareren af en mig anbetroet, hellig Myndighed.

„Fader!“ — bad en endnu mere hjerterørende Stemme.

„Ogsaa Du, Barn! Hvad forlanger Du af en Mand, der er tilboielig til at tilstaae Alt, hvad hans Pligt ikke forbyder ham?“

Meta var sjunken paa Knæ og havde flaaet Pilegrimskaaben tilbage, saa at Abbeden fuldkommen kunde

see hendes blege Ansigt. Pigen syntes at bestaae en svær Kamp med sig selv, endelig fandt hun Styrke i et Blik af sin Moder, og var i Stand til at tale.

„Jeg veed, høiærværdigste Abbed!“ — begyndte hun i en velordnet Tale, som en Person, der var underrettet om den Maade, hvorpaa den skulde bede; — „at Kirken meget trænger til Tugten, fordi den hverken kan bestaae eller vare ved uden den. Dette har min Moder lært mig, og Begge holde vi fast ved denne Sandhed og prise den. Derfor have vi ogsaa stedse fulgt alle Kirkens Anordninger, have bedet og skrevet og iagttaget Fastedage og Helligdage. Selv den høiærværdigste Bonifacius her kan ikke nægte dette i Henseende til os To.“

Meta holdt inde, som om hun opfordrede Abbeden til at sige hende imod, om han kunde. Men Bonifacius taug.

„Hvad den Afbede angaaer,“ — vedblev Meta, hvis Stemme klang, som en Sörgemusik; — „da er følgende Sandhed. Han var født som en Christen, og har i min Nærverelse aldrig tælt noget imod Kirken. Umueligt kan Du troe, Fader! at en, der gjorde Fordring paa min Agtelse, skulde kunne haabe at vinde den ved Midler, som ingen Christen kan billige. At han ofte har været i Skrivtestolene i Abbediet Limburg veed jeg, og at han nød denne høiærværdige Priors Velwillie,

vil denne paa dit Spørgsmaal kunne bekræfte. Da han drog imod Limburg, adlød han kun sin Herre, som mange Andre have gjort for ham, og sikkert kunne ikke alle de, der falde i Krigen, være haabløst fordømte. Dersom der gives Kjættei i Tyskland, er da den Fare der truer en i Livet ikke tilstrækkelig, saa at man skal overlade de Døde til deres forbigangne Handlinger uden Kirkens Hjælp, og deres Benneres vemodige Minde? O, Du vil betænke Dig anderledes, høiærværdige, men grusomme Rådgiver! og gjenkalde din alt for hastige Dom. Lad derfor læse Messer for den ulykkelige Berthold. Jeg veed ikke hvad Bonifacius kan have sagt Dig hemmeligt angaaende denne Ungling, men saameget kan jeg erklære for hele Verdens Ansigt — at en frommere Søn, en troere Tjener, en i Nødstilsælbe tappre, en i Livet mildere har der ikke været i hele Pfalz, og intet Hjerte slog redeligere og trofastere, end hans. Jeg veed vel at jeg overskrider de Grændser, der ere satte for en Piges Tale, — vedblev Jomfruen ivrigt, i det Taarer rullede ned ad hendes Kinder; — „men de Døde ere stumme, og naar de, der elskede dem i Live, vare kolde mod deres Sjæls Trang, hvorledes skulde Himmelen da forbarme sig over deres grusomme Forsatning?“

„Gode Datter!“ — afbrød Abbeden hende, beklemt

om Hjertet; — „vi ville overlægge det. Begiv Dig til Ro — og Gud velsigne Dig!”

„Nei, jeg har ingen Ro, saalænge Bertholds Sjæl svæver i en saadan Fare. Maaskee antager Kirken Bod for ham. Moder Lotte er ikke længere ung og stærk, som før, men jeg er det. Fader! Paalæg mig hvad Du vil, Balfart, Faste, Spøgelse, Bøn, Nattevaagen; intet vil være mig for meget. Du kan ikke byde mig noget, der ikke vil synes mig en Lykke for den stakkels Bertholds Skyld. O, havde Du kjendt ham, høiærværdige Munk! hvor mild han var mod Ulykkelige, hvor tugtig mod os Piger, hvor tro og sanddru, saa behøvedes der ingen Bøn, for at formaae Dig til at tilstaae ham Messer.”

„Bonifacius, gives der intet Middel til at rettfærdiggjøre en saadan Tilladelse?”

„Jeg ønsker at tale med Dig, Broder!” — svarede Abbeden af Limburg, der noget fra de Andre havde været en opmærksom Tilhører.

Raadslagningen mellem begge Prælater var kort, men afgjørende.

„Tag Barnet bort!” — sagde Rüdiger til Ulrike; — „Himlens Mishag maa taales.”

Prioren sukkede dybt, men gav Qvinderne et Tegn til at adlyde, fordi han indsaae at al videre Bøn var unyttig. Han forlod først Abbedens Bolig og Qvinderne

fulgde ham. Ikke den mindste Misbilligelse undslap ham, medens han gav dette Beviis paa lidende Yndighed. Først da Ulrike og Lotte traad ud i den frie Luft, bemærkede de, at den trøstesløse Pige, som de understøttede, havde tabt al Besindelse. Da hun i den senere Tid havde havt hyppige Anfald af Afsmagt, blev Moderen ikke meget bestyrtet, og det varede ikke længe førend alle Pilegrimene søgte det Leie, de saa meget trængde til.

Nedningemuren

eller

Benedictinerne.

Oversat af Engelst

ved

Frederik Schaldemose.

Sjette Hefte.

Kjøbenhavn.

Forlagt af S. Trier. Trykt i det Kongelige Officin.

1833.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.
1892

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

1892

Syv og tyvende Kapitel.

Vi have allerede mere end een Gang i Løbet af denne Fortælling omtaelt Benedictinernes Gjæstfrihed. Klosteret Einsiedeln gjorde, skjøndt dets hellige Altre bleve besøgte af saamange Pilegrimme, ingen Undtagelse fra Regelen. Mængden af Pilegrimme af Rang, der kom til dette Naadested, mangsøldiggjorde Forbringerne paa Abbediets Gjæstfrihed, som Munkene ogsaa tilfredsstillede med vedbørlig Opmærksomhed. Selv Loreto har sit Palads, for deri at beværte de Fyrster, der nedstige fra deres Throner, for at bede i santa casa; thi allerede Statsklogskab, for ikke at sige Menneskelighed, byder, at lette Vandringen for saadanne Andægtige, som ikke ere vant til Besværligheder. I Overeensstemmelse med Benedictinernes Ordensregel besad derfor Klosteret Einsiedeln, skjøndt det laa i en saa raa og ufrugtbar Egn, ligesaa vel et Prælatur, Boliger for Fremmede og

et rigt Forraad af Drikkevarer og Levnedsmidler, som Munkceller og religiøse Skikke.

Vi optage igjen Traaden af vor Fortælling tre Timer efter den Samtale, som vi have skildret i det foregaaende Kapitel. Det var nær ved Midnat, og Scenen er en Spisesal eller et Refectarium, hvori Fyrst-Abbeden bebertede dem, som han troede, at maatte vise mere Opmærksomhed. Man bemærkede ikke megen Pragt, thi en unyttig Udstilling af Rigdomme laa ikke i et Klosters Politik, der især skyldte de Andægtiges Gaver sin Bedligholdelse. Alligevel var Salen forsynet med alle de Bequemmeligheder, som Tidsalderen bragde med sig, og ved hvilke der var sørget bedre for egentlig, substantiel Nydelse, end dette er Tilfældet med den nyere Tids kunstige og yppige Opfindelser. Gulvet var af Muursteen og ikke meget glat. Mørkt Egepaneel bedækkede Væggene, og paa Loftet var Brylluppet i Gana afmalet. Skjøndt det var midt i Sommeren, brændte der dog en munter Ild paa den uhyre Kamin, fordi Salens Størrelse og den skarpe Bjærgluft gjorde nogen Varme ikke alene behagelig, men ogsaa nødvendig. Bordet var rummeligt og velbesat, og den ædle Drik, der i saa lang Tid har gjort Rhinen berømt, blinkede i talrige Glaster.

Omkring Bordet sad Abbeden, hans fordrevne Medbroder Bonifacius, to af Abbeden af Einsiedlen yndede

Munk, af hans Kloster, Emich, Rhodisferribderen, Abbeén, Heinrich Frey og Smeden. De Første vare i deres sædvanlige Klosterdragt, medens de Andre, der vare iførte deres Pilegrimsklæder, slet ikke i det Udvortes adstilde sig fra hverandre. Dietrich skyldte den tilfældige Omstændighed, at han var ankommen i saa godt Selskab, der havde nedlagt ethvert Kjendetegn paa Rang og Stand, den Vre, han her nød. Dersom Bonifacius overhovedet kjendte Smeden, vilde han dog, være sig af Egegylbighed, eller af Klogskab, ikke blotte ham her.

Den der pludseligt var bleven ført ind i denne midnatlige Kreds, vilde i denne Times glade Munterhed og Selskabelighed neppe have gjenkjendt den opirrede Præst og den udmattede Bodsfærdige. Den egentlige Trang var allerede mere end tilstrækkeligt tilfredsstillet, og før det Dieblis, da vi igjen optage Traaden af vor Fortælling, var der allerede bleven tomt manget Bæger til Vre for Verten og Gæsterne.

Fyrst-Abbeden førde, saaledes som det tilkom hans høie Rang, Forsædet, medens Bonifacius sad paa høire Side af ham, og Emich paa Venstre. Den store Agtelse, man skyldte Fyrst-Abbeden, saavelsom hans personlige Charakteer og blide Opførsel, gjorde, at begge hans Ræboer, af hvilke ingen hidindtil havde røbet det mindste Tegn til et tidligere Bekjendtskab, iagttog alle udvortes Former af Artighed og Venskab. Denne tvetydige

Høflighed, der, efter vore Tanker, er af ældgammel Oprindelse, og hvori Albrecht af Biederbach og Abbé Latouche stode Greven bi med sjelden Lykke, tæmmede deres ringere Ledfageres Følelser, der mindre erfarne i anstændig Opførsel, ellers let ved Hentydninger af et opirrende Slags, kunde have givet deres legemlige Smærter, der vare en Følge af den besværlige Valfart, Luft.

„Smager vore Vine Dig?“ — spurgde Fyrst=Abbeden høfligt; — „Den i Sølvbægeret have vi den afdøde Churfyrstes Gæmildhed at takke for; han sendte den i Anledning af en Sygdom, hvori et Lem af hans Familie faldt, som et Offer til vor kjære Frue af Einsiedeln, og ledsagede den med andre Kjendetegn paa hans Gunst for vor Kloster; og hiin, der synes at smage Dig meest, er en naboelig Foræring fra vor Broder i St. Gallen, en af de meest gæmilde Abbeder, der nogensinde har Stav og Inful. Du veed, Søn! at dette blomstrende Kloster længe har anvendt en omhyggelig Omfjorg for bestandigt at have gode Vine.“

„Du anslaaer min Kundskab i Historien alt for høit, Hr. Fyrst=Abbed!“ — svarede Emich, i det han satte Bægeret ned paa en Maade, der lod slutte til fortroeligt Bekjendskab med den ædle Viin; — „vi, der boe i de lavere Egne, spille kun liden Tid paa saadanne Studier, og forlade os herpaa ganske paa Universitetsfolkene. Dersom Abbeden af St. Gallen har

at hyde over meget af denne ædle Drik, saa er det meget vel gjort, naar vore aandelige Raadgivere fra Tid til Anden sende os paa Valfarter til hiin Egn, der hvis jeg ikke tager meget Feil, ligger ikke langt herfra."

"Du kunde ikke formode rigtigere, om Du saa rar bleven Doctor i Wittenberg, eller i Rom selv. Forældst Bjærgstierne, Mangelen paa Broer, og andre Vanskeligheder, behøver et Muulæsel to Dage for at komme fra vort Kloster til Porten af St. Gallen, skjøndt et trofast Sendebud til Fods i Rødstilsælde kan bringe Efterretning detsfra i een Dag og een Nat. St. Gallen er et rigt, ældgammelt Abbedi og har været et Tilflugtssted for Bidskaberne i den mørke Periode af den senere Tid, som Du meget vel veed, Bonifacius! skjøndt Stadens Tilvæxt og vore Dages tiltagende Forvirring ikke har ladet det uanfægtet af de Farer, der nu true alle Roms Tilhængere."

Dette var den første Hentydning paa de Begivenheder, der paa en saa sælsom Maade havde ført de Tilstebeværende sammen, og sikkert vilde den, hvis Abbed Bonifacius ikke havde besiddet Selvbeherstelse nok, have givet Anledning til en ubehagelig Forklaring.

"St. Gallen og dets Fortrin ere ikke ubekjendte for nogen, der bærer den hellige Benedicts Klædebon;" — svarede han med beundringsværdig Fatning; — "Du har fuldkommen Ret i at sige, at dets Mure gjen-

nem Aarhundreder have været Videnstavernes Beskyttere i Europa; thi uden Abbedens og Munkenes Flid i dette Kloster vilde meget, der nu bliver agtet høit, have været uigjenbringeligt tabt for os og Esterverdenen."

"Jeg tvivler ikke paa, høiærværdigste Benedictiner!" — bemærkede Emich, i det han taelde til Bonifacius, som en høflig Gæst, der ved Bordet taltaler en Fremmed; — „at denne sjældne Smag for ædle Drikke, hvorefter Taler er, har været Frugten af de ædle Runstaber, som Du priser."

"Dette er noget, jeg ikke kan afgjøre," — svarede Bonifacius smilende; — „det kan meget let være saaledes; thi Historien taler om bitter Tvedragt mellem St. Gallen og Andre, endogsaa henhørende til Kirken, angaaende Brugen og Godheden af deres Viin."

"Og med megen Trost fortæller Historien det," — bemærkede Fyrst=Abbeden; — „thi der blev ført blodige Krige derom mellem Fyrst=Biskoppen af Basel og Brødrene i St. Gallen."

"Hvad? Drev Begjærlighed efter Viin vor Rhinprælæt til at søge Fare og Eventyr i disse fjerne Egne?"

"Du tager Feil, min Søn! Vel have vi mellem disse Fjælde, paa Bredden af Züricherseen og andre Steder Viinbjerge, men Vinen, som de yde, tjener kun til at opvarme Bøndernes Blod. Den der har

smagt noget bedre, fylder sjældent sit Bæger med Vin, der er voret paa denne Side Schwaben og Rheingau, og Districtet St. Gallen ligger endnu længere borte fra hine begunstigede Egne, end dette vort Kloster.”

„Jeg maa bede Dig om en Forklaring, fyrstelige Abbed! thi at Biskoppen af Basel søger god Vin hos os, lader sig begribe, men den Krig, hvorom Talen nylig var, maatte jo fjerne ham længere fra Maalet.”

„Du kan ikke være kommen hid, min Søn! uden at have bemærket Rhinens Løb, langs hvis Bredder Du saa længe har vandret. Denne store Strøm, der er saa farlig og rivende mellem vore Bjerge, er os dog af stor Nytte formedelsst Tilførselen. Formedelsst denne og Constanzerjøen ankommer der store Fragter til vort Søsterabbedi, og den Kamp, vi hentydede paa, opstod af den Omstændighed, at Biskoppen af Basel forlangte Gold. Du vil erindre, Broder!” — vedblev han, i det han vendte sig til Bonifacius, „at den gode Biskop led spørge, da begge vare trætte af Kampen, hvad Somfruen havde forbrudt, at man dræbde hendes Folk? Hvorpaa han erholdt det lystige Svar: „Hvad har da den hellige Gallus forbrudt, at Du opholder hans Vine?”

Tilhørerne lo ved sig selv, som Folk, der morede sig ved denne karakteristiske Fortælling, thi hine Begivenheder var endnu i alt for friskt Minde til endog

hos Geistlige at vække andre Betragtninger, end den, der havde Hensyn paa den materielle Fordeel.

„Ved de hellige tre Konger, høiærværdigste Fyrst-Abbed! Din Fortælling kryddrer Maaltidet!“ — sagde Emich, der havde hørt til med særegen Glæde, — „desuden tjener den til, at faae os til at forglemme vore saarede Fødder og Værken i vore Lemmer.“

„Din Valsfart, min Son! vil bringe Dig ligesaa meget Godt, som den har forarsaget Dig Smerter. Dersom den skulde have været et Middel til at afholde Dig fra Rjætteriet i Tyskland og bringe Dig i et venligt Forhold til Kirken, vilde vist din Møie ikke være spildt.“

„Det holder jeg ogsaa for min Pligt,“ — svarede Emich, i det han satte Glasset, efter at han ved Skinkens af Vinsene en Stund havde betragtet den ædle Drik. „Den hellige Gallus har havt Ret, og den, der ikke har grebet til Vaaben for ham, har ikke fortjent at bære dem. Hvad er det, Hr. Frey! Hvorfor saa taus?“

„Ikke mere, troer jeg, høibaarne Emich! end det somner sig en Pilegrim og en Mand, der tænker paa sine Pligter, for at hans Stad ikke skal bebreide ham, at han har været efterladen.“

„Ved Gud, Hr. Borgemeister! dersom nogen har Aarsag til at tænke paa Dürkheim, saa er det denne Stads retmæssige Herre og Behersker. Vær derfor

munter og lad os gjøre os den Byrde, som vi bære, lettere, med dette gjæstfrie og høistbegavede Klosters Tilladelse.”

„Du er en Korssets Tjener?” spurgde Fyrst=Abbeden Albrecht af Wiederbach, i det han gav Ridderen et Vink til at komme nærmere.

„Run en meget ringe, høiærværdigste og fyrstelige Ridsiger! og en Mand, der blev henreven af godt Selvskab og Venskab, for ikke at sige Slægtskab; thi ellers havde han sparet denne Valfart.”

„Nei! jeg vilde paa ingen Maade gjøre Dig Breidelser ved at gjøre en Hentydning paa din Stand!” — svarede den høflige Prælat; — „Dette vilde kun passe flet med Gjæstfriheden. Her i vort Kloster gjøre vi Forskjel paa Tasselet og Skrivestolen.”

„Denne Forskjel er gjort; og lover vor Tro, trods alle Kjøtterier, en evig Varighed og bestandig Hoiagtelse. Den Klippe, hvorpaa Broder Luther og hans Tilhængere ville strande, høiærværdigste Abbed! i det mindste efter en Uvidendes Mening, som jeg er, — er det Onske, at rense og forbedre, mere end man kan holde ud. Religion og Ridderstab ere gode Ting, hver til sin Tid, men hverken Præst eller Ridder kan bestandigt bære sine Vaaben. Hiin Kjøtter vil forvandle den Verbselige til en Munk, medens dog Skabningens Skjønhed bestaaer i dens Orden. Den, hvis Hværv det er

at sørge for Sjælene, er tilstrækkelig til denne Hensigt, uden at det er nødvendigt bestandigt at belæse dens Skuldre dermed, der desuden har flere verdslige Sorger at bære, end han formaaer."

"Dersom alle Mennesker tænkte saaledes, som Du, min Søn! vilde vi have færre Uroligheder og en bedre Kirketugt. Vore Altre ere ikke uden Nytte, og naare de, der besøgte dem, lode sig nøies med den Tanke, at vi alene vare tilstrækkelige for deres Sjæleheld, vilde Verden blive sparet for megen Riv og Blodsudgydelse. Men da Du har saa vigtige og gavnlige Anskuelser, Hr. Ridder og Pilegrim!" — vedblev Abbeden, i det han taelde sagtere og mere fortroeligt; — „maa Du ikke udtyde mig det til det Værste, naar jeg undrer mig over, at Du er tvungen til at gjøre Bod formedelst en Formastelse mod et Kloster."

Albrecht af Wiederbach træk paa Skuldrene og saae betydningsfuldt til sin Fætter.

"Hvad vil Du, høiærværdigste Fyrst-Abbed! vi ere Skabninger af Tilfældet. Man skylder Kammeratskab, Gæstfrihed og Slægtskab Hensyn. Det ulykkelige Udsald af Krigen paa Rhodus, Lysten til igjen at see Tyskland, thi i Ulykke elsker man sit Fædreland meest, samt Vane til et ustadigt Levned, har ført mig til Hartenburg; og da jeg engang var kommen der, kan det ikke forundre Dig, at jeg laande min Bert Bistanden af

mit Sværd til en kort Feide. Saadanne Ting, fyrstelige Kludiger! ere ikke saa sjeldne, at man kan ansee dem for Mirakler.”

„Hvad Du siger, er sandt;” — svarede Fyrst-Abbeden, i det han fra Siden taelde til Ridderen, og ikke yttrede nogen Forundring over denne aabenbare Beskjendelse af Grundsætninger, der i hiin Tidsalder vare temmelig almindelige, og under forskjellige Former have forplantet sig lige til vor; thi vi see dagligt Mænd, der, ved en Nations vigtigste Anliggender, hellere opofre et Parti deres Overbeviisning, end at de vove at trodsø Hadet, som denne Overtrædelse af selstabelig Forbindtighed fører med sig; — „Hvad Du siger, er meget sandt, og vil undskyldes Dig hos Stormesteren. Men Du vil finde, at denne Balsart ogsaa i forskjellige andre Punkter vil være Dig gavnlig.”

„Ejvi! ikke derpaa, høiærværdigste Abbed! Under Beleiringen havde vi kun liden Tid til vore fromme Øvelser, og vort ustadige Levned, siden vi maatte rømme Den, har efterladt os en lang Regning at slutte.”

„Og din Lebsager — han med den fromme Mine, hører han ogsaa til Kirken?”

Albrecht bukkede sig for at tilhviiste Abbeden Svaret.

„Det er et Menneske, der blot gaaer i geistlig Dragt, høiærværdigste Benedictiner! en Ungling, som

Emich har havt til Nar; thi for at tilstaae Dig Sandheden, Snildhed mangler Greven ikke."

Fyrst-Abbeden smilte, som en Mand, der vil vise en god Forstaaelse med den, han taler med. Begge taelde der affides alvorligt med hinanden, og tilvinkede derpaa Abbé Latouche, at han skulde gjøre dem Selskab. Imidlertid blev Talen fortsat mellem de andre Gjæster.

"Det smerter mig at høre, høiærværdigste Benedictiner!" — sagde Greven, i det han med Willie søgde at undgaae Abbed Bonifacius' Blik, og derfor vendte sig til en Munk, fra Einsiedlen; — „at dit Kloster har nægtet Sjælemesser for en Yngling, der omkom i hiin uhykkelige Strid, der har givet Anledning til at vi nu kunne glæde os ved saa fromt et Selskab. Jeg holdt af Ynglingen, og vil vise mig gavmild mod den, der vil vise hans Sjæl denne Tjeneste."

„Er dette Unliggende foredraget den, som det tilkommer at afgjøre det?" — spurgde Munken, i det han med et Diekast antydede, at det var Fyrst-Abbeden han meende.

„Det er blevet foredraget ham, og det meget indstændigt, eftersom man har sagt mig, men uden Nytte. Jeg haaber, at der ingen fjendtlig Indblanding har været med i Spillet, thi det angaaer intet mindre, end en Sjæl."

„Jeg kjender kun een, og det er de Ondes Fader, der nærer Fiendskab mod Sjælene;” — svarede den ærlige Munk, fuld af Forbauselse; — „os glæder det, at kunne yde vor geistlige Tjeneste ved saadanne Heiligheder, især naar den Afsødes Venner, der ere værdige til en saa meget højere Gunst, anmode os derom.”

„Kaldet Du dem, der omstyrte Altet?” — sagde Bonifacius mørkt og med en fast Stemme, — „der med væbnet Haand trænge ind i Guds Tempel og byde Kirken Trods, værdige til dens Gunst?”

„Høiærværdige Abbed!”

„Nei! lad hans Harme bruse ud!” — svarede Emich stolt; — „Kold Luft og et Hoved uden Tag forstemme Sindet. Jeg vilde gjerne, Bonifacius! være sammen med Dig i Vennskab, som det burde være efter vort høitidelige Forlig og den givne Erstatning, men din Herskesyge synes ikke at have forladt Dig i din Landflygtighed.”

„Du tager Feil, stolte Emich! naar Du troer, at jeg nogensinde kan forglemme mig selv eller mit Kald. Spørgsmaalet var henvendt til Benedictineren, ikke til Dig.”

„Saa lad Benedictineren ogsaa svare! Jeg spørger Dig, Benedictiner! om det er pæsseligt og billigt, at man, blot af gammelt Had, eller fordi han ved sin Død var paa en Bei, han hellere burde have styet, nægtet en

Ynglings Sjæl af godt Rygte, sædelig Vandel og stjerne-
jorbiske Forhaabninger, den nødvendige Hjælp?"

„Kirken har Ret til at dømme selv, ædle Pile-
grim. og at afgjøre saadanne Sager efter sine egne An-
ordninger.“

„Ved de hellige elleve tusinde Jomfruer! Du glem-
mer, at alt hvad der er brugeligt, er bleven udført,
og at Messerne ikke bleve forlangte, som en Betler
beder om en Almisse, men at man har opveiet dem med
Guld. Hvis det ikke er tilstrækkeligt, saa sværger jeg
Dig, Bonifacius! da din Indflydelse her synes at være
saa stor, at jeg efter min Tilbagekomst vil sende flere
Gaver hid for Ynglingens Skyld. Berthold var mig
meget kjær, og jeg vil ikke have, at man skal sige, at
ethvert Minde af Ynglingen er bleven begravet under
Asten af Limburg.“

Skjøndt begge vare af en letsængelig, vredagtig
og utømmet Charakter, manglede dog hverken Greven
eller Abbeden hiin Selvbeherstelse, som Mennesker, der
have vigtige Interesser at sørge for, nødvendigt maae
besidde. De havde tidligt lært, at lade deres Følelser
meer eller mindre adlyde Statsklogskaben, og endskjøndt
ingen af dem, naar det angik Gjenstande, der berørte
dem meget nær, var i Stand til at vise en passende
Kulde og Eigenslybighed, behøvedes der dog et ikke al-
mindeligt Sammenstød af Anledninger til Hæftighed.

naar en af dem begge skulde forraade sine Følelser. Deres personlige Omgang var derfor mindre hæftig og trættende, end det vel ellers vilde have været Tilfældet, thi det traf sig kun sjeldent, at begge i samme Dieblis vare i den Grad forbittrede, der behøvedes for at foranledige et saadant Udbrud af deres Følelser, og den, der forblev koldest, tæmmede derved dens Lidenheder, der for et Dieblis havde forglemmt sig. Dersom dette ikke havde været Tilfældet, vilde Grevens utidige og slet indslæbte Spørgsmaal have forvoldt et umiddelbart Brud til Skade for Pilegrimmene og til stor Forargelse for Klosteret Giesleden; men som Sagerne nu stode, hørte Bonifacius til med den yderste Høflighed, og svarede, mere som en Mand, der erindrer sin præstelige Værdighed, end personlige Fornærmelser.

„Dersom Skjæbnen havde villet, Hr. Pilegrim!“ — sagde han med Rolighed, — „at jeg var forbleven i Besiddelse af Omsorgen for de Altre, der bleve anseete for saa virksomme i lignende Tilfælde, vilde din Begjæring, betræffende Unglingen, ikke være bleven foruden de behørigte Følger; men nu har Du henvendt Dig til en Prælat, der ligesom Du selv, skylder dette fortræffelige Broderskab en gjæstfri Modtagelse og et Dag over sit Hoved.“

„Jeg veed ikke,“ — svarede Greven, der var bragt noget i Forvirring over denne pludselige Udmyghed, —

„men hellere end at lade en saa ung Sjæl, som jeg havde saa kjær, i Stikken i en saadan Nød, vilde jeg selv lade bygge et Kapel, af en Størrelse og med de Sirater, som kunde passe til hans Stand, medens han levede.”

„Paa Bjærget, hvor Limburg stod?” — spurgde Emich.

„Nei, høiærværdigste Bonifacius! Du glemmer vor venstabelige Dvereenskomst ved denne Valfart, og de andre med Tre opfyldte Betingelser. Paa Bjærget, hvor Limburg stod, kan der aldrig mere blive opreist Altre, thi dette vilde være en skrigende Overtrædelse af vor Eed og Dvereenskomst; men paa andre Steder kan der staae Altre og Kapeller. Viis mig derfor den forlangte Gunst, og paa Taknemmelighed skal det ikke mangle.”

Bonifacius smilte, thi han sølte sin Magt, og nød den i den Bevidsthed, at han endnu for saa kort Tid siden havde været i den Barons Hænder, der nu bad ham saa indstændigt. For en, der er opdraget i vore Dage, maa det falde vanskeligt, at forklare sig den selsomme Modsigelse, der formaaede Emich af Hartenburg, Forstyreren af et Kloster, til saaledes at bede en Munk; men den, der rigtigt vil begribe hans Charakter, maa vel tage Varigheden af Indtrykkene fra Ungdommen, Frygten for den ubekjendte Evighed, og

hine Inconsequenser i Betragtning, der stedse ledsage Kampen mellem Grundfætninger og Interesse, mellem Fornuftens Magt og Egenskærlighedens Dnsker.

„Du bestylder mig med Uret, naar Du siger, at jeg har glemt vor Eed og vor venstabelige Overenskomst, fromme Pilegrim!“ — svarede Benedictineren; — „jeg erindrer disse Ting meget vel, som Du tilsidst vil faae at see. Men for din Begjæring staaer der en Omstændighed i Veien, som en Mand af din bekjendte Rettskaffenhed og Upartiskhed kun imod sin Villie kan have overseet. Det er kun altfor bekjendt, at din Skovrider var stærkt smittet af det Kjætteri, der nu gaaer i Svang i Tyskland — ”

„Nei, Bonifacius! her maa der være en Vildfarelse;“ — afbrød Greven ham; — „hans Moder tager Deel i vor Balfart, og troer Du, at en af Luthers Tilhængere vilde udsætte sig for saadanne Besværligheder, for at stille Rom tilfreds?“

„Her er Talen om Sønnen, ikke om Moderen, Hr. Pilegrim! Dersom alle de, der vare opdragne i gode Grundfætninger, havde æret deres Forældres Mening, vilde vi nu ikke vide noget af Kjætteri.“

„Hvad? Har Du nogensinde hørt Unglingen skrive, høiærværdigste Abbed?“ — spurgde Emich forbauset. — „Jeg troede ikke, at Du var saa nedladende mod ringe Folk og — ved den hellige Messe! endnu mindre for-

moder jeg, at Ynglingen saaledes kunde glemme sin Pligt, og han turde komme frem med saadanne Strids-spørgsmaal i Skrivtestolen."

"Der blev gjort en anden Tilstaaelse, Hr. Pilegrim! end den i Skrivtestolen og under den kirkelige Tausheds Segl. Vi afgjorde en stridig Punkt, paa en munter Maade, som jeg nu ikke behøver at nævne —"

"Angaaende visse Viinbjærge?" — svarede Greven leende; — "Denne Begivenhed er ikke saa gammel, at den kan være glemt, endstjondt hverken min Fætter eller denne gode Abbe ved denne Leilighed holdt sig saa tappert, som jeg havde ventet."

"Din Skovrider ydede Dig behre Tjeneste. Du vil ogsaa erindre visse Undersøgelser, som vi den Tid foretog os, og at den forbovne Yngling vovede at sammenligne Kirken med et Træ, hvis unyttige Grene burde afhugges."

"Vil Du for en saa letfindig Tales Skjuld lade en Sjæl svæve i Fare for evigt at fordømmes, Hr. Bonifacius? Ved den himmelske Retfærdighed! dette lover min egen Fremtid kun lidet Godt. I sin Iver for at tjene sin Herre sagde Berthold Ting, som han ellers aldrig vilde have nævnet. Søvrigt, Fader! jo større Synderen er, desto mere behøver han Bøn og Messer."

"Det nægter jeg ikke; jeg paastaar kun, at den

der i Live følger Luthers Forfcripter, ogſaa maa ſøge at blive ſalige ved dem."

"Venner og Pilegrimme!" — ſagde Fyrſt=Abbeden, i det han nærmede ſig til Bordet, fra hvilket han ikke havde bortffjernet ſig meget, for uforſynet at kunne tale med Abbeén og Rhodiſerridderen; — „den til Fro-meffen for Pilegrimmene beſtemte Time er kommen. Klokkerne have allerede givet det første Tegn, og det ſømmer ſig, at vi trække os tilbage, for at forberede os for vor Pligt."

Paa denne Opfordring ſtod Bonifacius op, glad over at være undgaaet det overhængende Uveir, og bortffjernede ſig i Diebliffet. Hans Exempel fulgte de Dv-rige, og Emich gik bort med ſin Fætter, ſaa mageligt, ſom Menneſker, der mere ere vante til at lade Andre vente paa ſig, end at tilſidesætte deres egen Beqvem-melighed.

Vi anmode Læſeren om at opſætte ſine Anmær-ninger over diſſe Scener, indtil han har vel overveiet dem. Ved at ſkildre, hvad der foregik i Prælaturets Spiſeſal i Einſiedeln, ville vi ikke dadle nogen Chriſtelig Sect, men kun male de Sæder og Skikke, der herſkede i den Tidsalder, da de Perſoner, ſom vi fortælle om, levede i Haarkløverie; og den Dabelſyge maa først ſee ſig om med Rolighed, og, med Henſyn til Tingenes nye Orden, gjøre ſig det Spørgemaal, om der endnu ikke

herfter de samme Modsigelser, og en ligesaa stor Egen-
 tjærlighed baade blandt de Romerskeatholiske og blandt
 Lutheranerne, som i hiin mørke Tidsalder. Vel kunne
 vi have forbedret vore Forsædres Skikke, men endnu ere
 vi langt fra at være hine karakterfaste og retfærdige
 Væsner, som det maaskee er vor Bestemmelse at blive.

Otte og tyvende Kapitel.

Blandt de Bodsovelser, der vare forestrevne Pilegrim-
 mene fra Dürkheim og Hartenburg, var ogsaa Deelta-
 gelsen i en særegen Gudstjeneste tidligt om Morgenens,
 som vi taelde om i det foregaaende Kapitel. Man
 havde undt Kvinderne Tid til Hvile, medens Mændene
 tilbragde Natten saaledes, som vi have beskrevet det.
 At Pilegrimmene paa deres lange Valsart havde pibstet
 sig selv fra Tid til Anden blev antaget som afgjort.

En Time efterat Gæsterne vare gaaede fra hver-
 andre drog Processionen af Munkene ud af Korsgangen
 og ind i Kirken. Skjøndt Klosteret Einsiedeln just ikke
 var berømt for altfor stor Strængthed, laa det dog
 næsten i alle Munkordeners Bane, at de ved overor-

bentlige Leiligheder forlode deres Leier og afbrøde Nat-
tens Stilhed med Sang og Kirketjeneste. Naar Anden,
forfrisket ved Hvile, og i en Stemning, der passer til
Hensigten, hengiver sig til Andagt, saa er det kun na-
turligt at den kommer den Reenhed, hvormed Englene til-
bede, nærmere end ellers.

Katholikerne ere saa regelmæssige og strænge i
deres Gudstjeneste, at man ikke træffer noget Lignende
i det puritanske Amerika. I enhver By lyder Kirke-
kloffen ved Daggrøn; paa visse Timer om Dagen blive
de Troende ved dens Klang opfordrede til Bøn, og om
Aftenen blive de endnu engang ved Klokkelyden indbudne
til Aftenmessen. Dette er skønne og rørende Erin-
dringer om vore Pligter, der ikke kunne mangle at ved-
ligeholde i oprigtige Hjerter Underdanighed for den Magt,
der leder vor Skjæbne.

Kirke og Alter=Prydelserne, og den Maade, hvor-
paa Benedictinerne indtoges deres Chorstole, ere saa ofte
blevne omtalte i disse Blade, at en Gjentagelse vilde
være overflødig. Munkene, der i lang Tid vare vante
til saadanne kirkelige Forretninger, vare tidligt paa de-
res Pladser, endstjøndt ikke alle Pilegrimmene vare saa
punktlige.

Ulriks, Lotte og de øvrige Qvinder traad paa een
Gang ind i Kirken, medens Mændene, som sædvanligt
i Ring, der høre den finere Følelse, vare de Sidste.

Endelig kom ogsaa Emich og Borgemeesteren med deres Ledfagere, og deres søvnige Udseende beviisede, at de ved en kort Slummer havde søgt at fordrive Virkningerne af Gildet og af den tidligere Natthed.

Under Messen viisde Ulrike, Lotte og deres Ledfagerinder den dybeste Andagt; Greven og hans Ledfageres Gaben, deres ustadige Blikke, og endelig Nogles dybe Rolighed tilkjendegav tydeligt, at deres ethæriske Natur havde tabt Herredømmet over den materielle.

Benedictinerne drog i Procession fra Choret hen for Helligdommen; der blev bedet, og atter hævede Alles Dine sig, ligesom Dagen i Forveien, til hiint Ansigt, af Jomfrue Maria, der syntes at tilhøre en fremmed Verden. Da det stod enhver frit, hvorledes han vilde opfylde sine Pligter, herskede der en mærkelig Forstjæl i den Tid, som de forstjellige Pilegrimme brugte til Opfyldelsen af deres fælleds Lovte. Kvinderne syntes pludseligt at være blevne til Stene, og der hengik flere Minutter, i hvilke deres Skikkelser vare saa ubevægelige, som det Billede, hvorpaa de stirrede, blot at undertiden et Suk eller en let Bæven forraadte hvad der foregik i deres Indre. Meta knælede mellem sin Moder og Lotte og hendes hele Sjæl var hængslet i den dybeste Andagt. Medens hun hang ved det straalende Die, der fremlyned fra Baggrunden af det hemmelighedsfulde Kapel, der var klart oplyst af massive, velfor-

deelte Lamper, forvandlede hendes Indbildningskraft Billedet til det hellige Bæsen, der engang var blevet velsignet med Guds umiddelbare Balg og denne Skuffelse virkede som et trøstende Haab paa hendes kummerfulde Hjerte. Hun tænkte paa Fremtiden, paa Graven, paa den Retsfærdiges Løn, paa Himmelen og Evigheden; og de Baand der lænkede hende til Jorden, løste sig mærkeligt. Det fromme Ønske at hvile i Herrens Fred, bemægtigede sig hende. Men trods den aandige Natur og hendes Bestjæftigelse, blandede dog Bertholbs Stikkelse i den grønne Jægerdragt, med det ventligt straalende Die, med de lette Skridt og den rørende Stemme, sig mellem alle Billederne af hendes Indbildningskraft. Snart viisde han sig for hende, som en Helgen med Skjæg og i en lang Raabe, som hun havde seet de Fromme fra Fortiden afbilde med, men dog, ifølge en Modsigelse frembragt af hendes eget Hjerte, stedsøng og smuk; snart saae hun ham med Vinger blandt Englene, af hvilke saa mange Billeder prydede Kirken rundt omkring hende. Saa virksom og henrivende var hendes Phantasies Virksomhed, at den sørgende Pige vel aldrig før havde oplevet en Time af saa hellig Nysdelse, som den foran vor kjære Frues Helligdom i Einsiedlen.

Meget forskellige vare Lottes Følelser. I hendes Smerte havde Indbildningskraften ingen Deel. Hun

græd for det Barn, hun havde født til Verden, for sin Alderdoms Støtte, for sit Livs Stolthed. Saadanne Forestillinger kunde ikke forskjønnnes af Indbildningskraften og ingen Billeder formaaede at mildne det Bittre ved hendes Tab. Dog fandt Lotte Trøst i Bonnen. Den religiøse Tro var levende, endstjøndt Indbildningskraften slumrede; thi intet kan være mere forskjelligt end dennes Skuffelse og hiins dybt grundede Overbeviisning; og hun fandt Trøst i sin Smerte ved det at hun med roligt, christeligt Haab saae ud over Livets jordiske Interesser.

Ulrikes Gølelser vare kun forskellige fra hendes Benindes ved Graden og ved det Særegne ved hendes Stilling, ifølge hvilken hendes moderlige Omhu var henvendt paa en endnu levende Gjenstand. Ulrike, hvis Hjerte var trofast, kjærligt og varmt, havde føelt Tabet af Berthold dybt. Dersom der endog saa ingen anden Grund havde været, end at han var Lottes Søn, vilde dette endda have været Tilfældet; men da hun i flere Aar havde haabet en Forening mellem Berthold og hendes Datter, spøjde hun Tabet ligesaa smerteligt, som om det havde været hendes egen Søn.

Underledes var det med Heinrich. Den dristige og forstandige Understøttelse, som Berthold ydede ham ved Overfaldet af Klosteret, havde umærkeligt vundet hans Agtelse, thi mellem tappre Mænd hersker der steds det

mægtigste Slægtskab; alligevel havde Borgemeisteren, sit hele Liv igjennem, alt for meget været en Slave af den alt overvældende og uhelelige Havesyge, til at han, tilskyndet af en ædel Følelse, skulde været i Stand til at sige Farvel til alle sine tidligere Forhaabninger og Planer. Gjerne havde han med rund Haand meddeelt Unglingen af sine Skatte; men at give ham Meta var i hans Dine at give ham alt, og, ifølge hans Anskuelse, var det at kaste sine Penge paa Gaden, naar han gav sin Datter en fattig Egtefælle. Der gives Mennesker, der strabe Penge sammen for de Fordeles Skyld, som Rigdom yder; Andre gjøre dette, henrevne af en abstract, næsten uforklarlig Eidskab, medens atter Andre opdynge Rigdomme, ligesom Drengene, der vedblive at vælte en Snebold rundt, blot for at see, hvor stor en Masse de kunne bringe sammen. Heinrich hørte til dette sidste Slags, og endstjændt han ikke var ufølsom mod de Besageligheder, Rigdom fører med sig, saa holdt han dog, som alle Mennesker, for hvem Penge ere Maalet og ikke Middelet, det for Livets høieste Lykke, at fordobble sin Rigdom ved et passende Parti for hans Datter. Alligevel havde Heinrich Dieblikke, hvori han ganske var underkastet naturlige Følelsers hele Magt, og Metas Sorg for Berthold rørte ham saa meget, at han beklagede sin unge Underbefalingsmands haarde Stjæbne, næsten ligesaa meget for sin Datters, som for hans egen

Skuld. Alligevel var det sandsynligt, at han, dersom Berthold pludseligt var bleven kaldt tilbage til Livet igjen, vilde have vendt tilbage til sin forrige Tænkemaade, og anseet den unge Skovriders Gjenopstandelse for tilstrækkelig til at forjage en heel Families Smerter.

Heinrich og Greven vare de første, der reisde sig fra deres ndmyge Stilling foran Helligdommen. De havde opramsset det behørigte Antal Bønner, børstede Stovet af deres Knæer og traad hen i Baggrunden af Kirken, som Mænd, der vare vel tilfredse med sig selv. Medens Borgemeisteren var saa eftergivende mod sine egne trætte Been, holdt han dog et aarvaagent Die med Dietrich, af hvem, som en Leiesvend, man ventede, at han skulde tilbagebetale Dürkheim den fulde Værdi af de erholdte Penge, i Bønner og Spøgelsier. De fleste Lys i Choret vare udslukkede, og Sidegangene i Kirken kun svagt oplyste af nogle faa Lamper, der bestandigt brændte paa adskillige af de underordnede Altre. Da de gik igjennem Hovedgangen, lagde Emich Haanden paa sin Ledsagers Skulder, som en Mand, der gjorde Fordring paa hans alvorligste Opmærksomhed.

„Jeg ønskede meget,“ — sagde Greven; — „at disse Munke i Einsiedlen vilde vise den stakkels Berthold den Belgjærning at læse Messer for hans Sjæl. Hvis Bønner virkelig kunde yde Hjælp, synes mig at

det især maa være saadanne Mænds, der tjene en Helligdom, der er saa berømt for sine Underværker."

"Ederes Ønske, høibaarne Pilegrim og Ven! er kun Uttringen af mit eget. For at tilstaae Sandheden, har jeg under denne Bøn kun tænkt paa lidet andet, end paa et Middel til at bringe den høiærværdige Abbed til for en billig Priis, at forunde den stakkels Unglings Sjæl Belgjærringen af hans Forbøn."

"Du har altsaa ikke tænkt meget paa Hensigten af din egen Nærværelse her, Ven Heinrich?"

"Sapperment, Hr. Greve! Hvad fordrer I af en Mand af min Alder og af min Erfaring! Man bliver, ved saa ofte at gjentage Ordene, fortrolig med dem, saa at det gaaer med dem, som med Pengene, som man tæller medens man seer paa Regningen, blot ved at lade dem gaae imellem Fingrene. Dog for at tale om det unge Menneſte, — dersom vi vilde byde mere for Messerne, vilde vi kun ſtrøe Betalingen for dem i Beiret, uden at vinde noget derved; thi, dersom jeg forſtaaer Spørgsmaalet ret, forandrer Betalingen for Forbønnen ikke dens Værdi i mindſte Maade."

"Heinrich!" — ſvarede Greven grundende; — "man ſiger at Broder Luther har erklæret diſſe Sjæleſælſker for unyttige og overflødige."

"Det vilde forandre Sagen meget, Hr. Broder og Pilegrim! Det var godt om man havde Wiſhed angaa-

ende saa Filden en Sag; thi dersom Munken fra Wittenberg har Ret, slænge vi vore Penge i Rendestenen, og dersom han har Uret, saa er vor Tvivl til ingen Nytte for Bertholds Sjæl."

"Vi Lægfolk befinde os i en meget mislig Stilling mellem to modsatte Meninger, og jeg ønskede, at disse Reformatorer snart maatte afgjøre Spørgsmaalet. Ved den hellige Messe! der gives Dieblkke, da jeg er tilbøielig til at slænge Rosenkrandsen bort, og træde over paa Hertug Frederich af Sachsens Parti, som det meest fornuftige og mandige. Men har han derimod Uret, saa miste vi Belgjærningerne af de opbyggede Kapeller, af Bønnerne, de betaelte Penge og Roms Beskyttelse. Du seer, i hvilken farlig Forsatning Bertholds Sjæl er, blot fordi han engang har yttret sig noget ufor-sigtigt."

Heinrich sukede, thi han føelde ret godt det Banskkelige i denne Stilling, og han betænkte sig, førend han svarede. Derpaa rykkede han nærmere til Greven, som et Menneſte, der veed at han i en mislig Stilling yttre en farlig Anskuelse, og tilhviſtede ham følgende Svar:

"Hr. Emich! vi ere kun Støv, og det ikke engang af den bedste Beskaffenhed. Naar Pottmagerens Varer ere godt tilberedte og brændte, yde de Nytte, men hvortil nytter et Menneſte, naar Anden engang er ude af

det? Man siger, at Sjælen varer ved, og der kan ingen Tvivl være om, at man maa sørge for den; men er det fornuftigt at udøse svære Penge for et Brev paa Salighed for et Bæsen, som man ikke engang kan blive vaer? Betragt Smedden derhenne! — om Forladelse, høibaarne Greve! — men Staden har betaalet den Skjælm, for at gjøre Bod for den, og neppe have mine Dine vendt sig bort fra ham, førend hans Læber ere saa ubevægelige, som Fingernes af en Mølle i stille Veir. Min Pligt mod Dürkheim fordrer, at jeg skal give ham et lille Stød; naar dette er skeet, ville vi vende tilbage for nærmere at overveie denne Sag.”

Da han havde sagt dette, ilede Heinrich hen til den leiede Bodfærdige, i roesværdig Iver og Karvaagenhed for det, der var betroet til hans Omsorg. Han fandt Smedden ubevægelig, og formaaede blot ved en dygtig, gjentagen Rysten, at vække ham af en dyb Slummer.

Dgsaa Emich gik fremad, hensjunken i dybe Tanker. Da han kom til Gitteret af Choret, vilde han igjen gaae tilbage, men blev af en mørk Skikkelse, der stod i en Sidedør af Kirken, ved gjentagen Vinken, indbudet til en Samtale. Da Emich nærmede sig, saae han, at det var hans gamle Medbeiler Bonifacius.

Den Hilsen, disse to mangeaarige Kjender værlede, var høflig, men kold; efter nogle Ord, begav de sig

bort med hverandre, og Dagen var allerede fredeet langt frem, da Greven af Hartenburg igjen befandt sig hos Pilegrimmene. Hvad der foregik ved denne hemmelige Samtale blev aldrig bekjendt, thiøndt man af de efterfølgende Begivenheder maatte formode, at den havde Hensyn til Vilæggelsen af det længe omtvistede Spørgsmaal om Abbediet Limburgs Tilværelse i Søgerdalen. Man erfarede, at Fyrst-Abbeden Klidiger havde taget Deel i denne Samtale, og at den endede venstabeligt. Siden efter sagde de Dabelsyge, at ved denne Strid, saavelsom ved de fleste Andre, hvori de Svage og Ringe laane sig til de Store og Mægtiges Planer, de, for hvem Kampen egentlig blev ført og hvis som det synes usorsonlige Fjendskab havde udsaaet Mistilliden, pludseligt fandt Midler til, at dæmpe deres bittre Fjendelser, og at stille den Storm, som de havde reist, saa at de fleste af Følgerne alene traf deres Medforbundne. Dette Udfald, der synes at være almindeligt for dem, der paa en uklog Maade uopløseligt forbinde sig med Venner, der have deres Skjæbne i deres Hænder, var egentlig at forudsee, da den Mand eller Menighed, der blindt hen sætter Tillid til den Mægtige, være sig en Enkelt eller en heel Nation, blot bliver et Redskab til Opnaaelsen af Hensigter, der slet ikke have Hensyn til hans egen Fordeel. I saadanne Tilfælde have Menneskerne samme Skjæbne som Citronskaller, der fastes

bort, naar man har presset Saften af dem; og Menighederne gaaer det, som det gaaer en Ridehest, der først bliver smigret og forkjælet, men siden spændes for Vognen og tilsidst i Almindelighed kommer til at henflæbe sine sidste Dage for Ploven.

Medens Bonifacius og Emich havde bragt deres hemmelige Overenskomst aldeles i det Rene, saaledes som hiin havde haabet det med Hensyn til Tysklands oprørte Forfatning, og til den Sidstes fuldkomne Tilfredshed, bleve Ceremonierne ved Boden fortsatte. Dietrich søgde, efterat han var bleven vakt af sin Sønn, ved fordoblet Glid at gjøre Feilen god igjen, og selv Borgemeesteren, der af sin Leiesvends Skjodesløshed befrugtede Ulykke for Staden, bad tillige med Pilegrimmene med en Iver, som om der endnu slet intet var gjort for Hensigten af Valfarten.

Solen begyndte allerede at dale imod Vesten, da Pilegrimmene endelig begave sig paa Tilbagereisen til Pfalz. Fader Arnulf var igjen i Spidsen for dem, og saaledes drog de, velsignede af Abbeden og atter i Fred med Kirken, om end ikke med glade Hjerter, saa dog med styrkede Legemer, friskt Haab, og betydeligt lettere Bagage, bort fra Einsiedeln.

Ulrike og Potte standsede, da de havde naaet Grændsen af den høie Slette, hvorfra de for sidste Gang kunde see Abbediet. Her bad de og Meta, ligesom

de fleste Medlemmer af Skaren, længe og ivrigt, eller syntes i det mindste at bede. Da de igjen reisde sig, traad Prioren, der havde tilbragt hele Tiden i Klostret med religiøse Øvelser, og hvis Aand var bleven styrket i Forhold til Oprigtigheden af hans Tro, med Dine, der straalte af et helligt Haab, og med et Ansigt, hvori den dybeste Sjæleero afspeilede sig, hen til Kvinderne.

„J tager nu, mine Døttre!“ — sagde han, — „for bestandigt Afsteed med vor kjære Gruer i Einsiedeln. Dersom J har bemærket noget, der formindskede den høie Forventning, med hvilke de Fromme nærme sig til hine hellige Altre, saa maae J tilskrive den menneskelige Naturs Svaghed det; men dersom J har øst Trøst og Mod af eders Bønner og Offre, saa fortjener Gud alene Takken og Lønen derfor. Og Du, mit Barn!“ — i det han med faderlig Omhed vendte sig til Meta, — „Du er i din unge Alder bleven haardt prøvet, men Gud er med og i Dig, som i hiin blaae Himmel, i den gyldne Soel, i hin Gletscher, der hæver sin Hoved høit i Veiret, og i alle hans Værker, der saa pragtfuldt omstraalet os. Vend Dig med mig imod hiint Bjærg, der formedelst sin Skikkelse bærer Navn af Bispehuen. Se noie paa det, — bemærker Du intet Særdeles?“

„Det er en steil, sørgelig Klippe, min Fader!“ —
svarede Meta.

„Seer Du ellers intet — paa dens høieste
Top?“

Meta stirrede paa Klippen, og hun blev virkelig
paa Toppen af Bjærgget en saa lille Gjenstand vaer, at
den ikke saa anderledes ud, end som en Linie, og hun
maatte holde Haanden over Muet for at see den ty-
deligere.

„Fader!“ — raabte Pigen endelig, i det hun an-
dægtigt folgede sine Hænder; — „jeg seer et Kors.“

„Denne Klippe er et Billede paa Guds evige Ret-
færdighed — dette Kors et Pandt paa hans Naade
og Kjærlighed. Fortsæt din Vandring, Datter! og
haab!“

Pilegrimmene vendte sig og gik takkefulde ned af
Bjærgget. Endnu samme Aften satte de over Søen,
og tilbragde Natten indenfor Murene af den gamle
romantiske Stad Rapperswyl. Dagen efter naaede de
Rhinen, og da deres Valfart lykkeligt var endt, be-
steeg de et Skib og fortsatte Reisen til deres Hjem.

Xi og tyvende Kapitel.

Pilegrimmenes Tilbagekomst var en glædelig Begivenhed for alle Dürkheimerne. Mange Bonner vare under deres lange Fraværelse opstegne til Himmelen, og med Begjærlighed havde deres Slægtninger, ja enhver af Byens Beboere opsnappet ethvert Rygte om Fremgangen og Udfaldet af deres Valfart. Da Borgemeisteren og hans ledsagere omsider virkelig drog ind gennem Porten, ilede Borgerne dem glædedrukne imøde, og deres Hilsener, især Kvindernes, vare ledsagede af Taarer. Emich og hans ledsagere viisde sig ikke der, da de ad en Bivei vare dragne til Hartenburg.

De simple, endnu Katholske, skjøndt i Troen vakslende Borgere havde, saalænge denne forsonende Valfart ikke var suldsført, følt de meest levende Bekymringer over Frugterne af deres forvorne Daad. Deres Stad laa midt i en Egn, hvor, lige til den Tid, forholdsmaessigt flere eventyrlige Sagn vare i Omløb, end i noget andet District af samme Udstrækning, man kan derfor let tænke, at Indbildningskraften, under saadanne Omstændigheder ikke var ledig, da Massen af Folket var bleven opdraget i Overtro. Virkelig gennemløb utallige, høist sælsomme Rygter Stad, Dal og Slette. Nogle taelde om Ildfors, der om Natten vare

blevne seete over det forstyrrede Abbedi; Andre om Sange ved Midnatstid og spøgelseagtige Processioner, der om Natten vare blevne hørte og seete mellem de forfaldne Taarne; og en Bonde paaastod endog, at han havde tælt med Pater Johans Aand. Disse Sagn fandt Tiltro eller ikke, eftersom Tilhøreren var modtagelig for dem; men et Rygte erholdt dog ved forskellige Omstændigheder en saadan Bekræftelse, at endogsaa de, der ellers ikke vare tilbøielige til at troe paa overnaturlige Begivenheder, virkelig studsede.

Man sagde, at en Bonde, der gik paa en eensom Skovsti, havde mødt Berthold, i grøn Dragt, med Horn og Sægerhue, Hirschfængerens ved Siden, kort sagt, aldeles saaledes, som vi have beskrevet ham i Begyndelsen af denne Historie. Unglingen skulde med Iver have forfulgt en Raabuk, og fra Tid til anden stødt i Hornet. Hundene, der nu, som før, adløde hans Billie, vare i Nærheden, og Synet var ledsaget af alle Kjendetegn paa Skovriderens sædvanlige, daglige Beskjæftigelser.

Dersom denne Historie hermed havde været til Ende, vilde den have havt alle Underhistoriers sædvanlige Skjæbne, nemlig at blive fortalt og forglemmt. Men den blev understøttet af Omstændigheder, der ikke kunde modsiges; man havde i flere Dage savnet begge Skovriderens Unglingshunde, og hørde af og til deres

Gjøen, naar den klang i Skoven og vakde Bjærgenes Gjenlyd.

Denne overordentlige Stadsfæstelse af Bondens Fortælling fandt Sted een Uge før Pilegrimmens Hjemkomst. Disse Sidste fandt altsaa Staden i stor Bevægelse derover, thi paa samme Dag havde det halve Dürkheim været i Dalkløften, som vi have beskrevet i det første Kapitel, og med egne Drex fornummet det dybe Hundeglam. Først efterat de første Hilsener vare forbi og i den derpaa følgende Nat. erfarede Pilegrimmene denne overordentlige Omstændighed. Emich havde hørt det Samme, endnu førend han havde sat Foden over sin Dørtærstel.

Dagen derpaa var Dürkheim i en glad, skjønt ængstelig Bevægelse. Indbyggerne vare glade over deres bedste, udvalgteste Borgeres Tilbagekomst, men bestræftede over den forunderlige Omstændighed med Hundene og over det dermed forbundne Rygte, der hvert Dieblæk blev bekræftet ved Fortællinger fra forskjellige Steder. En Begivenhed, der havde tilbraget sig tidligt samme Dags Morgen, havde betydeligt formeret Bevægelsen.

Fra det Dieblæk, da Abbediet blev forstyrret, havde ingen vovet at besøge dets Mure, der truede med at styrte sammen. Dog havde to Bønder fra Jægerdalen, forledte af Havesyge, hemmeligt gjort Forsøget,

men de vare flygtede fulde af Gorfærdelse, da de, som de fortalte, saae selsomme Ansigter imellem Ruinerne og hørde en frygtelig Stønnen. Disse Rygter og en Rest af Grefrygt for de Altre, der i saa lang Tid vare blevene anseete for hellige, havde sikket Stedet for flere saadanne Besøg. Ogsaa om Hedningemuren vare de selsomste Rygter i Omløb, thi Iltes Fortælling om de Bevæbnede, der vare dragne igjennem Fyrrestoven den Nat, da Abbediet brændte, var, som det almindeligt pleier at skee ved saadanne Leiligheder, bleven forskjønnet og udsmykket af Folket, saa at den gamle romerske Leir, der desuden var berøgtet som en Plads, hvor det ikke var rigtigt, blev aldeles ubesøgt. Nogle paastode, at selv Hedningernes Kander, ved den begangne Udaad, vare blevene opstrækkede af deres tusindaarige Søn, og Andre erklærede Pladsen for forbanded, fordi Gneboeren, der endnu for kort siden beboede den, var omkommet i Abbediets Luer. Gneboerens sande Navn og Historie var nu almindeligt bekjendt, og Folket satte de senere Begivenheder saaledes i Forbindelse med de tidligere Misgjærninger, som det passede for deres Fortjærlighed for det Underfulde, endstjøndt, som det er Tilfældet med alle Underhistorier, heller ikke denne kunde udholde en stræng, logisk og philosophisk Prøve.

Natten efter Pilegrimmens Hjemkomst holdt de fornemste Borgere en Raadsforsamling i Anledning af

disse overordentlige Begivenheder. Frygten havde naaet sin højste Spidse, og man overveiede alvorligt, hvorledes den kunde fordrives. Vel var ikke en af de tilstedeværende Borgere ganske fri for en vis Uro, men Mænd, især naar de beklæde Embeder, hykle i Almindelighed, et Mod, som de ere langt fra at føle. I denne Aand blev nu Raadslagningen holdt og der blev fattet en Beslutning, hvis Bestaafenhed vil fremløse af det Følgende.

Paa den Tid af Dagen, da Solen nedsender sin fulde Varme over Dalen, forsamlede næsten alle Dürkheims Borgere sig uden for den Port, som Greven nylig uden Omstændigheder havde ladet sprænge op; her bleve de anførte af nogle Borgere, som vare udvalgte i denne Henseende og dannede en formelig religiøs Procession. Foran gik Pilegrimmene, hvis Bøn man tilskrev en særdeles Kraft, formedelst deres lykkeligt fulbendte Valfart; derpaa kom Geistligheden med Katholicismens sædvanlige Kjendemerker, derefter Borgerne og allerlidst Koner og Børn uden noget Hensyn til Orden. Ledsaget af Chorsangerne satte Toget sig i Bevægelse til det forrige Abbedi Limburg.

„Dette er en kort Valfart, Broder Dietrich!“ — sagde Borgemeesteren, der i sin Egenkab af Pilegrim endnu gik ved Siden af Smedden; — „og den vil neppe gjøre vore Lemmer meget trætte. Men havde Staden været saa omhyggelig og tro, som vi, der droge

hen over fjerne Bjerge, vilde Historien om de gjøende Hunde og den evindelige Stønnen imellem Ruinerne, ikke været hørt. Men en Stad uden Overhoved ligner et Menneske uden Forstand."

"J er altsaa af den Mening, strænge Hr. Borgemeister; at det vil være Ret at befrie os fra disse Spøgelser og andre ubudne Gæster! Hvad mig angaaer, da erklærer jeg, at jeg, skjøndt mine Fødder ere ømme, gjerne vilde paatage mig en vidtløftigere Reise, naar vi blot havde at gjøre med en Fjende i menneskelig Skikkelse."

"Gaa, Smed! Du er ikke den Mand, der troer blot Halvdelen af det, der bliver fortalt. Denne Beredvillighed til at holde alle taablige Rygter for sande, adskiller især Landstrygeren fra den bosatte Mand, Tøssen fra den Kloge. Dersom det skikkede sig for en Borgemeister, at inblade sig paa denne Maade med en simpel Haandværksmand, vilde jeg tilbyde Dig et Bæddemaal om at der kommer noget ganske andet ud af det, end Du venter, endskjøndt jeg ingenlunde troer, at Du, Dietrich! er en Mand, der sætter Lid til enhver Løgn."

"Dersom Eders Strænghed blot vil forklare mig hvad jeg egentligt skal troe!"

"Jeg vil sige Dig, Smed! hvad vi ville finde, om vi saa en heel Maaned skulle anstille Undersøgelser

og Besværgelser. Det vil give sig, at det ingen Mængde Hunde har været, men i det høieste een eller to, besatte eller ikke, som det snart vil vise sig; dernæst ville vi see, at den hele Historie om Pater Johan, der forfulgde den unge Berthold medens denne jagede efter et Raad, ikke er andet end en Opdigtelse, da Munken er den Sidste, der har Sands for saadan en unyttig Omjagen og Alarm; og hvad den unge Skovrider angaaer, da vædder jeg mit Liv paa, at Synet af ham vil indskrænke sig til nogle Godsbor eller andre bestedne Tegn paa, at han ønsker, at der skal læses Messer for ham, hvilket Benedictinerne have nægtet, thi der gives ingen Yngling, der er mindre tilbøielig til at bringe Nabolaug i Oprør for sin Skyld, end Berthold Hintermayer, levende eller død."

En almindelig Bevægelse og Larm mellem hans Bedfagere hindrede Borgemeesteren i at forklare sig nærmere. De Forreste af Toget havde naaet Dalkløften og vilde trænge ind i Dalen, da man hørde en Trampen af en Mængde Heste. Alle Gemytter vare saa oprørte, at man ventede noget Overnaturligt. En Støvsky hvirvlede i Veiret og Grev Emich med et taltrigt Følge vilde sig for deres overraskede Blikke. Det var en saa almindelig Sag i hine Dage at møde religiøse Processioner, at Greven neppe vilde have yttret nogen Forbauselse, dersom han havde været ubekjendt med

Karsagen, hvorfor Dürkheimerne havde forladt deres Mure; men da han kjendte Hensigten af Toget, steg han hurtigt af Hesten og nærmede sig med blottet Hoved til Borgemeesteren.

„Du er draget ud, for at mane Xander, værdige Heinrich!“ — sagde han; — „og Kjærlighed til min By har ansporet mig til Tilfærdighed, for at de, jeg vil vel, kunne nyde Fre og Opmærksomhed — har Du blandt dine Pilegrimme en Plads for en stakkels Baron og hans Venner?“

Dette Tilbud blev modtaget med Glæde, og Mødet steg hos dem Alle ifølge denne uventede Forstærkning. Man gjorde derfor villigt Plads for Emich, skøndt han ikke var klædt som Pilegrim, men som Ridder. Efter det Ophold, som Grev Emichs Komme havde foraarsaget, satte Toget, eller, rettere sagt, Hoben, thi Befymring og Nysgjærrighed havde gjort Ende paa al Orden, sig atter i Bevægelse til Bjergtet, hvorpaa Udbedet laa.

Man fandt de forbrændte Ruiner af Limburg aldeles forladte og omgivne af en fuldkommen Dødsstillehed. Som det lod til havde der, efter at Voldsmændene, hvis Triumph var bleven afsløjet ved den skrækkelige Indstyrtning af Kirketaget, vare dragne bort, ingen menneftelig Fod betraadt dem. Naar Angriberne den Tid drog til Limburg i Forventning af en frygtelig

Kamp, saa nærmede Skaren sig nu, fuld af Frygt for at faae noget Skræffeligt, Overnaturligt at see. Begge Gange bedrog de sig. De Angribendes lette Seier er bekjendt, og Processionen drog ligesaa ustraffet ind, skjøndt mange Stemmer bævede, da man nærmede sig til den udplyndrende, ødelagte Kirke. Der hendte sig intet, der kunde retfærdiggjøre den mindste Frygt. Opmuntrede af denne fredelige Rolighed, og med det Ønske at kunne give et Beviis paa hvor ophøiede de vare over den almindelige Overtro, bad Greven af Leiningen og Heinrich deres Ledsagere at blive tilbage i Skibet af Kirken, medens de gik med Mændene ind i Choret. Vel fandt de ved hvert Skridt de sædvanlige Spor af den skræffelige Brand, men ellers intet, der kunde overraske dem, førend de kom til det ødelagte Høialter.

„Himmel!“ — raabde Borgemeesteren pludseligt i det han trak sin ædle Ledsager i Rappen; — „Ederes Gud var nær ved at vanære en Christens Been, Hr. Greve! thi en Christen var Pater Johan uden Tvivl, endskjøndt han hellere fordomde, end viisde Mildhed.“

Emich foer tilbage; thi virkelig havde han af Uagtsomhed været nær ved at trine paa de gyselige Lævninger.

„Her døde en vild Sværmer!“ — sagde han, i det han berørte Beenræden med Spidsen af sit Sværd.

„Og her er han endnu, Hr Grebe! Dette gjendriver det Rygte, at Munkén driver den unge Berthold foran sig gennem Skoven og paa Hedningemuren, og det vilde være godt at vise Folket disse Been.“

Greven var af samme Mening og Hoben traad nærmere, for at overbevise sig om, at Pater Johans Been endnu laae paa den samme Plads, hvor han var død. Medens de Nysgjærrige og Frygtsomme tilhøistede hverandre deres Meninger angaaende denne Opdagelse, steg begge Ansørerne ned i Gravhølvvingerne.

Denne Deel af Bygningen havde lidt mindst af Branden. Sikket ved den øverste Hølvving og aldeles opført af Steen, havde den ingen anden Skade taget, end ved de Angribendes Hammere. Ruiner af Gravminder laae rundt omkring i alle Retninger, og hist og her havde den indtrængte Røg sværtet Muren. Emich saae med Unger, at han blot havde sin egen Overilelse at takke for, at Capellet og hans Forsødres Gravminder vare ødelagte.

„Jeg vil lade mine Forsødres Been bisætte et andet Sted;“ — sagde han tankesuld; — „denne er ingen Grav for en ædel Slægt.“

„Hem! De have længe hvilet med Ere der, hvor de nu ligge, Hr. Emich! og det vilde have været godt, om man havde ladet dem slumre under deres gamle

Marmorstene; men vore Haandværksmænd vare her usjædvanligt virksomme, uden Tvivl for at ære et høitadeligt Huus."

"Ingen af min Stamme skal hvile indenfor disse forbandede Benedictinermure! — Hør! — Hvad er der paa Færde deroppe, gode Heinrich?"

"Folkene ere uden Tvivl stødte paa Gneboerens og den unge Bertholds Been. Lad os gaae op, Hr. Greve! for at see til, at man viser deres Lærninger vedbørlig Agtelse. Skovrideren var os alle kjær, og hvad Odo af Ritterstein angaaer, da tager man det i vore Dage ikke saa nøie med den Forbrydelse, som han begik; og desuden var han forlovet med Ulrike."

"Heinrich! Din Hustru var meget smuk og havde mange Beilere."

"Tilgiv, ædle Greve! jeg veed kun af den stakkels Odo, og Heinrich Frey. Hiin blev formedelst sin foranstaltelige Handling sat til Side, og hvad den Sidste angaaer, saa er er han det, Himlen har gjort ham til, maaskee en ubetydelig Elsker og Ægtefælle, men en Mand af Anseelse og Indflydelse blandt sine Lige."

Greven havde ikke lyst til at trættes med sin Ven angaaende disse Egenstaber og de steg, med det sællede Ønske, at vise den stakkels Bertholds Lærninger den tilbørlige Agtelse, op af Gravkjælderens. Men til deres store Forbauselse fandt de Kirken tom. Af den for-

virrede Skrigen udenfor var det let at slutte, at noget ganske Overordentligt maatte have fordrevet Deeltagerne i Processionen. Nysgjærrige efter at faae Oplysning om Sagen, ilede begge Anførerne, thi endnu havde Heinrich en Ret til denne Titel, gennem Skibet, hen mellem Ruinerne til den store Dør. I Nærheden af denne bleve de opfyldte af Gysen ved Synet af det forkullede Skelet af Pater Johan, der aabenbart var bleven revet bort med ved den pludselige, almindelige Bevægelse.

„Himmel!“ — mumlede Borgemeesteren, medens han skyndsomt fulgte efter Greven; — „de ere flygtede for Benedictinerens Been! Skulde, trods vor Bantro, alligevel et Viunder have udbredt denne Skræk?“

Emich svarede ikke, men traad med en forbitret Herskers Mine ud i Gaarden. Men da han fik at see hvorledes Skaren trængde sig henimod Ruinerne af de yderste Bygninger, hvorfra man kunde overse den omliggende Egn og en Deel af Hedningemuren, overtlydede han sig om, at dette intet Dieblif var til at spille den strænge Herre. Han klattrede op over Ruinerne og fandt paa Muren hundrede forundrede Ansigter, blandt hvilke han gjenkjendte nogle af sine troeste Tjenere.

„Hvad betyder denne Forsømmelse af Gudstjenesten og at I saa pludseligt have forladt Munkens Been?“

— spurgde Emich, i det han saa sig om for at komme efter Marsagen.

„Har Hr. Greven intet seet eller hørt?“ — spurgde en af de nærmeststaaende Svende.

„Hvad, Knøs? Jeg har ikke seet andet, end blege, sittrende Narre, og ikke hørt andet, end bankende Hjerter! — Dael, thi skøndt Du saa temmelig er en Skjelm, er Du dog ikke feig.“

Emich havde vendt sig til Gottlob.

„At forklare denne Sag er ikke saa let, Hr. Greve!“ — svarede Kobyrden alvorligt; — „Folket er ilet herhen, fordi man hørde de spøgelseagtige Hunde gjøe. Nogle paastaae endog, at den stakkels Bertholds Skikkelse atter har viist sig.“

Greven smilede foragteligt, endstjøndt han kjendte den, der taelde, nok til at blive yderst forbauset over den Forsærdelse, der viisde sig i hans Ansigtstræk.

„Du stod i Forbindelse med min Skovrider?“

„Vi vare Venner, Hr. Greve! dersom et saa ringe Menneſke, som jeg, tør bruge dette Ord om en Ungling, der tjende umiddelbart i Nærheden af min Herres Person. Ligesom hans Familie, saaledes kjendte min ogsaa bedre Dage, og vi traf ofte hinanden i Skoven, naar jeg drog igjennem den til eller fra Græsgangen.“

Jeg holdt meget af den stakkels Berthold, høibaarne Greve! og hans Minde er mig meget kjær.”

„Jeg troer at der er en bedre Grund i Dig, end man skulde formode efter dine letfindige, taablige Handlinger. Jeg har ved forskellige Leiligheder bemærket din gode Villie, og var meget vel tilfreds med de Signaler, Du gav, den Nat, da vi omstyrtede disse Mure. Jeg udnævner Dig til den Post, der ved min ulykkelige Skovriders Død er bleven ledig.”

Gottlob vilde takke sin Herre, men Smerten over Tabet af hans Ben var i dette Dieblis saa hæftig, at han ikke kunde glæde sig over sin Befordring.

„Min Tjeneste tilhører min høibaarne Herre;” — svarede han; — „men saa beredt jeg er til at adlyde, saa ønskede jeg dog, at Berthold —”

„Hør! — Hør!” — skreg hundrede Stemmer.

Emich studsede, og hørte sig med spændt Opmærksomhed forover. Dagen var klar og skyfri, og Luften paa Bjærgene saa reen, som den kunde være uden Blæst og ved en klarstimmende Soel. Begunstiget af saadanne Omstændigheder og af den almindelige, aandeløse Tausshed, blev den velbekjendte Lyd af Hunde, der følge et Spor, ført over Dalen. I hiin Egn og paa den Tid turde Ingen jage, heller ikke besad Andre, end Lehnsherren, Midler dertil. Siden de sidste Begivenheder vare Grevens Skove ikke betraadte i denne Hensigt, og

Ingen Anden turde vove det, da Emich var fraværende og Berthold død.

„Det er i det mindste forvovent!“ — raabte Emich, da Hundeglammet ophørde; — „Er der ellers nogen, der holder Jagthunde her?“

„Det har vi aldrig hørt — Ingen vilde turde vove det?“ — lød Svaret.

„Jeg kjenner dette Glam — det er virkelig min stakkels Skovriders Unglingshund! Ere Hundene maaskee slupne fra Snoren, og jage frit omkring i Skoven?“

„Vilde udmattede Hunde i dette Tilfælde blive hele Uger ude, Hr. Greve?“ — bemærkede Gottlob; — „Det er nu aatte Dage siden man første Gang hørde denne Gjøen, og dog har Ingen hidindtil seet Hundene, undtagen at Nogle fortælle, at de vare blevne dem vaer, hvorledes de som Rasende fulgde et Spor.“

„Man siger, Hr. Greve! at Berthold selv er bleven seet hos Hundene;“ — bemærkede en Anden; — „hans Rjole flagrede i Vinden, og han fløi afsted ligesaa hurtigt som Hundene, ret som om han var ligesaa rap til Beens som de.“

„Og Pater Johan fulgde bag efter, med Hætten hængende paa Nækken, og Rappen svævende bag efter sig som en Fane, i Begreb med et aandeligt Morstak!“

— tilspøiede Greven leende; — „Seer Du ikke, Tasse! at Munkens møre Been endnu ligge mellem Ruinerne?“

Rnosen blev affrækket ved sin Herres Ord, men ikke overbeviist. Der fulgde en lang, forventningsfuld Pause, thi dette lille Mellemspil i Nærheden af Greven havde ikke i mindste Maade forstyrret Skarens andægtige Opmærksomhed. Endelig hørdes Lyden af de hemmelighedsfulde Hunde igjen, og Klang fuldkommen som naar Jagthunde springe fra Skoven ud i det Frie. I nogle Dieblis gjentoges Lyden, og nu befandt de sig uden al Tvivl paa den aabne Hede, der omgav Djævelstenen. Denne Begivenhed paa et saa berygtet Sted, og i Begyndelsen af det firtende Aarhundrede, udbredte en almindelig Skræk. Selv Greven vaklede. Vel indsaae han saa temmelig det Urimelige i at levende Hunde skulde jage med en død Skovrider, men da Hovedsagen, denne spøgelseagtige Jagt, engang var tilstaaet, funde hiin uvæsentlige Vanskelighed let hæves, saa at Emich kun sandt en meget ringe Støtte, i de Indvendinger, han gjorde sig selv. Han steg ned af Muren, og vilde vinke Sognepræsten og Heinrich til en Side, da Mændene opløstede et almindeligt Skrig, og Qvindeerne trængde sig omkring Ulrike, der tillige med Meta og Lotte knælede foran det store Crucifix i den forrige

Klostergaard. Hurtigt ilede Emich igjen op paa Muren, der næsten rystede ved hans mægtige Trin.

„Hundene, Hr. Greve! — Hundene!“ — svarede halvtredsfindsthye Bønder aandesløse.

„Forklar mig Aarsagen til dette Skrig, Gottlob?“

„Hr. Greve vi have seet Hundene løbe langs hen ved Foden af Bjærget der, næsten i Linie med Dævelstenen. Jeg kjennder Dyrene meget nøie, og I kan være forsikket om, at det virkelig var Bertholds gamle Vndlingshunde.“

„Og Berthold!“ — raabde Nogle af de modigste Undere af Viunderhistorier; — „vi have seet den asdøde Skovrider, høie Herre! Han satte efter Hundene, ret som om han havde Binger.“

Sagen blev alvorlig og Greven gik langsomt tilbage i Gaarden, med den faste Beslutning, hurtigt at opbage Hemmeligheden, paa hvad Maade det end skulde stee.

Trediede Kapitel.

Greven raadførde sig med de fornemste Lægmænd. Den Forbindelse, hvori Kirken saa længe foregav at have staaet med overnaturlige Kræfter bestemde Emich til at holde Præsterne, der vare dragne med fra Dürkheim, borte fra Raadslagningen, for at Geistligheden ikke paa ny skulde erholde sin tabte Indflydelse. Dersom vi vilde sige, at Greven af Leiningen Hartenburg fuldkommen troede det Rygte, at man havde seet hans afdøde Skovriders Gjenfærd paa Jagten, lode vi ikke hans Forstand og Tænkemaade vederfares Ret; vilde vi derimod paaataa, at han i Henseende til dette Punkt var fuldkommen fri for Overtro og Betymring, var det at tilskrive ham en philosophisk Uansvarlighed, som i hiin Tidsalder kun var de Lærdes og Tænkendes Eiendom, og det ikke engang altid. Selv de, der ellers vare velfarne i Videnskaberne, troede paa Astrologi; og naar Kanden engang tilstaaer en Theori, der staaer i Modsigelse med Fornuften, er Døren strax aaben for en Mængde Bisvagheder, der ere nødvendige Følger af Hovedsatsen.

Alle de, som Greven tog paa Raad, vare enige i at man maatte søge at opklare Hemmeligheden saa hurtig som mueligt. Der gaves allerede Mange, der tilhvi-

skede hverandre, at denne overordentlige Hjemfølgelse var en Følge af den udøvede Formastelse, og at man ikke kunde haabe Fred og Befrielse fra overnaturlige Plager, førend Benedictinerne atter vare indsatte i Abbediet og i alle deres forrige Rettigheder. Emich var overbevist om, at denne Snak var bleven udbredt af Munkene ved Hjælp af nogle hemmelige, kjøbte Agentere, og indsaae, at der intet virksommere Middel gaves til at virke imod den, end naar man viisde hvor ugrundet Rytet var. Den Tid var den offentlige Oplysning saa ringe, at de samme Mænd, der havde den største Fordeel af at styre Dieblikkets almindelige Vanvid, kun med den største Møie vare i Stand til at dæmpe deres egen Tvivl. Der er bleven viist, hvorledes Emich, saa tilbøielig han end var til ganske at afryste Kirkens Magt, dog hang fast ved sine gamle Fordomme, saa at han bævede for den Magt, som han trodsede, og nærmede den største Tvivl ikke alene angaaende Statsklogskaben men ogsaa angaaende Retmæssigheden af det Skridt, som Uergjærrighed og Havesyge drev ham til. Saaledes bliver Menneftet et Redskab for de Videnskaber, der beherske ham, i det han snart giver efter for dem, snart kjæmper imod dem, og derved paastaar han stedse, at henledes af Fornuft og Grundsætninger, medens han i Grunden sjældent spørger hiin til Raads, eller følger disse, uden naar hans Fordeel er i Spillet dermed. Da bliver rig-

tigtnok hans Aand pludselig oplyst, og han betjener sig af alle Grunde, der frembyde sig, rigtige ligesaa vel som tilsyneladende, og saaledes kommer det ogsaa, at vi ofte see Selskaberne slaae en moralsk Pirouette, i det de pludseligt antage en Række af Grundsætninger, der ganske ere modsatte dem, som de hidindtil have bekjendt sig til. Lykkeligviis vedvarer alt det, der er vundet ifølge rigtige Grundsætninger, fordi disse, hvor ustabige deres Bekjendere end ere, i sig selv ere uforanderlige, og de, naar man engang har erkjendt dem, ikke saa let kunne fortrænges.

Vor Hensigt i denne Fortælling var, at vise Selskabet i Overgangen af den ene Række af Grundsætningers Herredømme til den andens. Dersom vor Bestræbelse havde været henvendt paa at skildre en enkelt stor Aand, saa vilde den maaskee have faldet rigtigt ud med Hensyn til Individet, men falskt med Hensyn til et heelt Selskab, forbi vi kun have lidet mere at gjøre derved end at drage Følgeslutninger af Philosophi og Fornuft, medens den, der vil skildre Verden, eller en materiel Deel af Verden, maa male Videnskaberne og de mere almindelige Interesser med de dristigste Farver, men lade den intellectuelle Deel i den fjerne Baggrund. Vi vide ikke om nogen er tilbøielig til, at anstille de Betragtninger, som dette Værk er bestemt til at vække, og uden hvilke det ikke kan være til no-

gen Nytte, men endskiøndt vi tilstaae Usuldkommenheden af det, vi have leveret, ere vi dog overbeviste om, at den Fordomsfrie vil finde vort Maleri temmeligt tro med Hensyn til Gjenstanden.

Vi vilde have skrevet forgjæves, hvis vi endnu behøvede, at skildre Grevens og Heinrichs piinlige Sjælstilstand, da Begge i Spidsen for Processionen drog over Bjærget, hvorpaa Limburg laae. Politisk og den bestemte Beslutning ikke mere at slippe de dyrt-tilkjæmpede Fordele, drev dem afsted, medens Tvivl og en heel Hærskare af gamle Fordomme piinde deres Sind.

Toget var ordnet omtrent som da det drog til Ruinerne af Abbediet. Foran gik Pilegrimmene, umiddelbart bag efter dem Præsterne med deres Sangere, og tilsidst den bævende, andægtige, nysgjærrige Skare. Religionsforandringen var den Tid endnu mere i Læren, i Mængdens Handlemaade, derfor bleve de Skikke i den katolske Kirke iagttagne, der endnu ere brugelige ved Dævelens Uddrivelse, eller ved Bønner om Forløsning fra en usædvanlig Straf af Himmelen. Greven og Heinrich skred, som det anstod deres Stilling, dristigt foran, thi hvor stor Frygten end maatte være, vidste de dog klogeligt og med Held at skjule den for Alle; selv den værdige Borgemeister beundrede Grevens Fasthed, og den Sidste forbausedes meget over at en Mand af Heinrichs

Opdragelse og Levemaade kunde vise en saadan Bestemthed i en saa usædvanlig Stilling. De steg op til Sletten paa Hedningemuren, giennem den Huulvei, der er bleven omtaelt et Par Gange i denne Historie, — een Gang i Indledning, og derpaa som den Bei, Ulrike fulgde Natten da Branden fandt Sted, for at gaae til Abbediet. Lige indtil de kom i Nærheden af Toppen tildrog der sig intet Usædvanligt, og da Sangerne istemte deres dybe Sang, begyndte Anførerne at haabe, at alt skulde gaae godt og roligt af. Greven aandede igjen friere, og troede allerede at have beviist, at Hedningemuren var en saa uskyldig Plet, som nogen anden i hele Pfalz.

„J har ofte givet Hesten af Sporerne over denne Djævelens saa vilde Fælle, ædle og uforsørbede Greve!“ — sagde Borgemeesteren, da de nærmede sig til Randen af Bjærget; — „En Mand der er vant til Synet af denne mistænkelige Plads, lader sig ikke saa let sætte i Skræk af nogle omstreifende Hundes Gjoen, om de saa have deres Tilhold selv i Skyggen af Djævelsstenen.“

„Du maa vel sige ofte, gode Heinrich! Da jeg endnu var en Dreng, pleiede min ædle Fader at tilride sine Heste paa denne Glade, og det morede mig, at være tilstede derved. Og saa drev vi, naar vi vare paa Jagt, ofte Bildtet fra Tykningen ud paa denne Slette —“

Greven holdt inde, thi en hurtig Trampen, lige-

som af løbende Hunde, lod sig i dette Dieblit høre lige ovenover Pilegrimmene, endstjødnt Bjærgranden endnu hindrede dem i at oversee den øde Bjærgslade. Trods deres Bestemthed bleve begge Anførerne dog pludseligt staaende, og nødte derved dem, der fulgte efter dem, til at gjøre det samme.

„Bjærgsladen har sine Beboere,” — sagde Emich alvorligt, men kjækt, — „vi ville snart faae at see om de erkjende deres Lehnsherres Overherredomme.”

Uden at opbebie et Svar, mumlede Greven uvilkaarligt et Ave og steg hurtigt op ad, mod Toppen af Bjærget. Hans første Blik var hurtigt, uroligt, og mistroisk, men det mødte intet usædvanligt. Djævelstenens nøgne Klippe laa paa sin gamle Plads, hvor den for Kartusinder siden var rullet hen ved en Omvæltning af Jordens Overflade — graa, eensom og forvittret; paa den hele Overflade af den græsrigge Slette saae man hverken Mennesker eller Dyr, og Hedningeleirens Graner suusde mørke, som sædvanligt, og passede til det Sagn, der gav dem Interesse.

„Her er der ikke noget!” — raabde Greven, og aandede dybt, hvilket han gjerne vilde tilskrive den Til, hvormed han var stegen op.

„Grev Hartenburg! Gud er her, som paa de Bjærge, vi nylig forlode, paa den skjønne vide Slette nedenunder og i dit eget Slot.”

„Jeg beder Dig, gode Ulrike! derom en anden Gang! Vi ville nu stride til at gjøre Ende paa et saa taabligt Sagn, og paa al denne nye Alarm.“

Paa et Bink af hans Haand satte Toget sig atter i Bevægelse og henvendte sig til den gamle Indgang til Romerleiren. Choret begyndte igjen at synge, og de samme Anførere, som før, gik foran.

Det er overflødigt at sige, at Alle ved denne alvorlige Leilighed nærmede sig til Hædningemuren med bankende Hjerter. Intet Menneske med Eftertanke og Følelse kan besøge en Plads, som denne, uden at forestille sig et sorgeligt Billede. Den Omstændighed at man har Levninger af Værker for sig, der ere opbyggede af Væsnere, der i Begivenhedernes store Række, som forbinde det Forbigangne med det Nærværende, levede saa mange Aarhundreder førend vi, og at man betræder en Jordbund, hvor engang Romere og Hunner have tumlet sig, opvækker allerede i og for sig selv Tanken om Oldtidens underfulde Storhed. Men nu vare disse naturlige Følelser tillige forstærkede ved Frygt for Almagten og ved Angsten for hvert Dieblisk at blive Vidne til en overnaturlig Begivenhed.

Intet Ord blev taelt, indtil Emich og Borgemeisteren vare komne gjennem den forfaldne Port og gik forbi den Steendynge, der betegnede Beliggenheden af

den gamle Bold. Driftig ved den Rolighed, der her-
stede overalt, begyndte Greven igjen at tale:

„Dret skuffer meget tit, Ven Borgemeister!“ —
sagde han — „og kan, ligesom Tungen, naar den ikke
behørigt bliver holdt i Tømme, let føre til Misforstaael-
ser. Udentviwl meende vi begge, at vi hørde Hunde-
trin, men nu overbeviser den ene Sands os om, at den
Anden har bedraget sig. Vi nærme os til Maalet for
vor korte Valfart og ville gjøre Holdt, for at vi kunne
forklare Folkene vor Mening og Hensigt.“

Paa et Bink af Heinrich taug Sangerne og Skaren
traad nærmere, for at høre hvad man vilde. Greven
fældte, at det Dieblif, der skulde afgjøre om han vilde
naae sit Maal, for saa vidt det ganske var modsat
Munkens, var nær, og han besluttede, at seire ikke alene
over sine Fjender, men ogsaa over sig selv. Ifølge
heraf begyndte han:

„I ere her, mine brave Venner og Veninder!
saavel som Troende, der agte Altrene, naar deres Lje-
neste bliver behørigt forrettet, som ogsaa som Mænd,
der selv ville see og dømme. Denne Leir, hvis Løv-
ninger I see, var engang besat af en Skare af Krigere,
der i deres Tid kjæmpede og forsvarede, lede og vare
lykkelige, uddeelte Saar og døde, seirede eller bleve
overvundne, ret ligesom de, der i vore Dage bære Vaa-
ben, udrette alt dette, eller taale Gjenvordigheder.

Rygtet om, at deres Kander besøge dette Sted, er ligesaa usandsynligt, som at Kanderne af alle dem, der ere faldne med Baaben i Hænderne, bleve tilbage paa Jorden, der drak deres Blod, thi da vilde ingen Plet i Psalz, den være nok saa lille, være uden Spøgeri. Hvad Snakken om min Skovrider, den stakkels Berthold, angaaer, da er den saa meget mindre sandsynlig, saavel formedelst Unglingens Charakter, der kjendte min Afsty for saadanne Historier og mit Onste, at kunne befrie Jægerdalen aldeles fra dem, som ogsaa formedelst hans bekjendte Bestedenhed og hans pligtmæssige Endighed. I seer Alle, at der ingen Hunde findes her — ”

Emich tog fejl. Just som hans Tunge, der, som en Følge af at ingen sagde ham, begyndte ret at løbe, udtaelde det sidste Ord, tonedede igjen Hundeglam. Skakren udstødte et høit Skrig, og blandede sig i vild Forvirring. Glammet lød midt inde i Skoven ved Hedingemuren, og syntes saa meget mere unaturlig, som den trængde frem af den mørke Fyrreskov.

„Affted !” — raabde Greven, ophidsset næsten til Raseri, i det han med sin Jernhaand fattede Grebet af sit Sværd, — „Det er kun een Hund; en eller anden Skurk har sluppet den løs, og den eftersporer sin afdøde Herres Trin, der ofte pleiede at besøge Gneboeren, der opholdt sig her.”

„Stille!“ — raabde Lotte, i det hun med vildtstirrende Blic styrtede ud af Qvindernes Skare; — „Gud vil snart aabenbare sin Almagt til et stort Maal. Jeg kjender — jeg kjender — dette Fodtrin!“

Hun blev afbrudt paa en frygtelig Maade, thi medens hun endnu taelde, styrtede Hundene frem af Skoven paa disse Dyrts raske Maade, og omkredsede i hurtigt Løb den forstrækkede, vakklende Kone. I næste Dieblæk veeg en forsalden Muur for det mægtige Spring af en menneskelig Fod og Lotte laa bevidstløs ved sin Søns Bryst.

Vi drage et Slør over den pludselige Skræk, den almindelige Overraskelse, og den næste Times Saarer og Glæde.

Sangen hørde op; al Orden i Toget var forglemt og en uovervindelig Nysgjærighed traad istedet for den overtroiske Skræk. Men Emichs Bud viisde Skaren tilbage til den øde Glette ved Djævelsstenen, hvor den for det første maatte lade sig nøie med Forordninger og med Sagn om lignende pludselige Forvandlinger af Mander til Kjød og Blod, der ofte skulde have tilbraget sig i Rhinlandenes paa Begivenheder saa rige Historie.

Gruppen af dem, der havde meest Andeel i Sagen, havde begivet sig til Fyrrestoven, hvor de, beslyttede

af Træerne og Muren, ikke kunde sees af dem, der vare udenfor. Den unge Berthold sad paa et Stykke af en omstyrtet Muur, og holdt sin endnu bestandigt vantroe Moder i sine Arme. Meta knælede foran Potte, skjøndt hendes straalende Dje og glødende Ansigt med skøn, usorstilt Deeltagelse fulgte hvert Blik og hver Bevægelse af Ynglingen. Den Bevægelse, de vare i, var for mægtig til at den kunde underkues, og havde Meta ogsaa hemmeligt været bekymret for sine Følelser, vilde dog hendes Forbauselse og det pludselige Udbrud af hendes Glæde have forraadt hende. Ogsaa Ulrike knælede og understøttede sin Benindes Hoved, og et saligt Smil forstjønede hendes Ansigt. Rhodiseridderen, Abbeén, Heinrich og Smeden gik som Skildvagter frem og tilbage, for at holde den nysgjærrige Mængde borte, men undertiden bleve de dog staaende, for at opfange nogle Ord af Samtalen. Emich støttede sig paa sit Sværd og glædede sig over det Ugrundede i sin Befymring, ogsaa vilde vi gjøre hans vel ikke frie, men heller ikke uædelmodige Følelser uret, dersom vi ikke foiede til, at han i Hjertet var glad over den Opdagelse at Berthold endnu vandrede paa Jordæn. Foie vi endnu til, at Hundene omkredsede og omsprang Skaren paa Gletten, der endnu ikke vilde troe, at de vare jordiske Væsner, saa er vort Maleri fuldbendt.

De Gode i denne Verden kunne deles i to Klasser, i de handlende og de lidende Gode. Ulrike hørte til den første Klasse, og, endstjondt hendes Følelser vare saa hæftige, som de fleste Mennekers, saa manglede hendes medfødte Pligtfølelse dog aldrig at foreskrives hende en bestemt Handlemaade i enhver tvivlsom Stilling. Det var derfor hende — og vi tilstaae vore Læsere det reent ud, at hun er vor Helteinde, — der gav Samtalen den bedste Retning, for at afløre alt det gaade-fulde, uden at opfriske de gamle Dvaler.

„Og Du er nu løst fra dit Løfte, Berthold?“ — spurgte hun efter et af hine korte Mellemrum, da Gjensynets Lykke bedst udtrykkes ved en stille Sympathie; — „Benedictinerne have altsaa ingen Fordring mere paa din Tausched?“

„De fastsatte Pilegrimmenes Tilbagekomst som Enden paa Løftet, og da jeg erfarede denne lykkelige Begivenhed, i det jeg bemærkede Eder alle i Processionen, kaldte jeg paa Hundene og vilde selv vise mig for Eder, hvorpaa jeg traf Eder ved den gamle Indgang til Leiren. Bort Møde vilde have fundet Sted i Dalen, dersom Pligten ikke havde befalet mig først at besøge Hr. Ddo af Ritterstein.“

„Herren af Ritterstein?“ — raabte Ulrike og blegnede.

„Hvad er det med min gamle Kammerat, Hr. Ddo,

Knøs?" spurgte Emich. — „Dette er den første Gang jeg hører tale om ham, siden den Nat, da Abbediet blev forstyrret."

„Jeg har fortalt min Historie flet," — svarede Berthold, i det han smilte og rødmede, thi han var hverken gammel eller udlært nok, til ikke mere at kunne rødme; — „da jeg har glemt at nævne Hr. Ddo."

„Du har fortalt os om en Staldbroder," — svarede hans Moder, i det hun, fuld af Kærlighed for sin Venindes Forlegenhed, hævdede sig af sin Sønns Arme; — „men Du nævnede ham blot som en Geistlig."

„Jeg burde have sagt, den fromme Eneboer, som Alle nu vide er Baronen af Ritterstein. Da jeg redede mig fra det nedstyrtede Tag, sandt jeg Hr. Ddo knælende foran et Altar, og da han altid havde viist mig Belvillie, trak jeg ham med mig ned i Gravhøvelingen. Jeg taelde sikkert om vore Saar og vor hjælpeløse Tilstand!"

„Ja, men uden at nævne din Kammerat."

„Det var Hr. Ddo, Gud være lovet! Da Munkene fandt os udmattede af Hunger og af Tabet af Blod, og ude af Stand til at gjøre nogen Modstand, bleve vi, som I have hørt, hemmeligt bragte bort af dem, og behandlede saa omhyggeligt, at vi snart kom til vore Kræfter igjen og til Brugen af vore Lemmer. Hvorfor

Benedictinerne foretrak, at gjøre en Hemmelighed deraf, veed jeg ikke; men den taablige Historie med Hundene og den spøgelseagtige Læger synes at bevise, at de endnu haabe, at kunne virke paa Folkets Overtro."

"Wilhelm af Benloo har ikke havt noget at gjøre dermed!" — raabde Emich, hensjunken i dyb Eftertanke; — "De Underordnede have fortsat Spillet, efterat deres Foresatte have opgivet det."

"Det kan være Tilfældet, Herre! thi jeg troer, at Pater Bonifacius var mere end tilbøielig til at lade os drage bort. Vi bleve dog holdte tilbage, indtil Sagen angaaende Skadeserstatningen og Balsarten var afgjort. De sandt i os Deeltagere, som det var let at vinde for deres Plan, hvis det ellers laa i deres Plan at virke paa Dürkheimernes Frygt; thi da de gav mig deres Ord i Pant paa, at begge mine Mødre og den kjære Meta vidste Hemmeligheden om vor Redning, sandt jeg ingen Lyst til, saa snart igjen at forlade saa duelige Læger, af hvem vi kunde vente at vore Saar snart vilde blive helbrede."

"Og bekræftede Bonifacius denne Løgn?"

"Ikke Abbeden, Hr. Greve! men baade Pater Siegfried og Guno, der sagde dette og meget mere — nemlig en Søns Forbandelse, der gjorde Uret og havde behandlet sin Moder paa en høist skændig Maade —"

Meta holdt ham for Munden med sin skjønne Haand.

„Vi ville glemme den forsvundne Sorg over vor nærværende Lykke!“ — hviskede den grædende Pige.

Bertholds af Brede glødende Pande blev roligere, og det samme var Tilfældet med Samtalen.

Emich begav sig hen til Borgemeesteren og afhandlede med ham de Bevæggrunde, som Munkene kunde have haft ved dette Bedrageri. Da de vare i Besiddelse af en saa vigtig Nøgle, kunde det ikke være dem vanskeligt at løse Gaaden. Man overveiede nøie Bonifacius' Sammenkomst med Greven i Einsiedeln, og indsaae at den usikre Tilstand af den offentlige Mening i Dalen og Staden var bleven vedligeholdt, for desto snarere at faae Klosterets Forbringere opfyldte, thi i hine Dage vidste Munkene, at benytte enhver af Menneskers Svagheder til deres egen Fordeel.

Et og tredibte Kapitel.

Dagen derpaa steg Greven tidligt om Morgenens til Bæst; dog kunde man slutte af hans Følge, at han ikke

agtede at ribe langt; men Latouche var klædt som en Rejsende. Det var virkelig det Dieblisk, da Emich, efter at have brugt denne Quasigeistlige til sine Hensigter, bortsendte ham igjen med saa megen Artighed og Raade, som Omstændighederne syntes at fordre. Bort Maleri af en Kirke, der i Christenheten saa længe havde haft en uomtvistet Eneret, og derfor havde en stærk Tilboelighed til Misbrug, vilde være usuldkomment, dersom vi ikke tillige havde indført saadanne Charakterer, som denne Abbé og Ridderen fra Rhodus; iøvrigt var det vor Pligt at fortælle Tingene saaledes, som de have tilbragt sig, om endog Omstændighederne ikke staae i nogen aldeles nødvendig Forbindelse med Hovedgjenstanden. Men her ophøre dog vor Forhold til Abbéen, der var bleven behandlet saaledes af sin Bert, som mange politiske Styrere behandle Andre af deres Stand, alene som Redskaber for deres egne Hensigter. Albrecht af Wiederbach var færdig til at ledsage sin Kammerat til Mannheim, dog med det Forsæt atter at vende tilbage, da hans Ordens mislige Stilling og hans Slægtsskab med Greven, gjorde dette raadeligt og behageligt. Og saa den unge Berthold sad paa sin Herres Befaling til Hest.

Toget reed langsomt gennem Tægerdalen, og Greven søgte, ved et Slags taagesfuld Logik, der synes at være Diplomatiens politiske Atmosfære, at bevise den

bortreisende Abbe at han havde havt Ret til at gjøre hvad han havde gjort, medens Abbe'en bifaldt alle hans Slutninger, som om han slet ikke mærkede, at han havde været Grevens Nar.

„Du vil sørge for, Hr. Latouche!“ — sluttede Emich; — „at denne Sag bliver forestillet for vore Benner fra det rigtige Synspunkt, hvis Talen skulde henvendes derpaa ved Frantses Hof; vilde Himmelen blot ret snart give denne tappre og ædle Fyrste og Ridder tilbage til hans Folk!“

„Jeg vil tage det paa mig, høibaarne og indsigtsfulde Emich! at retfærdiggjøre Dig fuldkomment, saa ofte Talen bliver ved det franske Hof om dit vældige Feldttog og din fine Statskunst. Ved den hellige Mæsse! skulde vore Retslærde og Statsmænd ville bevise Verden, at Du har havt Uret ved dit udødelige Foretagende, da vil jeg, derpaa giver jeg Dig mit Ord, baade logisk og politisk gjøre deres Grunde til Intet, og det til deres evige Bestyrtelse og Beskjæmmelse.“

Latouche troede, at han havde udtælt disse Ord med utvetydig Haan og derved hævnnet sig tilstrækkeligt for den taablige Rolle, som Greven havde ladet ham spille. Siden efter fortalte han ofte denne Historie, hvorved han ikke undlod at berøre denne dristige og spotende Hentydning paa de smaa Begivenheder i Tagerdalen, saa at ikke alene han, men ogsaa en Deel af

hans Tilhørere troede, at han fortræffeligt havde trukket sig ud af Sagen. Tilfreds med sit Held, gav Abbeén sin Hest af Sporerne, og fortalte Sagen til Ridderen fra Rhodus, der ophøjede sin Vens Klogskab til Skyerne, men dog lo ad ham i Skjæget. Begge reed saa langt forud, at Emich havde Leilighed til at tale fortroligt med Skovrideren.

„Har Du tælt med Heinrich om Sagen, som jeg befalede Dig?“ — spurgde Greven med hiin Blanding af Myndighed og Velvillie, som han stedsse pleiede at vise mod Berthold.

„Jeg har gjort det, Hr. Greve! og har tælt saa varmt, som mit Hjerte bød, men kun med ringe Held.“

„Hvad? Stoler den eenfoldige Borger, efter alt det, der er foregaaet, endnu paa sine Penge. Sagde Du ham da ikke hvor megen Deel jeg tager i dette Sivtermaal, og at jeg har gjort Dig til Foged over mine Besiddelser paa Gletten?“

„Jeg har ikke forglemt det mindste af det, eders Velvillie tillob mig at sige, eller hvad mit Hjerte ellers kunde indgive mig.“

„Hvad svarede Borgeren?“

Berthold rødmede og nølede med Svaret. Først da Emich gjentog sit Spørgsmaal med mørk Alvor,

rykkede han ud med Sandheden, thi kun Sandheden formaaede en Ungling af hans Tænkemaade at sige.

„Han sagde, Hr. Greve! at I, dersom I havde sat Eder i Hovedet, at ville vælge en Mand for hans Datter, dog ogsaa maatte sørge for, at det ingen Betler var. Jeg siger blot hvad Heinrich Frey har sagt, og beder Hr. Greven ikke at tilregne mig dette som en Mangel paa Hoiagtelse.“

„Den elendige Gnier! Disse Hunde i Dürkheim skulle lære at kjende deres Herre — Men vær trostlig, unge Menneſke! vore Taarer og Balsarter skulle bære Frugter, og snart skal Du have en skjønnere og bedre Hustru, som det anstaaer for et Menneſke, som jeg ynder.“

„Nei, Hr. Greve! jeg beder, jeg anraaber Eder — “

„Ha! der sidder denne taablige Heinrich paa Klippen ved Klosteret, som en Skildvagt, der passer paa Røvere. Spor din Hest og siig mine ædle Venner, at de maae vente mig paa Raadhuset; Du selv kan imidlertid gaae Dig ved den smukke Metas smilende Ansigt.“

Skovrideren fløi afsted som en Piiil, medens Greven breiede sin Hest til Siden, og bøiede ind i det Kløft, hvor Weien fra Dalsiden fører op til Hedningemuren. Snart befandt Emich sig hos Borgemeſteren, efter

at han først havde givet Tommen til en af sine Tjenere.

„Hvad er det, Broder Heinrich!“ — raabde han, medens hans Harmes gjorde Plads for hans sædvanlige statskloge Selvbeherkelse; — „vil Du endnu bestandigt drive Djævl ud, eller har Du forsømt nogen af dine Pligter ved Valsarten igaar!“

„Lovet være den hellige Benedict, eller Broder Luther! — thi jeg veed sandelig ikke hvilken af de To, den største Roes tilkommer — vort Dürkheim er i en meget lykkelig Stemning, hvad alle Slags Trolddom, Djævelskab og kirkelige Underværker angaaer. Da denae Gaade med Hundene blev saa lykkeligt løst, har den offentlige Stemning pludseligt taget en anden Retning, og medens man ellers ved høi lys Dag foer sammen, naar en Muus gnavede eller en Faarekylling peeb, er nu endog gamle Kjællinger tilbøielige til at byde alle Spøgelsjer, ja Lucifer selv Trods.“

„Den lykkelige Bortryddelse af disse Vanskeligheder vil gjøre de nye sachsiske Meninger stor Tjeneste, og hjælpe Munken fra Wittenberg paa Benene her i Eggen. Du seer, at en Gaade, der er saa lykkeligt løst, er mere værd, end et heelt Bibliothek fuldt af bestøvede latinske Bøger.“

„Det er det, Hr. Emich! især fordi vor Stab forstaaer at tænke. Naar en Sag engang er bleven

behørigt oplyst for os, er det ikke saa let igien at trække den tilbage i Mørket. Selv de Bedste af os vare igaar forsærbede, fordi nogle Hunde streifede omkring, og jeg er overbevist om, at en heel Hærskare nu ikke vilde indgyde os den ringeste Frygt. Vi have lykkeligt undgaaet Faren, Hr. Greve! thi dersom dette havde været een Dag længere, vilde Limburg være bleven opbygget igien og det uden Djævelens Medvirkning. Intet virker saa meget, som Frygt for Tab og Plager. Wiisdom veier kun let mod Egennytte eller Frygt."

"Det er godt, at det er, som det er, skjøndt Limburgs Mure aldrig vilde komme til at bære et Dag meer, Ven Heinrich! saalænge Emich regjerer paa Hartenburg og i Dürkheim."

Greven saae den Sky, som disse sidste Ord fremlokkede paa Borgemeisterens Pande, han slog ham derfor venligt paa Skuldren, og seiede hurtigt til, for at forebygge al Grublen derover: "Men hvoraf kommer det, Heinrich Frey! at Du holder Vagt i denne eensomme Alost?"

Grevens Nedbladenhed smigrede Heinrich og det glædede ham at have een, som han kunde betroee Marsagen, hvorfor han var her. Først saae han sig om, for at være vis paa, at der ingen Lurer var i Mær-

heden, derpaa taelde han saa sagte, som man pleier, naar man vil meddele noget i Fortroelighed.

„I kjender min Kones Svaghed, Hr. Emich! betræffende Eneboere og Munke, Ulte og Festsdage, og alle de Ting, som vi snart kunne haabe at blive skilte ved for bestandigt, da Luther efter Rygten gjør store Fremskridt. Den gode Ulrike ønskede i Morges at besøge Hedningemuren, og da vi have haft en levende Strid, fordi den stakkels Kone vil have vor Datter gift med den unge Berthold, — et overmaade usornstigt Ønske, som I selv indseer, høibaarne Greve! — saa ledsagede jeg hende hid, for at hun kunde give sin Smerte Luft i en from Tale med Eneboeren.“

„Og Ulrike er oppe i Fyrreskoven hos Eneboeren?“

„Saa vist som jeg her venter paa hendes Tilbagekomst, Hr. Greve!“

„Du er en søielig Egtemand, Hr. Frey! — var vel i gamle Dage vant til at have Omgang med Hr. Odo af Ritterstein, der nu driver dette Gjøglerspil med Bod og Eneboerlevned?“

„Sapperment! jeg har aldrig kunnet lide den stolte Nar! Men Ulrike bildte sig ind, at han havde Egenskaber, der ikke ere saa flette; og en Kones Smag, saavelsom et Barns Luner forandrer man lettest, naar man lader dem deres Villie.“

Emich lagde begge Hænder paa sin Staldbroders

Skuldre, og saae ham længe og alvorligt i Dinene. De Blikke, der bleve værløse i denne Stilling, vare yderst veltalende. Grevens udtrykte den Mistillid, Forundring og Foragt, som man kunde vente af en Mand af sine Sæder; medens Borgemeesterens Blik, der syntes at afspeile en Kones Charakter, med hvilken han havde levet saa længe, taelde hele Bind til hendes Gunst. Ingen nok saa glimrende Tale havde kunnet sige mere til Fordeel for Ultrikes Grundsætninger og Sjælsreenhed, end en Mands simple, hjertelige, uroffelige Tillid, der saa ofte havde havt Veilighed til at lære at kjende hende nøie. Ingen af dem begge taelde noget, førend Greven lod Borgemeesteren løs, gik langsomt op ad Bjærget og sagde med et Udtryk af den dybeste Følelse: „Jeg vilde ønske, at din Kone havde været af adelig Byrd, Heinrich!“

„Nei, Hr. Greve!“ — svarede den eenfoldige Borgemeester; — „det er ingen Vens Ønske! I dette Tilfælde havde jeg jo ikke kunnet give mig med hende.“

„Siig mig, gode Heinrich! thi jeg har aldrig hørt Historien om din Kjærlighed; — blev Du vel modtaget med dit Tilbud, da Du første Gang beilede til Ultrikes ungdommelige Hjerte?“

Borgemeesteren var glad ved denne Veilighed til at

tale om en Seier, der havde gjort ham til Gjenstanden for mange af hans Jevnliges Misundelse.

„Udfaldet taler for mig, Hr. Greve!“ — svarede han smilende; — „Ulrike er ingen af de letsindige Personer, der springe ud af Bindevet, eller gaae en Ungling mere imøde, end Halvveien; men saadanne Opmuntringer, som kunde passe med den qvindelige Undseelse, manglede ikke, ellers var jeg, ifølge min ringe Mening om mig selv, sikkert bleven Ungkarl til den Dag i Dag.“

Greven ærgrede sig over, at en, som han agtede saa ringe, turde tale saaledes om en Kone, som han selv engang havde elsket saa inderligt. Anstrængelsen for at skjule hans Ergrelse, voldte en kort Tausked, som vi benyttede os af for at henslytte Scenen til Eneboerens Hytte, hvor en Sammenkomst fandt Sted, der havde en afgjørende Indflydelse paa flere Personers Skjæbne i denne Historie.

Dagen efter at Berthold var funden igjen, var glæderig for hele Dürkheim. Al de Frygtsommes og Overtroistes Tvivl betræffende en hævnende Hjemsogelse af Himmelen, som en retfærdig Straf for Udelæggelsen af Ultrene i Abbediet, var forsvunden, og kun saa vare saa forhærdede, at de ingen Deel toge i deres Lykke, der saa bittert havde begrædt Skovriderens formeentlige Død. Som ved alle pludselige Overgange bidrog

denne Reaction til at formindske Munkenes Indflydelse, og selv de Engstlige bleve opmuntrede til at haabe, at den religiøse Omvæltning, der bestandigt udbredte sig mere og mere, ikke vilde frembringe de Rædsler, som man før havde frygtet saa meget.

Heinrich havde ved sin Sammenkomst med Greven taelt om den Meningsforskjellighed, der fandt Sted mellem ham og hans Kone. Den Sidste havde prøvet paa at benytte en gunstig Leilighed, for at forandre Borgemeisterens Anskuelser til Fordeel for de Elskende, men, skjøndt han glædede sig hjerteligt over, at en Ungling, der havde viist et saa høit Mod i Faren, var undgaaet Døden, var Heinrichs Sind dog ikke af den Bestaenhed, at Beundring for helttemodige Bedrøvede kunde forandre hans hele Livs fastgrundede Politik. Ved Enden af denne unyttige, piinlige Samtale forlangde Moderen pludseligt Tilladelse af sin Mand til at besøge Eneboeren, der siden de sidste Begivenheder havde været i uforstyrret Besiddelse af Hedningemuren.

Enhver Mand af en anden Charakter, vilde i et saadant Dieblit have hørt en saadan Bøn med Mistro. Men da han havde en altfor fastgrundet Mening om sig selv, og den største Tillid til sin Kone, var denne Begjæring ham endogsaa kjær, fordi den befriede ham fra en Undersøgelse, i hvilken han havde besluttet aldrig at ville give efter, skjøndt han ikke kunde forsvare sin Me-

ning med antagelige Grunde. At han villigt ledsagede sin Hustru, ventede taalmodigt paa hendes Tilbagekomst kjender Læseren, ligesaa vel som Begyndelsen af hans Samtale med Emich. Og hermed ville vi henflytte Skuepladsen til Eneboerens Hytte.

Odo af Ritterstein var bleg, som en Følge af Blodtabet efter et Saar, som han havde erholdt af en Bjælke af det nedstyrtende Kirketag, men endnu blegere som en Følge af den Græmmelse, der fortærede hans Indre. Den blide Ulrikes Ansigtstræk straalende ikke, som sædvanligt, endstjødnt hendes indtagende Skjønhed, der erholdt sin fornemste Ynde af Udtrykket, var aldeles ufornindstet. Begge vare ifølge det, der blev forhandlet imellem dem, og maaskee endnu mere ifølge de Følelser, som de stræbde at skjule, i en levende Bevægelse.

„Dit Liv er rigt paa vigtige Begivenheder, Odo!“ — sagde den milde Ulrike, efterat hun havde hørt paa Eneboerens Fortælling; — „og denne sidste underfulde Redning fra den visse Død, hører til en af de Mærkværdigste.“

„At jeg Marsdagen, da min Forbrydelse blev begaaet, og paa den Dag, da Altrene i Limburg bleve omstyrte, skulde finde Døden ved det at Taget styrtede ind, syntes mig en saa retfærdig Gjengjældelse af Himmelen, at jeg endnu undrer mig over hvorledes jeg

kunde blive i Live. Du troede altsaa, som alle de Andre, at jeg var befriet fra Jordlivets Pine?"

"Du betragter med et utaknemmeligt Die det, som Du har af Haab og Naade, ellers vilde Du ikke kunnet tale saaledes. Betænk, Odo! at vore Glæder paa Jorden ere blandede med Smerte, og at din Ulykke ikke er større, end saa mange Tusinders, der stræbe at opfylde deres Pligter."

"Dette er Forskjellen mellem det urolige Ocean og den rolige Bæk — mellem Egen og Røret! Din fredelige Tilværelses Strøm kan siebliffeligt blive opvørt ved en eller anden Begivenhed, men den glatte Overflade kommer strax igjen tilsyne, og Elementet er klart og uden Pletter som før! Dit Levnedsløb ligner den klart strømmende, rene Kilde; mit Bjærgstrømmen, der springer fra Klippe til Klippe. Du havde Ret, da Du sagde, at Gud ikke havde skabt os for hinanden."

"Hvad Naturen end kan have gjort til Fordeel for vore Tilbøieligheder og Ønsker, Odo! har dog Forsynet og denne Verdens Skikke lagt Hindringer i Veien for dem."

Eneboeren betragtede hendes milde Ansigt med sit stive, flammende Blik, saa at hun slog sit til Jorden.

"Nei!" — sagde han i levende Bevægelse; —

„Himlen og Jorden have en forskjellig Bestemmelse —
 Løven og Lammet forskjellige Driøter.“

„Jeg hører ugerne, at Du agter Dig selv saa ringe, stakkels Odo! At Du har feilet ville vi ikke nægte, — thi hvo er uden Brøst? — men at Du fortjener dette haarde Tilnavn, vil Ingen uden Du vove at paastaae.“

„Jeg har i mit stormende, paa Begivenheder saa rige Liv, stødt paa mange Gaader, Ulrike! jeg har seet Menneſter, der gjorde baade onde og gode Gjæringer, der forfeilede deres høie Maal ved upassende Midler; men aldrig har jeg truffet nogen, hvis Sind saa urofskeligt har været rettet mod det Gode, eller der, som Du, har været saa tilbøielig til at formilde en Synders Brøde.“

„Du har aldrig truffet nogen, der i Sandhed elſkede Gud, eller virkelig var en Christen. Det kommer kun lidt an paa Troens Form — det sande Træes Frugter er Mildhed og Ydmyghed, hvorved vi lære at tænke ringe om os selv og kjærligt om Andre.“

„Du har tidligt udøvet disse gyldne Lærdomme, eller Du vilde aldrig have glemt dine egne fortræffelige Egenſkaber i den Grad, at Du vilde have opoffret dem til den Mand, som Du var forlovet med.“

Ulrike rødmede.

„Jeg indseer ikke, Hr. von Ritterstein!“ — sagde

hun; — „hvad godt der kan opstaae af saadanne Hentydninger. Du veed, at jeg er kommen, for at gjøre det sidste Forsøg paa at sikkre Metas Lykke og Fred. Berthold aabenbarede mig din Hensigt, at vise Dig taknemmelig mod ham, som dit Livs Frelser, og jeg har kun at sige, at, dersom Du har i Sinde at gjøre noget for ham, saa er Dieblisset nu forhaanden — thi Lotte er saa angreben, at hun ikke vil kunne taale en ny Kummer.”

„Eneboeren føelde sig trussen. Han vendte sig langsomt til Gjemmet for hans jordiske Besiddelser, og trak en Pafke frem. Af dens Ræsten mærkede Ulrike at det var et Pergament, og hun ventede med spændt Opmærksomhed paa Udsaldet.

„Jeg vil ikke paastaae, Ulrike!” — sagde Eneboeren; — „at dette Document er Belønningen for et Liv, der neppe er det værdt. Strax efter mit Bekjendtskab med Berthold og Meta erfarede jeg deres Hemmelighed, og fra dette Dieblis var det min største Glæde, at tænke paa Midler til at grunde et Væsens Lykke, der er Dig saa kjær. Jeg fandt i Barnet hiin simple, inderlige Tro, som jeg beundrede saa meget hos Moderen, og skal jeg først tilstaae, at Urefrygt for Dig gjorde mit Ønske at være din Datter nyttig, mere levende?”

„Jeg er Dig visseelig Tak skyldig for Bestandigheden
Hedningemuren, 6 H.

af din gode Mening om mig, Hr. von Ritterstein!" — sagde Ulrike dybt bevæget.

"Tak mig ikke, men ansee det Onske, at vise dit Barn en Tjeneste, for en Tribut, som Angeren gjerne betaler Dyden. Du veed, at jeg er den Sidste af min Stamme, og at jeg intet andet Valg har, end at besvige et Kloster, lade mine Besiddelser og mine Penge falde tilbage til Lehnsherren, eller at gjøre dette."

"Jeg havde ikke troet, at det var mueligt, at foretage en saadan Forandring imod Churfyrstens Fordeel."

"Derfor blev der sørget; en Sum Penge gjorde det mueligt, og dette i behørig Form usærdigede Dokument udnævner den unge Berthold til min Substitut og Arving."

"Ven! Kjære, ædelmodige Ven!" — raabte Moderen, rørt indtil Taarer, thi i dette Dieblis tænkte Ulrike paa intet andet, end at hendes Barns og Bertholds Lykke var sikket — „høimodige, ædle Dø!"

Gneboeren reisde sig, og overgav hende Pergamentet paa en Maade, der viisde, at han blot udførte en Beslutning, som han for længe siden havde fattet og forberedt.

"Og nu, Ulrike!" — sagde han med trungen Kølighed; — „efterat denne høitidelige, bydende Pligt er opfyldt, bliver der endnu kun tilbage at tage Afsked."

"Tage Afsked! Du maa leve hos Meta og Bert-

hold — Slottet Rittersstein vil efter saa langvarig Smerte og saa mange Lidelser være dit Hvilested.”

„Det maa ikke være! — mit Løfte — mine Pligter — Ulrike! jeg frygter for at ogsaa Klogskab forbyder det.”

„Din Klogskab! Du er ikke mere ung, dyrebare Odo! — Moissommeligheder, som Du hidindtil har foragtet, ville være for tunge i din tiltagende Alder, og vi vare ulykkelige, dersom vi erfarede, at Du skulde lide for de Belgjærningers Skyld, som Du saa gavmild har viist Andre.”

„Banen er traadt i Naturens Sted, og Eremit-hytter og Ørkener ere mig ikke mere fremmede. Dersom Du vil sikke ikke alene min Rolighed, men ogsaa min evige Lykkelighed, saa lad mig drage bort. Kun alt for længe har jeg dvælet i Nærheden af en Egn, saa fuld af Grindringer, der ere den Bodfærdiges farligste Fjender.”

Ulrike traad tilbage og en Blegthed, som Dødens, bedækkede hendes Ansigt. Hun siddede paa alle sine Lemmer, thi hiin Sympathi, som hverken Tid eller Pligt havde kunnet udslutte, forklarede hende Meningen af hans Ord. Tillige var hans Stemme saa inderlig, at den ganske Klang som i fordums Dage og fremkaldte alle Ungdommens Billeder; thi i ingen Stilling i Livet formaaer en Kone at forglemme de kjære Toner, der

først hilsede hendes jomfruelige Døder med Kjærligheds Melodie.

„Odo!“ — sagde en blid Stemme, der gjennembævede alle Eneboerens Nærver; — „naar tænker Du at vi skal skilles ad?“

„I denne Dag — denne Time — dette Minut.“

„Jeg troer — ja, Du har Ret i at vi skilles ad!“

„Ulrike! Gud bevare Dig! — Bed ofte for mig!“

„Lev vel, dyrebare Odo!“

„Gud velsigne Dig — gib han være mig naadig!“

En kort Pause opstod. Eneboeren nærmede sig til hende og opløstede sine Hænder, som for at velsigne hende; to Gange syntes han at ville trykke Ulrike, der ingen Modstand gjorde, til sit Bryst, — men hendes milde, taarevædede Ansigt holdt ham tilbage, og mumlende en Bøn, styrkede han ud af Hytten. Ulrike sank ned paa en Stool og sad der, som et Billede paa Smerten, og Strømme af Taarer flød ned over hendes Kinder.

Flere Minutter forgik førend Heinrich Frens Hustru opvaagnede af sine Drømmerier. Lyden af Fodtrin tilfældigvis gav hende omsider, at hun ikke mere var alene. Første Gang i sit Liv gjorde Ulrike sig Umage for, stamfuldt at skjule den Bevægelse hun var i; men førend hun kunde dette, var allerede baade Greven og Heinrich Fren traadte ind.

„Hvor, gode Kone! er den arme Ddo af Ritterstein, denne Syndens og Sorgens Mand?“ — spurgde den Sidste i en hjertelig, umistænksom Tone.

„Han har forladt os, Heinrich!“

„For at drage til sit Slot? — Det er ret; Manden har baaret sin Deel af Smerter, og en magelig Rolighed kan vel ikke komme for sildigt for ham. Ddos Liv, Hr. Greve! har ikke, som vort, været saaledes beskaffent, at det har kunnet yde ham Tilfredshed. Dersom denne Historie med Hostien, skjøndt det var en uærbødig og uforsvarlig Gjærning, havde begivet sig nu, vilde man ikke have gjort saa meget Bæsen af den — iøvrigt — her kysjede han sin Kone sagte paa Kinden; — „var Tabet af Ulrike i og for sig selv allerede en stor Ulykke. Men hvad er dette her?“

„Det er et Dokument, hvori Hr. von Ritterstein afftaaer den unge Berthold alle sine Besiddelser.“

Borgemeisteren aabnede skyndsomt det store Pergamentbrev. Endskjøndt han ikke forstod Latinen i Dokumentet, saa han dog med eet Blik, at den ingen Formeligheder manglede. Han vendte sig hurtigt til Emich — thi han begreb meget vel Storrelsen og Hensigten af Gaven — og raabde:

„Dette er Manna i Orkenen! vor Strid er lykkelig bilagt, høibaarne Greve! og næst efter at skjænke

Metas Haand til Besidderen af Ritterstein, glæder det mig meest at kunne ved denne Leilighed gjøre mig en saa høi Adelsmand forbunden. Fra nu af, Hr. Emich! skal der kunne værles venskabelige Ord imellem os."

Greven havde ikke tælt siden sin Indtrædelse i Hytten. Han studerede Ulrikes taarevædede Dine og blege Kinder, og udlagde dette efter sin Tænkemaade. Dog lod han Borgemesterens skjonne Hustru vedersfares Retfærdighed, thi endstjøndt han var mindre lettroende end Heinrich, betræffende Ulrikes Tilbøielighed, kjendte han dog alt for vel hendes pletfrie Charakter, til at forandre den Mening, han havde havt om hende siden sin Ungdom. Han modtog sin Vens Tilbud med den samme Hjertelighed, som det blev gjort med, og efter en kort Samtale forlod alle tre tilsammen Hedningemuren.

Bor Værk er fuldbragt; Dagen derpaa blev Meta og Berthold viede. Slot og Stad fæppedes om at vise Brudeparret Vre, og Ulrike og Potte gjorde sig Umage for at glemme deres egen Kummer over deres Børns Lykke.

Til behørig Tid tog Berthold sine Eiendomme i Besiddelse og drog med sin Hustru og Moder til Slottet Ritterstein, som han altid betragtede som et ham af Gieren betroet Gods. Gottlob blev Skovrider og efterat han havde overtaelt Bisela til at forglemme Ridderen

fra Rhodus, bleve begge disse underlige Bæsnere for deres hele Livstid et halvt elskende, halvt trættekjært Par.

Dürkheim erfarede, som det pleier at være Tilfældet med de underordnede Skuespillere i de fleste store Omvæltninger, Frøernes Skjæbne i Fablen; Benedicti-nerne vare de vel blevne qvit, men i deres Sted havde de faaet en ny Herre. Skjøndt Borgemeesteren og Dietrich i den senere Tid værløde mangt et viist Ord om Revolutionen paa Limburg, som den Første kaldte Forstyrrelsen af Abbediet, kunde han dog aldrig faae den Sidste til at indsee det Fortjenstlige ved denne Daad. Ikke desto mindre forblev Smeden Grevens Beundrer, og endnu den Dag i Dag fremvise hans Efterkommere en Marmorcherub, som deres Stammefader havde bragt hjem med, som en Trophæe paa hiin mærkværdige Dag.

Bonifacius og hans Munke fandt et Tilflugtssted i andre Klostre og enhver af dem gjorde sig saa godt han kunde Umage for, at forvinde det Slag, der havde truffet ham. Den fromme Arnulf vedblev lige til sin Død i sin Tro, at Blidhed er en Christens skønneste Egenkab, og hørde aldrig op med at bede for Kirkens Fiender og at gjøre sig Umage for at hans Forbøn maatte komme dem tilgode.

Hvad Odo af Ritterstein angaaer, da blev der i lang Tid der i Landet fortalt forskjellige Sagn om hans Skjæbne. Et Rygte, der blev almindelig troet,

var, at han i Selskab med Albrecht af Wiederbach, der igjen var stødt til sine Ordensbrødre, havde kjæmpet og var falden paa Afrikas hede Sand. Men i Jægerbalen gik endnu et andet Sagn angaaende hans Død. Tredive Aar senere, efterat Emich af Leiningen og de fleste Personer i denne Historie allerede vare fordrede for Guds Domstoel, skal en gammel Vandringsmand have viist sig ved Rittersteins Porte, og bedet om Nattely. Meta, hvis Egtfælle og Son vare fraværende i Krigen, skal have modtaget ham, og havt stor Glæde af hans Beskrivelse over fremmede Landes Sæder og Begivenheder. Tilfreds med sin Gæst, bad Fru von Ritterstein, thi denne Titel havde Berthold erholdt ved sin Tapperhed i Krigen, ham indstændigt om at blive endnu en Dag i Slottet. Fra at fortælle gik den Ubekjendte over til at spørge, og vidsde at fremsætte sine Spørgsmaal saa snildt, at han snart erfarede hele Familiens Historie. Ulrike nævnede han sidst, og de yngre Fruentimmer paa Slottet ville have bemærket, at hans Dpforsel forandrede sig, da man fortalte ham at hun var fromt og fredeligt henlumret. Den Fremmede forlod Slottet, og man vilde sandsynligviis ikke have tænkt mere paa hans Besøg, dersom man ikke kort efter havde fundet hans Lig i Hytten paa Hedningemuren. De der gjerne udbrede Romantikens farvede Slør over alle ømme Tilboieligheder, finde Fornoielse i at

troe, at det var Eneboeren, der endnu ved Slutningen af sit lange Liv havde søgt en Glæde i, at udaande Livet paa den Plads, hvor han for evigt havde taget Afsted med det Bæsen, som han havde elsket saa bestandigt og forgjæves.

Paa denne Fortælling, enten den nu er sand eller falsk, lægge vi kun liden Vægt; vor Hensigt var det, i et flygtigt udkastet Maleri af Livet, at vise den Langvarighed, hvormed Menneskets Sind opgiver gamle Indtryk og antage nye — Striden mellem de Grundsætninger, vi bekjende os til, og vore Handlinger — den Bildfarelse i en Troessect at blande de Gode med de Onde — det almindelige Princip, der i alle Stænder og Livets Stillinger behærsker de Egenkjærlige — og de Gode, Dydiges og virkelige Edles ophøiede og uforanderlige Egenstaber.

E n d e.
